ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי | שער שלשה עשר

אור התורה

על

סידור (תפילה)

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
"אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחמש לבריאה

מפתח כללי

•

OR HATORAH

SIDDUR (TEFILAH)

Published and Copyrighted 1984 by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213
Tel.: 493 - 9250 - 1

Printed in U.S.A.

נדפס בדפוס "עזרא"
ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הכסת

480 SUTTER AVENUE BROOKLYN, N.Y. 11207

ב"ה.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה — בפעם הראשונה מכתבי יד — מדרושיו והגהותיו וכו' על נוסח התפילה ועל מאמרי ה"סידור עם דא"ח".

אחדים מהם נעתקו מגוף כתב יד קודש, והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[1], כמצויין בשולי העמוד.

* * *

המאמרים נסדרו כאן עפ"י הסדר בסידור עם דא"ח.

בסוף הספר הוספנו: א) מפתח ענינים מכרך זה. ב) רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ על סידור — שנדפסו בספר זה ובשאר ספרי אור התורה.

העריכה וההערות בשולי העמוד נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק והרב התמים ר' אלי' שי' מטוסוב.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת „אוצר החסידים"

יט כסלו, השנה תהא שנת מלך המשיח
ברוקלין נ. י.

---

1) רובם — רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום התצע"ג.
ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו כת"י בנוסח שונה יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי' בו.

לוח המפתחות

ציצית

תפילין

תפלה

שחרית

ק״ש

מילה

מנחת ערב שבת

ערבית לשבת

קידוש

שחרית לשבת

תפלת שבת

מוסף לשבת

תפלת ימים נוראים

הגדה

* * *

אור התורה

סידור (תפילה)

לסי' שער הציצית

ד"ב שורה י"ג י"ד*. שההשתלשלו' עולמו' הנבראי' מאין ליש אינו מבחי' עצמותו אלא כו' צ"ל והגם שידוע שההארה וההשפעה הנמשכת ממנו ית' בבחי' השתלשלות העולמו' להחיותם מאין ליש.

ד' ד' שורה כ"ח* אע"פ שכבר נאמרה כל פרשה במקומה כו' אין לו הבנה שהרי מעמד הר סיני הי' קודם ועכצ"ל אע"פ שהי' יכול לקבל המקרא בזמן מועט לפי ערך המלמד והמתלמד.

ע"ב* הקו וחוט בלבד. צ"ע . . . לדבר בהמשכה מד' גוונין שבד' כנפות שהן בבחי' אצי' או בבחי' כתר והן עצמן למטה מן הקו וחוט, אלא צ"ל כ"א דרך בחי' שערות ונימין כו'.

לסי' שער הציצית: הגהות אלו נעתקו מגוכי"ק 1122 קפג, א (עלים נפרדים). התיבות „לסי' שער הציצית" הם בגוכי"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. (הגהות אלו נרשמו שם על ב' דפים, שכוללים הגהות לסי' שער הציצית ושער התפילין ופסוד"ז (נדפסו להלן). ונראה משם שהיו דפים נוספים מהגהות אלו על הסידור שחסרים שם — וראה הקדמת כ"ק אדהאמ"צ לסידור).

ד"ב שורה י"ג י"ד: בדפוס הראשון (קאפוסט — תקע"ו), ובהדפוסים שלפנינו: ג, ג שו"ה שידוע.

ד' ד' שורה כ"ח: שם: ד, ב שו"ה בהר.

ע"ב: שם: שו"ה דרך.

צ"ע . . .: תיבה אחת מטושטשת כאן בהכי"ק.

ד"ו ע"ב שורה כ"ג * דבחי' ע"י וא"א הם בבחי' חי' יחידה שאין שם כלים כו' הם מבחי' א"ק ועולם הנקודי' ועולם התיקון כבר יש שם כלים כו'.

צ"ל דהרי ע"י וא"א הן מבחי' עולם התיקון שלמטה מעולם הנקודי' שכבר יש שם כלים וכולם נמשכי' מא"ק אבל אינן כמעלת א"ק בעצמו שאין שם בחי' כלים ומעולם העקודים כבר נתהוו בחי' כלים ע"י מולמ"ט כו' ועוד צ"ל איך נקרא ע"י וא"א בשם חי' יחידה וידוע דחי' היא בחי' חכמה כמ"ש והחכמ' תחי'. אלא צריך להגיה דבחי' חי' יחידה הם בחי' המקיפי' שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים והיינו בחי' ע"י וא"א שהן הן מבחי' מל' דא"ק שלפני האצי' וכידוע דבחי' א"ק נק' אדם דבריאה ועולם האצי' נק' אדם דעשי' והן למעלה מבחי' כלים דאצי' הנקראי' ב' אדם דעשי' ממש לגבי הא"ק שנק' אדם דבריאה כו'.

לשער התפילין

ד"ז ע"ב וח' ע"א * שורה א"ב מבחי' חב"ד דאבא (צ"ל שהן חב"ד חג"ת נה"י דנה"י דאבא שהרי נת"ל שהתהוו' ג' בחי' הנ"ל דמוחי' דז"א הם מג' פרקין דנה"י דאבא והיינו חב"ד חג"ת נה"י שבנה"י ולא חב"ד חג"ת עצמן דאבא כו' וע' בע"ח שער הכללי' שמג' פרקיו דנה"י דאו"א נעשה כללו' גידול חב"ד חג"ת נה"י דז"א ע"ש).

ד"ח ע"א שורה ל"ג * אבל מפני שנתפס אצלו השכל רק בקיצור דברים כו' וכן ע"ב שורה ד' * מפני שנתפס אצלו בקוצר כו' ולעיל אמר שורה ל"א שזה תלוי בעומק המושג שמי שיש לו עומק גדול בהשגה זו כו' ומי שאין לו עומק כו'. וצריך להגיה בשורה ל"ג אבל מפני שנתפס אצלו השכל בקיצור

ד"ו ע"ב שורה כ"ג: שם: ה, ג שו"ה בהיו'.
לשער התפילין: נעתק מגוכי"ק 1122 קפג, א. וראה בהנסמן בריש הקטע שלפני"ז.
ד"ז ע"ב וח' ע"א: בהדפוסים שלפנינו: ז, א שו"ה והאורו'.
ד"ח ע"א שורה ל"ג: שם: ז, ב שו"ה הגם.
וכן ע"ב שורה ד': שם: שו"ה להשפיע.

דברים בלתי ימצא בו . . . רבים כלל שהוא מפני שלא נתפס אצלו רק הדברים כמו שהן ולא ירד לעומקו ופנימיותו כ"כ ע"כ לא יוכל כו' וכן ע"ב שורה ד' ולא דרך פרטות מפני שלא ירד לעומקו דהא בהא תליא כו' וד"ל והדוגמא.

הקול קול יעקב. קול הראשון חסר ואו. לפעמים משמע שהתורה גדולה מהתפלה, וא"כ מהו ולואי שיתפלל אדם כל היום, ענין ואתה מחיה את כולם, אתה הוא האותיות מאלף עד תאו וה' מוצאות הפה (ועיין בזהר בלק קצ"ג ב' ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך בענין תלת דוכתי נק' אתה) ובזהר ר"פ ואתה תצוה פי' ואתה מחיה נהורא עילאה ונהורא תתאה כליל כחדא, הואו הוא המשכה מבחי' י"ה ומבחי' קש"י, והוא בחי' קול, ויש להעיר מענין מהרה ישמע קול חתן וקול כלה, כי עכשיו אין להכלה קול, ואז גם קול העליון מסתלק לשרשו בזח"ב פ' וארא דף כ"ה ע"ב, וזה שיהי' נמשך הקול להאיר בהדבור נמשך ממקום עליון מבחי' כתר, וכמ"ש בזהר ויחי דרמ"ו ע"ב ע"פ נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, כי המגביהי לשבת המשפילי, וזהו ואתה מחיה, ומשם דוקא נמשך הכח לחדש מאין ליש, ונק' יחוד חו"ב תרין ריעין (וצ"ע בפע"ח שער הק"ש המובא בלק"ת בביאור השני ע"פ יונתי בחגוי פ"ג ממוחי או"א עצמן כו') וזהו ובטובו מחדש, ובטובו מחדש *, ובטובו הוא בחי' כתר, עושה בראשית, ומ"מ ההמשכה הוא ע"י הדבור, כמו עד"מ שגילוי עשר בחינות הנפש הוא ע"י ג' בחי' מודומ"ע (ועיין בלק"ת בד"ה וזאת המצוה פ"ג ע"י הדבור כו'), בראתיו יצרתיו כו' רשיומשך בהדבור מבחי' חו"ב זהו ע"י הקול כו' וזהו ואתה מחיה הואו קול אתה דבור כו' ועיין עוד מענין קול ודבור בסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח, בענין בקול דברי אלקים חיים כו'.

ב) **והנה** מהיות הקב"ה רם ומתנשא כו' ובמחשבה אחת נבראו כו' ואי לזאת הרי מחשבה זו וכל המאמרות הן צמצום גדול כו' ובתחלת הבריאה היה זה מעצמו בחסד חנם כו' אך אחר שנברא האדם כתיב ויניחהו בג"ע לעבדה כו' וההמשכה שבג"ע נק' באור פני מלך חיים היינו ההמשכה מג"ר,

---

הקול קול יעקב: נעתק מגוכי"ק 1014 (אחר דף רמו). והוא הגהות וכו' על ד"ה זה בסידור יח, ג. וראה גם מאמר זה בשינויים והגהות נוספות אוה"ת תולדות כרך ד' תתכב, א. תתכח, ב. תתכט, א.

בביאור השני ע"פ יונתי: לקו"ת שה"ש כ, ב.

ובטובו מחדש: כ"ה בגוכי"ק (ב"פ).

בד"ה וזאת המצוה: לקו"ת ואתחנן ט, ג.

בד"ה אד' שפתי תפתח: דלו, ג ואילך.

אך מי הגורם המשכת האור והחיות לירד בצמצומים עצומים, הנה הוא ע"י אתעדל"ת בעסק התומ"צ (עיין מזה ע"פ ענין פרה אדומה שהענין שממשיכים תוספת אור) והנה ע"י קיום מצות מעשיות ממשיכים חיי החיים ואור ד' בג"ע התחתון (ע' סד"ה ועתה יגדל נא) וע"י קול ודבור בתלמוד תורה ממשיכים לג"ע העליון (ע' באג"ה סי' י"ז), וזהו כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, והיינו כי כולם בחכמה עשית היא תשב"כ מלאה הארץ קניניך היא תשבע"פ קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' יש מחצה מתר"ך.

ג) **אך** כדי שיוכל האדם לעורר דבור העליון ע"י קולו ודבורו בתורה צ"ל העלאת מ"ן תחלה בק"ש ותפלה (וכמ"כ פי' בת"א סד"ה לכן אמור לבנ"י ושם דף צ"ו ע"ג וז"ל אך כל גילוי אור ה' בבחי' המשכות אלו הכל תלוי בלבו של אדם כו') ואהבת את הוי' אלקיך הפירוש שתאהוב ותחפוץ שהוי' יהי' אלקיך, ולכשתחפוץ כן יהיה כן באמת כשיהיו הדברים האלה על לבבך ודברת בם, וזהו הקל קול, הקל הראשון תפלה, קול השני בואו הוא תורה, ועמ"ש במ"א ע"פ תורת ד' תמימה משיבת נפש בשם המד"ר נשא פי"ג שפסוקים ההם כנגד ששה סדרי משנה המקבלים מחמשה חומשי תורה, ללמדך שהמשנה היא גופי תורה, גם בכל פסוק יוד תיבות היינו כי שית סדרי משנה הם הוא"ו, והם נמשכים מן חמשה חומשי תורה שהן הא עילאה, ובכל פסוק יוד תיבות היינו שהא עילאה עם היוד שהוא חכמה עילאה לא מתפרשין כו', והיינו שע"י עסק התורה יעשה שלום לי שלום בפמשמ"ע והואו המשכה להיות שלום בפשמ"ט כו', וזהו ואת האלף כו' עשה ווים, כי הואו במילואו ואו יש בו אלף, ואלף זה היינו שבא ההמשכה מלמעלה מעלה, ע"ד אחד בחלופי אתוון ועד, נמצא מן האלף נמשך בויו, וזהו בכל צרתם לא צר וקרינן לו, וכן הוא עשנו ולו אנחנו, נמצא קול זה בואו בא ההמשכה מן האלף.

ד) **וענין** הקל הראשון חסר ואו יש פי' דהוא קלא פנימאה שהוא בינה הנק' קול גדול ולא יסף ולא פסק, ופירוש זה יש ללומדו ממ"ש בזח"ב פ' יתרו דפ"א ע"א ע"פ ויהי בהיות הבקר ויהי קלת דשם כתיב ג"כ קלת חסר ואו ופי' ר' יוסי שם דהוא בינה וכנ"ל אשר חמשה חומשי תורה נמשכו מן ה' עילאה, ובחי' זו בנפש היא פנימית הלב הנק' בינה ליבא, וזהו ג"כ ענין קול שופר, והוא למעלה מהתורה, דהיינו מעין בחי' ממעל לעצים עה"ח ועה"ד, וכך שופר הנק' קרן היובל הרי בחי' נהר היוצא מעדן יובל שמו ממנו מקבל עץ חיים כו'.

ע"פ ענין פרה אדומה: סה"מ תקס"ב ע' שסח. תו"ח שמות ש, ב ואילך. אוה"ת חוקת ע' תשפג ואילך.

סד"ה ועתה יגדל: לקו"ת שלח לט, ג.

דף צ"ו ע"ג: בהדפוסים שלפנינו: נח, א.

במ"א ע"פ תורת ה' תמימה: אוה"ת נשא ע' קל.

הודו. בב"י סי' נ' בשם א"ח שכל זמן שהי' הארון ביריעה תיקן דוד שיהיו אומרים זה המזמור. וגם בתמיד של שחר היו אומרים אותו. ובזהר ר"פ ויקהל דקצ"ו א' איתא שזהו שיר השמש בשעה שהיא יוצאת ושלכן ישראל אומרים ג"כ אז שיר זה. וי"ל הטעם דשייך זה לשמש עפמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים. ע"כ השמש משבחת לשם הוי' שממנו ית' שרש בחי' השמש. והנה בגמ' פ"ב דעבודת כוכבים דכ"ד ע"ב איתא ע"פ וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש, בשמואל א' סי' ו', שאמרו הודו לה' כו' שירו כו' וי"ל דהיינו עפמ"ש בזהר פ' תרומה דקל"ח א' בפי' על דרך בית שמש שהוא בחי' ז"א, והארון הוא בחי' מל' והפרות הם דוגמות חיות הנושאות את הכסא ומעלות המל' ליחדה עם ז"א דאצי' וזהו הודו להוי' בחי' שמש הוי' כנ"ל ולכן א"ש ג"כ מה שתיקן דוד שיהיו אומרים זה כ"ז שהי' הארון ביריעה. והנה פי' הודו היינו כי איהי בהוד והיינו שעליי' המל' שהיא בבי"ע לאצי' הוא בבחי' הוד שזהו ראשי' העליי' איהו בנצח ואיהי בהוד, והודאה היינו יחו"ת ביטול היש, וכמ"ש בדרוש בהמ"ז בברכת נודה לך כו', ועמ"ש גבי מזמור לתודה, דפי' ההודאה היינו שלמעלה היש כו' ואח"כ קראו בשמו, שמו היינו מל' והוא בחי' המשכה מלמעלה מז"א לבחי' מל' הנק' שמו, וזהו דשייך לכ"ז ענין הודיעו בעמים עלילותיו, היינו מה שעשה דין ונקמה בפלשתים ע"י שהי' הארון בשביה אצלם ועד"ז ג"כ גלות השכינה בבבל ואדום הוא בחי' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, ועיין בסידור בפי' המלות דמזמור שירו לה' שיר חדש, גבי שחרית דשבת מענין שיר הפרות הנ"ל. ובסידור האריז"ל איתא דהודו הוא עליי' היכל ק"ק דעשיי' ביצי' ונעשה יצי' ממש, וגם זהו כענין הנ"ל כי הנה במל' יש ב' בחי' הא' כשהיא למעלה מיוחדת עם ז"א, הב' כשיורדת להיות כתר לעולם שלמטה כמ"ש בביאור דשחורה אני כו', ולכן עלייתה הוא כשהיא עולה לעולם שלמעלה, וזהו ענין הודו כו' איהי בהוד כו' וזהו הכל ענין א' עם העלא' הארון על דרך בית שמש כנ"ל, ולכן ניתקן לומר בתחלת תפלת השחר כשאור השמש זורח. וע' בזהר ס"פ וישלח דקע"ח א' ע"פ ייראוך עם שמש לנטרא נהורא דשמשא כו' דהיינו שיומשך בחי' שמש הוי' לכנס"י ושלא יהי' בחי' ששזפתני השמש כנז' בזהר פ' אחרי דנ"ט ב' וע' בדרוש דחרבות צורים בענין שמש בגבעון דום כו' שמסיבוב השמש יש יניקה לחיצונים וע"כ צ"ל ייראוך עם שמש לנטרא נהורא כו'.

הודו: נעתק מגוכי"ק 1058 קי, א. וראה להלן בהמאמרים שלאח"ז.
עוד מאמרים על פסוקים אלו, ראה: סה"מ אתהלך לאזניא ע' קלו ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' מז ואילך. מאמרי פ' צו־שמיני ופ' קדושים תרל"ה (גוכי"ק אדמהר"ש — 1103).
בדרוש בהמ"ז: סידור קח, ג ואילך.
גבי מזמור לתודה: סידור מה, א ואילך.
בסידור . . שיר חדש: קפו, א.
בביאור דשחורה אני: לקו"ת שה"ש ח, ב ואילך.
בדרוש דחרבות צורים: סידור קמב, א ואילך.

הודיעו בעמים פי' בסידור האריז"ל בעובדי כוכבים קליפות, עלילותיו של הקב"ה ועי"ז יפחדו הקליפות, והיינו ע"י שימשיך האדם הגלוי בנה"ב שבו ולא די במה שיהי' הגילוי במוחו לבד כ"א גם לבי ובשרי ירננו כו' ועיין מ"ש בד"ה והי' לכם לציצית מענין זה שצ"ל ההמשכה בלב, ועמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי בפי' למען דעת כל עמי הארץ שהוא ע"ד ויודע בהם את אנשי סכות, ועי"ז נמשך כמ"כ למעלה ע"ש בענין הודו לאלקי האלקים, והיינו כמו באדם ע"י שהגלוי נמשך גם בלב עי"ז מתהפכי' הנה"ב כמ"כ למעלה לא די במה שנמשך הגלוי בע"ס לבד כ"א שיומשך גם בההיכלות ומלאכים ואזי יפחדו גם כו' וכמו בימי שלמה שמרוב הגלוי גם בחיצוניות באו כולם לשמוע חכמתו והיו בטלים כו'. וענין עלילותיו י"ל שיובן עפמ"ש במ"א בענין נורא עלילה כו' וגם כמ"ש ר"פ בא אשר התעללתי במצרים.

שירו לו זמרו לו. הנה גבי בשבחות ובזמירות אי' בסידור האריז"ל שבחות הן ה"ח, וזמירות ה"ג, ועד"ז י"ל כאן ההפרש בין שירו לזמרו, היינו שירו כענין ה"ח וזמרו ה"ג. וענין ב' בחי' אלו בעבודה יובן ממ"ש בד"ה רני ושמחי בפי' רננא ושמחה שהם ג"כ ה"ג וה"ח כו' ע"ש. א"נ י"ל כדפי' בד"ה וארשתיך לי בענין כלתה נפשי בענין ב' בחי' כלה. א"נ כמ"ש לקמן גבי אהללה כו' אזמרה כו' בעודי ע"ש.

שיחו בכל נפלאותיו ענין שיחו יובן עפמ"ש בד"ה ע"כ יאמרו המושלים בענין עיר סיחון כו' ופי' בכל נפלאותיו היינו שעי"ז גורמי' גילוי בחי' נפלאותיו, להיות כמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו ויובן ע"ד מ"ש לקמן בפי' הללויה הללי נפשי כו' עד"מ כשמזכירין לאדם שבחיו כו' ע"ש.

הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו כו'. פסוקים אלו הם בתהלים ק"ה ובד"ה ט"ז ומבואר שם שאמרו פסוקי' אלו כשהביאו הארון

בד"ה והי' לכם לציצית: לקו"ת שלח מג, ג.
בד"ה ה' לי בעוזרי: לקו"ת שמע"צ פח, ג.
בד"ה רני ושמחי: תו"א מקץ לז, א.
בד"ה וארשתיך: לקו"ת במדבר ח, ב ואילך.
לקמן גבי אהללה: סידור נו, ג.
בד"ה ע"כ יאמרו: לקו"ת חוקת סו, א.
לקמן בפי' הללוי' הללי נפשי: סידור נו, ב.
הודו לה': מאמר זה הוא הנחה. נדפס מכת"י 665 קיח, א. ונמצא ג"כ בכת"י

מפלשתים אל מקומו וזהו הודיעו בעמים כו׳, מה שעשה הארון להפלשתים כו׳, ודהע״ה קבע לומר פסוקי׳ אלו בתמיד של שחר עד ובנביאי אל תרעו כו׳ ובתמיד של בין הערבים המותר עד רוממו כו׳ כמ״ש בטור ובב״י או״ח סי׳ נ׳ ונ״א ולכן תקנו לומר עתה תחלת התפילה. ובמד״ר פ׳ וירא ע״פ וישרנה פרות בדרך על דרך בית שמש הלוך וגעו כו׳ איזה שירה אמרו רא״א הודו לה׳ קראו בשמו כו׳. ובזהר ויקהל קצ״ו שיר של השמש הודו לה׳ כו׳. הנה הארון הוא ארון הברית אדון כל הארץ כו׳ והארון מכוון נגד כסה״כ וכשהי׳ הארון על הפרות נשפע עליהם מעין ודוגמא למעלה והחיות נושאות את הכסא כו׳ כי כסה״כ הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ היורדת ומסתתרת בעולמות בי״ע ונשמות ומלאכים בע״ג להחיותם כו׳ ואין ערוך לבחי׳ מל׳ כשהיא באצי׳ ששם איהו וחיוהי חד כו׳ וזהו עבודת המלאכים והחיות נושאות הכסא לחברה ולעלות באצי׳ וכמ״ש ארוממך אלקי המלך כו׳ וכעין זה הי׳ שנשאו הפרות ארון אלקי׳ הלוך וגעו על דרך בית שמש כו׳, פי׳ כמ״ש שמש ומגן ה׳ אלקים עד״מ זיו השמש שבטל במאור השמש ואין עולה בשם כלל ומה שנראה הזיו למטה ליש ודבר הוא מחמת מגן ונרתק המכסה ומסתיר על השמש כמ״ש לשמש שם אהל כו׳, כן בחי׳ הוי׳ אני הוי׳ לא שניתי כו׳ כמו קודם הבריאה וכל העולמות בטלים במציאות באוא״ס ב״ה ומה שנראה העולמות ליש ודבר הוא מבחי׳ מגן ונרתק ש׳ אלקים המכסה ומסתיר שלא יהי׳ גילוי מבחי׳ ש׳ הוי׳ כו׳ וזהו שחורה אני כו׳ ששזפתני השמש, ופי׳ בזהר דאתרחקנא שמשא מלאנהרא לי כו׳, וכל יסוד ענין התפלה הוא ההתבוננות וידעת כו׳ כי הוי׳ הוא האלקים כולא חד כי אין פי׳ מגן צמצום והסתר גמור רק עדמ״ש אצל אאע״ה אנכי מגן לך כו׳, ועשיתי לך כשם הגדולים זהו שאומרים מגן דוד כו׳, פי׳ ששם אלקים הוא ג״כ לבוש וכלי שע״י יוכלו העולמות והנבראים לקבל האור דשם הוי׳ עד״מ שא״א להביט באור השמש רק ע״י כלי כו׳ כמ״ש במ״א באריכות על מארז״ל אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו כו׳ וזהו בית שמש כי שמש הוי׳ הוא בחי׳ ביטול אמיתי דיחו״ע דאצי׳ כמו שהוא קמי׳ ית׳, ובית שמש הוא ביטול היש דיחו״ת שהוא בחי׳ בית וכלי לקבל הגילוי דשמש הוי׳, וכמארז״ל יהיב חכמתא לחכימין כו׳, ובלב כל חכם נתתי חכמה כו׳ שצ״ל מקודם חכם לב ולא תתורו אחרי לבבכם כו׳ יוכל לקבל גילוי חכמה ועד״מ

1077 (הגהות משנת תרי״ט) עג, א. (ושם סט, א נמצאת הגהת כ״ק אדמו״ר מהר״ש, ונדפסה — בשינויים אחדים — בסה״מ תרכ״ז ע׳ מז ואילך).

בתחי׳ בוך 1096 נמצאת רשימה בגוכי״ק אדהצ״צ ממאמרי חורף תרי״ט, ועל ד״ה הודו רשום: תצוה.

וראה עוד בהנסמן לעיל לריש המאמר שלפני״ז.

ע״פ וישרנה: ראה לקו״ת במדבר י, ב ובהערות וציונים לכ״ק אדמו״ר שליט״א שם ושם מציין גם ליהל אור צח, א.

רק עדמ״ש אצל אאע״ה: ראה תו״א יב, א.

יהיב חכמתא לחכימין כו׳: ע״פ דניאל ב, כא.

תלמיד שצריך לקבל ההשפעה מהרב צריך לצמצם ולבטל ולהניח דעתו מכל וכל כי כלי ריקן מחזיק כו׳ כמ״כ ע״י ביטול היש דיחו״ת מבחי׳ שם אלקי׳ יוכל לבוא ולהגיע לבחי׳ ביטול אמיתי דיחו״ע דשם הוי׳, וזהו בית שמש כו׳. וענין שהי׳ הארון אצל פלשתים הי׳ בסוד גלות כמ״ש ואני בתוך הגולה גלו לבבל שכינה עמהם כו׳ וכתי׳ עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כו׳ לכן התעולל הארון ועשה מעשים בהפלשתים כו׳ וכשנשאו הפרות ארון האלקים נשפע והאיר עליהם מעין שרשם למעלה והחיות נושאות הכסא כו׳ להעלות ולחבר כסה״כ לאצי׳ כן העלו ונשאו ארון אלקים לבית שמש שמש הוי׳ כו׳ וישרנה הלוך וגעו והשיר הי׳ הודו לה׳ כו׳ פי׳ כמ״ש כי אל דיעות ה׳ דיעה התחתונה שבנבראים הוא שהבריאה יש מאין כי העולם נראה ליש כו׳ ודיעה העליונה שלמעלה היש וכולא קמי׳ כלא וכאין כו׳, והגם שבהשגה א״א להיות גילוי דעה העליונה בחי׳ אני ה׳ לא שניתי כו׳ אך בבחי׳ הודאה יכול להיות גילוי שהאמת כמו שהוא קמי׳ ית׳ וזהו הודו לה׳ קראו בשמו להמשיך הגילוי בבחי׳ מל׳ ג״כ כו׳ ועל אוה״ע כתיב בשמך לא קראו.

הודיעו בעמים עלילותיו, שהתעולל הארון בהפלשתים כו׳, ולכן לע״ל בצאת השכינה מהגלות גלו לאדום כו׳ נאמר ג״כ בהפסוק בישעי׳ ואמרתם ביום ההוא הודו לה׳ קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו, ולכן נתקנו לומר פסוקים אלו תחלת התפי׳ כי כל יסוד התפי׳ וידעת כו׳ כי הוי׳ הוא האלקים שזהו בחי׳ ק״ש הוי׳ אחד לכן מקדימים ומתחילים פסוקים אלו הודו לה׳ כו׳ והנה בזהר אמרו שהשיר של השמש הודו לה׳ כו׳ וע״פ פשוט כמ״ש וממגד תבואות שמש כו׳ שכל כדור הארץ בקיץ וחורף מקבל ההשפעה מהשמש ומחמת זה טעות העו״כ שמשתחוים לשמש שמחשבים אותו ליש ודבר לפי שממנו נמשך ההשפעה ובאמת אינם רק שלוחי ההשפעה וכגרזן ביד החוצב כמ״ש ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש כו׳ וסיבוב הילוך השמש הוא שמשתחוה ששכינה במערב ויש כדור השמש עצמו וגלגל חמה שבו סובב כדור השמש ושרשו של כדור השמש עצמו מבחי׳ ש׳ הוי׳ וגלגל השמש שרשו משם אלקים מגן ונרתק כו׳ לכן השיר של השמש הודו לה׳ כו׳ ביטול והשתחוואה לשרשו שם הוי׳. ואפ״ל פי׳ גבוה שכוונת הזהר שהשיר של השמש הוי׳ הוא הודו להוי׳ כו׳, כי יש עוד פי׳ הודו ל׳ הוד וזיו כמ״ש הוד והדר לבשת כסה שמים הודו, ונתת מהודך עלי׳ וארז״ל ניתן ההוד למשה, ופי׳ הודו לה׳ הוא המשכ׳ אור בשם הוי׳, והענין כמו שאומרים בשבת ברכות לשמש שם אוהל כו׳, כחתן יוצא מחופתו כו׳ כי ממזרח שמש מזרח בחי׳ חכמה ושמש יסוד אבא שמאיר בז״א וזריחת השמש הוא כחתן כו׳, חות דרגא כו׳ כי ש׳ הוי׳ יו״ד צמצום כו׳ ושיהי׳ חות דרגא כמארז״ל שמש בשבת צדקה

בשבת ברכות : בלשון הזה נמצא כמה פעמים בכתבי דא״ח. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ תרס״ו ע׳ רצד.

כו׳ המשכת האור צ״ל יוצא מחופתו בחי׳ מקיף אנכי ה׳ אלקיך שמבחי׳ אנכי נמשך להיות הוי׳ ופי׳ הודו לה׳ הוא בחי׳ המשכת הוד ואור וזיו בשם הוי׳ וזהו שהשיר של השמש הוי׳ הוא הודו לה׳ בחי׳ סוכ״ע ש׳ הוי׳ דלעילא כי יש ב׳ שמות הוי׳ להמשיך משם אור בשם הוי׳ דלתתא, ועפי״ז יובן מארז״ל על פסוק ייראוך עם שמש שזמן תפה״ש הוא עם הנץ החמה וותיקי׳ הי׳ קורין ק״ש וגומרי׳ עם נ״ה וסוף זמנה עד ג׳ וד׳ שעות כי ייראוך בחי׳ מל׳ כנס״י כמ״ש אשה יראת ה׳ כו׳ צריך לחברה עם שמש הוי׳ והוא בחי׳ יחוד קוב״ה ושכינתי׳ סמיכת גאולה לתפילה, ובזהר פי׳ ע״פ ייראוך לנטרא נהורא דשמש בהדן לאנהרא לה והענין כידוע שאוה״ע מונין לחמה וישראל מונין ללבנה והוא מעלת החמה גבוה מהלבנה אך שאנו רואים שבשמש אין בה שינוים כלל ותמיד היא מאירה בשוה ולמעלה הוא בחי׳ שמש הוי׳ אני הוי׳ לא שניתי כו׳ ולכן מונים לחמה שרוצים לקבל השפעתם מבחי׳ אם צדקת מה תתן לו כו׳, אך כיצד מקבלים השפעתם הוא ע״י מגן ונרתק שם אלקים ויש ק״כ צירופי אלקים סדר השתל׳ עד שנמשך בחי׳ אלקים אחרים ומקבלים ההשפעה מבחי׳ שמש הוי׳ בבחי׳ חיצוני׳ ואחוריי׳ כמו ממגד תבואות שמש ע״י חימום השמש השפעת חיצוני׳ ולא השפעת עצמי מהשמש, אך הלבנה שמקבלת האור מהשמש הוא השפעה פנימי׳ האור עד שנעשית הלבנה מאירה להאיר ג״כ כמו השמש לכן א״א להלבנה לקבל האור עד שצ״ל מקודם חושך וביטול ונעשית נקודה בסוף חודש ואזי תוכל בר״ח מולד הלבנה לקבל אור עצמי מהשמש, וזהו ישראל מונין ללבנה לקבל פנימי׳ אור משמש הוי׳ ע״י תומ״צ וכמ״ש וזרחה לכם יראי שמי שמש וצדקה כו׳, פי׳ גילוי שמש הוי׳ בכנס״י בחי׳ מל׳ יראי שמי בבחי׳ פנימי׳ וזרחה לכם נק׳ שמש וצדקה שזהו פי׳ יראוך עם שמש לחבר יראי שמי עם שמש הוי׳ וזהו״ע לנטרא נהורא דשמשא שיהי׳ ההמשכה בקדושה וזרחה לכם ולא יהי׳ ההשפעה בבחי׳ חיצוני׳ לקליפות כמו שאוה״ע מונין לחמה כנ״ל כ״א לנטרא בהדן לאנהרא לה בבחי׳ מל׳.

שירו לו זמרו לו, להבין למה נאמר כפל לשון וכמ״כ נאמר מזמור שיר ליום השבת כפל לשון מזמור שיר כו׳, ידוע מארז״ל ע״פ זמירות היו לי חוקיך כו׳ שנענש דוד הע״ה ע״ז זמירות קרי׳ לי׳ כו׳ וכתיב ובלילה שירה עמי כו׳ וארז״ל כל העוסק בתורה בלילה כו׳ ונק׳ התורה שירה, אך ההפרש בין שירה לזמרה ארז״ל זימרא במנא ושירה בפה, פי׳ כידוע שהמלאכים אומרים שירה כל יום קו״ב כו׳ ויש פרק שירה שכל הנבראים אומרים שירה וזהו מארז״ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכי׳ בשיר העלאה והמשכה כו׳ וזהו״ע צפצוף העופות ותנועות קולות מפני שכל מיני העופות יש להם שרש למעלה

קו״ב: = קדוש וברוך.

ושרשם מפני נשר כו׳ וכמו אין לך עשב למטה שאין לו מזל למעלה כו׳ ושרשם למעלה אומרים שירה ומשפיעים בהם למטה ומעוררים הצפצוף והקולות שזהו שיר שלהם וכמו אז ירננו כל עצי יער כו׳ אך זהו הכל זמרא במנא שהמלאכים יש להם גופים מב׳ יסודות רוח ואש כמ״ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו׳ ושרשם מחיצוני׳ הכלים והביטול שלהם ביטול היש בחי׳ כלי ונק׳ ג״כ בשם בהמות פ״א פ״ש כו׳ שזהו זמרא במנא בחי׳ כלי וגם מקור השגתם באלקות הוא מבחי׳ מלכותך מלכות כל עולמים כו׳ וצדקתך ירננו בחי׳ מל׳ שם והארה כו׳ משא״כ שיר של הנשמות כמו שהם למעלה בג״ע בלא גופים השיר שלהם הוא בחי׳ עליות עילוי ביטול פנימי וכמו שיש עליי׳ המל׳ דאצי׳ נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה שנק׳ שירה שזהו כל השבחים והמזמורים שבתהלים שדוד הע״ה מרכבה לבחי׳ מל׳ מה שמל׳ משבחת ומזמרת ואומרת שירה כמ״ש למען יזמרך כבוד כו׳ ועד״ז ג״כ שירה של הנשמות שנמשכי׳ מפנימי׳ הכלים שנק׳ ג״כ אדם ביטול פנימי נק׳ השירה שלהם שירה בפה ולא זמרא במנא כו׳, ובשבת נאמר מזמור שיר כמארז״ל כל עיסקא דשבתא כפול ובמעלי שבתא העלי׳ מעולמות בי״ע עד מל׳ דאצי׳ ולכן אומרים בקבלת שבת מזמור לדוד כו׳ שהוא בחי׳ זמרא במנא ביטול הנבראים ועליותם בג״פ הבו לקבל תוס׳ אור מבחי׳ מל׳ דאצי׳ כו׳ וביומא דשבתא העליות הן באצי׳ עצמו ולמעלה מאצי׳ ולכן נק׳ שיר, ובכל שבת יש התחברות ועליות ב׳ הבחי׳ מעלי שבתא ויומא דשבתא נאמר מזמור שיר עסקא דשבתא כפול, וכמו״כ בתפי׳ שבכי״ו הארה מעין שבת יש ג״כ ב׳ הבחי׳ הנ״ל פסוד״ז נק׳ לשון זמרא במנא שבהם מבואר ההתבוננות השתל׳ העולמות הללו בשמים כו׳ וביטול המלאכים בחי׳ חיצוני׳ הכלים וישתבח שמך ש׳ והארה כו׳ ובק״ש שמע ישראל שיר אל ביטול פנימי של הנשמות במהו״ע ית׳ ה׳ אחד נק׳ שיר אל, וזהו שנענש דוד הע״ה ששיבח התורה זמירות היו לי כו׳ שהוא חיצוני׳ ובאמת התורה נק׳ שירה עמי, ובכאן בפסוקים אלו הודו לה׳ קראו כו׳ שהוא התחברות ונשיאת ארון אלקי׳ לבית שמש יחוד ה׳ אלקים כנ״ל נאמר ג״כ שירו לו זמרו לו כי עליית ארון אלקים מפלשתים נק׳ זמרו וגילוי שמש הוי׳ מלמעלה נק׳ שירו והתחברות ב׳ הבחי׳ יחד לכן נאמר כפל לשון כמו בשבת מזמור שיר כו׳.

שיחו בכל נפלאותיו, פי׳ כמ״ש כל היום היא שיחתי ועמל שיחה נק׳ הע״מ לשון שיחת חולין כמ״ש בזהר לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא כו׳ ושיחו בכל נפלאותיו הוא התגלות והמשכת נפלאותיו בבחי׳ שיחו כי בכאן הודו לה׳ הודיעו בעמים כו׳ הוא התגלות שם הוי׳ ונפלאותיו בבחי׳ עשרה מאמרות שנק׳ שיחו שזהו יחוד ה׳ אלקים כנ״ל.

התהללו בשם קדשו י״ל למה נאמר ל׳ נפעל התהללו שמשמעותו שגם הנבראים המשבחים נתהללו הל״ל הללו כמו הללו עבדי ה׳ כו׳.

ויובן זה כמו שאומרים תחלת שמו״ע אד׳ שפתי תפתח כו׳ שפירושו שנמשך הכח מלמעלה מהשי״ת להיות ופי יגיד תהלתיך והענין כמ״ש למעלה בפי׳ וישרנה הפרות כו׳, איך יכלו הפרות לומר שירה אך מפני שהי׳ עליהם ארון הברית כו׳ נשפע עליהם הארת ה׳ להיות מעין למעלה והחיות נושאות הכסא כו׳, שג״כ הקושיא איך אפשר למלאכים נבראים ובע״ג לרומם ונושאות כסה״כ ועל הכסא כו׳ כבוד ה׳ כו׳ הבורא ית׳ אך כידוע מארז״ל בפי׳ נושאות ומנושאות והארון נושא את נושאיו שצ״ל רק התחלה מלמטה ואח״כ נמשך אור וכח ה׳ מלמעלה בהמלאכים שיאמרו קדוש וברוך כו׳. וכמו בתפילה שצריך האדם להתבונן בגדולת ה׳ להוליד מזה אהוי״ר ועי״ז נמשך אלי׳ מלמעלה אהוי״ר עילאין שהם העיקר כו׳, וגם כמ״ש במ״א בפי׳ למען יזמרך כבוד ולא ידום ה׳ אלקי לעולם אודך שיש בזה ב׳ פי׳, פי׳ א׳ שע״י לעולם אודך למטה גורם עי״ז למעלה למען יזמרך כבוד עליית המל׳ באצי׳. ופי׳ הב׳ להיפך, שע״י למען יזמרך כבוד למעלה עליית המל׳ נהורא תתאה קארי תדיר לנהו״ע אלקים אל דמי לך כו׳, ובחי׳ מל׳ הוא מקור הנבראים בי״ע, וע״י עליית המל׳ גורם בחי׳ רצוא ותשוקה בנבראים נשמות ומלאכים ג״כ ליכלל ולהבטל באוא״ס ב״ה בכה״נ כו׳. וזהו נושאות כה״כ ומנושאות שנמשך אור וכח מבחי׳ מל׳ בהמלאכים שיאמרו קדוש כו׳. וכמו״כ בהפרות וישרנה כו׳ מארון אלקים שעליהם כי ארון נושא נושאיו כו׳. וכמ״כ יובן מה שאומרים תחלת שמו״ע אד׳ שפתי תפתח כו׳ שאין זה כח עצמו כ״א אור ה׳ וסיוע מלמעלה להיות ופי יגיד תהלתך וכמארז״ל השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיך, פי׳ אתה הוא בחי׳ ואתה מחי׳ את כולם דיבור העליון ך״ב אותיות מא׳ ועד ת״י ה׳ מוצאות הפה הוא המוציא מפיך רק שצ״ל השמע לבד. ובזה יובן מ״ש התהללו ולא נאמר הללו שהי׳ המשמעות בכח עצמם הממשיכים ומהללים שם כו׳, כ״א התהללו לשון נפעל שמקבלים האור והכח מלמעלה להלל שם קדשו כו׳, וכענין וישרנה הפרות כו׳ אד׳ שפתי כו׳ כנ״ל. ובזה יובן מה שיש זמן על ק״ש וזמן על תפילה, כי להיות נמשך אור ה׳ מלמעלה על האדם בק״ש ותפילה הוא בשעת שלמעלה הוא זמן ק״ש ותפילה, ולמעלה עיקר הזמן כהוותיקין עם הנץ החמה, וכמ״ש למעלה בארוכה בפי׳ יראוך עם שמש וצריך לנטרא נהורא דשמשא לאנהרא לה שהוא גילוי וזריחת השמש הוי׳ בכנס״י בחי׳ מל׳ יראת ה׳ שיאיר בפנימי׳ וזרחה לכם כו׳, וסוף זמן ק״ש עד ג׳ שעות, כי ד׳ אותיות הוי׳ בכל אות יש ג׳ צירופי׳ שהם י״ב צירופי הוי׳, וק״ש הוא מבחי׳ יו״ד דש׳ הוי׳ כמו שאומרים בק״ש שעהמ״ט אם פגמתי באות יו״ד בביטול ק״ש כו׳, וג׳ שעות הם מג׳ צירופי׳ שבאות יו״ד כו׳. ולכן בעת שלמעלה הוא זמן ק״ש ותפילה אז הוא שעת הכושר שיאיר אור ה׳ מלמעלה על האדם למטה שיגיע ג״כ למדרגת ק״ש ותפילה יחוד כי ה׳ הוא האלקים כנ״ל.

ישמח לב מבקשי ה׳ כו׳. לב בחי׳ מל׳ כמ״ש לבבתני אחותי כלה כו׳. והן ל״ב אלקים שבמע״ב, ויש ל״ב נח״ע אין כבוד אלא תורה, כבוד גימט׳ ל״ב, ונח״ע אתמשך בח״ת וכללותם יחד ס״ד נתיבות. וזהו מארז״ל ת״ח צ״ל

שמינית שבשמינית חלק א׳ מס״ד, וכל נתיב כלול מעשר וס״ד פעמים יו״ד גימט׳ שמש, וע״י גילוי שמש הוי׳ נמשך שמחת לב. והגם שארז״ל ע״פ ישמח ה׳ שמח לא נאמר אלא ישמח, כביכול אינו שמח בעולמו אלא לעתיד ישמח ה׳ במעשיו, עכ״ז ע״י קיום המצות נמשך עכשיו ג״כ הארה מעין לעתיד כמארז״ל אביי חזי׳ לרבה דקא בדח טובא א״ל לא סבר מר בכל עצב כו׳ א״ל תפילין קא מנחא כו׳ עכשיו השמחה גנוזה בעבודה כמ״ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו׳, וע״י קיום המצות נמשך יחוד עליון יחוד קוב״ה ושכינתי׳.

דרשו ה׳ ועוזו בקשו פניו תמיד. בירושלמי דרשו ע״פ זה אר״י לרי״ש ברי׳ אם מבקש אתה לראות פני השכינה עסוק בתורה בא״י שנא׳ דרשו ה׳ ועוזו כו׳ ואין עוז אלא תורה, ופניו פני השכינה כמ״ש יאר ה׳ פניו אליך ות״א ינהיר שכינתא כו׳. י״ל מה שאומרים קוב״ה, פי׳ קוב״ה שהוא קדוש ומובדל ואינו מתלבש בעולמות כלל, ולא כמו הנשמה הגם שהנשמה בעצמה אינה מתחלקת להתלבש ולהחיות רמ״ח אברים עכ״ז היא מלובשת ונתפסת בהגוף, אבל הקב״ה קדוש ומובדל לגמרי ואינו בגדר עלמין כלל, ופי׳ שכינתי׳ מל׳ ושכנתי בתוכם השוכן אתם בתוך טומאותם כו׳, שהוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ שמתלבש בהיכל קד״ק כחב״ד דבריאה. כי שישכון גילוי אוא״ס בעולמות לא יוכלו לקבל אלא ע״י לבוש והוא בחי׳ תורה כמ״ש עוטה אור כשלמה כו׳, ובאורייתא ברא קוב״ה עלמא, והוא בחי׳ היכל קד״ק דבריאה כחב״ד כי תלמוד בבריאה כו׳. ועד״מ בנפש האדם מה שמחי׳ את הגוף אינו אלא הארה וזיו מהנשמה עצמה, ובהארת וזיו הנפש כלולי׳ כחות הנפש שכל ומדות, והשראת הנפש תחלה במוחין שבראש כי כל הרמ״ח פרטים לא יוכלו לקבל החיות שלהם מהנפש עצמה כ״א שהשראת וגילוי כללות חיות מהארת וזיו הנפש הוא מתלבש במוחין שבראש ומהמוחין נמשך אח״כ חיות כל אבר בפרט כח הראי׳ בעין וכח ההילוך ברגל. וכמ״כ יובן בנמשל למעלה השראת וגילוי אוא״ס בעולמות ושכנתי בתוכם בחי׳ מל׳ לא יוכלו העולמות לקבל כ״א שמתלבש בלבוש התורה בחי׳ מוחין כחב״ד דבריאה, כי תלמוד בבריאה והן טעמי הלכות, כי ההלכות עצמן הן בחי׳ מדות ומשנה ביצירה כו׳. וכמו למטה הי׳ השראת השכינה בהיכל קד״ק בבהמ״ק וממנו נמשך הארה והתפשטות החיות אלקות לכל העולם. ושרש הענין מה שבחי׳ תורה והיכל קד״ק דבריאה הם לבוש להשראת אוא״ס זיו השכינה, כי שרש הלבוש הוא למעלה מהזיו בחי׳ מל׳ כי שרש התורה חכמתו ורצונו ית׳ כחב״ד דאצי׳, וכמ״כ היכל קד״ק דבריאה כמבואר בע״ח שיש בכסה״כ כחב״ד דבריאה התנוצצות מכחב״ד דאצי׳ לכן יוכלו לירד למטה להיות לבוש וכלי לזי׳ השכינה כו׳. וכמו משלי שלמה ששרש המשל מעומק החכ׳ שלמעלה מגילוי החכ׳ כו׳. עכ״פ היוצא מזה שהתורה היא לבוש להשראת השכינה וכמ״ש עוטה אור כשלמה, לכן אר״י לרי״ש בנו אם מבקש אתה לראות פני השכינה עסוק בתורה כי גילוי והשראת פני השכינה בתורה שנא׳ דרשו ה׳ ועוזו בקשו פניו תמיד, פי׳ תמיד כי יש מדריגות ועליות א״ק בבחי׳ פנים יאר ה׳ פניו כו׳, ישא ה׳ פניו

כו׳. ומה שאמר לו עסוק בתורה בא״י כי בחי׳ ראי׳ אינו אלא בא״י כמ״ש ארץ כו׳ עיני ה׳ אלקיך בה מראשית כו׳ ולכן נבואה אינו אלא בא״י, ולכן אם מבקש אתה לראות עסוק בתורה בא״י כו׳.

זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו כו׳. י״ל השינוי שבתהלים כתיב משפטי פיו, ובד״ה פיהו. ואנו אומרים כמ״ש בדה״י, כי תהלים שירות ותשבחות הוא בבחי׳ מל׳ למען יזמרך כבוד כו׳, ולכן דהע״ה מרכבה לבחי׳ מל׳ אמר הכל שירות ותשבחות הללו את ה׳ מן השמים הללוהו במרומים כו׳ השמים מספרים כבוד כו׳. הלא כל הנביאים ידעו זה ולא אמרו זאת, אלא מפני ששרשו בבחי׳ מל׳ עולם הדיבור גילוי וסיפור הכל כו׳, והשבחים שמשבחים כנ״י בחי׳ מל׳ להקב״ה עשה עיקר השבח מהקב״ה ולא משבחי עצמה, אדרבה משפלת עצמה בבחי׳ ביטול, כי סיהרא ל״ל מג״כ, ולכן דהע״ה השפיל א״ע כי עני ואביון כו׳. ולכן בתהלים נאמר ל׳ דכר בחי׳ ת״ת שהכוונה על הקב״ה, ובדה״י כתיב פיהו, כי דה״י בחי׳ גבוה התחברות יומין עילאין דז״א עם יומין תתאין דבחי׳ מל׳ וכמ״ש בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא ס׳ הזכרונות דה״י כו׳, נדדה שנת המלך הוא מבחי׳ דורמיטת ז״א, ספר הזכרונות כמ״ש אז נדברו כו׳ ויקשב ה׳ וישמע ויכתב בס׳ זכרון כו׳ דה״י הוא התחברות יומין עילאין דז״א עם בחי׳ מל׳ כי המצות נק׳ יומין עילאין כמ״ש בזהר ע״פ בא בימים באינון יומין עילאין וההתחברות עם יומין תתאין דמל׳ נק׳ דה״י. ולכן בויקרא אל משה א׳ זעירא בחי׳ מל׳, ודה״י מתחיל א׳ רבתי אדם שת כו׳ אתוון רברבן וכמארז״ל דה״י לא ניתן להדרש והשבחים שמשבח הקב״ה עשה עיקר השבח מכנס״י כמארז״ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל כו׳. ולכן כתיב בדה״י פיהו ה׳ בחי׳ מל׳ כנס״י והוא״ו בחי׳ ת״ת הקב״ה ומקדים עוד ה״ה לוא״ו. וכן בשה״ש נאמר ישקני מנשיקות פיהו כו׳, וכמו בתפי׳ ר״ה בפסוקי מלכיות זכרונות מקדימים כתובים פסוקי תהלים קודם לנביאים, וסדר התורה תנ״ך נביאים קודמים, אלא מפני שכוונת ר״ה הוא בנין המל׳ עושין עיקר השבח והחיבוב מבחי׳ מל׳ ולכן מקדימים פסוקי תהלים שהן בחי׳ מל׳ כמו שמקדים כאן הה׳ לוא״ו. ולהבין שייכות זכרו נפלאותיו כו׳ עם זרע אברהם עבדו כו׳, הוא כמ״ש במד״ר פ׳ וירא עפ״ז מופתי נתתי למי שהוא מודה בשני עולמות כו׳, וזהו ביצחק יקרא לך זרע בב׳ מי שמודה בב׳ עולמות. וי״ל למה נאמר הב׳ ביצחק יותר מבאברהם ויעקב. אך מדריגת יצחק הוא לע״ל וכמארז״ל לע״ל יאמרו כי אתה אבינו כו׳, והוא בחי׳ צחוק ותענוג עליון שיתגלה לע״ל שהוא תענוג אלקי א״ק כמארז״ל יפה קורת רוח בעוה״ב מכל חיי העוה״ז, וכמו שאמר יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי שהוא בחי׳ יצחק והי׳ הוי׳ לי לאלקים כו׳. אך כתיב צחוק עשה לי אלקים, שהתגלות תענוג עליון הוא נמשך מבחי׳ שם אלקים מדת הצמצום המסתיר, שנראה העולם ליש בפ״ע. וע״י ביטול יש לאין אתכפייא ואתהפכא כו׳ מזה יהי׳ התגלות צחוק ותענוג עליון. כמו הצחוק שעושי׳ לפני שרים הוא מהתחדשות כמו ציפור המדברת כו׳, כמ״כ

כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו כו׳, לויתן הוא ליווי וחיבור היש גשמי לאין האלקי כו׳ כי בריא׳ העולמות מאין ליש אי״ז פלא למעלה ועיקר התחדשות למעלה הוא מביטול היש הגשמי לאלקות וכמארז״ל גדולים מעשה צדיקים כו׳. ולכן ארז״ל יפה שעה א׳ בתשובה ומעש״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב. נמצא התגלות הצחוק ותענוג שלע״ל תלוי בעבודתינו עכשיו בקיום התומ״צ אתכפי׳ ואתהפכא, וכמארז״ל היום לעשותם ולמחר כו׳. ואמרו בזהר מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא בהאי עלמא ל״ל חולקא בההוא עלמא. וז״ש הב׳ אצל יצחק דוקא, כי מדריגת יצחק יתגלה לע״ל, והיינו למי שמודה בב׳ עולמות כו׳. וענין מופתי נתתי כו׳, כי המופת נק׳ מחיבור ב׳ העולמות עלמא דאתכסי׳ ועלמא דאתגלי׳ משא״כ מבחי׳ א׳ אינו נק׳ מופת, כי עלמא דאתגלי׳ לבד עולם כמנהגו נוהג כו׳, ועלמא דאתכסי׳ לבד שם התגלות אלקות ואין שם יש כלל ואינו נק׳ מופת כלל. רק בעלמא דאתגלי׳ לבוש הטבע המסתיר וכשמאיר בו גילוי מעלמא דאתכסי׳ כמו קי״ס מים יבשה כו׳ ולכן נס ל׳ הרמה ארים נסי כו׳ כשמאיר בעלמא דאתגלי׳ הארה מעלמא דאתכסי׳ נק׳ מופת, ולכן מופתי נתתי למי שמודה בב׳ עולמות, והיינו זרע ישראל כו׳ שנק׳ זרע קדש מצבתה שמחברים ב׳ העולמות יחד וזהו שייכות זכרו נפלאותיו כו׳ זרע ישראל עבדו כו׳.

הוא הוי׳ אלקינו בכל הארץ משפטיו כו׳. במד״ר חמשה הוא לטובה כו׳ חמשה הוא לרעה כו׳ נמרוד הוא הי׳ גבור ציד כו׳ הוא עשו כו׳, ולטובה אברהם הוא אברהם כו׳ הוא משה ואהרן כו׳ דוד הוא הקטן כו׳ ופי׳ הוא מתחלתו ועד סופו כו׳ אות חד הוא דטב מכולהון הוא הוי׳ אלקינו כו׳ משפטיו מדת רחמיו לעולם. והענין כמארז״ל כל העונה אישר״מ בכל כחו קורעים לו גז״ד כו׳, כח הוא ב״פ יד והן י״ד עתים לטובה וי״ד עתים כו׳ כמ״ש בקהלת, וכמו הלבנה י״ד ימים בחדש מאירה במילואה וי״ד ימים חסרון הלבנה. ושרשן מב׳ ידות העליונות ימין ושמאל כמ״ש בס״י מספר ע״ס חמש אצבעות נגד חמש כו׳, והן ה״ח וה״ג כתר חכ׳ חסד ת״ת נצח ה״ח, בגה״י מל׳ ה״ג, וזהו כח מעשיו הגיד כו׳. והגם שלמעלה הוא גבורות דקדושה, אך בהשתל׳ הגבורות שמאל דוחה צמצומים נמשך סיגי׳ ופסולת הגבורה יצה״ר וסט׳ דשמאלא כו׳. ופי׳ בכל כחו ו׳ המהפך שמאלא אתכליל בימינא המתקת הגבורות בחסדים, כמארז״ל בשני יצריך כו׳. ובשרשן הגבורות יש להם חיות יותר כמ״ש כי הדם הוא הנפש כו׳, ועיקר החיות בדם בחי׳ גבורה כו׳, לכן ע״י המתקת הגבורות שמאלא אתכליל בימינא נעשה למעלה כולו ימין וכמ״ש ימינך ה׳ נאדרי כו׳ ימינך תרעץ כו׳. והוא בחי׳ לית שמאלא בהאי עתיקא כו׳, ולכן כל העונה אישר״מ בכל כחו קורעים לו גז״ד כו׳, וזהו חד הוא דטב מכולהון הוא ה׳ כו׳ מדת רחמי׳ לעולם, כי מספר הע״ס חמש אצבעות כנגד חמש כו׳, משא״כ למעלה לית שמאלא כו׳. והיינו ע״י זכרו לעולם בריתו כו׳, כמ״ש בס״י חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע ברית המעור וברית לשון באמצע. וכן במד״ר יש ב׳ דיעות ע״פ דבר ציוה לאלף דור, דיעה א׳

שקאי על התורה שנתנה לכ״ו דורות, ותתקע״ד דורות נמוחו ודעה א׳ שקאי על המלה שנתנה לכ״ו דור ותתק״ף דור נמוחו, והיינו הך ברית המעור וברית הלשון דתורה, ולכן בברהמ״ז צריך שיקדים ברית לתורה, והכל א׳ כמ״ש מגיד דבריו כו׳ ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי כו׳, כי ברית הלשון תלוי בברית המעור. ופי׳ שמכוון באמצע הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה שלמעלה מהע״ס שהן חמש כנגד חמש, ולכן ע״י זכרו לעולם בריתו ברית התורה וב״מ עי״ז ממשיכים הוא ה׳ אלקינו כו׳ חד הוא דטב מכולהון דלית שמאלא כו׳ ומשפטיו דאיהו רחמים לעולם. והכל הולך וסובב על מעלת ארון אלקים ארון הברית כו׳ שמזה נמשך הוא ה׳ אלקינו כו׳ זכרו לעולם בריתו. ופי׳ דבר ציוה לאלף דור כמארז״ל ע״פ אדם אחד מאלף מצאתי זה מרע״ה ואשה בכל אלה לא מצאתי זהו תושבע״פ שנק׳ אשה כו׳. והענין כידוע בפי׳ ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים כו׳ יחידות עשירות מאות הן בחי׳ נר״נ דבי״ע, כי כל עולם מקבל בחי׳ מעשר מעולם העליון שלמעלה ממנו, ולכן ארז״ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכי״ו, כי כשממשיך מאה ברכות בשרש ומקור בעולם הבריאה מגיע לעולם העשי׳ בחי׳ אחת, משא״כ כשפוחת ממאה ברכות אין מגיע לעולם העשי׳ כלום. אך בחי׳ אלפים הוא בעולם האצי׳ כמ״ש אאלפך חכמה כו׳. ונשמת מרע״ה שקיבל התורה הוא מבחי׳ אצי׳. משא״כ כל הנשמות הגבוהות הן מבחי׳ בי״ע. וזהו אדם אחד מאלף זהו מרע״ה ואשה בכל אלה לא מצאתי זהו התורה, פי׳ כמ״ש מי ברא אלה, גימט׳ אלה מדות עליונות, ויש כמה בחי׳ אלה כמ״ש במד״ר ע״פ אלה תולדות השמים והארץ כו׳ בזכות מי הן עומדים בזכות ואלה שמות בנ״י כו׳ ואלה בזכות מי עומדים בזכות אלה העדות והחוקים כו׳ כי אלה תולדות השמים כו׳ הן בחי׳ בי״ע ואלה שמות בנ״י הן בחי׳ אצי׳ ואלה העדות והחוקים הן למעלה מאצי׳, והכל בחי׳ אלה מדות העליונות, אך מי ברא אלה מי שעה״נ כתר עליון וזהו בכל אלה לא מצאתי כו׳. כי שרש התורה מבחי׳ מי שלמעלה מכל בחי׳ אלה כי התורה רצון עליון ואתא מרבבות קודש המשכת אוא״ס בחי׳ רבבות שלמעלה מאלפים כמ״ש אלף אלפי׳ ישמשוני׳ וריבוא רבבות קדמוהי יקומון, שבחי׳ אלפי׳ באצי׳ ישמשוני׳ שע״י ההמשכה וגילוי למטה וריבוא רבבן קדמוהי יקומון שלמעלה מבחי׳ ההמשכה וגילוי למטה. אך ע״י התורה ממשיכי׳ ואתא מרבבות קדש. וזהו דבר ציוה לאלף דור, שיומשך בבחי׳ אלפים דאצי׳ מבחי׳ רבבות שבכתר כו׳ והכל הולך סובב על מעלת ארון אלקים כו׳ שע״י התורה התקשרות אא״ס להעולמות. ולכן התחיל הודו לה׳ קראו בשמו כו׳, וכן לע״ל ואמרתם ביום ההוא הודו לה׳ שם הוי׳ דלעילא קראו בשמו כו׳.

הודו לה׳ קראו בשמו. דה״א י״ו ח׳, תלים ק״ה א׳, ישעי׳ י״ב ב׳.

י״ל ג״כ לשון הוד והדר, עיין מכלול ערך הוד ובשרשים, והיינו כי ע״י שמודים לשם הוי׳ ממשיכים בו מעצמות אוא״ס ע״ד נאדר בקודש ומוסיפים כח בגבורה שלמעלה. קראו בשמו, הפך ממ״ש תלים ע״ט ו׳ אשר בשמך לא קראו ות״י דבשמך לא צליאו. וע׳ תלים ל״א י״ח, צ״ט ו׳ ושמואל בקוראי שמו, קמ״ה י״ח, ישעי׳ ס״ד ו׳, ופסוק בכל קראינו אליו, ובמד״ר ס״פ וירא ס״פ נ״ד שפסוק זה אמרו שירה הפרות שנשאו הארון לבית שמש. ובגמרא פרק אין מעמידין דכ״ד סע״ב שאמרו הפסוק שבישעי׳ סי׳ י״ב ד׳ ואמרתם ביום ההוא הודו לה׳ קראו בשמו דקאי על לע״ל, זח״ב פ״ו ח״ג קלט״ב, ילקוט ח״ב טו״ג כא״ב ל״ב צ״ה א, והפסוק שבד״ה זח״ג קנ״ב, והפסוק שבישעי׳ זח״ב מ״א ב׳ ח״ג פ״ד ב׳ צ״ט ב׳ קלט״ב. עי׳ מענין שיר הפרות שנשאו הארון לבית שמש זח״א פ׳ חיי שרה דקכ״ג סע״א ובפ׳ תרומה דקל״ח ע״א. אלא דס״ל כמ״ד שאמרו מזמור שירו לה׳ שיר חדש כי נפלאות עשה, וכן יש דעה בגמ׳ שם. ועיין מזה בסדור גבי שבת ברכות במזמור הנ״ל, ומ״ד שאמרו הודו לה׳ קראו בשמו י״ל משום שמסיים הודיעו בעמים עלילותיו דקאי על מה שעשה בפלשתים עבור הארון. ועוד כי בדה״א סי׳ י״ו מבואר דזה קאי על ענין העלאת הארון. ופי׳ עלילותיו י״ל ע״ד שפי׳ בזח״ב ר״פ משפטים דצ״ה ע״ב ע״פ עת אשר שלט האדם באדם לרע לו וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעקש גו פלישתים ושליטו ביה לרע לון.

שירו לו זמרו לו. י״ל שירו זהו שיר הנשמות, זמרו לו שירת המלאכים. כן פי׳ בלק״ת סד״ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הראשון. ושרש הנשמות מבחי׳ אדם ז״א, ושרש המלאכים הנק׳ בהמה ארי׳ שור מבחי׳ מל׳ שם ב״ן. וא״כ מזמור שיר חיבור זו״נ, וכן שיר מזמור כמש״ש. וזהו שארז״ל ע״פ זמירות היו לי חוקיך זמירות קרית להו, ומ״מ נק׳ שיר כמ״ש ובלילה שירה עמי דקאי על עסק התורה, אלא לפי כי שיר הוא בז״א משא״כ מזמור כו׳. והנה כאן בהעלאת הארון לבית שמש זהו להיות חיבור ויחוד זו״נ בחי׳ מזמור שיר, והיינו שהארון נק׳ ארון הברית, עיין זח״א פ׳ בראשית דל״ג סע״ב והברית נק׳ שמש בזח״ב פ׳ שמות ד״ג ע״ב והוקע אותם לה׳ נגד השמש מחמת שפגמו בברית. ולכן נאמר שירו לו זמרו לו לחבר ב׳ הבחי׳, וכמו״כ בשבת ארז״ל שירו כפול מזמור שיר ליום השבת, והכפילות מורה על החיבור והיחוד. ויש להעיר מפסוק אהללה ה׳ בחיי אזמרה לאלקי בעודי, עמ״ש

הודו לה׳: נדפס מכת״י 17 תנ, א. ונמצא ג״כ בכת״י 1059 (ס׳ תרי״ט ב׳) א, א. וראה בהנסמן להמאמר שלפני״ז.

בסדור גבי שבת ברכות: (ראה בהנסמן בשוה״ג להמאמר שלפני״ז, קטע: שבת ברכות). סידור קפו, א.

בלק״ת סד״ה מזמור שיר: פ׳ ברכה צה, ג ואילך.

ע"פ זה בסידור, וי"ל אהללה כמו שירו לה'. ובעבודה י"ל שירו לו העלאת מ"נ דנה"א, זמרו לו העלאת מ"נ דנה"ב ששרשה מפני שור בחי' בהמה כו'.

שיחו בכל נפלאותיו. עמ"ש ע"פ ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון בענין תבנה ותכונן עיר סיחון, שהתפלה נק' שיחה הזוה צלותא לשון הטייה כו' ערב ובקר וצהרים אשיחה כו', ועמ"ש ע"פ ודברי נפלאותיך אשיחה כו' ומ"ש ע"פ ומגיד לאדם מה שיחו בהביאור ע"פ כי הנה יוצר הרים כו' כל היום היא שיחתי תלים קי"ט צ"ז הולכי על דרך שיחו.

ב) **זח"ב*** פ' ויקהל דקצ"ה ע"א הה"ד ברן יחד כל כוכבי בוקר כו' (מפרשו במד"ר על ישראל שאומרים ק"ש בבוקר וכ"מ שמפרש הזהר כאן) בשעתא דשמשא נפיק בימּמא ישראל נטלי שירתא לתתא (והיינו כי זמן ק"ש מנץ החמה כמ"ש במשנה דיומא פ"ג ומשנה יו"ד בענין הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל כו') ושמשא לעילא דכתיב תלים ע"ב ה' ייראוך עם שמש (עיין מזה בזהר ס"פ וישלח דקע"ח ע"א מהו עם שמש לנטרא נהורא דשמשא כו', עיין זח"ב ד"ג ע"ב. ור"ל שיהי' וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה לכם דוקא וזהו לנטרא כו', וזהו ייראוך עם שמש שיהי' יראי שמי שמש צדקה) ובשעתא דנטיל שמשא בגלגול פתחי קל נעימותא ואמר שירתא ומאי שירתא קאמרי הודו לה' קראו בשמו וגו' שירו לו זמרו לו כו' (משמע שזהו שיר השמש ואפ"ל ע"ד מ"ש בשמש לשמש שם אוהל בהם כו' והוא כחתן יוצא מחופתו כו', ועמ"ש מזה ע"פ והי' מדי חדש בחדשו עפמ"ש בזהר ס"פ אחרי דע"ט ב' דיחוד שמשא וסיהרא בע"ק תליא, וזהו יוצא מחופתו החופה הוא סוכ"ע דלעילא מבחי' שמש כו' משם נמשך מה שהשמש יוצא כו' כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני פ"ג וא"כ זהו שהשמש אומר שירה הודו לה' פי' ההודאה הוא לע"ק ששם אין שייך שום השגה רק הודאה כמ"ש בסידור בדרוש ל"ג בעומר בהביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ. וזהו הודו לה' קראו בשמו י"ל שמו הוא בינה או כללות ע"ס דאצי' נק' שמו) וישראל משבחין לקוב"ה בימּמא עם שמשא הה"ד ייראוך עם שמש. ופי' המק"מ וז"ל פי' שמצוה להתפלל עם הנץ החמה (וזהו כוותיקין) וזהו ייראוך עם שמש. אבל ר"א מפרש שישראל

ע"פ זה בסידור: **נו, ג.**

ע"פ ע"כ יאמרו: **לקו"ת חוקת סו, א.**

ע"פ ודברי נפלאותיך אשיחה: **ראה סידור מז, סע"ב ואילך (ויהל אור ס"ע תקנא ואילך).**

בהביאור ע"פ כי הנה יוצר: **ראה סידור קלד, ב ואילך. ס' מאמרי אדה"ז (תפלה) ע' תצא. להלן ד"ה שמח תשמח ס"ה.**

זח"ב: **בכת"י 1059 רשום לפני סעי' זה: שייך לפסוק הודו לה' קראו בשמו.**

ע"פ והי' מדי חדש: **ראה ד"ה זה באוה"ת דברים כרך וא"ו.**

בסידור בדרוש ל"ג בעומר: **שו, א ואילך.**

משבחים עם השמש היא למעלה והם למטה עכ"ל. והמכוון י"ל כדי להמשיך בחי' וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו'. וא"כ בתחילת הזריחה שזורחת ממזרח שמש כי השמש יסוד אבא וזריחתו ממזרח היינו מג"ר דאבא וכנ"ל בענין יוצא מחופתו. ולכן אז דוקא מצוה להתפלל לחבר היראה שהיא מל' עם בחי' שמש. ועיין בסידור בדרושי המילה בדרוש עשה לך חרבות צורים מענין שיר השמש ומענין שמש בגבעון דום, ומשם יובן איך ע"י שישראל הם בבחי' ייראוך עם השמש נמשך לנטרא נהורא דשמשא אף שאינו דוגמת שמש בגבעון דום, דכאן צ"ל שיר השמש. אך ע"י שישראל אומרים ג"כ אז ממש שירה ממשיכים ההשפעה בפנימיות להיות וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו' כנ"ל. ויש לעיין ג"כ בדרוש מחר חדש ונפקדת, ויש להעיר ג"כ מפסוק וממגד תבואות שמש בפ' הברכה. והנה איתא במא"א אות ב' סעי' יו"ד בית שמש נק' יסוד דנוק' בית ליסוד הנק' שמש עכ"ל. ומקור דבריו מהזח"ב תרומה קל"ח א' גבי כגוונא דעגלות דסלקין לבית שמש כו'. והענין כי שמש היינו גילוי יחו"ע איך שהכל בטל כזיו השמש בשמש וכולא קמי' כלא חשיב ועיין בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ שחורה אני ונאוה דרוש השני בענין ששזפתני השמש. וזהו ענין פני משה כפני חמה, כי משה ונחנו מה, ובחי' בית שמש זהו הביטול דיחו"ת ע"ד ועד בחלופי אתוון דאחד, וכמו יהודה לגבי יוסף דהיינו ע"י הודאה וביטול, וזהו ענין יסוד דא"ק פי' התקשרות המקבל להיות כלי ריקן ונק' חותם שוקע בד"ה שימני כחותם, וזהו ענין יהושע שקיבל ממשה. ואפ"ל שזהו שהארון עומד אצל שדה יהושע השמשי בש"א סי' ו' י"ד והעגלה באה אל שדי יהושע בית השמשי כו'.

ג) **זח"ג** ס"פ וילך דרפ"ו ע"א.

ד) **ילקוט** ח"ב טו"ג רמז ק"ג ע"פ וישרנה הפרות בדרך, ילקוט בש"ב סי' ה' דכ"א סע"ב סוף רמז קמ"ב ע"פ ויביאו את הארון בשחר היו אומרים הודו לה' קראו בשמו עד אל תגעו במשיחי כו', וכ"ה במלכים א' סי' ז' רמז קפ"ה בתלים דצ"ה ע"א רמז תרס"ז ע"פ ירבו עצבותם תלים סי' ט"ז ד' בענין ירדו ובאו ללשכת הגזית לקרות את שמע ר' ירמי' בשם ר' שמעון אמר היו קוראים מזמורים הללו הודו לה' קראו בשמו אמרו למה היו קוראין אותן לפי שכתוב בהן אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק כו'.

בסידור בדרושי המילה: קמב, א ואילך.

בדרוש מחר חודש ונפקדת: סה"מ תקס"ז ע' מח. סה"מ תקס"ח ח"א ע' תקכח (ובהנסמן בהמ"מ שם בח"ב ע' תתנא).

בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ שחורה: י, א.

בד"ה שימני כחותם: לקו"ת שה"ש מה, א ואילך.

ג) **התהללו** בשם קדשו. עמ"ש מזה בלק"ת בד"ה שה"ש דרוש השני שזהו ע"ד אד' שפתי תפתח כו', וכן ענין השמע לאזניך מה שבחי' אתה מוצא מפיך כו', וזהו שייך לענין הודו לה' שזהו שיר שאמרו הפרות. והנה ענין וישרנה הפרות נמשך ע"י הארון שהי' עליהם כמ"ש בזהר פ' חיי דקכ"ג סע"א וע"ש בזח"א דוגמת העופות שמשוררין ונמשך מחמת שהשר שלהם משורר כו', ועיין בה"ז פ' חיי שם ובסידור בשבת ברכות בד"ה מזמור שירו לה' שיר חדש, ולכן כמו"כ נמשך להיות התהללו כו'. ועמ"ש סד"ה כי כארץ תוציא צמחה בענין כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה כו', ועמ"ש סד"ה כי תצא דרוש הראשון בענין ונתנו הוי' אלקיך בידך כו' ושם פ"ד וז"ל ועי"ז יומשך ויתפשט למטה כח האש שלמעלה במרכבה העליונה ונגעה עד נה"ב, כי החיות נושאות ומנושאות עם כסא שהרוכב על הכסא נושא את נושאיו. וענין ישמח לב מבקשי ה' ות"י דתבעו אולפן, ור"ל מבקשי ה' שיהי' גילוי אור שם הוי' ופעם בגלות כתיב על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו. ועיין מזה בזהר ר"פ תזריע דקאי על גלות אדום וכמ"ש במק"מ והרמ"ז שם. אבל כאן כשבא הארון למקומו נאמר ישמח לב מבקשי ה', ויש להעיר מפסוק ומבקשי ה' יבינו כל במשלי סי' [כ"ח]. ואפילו בגלות כתיב ובקשתם משם את ה' ומצאת וארז"ל בירושלמי בברכות ע"פ דרשו ה' בהמצאו והיכן הוא מצוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות כו'.

ד) **דרשו** ה' ועוזו. עיין מזה בזח"ג פ' אמור צ"ג ב' ופי' הרמ"ז דעוזו היינו המילוי, וא"כ זהו ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' כח היינו מילוי המילוי ועמ"ש מזה בפי' כח בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא וע"ד ימינך ה' נאדרי בכח. ועוי"ל עוזו היינו התורה כמ"ש בתו"א ר"פ יתרו בד"ה בחדש השלישי לצאת כו' בענין ה' עוז לעמו יתן, ובמד"ר פ' וארא פ"ח דלבושו של הקב"ה עוז שנאמר לבש ה' עוז ונתנו לישראל כו' ע"ש. וזהו דרשו ה' ועוזו ועי"ז בקשו פניו תמיד, ע' בהרמ"ז שם לבקש המשכת אור אריך ועתיק כו'. וי"ל דקאי אדלעיל שנאמר ישמח לב מבקשי ה', עכ"ז צ"ל בקשו פניו תמיד גם כי ע"י עסק התורה נאמר כמים הפנים לפנים באור פני מלך חיים. גם אפ"ל ועוזו זה הארון שבהיכל קדה"ק שבו הלוחות, וכן בהמ"ק נק' גאון עוזכם, במדרש תלים סי' ק"ה ע"פ דרשו ה' ועוזו א"ר יוסי בר חלפתא לר' ישמעאל ברי' אתה מבקש לראות את השכינה בעוה"ז עסוק בתורה בא"י שנאמר דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד עכ"ל, ג' שמפרשין

בלק"ת בד"ה שה"ש: ב, ג.
בד"ה מזמור שירו: סידור קפו, א.
סד"ה כי כארץ: לקו"ת נצבים נא, א ואילך.
סד"ה כי תצא: לקו"ת תצא לה, א.
בד"ה ועתה יגדל: שלח לט, ב.
בד"ה בחדש השלישי: סז, א ואילך.

בקשו פניו היינו לראות את השכינה כי תרגום יאר ה׳ פניו אליך ינהר ה׳ שכינתי׳ לוותך. ואיך יבא זה היינו ע״י דרשו ה׳ ועוזו, דעוזו היינו עסק התורה. ולבאר זה הוא עפמ״ש בסש״ב פנ״ב וז״ל ושכינה מל׳ ושכנתי בתוכם ע״ש שמקור זה הוא ראשית התגלות אור א״ס אשר ממשיך ומאיר לעולמות בבחי׳ גילוי כו׳ ומהו הלבוש שיוכל להסתירה ולהלבישה ולא יבטל במציאות באורה הוא רצונו ית׳ וחכ׳ כו׳ המלובשים בתורה ומצותיה כו׳ וזהו היכל קדה״ק שבכל עולם כו׳ וכמ״ש בזהר וע״ח שהשכינה שהיא מל׳ דאצי׳ היא מתלבשת בהיכל קדה״ק דבריאה כו׳ משם נמשך התלמוד שלפנינו כו׳. ועיין ביאור הדברים אלו בסידור בדרוש שאחר עלינו לשבח בד״ה ביאור למ״ש בסש״ב פנ״ב, ועיין מזה בקצרה בלק״ת פ׳ בהר סד״ה את שבתותי תשמרו בענין ומקדשי תיראו. וכיון שכן שהשכינה מלובשת בתלמוד ומשנה ומקרא וזהו הלבוש שלה וכן ע״י עסק התורה לשמה יוכל להגיע לראות פני השכינה. ואולי קצת מבחי׳ זו הי׳ בהרב״י שזכה למגיד שדיבר בפיו כו׳. ומ״ש עסוק בתורה בא״י יש להעיר ממ״ש במ״א בענין כל רב מבבל וכל רבי מא״י, דלשם נת׳ שבתלמוד בבלי מאיר מבחי׳ בינה וזהו בחי׳ רב ובא״י מאיר מבחי׳ חכמה וזהו רבי ביוד כו׳. וכדי לראות את השכינה אשר הראי׳ נמשך מבחי׳ חכמה שלכן נקראו החכמים עיני העדה כו׳ ומשה שהי׳ מבחי׳ חכמה נאמר בו וירא ראשית לו, ע״כ אומר עסוק בתורה בא״י ועמ״ש בד״ה ואתחנן אל ה׳ בענין ואראה את הארץ שמשה רצה להמשיך בחי׳ הראי׳ בבחי׳ ארץ שהיא כנס״י.

זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו. כ״ה בד״ה א׳ סי׳ ט״ז, ובתלים סי׳ ק״ה כתיב ומשפטי פיו. ואנו אומרים פיהו כמ״ש בד״ה א׳, כי שם נאמרו פסוקים אלו על ביאת הארון שע״ז נתייסד לומר הודו בפסוד״ז קודם ק״ש. והנה פיהו פי׳ בלק״ת בד״ה שה״ש ושם ספ״ג בענין ישקני מנשיקות פיהו שהוא ענין יחוד זו״נ, ולכן כתיב פיהו ולא פיו בתוס׳ ה׳ בחי׳ חיבור דכר ונוק׳ עכ״ל. ועיין זח״א ויחי דרמ״ו ע״ב ע״פ נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר שהוא ג״כ חיבור דו״נ, לכן אילה שלוחה ל׳ נקבה הנותן אמרי שפר ל׳ דכר כו׳ ע״ש. ועד״ז הוא ענין פיהו ולא פיו, והיינו כי ביאת הארון לבית שמש זהו ענין יחוד זו״נ ולכן כתיב פיהו אך מה שבתלים סי׳ ק״ה כתיב פיו רק בדה״א כתיב פיהו י״ל כי ספר תלים שאמר דהע״ה שהוא מרכבה לבחי׳ מל׳ זהו השבחים והתפילות של מדת מל׳ שהיא עולם הדיבור מה שמשבחת לנהורא עילאה, ע״כ נאמר פיו שהיא עושה עיקר רק מההמשכה שע״י ז״א דאצי׳ ועושה א״ע לטפל ע״כ נאמר

בד״ה ביאור למ״ש בסש״ב: סידור צז, ג.
סד״ה את שבתותי תשמרו: בהר מג, א.
ממ״ש במ״א בענין כל רב מבבל: ראה תו״א קיז, ד ואילך.
בד״ה ואתחנן: לקו״ת ואתחנן ג, א ואילך.
בד״ה שה״ש . . ספ״ג: לקו״ת שה״ש א, סע״ד.

פיו ל׳ דכר דהיינו פומא דמלכא. אבל דברי הימים זהו חיבור יומין עילאין ביומין תתאין עיין בה״ז פ׳ שמיני בד״ה דובב שפתי ישינים דק״ח ע״ד בענין בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים דלשם פי דברי הימים מה שהוא שרש הזמן והמקום כו׳. ובזח״א פ׳ ויחי דרל״ט ע״א גבי ויקרא באל״ף זעירא ובדה״א מתחיל אדם שת אנוש אדם באל״ף רברבא כי אדם שלימו דדכר ונוק׳, ובכל מקום חיבור דו״נ שורה עליהן בחי׳ עליונה יותר משניהם, וז״ס אל״ף רברבא שהוא בחי׳ כתר יעו״ש. למדנו מזה אשר דברי הימים זהו חיבור דו״נ ולכן נאמר שם פיהו, כי הדכר משבח לנוק׳ ועושה עיקר ממנה, וכמו תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. ועד״ז פי׳ הרמ״ז פ׳ אמור בדף * בענין שרש המזוזות והמשקוף כו׳ והיינו כי הברכה בא לז״א מחמת המל׳ ע״ד להניח ברכה אל ביתך. ולכן בגלות הצדיק אבד לקבל ברכאן עילאין, וע״כ אומר פיהו, והיינו שע״י חיבור ב׳ פיות דזו״נ שהם אתוון בינונין ואתוון זעירין ע״י מאיר מבחי׳ עליונה משניהם דהיינו אתוון רברבין דאימא עילאה כמו אלף דאדם שבדה״א בתחילתו שמאיר מחמת חיבור זו״נ זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא שמם אדם. ואפ״ל שעד״ז נק׳ התורה חרב פיפיות ב׳ פיות כו׳. והנה במד״ר פ׳ וירא פי״ג גבי כי ביצחק יקרא לך זרע איתא א״ר יודן יצחק אין כתיב כאן אלא ביצחק ר׳ עזריה בשם ר׳ חייא בית תרין במי שהוא מודה בשני עולמות, ופי׳ המ״כ לאפוקי עשו שכפר בתחה״מ שאמר הנה אנכי הולך למות. ושייכות בית זה ליצחק דוקא, היינו כי יצחק מורה על הצחוק והתענוג שיהי׳ לע״ל כמ״ש בתו״א ר״פ ויצא בד״ה ושבתי בשלום אל בית אבי. אך כתיב צחוק עשה לי אלקים שצחוק ותענוג זה דלע״ל עשה לי אלקים שהוא ההסתר וההעלם דעוה״ז שמזה נמשך היש ודבר נפרד, וע״י העבודה בבחי׳ כי שרית עם אלקים להיות אתכפייא וביטול היש ע״י דוקא נמשך התענוג עליון לע״ל, וכמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בד״ה אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ״צ רפ״ב. ולכן אמרו יפה שעה א׳ בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב וכמ״ש במ״א וזהו ענין הבית דיצחק המורה על שני עולמות העוה״ז והעוה״ב שע״י חיבור שניהם נמשך בחי׳ יצחק שהוא התענוג שיתגלה בעוה״ב. וזהו ענין ברוך ה׳ מן העולם ועד העולם. ואמר שם עוד במד״ר א״ר יודן בר׳ שלום כתיב זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיו מופתי נתתי למי שהוא מוציא מתוך פיו כל מי שהוא מודה בשני עולמות יקרא לך זרע, ועי״ש בהמפרשים שנדחקו מהיכן הוציא זה המד״ר מהפסוק. ולענ״ד זה פשוט משום שאחר פסוק זה כתיב זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו, ופרש״י ולמי אני אומר שיזכרו נפלאותיו של תמים דעים לזרע ישראל

בה״ז . . דק״ח ע״ד: בהדפוסים שלפנינו: סז, ב.

הרמ״ז פ׳ אמור בדף: צה, א.

בתו״א ר״פ ויצא: כא, ג.

וכמ״ש בלק״ת פ׳ שלח: מח, ג ואילך.

עבדו כו׳, הרי דמופתיו ומשפטי פיהו קאי לזרע ישראל עבדו שהוא מבחי׳ ביצחק יקרא לך זרע דהיינו ענין זרע ישראל עבדו שמודים בשני עולמות כנ״ל. אך שייכות המופת דוקא למי שמודה בשני עולמות, היינו שלהיות הנס הוא ע״י המשכה מעלמא עילאה בינה שבה התגלות ע״ק בעלמא תתאה מל׳. והיינו ע״י ישראל בחי׳ ת״ת בריח התיכון כו׳, והמשכה זו זהו דוקא ע״י מי שמודה בשני עולמות בעוה״ב שהוא עלמא עילאה, ובמי שאינו מודה נאמר בבן אדם שאין לו תשועה כו׳.

ה) **הוא** ה׳ אלקינו בכל הארץ משפטיו. עיין במד״ר באסתר קי״ח ע״ב אית לן חד הוא דעדיף מכולהו, י״ל כי הנה ע״ס במספר עשר אצבעות, והנה ב׳ פעמים י״ד פרקין הוא כ״ח, ומזה נמשך י״ד עתים לטובה מיד ימין וי״ד עתים כו׳, וכן כמו״כ ה׳ פעמים הוא לטובה הם מחמש אצבעות יד ימין, ושרש ה׳ פעמים הוא לרעה שרש יניקתם מן ה׳ אצבעות דיד שמאל, כי יניקת החיצונים נמשך מקו השמאל כמ״ש השיב אחור ימינו כו׳. אך אית לן חד הוא דעדיף מכולהו הוא ה׳ אלקינו פי׳ א״ס ב״ה חד ולא בחושבן שאינו בחשבון ע״ס כלל, ועמ״ש ע״פ ועבד הלוי הוא.

ו) **זכרו** לעולם בריתו כו׳. עמה״מ לב״ג קיד״ד קמא״ד, מד״ר פ׳ בראשית ד״ד ב׳ לא״א, בשה״ש רבה ל״א, בקהלת פו״א צד״ב קד״ד, זח״א לט״ב מא״א, ילקוט ח״א ד״ב א׳, של״ה כב״א כג״ב כד״ב רז״א תט״ב. במד״ר פ׳ בראשית למה נק׳ שמו אלף שהוא מסכים מאלף שנאמר דבר צוה לאלף דור. ובמד״ר פ׳ בראשית פכ״ח ד״ל א׳ איתא על דבר ציוה לאלף דור ב׳ פירושים, הא׳ על התורה שניתנה לכ״ו דורות ותתקע״ד דורות נימוחו, הב׳ דקאי על המילה אשר ניתנה לעשרים דור וט׳ מאות ושמונים דור הן נימוחו כו׳ ע״ש. ולמ״ד דקאי על המילה א״ש רישי׳ דקרא זכרו לעולם בריתו שהוא המילה שהוא דבר ציוה לאלף דור. ולמ״ד דקאי על התורה י״ל דבריתו הוא התורה או שהיא המילה, אך שא״א ללמוד תורה בלתי המילה כמ״ש בזהר פ׳ אחרי דע״ז ע״א ע״פ מגיד דבריו ליעקב כו׳ לא עשה כן כו׳ וכן בפי׳ אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, יש פי׳ דקאי על המילה במשנה ספ״ג דנדרים, ויש פי׳ דקאי על התורה. בשה״ש רבה סד״ה ראשו כתם פז דע״א למה נק׳ שמו אלף שהוא מסכים מאלף דור שנאמר דבר ציוה לאלף דור בקהלת רבה דפ״ז ע״א סד״ה מעוות לא יוכל לתקן כמ״ש במד״ר פ׳ בראשית פכ״ח הנ״ל. עוד דף צ״ד ב׳ בפסוק וטוב משניהם את אשר עדן לא הי׳ כמ״ש בפ׳ בראשית פ״א בפסוק אדם אחד מאלף מצאתי דק״ד ד׳ זה משה ואשה זו התורה שנאמר דבר צוה לאלף דור, וצ״ל הפי׳ בכל אלה לא מצאתי. ועיין מזה במד״ר פ׳ ויקרא פ״ב, ואפ״ל שהתורה לא

ע״פ ועבד הלוי הוא: אוה״ת קרח כרך וא״ו ע׳ א׳תתנו.

נמצא בבחי׳ אלף אלא כמ״ש ואתא מרבבות קדש שבחי׳ רבבה הוא בחי׳ שלמעלה יותר כמ״ש בלק״ת פ׳ הברכה בד״ה ואתא מרבבות קודש, ולכן חרה לשאול על אומרם הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו. וא״כ פי׳ דבר צוה לאלף דור שבבחי׳ אדם אחד מאלף מצאתי שהוא משה נמשך לו התורה שבאה מבחי׳ רבבות קודש. וזהו דבר צוה צוה גימט׳ מאין והחכ׳ מאין תמצא אלף י״ל בחי׳ אאלפך חכ׳ רבבות בחי׳ מאין כו׳, ת״ז תיקון ס״ט דק״ו ע״א מענין דבר ציוה לאלף דור כו׳. והנה יחידות עשירות מאות הם נגד נר״נ וכנודע מענין מאה ברכות, ועיין זח״א פ׳ חיי דקכ״א ע״א ע״פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו׳, ובלק״ת פ׳ בלק בד״ה מה טובו רפ״ד שבחי׳ נר״נ זהו ג׳ בחי׳ בי״ע. לפ״ז אלף הוא אצילות ושם הוא בחי׳ משה וזהו אדם אחד מאלף מצאתי, אך ואשה היא התורה בכל אלה לא מצאתי כי שרשה מלמעלה מהאצילות והיינו שנמשכה מבחי׳ עת״י יתיב לבושי׳ כתלג חיוור כו׳ ושם הוא הרבבות כמ״ש ורבוא רבבן קדמוהי יקומון. וגם י״ל כי באצילות עצמו יש אבי״ע, חכמה היא אצילות שבאצילות וזהו בחי׳ משה, ואשה שהיא התורה היא מלמעלה מהאצילות כנ״ל. וא״כ ב׳ בחי׳ אלו דאלף ורבבה זהו ענין חי׳ יחידה שלמעלה מבחי׳ נר״נ כו׳. או י״ל בכל אלה ע״ד מ״ש במד״ר פ׳ ויקהל פמ״ח ע״פ שאו עיניכם וראו מי ברא אלה כו׳ עד בזכות מי הם עומדים בזכות אלה החוקים וע״ש ג׳ בחי׳ אלה. אך תשבע״פ היא למעלה מבחי׳ כל אלה כי נמשכה מבחי׳ מי שברא אלה מי היינו נש״ב ע״ד ערבים עלי ד״ס יותר מיינה של תורה שהוא בחי׳ אלה העדות והחוקים, ועיין באגה״ק סי׳ כ״ט בד״ה א״ח עט״ב יעו״ש. והנה זכר לעולם בריתו שייך ג״כ על ענין הארון שנק׳ ארון הברית ובו היו מונחים הלוחות שהן דבר צוה לאלף דור. ועיין בלק״ת בד״ה אם בחקותי תלכו בענין הלוחות שהיו מאותיות החקיקה כו׳. והנה בתלים כתיב זכר לעולם בריתו דקאי על הקב״ה שהוא זכר לעולם בריתו, ובדה״א כתיב זכרו לעולם בריתו דקאי על ישראל דהיינו זרע אברהם עבדו כו׳ זכרו לעולם בריתו כו׳. וזהו ע״ד רק השמר לך כו׳ פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך כו׳.

ז) **אשר** כרת את אברהם. ילקוט ח״ב דצה״א קעט״ב ח״א ל׳ ב׳, של״ה קפב״ב רד״א רפ״א ב. בילקוט פ׳ חיי ד״ל ע״ב ע״פ שים נא ידך תחת ירכי בשם תנחומא ד״א למה היו מחבבין את המילה שהיו יודעין שהיא עתידה להציל את בניהם מגיהנם שנאמר לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק בישעי׳ סי׳ ה׳ י״ד, אין חק אלא מילה שנאמר אשר כרת כו׳ ויעמידה ליעקב לחק לישראל, שהי׳ מולין נמלטין ממנה שנאמר כי תעבור במים

בד״ה ואתא מרבבות: **צג, א ואילך.**
בד״ה מה טובו דפ״ד: **בלק עד, ב.**
בד״ה אם בחקותי: **בחקותי מה, א ואילך.**

אתך אני כו׳ כי תלך במו אש לא תכוה בישעי׳ סי׳ מ״ג ב׳ עכ״ל. ועיין פ״ב דעירובין די״ט ע״א, וכ״ה במד״ר ס״פ בא תוך פי״ט, לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק, למי שאין לו חק מילה שנאמר ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם, שאין המהולין יורדין לגיהנם עכ״ל. בקהלת רבה דקי׳ ע״א בפסוק זבוב מות יבאיש דרש רע״ק כו׳ לבלי חק חוקים אין כתיב כאן אלא חק למי שאין לו מצוה אחת שתכריע לו על זכיותיו, והוא מהירושלמי ספ״ק דקדושין אמתניתין כל העושה מצוה אחת כו׳. ובגמ׳ פ׳ חלק דקי״א פליגי ר״ל ור״י בפי׳ לבלי חק. ועיין פרדס ערך גיהנם ובמא״א אות ג׳ סי״ג גיהנם יסוד דנוק׳ דקליפה, והי״נ הביא מהת״ז תיקון שמיני ושם משמע דאיהו חמה דכר דקליפה כו׳. ולכן חק דמילה שהוא יסוד דקדושה ומילה ופריעה הם מל׳ ויסוד, עיין פרדס ערך מילה וערך פריעה, ויסוד ומל׳ דקדושה מבטלים הגיהנם שהוא יסוד ומל׳ דקליפה כו׳. וזהו ויעמידה ליעקב לחק כו׳. ועיין בזהר בשלח ד״ס ע״ב ע״פ שם שם לו חק ומשפט, מפרש חק במל׳ ומשפט בת״ת. עד״ז י״ל ויעמידה ליעקב הוא מל׳ לישראל ברית עולם הוא יסוד כו׳. ועיין בה״ז פ׳ בחקותי מענין חק.

לאמר לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם. בלקו״ת פ׳ עקב בד״ה ולהבין שרש טעם בענין שהארץ ניתנה לאברהם בזכות מילה. וי״ל בזכות מילה שהוא יסוד ניתנה הארץ שהוא מל׳ כי ונתתי שלום בארץ. ועיין זח״א פ׳ נח ר״פ בענין ועמך כולם צדיקים, דהיינו ע״י המילה, ועי״ז לעולם ירשו ארץ, ומפרש ארץ עוה״ב בינה. עמ״ש מזה בישעי׳ ע״פ ועמך, עיין בד״ה הבאים ישרש בענין ארץ חפץ שיש בה כח להצמיח מן האור זרוע ע״ד אשה יראת ה׳ היא תתהלל. וא״כ זהו לך אתן ארץ שיהי׳ הם בחי׳ זו דארץ שהוא היחוד. ע׳ לקמן בד״ה אשר כרת את אברהם, בהיותם מתי מספר, ע״ד אפילו אחד יכול לעשותו במד״ר פ׳ תרומה. גם כי המספר הוא במל׳ ושרשו ע״ס, ולכן אין השכינה שורה בפחות משני רבבות כו׳, אבל אנת הוא חד ולא בחושבן מאיר אפילו למתי מספר. וע״ד בהמצאו בעשי״ת אפי׳ ליחיד מה שבכל השנה רק לצבור כו׳. ועיין בלקו״ת פ׳ במדבר בד״ת והי׳ מספר בנ״י בענין ולתבונתו אין מספר, דהיינו למעלה מסדר ההשתלשלות ע״ש פ״ג, והיינו למעלה מבחי׳ אדם שמשם מספר תרי״ג מצות, ועמ״ש בד״ה מי מנה עפר יעקב ומספר כו׳.

בה״ז פ׳ בחקותי: פג, ב.
בלקו״ת פ׳ עקב בד״ה להבין: טז, ג ואילך.
בישעי׳ ע״פ ועמך: אוה״ת נך ע׳ רפח.
בד״ה הבאים ישרש: תו״א שמות נג, ד.
בלק״ת פ׳ במדבר . . פ״ג: ו, ב.
בד״ה מי מנה: לקו״ת בלק סח, א ואילך.

שירו לה׳ כל הארץ. בילקוט ח״ב דכ״א סע״ב וד״ל ע״ב רמז קפ״ח בין הערבים היו אומרים שירו לה׳ כו׳. אפ״ל ע״ד מ״ש בזח״א ויחי דרכ״ט ע״ב עבדו את ה׳ בשמחה זהו תמיד של שחר, בואו לפניו ברננה תמיד של בין הערבים. וענין בשרו מיום אל יום בדה״א י״ו כ״ג ובתלים צ״ו ב׳ יש להעיר מפסוק בשרתי צדק בקהל רב תלים מ״ם יו״ד, מבשר טוב משמיע ישועה ישעי׳ נ״ב ז׳, מבשרת ציון ישעי׳ מ׳ ט׳. וז״ל מהרמ״א בתלים שם שע״י שיהי׳ השם שלום אין לך יום שאין תשועה הולכת ונוספת יום יום ואמר כי בכל יום יבשרו ברוח הקודש מה שיהי׳ למחרתו. ויש להעיר מפסוק יום ליום יביע אמר במד״ר פ׳ אמור דקצ״ה א׳ פי׳ מה שהיום לוה מן הלילה והלילה מן היום כו׳, ובילקוט בתלים במקומו מפרש יום ליום תנ״ך י״ל בכל יום נמשכים מוחין חדשים כונן שמים בתבונה זהר ויגש, והיינו ע״י העלאה מיום העבר, עיין דרוש קרח תקס״ו. גם י״ל יום יומין עילאין יביע ליומין תתאין. ועד״ז בשרו מיום ליום ישועתו. ואפ״ל ע״י בחי׳ בשר כתי׳ בו ונרפא וע׳ בסידור ע״פ יום ליום יביע אמר.

ח) **אשר** כרת את אברהם ושבועתו ליצחק כו׳. בילקוט ח״א פ׳ בא רמז רכ״א דס״ה ע״א ע״פ והי׳ כי יביאך ה׳ אל ארץ הכנעני כו׳ אשר נשבע לאבותיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש, היכן נשבע באברהם הוא אומר ביום ההוא כרת ה׳ את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת בפ׳ לך לך ט״ו י״ח (ובמד״ר נשא ספ״ט דרל״ה ג׳ ע״פ הנה דם הברית משפטים כ״ד ח׳ ואין ברית בלא שבועה כו׳) ביצחק מהו אומר גור בארץ הזאת כו׳ כי לך ולזרעך אתן כל הארצות האל והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך בפ׳ תולדות כ״ו ג׳. וזהו אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, כי באברהם נאמר כרת ה׳ את אברם ברית, וביצחק נאמר והקימותי את השבועה כו׳ ביעקב מהו אומר הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך ר״פ ויצא כ״ח י״ג. וכ״כ הילקוט עוד שם סוף רמז רכ״ב ומסיים בענין יעקב הארץ כו׳ לך אתננה שלא תהא בעיניך כירושת אבות אלא יהא בעיניך כאילו אותו היום נתנו לך עכ״ל. ומהרמ״א בתלים סי׳ ק״ה ע״פ ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית העיר שעוד פעם ב׳ ניתן הארץ ליעקב אחר שנק׳ שמו ישראל והוא מ״ש פעם ב׳ וישלח ל״ה י״ב לא יקרא עוד שמך יעקב כ״א ישראל יהי׳ שמך כו׳ ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריך אתן את הארץ. וזהו ויעמידה ליעקב לחק, היינו מ״ש ר״פ ויצא הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה כנ״ל, לישראל ברית עולם מ״ש אחר שנק׳ שמו ישראל ואת הארץ אשר נתתי כו׳ לך אתננה עכ״ל. וצ״ל מהו ענין נתינת הארץ ב׳

דרוש קרח תקס״ו: נדפס בסה״מ תקס״ו ע׳ רסב ואילך (ד״ה ויאמר ה׳ אל אהרן אתה ובניך).

בסידור ע״פ יום ליום: קפ, ב ואילך.

פעמים ליעקב. ואפ"ל ע"ד מ"ש בתו"א סד"ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, דהקשה מהו ענין הכפל ב' פעמים בארץ. ופי' שהם ממש ב' בחי' כמ"ש בארצות החיים והם בינה ומל' יעו"ש. ועיין מענין כריתת ברית בסידור שער האלול בהביאור ע"פ אתם נצבים בענין לעברך בברית הוי' אלקיך דענין הכריתת ברית שיכרתו דבר לשנים ויעברו ביניהם, ובלקו"ת בד"ה אתם נצבים פ"ב ביאר זה עפמ"ש בירמי' סי' ל"ד י"ח הברית אשר כרתו לפני העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו, כלומר להיות שניהם עוברים בתוך גוף אחד להיות לאחדים, וע"ש בסידור כמו שהדבר הנכרת בלתי אפשר שיהי' שלם כ"א בהתאחדות שני חצאיו כן כל כורת ברית לא יתפרדו לעולם, כי בהתאחדם אז הם כאיש אחד. (הג"ה ועד"ז אמרו אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו בסנהדרין ס"פ כה"ג דכ"ב ע"ב. וענין כריתת ברית זה היינו ג"כ כי איש ואשתו הם תרי פלגא גופא ובחיבורן יחד דוקא הם אדם שלם כמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא שמם אדם כו' בפ' בראשית ה' ב' כי הרי בחיבורם יחד נקראו אדם, (בעיר * אז גדול זווג ושרשו זווג ע"י מיני' וביה חיבור ב"פ ש"י כתר קשרו להם שני כתרים) וכמ"ש בזח"ג ויקרא ד"ה ע"א ע"פ גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי קוב"ה גדול בזימנא דכנס"י אשתכחת עמי' הה"ד בעיר אלקינו הוא גדול בעיר אלקינו עם עיר אלקינו כו' דמלכא בלא מטרוניתא לאו איהו מלכא כו' (עמ"ש בתו"א בפ' בראשית בד"ה לא טוב היות אדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו כו') ולאו הוא גדול כו' (ר"ל שאין מאיר בו מאימא עילאה שבה התגלות ע"ק, עיין זח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב') ובזהר ויקרא ד"ז ע"ב בפי' הוי' אחד בגין דדכר בלא נוק' פלג גופא אקרי ופלג לאו הוא חד (ואפ"ל זהו דור הפלגה שלא רצו שיהי' גדול הוי' בעיר אלקינו כ"א שיהי' רק פלג גופא ויתחבר בעיר ומגדל דסט"א ח"ו לכן נק' דור הפלגה ע"ש פלג גופא כו') וכד יתחברון כחדא תרין פלגין אתעבידו חד גופא וכדין איקרי אחד עכ"ל. ועמ"ש ע"פ עשה לך שתי חצוצרות חצי צורות ג"כ חיבור ב' פלגי להיות אחד. ונשמע דיחוד זה דזו"נ הנק' מלכא ומטרוניתא זהו כענין ב' פלגי גופא להיות אחד. וזהו כריתת ברית שבין איש ואשתו שיהי' כדבר אחד ממש ויקרא שמם אדם כו'. ועד"ז הוא ההתקשרות הקב"ה בכנס"י כמ"ש כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו כנ"ל. ובסידור בהביאור

בתו"א סד"ה וישב יעקב: כ"ה בכת"י המעתיקים, ואוצ"ל: רד"ה. ראה שם כו, ג.

בסידור . . אתם נצבים: רלב, ד.

ובלקו"ת בד"ה אתם נצבים פ"ב: מד, ב.

(בעיר . . כתרים): **בא' מהכת"י תיבות אלו הם באותיות קטנות מהרגיל. (ואולי נכתבו בגוכי"ק בשוה"ג, כרגיל בכתבי כ"ק אדהצ"צ).**

בתו"א . . בד"ה לא טוב: **בראשית ד, סע"ד ואילך.**

ע"פ עשה לך שתי חצוצרות: **ראה אוה"ת בהעלותך ע' שסט ואילך. יהל אור ע' שנז ואילך. אוה"ת ר"ה ע' א'תלו.**

ע״פ אתם נצבים בא לבאר איך שרש יחוד זו״נ הנק׳ ברית שורשו נמשך מבחי׳ כתר עליון שיש שם ג״כ עד״ז שהם ב׳ חצאים ומתחברים יחד להיות שניהם יחד נקראו כתר. ואפ״ל לכן ג״כ קודם מ״ת שנאמר הנה דם הברית אשר כרת ה׳ עמכם נאמר ג״כ ויקח משה חצי הדם וישם באגנות, ואיתא במד״ר ס״פ ויקרא שמלאך ירד בזכות משה וחילק הדם לחצאין חציו לישראל וחציו להקב״ה, ועיין מזה ג״כ בזהר ס״פ משפטים דקכ״ה סע״ב, והיינו ג״כ ב׳ חצאים שהם אחד. ואפ״ל הדם ששייך לישראל זהו ע״ד למס״נ באחד ובכל נפשך, והדם ששייך להקב״ה זהו התורה שנק׳ אדם ופי׳ אדם א׳ דם, וזהו ג״כ ענין שס״ה ל״ת נגד שס״ה גידים שהם גידי הדם, עיין מזה בלקו״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון. וזהו ענין הנה דם הברית שנחלק לשנים והם אחד ועמ״ש ע״פ עולת תמיד העשוי׳ בהר סיני, עכ״ה). ועוד יורה ענין הכריתה שעי״ז אף שיתרחקו מאד (ר״ל ע״ד קוב״ה בגלותא סליק לעילא לעילא וכנ״י ירדה למטה כו׳) יתחברו עי״ז שיש לכל א׳ החצי והחצאין הם מחוברים מחמת שהם אחד וממילא יתחברו גם הם, והרי הדבר הנכרת מביאן לידי חיבור כו׳ (הג״ה, וזהו הערה ג״כ לענין מחצית השקל אשר עשרים גרה השקל הם ע״ס דז״א וע״ס דנוק׳ ומחצית השקל יתנו זה המל׳ ואזי ממילא יומשך גם המחצית העליון כיון שהם שני חצאין והם ביחד הם אחד כו׳, וכענין דרכו של איש לחזור אחר אשה כיון שהוא פלג גופא כו׳ וע״ס דמל׳ הם בחי׳ יראה שיש בה ג״כ ע״ס ועי״ז ממילא יבא האהבה כו׳ עכ״ה) וכל זאת משל גשמי להבין ממנו ענין אחד הידוע בכהאריז״ל והוא שסיבת התחברות המאציל עם הנאצלים הוא ע״י בחי׳ הממוצעת ביניהם שהוא בחי׳ הכתר שיש בו מבחי׳ תחתונה שבמאציל וגם מבחי׳ ראשונה של הנאצלים (כמ״ש בע״ח היכל השביעי שמ״א פ״ג, ועיין בסידור בדרוש ל״ג בעומר) ועי״ז יתחברו תמיד, והיינו ענין התחלקות בחי׳ הכתר שבחי׳ תחתונה שבמאציל שיש בו נק׳ בשם עתיק מלשון המעתיק הרים כו׳ שנעתק ומובדל מכל ע״ס הנאצלים ואינו נמנה עמהם בערך כלל כו׳. ובחי׳ אחרונה שבו הוא הנק׳ בחי׳ אריך שהוא בחי׳ הראשונה שבנאצלים והוא הכתר שלהם ונמנה עמהם כו׳ והתחלקות זו של הכתר (הג״ה שמתחלק לב׳ בחי׳, ואפ״ל שזהו ענין ב׳ פעמים ש״י גימט׳ תר״ך, כי עתיד הקב״ה להנחיל לכל צדיק ש״י עולמות זהו מבחי׳ התחתונה שבכתר, משא״כ ש״י העליונים זהו למעלה מהשגה. ולכן ארז״ל יפה שעה א׳ בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב כי בתשובה ומע״ט בעוה״ז ממשיך גם ש״י העליונים כי תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ מצות דרבנן הם גימט׳ תר״ך כו׳, ועמ״ש מענין ב׳ חצאין אלו בלקו״ת פ׳ צו סד״ה והי׳ אור הלבנה, עכ״ה) הוא סיבה ליחוד * וקישור

בלקו״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי: **יא, ג.**
בסידור בדרוש ל״ג בעומר: **שו, א ואילך.**
בלקו״ת . . סד״ה והי׳ אור הלבנה: **י, א.**
ליחוד וקישור: **בסידור שם (רלב, ד): לקישור ויחוד.**

אור המאציל בנאצלים תמיד, ועד"ז בכל עולם ועולם כמו מל' דאצילות נעשית עתיק לבריאה ויש בעתיק דבריאה מבחי' תחתונה שבמל' דאצילות ומבחי' הראשונה של הע"ס דבריאה, ועי"ז יתחברו תמיד אור המל' בעולם הבריאה כו' (הג"ה ובע"ח מבואר דעתיק הוא נשמה לא"א וא"כ זהו ענין ב' חצאין שנעשו אחד דהיינו עד"מ חיבור וקישור ב' בחי' הנשמה והגוף ולמעלה זהו ענין ההתקשרות מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' אדם כי א"א נק' אדם היינו אדם הגדול בענקים ובחי' עת"י שהוא בחי' תחתונה שבמאציל הוא בחי' כי לא אדם הוא).

עיין רקנטי תשא ע"פ הנה אנכי כורת ברית מל' היחוד כי ז"א נק' עצמות ומאיר בו מהבחי' שאין שייך לעולמות ושם אם צדקת ומל' ראשית גילוי מקור דבי"ע, ולכן דעת השל"ה דל"ט מ"ם שרק שם במל' מגיע הפגם דהעוונות ולא בע"ס דאצילות ממש. והיחוד שיתחברו ב' בחי' אלו כמו חיבור תרי פלגא גופא להיות אחד. ומשה ביקש ונפלינו אני ועמך שתהי' השכינה מל' דבוקה בנו כאילו ישראל הם בחי' זו ובהם ממש היחוד ולא תשרה שכינה בעכומ"ז. וע"ז אמר הנה אנכי כורת עמך ברית, נפלאות ע"ד נפלאת אהבתך מאהבת נשים כי ששים המה כו' אחת היא יונתי כו'. וצ"ל מה נוסף בכריתות ברית זה על אשר את אברהם. ואולי ברית דאברהם נמשך מהחסד, ובמשה מהחכמה. או בהאבות עדיין בהעלם וכמו אירוסין ובמשה גילוי, או הכריתות ברית שבכתר נמשך למטה וצ"ע. או י"ל כי הכריתות ברית דאברהם ניתן לו רק ז' עממין ולע"ל יותן גם קיני קניזי קדמוני. וזהו הנה אנכי כורת ברית. ויש מדרש דז' עממין זהו עישור נכסי כבת כו' ולע"ל ירשו ע' כו' כמו בן שיורש את הכל. והיינו כי בריאת שמים וארץ שנבראו בששת ימי בראשית נמשך מז"ת ו"ק, אבל הנפלאות דגבי משה נמשכו מג"ר. ואע"פ דלעיל נת' דהכריתות ברית שרשו בב' הבחי' שבכתר הבחי' הא' אם צדקת מה תתן לו והב' שרש המצות י"ל באברהם הי' מז"ת שבכתר ובמשה מג"ר שבכתר כו'. ומהרמ"א פי' נגד כל עמך שיהיו בבחי' כי עין בעין יראו כו'. וא"כ אפ"ל הגם שמאברהם נמשך הכריתת ברית שיהיו ע"ד תרין פלגין גופא, עכ"ז יש כמה מדרגות בעליית המל' לפעמים הוא רק נגד נה"י ונק' אשתך גוצא גחין ולחיש לה. אבל שיהיו שוין בקומתן תמתי תאומתי זהו הכריתות ברית דמשה, והיינו כי עין בעין יראו כו'. וזהו זאת קומתך ואולך אתכם קוממיות. ובגמ' פ"ק דר"ה די"ז ע"ב הנה אנכי כורת עמך ברית קאי על י"ג מדות שאינן חוזרות ריקם וע"ש במהרש"א. ז"ג ח"א עמוד קכ"א נגד כל עמך נגד יב"ש דאנא בכח והוא בחי' משיח שנאמר וכסאו כשמש נגדי וכ"ה בת"ז מ"א א' זח"ב פ' יתרו דע"ח סע"ב בענין את מעשה ה' כי נורא הוא. עיין מפסוק ואף גם זאת במד"ר בשלח פכ"ג דק"מ ע"א בענין אתי מלבנון תבואי, איכה סט"ז בפסוק תבא כל רעתם חטאו באף ומתנחמים באף ואף גם זאת עמ"ש בד"ה מי מנה ע"פ אף עשיתיו. סוף איכה בפסוק אתה

ה׳ לעולם תשב פ״א ד׳ ילקוט בירמי׳ רמז רצ״ב דס״ד תחילת ע״א. זח״א עב״ד ח״ב י״ב עא״ב ח״ג כ״ז ב׳ ל״ב נה״א נו״ג פה״ד קמד״ד קמה״א.

קיצור. יש ב׳ פירושים, הא׳ כריתות ברית על ונפלינו ור״ל שגם מבחי׳ דכחשיכא כאורה יומשך רק לישראל לבד ולא לעו״ג כמ״ש בד״ה מצה זו וזהו פלא. הב׳ דקאי על בבל ומדי כו׳, והיינו כי גם שאז קוב״ה סליק לעילא וע״ד ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא משם ג״כ יומשך ברית וקישור ע״י התלבשות בלבוש הטבע למעלה מהטבע בד״ה כי אברהם לא ידענו. וא״כ אע״ג דשם כחשיכא כאורה עכ״ז יורד גם בשוקי דבורסקי. ועיין לקמן בהקיצור סעי׳ יו״ד כו׳ ועיין שבת דנ״ה א׳ איכא למ״ד תמה זכות אבות, וזהו כי ההרים ימושו אעפ״כ וברית שלומי לא תמוט וזהו הנה אנוכי כורת עמך ברית כו׳. ועיין מענין הנה אנוכי כורת עמך ברית בעה״ק ח״ג פי״ד שם פי׳ דכל הנפלאות שנמשכו בימי יהושע ושאר הנביאים נמשכו הכל ממשה.

קיצור סעי׳ ח׳. ענין אשר כרת כו׳ כריתות ברית אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו. ושרש בחי׳ זו ענין הכתר המחבר א״ס ב״ה עם הנאצלים שמתחלק לב׳ חצאין והם אחד. ועד״ז קישור האצילות עם הבריאה ע״י עתיק דבריאה (ובהג״ה שעד״ז יחוד זו״נ שהרי הם ב׳ חצאין תרין פלגין גופא והתקין לו ממנו בנין עדי עד, עלו במחשבה לבראות שנים ונבראו אחד כמ״ש מהרמ״א, אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו. ומזה יש להבין ענין מחצית השקל, כתר גימט׳ ב׳ פעמים יש. נמצא מפרש בין בתריו תרי פלגי גופא. ולקמן סעי׳ י״ב יתבאר דפי׳ ויבתר אותם הם הרי בתר טורי דפרודא, אך שם יתבאר איך ע״י בירור טורי דפרודא יהי׳ העלי׳ בבחי׳ הכתר וכענין בזכות המילה נכנס אהרן כה״ג לקדה״ק כו׳ דקדה״ק דבריאה הוא קישור הבריאה עם האצילות וקדה״ק דאצילות הוא קישור וחיבור המאציל עם הנאצלים כ״ז נמשך ע״י העברת המסך דק״נ כו׳.

ט) **במד״ר** פ׳ לך פי״ד ע״פ ביום ההוא כרת כו׳ את אברם ברית לאמר ר׳ יודן ור׳ יוחנן בן זכאי ורע״ק חד אמר העוה״ז גלה לו אבל העוה״ב לא גלה לו ואוחרנא אמר א׳ העוה״ז וא׳ העוה״ב גלה. ופי׳ המ״כ דמ״ד העוה״ב ג״כ גלה לו דייק מדכתיב ביום ההוא רמז לימוהמ״ש שנאמר ועלו מושיעים כו׳ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד כו׳ עכ״ל. ויש לפרש ע״פ מ״ש בפרדס שער המציאות פ״ג ושם הביא מאמר הזהר פ׳ שלח דקע״א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שיש להבין בתיבת ההוא כי הוא מורה על העלם וה״א הידיעה דההוא מורה על ההתגלות. ושם תירץ כי ההוא היינו

בד״ה מצה זו: לקו״ת צו יב, ג ואילך.
בד״ה כי אברהם: תו״א מג״א צג, ג ואילך.

בעליית המל׳ הנק׳ ה״א הידיעה בבינה הנק׳ הוא ע״ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי, ועיין בתו״א פ׳ מקץ סד״ה רני ושמחי בת דרוש הראשון, ועמ״ש בלקו״ת בד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול ספ״ה, וזהו טעם מ״ד דהעוה״ב ג״כ גילה לו. ומ״ד דעוה״ז גלה לו י״ל מפרש כאן ההוא דה״א הידיעה הוא עיקר, וא״כ זהו מל׳. גם בפי׳ את הארץ הנה מל׳ נק׳ ארץ וכן הבינה נק׳ ארץ. ויש לבאר הדברים עוד בענין פי׳ העוה״ז והעוה״ב עפמ״ש בזח״ אפ׳ ויצא דקנ״ת ע״ב וז״ל ואנן לא מברכינן לקוב״ה אלא בתרין עלמין דכתיב ברוך ה׳ אלקי ישראל (ע׳ זהר ויצא דקי״ג ע״ב) מן העולם ועד העולם בג״כ עלמא עילאה קרינן הוא (ועיין בסידור בפי׳ ברוך שאמר והי׳ העולם ברוך הוא, לפ״ז י״ל עלמא עילאה נק׳ הוא וזהו ברוך הוא ובחי׳ ברוך שאמר והי׳ העולם עלמא עילאה זהו שם הוי׳ דעת״י כמ״ש הזהר לקמן) וקרינן לעלמא תתאה אתה (וע׳ זהר תרומה דקל״ח ע״ב ע״פ ואתה ה׳ אל תרחק) בגין דאיהו ברוך מעלמא עילאה ע״י דצדיק (עיין זח״א ד״ו סע״א וזח״ב תרומה דקנ״ב סע״א וזהו ברוך אתה פי׳ שנמשך הברכה מעלמא עילאה בעלמא תתאה הנק׳ אתה כו׳) ההי״ד ברוך ה׳ מציון שוכן ירושלים. ודאי מציון איהו ברוך (ועיין במד״ד פ׳ קדושים ר״פ כ״ד, והיינו כי צדיק הוא יסוד בחי׳ צדיק וע׳ זח״ג ויקרא די״ו ע״ב) כגוונא דא הוי׳ הוי׳ (היינו הוי׳ דע״ק והוי׳ דז״א כמבואר באד״ר דקל״ח ע״א, ועיין בלקו״ת ר״פ חוקת בד״ה וידבר הוי׳ כו׳ זאת חוקת התורה אשר צוה ה׳ ובפ׳ תצא בד״ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה׳ אלקיך כו׳ ובהביאור שם פ״ב) תרין עלמין נינהו דא באתגליא ודא באתכסיא ועל דא פסיק טעמא בגווייהו ומעלמא דא עד עלמא דא כולא חד עכ״ל. וא״כ מ״ד העוה״ז גלה לו ר״ל שם הוי׳ שבאצילות גלה לו שהוא שרש עלמא תתאה מל׳ הנק׳ העוה״ז ומ״ד העוה״ב גלה היינו ג״כ שם הוי׳ דלעילא ועיין בתו״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל את היד הגדולה כו׳ וממ״ש גבי העקידה אברהם אברהם ופסיק טעמא בגווייהו ופי׳ בזח״ג נשא קלח״א דהפסיק טעמא לפי שאח״כ ע״י העקידה שנשלם העשרה נסיונות ואז כמה חיבתו של אאע״ה. א״כ י״ל כמ״ד דמקודם בברית בין הבתרים גלה לו שם הוי׳ דאצי׳ ולכן יש פסיק בין ב׳ פעמים אברהם דגבי העקידה כמו ב׳ שמות הוי׳ ופסיק טעמא בינייהו, לפ״ז י״ל דכריתות ברית בין הבתרים זהו ענין הבחי׳ מה שמל׳ דאצילות נעשית עתיק וכתר לבריאה והכתר דבריאה יש בו ב׳ בחי׳ הא׳ בחי׳ תחתונה דאצילות הב׳ שרש ומקור דע״ס דבי״ע, והם ב׳ בחי׳ שהם א׳, וזהו הכריתות ברית שזרע אברהם הם נשמות מע״ס דבי״ע

בתו״א פ׳ מקץ סד״ה רני ושמחי : לו, א ואילך.
בד״ה והי׳ ביום ההוא : ר״ה נט, ד.
בסידור בפי׳ ברוך שאמר : מ, א. וראה גם להלן ד״ה זה.
בלקו״ת ר״פ חוקת : נז, ג.
ובפ׳ תצא בד״ה ולא אבה : לט, א ואילך.
בתו״א פ׳ בשלח בד״ה וירא : סא, ד.

יתאחדו ממש עם האצילות כו׳. ועפ״ז י״ל מה שכתיב במשה הנה אנוכי כורת עמך ברית כי משה משה לא פסיק טעמא ביניהו א״כ זהו הכריתות ברית שם הוי׳ דלעילא זהו הכריתות ברית מה שמל׳ דא״ס נעשית כתר לאצילות והכתר מתחלק לב׳ בחי׳ עת״י וא״א, והם א׳ ממש כיחוד הכלי ואור דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו׳ (עד* היום הזה ע״ד ביום הזה באו מדבר סיני עד היום ההוא בחי׳ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה). עי״ש במד״ר ר׳ ברכיה אמר ר׳ אליעזר ור׳ יוסי בר חנינא חד אמר עד היום הזה גלה לו וחד אמר עד היום ההוא גלה לו. ופי׳ המ״כ עד היום ההוא שרמז לביום ההוא יהי׳, ותרויהו אמוראי פליגי אליבא דמ״ד העוה״ב לא גלה לו. ודבריו אינם מובנים דמאחר שפי׳ לעיל דמ״ד העוה״ב ג״כ גלה לו דייק מדכתיב ביום ההוא רמז לביום ההוא יהיה כו׳, א״כ כיון דכאן וחד אמר עד היום ההוא גלה לו א״כ היינו ביום ההוא יהיה, ואולי ר״ל דלמ״ד עד היום ההוא גלה לו היינו עד ימוהמ״ש. אבל העוה״ב דהיינו עולם תחה״מ לא גלה לו דאעפ״י שודאי הודיעו תחה״מ אבל לא גלה לו המהות ממש א״כ הרי פי׳ לעיל דגם למ״ד העוה״ב גלה לו היינו רק ימוהמ״ש אבל לא תחה״מ. ע״כ אפ״ל דשני האמוראים פליגי בפלוגתא דתנאי הנ״ל, רק שמבארים דבריהם, היינו דמ״ד עד היום הזה גלה לו ר״ל כמ״ש בזהר פ׳ בשלח דמ״א ע״א ע״פ ביום הזה באו מדבר סיני דעאלו בחולקא דצדיק וזכו ביה, דהיינו בבחי׳ צדיק יסוד עולם שהוא מקור ההשפעה לבחי׳ מל׳. ועיין בזהר פ׳ צו ד״ל ע״ב ע״פ זה קרבן אהרן ושם דל״א ע״א ואזדווג זה בזאת ולכן ארז״ל דביום הזה היינו ר״ה, כי בר״ח הוא זווג שמשא וסיהרא. וא״כ פי׳ עד היום הזה גלה לו היינו עד בחי׳ היסוד שזהו מדריגה עליונה יותר מבחי׳ מל׳, ומ״ד עד היום ההוא גלה לו היינו בחי׳ בינה שזהו ענין מקום שבע״ת עומדים שלמעלה מבחי׳ צדיק יסוד עולם כמבואר בזהר ויקרא דט״ז ע״ב. וזהו עצמו ענין העוה״ב שלכן ארז״ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו׳ וז״ש במד״ר פ׳ בשלח פכ״ג שבעוה״ז אמרו פעם א׳ זה דהיינו מ״ש בקי״ס זה אלי ואנוהו ולע״ל יאמרו ב׳ פעמים זה דהיינו מ״ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳ זה הוי׳ קוינו לו ור״ל כמ״ש בתו״א בד״ה יביאו לבוש מל׳ בפי׳ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה אשר מה שעכשיו הוא בחי׳ עלמא דאתכסיא ונק׳ הוא יהי׳ לע״ל בבחי׳ זה כו׳, וא״כ זהו ענין ב׳ פעמים זה וזהו ענין היום ההוא גלה לו ר״ל שגלה לו איך שיהי׳ בבחי׳ זה כו׳.

יו״ד) **ולדרך** המ״כ דתרויהו פליגו אליבא דמ״ד העוה״ב לא גלה לו צ״ל דהעוה״ב היינו תחה״מ והוא גבוה יותר מבחי׳ ביום ההוא, והיינו ע״ד שנתבאר בתו״א בד״ה יביאו לבוש מל׳ בענין אסתר מן התורה

(עד . . אלקינו זה): שייך להמשך להלן. בא׳ מהכתי״י נכתבו תיבות אלו באותיות קטנות מהרגיל, (וראה בהנסמן לעיל בשוה״ג לס״ח קטע: בעיר).

בתו״א בד״ה יביאו לבוש: מג״א צב, א.

מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, דהיינו אפילו לע"ל שנאמר והי' ביום ההוא הנה אלקינו זה שבחי' ביום ההוא יהי' בבחי' זה בבחי' גילוי, מ"מ בחי' אסתר שהוא בחי' עתיק הוא בחי' סדכ"ס, כי סתימין הם או"א (ע"ד הנסתרות לה' אלקינו הם י"ה) ועתיק הוא סתימא אפילו לגבי סתימין עכ"ל (וכענין קדה"ק שגם מבחי' קדשים שהם חו"ב הוא קדוש ומובדל, עיין בלקו"ת בד"ה שבת שבתון ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ד בענין יוהכ"פ ואסתר שהוא ענין פורים הרי הוא בבחי' יוכ"פ כו' כי כפורים היינו כמו פורים, ועיין בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו בענין והנה פורים ויהכ"פ הוא בחד דרגא, והיינו המשכה מבחי' סדכ"ס שהוא קדה"ק כו'). אך זה יהי' רק בימות המשיח שיהי' הכנור של שמונה נימין דהיינו בבחי' בינה יהי' ביום ההוא בבחי' זה וגלוי ובחי' עת"י יהי' מוסתר עדיין. אבל לע"ל שיהי' הכנור של עשרה נימין שיהי' הגלוי גם מבחי' כתר א"כ אז גם סדכ"ס יבא בבחי' גילוי כו'. וזהו ענין ומדי שבת בשבתו כו' וא"כ מ"ד עד ביום ההוא גלה לו זהו הגילוי שיהי' לימות המשיח כשיהי' הכנור של שמונה נימין. ואפ"ל שזה נמשך לו עםד המילה שניתנה בשמיני שזהו ענין למנצח על השמינית כנור של שמונה נימין. והגם כי ביום ההוא כרת זהו קודם המילה, מ"מ בירושלמי במס' נדרים ספ"ד דנדרים מבואר דבפסוק ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית הוא מן י"ג בריתות שנכרתו על המילה יעו"ש, ולכן תרווייהו אמוראי הם אליבא דמ"ד העוה"ב לא גלה לו כי העוה"ב שהוא תחה"מ הוא למעלה ממדרגת ואמר ביום ההוא הנ"ל, ומ"ד העוה"ב ג"כ גלה לו יליף מדחושב לו בענין ולזרעך נתתי את הארץ קני קניזי קדמוני שהם נגד ג"ר, וזהו כשיהי' הכינור של עשרה נימין כמ"ש בסידור ע"פ עלי עשור ועלי נבל כו', וזהו ענין הנחמדים מזהב ומפז רב שהם בינה וחכמה כו'. ועפי"ז ג"כ י"ל מה שנאמר במשה הנה אנכי כורת עמך ברית שזהו הברית של י"ג מדה"ר שהם באים מבחי' עתיקא ממש סדכ"ס ולכן הם מתגלים ביוהכ"פ שהוא קדה"ק אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך א"כ בא הגילוי מבחי' אנכי אנכי שהוא ב' הבחי' שבכתר שזהו למעלה מבחי' הוא שהוא בינה אלא שנמשך ע"י בחי' הוא כו' וא"כ זהו בחי' שלמעלה יותר מן אשר כרת אברם ברית כו' עוד שם במד"ר לזרעך נתתי את הארץ מאמרו של הקב"ה הוא מעשה שנאמר לזרעך נתתי י"ל כי הארץ עליונה שהוא מל' דאצילות ניתן תומ"י ע"י מאמרו של הקב"ה ולכן גם עכשיו שהארץ היא בידי זרים אנו מברכים בבהמ"ז ברכת הארץ, וכמ"ש מזה בסידור בדרוש בהמ"ז כו'. וצ"ל מ"ש בתלים סי' ק"ה ובדה"א לאמר לך

בלקו"ת בד"ה שבת שבתון: דרושי יוה"כ ע, ב.
ובד"ה האזינו השמים: עב, ג.
בתו"א בד"ה כי אברהם: צג, ג.
בסידור ע"פ עלי עשור: קפט, ב.
בסידור בדרוש בהמ"ז: קיא, א.

אתן את ארץ כנען כו'. ואפ"ל עפמ"ש במד"ר פ' תולדות ע"פ ויתן לך האלקים מטל השמים יתן ויחזור ויתן וכן בבחי' ארץ נאמר ארץ כו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו', ועמ"ש ע"ז באגה"ק סי' י"ד. מד"ר נד"ב סד"ד בשה"ש יב"ג יט"א קג"ג, ילקוט ח"א כא"ב כ"ב סב"ב ס"ה א"ג קמב"ב רמה"ג ט' ב' קד"א, של"ה רעז"א, בחיי כא"ב כו"א ריח"א. וגם אפ"ל לך אתן קאי על קני קניזי וקדמוני שיהי' הנתינה לימוהמ"ש.

יא) **בשה"ש** רבה די"ב ג' סד"ה אשכול הכופר. ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית אברהם הרהר כרת ברית עם נח וכו' ודחתה בריתי לבריתו כו' שמא יעמוד אדם אחר ויסגל מצות ומע"ט יותר ממני וידחה בריתי לבריתו, א"ל הקב"ה אל תירא אנכי מגן לך כו', י"ל כי הברית עם נח זהו על השפעת חיות העולמות שלא יופסק ויתבטל לעולם כמ"ש וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה כו' ולא אוסיף עוד להכות עוד את כל חי כו', וע"ז בא ברית הקשת וכדפרש"י בחומש ע"פ ואני הנני מקים את בריתי אתכם בפי' נח כו', וע"פ והיה בעננו ענן ושרש בחי' זו נמשך מיחוד או"א שהם אין ויש, והיינו מבחי' יחוד חיצוני' או"א ועיין מזה בלקו"ת בשה"ש בהביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון, ועיין מזה ג"כ בד"ה שוש אשיש ובבה"ז פ' וירא ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא. אבל מה שכרת ברית עם אברהם שהוא על יחוד זו"נ להוליד נשמות שזווג זה נמשך מיחוד פנימי' דאו"א ששורשו נמשך מעתיק וא"א כו' ועיין בפרדס שער הק"ש פ"ו ופי"א ולכן דחתה בריתו של אאע"ה לבריתו של נח, וע"ד התורה שהיא חיי עולם גבהה מהתפלה שהיא חיי שעה, ולכן מי שתורתו אומנתו אינו מפסיק לתפלה שהיא חיי שעה כי בכלל מאתיים מנה כו'. אבל בריתו של אאע"ה כיון שהוא על המשכה הפנימי' להוליד נשמות אין שייך שיפסיקנו עוד אדם אחר אף אם יסגל מצות ומע"ט ביותר וכמ"ש בענין דוד שנאמר רמה קרני שנמשך מבחי' כי לא אדם הוא להנחם בתו"א פ' יתרו בהביאור ע"פ זכור ושמור בדבור א' נאמרו, ולכן כריתות ברית של אברהם הוא ע"י מילה ששרש המשכה זו באה מפנימי' יסוד דא"ק כמ"ש בלקו"ת פ' תזריע סד"ה למנצח על השמינית. וז"ש המד"ר בשה"ש שם מנח לא העמדתי מגינים וצדיקים ממך אני מעמיד מגינים וצדיקים, ור"ל כי הכריתות ברית עם נח לא הי' רק על שפע חיות העולמות ולא על הזיווג דו"נ להוליד נשמות גבוהות, והיינו כיון זה הי' קודם המילה וק"נ שהיא

בלקו"ת בשה"ש בהביאור ע"פ צאינה: כב, ג.
בד"ה שוש אשיש: לקו"ת נצבים מז, א.
ובבה"ז פ' וירא ע"פ וגם אמנה: י, ב ואילך.
בתו"א . . ע"פ זכור ושמור: יתרו עב, ג.
בלקו"ת . . סד"ה למנצח: כא, ד ואילך.

הערלה היתה דבוקה ביסוד וכן לא הי׳ אפשר שיומשך הזיווג דו״ג רק מאברהם ואילך התחיל הזיווג למעלה דזו״נ להוליד נשמות והיינו אחר המילה. וזהו ממך דוקא אני מעמיד מגינים וצדיקים, וכיון שכן שרש המשכה זו נמשך מעצמות חכמה עילאה שבה שורה אור א״ס, וגם החכמה מקבל מלמעלה מבחי׳ עת״י וא״א והוא בחי׳ אני הוי׳ לא שניתי כו׳. ועיין בסידור בד״ה נשמת כל חי תברך את שמך כו׳. וזהו ענין אברהם אבר מה כו׳ ועד״ז נאמר בתלים סי׳ ק״י נשבע ה׳ ולא ינחם אתה כהן לעולם דקאי על אברהם, ועיין מזה במד״ר פ׳ לך פמ״ו דנ״א ע״ג ובפ׳ וירא פנ״ה דסא״ד ובפ׳ ואתחנן דרפ״ח ד׳ וע׳ מענין דברתי בזח״ג פ׳ מצורע דנ״ג ומענין אתה כהן זח״ג בלק קצג״ב עקב דרע״א סע״א.

יב) **בשה״ש** רבה די״ט ע״א בפסוק עד שיפוח היום כו׳ על הרי בתר סוף שיר ב׳ על הרי בתר בזכות התנאים שהתניתי עם אברהם אביכם בין הבתרים שנאמר ביום ההוא כרת ה׳ את אברם ברית לאמר. והנה הרי בתר פי׳ בזח״א ויצא קנח״א טורי דפרודא דכתיב ומשם יפרד והיו לארבעה ראשים וכ״ה בפ׳ בראשית דכ״ט ע״ב ובפ׳ חוקת דקפ״א, ועיין בפרדס ערך הרי בשמים, והיינו בבחי׳ ד׳ חיות שבבי״ע שנק׳ טורי דפרודא כי בפרודא לאו איהו וגרמוהי חד בהון, כ״כ במא״א אות ה׳ סעי׳ ז׳ ומשם נשתלשלו ג״כ ד׳ מלכיות מצרים ובבל שהם ג״כ בחי׳ ומשם יפרד והיו לד׳ ראשים כנז׳ במד״ר פ׳ בראשית פט״ז שם הא׳ פישון הוא בבל כו׳ פרת הוא אדום כו׳. והנה לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם בירור הניצוצות וכמ״ש וזרעתיה לי בארץ, ועיין בתו״א בד״ה ויהי בשלח פרעה את העם עי״ז יהי׳ העליי׳ אח״כ להיות סב ודמה לך דודי כו׳ על הרי בשמים כמ״ש מזה בדרושי פורים. והנה לעיל נתבאר דענין הכריתות ברית בין הבתרים מורה בשרשו בחי׳ התחלקות הכתר לב׳ חצאין שהם דבר אחד וא״כ קשה מהו ענין להרי בתר שהם טורי דפרודא. וצ״ל ע״י בירור טורי דפרודא שמזה נעשה העלאת מ״נ ביסוד דנוק׳ ונמשך מ״ד מז״א יחוד זו״נ והיו לבשר אחד עי״ז מגיע עד יחוד ב׳ חצאין דכתר כו׳ וגם כמ״ש צחוק עשה לי אלקים כו׳ וז״ש במדרש תלים ססי׳ מ״ב ע״פ רבות עשית אתה כו׳ שיבחר לו אברהם את הד׳ מלכיות שנאמר ביום ההוא כרת ה׳ את אברם ברית ובמדרש תלים ססי׳ נ״ב והנה אימה חשיכה גדולה כו׳ אימה זו בבל כו׳ מה רצונך שישתעבדו בניך למלכיות ואל ישתעבדו בגיהנם. והיינו כי אף שע״י גיהנם נמשך זיקוק הנפש אבל אין מזה הבירור והעלאת הניצוצים דתהו שזהו נמשך

בתו״א בד״ה ויהי בשלח: סא, א.

כמ״ש מזה בדרושי פורים: תו״א הוספות קיז, ב. בכת״י 1059 הנוסחא כאן: בדרוש פורים.

דוקא ע״י ויהי בשלח פרעה כנ״ל, ועמ״ש ע״פ המד״ר ס״פ תרומה ע״פ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת זהב זו בבל שנאמר הוא צלמא רישי׳ די דהב טב, וכסף זו מדי שנאמר חדוהי ודרועהי די כסף, ונחושת זו אנטיוכוס שנאמר מעוהי וירכתי׳ די נחש דצ״ל הרי ענין התרומה מורה על רוממות המל׳ כנס״י ע״ד ארוממך אלקי המלך וכענין רמה קרני וכמ״ש ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים כו׳ ואיך שייך זה על בבל. אלא צ״ל כדמשמע במדרש תלים ססי׳ נ״ב הנ״ל, דכמו שבזמן בהמ״ק קיים הי׳ ע״י הקרבנות עליית כנס״י לדודה כי קרבן הוא ענין קירוב כו׳, כמו״כ בזמן שאין בהמ״ק קיים ע״י השיעבוד ממשיכים ג״כ בחי׳ זו, ועוד שנתבאר בתו״א פ׳ נח בד״ה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו׳, ואדרבה המים רבים שהם טרדות הפרנסה שנמשך משבה״כ דתהו הם כשמתבררים ע״י תיבות התפלה זהו ענין ותלך התיבה על פני המים וכתי׳ וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ, תיבה הוא מל׳ ותרם היינו בחי׳ וזאת התרומה שהוא כנס״י שמתרוממת ע״י בבל כו׳, וז״ש חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכוסו ההרים כי ההרים הם חג״ת דאצי׳ בחי׳ תיקון כענין אברהם שקראו הר כו׳, וע״י הבירור ממים רבים הנ״ל שהם בחי׳ ומשם יפרד והיו לארבעה ראשים והוא הבירור מטורי בתר עי״ז מתעלה התיבה למעלה מבחי׳ ההרים והוא בבחי׳ חמש עשרה אמה בחי׳ י״ה שהם ג״ר כח״ב, ועמ״ש מענין חמש עשרה ע״פ ובחמשה עשר לחודש. וזהו כי ההרים ימושו כו׳ וחסדי מאתך לא ימוש, ועיין בלקו״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון שישעי׳ ויחזקאל שהיו בזמן הבית כו׳ ראו את המרכבה בבחי׳ פני ארי׳ פני שור כו׳, משא״כ זכרי׳ ראה את המרכבה בבחי׳ סוסים דהיינו בזמן שאין בהמ״ק קיים שהירידה ביותר על הרי בתר, וכמו״כ העלי׳ הוא ביותר מהעלי׳ שע״י פני ארי׳ פני שור כו׳, דהיינו למעלה מבחי׳ אדם שעל הכסא, לכן אתי שפיר שע״י ויבתר אותם בתוך השיעבוד בבחי׳ טורי דפרודא הרי בתר מזה נמשך העלי׳ עד בחי׳ כתר שזהו ענין הכריתות ברית אשר כרת ה׳ את אברהם וגם כרת אותיות כתר כו׳.

קיצור סעיף ט׳. מ״ד העוה״ז גלה לו העוה״ב לא גלה לו דייק פי׳ ביום ההוא ה״א הידיעה ולא הוא דא עתיקא, והעוה״ז מל׳ המקבל משם הוי׳ ת״ת. אבל העוה״ב בינה המקבל משם הוי׳ דעתיקא ופסיק טעמא ביניהו לא גלה לו. ולכן אברהם אברהם ג״כ פסיק טעמא ביניהו וכריתות

ועמ״ש ע״פ המד״ר ס״פ תרומה: ראה אוה״ת תרומה ע׳ א׳תיג (ושם: נחושת זו מקדון. וראה הגירסא במדרש שם).

בתו״א . . בד״ה מים רבים: ט, א ואילך.

ע״פ ובחמשה עשר לחודש: ראה אוה״ת אמור ע׳ א׳צז ואילך. דרושים לסוכות ע׳ א׳תשנ ואילך.

בלקו״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי: יא, סע״ב ואילך.

ברית זהו מבחי' עתיק דבריאה היכל דקה"ק דבריאה שבו יחוד הוי' אד' וא"כ משה משה דלא פסיק טעמא ביניהו נאמר בו הנה אנכי כורת עמך ברית משם הוי' דלעילא עתיק דאצי' קישור וחיבור המאציל בנאצלים יאיר בחי' זו ג"כ בישראל וזהו ענין העוה"ב. ואפ"ל שזהו ג"כ מ"ד עד היום הזה גלה לו, יום הזה נק' צדיק ע"ד ביום הזה באו מדבר סיני ומ"ד עד ביום ההוא גלה לו בחי' העוה"ב בחי' מקום שבע"ת עומדים שגבוה מבחי' צדיק והוא ענין ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו'.

קיצור סעי' יו"ד. והמ"כ פי' דתרווייהו מ"ד עד היום הזה ומ"ד עד היום ההוא גלה לו פליגי אליבא דמ"ד העוה"ז גלה לו צ"ל ימוהמ"ש נק' ג"כ העוה"ז כמארז"ל אין בין העוה"ז לימוהמ"ש אלא שעבוד בלבד ובימוהמ"ש יהי' ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. והיינו שיהי' הכנור של שמונה נימין בינה. ועכ"ז בחי' עתיק נאמר בו ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא שבחי' זו לא יתגלה ולא יהי' אז הכנור של עשרה נימין כי בחי' זו נק' סדכ"ס קדה"ק, וימוהמ"ש גלה לאברהם בזכות המילה שנתנה לשמונה אבל העוה"ב שיתגלה סדכ"ס ולכן יהי' הכנור של יו"ד נימין לא גלה לו. ועי"ז נאמר למשה הנה אנוכי כורת עמך ברית י"ג מדה"ר הם נגד עשרה נימין וג' עולמות בי"ע, ולכן הת"י מפרש הכריתות ברית דמשה על ימי הגלות בבל כי אז יהי' בחי' ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כמארז"ל בענין אסתר מן התורה מנין, אך וחיכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב כי אז דוקא מאיר הכריתות ברית שמבחי' שם הוי' דלעילא בחי' עתיק שזהו הבחי' סדכ"ס שאפי' בבחי' ואמר ביום ההוא כו' אינו מושג כלל.

קיצור סעי' י"א. הכריתות ברית דנח זהו על השפעת חיות העולמות שלא יופסקו ונמשך מיחוד חיצוני' או"א, אבל הכריתות ברית דאברהם זיווג להוליד נשמות, ולכן ממך אני מעמיד מגיגים וצדיקים, ולכן נשבע ה' ולא ינחם כמו אפי' בדוד רמה קרני.

קיצור סעי' י"ב. בין הבתרים הרי בתר טורי דפרודא וע"י בירור זה ממשיך כריתות ברית העליון לכן בירור לו שיעבוד ולא גיהנם. וזאת התרומה זהב זו בבל כו' ותרם התיבה כו' מרכבה דסוסים דזכרי' מעוררים למעלה יותר ממרכבה דחיות.

וע"ד הדרוש בענין אשר כרת כו' לך אתן כו' יש להקדים ירידת הנשמות בגוף שהיא צורך עלי', מהו עלי'. וכדי לבאר זה ע"ד כריתות ברית הוא בלקו"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש השני פ"א ופ"ב שהירידה מבחי' בנות ירושלים יראה שלם בגוף זהו שאז דוקא נקראו בשם כלה כי אז דוקא הקב"ה נק' אצלם

בלקו"ת בשה"ש בד"ה שחורה: ו, ג ואילך.

בשם חתן והיינו במ"ת דכתיב ביום חתונתו כו' המשכת הטפה כו' הוא בחי' חכמתו ורצונו ית' שיוקלט זה בנש"י שמזה יומשך ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו'. וכיון שאזי הם בבחי' חתן וכלה הרי הם בחי' תרי פלגא גופא. וזהו ענין הכריתות ברית, משא"כ קודם ירידתה בגוף היו בבחי' בריאה יש ודבר נפרד רק שנהנה כו'. ועמ"ש בד"ה מי מנה ובד"ה וישב יעקב. ויש לבאר ע"ד ובו תדבקון בסידור סד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו דיבוק היסודות וג' לשונות של חיבה, וזהו לך אתן את ארץ שיהי' ומלאה הארץ דיעה את ה' כו', ועיין בהגהות לד"ה יפה שעה א' בתשובה שבתו"א פ' חיי בבוך בראשית א' דרפ"ג ובב' דקפ"א, ועיין בלקו"ת בד"ה במדבר סיני דרוש השני בענין מאין באת. ואפ"ל שיש ג' מדריגות, הא' ע"ד המלאכים וצדקתך ירננו שהשגתם רק בבחי' מל' עיין בד"ה רני ושמחי דרוש השני ואומרים קדוש להמשיך הגילוי ע"ד אצילות בתו"א פ' בראשית בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים, ועד"ז היו הנשמות קודם ירידתם בגוף הב' ע"י ירידתן בגוף העלי' בג"ע ליהנות מזיו זיו הוא יסוד וזהו רוב כל כי כל בשמים ובארץ כל נש"ב. הג' בתחה"מ גילוי עצמות אוא"ס לכן השמחה בטוב לבב יותר מרוב כל וזהו ג"כ ענין מהלכים בין העומדים שהבחי' הא' נק' עומדים שמקבלים ממכ"ע המל' שמאירה בבי"ע כו', ואח"כ מהלכים והיינו ע"י הזווג שנק' הילוך כו', אך יש בזה ב' בחי' ג"ע ותחה"מ כו', ולענין מעלת בחי' כלה יש להעיר ממ"ש ביום ההוא תקראי אישי עמ"ש ע"ז בהושע. גם מענין והי' אור הלבנה כאור החמה עמ"ש מזה בישעי' ע"פ והי' מידי חדש בחדשו, גם ממ"ש בסידור בד"ה מהרה ישמע בענין משמח חתן עם הכלה גם הלידה היא התומ"צ שהוא גילוי כתר וחכמה מו"ס. ובד"ה זכור ושמור פי' שהעלי' לאשתאבא בגופא דמלכא, וצ"ע איך שייך זה לבחי' כלה, ואפ"ל כיון שהשכינה דבוקה בהם והיא מיוחדת עם הת"ת א"כ אשתו כגופו דמי' וכנ"ל בענין תרי פלגי גופא וע' זח"א ויחי דרמ"ה וע' עה"ק ח"ב פל"ז.

בד"ה מי מנה: סז, ג.
ובד"ה וישב יעקב: תו"א כו, ד ואילך.
בסידור סד"ה אחרי: כו, א־ב.
בהגהות . . בבוך בראשית: אוה"ת לך לך כרך ד' תשפח, א. תשפה, ב.
בלקו"ת בד"ה במדבר סיני: במדבר ב, א.
בד"ה רני ושמחי: תו"א לז, א.
בתו"א . . השמים החדשים: ב, ד ואילך.
עמ"ש ע"ז בהושע: אוה"ת נ"ך ע' תכז ואילך.
עמ"ש . . חדש בחדשו: באוה"ת ברכה כרך וא"ו (בדפוס).
בסידור בד"ה מהרה ישמע: קלח, ב ואילך.
ובד"ה זכור ושמור: תו"א עא, א.

ברוך שאמר והי׳ העולם וכו׳ מבואר בסידור האריז״ל הכוונות בפרטיות ברוך שאמר רדל״א דאצילות, ברוך הוא גלגלתא דא״א, הנה להבין שרש ענין בחי׳ רדל״א צריך תחילה להבין בחי׳ כתר דא״א שעל זה אמר ברוך הוא כו׳, דהנה ידוע ההפרש בין אתה להוא, דאתה מורה על בחי׳ הגילוי כי אמירת אתה מורה לעומד לנוכח בגילוי ואמירת הוא מורה על מי שהוא נסתר ונעלם, ואינו ידוע מהותו בגילוי וכמ״ש באדר״ז דר״צ ריש ע״א וע״כ תיבת אתה מורה על ג׳ מדריגות שהם כולם בחי׳ הגילוי (וכמ״ש בזהר פרשה בלק דקצ״ג ע״ב דתלת דוכתין אינון דאקרי כל חד אתה והיינו חכמה וחסד ומל׳ ע״ש במק״מ) והיינו שהמדריגה הא׳ מלמטה למעלה הנק׳ אתה הוא בחי׳ הגילוי, והמדריגה היותר תחתונה הוא בחי׳ מל׳ שבאצילות הנק׳ סופא דכל דרגין דאצילות שנאמר בה ואתה מחיה את כולם כמ״ש ומלכותו בכל משלה, והיינו בחי׳ כ״ב אותיות מא׳ עד תי״ו כידוע שהוא בחי׳ ההתגלות דווקא מאין ליש כמו אותיות הדבור למטה שהן גילוי המחשבה והה׳ היינו ה׳ מוצאות הפה (ועיי׳ מזה שהמל׳ נק׳ אתה בזהר פ׳ משפטים דק״ד ע״א גבי יהודה אתה ובפרשה ויגש דר״ה ע״ב, ועיי׳ עוד ע״פ ואתה מחיה בזוהר בראשית דל״ז ע״א ובפ׳ שמות דף ע׳ גבי ואתה תחזה, ור״פ ואתה תצוה דקע״ט ב׳, וברע״מ פ׳ פנחס דרכ״ה ע״א מבואר שזהו בחי׳ ממכ״ע וסוכ״ע ע״ש, ויש לומר דמה שנק׳ סוכ״ע ג״כ בחי׳ ואתה היינו שזהו בחי׳ הוי״ו דואתה כמ״ש בזהר ר״פ תצוה ע״ש, דפי׳ ואתה בו׳ היינו נהורא עילאה ונהורא תתאה כליל כחדא ופי׳ נהורא תתאה הוא בחי׳ מלכות שנק׳ ממכ״ע שזהו ענין אתה האותיות מא׳ עד תי״ו וה׳ מוצאות כנ״ל ונהורא עילאה הוא ז״א דאצי׳ והוא הנרמז באות וא״ו כנודע, וזהו ענין קדוש בוא״ו שהוא ז״א דאצילות אשר קדוש הוא בחי׳ סוכ״ע וכמ״ש במ״א ע״פ צאינה וראינה שזהו ענין ופירוש שם הקב״ה שבדרז״ל), ומדריגה הב׳ הנק׳ אתה הוא מ״ש בתלי׳ סי׳ ק״י אתה כהן לעולם ומבואר בזהר פרשת בלק שם דקאי על בחי׳ אור החסד שהוא שרש מדריגת הכהן כו׳ ולהיות כי במדות דאצילות ראשית בחי׳ גילוי האור הוא בחי׳ החסד (משא״כ הבינה נק׳ עלמא דאתכסיי׳) וזהו יומם יצוה ה׳ חסדו והוא יומא דאזיל עם כולהו יומין כו׳ וכמ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שעיקר הבנין דז״א הוא ע״י בחי׳ החסד וכמ״ש זכר חסדו כמ״ש

ברוך שאמר: מאמר זה (עד ד״ה ברוך עושה בראשית) הוא ד״ה זה שבסידור לט, ג ואילך, בתוס׳ הגהות. ההגהות בלבד נמצאות בגוכי״ק 1153 ה, א (חלקם נרשמו ע״פ הדפים והשורות שבסידור דפוס בארדיטשוב וחלקם ע״פ סידור דפוס קאפוסט). ונמצא ג״כ מאמר הסידור עם ההגהות בכת״י מעתיקים: 1153 (אחר דף טו). 143 לו, א. 184 שטז, א. 534 רצב, א (וממנו נדפס כאן). 538 רמא, א. 966 קח, א. 1330 רמא, א.

ההגהות מד״ה ברוך עושה בראשית עד הסיום הם רק בגוכי״ק הנ״ל (ולא בכת״י המעתיקים), והם על נוסח פיה״מ הנחת הר״מ בן כ״ק אדה״ז (כנסמן להלן).

ראה עוד בהנסמן בהערות וציונים שבסוף הסידור. ובהמ״מ לס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל ע׳ שמו.

במ״א ע״פ צאינה וראינה: לקו״ת שה״ש כא, ב.

בע"ח שז"א רובו חסדים כו', ולהיות כן נק' גם החסד בשם אתה וזהו אתה כהן כו' (ועיי' מזה ג"כ בזוהר פ' מצורע דנ"ג סע"ב ובמק"מ שם וברע"מ ר"פ עקב דרע"א סע"א ובפי' הרמ"ז שם שהאריך ולדבריו י"ל טעם יותר ע"ז שהחסד נק' אתה כי הנה הבינה נק' הוא, והיינו לפי שנעשית כתר לז"א והכתר נק' הוא וכמ"ש טעם זה בע"ח שער תיקון הנוק' ספ"ב, והנה החסד הוא הממשיך ומביא הגילוי מבינה וע"כ נק' אתה וזהו ענין אתה כהן כו' והוא בחי' כהן המשמש למלך עילאה שהיא הבינה וכנז' ר"פ יתרו דס"ז ע"ב ובפי' הרמ"ז שם), והמדריגה הג' הוא בחי' החכ' שהוא בחי' אור אבא מקור כל האצילות, והוא השורש הראשון באצי' לבוא בבחי' הגילוי שנאמר בו ג"כ אתה כמ"ש כי אתה אבינו, וידוע דאבינו הוא בחי' החכמה שנק' אב כו', ולהיות כי החכ' הוא בחי' ראשית הגילוי נק' אתה לנוכח, אבל בחי' הכתר נק' אין כמ"ש והחכ' מאין תמצא לפי שהוא בבחי' ההעלם וההסתר כידוע אינו נק' אתה אלא הוא דתיבת הוא קאי על מי שהוא בבחי' העלם דווקא כנ"ל וכמ"ש כ"ז באדר"ז דר"צ ע"א (ועיי' בזהר ויקרא ד"י ע"ב גבי קדמאה י"ה ובמק"מ פירש חכמה לפי שכתר אינו מן המנין וז"ש ראשית חכמה ראשית הגילוי) והמשל בזה מובן בנפש האדם שכח השכלי שבמוחו משכיל כל החכמה ושכל בגילוי אור, וידוע שהשכלות הללו יש להן שרש ומקור הנק' משכיל לשון מפעיל מפני שמשכיל כל ההשכלות, והרי כח המשכיל הזה בשעה שמשכיל אור השכל בגילוי אע"פ שאור השכל בא בגילוי ממש, אבל כח המשכיל אינו ניכר ונגלה מציאותו בלל כי אין האדם מרגיש אלא גילוי אור השכל במוחו בלבד, אבל מה שלמעלה מן השכל אינו מושג כלל בנפש האדם אלא הוא בבחי' העלם על המוחין שבראש, ועדמ"ז יובן למעלה שזהו ההפרש בין אור אבא לבחי' כתר בכלל שהכתר הוא בבחי' העלם בכלל והחכ' דאור אבא באה מן ההעלם לגילוי ממש וד"ל, ואמנם הנה מובן מתוך זה המשל עוד ענין אחד, דאע"פ שהכתר הוא בבחי' העלם אינו בבחי' העלם ממש עד שלא נודע כלל מציאותו, אלא נודע מציאותו רק מפני שאינו בא לבחי' גילוי מהות ממש כמו השכל לכך נק' העלם כו' שהרי כח הנ"ל בודאי נודע מציאותו כלומר שהוא כאלו מורגש ומוכרח שיש איזה מציאות שהוא כח ומקור שממנו אור השכל זה בגילוי ואם לאו מהיכן בא שפע ההשכלה זו ובודאי יש בבירור מציאות כח השופע ההשכלה זו גם עתה בשעה ורגע שמשכיל את השכל הזה א"כ הרי נודע ונרגש מציאותו אלא שאינו בא בבחינת גילוי ממש וה"ז כמו שאומרים הוא על אדם שנסתר ונעלם אע"פ שיודעים מציאותו, וא"כ מובן דאעפ"י שתיבת הוא מורה על הנסתר דווקא אבל מ"מ מציאותו ידוע אלא שאין מהותו בגילוי וא"כ מובן גם בנמשל בבחי' אור הכתר דאע"פ שהוא בבחי' ההעלם וההסתר מ"מ נודע מציאותו כלומר שנודע שיש בבירור מציאות כח ומקור לגילוי אור החכמה הזאת דאצילות כו', וה"ז עד"מ הידיעה שיודע האדם בנפשו מציאות כח המשכיל

דאבינו הוא בחי' החכמה: ראה אוה"ת נ"ך — ב ע' תתקא.

הנ"ל ואע"פ שאינו מרגיש בהרגשה ממש כמו שמרגיש את השכל כו', וידוע שזה נק' ידיעת המציאות ואע"פ שאינו יודע המהות כו' (וע"ז נאמר הוא עשנו ועמ"ש מזה בת"א פ' לך לך סד"ה הנה אברם. והנה במ"א מבואר דחכמה נק' ממכ"ע וכתר סוכ"ע כמ"ש בד"ה יביאו לבוש מלכות, ומבואר בד"ה וידעת היום דעל בחי' ממכ"ע נאמר ומבשרי אחזה שמרגיש מציאותו רק שאינו נודע מהותו, וסוכ"ע הוא בחי' אמונה, ולכאורה זה סותר למ"ש דחכ' נקרא אתה שהוא בגילוי ממש המהות, ובכתר הוא הרגשת המציאות כו', אכן באמת לק"מ דשם הכוונה שאצלינו הוא כאן שבממכ"ע יש הרגשת המציאות כו', אבל כאן הכוונה על עולם האצילות אשר שם דווקא החכ' הוא בבחי' גילוי המהות ממש ע"ד שנקראת אתה וכמ"ש בע"ח שמ"ז שהחכמה היא מאירה בכל עולם האצי' והכתר הוא בבחי' הרגשת מציאותו ולא ידיעת מהותו, משא"כ אצלינו גם החכמה אינה בגילוי המהות רק בבחי' מבשרי אחזה ובבחי' סוכ"ע הוא רק אמונה, ואמנם בחי' רדל"א גם באצילות אינו בבחי' הרגשת וידיעת המציאות כ"א בבחי' אמונה וכמשי"ת בסמוך).

ב) **ומעתה** יובן פי' וענין בחי' רדל"א שהוא בחי' פנימיות אור הכתר והוא בחי' עתיק שהוא מקבל מבחי' מל' דא"ק שהוא למעלה מבחי' גלגלתא דא"א והוא מבחי' מקיף למקיף כו' כי א"א עם היותו או"מ מ"מ הוא בחי' מקיף הקרוב שממנו נמשך האור פנימי וכמשל כח המשכיל הנ"ל, וע"כ שייך בו ידיעת המציאות, אבל בחי' עתיק הוא למעלה מעלה גם מהיות מקור לאור פנימי' דאצילות ולכן נק' ישת חושך סתרו שאינו אפילו או"מ כ"א שהוא מקיף על המקיף דגלגלתא כו', ולכן גם בבחי' ידיעת והרגשת המציאות איננו בא (וזהו פי' ישת חשך סתרו וזהו שנק' רדל"א שאפילו בבחינת ידיעת המציאות אינו בא) והיינו לפי שהוא מבחי' תחתונה שבעצמות המאציל וידוע שאין ערוך כלל בין בחי' עצמות המאציל לנאצלים עד שנצרך המאציל להתצמצם בכמה רבבות מדריגות כו', וא"כ הגם שהוא בבחי' אחרונה שבעצמות המאציל מ"מ מובדל בערך הרבה גם משרש וראש הנאצלים שהוא בחי' כתר דא"א עד שהכתר בא בבחי' ידיעת המציאות ולזה הטעם נק' שורש ומקור

בשוה"ג רשום בגוכי"ק: עושה בראשי' כמו תשבע"פ בינה גלוי גזירד' תשב"כ ובענין לך לך ע"י בינה דייק' לגוזר י"ס בין הגזרים בפ' לך לך התחלקו' דבר א' לשנים וזהו בענין הכתר לב' בחי'.

בת"א פ' לך לך: יא, ד.

בד"ה יביאו לבוש מלכות: תו"א צ, א ואילך.

בד"ה וידעת היום: לקו"ת ואתחנן ד, א ואילך.

וענין בחי' רדל"א שהוא בחי' פנימיות אור הכתר: ראה אוה"ת נ"ך ירמי' ע' שלס הגהות לכאן.

לנאצלים בכלל ובפרט הוא בחי' מקור אבא הנק' ראשית הגילוי כנ"ל, אבל בחי' רדל"א גם בבחי' ידיעת המציאות אינו נק' סדכ"ס וטמירא דכל טמירין דהיינו שאפי' בחי' הכתר שהוא טמיר וסתים ונק' סוכ"ע גם ממנו הוא סתים וטמיר וכנ"ל שהוא מקיף על המקיף כו' (ובפי' הספד"צ להאריז"ל בפ"ק דקי"ט ע"א איתא וז"ל ודע דההוא רישא דלאו רישא אשר שם חביון עוז העצמות הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו, וזהו פי' דלא ידע ולא אתיידע מה דהוה ברישא דא כביכול כאדם שאינו משיג מהות הנשמה שבו עכ"ל, והכוונה ע"פ מ"ש בביאור האדר"ז עמ"ש האי עתיקא אשתכח בג' רישין פי' אשתכח נמצא ומתעלם בג' רישין נמצא כי עיקר עתיקא הוא א"ס אמנם ע"ש התעלמות בג' רישין נמצא הג' רישין ג"כ עתיקא קדישא עכ"ל, ועפ"ז מובן דברי האריז"ל דגם בחי' הנק' רדל"א שהוא הראש שבג' רישין אינו משיג בחי' עתיקא ממש שהוא א"ס המתלבש ברדל"א שהוא עיקר בחי' עתיקא, וזהו פי' דלא ידע, אך להבין פירוש ולא אתיידע דהקשה האריז"ל דפשיטא הוא דאם לא ידע כ"ש דלא אתיידע ומה צריך לומר זה ויובן בהקדים פי' חכים ולא בחכמה ידיעא שנק' כן חכמה דאצילות לגבי חכמה דבי"ע ומ"מ הוא מקור דמקור וכענין המזל לגבי המתיקות שבתפוח הגדל ממנו או כמו כח המוליד לגבי הטפה שנמשכה ממנו שיש בה מכח השכל עד שמוליד בדומה לו או כמו גוון אדום לגבי מדת הגבורה כו' עד"ז הוא חכמה דאצילות לגבי חכ' דבי"ע כמ"ש בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו, וא"כ בחי' חכים הוא מקור ושרש לבוא בגילוי בחכ' ידיעא דבי"ע ע"ד המשכת המתיקות בתפוח מן המזל המכה בו, ומבואר שם דאין כן עד"ז בהתהוות החכ' מא"ס ב"ה כו' ע"ש שאין ערוך כלל לא מיני' ולא מקצתי' מהערך שמחכמה דבי"ע לגבי חכ' עילאה דאצילות ע"ש ולכן בחי' תחתונה שבמאציל נק' ולא אתיידע דהיינו שאינו כמו בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא שמ"מ הוא מקור דמקור לבוא מזה ממש איזה גילוי בחכ' ידיעא ולכן נק' חכים כו' משא"כ בחי' עתיק אינו מערך זה כלל עד שאפילו ע"י ריבויים השתלשלות לא יומשך מזה כלל גילוי בבחינת חכמה דאצילות אלא החכ' מאין תמצא בדרך יש מאין ולא ע"י השתלשלות כלל, וכמו שאין ערוך עשי' גשמיות ממש לגבי חכ"ע וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ט באריכות ולכן נק' ולא אתידע ר"ל אפילו ע"י ריבוי רבבות השתלשלות עו"ע

בשוה"ג רשום בגוכי"ק: ואתה מחי' נת' בכוונת ברוך שאמר. וכן כי הוא אמר ויהי.

אבל בחי' רדל"א גם בבחי' ידיעת המציאות אינו: ראה המשך תער"ב פרק קסג, ושם מציין להדרוש וככה ספכ"ג: שאינו בבחי' הרגש כלל ע"ש, וראה בהמשך תערב־ג ע' א'שצא.

בת"א . . פתח אליהו: יג, ד ואילך.

משא״כ בחי׳ ח״ע אע״פ שנק׳ ולא בחכ׳ ידיעא עכ״ז הוא מקור דמקור כו׳, וגם הכתר הוא מקור לחכ׳ כנ״ל משא״כ בחי׳ רדל״א, ומ״מ אנו אומרים ברוך שאמר כו׳ שהוא בחי׳ גילוי מרדל״א אך שאין הגילוי בבחי השגה, ובמ״א נת׳ שהמקיף למקיף הוא פועל להיות התחברות והארת המקיף בפנימיות כו׳, וגם לעתיד יומשך בחי׳ זו בגילוי והוא מ״ש בפע״ת שעכשיו א״א להמשיך הטפה מפנימיות עתיק עד ביאת משיח בב״א הרי שאז יומשך הגילוי אפילו מפנימי׳ עתיק שהוא בחי׳ מ״ה דלא ידע כו׳.

ג) **וביאור** הענין הנה יובן עפמ״ש בפרדס שער הנתיבות פ״ב הנתיב הא׳ נק׳ שכל מופלא וכו׳ ע״ש, ופי׳ שכל מופלא הוא למעלה מבחי׳ שכל הנעלם כי פי׳ העלם שייך בו שיבוא לפעמים לידי גילוי וכנודע מענין העלם וגילוי, משא״כ מופלא היינו מל׳ כי יפלא ופירש״י כל הפלאה לשון הבדלה ופרישה שהדבר נבדל כו׳ ועמ״ש * בד״ה שה״ש בענין טובים דודיך מיין כי נכנס יין יצא סוד שממשיך ההעלם לידי גילוי מה שלמעלה מסדר ההשתלשלות אשר ההעלם והגילוי שניהם שוים שם, ועמ״ש סד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה דים ויבשה אתכסייא ואתגליי׳ שוין לגבי בחי׳ זו, ועמ״ש בד״ה והגדת לבנך בענין מוחין דאבא ומוחין דאימא, ומכ״ז יובן ענין שכל מופלא שלמעלה משכל הנעלם, דהיינו כי גאה גאה, וזה מ״ש לא נפלאת ולא רחוקה היא ממך כי רחוקה היינו ע״ד אמרתי אתחכמה והיא רחוקה ממני והוא בחי׳ מקיף אבל נפלאת היינו שמופרש ומובדל מזה לגמרי, וכמו מקיף למקיף, כנ״ל שלא יוכל כלל לבוא בגילוי בבחי׳ פנימיות, וכמו עד״מ למטה רואים שיש שכליים עמוקים מאוד ומ״מ אחר הטורח וההעמקה יוכל להשיגם יגעתי ומצאתי תאמין וזהו כענין שכל נעלם שעכ״ז יוכל לבוא לידי גילוי אכן יש ענינים שאין לשכל אנושי שום מבוא להשיגם כלל אף אם יטריח שכלו עליהם כל ימיו וכמ״ש החקר אלוה תמצא וכמו שאף שידוע בבירור גם ע״פ שכל אנושי שהמקום והזמן הם נבראים ומחודשים והוא ית׳ מעלה מעלה מבחי׳ מקום וזמן וגם כל החוקרים הסכימו שלמעלה מגלגל התשיעי אין שום מקום כלל לא ריקות כו׳, ועכ״ז אין מושג כלל בשום שכל איך יתכן בחי׳ בלי שום מקום וזמן ולא אפשר להשיג בשום שכל כלל איך ומה הוא, וזהו עד״מ שכל מופלא שהוא למעלה מכח שכל האנושי לגמרי, וכמו ששכל האנושי מופלא ומובדל לגמרי מהדומם הגשמי ומחוש המישוש וכו׳ כך בחי׳ שכל המופלא הנ״ל מובדל מהשכל אנושי. והנה עכ״פ מובן מזה שעם היות בחי׳ שכל מופלא הוא למעלה לגמרי מכח השכל המושג

ועמ״ש . . כי גאה גאה: ליתא בגוכי״ק. ונוסף ע״פ כתי״ מעתיק.
בד״ה שה״ש: לקו״ת שה״ש ב, ב.
סד״ה אשירה להוי׳: תו״א בשלח סג, סע״ג ואילך.
בד״ה והגדת לבנך: סידור רצז, ג ואילך.

היינו שאינו יכול לבוא בגילוי בשכל המושג, אבל עכ"ז הוא שכל עד"מ יותר ויותר מהשכל המושג והוא חכמתו ית' שאין לה קץ כו', ועד"ז יובן למעלה ענין ההפרש בין בחי' חכמה ולא בבחי' ידיעא שהוא כענין שכל הנעלם שהוא למעלה מחכ' ידיעא דאבי"ע, ועי"ז אפשר שיומשך מזה בחי' גילוי הארה למעלה באצי' כו', משא"כ בחי' רדל"א זהו כענין שכל מופלא שהוא למעלה לגמרי מכח ההשגה שבחכ' דאבי"ע כמו עד"מ שענין כח השכלת מהות, ואיך הוא בחי' מלמעלה מהמקום והזמן הוא למעלה לגמרי מכח השגת שכל האנושי היינו שגם בכח המשכיל שבאדם אין בו בכח לבוא על השגה זו כי אינו רק כח להשכיל שכלי' שבגדר שכל האנושי כמו חכמת התכונה ושארי חכמות וכן חכמת התורה כמו שנתלבשה בגשמיות, אבל להשכיל ולעמוד על ידיעא שלמעלה מגדר שכלינו אין בו זה בכח כלל כ"א כח השופע ידיעא וחכ' זו זהו חכמתו שבע"ס דאיהו וגרמוהי חד כך עד"ז בחי' שכל מופלא הוא למעלה מחכ' המתגלות באצילות כו' וע"כ נק' דלא ידע ולא אתידע שהוא למעלה מהדעת לגמרי והוא חכמתו ית' שלמעלה לגמרי מהחכ' שבע"ס דאצי' ואין החכ' דאצי' לגבי חכמתו ית' כמתיקות התפוח לגבי המזל המכה בו כי זהו בחי' השתלשלות שיש לזה ערך כו', ולא כן החכ' דאצילות לגבי א"ס ב"ה כנ"ל ולא נק' בחי' זו שברדל"א בשם חכמה רק בדרך העברה להקל על הלשון כי באמת הוא למעלה לגמרי מגדר חכמה ועיי' בתניא ח"ב פ"ט בהג"ה, אך מ"ש בפרדס שזה בחי' הנתיב הא' שהוא מל"ב נתיבות החכ', י"ל דהנה ודאי שנתיב זהו פנימיות חכמה עילאה ע"ש שעז"נ נתיב לא ידעו עיט כו' ופנימיות אבא הוא פנימיות עתיק כמ"ש בפע"ח, והרמ"ז פ' כי תצא, ועמ"ש בד"ה והגדת לבנך הנ"ל מענין מוחין דאבא ששרשן מעתיק כו', ואיתא בע"ח שרדל"א אחזי נהורי' באוירא דע"ג מו"ס והענין כי מו"ס היינו שכל הנעלם עד"מ כח המשכיל שאינו שכל גלוי ונק' ג"כ חכים ולא בחכ' ידיעא, ויש בחי' שלמעלה מכח המשכיל שהרי אנו רואים שלפעמים נופל לו השכלות מכח המשכיל שכח המשכיל מאיר אורו ולפעמים אינו מאיר ואינו נמשך גילוי השכלות חדשות מכח המשכיל, וזהו מחמת הארת הנפש עצמה בכח המשכיל שכשמאירה בכח המשכיל יאיר אורו כו' וזהו ענין אוירא דע"ג מו"ס כו' כי אויר הוא למעלה מבחי' אור שהוא מקור האור והוא הגורם שיהי' גילוי האור דמו"ס והוא הארה דרדל"א היינו מה שבחי' שכל מופלא מאיר בשכל הנעלם כו', וע"ש בת"א פ' לך לך כי אברם הוא שכל הנעלם ושיאיר אורו למטה זהו ע"י שנמשך בו הארה עליונה יותר מבחי' עתיקא ע"ש וזהו כמ"ש כאן והבן, ועפי"ז יתפרש ענין ברוך שאמר כו' שיאיר רדל"א באוירא דע"ג מוחא סתימאה היינו שיאיר בשכל הנעלם כו'.

ד) **וזהו** שאמרז"ל פ"ק דב"ב ד"ט ע"ב גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו שנאמר מתן בסתר יכפה אף והיינו שע"י המתן בסתר מעורר הארת רדל"א שהארה זו באה בסתר והעלם שאינו יודע מי הנותן וכמ"ש שאמר והי' העולם שאין העולם בערך שיקבל השפעתו בגילוי כ"א שאמר והיה

וכמ"ש במ"א בפי' לשון הוא ציוה ונבראו כו' ע"ש בד"ה קול דודי ובד"ה וקבל היהודים, ועמ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש מלכות גבי אסתר מן התורה מניין שאפילו ביום ההוא הוא בבחי' הסתר והעלם כו' ע"ש, וזהו כענין מ"ש דבחי' ברוך שאמר והי' זהו למעלה מבחי' ומדריגת הוא והבן וזהו ענין מתן בסתר ועכ"ז יובן מ"ש בע"ח בענין שלעתיד דווקא יומשך הטפה מפנימיות עתיק, פי' כי הנה משל דהמשכות הטפה הענין כי גם מבחי' שכל הנעלם מה שנמשך מבחי' גילוי הוא רק הארה בעלמא שגילוי השכל זהו כמו ברק והארה בעלמא משא"כ עצם כח המשכיל אינו נמשך בגילוי כלל ונשאר בהעלם אך בהטפה מתלבש ונמשך גם מעצמיות שכל הנעלם שהוא כח המשכיל להוליד בדומה לו שבהבן יש ג"כ כח המשכיל ממש ולא הארה בעלמא, וזהו פי' וענין הנק' המשכת הטפה שהוא להוליד נשמות חדשות ממש ומקור המשכה זו ממו"ס הנק' שכל הנעלם מה שמקבל מחיצונית עתיק אבל פנימיות עתיק שהוא בחי' שכל מופלא לא נמשך בלל אפי' בכענין המשכת הטפה כ"א לעתיד יהי' גילוי נשמות חדשות משם ממש, ועז"נ הנה ישכיל עבדי ירום כו' מאד דהיינו למעלה גם ממו"ס, והנה ענין חיצונית ופנימיות ע"י מובן ממש"ל בענין פי' ולא ידע כו' שבחי' רדל"א עצמו אינו משיג האוא"ס ממש המלובש בו כו' וזהו ענין חיצונית ופנימיות פי' רדל"א עצמו נקרא חיצונית דע"י ואוא"ס המלובש הוא פנימיות דעתיקא עכ"ה. ומקורה מדרוש שני שאמר על ברוך שאמר).

וזהו פירוש ברוך שאמר והי' העולם פי' שאמר הוא בחי' אותיות דמל' שנק' אמירה (והיינו מל' דא"ק והי' העולם דאצילות, וזהו שארז"ל במקומות הרבה הל' גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם, וכ' הרד"א שהוא ע"ש הפסוק בתלים סי' ל"ג כי הוא אמר ויהי, ועמ"ש בת"א בד"ה וקבל היהודים בענין כי הוא צוה ונבראו שלא שייך עליו ית' לומר שברא כו' כי לשון ברא משמע שיש כח הפועל ולא שייך בו זה אלא בשמותיו ית' כמ"ש בראשית ברא אלקי' הוא שמותיו של הקב"ה אבל עצמותו ומהותו ית' כבי' הוא כאילו צוה ונבראו ממילא שאין להם ערך ויחוס כלל אליו ית'.

(**ובשל"ה** ד"ד ע"ב בההקדמה פי' דענין כי הוא אמר ויהי היינו ענין הנזכר בפרדס שער הצחצחות רפ"ג דכאשר עלה ברצונו להוות ולהאציל אצילות הטהור הנה אז נאצל ונצטייר כולו בעצמותו בלי שינוי בו ח"ו עכ"ל, וכ"כ עוד

בד"ה קול דודי: לקו"ת שה"ש יד, ג.

ובד"ה וקבל היהודים: תו"א צו, ג.

בת"א בד"ה יביאו לבוש: צ, ד.

עכ"ה: התחלתה לעיל באמצע ס"ב: ובפי' הספד"צ.

מדרוש שני שאמר על ברוך שאמר: ראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' תכז.

בשער המציאות פ"א וסיים וממציאות הדק ה"ה נשתלשלו המדריגות עד הגיעם אל הגילוי מחשב... כו' בכתר כו' וכן נתאצלו מציאותם ממדרגה למדרגה עכ"ל, ופי' שאמר פי' השל"ה בשם הרמב"ן בפ' בראשית שהוא לשון חפץ ורצון ואח"כ לפ"ז ענין כי הוא אמר ויהי זהו בחי' שקודם לבחי' הוא צוה ונבראו דנבראו היינו כשיצאו אל הגילוי להיות בבחי' בריאה והתהוות משא"כ כשהי' כלולים במאצילם הי' בבחי' אין, וע"ש מזה בביאור ע"פ יונתי ובד"ה תקעו בחודש, ואח"כ פי' שאמר והי' העולם היינו מה שלמעלה במח' הקדומה להאציל האצילות שע"י המחשבה זו ממש הי' ונתהוה כנ"ל, ואח"כ ברוך הוא זהו כענין כי הוא צוה ונבראו דהיינו כמו שהם בבחי' כתר כמ"ש הפרדס ואח"כ ברוך אומר ועושה היינו שיתהוו אל הגילוי ממש, ועפי"ז ידוקדק מ"ש ע"ז ל' והיה העולם, אמר ויהי שהוא דק יותר הרבה מלשון נברא או ברא כמ"ש בזהר ויחי דרל"ב סע"ב בכל אינון עובדין דלעילא כתיב יהי בכל אינון עובדין דלתתא לא כתיב יהי ע"ש וע"ע מענין כי הוא אמר ויהי בספד"צ פ"א).

ה) **ואח"כ** אומרים ברוך הוא שהוא בחי' גלגלתא דא"א שנקרא ראש ושרש לנאצלים כו' כי בכלל נק' הכתר בחי' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים, ומה שיש בו מבחי' המאציל הוא מבחי' ג"ר שבו והוא בחי' עתיק בכלל שנק' רדל"א שמקבל ממל' דא"ק, וזהו שאמר והי' העולם כו' וכל בחי' ממוצע הרי יש בו גם מבחי' עליונה שבמקבלים והוא מבחי' גלגלתא דא"א שהוא נעשה ראש ושרש לנאצלים משא"כ כשאמר והיה העולם בבחי' רדל"א הנ"ל עדיין מובדל הוא בערך גם מהיות בחי' מקור וראש לנאצלים כמובן ממשל הנ"ל מפני שהם כתר א' הסמיכו ב' מדריגות הללו כא', אך בתחלה אומר ברוך שאמר כו' דהיינו כמו שהוא בעצמותו דלא נודע גם המציאות, ואח"כ נמשך עוד למטה לבא להיות מקור לנאצלים דהיינו בבחי' ידיעת המציאות עכ"פ והיינו ברוך הוא שנק' העלם אבל נודע מציאותו עכ"פ כנ"ל (ועכ"ז יובן ג"כ לשון המורגל בדברי רז"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם, אמרו לשון

בשוה"ג של סעי' זה רשום בגוכי"ק הקטעים דלהלן:

שכר טוב להעיר מד"ה השמים כסאי תוס' אור בג"ע ומענין ישככר יש שכר ליריאיו אשר צפנת.

אומר ועושה מפסוק בבלק כ"ג ההוא אמר ולא יעשה והיינו מבחי' ההוא כי לא אדם הוא להנחם כי בבחי' אדם שייך שינויים ע' בפי' יביע אומר אור כו'.

גלוי וידוע כי וידע אלקי' כמו ע"ד ברא אלקי' משא"כ ויהי וידוע.

בביאור ע"פ יונתי: לקו"ת שה"ש יז, ד ואילך.
ובד"ה תקעו בחודש: לקו"ת ר"ה נה, א ואילך.

וידוע ולא לשון ויודע כי לא שייך עליו לומר לשון שיודע דמשמע מעין ידיעת האדם שידיעתו מלבישתו ומקיפתו שהוא ית' רם ונשא מזה רבבות מדריגות אין קץ כו', אלא דווקא לשון גלוי וידוע שהם נעשים בבחי' גילוי וידיע לפניו וכמ"ש מזה בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת אך צ"ל דלפעמים כתיב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ כו' דמשמע שנמשך לראות ולעיין הדבר כמ"ש גבי גלות מצרים וידע אלקים ונת' זה בת"א פ' וירא בד"ה ארדה נא שבבחי' הכלים דאצי' הוא ששייך לומר משוטטים כו' וידע כו', אבל לגבי אוא"ס ב"ה עצמו נאמר גלוי וידוע ולא שייך לומר וידע רק בבחי' ש' אלקים וכמו שבשם אלקים כתיב ג"כ ברא אלקים משא"כ כי הוא צוה ונבראו כו' וכמ"ש לעיל ולא שייך לומר ברא, כמ"כ אין שייך לומר וידע כ"א גלוי וידוע ולכן רז"ל שכיוונו אל אוא"ס ב"ה ממש שבו ית' נאמר כי הוא אמר ויהי שאמר והיה העולם ע"כ אמרו גלוי וידוע דווקא, והנה פי' וענין ברוך בב' מדריגות הנ"ל באמרו ברוך שאמר ברוך הוא כו', הענין הוא להיות מקור לגילוי אורות ב' מדריגות הללו מעצמות המאציל שיאצל בחי' הכתר דאצילות הכולל עתיק ואריך כי עצמותו פשוט בתה"פ ומרומם לבדו, עד שאפילו אור צח ומצוחצח דכ"ע אתחשיך קמיה כמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרכ"ה ע"א ולכן ממשיכים שיהי' המשכות אוא"ס ב"ה ברדל"א להיות שאמר והי' העולם, וזהו ברוך שאמר כו' וכן פי' ברוך הוא הנה פי' הוא בחי' ההעלם דא"א שהוא שרש הנאצלים כנ"ל, ופי' ברוך הוא היינו שיתברך מהעלם עצמית שיהי' משם שרש להתהוות בחי' העלם זה שנק' הוא והוא בחי' כתר דא"א בכלל, וזהו עפ"י הקבלה, אמנם ע"פ חסידות פי' וענין ברוך היינו שיומשך הגילוי בנה"א, ולפי"ז פי' ב"ש היינו שיומשך הגילוי מבחי' זו בעולמות בי"ע ובנפש האלקית, וכן ברוך הוא שיומשך בחי' הוא כ"ע ויתגלה למטה, ולכאורה ענין ברוך זה הוא להיפוך לענין ופירוש ברוך בדרך הקבלה למעלה בסדר ההשתלשלות שהרי עפ"י דרך הקבלה בחי' ברוך למעלה הוא ענין מקור והעלם הברכה שמשם נמשך כו', וע"ד העבודה בחי' ברוך הוא בחי' גילוי אור למטה, אך הענין הוא דשניהם אמת משום דהא בהא תלי' דכאשר יומשך ויתרבה השפע דעצמות אוא"ס ב"ה בתוספות מרובה בבחי' הכ"ע שזהו כפי' חכמי הקבלה במל' ברוך הוא כנ"ל אזי ממילא תתגלה ותתפשט השפע למטה בנה"א מן ההעלם אל הגילוי אור ונק' ברוך מפני הגילוי כו' ויובן זה עד"מ מחביות מלאה מים שכאשר תתמלא החביות כולה דווקא אז מתגברים המים שבה ויוצאים ונוטפין לארץ מפי החביות מאחר שנתמלאה עד שאין להם מקום עוד בחביות בהכרח שיצאו מפי החביות למטה אבל כשהחבית עצמה עדיין אינה מלאה ממילא לא יומשך מהיין חוץ לחבית שהחבית מסתרת ומעלמת (ועיין מזה לקמן גבי סוכות בד"ה יעקב אמר אז יבקע כו'), וכך יובן למעלה דכאשר יצוה

בפ' מקץ בד"ה רני ושמחי: תו"א לו, א.
בת"א.. ארדה נא: יד, ד ואילך.
לקמן.. אז יבקע: סידור רנח, א.

ה' את הברכה ממקור הברכות למעלה עד שנק' ברוך למעלה אזי ממילא נמשך ומאיר ובא למטה, וזהו שנעשה בחי' ברוך למטה ע"י בחינת ברוך שלמעלה דווקא כי הא בהא תלי' מטעם משל הנ"ל ודו"ל.

(קיצור. הנה חכמה נק' אתה לנוכח לפי שהוא ראשית הגילוי וכתר נק' הוא לשון נסתר שאינו מושג מהותו אפילו באצילות, ומ"מ פי' הוא היינו שידוע מציאותו בבחי' דעת והרגשה אע"פ שאינו בבחי' ראי', אבל בחי' ע"י גם בבחי' דעת אינו בא באצילות ונק' רדל"א, וזהו ענין שאמר והי' העולם וברוך הוא היינו גלגלתא דא"א, ופי' ברוך בב' בחי' אלו שיומשך אוא"ס ב"ה להיות אצילות ע"י וא"א, ועי"ז יומשך הגילוי ג"כ בנפה"א, וגם נת' ענין ב' בחי' הנ"ל ע"ד שכל הנעלם ושכל מופלא כי גאה גאה דגבי קי"ס, וזהו ענין ולא אתידע, ופי' שאמר והי' זהו דכאשר עלה ברצונו נתהוו עי"ז, ואח"כ ברוך הוא הוא כענין כי הוא ציוה ונבראו ממש).

ברוך אומר ועושה, ברוך גוזר ומקיים כו'. הנה ב' המאמרים אלו ענין ושרש אחד להם דהיינו הכל בבחי' החכמה בלבד אלא שאומר ועושה הוא בבחי' ח"ס דא"א כמ"ש בסידור האריז"ל, וענין גוזר ומקיים הוא בחי' חכ' דאצילות שנק' אבא סתם, אבל שרש אחד להם כי בחי' חכמה דא"א הוא המקור והשרש לחכמה דאבא וכידוע דאור אבא יונק ממזל הח' דנוצר חסד שהוא נמשך מח"ס דא"א כמבואר באד"ר. וביאור הדברים הנה תחלה יש להבין פי' גוזר ומקיים שע"י חכמה סתם, דהנה ידוע דאורייתא מחכ"ע נפקת ואנו רואים בבחי' החכ' שבתורה שהיא באה בבחי' דין וצמצום דוקא שהרי בכל מצוה ומצוה יש כמה דקדוקי דינים לפסול ולאסור שהוא בחי' דין וצמצום כמו סוכה שחמתה מרובה מצילתה פסולה וכיוצא, ואין זה אלא עפ"י החכמה דוקא דהיינו מפני שכך גזרה החכמה שלא יוכשר באופן זה אלא באופן זה דווקא וה"ז כמשל החכמה שמשכיל על דבר מה איך לעשותו שימצא בכח שכלו ותבונתו צמצום אופן כשרון המעשה כך וכך דווקא שנראה לעין

בשוה"ג רשום בגוכי"ק:

יחיד יסוד לכולם נתת בן זוג ולי וכו'. לתודה בזאת יתהלל כח הבירור ע"י בחי' עליונה יותר א"כ לפ"ע בירור החמץ צ"ל מבחי' עליונה יותר שבח"ע וי"ל כי יש בירורי' ג"כ ע"י בינה ע' דרוש בהמ"ז גבי שכור כו' א"נ ישו"ס בריא' ואבא אצי' א"נ יחוד או"א ע"י הכתר כענין לך לך כו'. גוזר כי חכמה איהו וחיוהי הכלי כמו האור אצי' שבאצי' וכלים בי"ע שבאצי' ע"כ ע"י החכמה ירידת האור. וע' ביאור לבבתיני בענין אדם. וע' בדרוש שלפני ק"ש. וע' באזמרה בעודי.

והרד"א פי' ע"ד ההוא אמר כו' וכמש"ל.

שהשכלתו זאת הוא בחי' דין וצמצום כי השכל מצד עצמו בא בבחי' גבו' דינין להיותו מודד הדבר בשכלו שכך לא יוכשר מזה הטעם וכך לא יוכשר מזה הטעם עד שמוצא כשרון המעשה להיות כך וכך דווקא, וע"כ נקרא חכמה דין לפרקים כמ"ש בפרדס והוא בחי' חכמה שבתורה שהיא באה בבחי' מדידה למדוד כל דבר (משא"כ למעלה מהחכ' היינו בחי' כ"ע הוא בחי' חסד שבלי צמצום ודין, וגם משם נמשך להיות נושא עון ועובר על פשע לסבול אף מה שכנגד החכמה (ועיי' מזה באגה"ק ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו, וע' מזה בת"א ס"פ מקץ בביאור דמזוזה מימין, ובביאור ע"פ בשעה שהקדימו ישראל נעשה) ולכן נק' החכ' דאצי' בשם גוזר ומקיים שהוא ענין גזירת הדין של התורה לקיים כל דבר של הנהגת העולם במשפטי התורה, וזהו ג"כ ענין ברוך אומר ועושה כי הנה כללות עולם האצי' נקרא בתיקונים בשם עשי' שאדם דאצי' נקרא אדם דעשיי' ועולם הנקודים בשם יצירה עולם העקודים בשם בריאה כו', והטעם לזה בהיות ידוע שבז"א דאצי' האורות מצומצמים ומלובשים בתוך הכלים כי האור הוא בלתי מוגבל מצד עצמו להיות מאיר ובא מאוא"ס ב"ה שבקו"ח כו' שהאא"ס בלתי הגבלה הוא בודאי וא"כ לא הי' אפשר להתהוות מהן עולמות בי"ע הנפרדים ובע"ג ותכלית (ועיי' באגה"ק סי' ג' ע"פ וילבש צדקה כשריון שלכן ארז"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא כו' ע"ש) ומה גם בתחלת האצי' כשנאצלה לבחי' אור החסד דז"א דאצילות הי' האור מתפשט בלי גבול ותכלה כלל בבחי' א"ס ממש, ואיך היה באפשר להיות נאצל בחי' אור הגבורה דז"א שהוא הפך מהחסד דז"א שכיון שהתחיל להאציל אור החסד הי' נמשך ומתפשט בבחי' א"ס בלי תכלה כלל ועד שלא תהי' הפסק להמשכת והתפשטות אור החסד לא הי' אפשר להיות אצילות והמשכת אור הגבורה דז"א ההפכי לה כמו שא"א להיות אש במקום המים וכן למטה בבי"ע כאשר הי' נמשך אור החסד דאצי' במאמר הראשון דיהי אור ביום הראשון דבראשית הי' נמשך ומתפשט בכל הזמן דשית אלפי שני דהוי עלמא ולא הי' אפשר שיהי' פעולת מדת הגבורה לפעול המבול ועונש סדום וכ"ש שלא הי' אפשר להיות חורבן בהמ"ק בעוה"ר כ"א הי' הכל טוב וחסד ולא הי' שום עונש גם לרשעים, ולכן נתלבשו האורות דז"א בבחי' הכלים דז"א שהכלים הם מבחי' הגבול כי הכלים הן בחי' בי"ע דאצי' שהן ג' בחי' שבכלים פנימי חיצון תיכון והאורות הם בחי' אצילות שבאצילות, ולכן הכלים הם מגבילים את האורות שלא יתפשטו בבחי' א"ס והיינו כיון שנמשך אור החסד ונתלבש בכלי החסד והכלי הוא מבחי' הגבול היא מצמצמת ומגבלת אותו שלא יתפשט בבחי' א"ס ממש כ"א יהי' שיעור וגבול להתפשטותו, ועי' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי בתחלתו, וגם עי"ז מתחיל אח"כ אצילות אור הגבורה עם היותו הפכי למדת החסד ואין מכבין זא"ז כיון שיש לכל א' כלי בפ"ע וכמו באדם מקור המים והלחלוחית הוא במוח

באגה"ק ע"פ חסדי ה': ס"י (קטו, א ואילך).
בת"א . . דמזוזה מימין: מג, ב.
ובביאור ע"פ [= על פי ?] בשעה שהקדימו: לקו"ת במדבר יה, ג ואילך.

ויסוד האש בלב ואין מכבין זא"ז כיון שיש לכל א' מדור וכלי בפ"ע, משא"כ אם לא הי' לכ"א כלי בפ"ע היו באמת מכבין זא"ז, ומה שבעקודים הי' כל האורות בכלי אחד נתבאר במ"א לפי ששם באמת לא הי' הפכים זל"ז, ועוד מחמת גילוי א"ס ב"ה ביותר מכפי סדר ההשתלשלות שעי"ז עושה שלום במרומיו בין מים ואש כו', ועיי' מזה באגה"ק סי' י"ב ע"פ והי' מעשה הצדקה שלום, אך להיות כיון שהכלים המה מבחי' הגבורה והצמצום והגבול להגביל את האור אזי הי' מגבילים ומסתירים יותר מדאי עד שלא יומשכו ויתפשטו האורות למטה כלל, לזאת האורות הנמשכים מבחי' חסדים עליונים מבחי' אוא"ס הם ממתיקים הגבורות דהכלים עד שמתמזגים במזג השוה (ובזה יובן ענין המצות שממשיכים או"מ להיות מתיחד עם האו"פ ועי"ז גורמים תוספות אור למטה בבי"ע שיהי' בוקע הכלי כו', ועמ"ש באגה"ק ד"ה וילבש צדקה הנ"ל ובביאור ע"פ הוי' לי בעחרי), אך מי הוא העושה השיעורים ההם כמה יתפשטו האורות ולא יותר מדאי הוא בחי' החכמה דאצי', וזהו שנק' אבא דאצי' גוזר ומקיים, פי' ע"י החכמה שבתורה דווקא להיותה באה בבחי' המדידה כנ"ל הרי נמדד ע"י אופן הגבלת הכלים ואופן התפשטות האורות בהם עד שיהי' בגדר המתקיים ולא יהי' ב' הפכים מנגדים, וזהו גוזר שמצמצם האור וחותכו לפי המדה הנכונה ומקיימו בהרחבת כלי המגביל שהוא ג"כ כפי המדה כו' (ועיי' מ"ש בבה"ז פרשה פנחס דרנ"ד בענין לגוזר ים סוף לגזרים, ועמ"ש בביאור דמזוזה מימין בתחלתו בענין פי' כל אשר חפץ כו', ועמ"ש בביאור ע"פ לבבתיני בפי' מ"ש שמונה ועשרים באמה, והנה עוי"ל טעם מה שזהו ע"י החכמה כי הנה הכלים נק' גרמוהי והתלבשות אוא"ס בהכלים נק' איהו וגרמוהי חד, והאורות נק' חיוהי, ונק' איהו וחיוהי חד, ומבואר בע"ח שמ"א פ"ז שהתלבשות אור א"ס בחכמה נק' איהו וחיוהי חד לפי שהוא בחי' אור לגבי שאר הספירות שבאצי' שלמטה ממנה וגם לכן החכ' נק' אצילות שבאצילות, בינה וז"א ונוק' הם נקראו בי"ע דאצילות והטעם לכל זה יובן עפמ"ש בתניא פל"ה בהגה בשם שמעתי ממורי ע"ש, ולכן ג"כ יחוד האורות והכלים שבכל האצילות הוא ע"י החכמה דווקא, ועמ"ש בבה"ז פ' תשא בענין אבנא למשקל בה דא יו"ד) ועפ"ז יובן ג"כ ענין אומר ועושה, כי הנה מטעם זה שהכלים נק' עולם דאצילות בשם עשיי' מצד צמצום של הכלים המגבילים את האורות שיתפשטו בשיעורים וגבולים אשר עי"ז נעשה מקור לבי"ע עד העשיי' הגשמיות ממש וע"כ גם עולם האצי' נק' בשם עשי' מה"ט וכולם בחכ' עשית כתיב שע"י החכמה נעשו ונמדדו הכלים הנ"ל והאורות המתפשטין בהם והנה בחי' ההמשכה זו של הגבולים שבחכמה דאצילות

ובביאור ע"פ ה' לי בעוזרי: אוה"ת שמע"צ ע' א'תתכג.
בבה"ז פ' פנחס דרנ"ד: קיג, ד.
בביאור דמזוזה מימין: תו"א מב, ד.
בביאור ע"פ לבבתני: לקו"ת שה"ש לא, א.
בבה"ז פ' תשא: נג, ד.

מקורה הוא מבחי' מוחא סתימאה דא"א שלכך נקרא בשם ח"ס ע"ש העלמה והוא מקור לחכמה עילאה דאצילות דאתפתחא לל"ב שבילין והיינו שקו המדה הוא בחי' בוצד"ק גבורה דע"י המלובשת במו"ס וממנה נמשך אח"כ בחכ' דאצי', וזהו שנק' ח"ס ברוך אומר ועושה שהוא מקור התיקון דאצי' באורות וכלים יעיקר אדם דאצי' שנק' אדם דעשיי' מתחיל מחו"ג דא"א שמלבישים באו"א בחי' התלבשות ממש משא"כ ג"ר דא"א מו"ס הוא למעלה מבחי' זו שאינו בא בבחי' התלבשות רק או"א יונקים ממזלות ולכן לא נק' בשם עשי', אלא אדרבה הוא בחי' אומר ועושה את האדם דאצילות שנק' אדם דעשיי' אשר דדך כלל הוא ז"א דאצי' ומחכ' סתימאה נמשך בחכ' דאצילות להיות גוזר ומקיים מזיגת האורות והכלים דאצי' ע"ד אבנא למשקל כנ"ל, ועוי"ל פי' אומר ועושה בענין אחר שלכן נקרא עולם האצילות בשם עשיי' כי עשיי' הוא מלשון תיקון *.

ברוך עושה בראשית, (א) שטה ראשית חכמה כו' ע' זהר ח"ג ד"י סע"ב קדמאה כו', ובינה.

(ב) **שטה** שע"י, דאצילות (וזהו כמשל הולד שע"י טפת האב הוא נוצר ונעשה בריה שלימה בבטן האם דוקא נמצא העשייה הוא ע"י האם

פיה"מ הנחת הר"מ

ברוך עושה בראשית (אימא דאצילות). פי' חכמה דאצי' נק' בשם ראשית כמ"ש ראשית חכמ' כו' (א) ובינה דאצי' הוא העיקר העשי' דאצילות שנק' בשם עושה ממש לפי ב' הפירושים שנת"ל כפי פי' הא' דאדם דאצילות נק' בשם עשי' מצד הצמצומים דאורות דז"א בכלים המגבילים הרי הבינה היא מקור המדות דז"א ממש שהיא אם הבנים ממש שהתהוות המדות היא מבנין אימא כמו עד"מ בנפש המתבוננת באיזה מושכל שנולדים מזה המדות אהוי"ר שישנם להמדות במציאותן בעודן מכוסים בבחי' ההתבוננות בהעלם ולכן נק' בשם עושה שהוא בחי' העשי' ממש של המדות דז"א האורות המצומצמים בתוך הכלי משא"כ החכמ' הוא המקור לעשי' ואינה בחי' עשי' ממש וכמ"ש בזוהר כולם בחכמ' עשית בבינה שע"י התלבשותה בבינה היא פועלת העשי' דמדות דז"א דאצי' (ב). וזהו עושה בראשית. פי' בינה עושה

תיקון: ע"כ נמצא בכת"י המעתיקים. ורשום כאן שורה נוספת (שליתא בגוכי"ק): ברוך עושה בראשית פי' אימא דאצילות כמ"ש בסידור [ולכאו' כוונתם שהמשך ביאור ברוך שאמר תמצא בסידור].

ברוך עושה בראשית: מכאן ואילך ההגהות הם על ד"ה זה הנחת הר"מ בן כ"ק אדה"ז הנדפס בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל — תפילה ע' שמו (ולשלימות הענין — נעתק כאן בסוף העמוד). ונסמנו כאן באותיות איטלקיות המקומות שעליהם קאי הגהות אדהצ"צ.

וכמ"כ צמיחת התבואה מהארץ ע"י הזרעים הנזרעים בה וכדפי' בזהר ח"ג דמ"ג רע"א ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש בענין אשה יראת כו' ועיין בזהר ח"ג דק"ח ב' גבי עשייה לעילא משמע שם ג"כ דעשייה הוא בבינה, והנה אעפ"כ משמע דהחכמה הוא העיקר כמו שהעיקר מטפת האב אך עוי"ל דאדרבה הכח להיות עשיי' נמשך ממקום עליון מאד שלמעלה מהחכמה ע"ד שנת' בביאור דיביאו לבוש מל' כו' ואיך גלוי זה בבינה ע' ד"ה לך לך) וזהו.

(ג) **עמוד** ב' שטה א' כנ"ל וע' בזהר ח"א דט"ו ב' אפיק אינון תולדין מההוא זרעא כו' וכפי הפי'. (ד) שטה כולם, בבינה ועמ"ש במ"א בענין אמר עם הספר איך שמקום הבירור הוא בבינה כו'.

פיה"מ הנחת הר"מ

המדות דז"א שנק' בשם אדם דעשי' ע"י התלבשות החכמה בהמקור העשי'. וזהו עושה בראשית כהתלבשות החכ' בה שנק' ראשית כנ"ל (ג) וכפי הפי' השלש שלכן נק' אצילות בשם עשי' לשון תקוני' מצד היותו בחי' עולם התיקון שם מ"ה שמברר כל הניצוצין דב"ן ומתקנם לכך נק' בינה דתיקון דאצי' בשם עושה ממש בהיות עיקר השבירה דתוהו הי' בז' התחתונות דאימא דוקא כמ"ש וימלוך בלע ושם עירו דין הבה כו' וימת כו' לכן התיקון הוא ג"כ בבינה דתיקון דאצילות באותו מקום שהי' השבירה, וזהו עושה הוא בינה דתקון ששם הוא עיקר הבירור והתיקון דניצוצין דתהו אך במה בראשית בחכ' שנק' ראשית כ"ח מ"ה המלובש בת כי בחכ' דוקא אתברירו ע"י התלבשות בבינה וזהו סוד כולם בחכ' עשית בבינה (ד) וכנ"ל וד"ל.

ברוך מרחם על הארץ (ז"א דאצי'). פי' ארץ הוא בחי' מל' דאצי' אשר עיקר בנינה מהגבורות כמאמרז"ל דינא דמלכותא דינא וכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ שכל הנהגות העולמות דבי"ע שמנהגת מדת מל' דאצי' הוא הכל עפ"י דין ומשפט כנודע גם עיקר בנין המל' הוא מהגבורה אשר א"א בלא"ה שתהי' הממלכה נכונה כי אין מלך בלא עם דווקא הזרים ונפרדים דווקא ומצטרך להתהוות עולמות הנפרדים המחודשים מאין ליש והם בע"ג ותכלית שמזה א"א זולת ע"י מדת הגבור' והצמצומים להתעלם ולהסתתר האא"ס ב"ה מהם עד שיתראו ליש ודבר בפ"ע ולכן עיקר בנינה מהגבורו' דוקא ולזאת צריכים להמתיק הגבורות שבמל' והיינו ע"י המשכות

בד"ה הבאים ישרש: תו"א נג, ב.
בביאור דיביאו לבוש מל': תו"א צא, ג.
ד"ה לך לך: תו"א יא, ב ואילך.
במ"א בענין אמר עם הספר: ראה תו"א צו, ב. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תב ואילך תח ואילך.

ד"ה ברוך מרחם על הארץ (ה) שטה להמתיק, הארץ (וע' בזהר ר"פ חקת ע"פ וזאת עשו להם וחיו וס"פ בהר דק"י ע"ב ע"פ ועשה טוב שכן ארץ כו').

ד"ה ברוך מרחם על הבריות (ו) שטה דאצילות, נעלה (כי ז"א הוא יחודא עילאה וא"כ לא הי' התהוות בחי' יש כלל אלא ע"י מל' נמשך יש וביטול היש כמ"ש בד"ה לך לך בענין ויהי ערב ויהי בקר כו' ועמ"ש בד"ה והי' ביום ההוא יתקע בענין ורוח הבהמה היורדת כו' ועוד יובן עפמ"ש בזהר ח"ג קל"ג ב' שיש ב' בחי' חסד ורחמי' א' חיי נשמתא ב' לחיי גופא ועמ"ש בד"ה וברכך בכל אשר תעשה שלהיות נמשך ומשתלשל החסד להיות ממנו חיי גופא צ"ל רבוי ההשתלשלות אך דרך כלל הוא ע"י המל' שהיא הגורם התהוות היש כו') זולת.

(ז) **שטה** מרחם, הבריות (וז"ש וזכרתי את בריתי יעקב ואח"כ ואת הארץ אזכור שכדי שיבוא המיתוק לגבו' דנוק' כדי להיות מרחם על הבריות צ"ל תחלה וזכרתי את בריתי יעקב המשכה מיגמה"ר לז"א ע' זהר ח"ג ס"ו ב' ובמדרש ויקרא רבה ס"פ ל"ו אמר ריש לקיש כו' שאלו לי בשלום המגדלת הענין כי שרש נה"א מז"א ושרש נה"ב ממל' ש' ב"ן והיא המגדלת הנה"א כמ"ש בביאור דואהיה אצלו אמון בענין דם נעכר ונעשה חלב שע"י

פיה"מ הנחת הר"מ

מ"ד דז"א שרובו הם חסדי' להמתיק הגבורות שבמל' וזהו המשכת מ"ד דז"א להיות מרחם על הארץ ע"י השפעת בחי' חסדים וזהו מרחם על הארץ (ה) וד"ל.

ברוך מרחם על הבריות (כתר נוק' דאצי'), דהנה הבריות הם המלאכי' ונשמות דבי"ע שמל' דאצי' מקורן משפעת להן בחי' חסדי' שקבלה מז"א דאצילות לרחם עליהם להוסיף אורות להם אשר א"א להתמשך השפע של החסדים והרחמים אליהן מז"א דאצילות אשר נשגב מהם הגבה למעלה מאד נעלה (ו) זולת ע"י אמצעות מדת מל' דאצי' מקורן שמקבלת תחילה השפע מז"א בעלה וזהו מרחם על הארץ ואח"כ משפעת להן בבי"ע וז"ש מרחם על הבריות שהוא נוק' דאצילות המרחם על הבריות (ז) וד"ל.

בד"ה לך לך: תו"א יא, א.
בד"ה והי' ביום ההוא יתקע: לקו"ת ר"ה נט, סע"ב.
בד"ה וברכך: סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרמח ואילך. וראה גם סה"מ תקס"ח ע' קסה ואילך.
בביאור דואהיה אצלו אמון: לקו"ת במדבר יט, א ואילך.

בירור נה"ב מתעלית הנה"א, ועוד יובן ענין מרחם על הארץ ע"ד מ"ש פקדת ארץ ותשוקקיה בד"ה והי' מספר).

ד"ה ברוך משלם (ח) שטה ליראיו (ופי' שכר טוב היינו כשנמשך תוספת אור בג"ע כמ"ש בד"ה השמים כסאי גם כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך ס"ת כתר וגם כמ"ש בד"ה כי אתה נרי בענין ארוממך כו' מלך יחיד כו' אשר מלך שהוא מל' דאצי' הוא יחיד עתיק דבריא' ומקבל מעתיק דאצי' ממש ע"ש שזהו ענין ארוממך אלקי המלך, וזהו ענין שכר טוב. ועוי"ל ענין טוב עפמ"ש בזהר ר"פ ויחי דרי"ו ע"ב גבי הא לך שבע עשרה שנין אחרנין כו' וכמ"ש ע"ז בביאור הזהר שהוא ענין התקשרות והמשכת האצי' בבריאה שהתקשרות הוא ע"י יוסף צדיק עליון בחי' טוב גימ' שבע עשרה, ושרש המשכה זו בא לו ע"י אור אבא וכמ"ש ע"פ הרע"מ פ' תשא קפ"ז ב' גבי והדל לא ימעיט*.

פיה"מ הנחת הר"מ

ברוך משלם שכר טוב ליראיו (כתר דבריאה). פי' ע"י שמקבלת הנוק' דאצי' בחי' החסדים והרחמים מז"א בעלה אזי נעשית היא בחי' עתיק לבריאה כנודע ואז נמשך ממנה השפע של הרחמים מבחי' י"ג ת"ד דא"א בבריאה לשלם שכר טוב ליראין (ח), והיינו כי ג"ע העליון הוא בחינת בינה דבריאה אשר ממנה מקבלים הנשמות שבג"ע השפעה טובה בהשגתן מזיו השכינה להתענג על הוי' וכנודע שבינה דבריאה נק' בחי' רחובות הנהר עליון היוצא מעדן בחי' חכמ' דבריאה והחכ' מאין תמצא מבחי' הכתר דבריאה שהחכ' נק' בחי' שכל הנעלם שנובעת מבחי' אין הכ"ע אשר ישת חושך סתרו, וזהו ברוך הוא בחי' ההמשכה מכ"ע מקור הבני"ם בג"ע עליון ותחתון להשפיע שכר טוב ליראיו הם הנשמות שבג"ע עליון ותחתון להוסיף אורות בבנים שיזכו להשגות חדשות נפלאות ע"י ההשפעה מן המקור הוא הכ"ע דבריאה וד"ל.

בד"ה והי' מספר : לקו"ת במדבר ה, ד ואילך.
בד"ה השמים כסאי : ראה תו"א א, ב. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשסא ואילך.
בד"ה כי אתה נרי : תו"א מ, ג ואילך.
וכמ"ש ע"ז בביאור הזהר : כז, ג ואילך.
ע"פ הרע"מ פ' תשא : ביאוה"ז נד, ג ואילך.
ימעיט : ע"כ נמצא בגוכי"ק.

פסוק רבות עשית תלים מ׳ בירושלמי פ״ק דר״ה. בעה״ק ח״א פכ״ג.

ענין הוקשה כל התורה לתפילין בד״ה ושננתם, ובד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם רפ״ג.

ענין ב״ש והי׳ העולם וענין שית תיבין דיחודא בד״ה אחרי, שנדפס בסידור, בההגהות.

ענין שמקדימים יוצר אור לק״ש כי מיעוט הלבנה זהו מיעוט הדעת וצ״ל שיהי׳ לעושה אורים גדולים יחוד שמשא וסיהרא לבוא לביטול דק״ש יחו״ע בד״ה ושעיר אחד לחטאת ססעי׳ ה׳.

את מקדש ה׳ טמא בדרוש ושעיר אחד לחטאת דר״ח סעיף ז׳.

ושם ס״ח ענין אמירת הקטורת קודם התפלה זח״ב ס״פ ויקהל דרי״ט ע״ב.

ושם ג״כ ענין לדוד בשנותו את טעמו זח״ב תרומה דקל״ז סע״ב.

שם ס״ח ב׳ תולע׳ בסתרי ר״ח ענין מפני הרעה נאסף הצדיק זהו ע״ד ואנגיד ליה לקבליה זח״ב בשלח דנ״ה סע״ב, זח״א נ״ה סע״ב רישי׳ דקרא הצדיק אבד וכן בפ׳ נח דס״ז סע״א או ע״ב, וישב דק״פ ע״א, אבד, נאסף, קפב א אבד, קצוב. שמות ד״ט ע״ב, יא״א, בשלח דנ״ז ע״ב, ויקרא דט״ז ע״ב, פ׳ אחרי דס״ט ע״א ואתחנן דרס״ו ע״ב, ת׳ סה״ב צד״א.

כי קצר המצע מהשתרע בישעי׳ כח״א. שם, ס״ח.

פסוק רבות עשית: **נעתק מגוכי״ק 1058 רטז, א (וגדפס כאן, מכיון שבאו בו כמה ציונים השייכים לתפילה. ועד״ז הד״ה שלאח״ז).**

בירושלמי פ״ק דר״ה: **ה״ג וה״ז.**

בד״ה ושננתם: **סה״מ תקס״ז ע׳ שז (ובהנסמן בהמ״מ שם לע׳ דש).**

ובד״ה כי תבואו: **לקו״ת שלח מ, ד.**

בד״ה אחרי שנדפס בסידור בההגהות: **סידור כד, א ואילך. אוה״ת ראה ע׳ תרפט ואילך. (וראה גם ד״ה זה בס׳ שע״ת לאדהאמ״צ).**

בד״ה ושעיר אחד לחטאת: **אוה״ת פנחס ע׳ איקסח ואילך.**

בתורה דפ' שלח ע"פ ואולם חי. נת' מ"ש בב"ש יחיד חי העולמי' מלך ובישתבח נאמ' מלך יחיד. ענין מכה"כ וברוך כבוד כו' ממקומו ואיה מקום כבודו. מ"ש בק"ש בשכמל"ו ויעקב דוקא אמרו. מ"ש באמת ויציב ברכות והודאות למלך כו'. ומ"ש קודם ויברך דוד וימלא כבוד כו'.

בתורה דואשה כי תדור נדר. נת' מ"ש ויחד לבבינו כו' ולא נבוש כו' כי כשהאהבה רק מחיצונית הלב אזי יש רצונות זרים ושייך בושה מזה וכמ"ש שלמה אהי' כעוטי' ל' בושה ול' עטוף מרצונות זרים וזהו בחי' העטופים ללבן דמתעטפי ומתכספי כמ"ש בזהר ויצא אבל כשהאהבה ברשפי אש ועמך לא חפצתי הוא בחי' שניהם ערומי' שאינו מלובש ברצונות זרים ולא יתבוששו הפך בחי' עוטי' וזהו ויחד לבבינו פנימי' הלב ועי"ז ולא נבוש כו'.

בתורה ע"פ ואתחנן נת' פי' אתה חוננתנו למדע תורתך נז' ל' חנינה אתורה וכן אנו אומרי' באה"ע כן תחננו ותלמדנו כי חנינה היינו מתנת חנם והוא אתעדל"ע בלי אתעדל"ת וזהו בחי' תורה כי תפלה ההמשכה ע"י אתעדל"ת רשפי אש דמאדך משא"כ בתורה רק ע"י קורא בתורה כו' וז"ש תהלים קי"ט ותורתך חנני.

עוד נת' פי' ב"ש והי' העולם. נת' ענין בשכמל"ו יחו"ת דשם שייך ראי' משא"כ ביחו"ע שמיעה מרחוק.

עוד נת' פי' ובטובו מחדש בכל יום תמיד מע"ב. ונת' פי' ואהבת את דק"ש הטיב.

בואתחנן הנ"ל נת' אות דע"י קרירו' בעניני עה"ז ממילא יומשך היסוד האש לאלקו' וכ"ה בפ' נסכי' תקנ"ז ובזאת חקת התורה תקס"ה נת' שע"י התהפכו' האש זרה תגדל האהבה וכמשל הנז' בר"ח מא' שחשק בבת מלך וע' בלק"א פרק משמע ג"כ כן מדכ' אף מי יוכל להלהיב וכו', וזהו ענין בתולה ואיש לא ידע' היינו קרירו' בעה"ז, ובחי' הב' זהו ענין אשה, והבן ועמ"ש בקונט' א'.

בתורה דפ' שלח: נעתק מגוכי"ק 1114 סט, א. (וראה בהנרשם בשוה"ג לעיל בריש הד"ה שלפני"ז).

ע"פ ואולם חי: סה"מ תקס"ט ע' קפג ואילך. (ובהנסמן בהמ"מ שם).

בתורה דואשה כי תדור: לקו"ת מטות פג, ג ואילך.

בתורה ע"פ ואתחנן: לקו"ת ואתחנן ב, א ואילך.

אות: בהנדפס: אות ב'.

בפ' נסכי' תקנ"ז: לקו"ת שלח מ, ב.

ובזאת חקת התורה תקס"ה: לקו"ת חוקת נו, ד.

וכמשל הנז' בר"ח: שער האהבה ספ"ד.

וע' בלק"א פרק: בגוכי"ק מקום פנוי לתיבה אחת, ראה פמ"ג (סב, סע"א).

ועמ"ש בקונט' א': באוה"ת פנחס ע' איקנו מציין בענין הקרוב לזה: ועמ"ש

בתורה אחרי ד׳ תלכו נת׳ פי׳ אשר אנכי מצוך היום על לבבך כי ע״י קיום המצות נתעורר האהבה לה׳ כמאמר עשה רצונו וכו׳ כדי שיעשה להיות רצונך לקיים רצונו כמבואר במ״א וזהו ג״כ פי׳ אשר אנכי מצוה אתכם היום שעי״ז תבואו לאהבה את ד׳ כו׳.

בתורה דפורים ויקח המן את הלבוש נת׳ ענין ומצאת את לבבו נאמן, וגם פי׳ כי נשגב שמו לבדו היטב.

בתורה זש״פ תקס״ו וירא ישראל את היד כו׳ ויאמינו נת׳ פסוק זה.

ומבחר שלישיו ע׳ בביאור לתורה דחנוכה כי נר מצוה דלאזני.

עד יעבור עמך ה׳ בתורה האזינו תקס״ג.

ושבור עולנו מעל צוארינו נת׳ בתורה ע״פ לכן אמור כו׳ וארא תקס״ג.

צריך לראו׳ בהרבה תורו׳, זכור את יום השבת, לא תהי׳ משכלה (ויקחו לי תרומ׳), ועשית בגדי קדש, ויקהל (כי יד על כס), ויקח המן את הלבוש, אם בחקתי, ושבתה הארץ, וספרתם, לא כן משה עבדי, ויקח קרח, ע״כ יאמרו המושלי׳).

בתורה ע״פ קדש ישראל פ׳ פנחס נת׳ ענין קדוש וברוך ומ״מ המלאכי׳ אומרי׳ ברכו וישראל אומרי׳ את כו׳.

עוד מזה בקונטרסים ביאור ע״פ ביום השמיני שלח מש״ש בענין אז תשמח בתולה במחול כו׳. [אוה״ת שמע״צ ע׳ א׳תתי ואילך]. ואולי גם לזה הכוונה כאן.

בתורה אחרי ד׳ תלכו: לקו״ת ראה כ, א.

בתורה דפורים ויקח המן: תו״א הוספות קיט, ד.

בתורה זש״פ תקס״ו: תו״א בשלח סא, ד ואילך.

בביאור . . נר מצוה דלאזני: אוה״ת חנוכה כרך ז׳ תתתנא, א. (וראה בהנסמן שם בשוה״ג לדף תתתמז, ב).

האזינו תקס״ג: לקו״ת האזינו עא, ד ואילך.

ושבור עולנו: כ״ה בגוכי״ק. וכן נדפס ג״כ בסידור „תורה אור״. (ונראה דהוא מחמת הצענזור). ובד״ה זה הנדפס להלן: „ושבור עול מעל צוארנו״. וברוב סידורי נוסח אדה״ז: „ושבור עול הגוים״.

צריך לראו׳ בהרבה תורו׳: רוב המצוין כאן נד׳ בתו״א ולקו״ת. מלבד אלו שנסמנו להלן.

ויקחו לי תרומה: ראה ד״ה זה באוה״ת תרומה ע׳ א׳שנה. א׳שסה. ועוד.

לא כן משה עבדי: כ״ה בגוכי״ק. (ובפסוק: עבדי משה). ראה ד״ה ע״פ זה בסה״מ אתהלך לאזניא ע׳ א.

בתורה ע״פ קדש ישראל: אוה״ת פינחס ע׳ א׳רג ואילך. שם כרך וא״ו ע׳ א׳תתקמג ואילך.

בתורה ע"פ שמע ישראל נת' ענין תתברך כו' מעשה ידיך כו' תתברך בורא קדושי', ונת' שמע ישראל ובשכמל"ו.

כל הנשמ' תהלל ע' תורת שבת חנוכה תקס"ה רני ושמחי.

אין ערוך ואין זולתך כו', מאמר פרטי ונת' שם ג"כ ח"פ אמת דאמת ויציב.

בד"ה מזמור לתודה דף נ"ד ע"ד, שטה לגבי *, נק' יש כו' נ"ב ע' במא"א אות יוד סכ"ה ל"ד ל"ה, ובהרמ"ז פ' בשלח בדף מ"ה ובפרדס ערך יש וכענין מארז"ל בענין ולא ידע איש את קבורתו לעליונים נדמה להם למטה ולתחתונים נדמה להם למעלה, דהיינו שער החמישים דבינה, הממוצע בין חכמה ובינה הוא הנקרא קבורתו דמשה שבחייו השיג מ"ט שע"ב וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן אז השיג השער החמישים ולכן לעליונים היינו לגבי החכמה נדמה להם למטה שהוא מבחי' בינה ולמטה ממדרגת עצם החכמה, ולגבי תחתונים שמבחי' בינה נדמה להם שהוא למעלה היינו לפי שיש בו בחי' חכמה, וכמבואר מזה במ"א בלק"ת גבי שבועות בביאור ע"פ וספרתם לכם, נמצא מובן מזה ע"ד המבואר כאן שגם בחו"ב שייך הב' דיעות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, כמ"ש לעליונים כו' ולתחתונים כו'. אך אפ"ל בלשון אחר והוא אשר שורש ב' דיעות נמשכים מחו"ב שבחכמה הוא הגילוי כמו דכולא קמיה כלא חשיב ולכן נקרא החכמה אין שהיא בחי' ביטול ממש כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה וע"כ נקרא החכמה אמת ובינה שנק' יש היינו שמשם שורש ביטול היש לאין ונק' דיעה תחתונה, וכנודע שדרך כלל נקרא אצילות חכמה ובריאה בינה, ואצילות הוא ביטול אמיתי ובבריאה יש ובטל, ויחוד חו"ב הוא שיהי' גלוי ואמת ה' לעולם.

תורת שבת חנוכה תקס"ה: תו"א מקץ לו, א ואילך.

מאמר פרטי: ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' תעג. ולהלן בהתפילות דשבת.

בד"ה מזמור לתודה: נעתק מגוכי"ק 1122 קפה, א. והוא הגהות על ד"ה זה בסידור מד, א ואילך. מאמר הסידור בתוס' הגהות כו' נדפס באוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תתקעו ואילך. וראה ג"כ שם ע' תתקעב ואילך. יהל אור ע' שסח ואילך. ד"ה זה בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' שנו (ובהנסמן בהמ"מ שם).

שטה לגבי: בהדפוסים שלפנינו: מד, ג שו"ה ה"ז.

בלק"ת . . וספרתם לכם: יב, א.

בד"ה הריעו לה' דף נ"ה ע"א, שטה לטהור * נ"ב המכוון במשארז"ל בתורת כהנים ס"פ ויהי ביום השמיני ע"פ ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור צ"ל בין פרה לחמור והלא מפורשים הם א"כ למה נאמר ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור בין טמאה לך לטהורה לך בין שנשחט רובו של קנה לנשחט חציו וכמה הוא בין רובו לחציו מלא שערה, בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל צ"ל בין צבי לערוד והלא מפורשים הם כו' בין טרפה כשרה לטרפה פסולה עכ"ל.

עמוד ב שטה יש *, פנחס נ"ב דף רנ"ב ע"א.

בד"ה עבדו את ה' בשמחה, שטה בשמחה *, בעוגג נ"ב כמ"ש במ"א בד"ה מצה זו ועמ"ש מענין אהבה בתענוגים בד"ה חכלילי עינים מיין.

בד"ה חצרותיו בתהלה, צ"ע ועמ"ש בענין נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות הוי' בד"ה וארשתיך לי, ומ"ש סד"ה בכ"ה בכסלו בפי' בהלל ובהודאה, ועד"ז פי' בתודה בתהלה.

לד"ה מזמור לתודה, הלכה זהו אמיתה של תורה ע"ד תיקון ואמת לגבי שאר י"ב ת"ד, עליות חמץ בתודה ושתי הלחם ע"ד כי אז אהפוך ע"י ומעין מבית ד' יצא, כי נהר בינה יש אבל מעין החכמה איך שלמעלה היש ולכן והשקה כו' עי"ז גם החמץ שמסט' דשמאלא שמשם נפל למטה יוכל להתעלות וזהו ג"כ נ"ח משמאל.

שטה לטהור: לפנינו: מד, ד שו"ה לא. או שו"ה ולא. או שו"ה בין.
שטה יש: לפנינו: מה, א שו"ה שרש.
שטה בשמחה: שם: מה, ד שו"ה כלל.
בד"ה מצה זו: לקו"ת צו יא, ד.
בד"ה חכלילי: תו"א מז, א ואילך.
בד"ה חצרותיו בתהלה: סידור מו, א.
בד"ה וארשתיך לי: לקו"ת במדבר ח, ב ואילך.
סד"ה בכ"ה בכסלו: תו"א ל, א.
לד"ה מזמור לתודה: נעתק מגוכי"ק 1096 יח, א. (ביכל זה הוא ממאמרי תרי"ט. ובמפתח הבוך שם רשום בגוכי"ק: י"ט כס', מזמור לתודה). נמצא ג"כ בכתי"ק 1143 כה, ב.
ראה בהנסמן לעיל לתחי' המאמר שלפני"ז.

יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. תלים ק"ד ל"א, ובגמ' פא"ט נשאו דשאים ופי' מהרש"א אין לך עשב שאין לו מזל והמזלות נשאו הק"ו. ושר העולם מט"ט ואפ"ל דשאים ע"ד המבואר בזח"א די"ח בענין תדשא הארץ דשא שהם המלאכים הנקראים יוצר משרתים כו'. וברבות פ' אחרי פ"ך ישמח ה' לע"ל וכ"ה בזח"א פ' וירא קט"ז א' ולכן אז ימלא שחוק פינו וע' פ' וישב קפב א' ויקרא דט"ז סע"א בשלח נז סע"ב ומ"ש מזה בלק"ת בד"ה ה' לי בעוזרי. בענין פי' זמן שמחתינו, וי"ל עוד ע"ד שפירש בשל"ה בענין כי שנואה לאה לפי שהיא עלמא דאתכסיא והוא דבר שאינו מושג לחוש השכל בעצמותו ורחוק ממנו נק' שנאוי הפך האהבה ויאהב יעקב את רחל לפי שהיא עלמא דאתגליא והאהבה ה"ס הגלוי השמח בו עכ"ל בפ' ויצא דרצא א' וכן מבואר בכמה מקומות שהשמחה היא הגלוי וא"כ יש לפרש פי' ישמח ה' היינו שיאיר בעלמא דאתגלייא וזהו מקום האהבה והשמחה וכמ"ש שמחה לאיש במענה פיו במד"ר ר"פ בראשית משא"כ עכשיו שאין מאיר האור והגלוי בעלמא דאתגליא, רק בעלמא דאתכסיא שאינו מושג כמ"ש בסש"ב פכ"ז ובאגה"ה סי' י"א לכן אין זה שמחה וכו' ומבחי' ישמח ה' לע"ל יומשך ישמחו השמים כו' כדלקמן וז"ש אנכי אשמח בהוי' שדרשו זה בזהר פ' פנחס דרל"ו ע"ב על פסוק ראשון דק"ש שאומרים בו הוי' אחד שזהו מעין מ"ש לע"ל ביום ההוא יהיה הוי' אחד כו', ובשל"ה דל"א ע"א בשם הבחיי פי' ענין ישמח ה' במעשיו ע"י שמוסיפים כח בגבורה שלמעלה כשעושין רש"מ וכמ"ש תנו עוז לאלקים וההפך צור ילדך תשי ועמ"ש מזה לקמן בפסוק אוה למושב לו ובפסוק כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב שלכן נק' נחלתו ע"ד אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו שעי"ז ממשיכים להיות גדול הוי' שיומשך בשם הוי' מבחי' שמו הגדול כו' ולכן ישמח הוי' במעשיו.

עמ"ש בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי פ"ג בפירוש ברוך כבוד ה' ממקומו, דר"ל שמבקשים גלוי כבוד עילאה איך שלמעלה היש וכולא קמיה כלא חשיבי כו' ועמ"ש הרמ"ז פ' במדבר דקי"ח ע"א בד"ה ישראל, דפי' מלך הכבוד הוא א"א שהוא מלך ומלובש בחכמה והחכמה הוא לבושו הפנימי ונק' כבוד שלו דהיינו שכשמאיר אור החכמה זהו גילוי כבודו ית',

---

יהי כבוד (וכל המשך הפסוקים): נעתק כאן מדרמ"צ ח"ב רס, א ואילך, וע"פ השוואה ותקונים מגוכי"ק 1179. (כמה קטעים שנדפסו בדרמ"צ ח"ב ליתא בגוכי"ק שלפנינו. ונמצא בכתי' מעתיק 1145.

הקטעים שעל פסוקי התהלים נד' ג"כ במילואים ליהל אור, ויצויין להלן לכל קטע במקומו.

יהי כבוד: (עד יהי שם) נדפס ג"כ במילואים בסו"ס יהל אור ע' תרמז.

בד"ה ה' לי בעוזרי: לקו"ת שמע"צ פח, ד ואילך.

בסש"ב פכ"ז: כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: פכ"ו.

בלק"ת בד"ה האזינו: עה, א ואילך.

ועוי"ל פי' יהי כבוד ע"ד משארז"ל במד"ר סדר בשלח ר"פ כ"ג, מה כבוד בין מלך לאגוסטוס כו', וזהו יהי כבוד דהיינו ע"ד גלה כבוד מלכותך כו', ולע"ל נאמר ולכבוד אהיה בתוכה, וכתיב ולכבודי בראתיו, ופי' כבוד הוי' י"ל כי מבחי' כבוד אלקים יש יניקה ע"י רבוי השתלשלות לבחי' ההסתר וההעלם, אבל כשיהי' גלוי כבוד הוי' לעולם לא יהי' הסתר, וזהו וכבודי לאחר לא אתן ועמ"ש בד"ה ויאבק איש עמו, אפ"ל כבוד אלקים זהו ל"ב פעמים שבמעשה בראשית כי כבוד גימ' ל"ב והם שמות אלקים והם ל"ב נתיבות שבמ"ל הנק' כבוד תתאה שמזה נמשך להיות למטה היש אבל כבוד הוי' זהו ל"ב נתיבות חכמה עילאה שלמעלה היש וזהו יהי כבוד הוי' לעולם, וז"ש בישעי' סי' מם פסוק ה' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דבר, והנה פי' כי פי הוי' דבר מבואר בת"א פ' לך סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם כי עכשיו אין הדבור עליון מאיר בבחי' גילוי מחמת ההעלם של ק"נ בחי' ההבדלה שבין קודש לחול כו' מסך עב כו' ומזה נמשך כרחל לפני גוזזיה נאלמה בלק"ת פ' פנחס סד"ה את קרבני לחמי דרוש השני ובד"ה אלה מסעי דרוש השני, ולע"ל שתצא ק"נ מחלאתה וטומאתה יהי' גלוי הדבור עליון ובו מאיר ל"ב נתיבות חכמה וזהו ונגלה כבוד הוי' כו' ויובן זה עוד ע"ד מ"ש בזהר פ' אחרי דס"ט א' מלכא בלא מטרוניתא כו' בשפחה כו' וע' מענין ושפחה כי תירש בזח"א חיי דקכ"ב סע"א וע"ב דהיינו ק"נ שכמו מטרוניתא מ' היא עולם הדבור פי הוי' דבר כמו"כ בק"נ יש אותיות שעל ידם נמשך החיות בעוה"ז אלא שהם מסתירים ומעלימים כמו העיר והמגדל דהפלגה ותהי להם הלבנה לאבן, וזהו הפי' דאתדבק בשפחה שנמשך החיות ע"י אותיות דק"נ, וכמו הערלה המסתרת על אבר ההולדה, ולכן מבקשים יהי כבוד ה' לעולם שיאיר האור והחיות ע"י צירופי אותיות מ' דאצילות והיינו ונגלה כו' כי פי הוי' דבר.

ב) **ועיין** מענין ונגלה כבוד הוי' במד"ר קס"ו ג' רס"ו ב' ובילקוט ובעמה"מ ובתד"א ח"א פי"ז ובס"ח סי' רל"ג, וז"ל המד"ר סדר ויקרא ספ"א דקסו"ג משה ראה מתוך אספקלריא מצוחצחת כו' לפי שבעוה"ז שכינה נגלית על היחידים אבל לע"ל ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר עכ"ל א"כ פי' ונגלה כו' וראו כו' זהו ענין גילוי השכינה ואפ"ל ג"כ שהגלוי ע"ד אספקלריא דנהרא וכן פי' בזהר פ' תולדות דקמ"א א' ענין והשביע בצחצחות נפשיך בחי' אספקלריא דנהרא וכמש"כ במד"ר מראה מצוחצחת כו'.

ג) **ובילקוט** פ' בא דס"ב ע"ג רמז ר"ז כיוצא בו ונגלה כבוד ה' וראו כו' כי פי ה' דבר, והיכן דבר ראו עתה כי אני אני הוא, הנה

בד"ה ויאבק: תו"א וישלח כו, ב.
בת"א . . סד"ה ולא יקרא: יב, ב.
בלק"ת . . סד"ה את קרבני: עח, ג ואילך.
ובד"ה אלה מסעי: פח, ג ואילך.

מפרש ענין כי פי ה׳ דבר, אינו קאי על וראו כי פי ה׳ דבר, אלא ענין ונגלה כבוד הוי׳ וראו, זהו ענין בפני עצמו שיהי׳ גלוי אלקות וכנ"ל בשם המד"ר פ׳ ויקרא, שזהו ענין גלוי שכינה, ומ"ש כי פי ה׳ דבר היינו שכבר דבר שיהי׳ כן והוא מ"ש ראו עתה כי אני אני הוא, ועמ"ש מענין ראו עתה בלק"ת פ׳ במדבר בד"ה במדבר סיני באוהל מועד ועיין מזה בזח"ג משפטים דף ק"ח ע"ב ונתבאר במ"א ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי׳ מכל האלקים כי בדבר אשר זדו וע"פ אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי׳ ישעי׳ מ"ד.

ד) ילקוט פ׳ כי תשא דף ק"ט ע"ד רמז שצ"ו בפסוק כי לא יראני, ואימתי הוא מגלה כבודו כשיאבדו אלילים של עובדי כוכבים ומזלות, שנאמר והאלילים כליל יחלוף ואח"כ ונשגב ה׳ לבדו בישעי׳ סי׳ ב׳ ואומר ונגלה כבוד הוי׳, ופי׳ ונשגב הוי׳ לבדו י"ל ע"ד והי׳ הוי׳ לי לאלקים וזהו ענין הקב"ה מוציא חמה מנרתקה דהיינו בחי׳ שמש הוי׳ וזהו ענין מש"ש בילקוט שהשיב ר׳ יהושע לאנדרינוס ומה השמש כו׳ אין כל בריה כו׳ ור"ל א"כ כש"כ שמש הוי׳ כו׳ רק לע"ל יוכל להיות גילוי זה, למדנו מזה ענין יהי כבוד הוי׳ לעולם, וענין ונגלה כבוד הוי׳, ע"ד ולא יכנף עוד כו׳ ועמ"ש ע"פ שאו שערים כו׳ ויבא מלך הכבוד שזה ע"ד יהי כבוד ה׳ לעולם.

ה) ילקוט קט"ו א׳ סוף רמז תל"ב כמ"ש המד"ר פ׳ ויקרא כנ"ל וכ"ה עוד בילקוט ח"ב עזב ילקוט ח"ב ד"ט ע"ב כנ"ל בילקוט פ׳ בא.

ו) ילקוט ח"ב צ"ה ד׳ בתלים סי׳ י"ז רמז תרע"א ע"פ אני בצדק אחזה פניך מה ראה דוד להפריש כוחה של צדקה לבדה בזכותה אלא ללמדך שאפילו רשעים שאין בידם אלא זכות של צדקה לבדה זוכים ומקבלים פני שכינה שנאמר ונגלה כבוד ה׳ וראו כל בשר יחדיו כי פי ה׳ דבר הכל רואין צדיקים ורשעים אם כן מה בין צדיקים לרשעים, אלא כדי שידעו הרשעים לפני מי הן יגעין עכ"ל, פי׳ הזר"ע שידעו לפני מי הכעיס והקשה ותירץ דכל הרשעים יראו כדי שידעו לפני מי הכעיסו ורשע שעשה צדקה יראה כאדם המקבל פני רבו באהבה, ואינו מוכרח, כי י"ל שזה גופא שיקבל פני שכינה ויראה לפני מי הכעיס זהו רק ברשע שעשה צדקה, ואפ"ל שזהו ענין ההפרש בין רשע וטוב לו ובין רשע ורע לו כו׳.

ז) זח"ב ס"פ משפטים דקכ"ו ע"א ולזמנא דאתא זמין קודב"ה לאתגלאה על צדיקיא ולמחמי כולא יקרא דיליה עינא בעינא דכתיב כי עין בעין

בלק"ת . . במדבר סיני: ב, ג ואילך.

ע"פ עתה ידעתי: אוה"ת יתרו ע׳ תשמ ואילך. וראה גם אוה"ת האזינו ע׳ א׳תש ואילך.

ע"פ שאו שערים: יהל אור ע׳ פט ואילך.

יראו בשוב ה׳ ציון וכתיב ונגלה כבוד ה׳ וראו כל בשר, וע׳ בלק״ת סד״ה והי׳ מדי חדש בחדשו, בפי׳ יבא כל בשר להשתחוות ומזה יובן ג״כ ענין וראו כל בשר, ובעמה״מ שט״ז ספ״ו דמוחי הקטנות הוא שם אלקים, ולע״ל יהי׳ גלוי מוחי הגדלות שהם שם הוי׳ עצמו ממש וזהו והיה ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד ושמו אחד שיהי׳ נקרא כמו שנכתב ולא יתלבש בלבושים וזהו ונגלה כבוד הוי׳, א״כ הבקשה יהי כבוד הוי׳ שעכשיו אין שם הוי׳ בגלוי ולכן נקרא בשם אד׳ אבל הבקשה שיהי׳ גלוי ש׳ הוי׳ ויהי׳ נקרא כמו שנכתב כו׳, ועמ״ש עוד שער הנ״ל ס״פ כ״ג, וז״ש ג״כ בילקוט הנ״ל בפי׳ כי פי ה׳ דבר והיכן דבר שנאמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וע׳ בלק״ת בד״ה ראשי המטות ובד״ה שה״ש בפי׳ ומבלעדי אין אלקים.

ח) **וזהו** ישמח ה׳ במעשיו שזהו ענין לויתן זה יצרת לשחק בו בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה את קרבני לחמי, דרוש השני.

ט

יהי שם ה׳ מבורך מעתה ועד עולם פ״ב דמגלה די״ז ובילקוט במקומו סי׳ תתע״ג אמר הקב״ה ברכתם אותי מעתה ועד עולם אף אני כן שנאמר וה׳ סביב לעמו מעתה ועד עולם תלים סי׳ קכ״ה ב׳. ובזהר ויחי דרל״ב סע״ב מ״ש דקאמר יהי, אלא יהי רזא דאמשכותא מההוא אתר עילאה דאיהו סתים דקאמרן דאיהו י״ה עד רזא דברית דאיהו יוד תתאה כגוונא דיוד עילאה כו׳, ואפ״ל יהי שם ע״ד ביום ההוא יהי׳ה שגם ו״ה יהיו במדרגת י״ה, ולכן נאמר יוד על שפע יסוד, ולכן יהי׳ מעתה ועד עולם כיון שיהי׳ כמו י״ה שהם תרין ריעין דלא מתפרשין וזהו על דרך שנתבאר בלק״ת סד״ה שובה ישראל עד, דרוש השני שזהו ענין לעדי עד ימלוך, וזהו עצמו ענין מעתה ועד עולם, ועמ״ש ע״פ כי אמרתי עולם חסד יבנה, שיהי׳ בחי׳ החסד המחבר ו״ה כמבואר בזח״ג פ׳ אחרי דע״ז סע״א וע״ב ובפ׳ ויקרא ד״ז ע״ב בפי׳ חסד הוא, יהיה נמשך כן לעולם ר״ל תמיד בלי הפסק, ועמ״ש מענין יהי שם בת״א פ׳ מקץ בביאור ע״פ המגביהי לשבת שמגביה ההא ע״י היוד וזהו יהי שם כו׳, ולכן מזה יומשך ג״כ וה׳ סביב

בלק״ת סד״ה והי׳ מדי חדש : ברכה צז, ד.
בלק״ת בד״ה ראשי המטות : פא, א.
ובד״ה שה״ש : א, א ואילך.
בלק״ת . . בד״ה את קרבני : עז, ג.
יהי שם : נדפס ג״כ במילואים ליהל אור ע׳ תרנב.
בלק״ת סד״ה שובה ישראל : דרושים לש״ש סז, ג.
ע״פ כי אמרתי : יהל אור ע׳ שטו ואילך.
בת״א . . ע״פ המגביהי : מ, א.

לעמו מעתה ועד עולם ואיתא במד"ר פ׳ בשלח פ"ך דקל"ח א׳ ע"פ ויסב אלקים את העם שסיבבן והקיפן כו׳ וכן לע"ל שנאמר וה׳ סביב לעמו כו׳, ועמ"ש ע"פ יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כו׳, עוי"ל פי׳ וה׳ סביב לעמו עפמ"ש בלק"ת בד"ה ועתה יגדל נא בפי׳ אדון עוזנו צור משגבינו כו׳ ע"ש והיינו ע"י ועתה יגדל נא כו׳ וזהו עצמו ענין יהי שם ה׳ מבורך מעתה ועד עולם, היינו ענין ועתה יגדל נא, ועי"ז וה׳ סביב לעמו ע"ד אדון עוזינו צור משגבינו כו׳, ובהרד"א כ׳ ברוך שאמר, נגד מאמר בראשית ברא, מזמור לתודה, נגד מאמר יהי אור, יהי כבוד נגד מאמר יהי רקיע, והנה לכן י"ל פתחו בפסוקים אלו המתחילים יהי, היינו יהי כבוד, יהי שם, כמו שהמאמרות ההם מתחילים כן יהי אור יהי רקיע וכדפירש בזהר ויחי שם בכל אינון עובדין דלעילא כתיב יהי, היינו יהי אור יהי רקיע יהי מאורות משא"כ בעובדין דלתתא לא כתיב יהי, לפי שבחי׳ יהי היינו שבא ההמשכה ממקום עליון מאד כנ"ל, עיין בשל"ה קנגב קסהא פי׳ שהכוונה הללו עבדי ה׳ יהי׳ עבודתם רק בשביל שיהי שם ה׳ מבורך כו׳.

ב) **זח"ב** ס"פ תצוה דקפ"ז ע"א פי׳ יהי שם ה׳ מבורך, ע"ד מ"ב ר"ד, שם מ"ב הוא מבחי׳ גבורה, וה"ע מ"ב קשה וסיפי׳ רך, וזהו ענין ר"ה ושמע"צ, והביאו השל"ה בפ׳ וארא דש"ז סע"א, ועד"ז ה"ע פ׳ שמע שהיא מ"ב וגם ר"ך כי היא אור הגבורה בכלי החסד וגם נאמר בה והיו הדברים האלה כו׳.

ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה׳. בילקוט ביהושע דף ה׳ סע"ד סי׳ כ"ב ממזרח שמש כו׳ משעה שהשמש זורח עד שהוא שוקע מקלס להקב"ה וכן אתה מוצא בשעה שעמד יהושע בגבעון ובקש לשתוק את החמה לא אמר שמש בגבעון עמוד אלא שמש בגבעון דום אלא כל שעה שהוא מהלך מקלס להקב"ה עכ"ל, ובמד"ר בקהלת דצ"ב ע"ד בפסוק כי ידעתי כל אשר יעשה האלקים, וז"ל כך גזר הקב"ה על השמש ועל הירח שיהיו מקלסין אותו שנאמר ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה׳ מהלל כתיב, עמד יהושע תלמידו ושיתקן שנאמר שמש בגבעון דום כו׳ עכ"ל נמצא הא דדייק דפי׳ מהולל קאי על השמש שהשמש עצמו מהלל ומקלס, ולא כפשוטו דקאי על האנשים ממזרח שמש כמ"ש המ"צ זהו מדכתיב מהלל בלא וא"ו, משמע דקאי על השמש עצמו ועוד דפסוק אחר כתיב ממזרח שמש

ע"פ יסובבנהו: סה"מ תקס"ו ע׳ שס ואילך. ע׳ שצב ואילך.
בלק"ת בד"ה ועתה יגדל: *שלח לח*, סע"ד ואילך.
ממזרח שמש: נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע׳ תרנג.

עד מבואו גדול שמי בגוים מלאכי א׳ י״א זה קאי על האנשים, ועוד בילקוט תלים ע״פ לשמש שם אהל בהם רמז תרע״ג רבי חנינא בשם רבי אבהו הילוכו הוא קילוסו שנאמר ממזרח שמש עד מבואו, א״ר הונא הוא שיהושע אמר לשמש, שמש בגבעון דום, אמ״ל שתוק את ואנא קאים עכ״ל, ועוד איתא בילקוט בתלים רסי׳ ק״ד רמז תתס״א דף קכ״ב סע״א הכל מקלסי׳ להקב״ה שנאמר ממזרח שמש עד מבואו ואין קלוס גדול להקב״ה אלא קלוסן של ישראל שנאמר עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו עכ״ל, ולכן היה יכול להשתיק השמש כי קלוסו גדול וחשוב מקלוס השמש, ויובן כ״ז ע״פ הדרוש המבואר בסידור ע״פ עשה לך חרבות צורים כי ענין הילוך השמש וסיבובו שע״י סיבובו הוא משפיע למטה ממגד תבואות שמש וסיבוב זה הוא ג״כ ענין השתחוואה וביטול כי השמש והנרתק שה״ס גלגל חמה נמשכים משני שמות הוי׳ אלקים שזהו ענין מ״ש כי שמש ומגן ה׳ אלקים, ואע״פ שההשפעה נמשך ע״י ש׳ אלקים מ״מ עיקר ההשפעה נמשך משם הוי׳ רק שהוא ע״י הנרתק שהוא שם אלקים ולכן כדי שיומשך ההשפעה מהשמש והנרתק למטה שמשם אלקים זהו ע״י ביטול השמש לשם הוי׳, ובזהר ר״פ ויקהל דף קצ״ו איתא דשיר של השמש הוא הודו להוי׳ קראו בשמו, וזהו ממזרח שמש עד מבואו מהלל לשם הוי׳ וע״י שיר וביטול זה נמשך בו ההארה משם הוי׳ והוא משפיע למטה ע״י הנרתק שמשם אלקים כו׳, ומ״מ כתיב אין כל חדש תחת השמש אבל עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו עי״ז ממשיכים אור חדש, כי עמלא דאורייתא לעילא מן שמשא הוא, ועיין בת״א פ׳ וארא סד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא כו׳, והענין עפמ״ש הרמ״ז בפ׳ בשלח דף נ״ד ע״א ע״פ אז ישיר משה ובנ״י, שע״י שיר דמשה ובנ״י ממשיכי׳ יחוד פנימי דחו״ב שהוא אור חדש כו׳, ועמ״ש ע״פ מחר חדש בענין ישראל מונין ללבנה כו׳ אף שהחמה משפיע ללבנה אלא שע״י הביטול ע״ד סיהרא לית לה מגרמה כלום עי״ז ממשיכים יחוד שמשא וסיהרא אשר שורש המשכה זו באה מבחי׳ דלעילא מן שמש אשר מזה נמשך ענין והיה אור הלבנה כאור החמה אחר שיהיה אור החמה שבעתים כו׳, וזהו עם זו יצרתי לי גם י״ל שיר השמש על ענין התהוות יש מאין ונמשך משם הוי׳ דלתתא אבל ישראל ממשיכים שם הוי׳ דלעילא כמ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל את היד הגדולה, וע׳ מענין עם זו יצרתי לי במד״ר ס״פ במדבר דף ר״ך ד׳, ילקוט ח״א יזב מטא עגד (להעיר מענין השמים מספרים מדינה שדר בה יספר כמ״כ נש״י) עבד שיבג קכדב קלחד, ילקוט ח״ב בתלים רמז תרלב, רמז תתסא כנז׳ לעיל, רמז תתס״ח ע״פ אלהי תהלתי אל תחרש ובמשלי ע״פ ברב עם הדרת מלך רמז תתקנ״א שם מבואר דשבח שישראל

בסידור ע״פ . . חרבות צורים: קמב, א ואילך.
בת״א . . סד״ה וידבר: נו, רע״ד.
ע״פ מחר חדש: סה״מ תקס״ז ע׳ מח ואילך. אוה״ת בראשית ד, ב ואילך.
בת״א . . בד״ה וירא ישראל: סא, ד ואילך.

משבחים נעלה משבח של המלאכים כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הראשון, וע' במד"ר פ' בשלח ר"פ כ"א בענין השמיעיני את קולך, וע' מענין קול אמר לדבור אתי מלבנון בזהר ר"פ שמות ובבה"ז שם, ובמד"ר שם הנהיל ליעקב הקול כו' וזהו הקול קול יעקב כי למעלה יעקב בריח התיכון, בחי' ת"ת הנק' קול כמ"ש בפרד"ס ערך קול, וזהו כי קולך ערב שכלול מחו"ג כו' ויש בו קלא פנימאה וקלא דאשתמע כמ"ש בת"א ס"פ וישב יעקב, ויכול להמשיך בחי' קול דודי כו' מדלג ע' לק"ת בשה"ש ע"פ זה, וע' מענין קול בד"ה תקעו בחדש דרוש הראשון, ומענין דבור בד"ה מזוזה מימין, בענין קושר כתרים מתפלתם כו' ומ"ש באג"ה בד"ה ויעש דוד, שע"י אותיות התפלה של נש"י ממשיכים הכתר א"כ לכן הם דוקא תהלתי יספרו וזהו ותהלתי אחטם לך, כמ"ש במד"ר פ' במדבר שם, עוי"ל כי תהלתי יספרו, הרי המספר צ"ל אדם שיש בו כח הדבור ונק' מדבר שלמעלה מבחי' חי, והמלאכים נק' רק בשם חי פני אריה פני שור, אבל נש"י שרשם מבחי' אדם ועז"נ נעשה אדם כו' וכמ"ש אדם אתם קרוים אדם, ועמ"ש סד"ה אתם נצבים גבי אין מלך בלא עם, שבחי' עם הם ג"כ אדם כמו המלך כו' ואיך משכחת לה למעלה, אלא זהו ענין עם זו יצרתי לי שיהיו בבחי' עם, והיינו ע"י התורה שהיא בחי' אדם וכמ"ש בירושלמי ע"פ ולאמר לציון עמי אתה שזהו ע"י ג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח כו', גם ע"ד דוד זמירות קרית להו, כי זמירות המלאכים להמשיך מבחי' וצדקתך ירננו בחי' מל' כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני, אבל נש"י ע"י דבור התורה ממשיכים אשר אנכי מצוך כו' מהו"ע ית', וכמ"כ ע"י ק"ש ותפלה השמיעיני את קולך כו', עוי"ל כי ברית הלשון הוא ענין אחד עם ברית המעור וע"כ ע"י שישראל ניתן בהם ברית המעור במצות מילה, לכן ג"כ ניתן ברית הלשון להיות תהלתי יספרו כו' ועמ"ש בד"ה למנצח על השמינית. עוי"ל כי פי' יספרו זהו ענין המשכת האור בעשר ספירות וכענין מ"ש בזהר תרומה קל"ז בפי' השמים מספרים מנהרין ומנצצין וזהו תהלתי היא ל' בהילו נרו יספרו. ולכן דוקא עם זו כו' ששורש הנשמות ג"כ מע"ס וכמ"ש זה ספר תולדות אדם. ועל ספרך כולם יכתבו, וגם כי ס"ר נשמות נמשכים מס"ר אותיות התורה הנק' ספר, גם נשמה שנתת בי טהורה היא ששרשה מטהירו עילאה וכמ"ש ע"פ אם בחקתי תלכו ששרשן מאותיות

בלק"ת בד"ה מזמור שיר: ברכה צח, א.
בת"א ס"פ [= סוף פסוק] וישב יעקב: כז, א.
לק"ת בשה"ש ע"פ זה: יד, סע"ב ואילך.
בד"ה תקעו בחדש: לקו"ת ר"ה נד, ג.
בד"ה מזוזה מימין: מב, א ואילך.
סד"ה אתם נצבים: לקו"ת מד, ד.
בת"א . . בד"ה רני ושמחי: לז, א.
בד"ה למנצח: תזריע כ, סע"ג ואילך.
ע"פ אם בחקתי: לקו"ת מה, א ואילך.

החקיקה הנק' גליף גליפו בטהירו עילאה, לכן תהלתי יספרו ועד"ז פי' וספרתם לכם.

●

רם על כל גוים ה' על השמים כבודו.

א) **ע'** בת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה גבי לפיכך עליהם נאמר רם על כל. ויעקב יוד עקב הוי' אלקינו כו' ובד"ה כי עמך מק"ח, כי הנה כתיב רם על כל כו' רם ונשא מגדר עלמין כו' וע' בד"ה ויאבק איש בפי' אם תגביהי כנשר, ובפ' וארא בד"ה וארא אל אברהם גבי והנה בחי' עיבור כו' לעילא לעילא כו' וסד"ה וידבר אלקים כו' וארא גבי ושם הוא רם על כל כו', ובלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני פ"ג. של"ה קסוב פר"א פ"י. בחיי פוא.

ב) **ילקוט** ח"ב בזכריה רמז תקס"ט ע"פ ולכבוד אהיה בתוכה, והלא אין כבודו של הקב"ה אלא במרום שנאמר על השמים כבודו אריב"ל להודיע שבחן של ישראל לכל באי עולם שבשבילן הקב"ה מוריד שכינתו משמי מרום ומשרה אותה בארץ ולכך כתיב ולכבוד אהיה בתוכה עכ"ל נמצא לגבי עוכומ"ז רק על השמים כבודו אבל בשביל צדיקים ולכבוד אהי' בתוכה, וע' בהרמב"ן ס"פ פקודי גבי וכבוד ה' מלא את המשכן שנז' כן ב' פעמים היינו שנמשך כבוד עילאה ג"כ תוך כבוד תתאה וע' בלק"ת בשה"ש בפי' כי על כל כבוד חופה ומ"ש ע"פ ואולם חי אני נאום ה' וימלא כבוד ה' את כל הארץ.

ג) **בבחיי** פ' בשלח דפ"ו א' ע"פ כי גאה גאה ארבעה גאים אריה שור ונשר ואדם כו' והקב"ה מתגאה על כולן שמתגאה על הגאים רם על

רם על כל גוים: נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרנד.

בת"א . . בד"ה ויקח: כה, סע"ג.

ובד"ה כי עמך: לד, סע"ד.

בד"ה ויאבק: תו"א כו, ב.

בד"ה וארא: נה, ג.

וסד"ה וידבר . . וארא: נו, ד.

ובלק"ת בשה"ש בד"ה ששים . . פ"ג: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: פ"ב. ראה שם מ, ד.

בלק"ת . . כי על כל כבוד: מז, ב ואילך.

ע"פ ואולם: ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' תרכז ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם).

כל גוים ה' היינו ששרשן ג"כ מבחי' פני אדם שבמרכבה, והוא ית' רם על כל כו', א"נ י"ל פי' על כל גוים היינו על כל גאים דוגמת מ"ש שני גיים בבטנך דהקרי שני גוים ורז"ל דרשו שני גאים כו'.

•

ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור תלים קלה יג פרש"י ככחו אז כן כחו עתה וא"כ הוא כענין אני הוי' לא שניתי. ור"ל ג"כ אף גם בזמן שאין בהמ"ק קיים עד שנאמר עורה למה תישן אין שום שינוי בשמו רק השינוי בבחי' הארה שמאירה בבחי' פנימי' שעכשיו נסתלקה, וכמ"ש בזח"א ויגש דר"י ע"א שז"א נסתלק למעלה, אבל שמך י"ל שמו גימ' רצון כתר אין שום שינוי ונמשך ההנהגה משם ע"י יסוד אבא כמ"ש בת"א ד"ה כי אברהם לא ידענו, ואפ"ל זהו ד' זכרך לדור ודור זכרך היינו יסוד אבא, כמ"ש בת"א פ' יתרו ד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון דקי"ז ע"א, והנה לפי הגמ' ספ"ג דפסחים נקרא זכרך שם אד', וזהו ע"ד הגז' בת"א בד"ה רני ושמחי השני בפי' זכר רב טובך יביעו הזכרון מרב טובך, כמ"כ ש' אד' הוא הזכרון משם אהי' ושם הוי' לפמ"ש הרמב"ן פ' שמות א' דאד' שרשו א' דאהיה המורה על הא"ס אני ראשון כמו א' דאנכי, ויוד דאד' שרשו מיו"ד דהוי' שהוא ע"ס כו', ופי' ד"ן דאדני י"ל ע"ד כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם שפסוק זה נאמר אחר פסוק ה' שמך כו', ולפ"ז בחי' שמך גבוה יותר וע"ד טוב שם משמן טוב, אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם כו' ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בנ"י, ולפמש"ל ע"פ פרש"י דשמך זהו ענין אני הוי' לא שניתי בחי' אור א"ס א"כ זכרך שהוא שם אד' י"ל זהו בחי' הדיקנא דא"א אשר פי' הרמ"ז פ' בלק דף קפ"ה ע"א שנק' ג"כ אד' ע"ש בפי' הפסוק אם עוונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד ונת' מזה ג"כ בלק"ת פ' שלח בהביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אד'. קיצור, שמך לעולם ככחו אז כחו עתה אני הוי' עת"י לא שניתי והורבן בהמ"ק שנסתלק הארת ז"א והרי מ"מ נמשך ההארה ע"י יסוד אבא וזהו זכרך לדור ודור, ובגמ' פי' שמי שם הוי' זכרי ש' אד' ע"ד זכר רב טובך יביעו, ולפרש"י אפ"ל שמך ע"ק זכרך שם אד' שבדיקנא.

ה' שמך: נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרסג.
בת"א ד"ה כי אברהם: צג, א ואילך.
בת"א . . דקי"ז ע"א: בהדפוסים שלפנינו: ע, סע"ב ואילך.
בת"א בד"ה רני ושמחי: לז, א.
ע"פ ואלה שמות: ראה תו"א שמות מט, ד ואילך.
בלק"ת . . ע"פ ועתה יגדל: מ, א.

ב) **והרמב"ן** פ' שמות ע"פ זה שמי וזה זכרי פי' שמי היינו אלקי אברהם אלקי יצחק, והנה אברהם ויצחק הם חו"ג וא"כ אלקי אברהם היינו חכמה אלקי יצחק היינו בינה, וזה זכרי פי' הרמב"ן שהוא בחי' ואלקי יעקב שהוא עלמא דדכורא, ולכן נאמר וזה בתוס' וא"ו ע"ד הגדול הגבור והנורא, והת"ת שהוא יעקב עולה עד הכתר, וא"כ פי' ה' זכרך זהו ע"ד אזכיר את שמי, שהמכוון שיומשך תוספת האור בבחי' שמו ע"ד יחוד קבה"ו וכענין ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש, בד"ה אסרי לגפן נק' בחי' זו אזכיר, וכמ"ש ע"פ למען תזכרו, וזהו ענין זכור את יום השבת, כי שבת מל' שהיא נוק' וצריך להמשיך בו מבחי' זכור כו', ומהרמ"א פי' שמך לעולם ל' העלם לפי שנקרא בשם אד', זכרך שיהי' נקרא ונזכר ככתבו שזהו ג"כ פי' אזכיר את שמי זהו לדור ודור פי' או בעתה או אחישנה, ועמ"ש בענין שמי עם י"ה שס"ה ל"ת זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע יש לפרשו ג"כ לשני הפירושים הנ"ל ע' בד"ה אלה פקודי המשכן, וגם י"ל כי ל"ת במ' וזהו שמי עם י"ה ומ"ע בז"א וזהו זכרי עם ו"ה.

קיצור הרמב"ן פי' זה שמי זהו אלקי אברהם אלקי יצחק שהוא או"א מקור חו"ג וזה זכרי היינו ואלקי יעקב שהוא בחי' והנורא אל עליון בלק"ת פ' ואתחנן ד"ה וידעת היום דרוש השני, א"כ זכרך פירושו לשון דכר כענין אזכיר את שמי, זכור את יום השבת, וכעין זה פי' מהרמ"א שמך לעלם לשון העלם, זכרך שיהיה השם נזכר ונקרא ככתבו לדור ודור בעתו או אחישנה.

ג) **והמגיד** משרים ישן דל"א ע"א בפי' כי שם ה' אקרא כ' וז"ל כלומר דשם ה' איהי מטרוניתא תתאה (ע' בביאור שחורה אני) כד"א זה שמי לעלם דאתמר עלה משום דאיהי ממונא לאנהגא עלמין (עמ"ש בלק"ת ר"פ שלח ובד"ה תקעו בחודש דרוש הראשון בפי' מלך העולם), וזה זכרי אתמר על ע"ס עלאין דאינון עלמא דדכורא, לדר דר, כלומר לאשפעה בדור דהוא מלכותא תתאה כד"א ודר וסוחרת (עיין בהשמטות זח"א סי' ל"ז) ובחובא דאדם קדמאה אתייהיב דוכתא לדר דסט"א לאתחברא בדר דסט' דקדושה (ע' זח"א פ' חיי קכ"ב ע"פ מלך לשדה נעבד) דהא בההוא

בד"ה אסרי לגפן: תו"א מו, ב.
ע"פ למען תזכרו: ראה לקו"ת שלח מו, א. סה"מ תקס"ת ע' שלח. שנ.
בד"ה אלה פקודי: לקו"ת פקודי ג, ב ואילך.
בלק"ת . . ד"ה וידעת: ח, סע"א ואילך.
בביאור שחורה אני: לקו"ת שה"ש ח, סע"ב ואילך.
בלק"ת ר"פ שלח: לו, ד ואילך.
ובד"ה תקעו: ר"ה נג, א

סטרא דקדושה אקרי דר, דכל מה שברא קודב"ה ברא כנגדו והיינו וקוץ ודרדר תצמיח דאתחבר דור בדור כדאמרן עכ"ל, וא"כ לפ"ז פי' זכרך לדור ודור, שע"י שיומשך מע"ס עילאין במל' הנק' דור, אזי גם דר דסט"א יהי' נכנע ובטל אל הקדושה, ובמא"א אות ד' סעיף יוד דור נק' הנוק' ודור ודור הם ב' נוקבין לאה ורחל עכ"ל ור"ל עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא ועמ"ש ע"פ מלחמה לה' בעמלק מדר דר, והנה מפסוק מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור מוכרח דבכל עולמים מאיר בחי' גבוה יותר מבכל דור ודור שהרי המלוכה גבוה מהממשלה שבחי' ממשלה זהו בעל כרחו ומלכותו ברצון קבלו א"כ לפ"ז גם כאן משמע דבחי' ה' שמך לעולם זהו בחי' עליונה יותר מבחי' זכרך לדור ודור, וע' בפרש"י בשה"ש ע"פ לריח שמניך שם טוב ותרגום נסים וכן בחנוכה אומרים ולך עשית שם גדול וקדוש, ועז"נ ה' שמך לעולם כו'.

קיצור הממ"י הולך ג"כ ע"ד הרמב"ן דזכרך גבוה מבחי' שמי ומפרש שמי מטרוניתא תתאה ר"ל מ' דאצי' כשנעשית מקור לבי"ע כמ"ש ענין זה בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ שחורה אני ונאוה דרוש השני, וזכרך מפרש ע"ס עילאין, לדור מלכותא תתאה כענין ודר וסוחרת, ודור נוק' דק"נ גם בבחי' זו הממשלה שלו ית' כמ"ש ומלכותו בכל משלה, ואפ"ל ע"י קיום שמי עם י"ה שס"ה ל"ת זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע אזי גם נוק' דק"נ תהי' נכנע לבחי' דר וסוחרת וכ"ש ע"י תשובה וכענין מ"ש בת"א סד"ה ויאבק איש עמו שהעלו אבק עד כסה"כ, במא"א פי' דור ודור הם לאה ורחל. מפסוק מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור יש ראי' לפי' הגמרא ספ"ג דפסחים דהא גבי עולמים נזכר מלכותך שהיא בחי' עליונה יותר מבחי' ממשלתך הנזכר גבי דור ודור, א"כ ג"כ שמך הנזכר גבי לעולם גבוה מבחי' זכרך הנזכר גבי לדור דור.

ג) **והנה** * גבי זה שמי לעלם כתיב לעולם בלא ואו ולכן דרשו מזה שהוא לשון העלם כדפרש"י בפסחים שם, והוא בחי' עיבור ששם הוי' מוסתר ונעלם בשם אד', אבל כאן כתיב ה' שמך לעולם, עולם בואו היינו שלא יהי' העלם כ"א גילוי וכמש"ל בפי' יהי כבוד הוי' לעולם.

ד) **ורש"י** פי' ה' שמך לעולם כגדולתך וכממשלתך אז כן הוא גם עתה והיכולת בידך, וצ"ל דאתא לאפוקי ממ"ש במד"ר פ' משפטים פל"א

ע"פ מלחמה לה' בעמלק: ראה אוה"ת בשלח ע' תרסח ואילך. יהל אור ע' תקמט.

בת"א סד"ה ויאבק: כו, ד.

ג) והנה . . הוי' לעולם: כ"ה בדרמ"צ ח"ב (שם נדפס מאמר זה. ובמילואים ליהל אור ע' תרסה). אמנם בכת"י מעתיק (1145) נמצא קטע זה לעיל אחר ס"ג לפני הקיצור.

ע״פ הוגעתם כו׳ כביכול הזקינו הדברים כו׳ אני מחליפה ור״ל שדברי הבריונים הם בלפי שם הוי׳, שזהו המשכת אלקותו בקדושה כי חלק הוי׳ עמו, והם אומרים ע״ד עזב הוי׳ את הארץ וסליק לעילא לעילא ושם לא איכפת ליה כלל ורבו פשעיך מה תעשה לו, ועכשיו התלבשות ההמשכה ע״י ע״ס דק״נ כמ״ש באגה״ת פ״ה ולכן אין בידינו משלוות הרשעים, ולהוציא מלבם אמר הוי׳ שמך לעולם, כלומר שם הוי׳ דוקא מלך לעולם, כי אני הוי׳ לא שניתי, ועז״נ מי כמוך באלים הוי׳, וזהו כגדולתך אז בעת הגילוי כו׳, רק כי עתה אין כמוך באלמים, אבל היכולת בידך, ועמ״ש ע״פ אני ישנה בענין עורה למה תישן הוי׳, ובאמת נאמר הנה לא ינום ולא יישן, וכי יש שינה למעלה כו׳, גם שמי וזכרי מורה על מל״ת ומ״ע שתלויין בשם הוי׳ שמי עם י״ה ו״ה עם זכרי ולכן אמר שבאמת הכל במדה שאדם מודד מודדין לו ע״פ קו המדה ע׳ בד״ה מזוזה מימין וכל אשר חפץ ה׳ עשה ובאתעדל״ת אתעדל״ע אלא שעכשיו אותותינו לא ראינו בד״ת אני ישנה ולבי ער בלק״ת בשה״ש וזהו ה׳ שמך שם הוי׳ הוא לעולם רק שמתלבש בש׳ אד׳, וזהו וזכרך לדור ודור ולכן לפעמים אותותינו לא ראינו ורק לא ראינו אבל הם ישנם גם עתה.

ס

ה׳ בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה תלים ק״ג י״ט עמה״מ מח״ג קמזא קסחב לחב, ר״ח, מד״ר פ׳ שמות קיטד, בשה״ש רבה כבב, זח״א עמוד קב, של״ה קלטב שעחב, מ״ע קצ״ג קנ״ז, חס״ל מעיין שישי.

א) **במדרש** תלים בסי׳ ק״ג ובשה״ש רבה ע״פ מרכבו ארגמן דכ״ב ב׳ ובילקוט במקומו תלים סי׳ ק״ג רמז תת״ס, ה׳ בשמים הכין כסאו, רבי ברכיה בשם רבי אבין אמר אתה מוצא ד׳ גאוותנים בעולם ולפי שהן גאין הקב״ה מתגאה עליהם כיצד בחיות אין גיותן מן הארי ובבהמות מן השור ובעופות מן הנשר וגיותן מן הכל אדם שהוא שולט בכולם שנאמר ורדו בדגת הים (ועמ״ש ע״פ רכב אלקים רבותים אלפי שנאן דר״ת שנא״ן שור נשר אריה והנון פשוטה היא אדם) מה עשה הקב״ה נתן כל הגאותנים הללו תחת כסא כבודו (ב׳ שזהו פירוש הכין כסאו) שנאמר ודמות פניהם פני אדם אמר הקב״ה הואיל והן גאים אני מתגאה עליהם שנאמר כי גאה גאה שהוא מתגאה על כל הגאים הוי ומלכותו בכל משלה עכ״ל המדרש תלים, (וע׳ עדה נא

ע״פ אני ישנה: סה״מ תקס״ד ע׳ קנה (ובהנסמן בהמ״מ שם).
בד״ה מזוזה מימין: תו״א מא, ד ואילך.
בד״ה אני ישנה . . בלק״ת: לג, ג ואילך.
ה׳ בשמים: נדפס ג״כ במילואים ליהל אור ע׳ תרמג.
ועמ״ש ע״פ רכב אלקים: תו״א יתרו עא, סע״ד. יהל אור ע׳ רלז.
וע׳ עדה נא כל גובה: ראה איוב מ, יו״ד.

כל גובה), ובילקוט הלשון בשינוי קצת, ובמד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג סיים וכל כך למה כדי שלא יתגאו בעולם וידעו שיש מלכות שמים עליהם ועז"ג כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם הוי כי גאה גאה עכ"ל, ובשה"ש רבה מסיים ממה שהכין כסאו על הגיאים תדע שמלכותו בכל משלה עכ"ל, והנה ענין גיאה על גיוותניא ביאר רבינו ז"ל בדרוש ויקח המן את הלבוש, כלומר מתגאה ומסתלק מן הגאים והם עמלק וכדומה, דאע"ג שמצד הרוממות דקמי' כלא חשיב יוכלו לינק השפע וכמו שאמר אברהם לו ישמעאל, יחיה לפיכך כמ"ש בת"א פ' לך ע"פ אנכי מגן לך, וכמש"ל ע"פ רם על כל סעיף א' זהו כשאינו מתגאה ומתרומם אבל כשמתגאה ומתרומם נותן לב לדקדק שלא יצא ההשפעה להגיאים כו' ולא יהי' שממית בידים תתפש והיא כו', ואתעדל"ת לבחי' זו זהו ע"י גיאות דקדושה באדם ע"ד שמינית שבשמינית של ת"ח שיתגאה לבלתי ישפיל א"ע בתאוות גשמיות שיהי' נפרד כו' ח"ו עכ"ד א"כ לפ"ז גם כאן פי' בשמים הכין כסאו, ד"ל ע"י שהאדם יעורר בנפשו בחי' שמים היינו בחי' ושם דרך, גם שמים לרום וכתיב ובגאוותו שחקים בפ' הברכה, וזהו גיאות דקדושה, ועמ"ש בענין שלכן ניתנה תורה על הר סיני בלק"ת אחר פ' במדבר.

ב) אך צ"ל הלא ד' חיות המרכבה הנ"ל הם בבחי' ביטול בתכלית, ואיך נק' גיאים, וי"ל מפני ששרשן מעולם התהו מבחי' ס"ג ע"כ אף שכבר נתבררו, מ"מ כיון ששרשן מס"ג יש מהם יניקה לבחי' היש ממש וכמארז"ל בענין כתבו לכם על קרן השור שאין להם חלק כו' וכן עשו נק' שור ונ"נ אריה וכתיב אם תגביהי כנשר וכן בקום עלינו אדם והם ג"כ בחי' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, וענין כי גבוה מעל גבוה כי כמו שיש ד' חיות במרכבה דבריאה כמ"כ יש ד' בחי' אלו באצילות וכמ"ש במא"א אות ד' סעיף מ"ה, וע' בפנ"י פ' מקץ ע"פ רק הכסא אגדל ממך דפי' שהוא בחי' כתר, ובמד"ר פ' מקץ פ"צ שמזה אנו למדים ענין והיית רק למעלה, דאעפ"כ גדולתי למעלה מגדולתכם, היינו כי אע"פ בתפילין דמארי עלמא כתיב כי מי גוי גדול, ומי גוי גדול, וכן תלמוד גדול או מעשה גדול, דהמכוון שמקבלים מבחי' גדול הוי', אעפ"כ גדולתי הוא ענין ולגדולתו אין חקר למעלה מגדולתכם, כי זהו למעלה מבחי' שם הוי' שהוא בחכמה, ולגדולתו זהו בחי' כתר, וזהו ענין שנלמד מן רק הכסא אגדל ממך, ולכן דבר גדול מעשה מרכבה שזה מורה על ולגדולתו אין חקר, בחי' גאה גאה כנ"ל, וע' עוד מענין כסא בזח"ג פ' תזריע דמ"ז ובע"ח שער כסה"כ.

בדרוש ויקח המן: תו"א קיט, ד ואילך.
בת"א . . ע"פ אנכי מגן: יב, א.
בלק"ת אחר פ' במדבר: טו, סע"ב ואילך.

ג) **במד"ר** פ' שמות ר"פ ב' דקי"ט ע"ד וה' בהיכל קדשו א"ר שמואל בן נחמן עד שלא חרב בהמ"ק היתה שכינה שורה בתוכו שנאמר וה' בהיכל קדשו. ומשחרב בהמ"ק נסתלקה השכינה לשמים שנאמר ה' בשמים הכין כסאו. ר"א אומר לא זזה השכינה מתוך ההיכל כו'. הנה קדה"ק שבבהמ"ק מכוון כנגד כסה"כ. כמ"ש מכון לשבתך פעלת הוי' מכוון נגד שבתך. בשה"ש רבה ס"פ כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות, וע' בילקוט פ' בשלח ע"פ מכון לשבתך רמז רנ"ג ועמ"ש ע"פ כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו. ובענין גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ לפי שהתשובה היא בבחי' קדה"ק שלמעלה מבחי' קדש בד"ה שבת שבתון. וזהו ענין כי גאה גאה עיין ת"א סד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה. ומזה י"ל פי' הכין כסאו דרז"ל אמרו אין הכנה אלא שבת שנאמר והכינו כו' והנה שבת נק' כי שמחתני בפעלך שהפעולה למעלה מבחי' בדבר ה' שמים נעשו ועד"ז מכון לשבתך פעלת הוי' כמ"ש בילקוט שם בשם המכילתא בפי' פעלת ה'. לכן נאמר בזה הכין כסאו כמו שבשבת שייך והכן כו'. וכן אומרים בשבת ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו והרד"א פי' לפי שאז הי' פנוי ממלאכה אכן זהו דוחק והענין י"ל עפמ"ש בזח"ג פ' תזריע דמ"ז ע"ב שיתא דרגין לכורסייא הוא על כורסיא. כמו שיתא יומין לעילא שביעאה עילאה עלייהו ע"ש. כי שית דרגין הם ו"ק דבריאה שהם השולטי' בימי החול וכסה"כ זהו היכל קדה"ק דבריאה. וכמו שית יומין ו"ק דאצי' שביעאה עלייהו היינו בינה שנק' קדה"ק לכן בימי החול ו"ק דאצי' נמשכי' ומאירי' ע"י ו"ק דבריאה. אבל בשבת שהוא העלייה של ו"ק לבינה דאצי' אזי ישב על כסה"ק שנמשך ההארה ג"כ בהיכל קדה"ק דבריאה שלמעלה מבחי' השיתא דרגין. ולכן נק' זה נתעלה וישב על כסא כבודו וכמ"ש במאמר כגוונא כו' קוב"ה לעילא לא יתיב על כורסייא דיקריה כו' עמ"ש מזה בסידור. והיינו כי בחול נמשך השפע ע"י ו"ק דיצי' ועשי' ובשבת מתעלה בהיכל קדה"ק דבריאה וההיכל זה עולה באצי' כמ"ש במ"ח. ומזה יובן לשון הכין כסאו כמו ההכנה מחול לשבת כך ו"ק שית דרגין לכורסיא הם הכנה לשבת שאז מתעלה ויושב על כסא כבודו כו'.

ד) **בעמה"מ** סוף שער ח' דמ"ח ע"ג פי' ומלכותו בכל משלה על מל' דא"ק שהיא נק' רדל"א. ובשער ט"ז ס"פ ל"ו פי' על מל' דאצילות כן וכ"כ שם בשער כסה"כ רפ"ג וביאר ב' בחי' מל' אלו יובן ממ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי גבי עד שנגלה עליהם ממ"ה. ולפי

ע"פ כסא כבוד מרום: ראה אוה"ת נ"ך ע' שמו.
ובענין גדולה תשובה: אוה"ת נצבים ע' א'ריג.
בד"ה שבת שבתון: לקו"ת יוה"כ ע, ב.
ת"א סד"ה אשירה: סג, ג.
עמ"ש מזה בסידור: קסח, ד.
בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי: יד, ג.

פי' הראשון צ"ל הכסא הוא כתר דאצי' ולפי' הב' הכסא הוא כתר דבריאה והנה למעלה בבחי' הכסא הוא גיאה על גיוותניא אבל בהשראת השכינה בבהמ"ק ה"ז בבחי' השראה וקירוב ההפך מבחי' שמתגאה ומסתלק מהם והיינו ענין ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שזהו ע"י הביטול והכנעה הפך בחי' גיאות כו'.

ה) **הנה** אף שפירשתי לעיל שמתגאה על ד' חיות ר"ל ע"ד שמתרומם עליהם ומסלק שלא יהא יניקה יתירה כו' אך הרי כתיב תלים ססי' ס"ח תנו עוז לאלקים על ישראל גאותו. וענין גאותו על ישראל א"א לפרש כ"א שעל ידיהם מראה גדולתו ית' וכענין שאמרו ע"פ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' דמלכא בלאו מטרוניתא לאו איהו גדול כו' בזהר ר"פ ויקרא דף ה' ע"א, וכענין מ"ש ע"פ ויאהב יעקב את רחל. וכתיב כי שנואה לאה. לפי שלאה הוא עלמא דאתכסיא. והגלוי למטה בבי"ע זהו ע"י רחל ה' קטנה רחל וזהו עיקר המכוון שיהי' הגילוי למטה וכמ"ש בבה"ז פ' ויצא בענין ויפגע במקום כו' אל מקומו שואף כו' ע"ש, ולכן ויאהב יעקב ז"ת דאצי' את רחל עלמא דאתגליא וזהו אימתי גדול כשהוא בעיר. וכי ע"י יחוד זה נמשך בז"א אור מלמעלה מאימא עילאה כמ"ש בזהר ר"פ וארא ע"פ עד תאוות גבעות עולם. וע' במא"א א' ד'. וזהו על ישראל גאוותו היינו כי המ' נק' כנס"י. ומהרמ"א בתלים שם פירש על ישראל גאוותו כי אינו אצלו יתברך לכבוד ולגאוה כ"א בהיותו שורה על ישראל וזה כמ"ש בר"ח שער הענוה פ"א וז"ל שהרי מקום הגיאות הוא בג' ראשונות כדפי' ברע"מ פ' פנחס דרכ"ג ע"א שדוד כד מטא לג' ספירין עלאין פתח ואמר ה' לא גבה לבי כו' ובלק"ת מהאריז"ל ע"פ ה' מלך גאות לבש, גאות גימ' קדוש וזהו ע"ד לך ה' הגדולה, והיינו כי קדוש מובדל שאינו מתלבש בעולמות וזהו ענין גאות שהוא עליון על הכל בחי' רוממות, מרום וקדוש הוי', ועיקר בחי' קדוש הוא בא"א וכן קדוש גימ' ת"י נימין דא"א, וזהו ג"כ ענין לך ה' הגדולה, ע"ד ולגדולתו אין חקר, ארך אפים וגדל חסד כו' ועמ"ש בענין והיית רק למעלה יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם כי גדולתכם גדלות ז"א, וגדולתי א"א כו', וזהו ענין גאות לבש כי גאה גאה, וא"כ פי' על ישראל שהוא ז"א גאוותו היינו ההמשכה מג"ר שיומשכו ג"ר בז"א ע"ד מי ברא אלה והוא ענין הקב"ה מניח תפילין, מה כתיב בהו מי כעמך ישראל כו' שהם בביטולם ממשיכים לו הג"ר והמוחין ע"י היותם ברא כרעא כו', וא"כ מאחר דפי' על ישראל גאוותו היינו המשכת וגלוי גדולתו ית', ע"ד והופע

ע"פ ויאהב יעקב: ראה תו"א כג, א.

בבה"ז פ' ויצא: יז, ב.

ועמ"ש בענין והיית רק למעלה: ראה אוה"ת וירא צה, א. ואתחנן ע' רפא.

בהדר גאון עוזיך, ה׳ מלך גאות לבש כו׳, א״כ כמ״כ הפירוש שמתגאה על ד׳ חיות המרכבה היינו ג״כ שהם גורמים להמשיך גלוי גדולתו ית׳ כי והחיות נושאות את הכסא כו׳ כמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וזהו ג״כ ענין דבר גדול מעשה מרכבה, וא״כ לשון מתגאה ע״ד דאיתא בזהר שע״י אתכפיא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין, דהמכוון גלוי אלקותו ית׳ וא״כ מהו לשון אסתלק, אלא לפי שהגלוי הוא מבחי׳ כתר שאין בו השגה ממש, כ״א גלוי הרוממות, לכן נק׳ אסתלק יקרא, ועמ״ש כה״ג בלק״ת בשה״ש סד״ה צאינה וראינה כו׳ בעטרה כו׳ דרוש הראשון, וע׳ בעה״ק ס״פ י״ח מחלק העבודה בפי׳ על ישראל גאוותו הביאו השל״ה דף למד ע״א וזה ענין בשמים הכין כסאו. וכמ״ש במד״ר בשלח ר״פ כ״ג בענין נכון כסאך מאז יעו״ש וגם אז פי׳ ד׳ פנים וד׳ כנפים של כל חיה כו׳, וגם פי׳ גאוותו ע״ד שנק׳ לקמן בפי׳ ה׳ מלך, וע׳ במד״ר ר״פ קדושים ע״פ ויגבה ה׳ צבאות במשפט, וכ״ז נמשך ע״י ויגבה לבו בדרכי ה׳ כמ״ש במ״א בענין מארז״ל ת״ח צ״ל בו שמינית שבשמינית, ועי״ז נמשך מלמעלה בחי׳ גיאות ה׳ והדר גאונו כו׳ וזהו שמתגאה על הגיאים והיינו בד׳ חיות המרכבה דקדושה כו׳, והנה ארז״ל ע״פ ושני גוים בבטנך שני גיאי גוים בבטנך זה מתגאה בעולמו וזה מתגאה במלכותו, ור״ל יעקב מתגאה בעולמו ע״ד כה אמר ה׳ בוראך יעקב, שאמר לעולם יעקב בוראך, וא״כ זהו גיאות דקדושה וע״ד יש קונה עולמו, וע״ד כי הולך האדם אל בית עולמו בקהלת סי׳ י״ב ה׳ וארז״ל כאו״א יש לו עולם בפני עצמו במדרש קהלת, וזהו זה מתגאה בעולמו, וכתיב ולאום מלאום יאמץ לכן זהו פי׳ על ישראל גאוותו ועוזו בשחקים, שע״י שהצדיקים מתגאים בעוה״ב ומחשיבים את העוה״ז לאין ואפס עי״ז נמשך גלוי בחי׳ כי גאה גאה, וכמ״ש רוכב שמים בעזרך ובגאוותו שחקים, משא״כ ברשעים כתיב ובל יראה גאות ה׳ בישעי׳ סי׳ ד״ו יו״ד.

זח״א* עמוד קס״ו דא קליפת דאתלבשה ביה לשלטאה על כולא הה״ד ומלכותו בכל משלה מ׳ דעשי׳ שמתלבשת בק״נ הנק׳ ערלה כו׳ וע׳ זח״ב משפטים צ״ה ב׳ גבי וסימנא דא ארונא קדישא דאתעשק גו פלשתים לרע לון כו׳ וע׳ בד״ה ויהי בשלח פרעה, והנה הודו לה׳ קראו בשמו מיוסד על הנסים שעשה הקב״ה עם הארון, ואומרים זה קודם התפלה כי כמ״כ ישליט הקב״ה נה״א על נה״ב אף שעשוקה תוך נה״ב והיצה״ר, זח״ג אמור צו״ב בהר ק״י סע״א, פנחס רמגב תצא רע״ו א׳ בענין אסתר ומלכותו

בת״א . . בד״ה זכור ושמור : עא, ב ואילך.

בלק״ת בשה״ש סד״ה צאינה : כב, א ואילך.

במ״א בענין . . שמינית שבשמינית : תו״א מג״א צא, ב. וראה שם קיט, ג.

זח״א . . יערות כו׳ : כן נדפס קטע זה בדרמ״צ ח״ב (ובמילואים ליהל אור ע׳ תרמו). ובכת״י מעתיק (1145) נמצא קטע זה לעיל בין ס״ד לס״ה.

בד״ה ויהי בשלח : תו״א סא, א ואילך.

בכל משלה וע"ש בהרמ"ז רעוב ור"ל לאפוקי מדעת המרגלים שארז"ל ע"פ כי חזק הוא ממנו אפילו בעה"ב אינו יכול להוציא כליו משם, וע"ז השיבם כלב סר צלם כו' שהם מקבלי' מצל ומקיף דלבונה ולכן ברצותו סר צלם כו' וזהו ויחשוף יערות כו'.

ס

ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך בדה"א סי' י"ו ל"א, ובתלים צו י"א ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו, ופי' מהרמ"א שם ישמחו השמים משפע חסד ורחמים המשתלשל על ידם ותגל הארץ משא"כ עכשיו לפעמים יעזבו שמים ותאבל הארץ כי מן השמים ירדו דם ואש כו', וע' זח"ג נשא דקל"ז סע"ב ע"פ וה' המטיר על סדום כו' מאת ה' מן השמים כו' וע' מזה במד"ר בשלח ר"פ כ"ה ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, וע' במד"ר ס"פ בראשית פכ"ז ע"פ ויתעצב אל לבו משל למלך שבנה פלטרין ע"י אדריכל כו', ובילקוט פ' האזינו רמז תתקמ"ב בשם הספרי בפי' האזינו השמים כו' יפתח ה' כו' לשון הרווחה כו' ועצר את השמים אין לשון עצירה אלא לשון דוחק כו' כי מטרא בעלא דארעא יחוד זו"נ וכאשר ועצר זהו שאין יחוד, השליך משמים ארץ כו', ואז השמים שרוים בלא שמחה דוגמת משארז"ל פרק הבע"י דס"ב בלא שמחה, כי ע"י היחוד נמשך תוספת ברכה בשניהם ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא וכמש"ל בפסוק ה' בשמים הכין כסאו בפי' על ישראל גאותו וכמ"ש בזח"ב יתרו דפ"ה סע"ב בענין אני אענה את השמים ועי"ז והם יענו את הארץ כו' וכמ"ש בזח"ג ואתחנן דרס"ה ב' ע"פ היושבי בשמים, יוד דהיושבי עמיקתא דכולהו הוא דכד אינון ברכאן נגידו ואתמשכו מהאי אתר עומקא דכולא ואתיישבן באתר דאקרי שמים, וע' זח"ב יתרו ס"ג ב' ובפ' ויקרא דכ"ה סע"ב בפי' הרעיפו שמים ממעל, וזהו ענין ישמחו השמים ר"ת י"ה, ועמ"ש בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ה, בפי' האזינו השמים ואדברה ומשם יובן ענין ישמחו השמים, ועמ"ש בסידור בפי' השמים מספרי' מנהרין ומנצצין המשכת מוחין דגדלות בז"א כו', וגם עכשיו לפעמים אלביש שמים קדרות בישעי' סי' נון ועמ"ש מזה בד"ה יונתי בחגוי בפי' יפתי, משא"כ לע"ל. גם כמ"ש ע"פ הבונה בשמים מעליותיו. והיינו ע"י ואגודתו על ארץ. והיינו כי עכשיו אין בז"א הנק' בסוד שורש רק ו"ק ולע"ל יהיו קבועים בו הג"ר וזהו ישמחו השמים ר"ת י"ה. ועי"ז ותגדל הארץ שיהיו בחי' תרין

בד"ה האזינו: לקו"ת עג, א.
בסידור בפי' השמים מספרי': קעה, א ואילך.
בד"ה יונתי: לקו"ת שה"ש יז, א ואילך.
ע"פ הבונה בשמים: אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תתצה ואילך. וראה שם כרך א' ע' תע.

ריעין כמו חו״ב. גם השמים תשב״כ והארץ תשבע״פ ולע״ל ישמחו כו׳ ע׳ מ״ש בד״ה תורה צוה ועמ״ש ע״פ ויכולו השמים.

ב) עוי״ל ענין ישמחו. הנה יין משמח אלקים, ור״ל יינה של תורה שעי״ז יצא סוד והוא סוד הוי׳ ליראיו, לכן משמח אלקים ע״י הגלוי שממשיך בו משם הוי׳ ועמ״ש בד״ה חכלילי עינים מיין. והנה בבריאת שמים וארץ נתהוו משם אלקים כמ״ש בראשית ברא אלקים את השמים כו׳ בחי׳ העלם כו׳ ולכן ושמים לא זכו בעיניו ע׳ זח״א ויגש דף ר״ז וצ״ל כונן שמים ל׳ הוה כו׳ וזהו וראו מי ברא אלה מי אלה זהו שם אלקים אך שנמשך גלוי בחי׳ מי באלה אכן לע״ל נאמר ולא יכנף עוד מוריך עין בעין יראו יהיה ש׳ הוי׳ ממש מאיר בשמים ובארץ לכן מזה ישמחו השמים ותגל הארץ ע״ד השמחה דשם אלקים כשמאיר ומתגלה בו ש׳ הוי׳ ויובן זה עוד ע״ד כמים קרים על נפש עיפה לכן התענוג והשמחה דשם אלקים צמצום הוא מגלוי שם הוי׳ כו׳ ועמ״ש בד״ה אלה תולדות לכן ר״ת ישמחו כו׳ ותגל כו׳ הוא שם הוי׳.

ג) עוי״ל ענין ישמחו השמים. השמחה גלוי פנימיות כמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בד״ה ענין הנסכים. ומבואר בזח״ג פ׳ שלח קנ״ח ב׳ ע״פ היש הוי׳ בקרבנו אם אין כו׳ היש בה עץ אם אין, וא״כ לע״ל יומשך ודאי השפע בשמים ובארץ מע״ק, ולכן עתידה ארץ שתוציא גלוסקאות כו׳ ועי״ז ישמחו השמים כו׳ ומה שהוא ר״ת הוי׳, כי עכשיו נמשך השפע מש׳ הוי׳ ע״י ש׳ אלקים כנ״ל ולע״ל שיומשך השפע מלמעלה משם הוי׳ יומשך זה ע״י ש׳ הוי׳ כנודע מענין והיה הוי׳ לי לאלקים ועי״ז ישמחו כו׳ וזהו נגילה ונשמחה בך ממש. ועמ״ש ע״פ מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳, ועיין מענין פסוק ישמחו השמים בזח״ג פ׳ אחרי נטא, פ׳ פנחס דף ר״ך ע״א ודף רכ״ב סע״ב ת״ז ט״א עטא קכז ב קמב ב. וע׳ זח״ג ר״פ תזריע מב ב גבי בזמן דאינון ימי השמים נהרין עלה. ועמ״ש בפי׳ ונגולו כספר השמים. בפי׳ לנטוע שמים וליסוד ארץ, ולהעיר מענין כימי השמים על הארץ. ובמ״א נת׳ בענין כי כל בשמים ובארץ העמוד שבין ג״ע התחתון לג״ע העליון כו׳ ולע״ל יהי׳ הגלוי ביתר שאת ממה שעכשיו בג״ע כו׳ ולכן ישמחו השמים כו׳ ועמ״ש מענין בשמחה ובטוב לבב מרוב כל.

בד״ה תורה צוה: לקו״ת ברכה צד, א ואילך.
ע״פ ויכולו: ראה אוה״ת בראשית מב, ב ואילך. כרך ג׳ תקה, ב ואילך. תקח, א ואילך.
בד״ה חכלילי: תו״א מז, א ואילך.
בד״ה אלה תולדות: תו״א יז, ג.
בלק״ת . . בד״ה ענין הנסכים: מב, א.

ד) עוי"ל פי' ישמחו השמים דהנה פי' הוי' אחד היינו א' בזיין רקיעים והארץ וד' רוחות ועיקר גלוי זה הוא לע"ל כמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד וכמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם ולכן אז ישמחו השמים ז' רקיעים ותגל הארץ מגלוי זה שיהי' בהם.

קיצור. שעכשיו נמשך משמים לפעמים בחי' דין ע' מד"ר בשלח ר"פ כ"ה ולע"ל שיהיה כולו הטוב והמטיב ישמחו השמים משפע חסד ורחמים המשתלשל על ידם. ועוד כי עכשיו לפעמים ועצר את השמים. והשליך משמים ארץ, ומזה נמשך אלביש שמים קדרות. אבל לע"ל אני אענה את השמים והם יענו את הארץ. והיינו ישמחו השמים ר"ת י"ה שמאיר בהם י"ה, היושבי בשמים. השמים מספרים מנהרין ומנצצין. הבונה בשמים מעליותיו. שיהיו ג"ר קבועין בז"א והיינו שם י"ה. ועמ"ש בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ה בענין השפע הנמשך מא"א וע"י בז"א הנקרא שמים. (ב) עוי"ל ענין ישמחו. ע"ד יין של תורה משמח שם אלקים ע"י נכנס יינה של תורה יצא ומתגלה סוד הוי' בשם אלקים. כמ"כ בשמים וארץ כתיב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. ואח"כ כתיב ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים. אך לע"ל יהי' גלוי שם הוי' ממש בבחי' השמים והארץ י"ה יאיר בשמים ו"ה בארץ. ולכן ישמחו ותגל. (ג) עוי"ל כי עכשיו השפע בשמים מז"א. ולע"ל יומשך מע"ק ע"ד השמים החדשים כו' ואז והיה הוי' לי לאלקים. או י"ל כי הוי' אחד א' בזיין רקיעים והארץ וכתיב ביום ההוא יהיה הוי' אחד לכן עי"ז ישמחו ותגל כו'.

ד)* ולכן סידרו פסוק זה בתפלה אחר פסוק בשמים הכין כסאו כו'. שמזה נמשך ה' מלך כי ע"ז מורה ענין הכסא כמ"ש כשבת המלך על כסא מלכותו כו'. ובזהר פ' אחרי דנ"ט רע"א פי' ע"ד משכני אחריך כו' ואזי נגילה ונשמחה בך ל' רבים כי ע"י יחוד זו"נ נמשך האור בבי"ע וזהו נגילה ונשמחה ל' רבים. וזהו ישמחו השמים ותגל הארץ היינו שמים וארץ דבי"ע ישמחו ויגילו מיחוד זה דסוכ"ע וממכ"ע כו' גם י"ל ע"ד מ"ש בלק"ת סד"ה וידעת היום דרוש הראשון בפירוש כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל היינו בבחי' סוכ"ע הנקרא שמים יש שם הוי' ושם אלקים וכן בבחי' ממכ"ע שזהו ענין ועל הארץ כו'. ולע"ל יומשך גלוי ש' הוי' ולכן ישמחו ותגל. גם י"ל דארז"ל שהשטן אין לו שליטה ביוה"כ השטן בגימ' שס"ד. והנה ישמחו ג"כ גימט' שס"ד היינו שלע"ל לא יהיה לו שליטה

בת"א בד"ה וארא: נה, ג.

בלק"ת בד"ה האזינו: עג, א.

ד): כ"ה בדרמ"צ ח"ב (שממנו נדפס כאן). ובכת"י מעתיק (1145) אין מסומן כאן סעיף חדש.

בלק"ת סד"ה וידעת: ואתחנן ד, ד ואילך.

גם בכל שס״ד ימים ואצ״ל ביוה״כ שגם עכשיו אין לו שליטה. והכל מטעם א׳ כי ביוה״כ הוא בבחי׳ והיה הוי׳ לי לאלקים כמ״ש בלק״ת בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון. וכיון ששם הוי׳ מאיר ע״ד ש׳ אלקים לכן אין לו שליטה. ולכן לע״ל שיאיר שם הוי׳ עד״ז דהיינו הר״ת ישמחו השמים י״ה ותגל הארץ ו״ה. אזי לא יהי׳ לו שליטה. וזהו ענין ישמחו.

ה) **ויאמרו** בגוים ה׳ מלך ופרש״י שהחזיר לו את הארון מהפלשתים והיינו ע״י מופתים חוץ לטבע ואפ״ל לכן מלך בשני קמצין. כי נאמר ג״כ ה׳ מלך והיינו בסגול. והסגול פי׳ הפרד״ס כשמקבלת מנה״י שהם סגול. וע׳ בת״א סד״ה אוסרי לגפן בענין גפן נקוד בסגלין ג׳ אבות גפן ממצרים תסיע. וא״כ עם היות כי מלך מורה על במשפט יעמיד ארץ מ״מ י״ל זה עדיין כשמתלבש בלבוש הטבע. ע״ד גבי אסתר ותעמוד לפני המלך. ובבואה לפני המלך. אבל הקמץ הוא גבוה מהסגול והוא מג״ר ולפעמים וקמץ הכהן. ולכן ה׳ מלך בקמץ מורה גילוי מלכותו ביתר שאת. וכמ״ש ה׳ מלך תגל הארץ בתלים רס״י צ״ז ע״ש בפרש״י וכן רס״י צ״ט ה׳ מלך ירגזו עמים ג״כ בשני קמצין. ואפ״ל כענין בעשי״ת אומרים המלך הקדוש המלך המשפט ופרש״י ספ״ק דברכות די״ב ע״ב לפי שבימים האלו הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם. וזהו ענין ה׳ מלך בשני קמצין. דמיירי כשמראה מלכותו כמש״ש בסי׳ צ״ז צדק ומשפט מכון כסאו כו׳ הרים כדונג נמסו כו׳ וכן בסי׳ צ״ט ועוז מלך משפט אהב. ולכן אומרים בר״ה ויוהכ״פ קודם תפלת ערבית ה׳ מלך תגל הארץ. ועמ״ש עוד מענין סגול בלק״ת בשה״ש ע״פ נאוו לחייך בתורים פ״א ופ״ב ומשם י״ל ההפרש בין סגול ובין קמץ ע״ד מש״ש בענין תורי זהב עם נקודת הכסף שמבחי׳ כסף הוא בבחי׳ נקודות וזהו ענין סגול וע״י האה״ר בבחי׳ כמעלת הזהב על הכסף נעשו קוין להנקודות וזהו ג״כ ענין הקמץ כו׳. אך קשה ממ״ש בת״א פ׳ מקץ בד״ה ת״ר נ״ח דגבי כל הנביאים במראה אליו אתודע בקמץ תחת האלף וגבי משה כתיב ומראה ולא בחידות בסגול תחת האלף והיינו כי מראה בסגול זהו ל׳ זכר והיינו אספקלריא דנהרא. אבל במראה בקמץ זהו אספקלריא דלא נהרא וביד הנביאים אדמה. וכן בש״א סי׳ ג׳ ט״ו מהגיד את המראה בקמץ תחת האלף וכן בדניאל. ויש לישב דיש מעלה באסשא״מ שיכולים לראות מה שלא יוכלו לראות באסה״מ יעו״ש בתו״א. אך שהחסרון שאינה מאירה. אכן לע״ל שיהי׳ עליית המ׳ והי׳ אור הלבנה כאור החמה. א״כ אדרבה יהי׳ בה מעלה יתירה. ובפרד״ס שער הצחצחות פ״ז ג׳ אורות שלמעלה מע״ס אור קדמון אור מצוחצח אור צח וסימנך קמץ עכ״ל. והנה בפסוק ה׳ בשמים הכין כסאו נאמר ומלכותו בכל

בלק״ת בד״ה שובה: סה, ג ואילך.
בת״א סד״ה אוסרי לגפן: מז, א.
בלק״ת בשה״ש ע״פ נאוו: יב, ד ואילך.
בת״א . . בד״ה ת״ר נ״ח: לג, א.

משלה בבחי' ממשלה לבד. לפי שאין גלוי מלכותו ממש כ"א ע"ד וממשלתך בכל דור ודור ועמ"ש לעיל דהיינו ע"י שמתלבשת בק"נ. אבל בחי' ה' מלך עולם ועד הוא למעלה מבחי' ממשלה. וכש"כ ה' מלך בקמצין כו' קמץ שרשו מכתר פתח בחכמה כמ"ש במ"א. עוי"ל ועיקר כי פי' מלך בסגול היינו שהוא מולך מכבר אבל מלך בשני קמצין משמע ל' התחדשות שכעת מלך כמו והנה אדוניה מלך במ"א ס' א' י"ח. וא"כ פי' ה' מלך בשני סגלין זהו כשעולם כמנהגו נוהג. אבל ה' מלך בשני קמצין מורה התחדשות מלכותו דהיינו שמראה מלכותו ע"ד ה' מלך גאות לבש ארז"ל במדרש תלים במקומו דקאי על קי"ס שנאמר כי גאה גאה והיינו שבקי"ס הראה מלכותו כמ"ש במד"ר בשלח ר"פ כ"ג. וה"ז התחדשות גדולה במדת מלכותו עד שהמשילו זה למלך שעשו אותו אגוסטוס יעו"ש זהו הנק' מלך בשני קמצין וא"כ לפ"ז פי' ה' מלך בשני סגלין זהו כענין ובטובו מחדש בכל יום תמיד מע"ב ששורש המשכה זו באה מיחוד חיצוני דחו"ב אבל ה' מלך בשני קמצין דוגמת קי"ס זהו ההשפעה הנמשך מיחוד פנימי דחו"ב שמזה נמשך אותות ומופתים מחודשים בשנוי הטבע כמ"ש הרמ"ז פ' בשלח דף נ"ד ע"א ע"פ אז ישיר כו'. ולכן פסוק זה דישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך דקאי על הנסים שעשה בענין הארון מידי פלשתים לכן נאמר מלך בשני קמצין.

קיצור ענין ויאמרו בגוים ה' מלך בשני קמצין ע"ד בעשי"ת המלך הקדוש המלך המשפט. ענין מלך בשני קמצין התחדשות המלוכה כמו בקי"ס ה' מלך גאות לבש כי גאה גאה.

•

הוי' מלך בשני סגלין. מלך בשני קמצין. ימלוך. וגבי אדון עולם אשר מלך הוא בפתח תחת הלמד וכולם נמצאים בכתוב. היינו מלך בשני סגלין ה' מלך עולם ועד תלים יוד י"ו. ויבוא מלך הכבוד שם כד ז'. וישב ה' מלך לעולם שם כט י. כה אמר ה' מלך ישראל ישעי' מד ז'. מלך בשני קמצין ויאמרו בגוים ה' מלך בדה"א סי' יו לא כנ"ל בפסוק ישמחו השמים. ה' מלך גאות לבש תלים צג א' ה' מלך תגל הארץ שם צז א': מלך בקמץ תחת המם ופתח תחת הלמד. מלך אלקים על גוים תלים מז ט' כי מלך ה' צבאות ישעי' כד כג ושם ת"י אתגלי גבורתא דה' וע' בפי' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם בד"ה קול דודי בשה"ש. גלה כבוד מלכותך תלת דישין. מלך אלקיך שם נב ז: ימלוך. ה' ימלוך לעולם ועד בשלח טו יח ימלוך ה' לעולם תלים קמו יוד.

קמץ שרשו מכתר . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שמא.
בד"ה קול דודי בשה"ש: יד, ג ואילך.

ב) **קבלת** עומ״ש ועול מצות בסידור שער הק״ש. מד״ר בשלח ר״פ כ״ג. בענין ההפרש בין דוד ובין מלה״מ מלך על החכמה, מענין שבקשו העצים עליהם מלך. מלך שבחיות ארי כו׳. צ״ל ענין אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא י״ל ע״ד הע״ס ולפני כסאו הם משתחוים.

ג) **וע׳** בב״י סס״י נ׳ מ״ש בד״ה ונוהגים בשם הגדה ות״ז. ואפ״ל ג׳ בחי׳ מלך מלך ימלוך זהו כענין אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. ע׳ באלשיך תלים סס״י קמ״ו בענין ימלוך. ובמערכת שער י״ד בכוונת הקדושה בענין ימלוך פי׳ שיומשך השפע מהבינה.

ד) **ע׳** שיורי כנה״ג סי׳ נ״א. אחד הוא מלכות תמליכהו למעלה ולמטה ולד׳ רוחות, עמ״ש ע״פ ויהי בישורון מלך. ומ״ש ע״פ להודיע לבנה״א כו׳ הדר מלכותו, בד״ה ועתה יגדל נא דתקס״ג, זח״א טו א׳ בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה״ע ועמ״ש בלק״ת בביאור ע״פ זאת חוקת התורה, בשערי ג״ע באות ג׳ פתח ג׳ ד״ב בפסוק ה׳ מלך גאות לבש שער דרך אמת פ״ח ד״א פסוק בישורון מלך, ענין מלך בשני סגלין ע״ד במלך שלמה שהשלום שלו.

ה) **ע׳** זח״א פ׳ בראשית דף ל״ד א׳ מענין מלך מלך ימלוך ובעמה״מ ש״ו ס״פ מ״ו ושי״ד ס״פ קנ״ב ונ׳ לדבריו כי עתיק זהו מל׳ דא״ס ולע״ל יתגלה פנימי׳ ע״י וזהו ה׳ ימלוך לע״ו, ובמק״מ פ׳ בראשית שם פי׳ בשם הפע״ח ה׳ מלך אריך ה׳ מלך או״א ה׳ ימלוך זו״נ. צ״ל המכוון שלע״ל יתגלה גם בזו״נ שהם מקור בי״ע ג״כ בחי׳ המלוכה כאשר ו״ה יהיו כמו י״ה תרין ריעין כו׳ לכן יהי׳ ימלוך לעולם ועד ע״י שאור הכתר יאיר בזו״נ כו׳. בשו״ס בפי׳ ימלוך ה׳ פי׳ ימלוך כתר.

ה) * **בילקוט** פ׳ בשלח רמז רנג בשם המכילתא ה׳ ימלוך לע״ו. ר׳ יוסי אומר אלו אמרו ישראל על הים ה׳ מלך לעולם ועד לא היתה אומה ולשון שולטת בהן לעולם אלא אמרו ה׳ ימלוך לעולם ועד לע״ל עכ״ל, ועמ״ש לקמן סעיף ח׳ בשם הת״י וי״ל לכן אנו אומרים ה׳ מלך ה׳

בסידור שער הק״ש : עה, ב ואילך.

ע״פ ויהי בישורון : ראה סה״מ תקס״ו ע׳ שעד ואילך. שעח ואילך. אוה״ת ברכה ע׳ א׳תתגג ואילך). (ושם מציין לפיה״מ יהי כבוד כאן) וע׳ א׳תתע ואילך.

ע״פ להודיע לבנה״א : ראה ביאוה״ז להצ״צ ע׳ שצו ואילך (ושם ס״ע תה). וראה גם סידור נג, א. יהל אור ע׳ תרפד.

בד״ה ועתה יגדל נא דתקס״ג : סה״מ תקס״ג ח״ב ע׳ תקעו ואילך.

בלק״ת בביאור ע״פ זאת חוקת : נט, ג.

ה) : בגוכי״ק מסומן ס״ה ב״פ.

מלך ה' ימלוך לתקן זה היינו שגם עכשיו אנו אומרים ה' מלך עולם ועד. עו"ש בילקוט ה' ימלוך לע"ו מפני מה כי בא סוס פרעה. ופי' המג"א בספרו זר"ע שם כי אנחנו נק' עמו וכשהרג פרעה בשביל עמו ה"ז גלוי מלכותו כו'. פ' תצוה רמז שע"ו אתה תצוה כו' שהם המליכוני תחלה בים ואמרו ה' ימלוך לע"ו. בירמיה רמז שט"ו ע"פ כי מדי דברי בו כנ"ל פ' תצוה: תלים רמז תרפ"ג הגמרא דעירובין נ"ד.

ו) **בשה"ש** רמז תתקפ"ז בפסוק בעטרה שעטרה לו אמו. על הים ה' ימלוך לע"ו אמר להם הקב"ה כביכול אתם קשרתם כתר מלכות בראשי כו' ואומר ה' מלך עולם ועד אבדו כו'. והוא מהמדרש תנחומא. נשמע דבחי' ה' ימלוך זהו המשכת כתר מלכות. וע' בלק"ת בשה"ש צאינה וראינה דרוש הראשון בפי' במלך שלמה בעטרה שעטרה לו כו'. לפ"ז ה' מלך, מלך. זהו זו"נ. ע"ד מלך שלמה שפירשו בו על ז"א שנק' מלכא. וכן רמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא. וכן המל' נק' מלך שלמה כדפי' בת"א ס"פ בראשית בד"ה צאינה וראינה ואח"כ ה' ימלוך לע"ו זהו המשכת הכתר לז"א שממשיכים לו מכתר דא"א. וכמו בחג השבועות. וכענין יהי רצון וכמ"ש בת"א בד"ה ויקהל משה בענין דאית רצון ואית רצון כו'. והמשכת הכתר נמשך ע"י חו"ב. שעי"ז נמשך המלוכה בבחי' חו"ג, כענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית בת"א בד"ה אשירה להוי'. ובד"ה עבדים היינו בפי' ויוציאנו ה' אלקינו או"א שהלבישו כו' וזהו הוי' ימלוך לע"ו. שבחי' כתר מל' נמשך בבחי' ש' הוי'. ולכן גימ' ה' מלך כו' עד לע"ו הוא כתר. א"נ י"ל ה' מלך ז"ת הנק' זו"נ. ה' מלך חו"ב. ה' ימלוך כתר וכנ"ל. ע' מהרמ"א תלים יוד יו פי' ה' מלך היינו עד שלא נברא העולם ה' מלך משנברא העולם ה' ימלוך לע"ל.

ז) **תלים** יוד י"ו ה' מלך עולם ועד כו'. ענין עולם ועד זהו על המל' דלע"ל כמ"ש ה' ימלוך לע"ו. וא"כ איך אנו אומרים זה בלשון הוה דהיינו עכשיו ממש. ובבחיי בשלח דפ"ז ע"ב ע"פ ה' ימלוך לע"ו כתב שאונקלס תרגם זה בלשון הוה. דהיינו ה' מלכותיה קאים לעלם ולעלמי עלמיא. ותירץ משום שכל הזמנים דעבר ועתיד הם אצלו ית' בהוה. ע"כ גם בעתיד שייך לקוראו בלשון הוה. ולכאורה אינו מובן דמבואר בסש"ב ח"ב פרק ז' שבמדות העליונות אין שייך שום זמן אך ורק במדת מל' שייך

בלק"ת בשה"ש צאינה וראינה: כב, א ואילך.
בת"א . . בד"ה צאינה וראינה: ח, ב.
בת"א בד"ה ויקהל: פז, ד.
בת"א בד"ה אשירה: סג, ב.
ובד"ה עבדים: סידור רצג, ג ואילך.
ז) תלים יוד: מכאן עד סיום ס"י נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרטז.

לומר מלך מלך וימלוך כו׳ וכ״כ בלק״ת בד״ה שובה ישראל דרוש השני רפ״ה. וא״כ כיון בבחי׳* מל׳ שייך זמן א״כ איך שייך לומר על ימלוך ל׳ עתיד, לשון הוה, ויש לתרץ דהמכון ה׳ ימלוך היינו ש׳ הוי׳ ממש שאצלו היה הוה ויהי׳ הכל יחד שהוא למעלה מהזמן. יתגלה בחי׳ זו ממש בבחי׳ מלוכה. וכן פי׳* רבינו ז״ל פירש ותמלוך אתה הוא הוי׳ אלקינו לבדך. היינו שיתגלה בחי׳ אתה הוא לבדך, יתגלה בחי׳ זו בבחי׳ מלוכה לכן שפיר שייך גם ל׳ עתיד בהוה כיון בבחי׳ זו דהוי׳ גם העתיד הוא בהוה כו׳.

ח) **הת״ל** בפי׳ ה׳ ימלוך לע״ו. כ׳ והוא מלך מלכין בעלמא הדין. ודיליה הוא מלכותא לעלמא דאתי. ודיליה היא והויא לעלמי עלמין עכ״ל א״כ מובן ההפרש בין ה׳ מלך, עכשיו. ובין ימלוך לע״ל, כי עכשיו נקרא מלך המלכים. ר״ל שיש מלכים זולתו והם השרים של עובדי כוכבים אלא שהוא מלך המלכים. אבל לע״ל הוא לבדו ימלוך נורא. וזהו והיה הוי׳ למלך על כל הארץ. וכן פי׳ בזח״א תולדות דקמ״ג ע״ב סד״ה יעבדוך עמים. וכן ע״פ הקבלה פי׳ מלך מלכי המלכים. המלכים הם זו״נ דאצי׳. מלכי הם חו״ב. מלך מ״ה הוא א״א נמצא עכשיו המלוכה בבי״ע הוא ממדות דאצי׳. והא״ס ב״ה נק׳ מלך מלכין. אבל לע״ל יהי׳ המלוכה בבי״ע ממש מבחי׳ כתר היינו עתיק יומין והיינו ה׳ שהוא עת״י ימלוך ממש וזהו ותמלוך אתה הוא הוי׳ אלקינו לבדך כו׳ ועמש״ל סעיף ד׳. ועמ״ש במ״א בענין מ״ש בש״א יב יב ותאמרו כי מלך ימלוך עלינו וה׳ אלקיכם מלככם שהוא ג״כ עד״ז שה׳ עצמו יהי׳ מלככם ולא בבחי׳ מלך מלכין.

ט) **במדרש** תלים סי׳ יוד ה׳ מלך ע״ו אימתי כשיאבדו כו׳ זה ע״ד הנז׳ בילקוט בשה״ש בפסוק בעטרה שעטרה לו אמו שאמרו ה׳ ימלוך לע״ו כנ״ל ס״ו, ומזה נמשך שאמר הקב״ה אין לי מל׳. עד ועלו מושיעים כו׳ ואומר ה׳ מלך כו׳. ילקוט ח״א רל״א ד׳ בפ׳ קרח ע״פ ואני. ענין אבדו זהו ע״ד ובאבוד רשעים רנה. ועמ״ש מזה בת״א פ׳ ויצא בד״ה ושבתי בשלום. ועיין בלק״ת פ׳ עקב בענין שהארץ ניתנה בזכות המילה. ובזח״א ויחי דר״י ע״א ע״פ ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. וז״ש בישעי׳ רס״י נ״ב כי לא יוסיף כו׳ וע׳ מזה בילקוט ח״א רמז פ׳ ח״ב סוף רמז רע״ג, ובזח״א פ׳ וישלח דקע״ב ע״ב בפי׳ לא יוסיף כו׳ שס״מ נק׳ כן, והא״ס בא נחש על חוה, וע׳ זח״א פ׳ נח דע״ג סע״ב. ע׳ עוד מענין ה׳ מלך במד״ר איכה ס״ז ד׳, ובאסתר קכ״ז א׳ פ״ד דר״ה דל״ב ב׳.

בלק״ת בד״ה שובה: סז, ג.
בבחי׳: אוצ״ל: דבבחי׳. (ועד״ז להלן בסיום הקטע).
פי׳: אולי תיבה זו מיותרת.
בת״א . . בד״ה ושבתי: כא, ג.
בלק״ת פ׳ עקב: ראה שם יד, א ואילך. טז, ג ואילך.

י) **בזח"א** דף ל"ד א' פי' ה' מלך עולם ועד. ה' מלך זהו מ' עולם הוא ז"א ועד הוא בינה. דתמן הוא ויעודא וקיומא ואשלמותא דכולא וע' הפי' בפרד"ס ערך ועד. ולכן ועד אין לו הפסק כמו סלה עיין זח"ג ויקרא דף ד' סע"א פי' דסלה הוא בינה ששם התגלות עתיק יעו"ש ובפרד"ס ערך סלה ובמא"א אות סמך סל"ה. ולכן אין לו הפסק כי אני הוי' לא שניתי ונק' מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. כי לא אדם הוא להנחם ע' ת"א פ' יתרו בביאור דזכור ושמור בדבור אחד. ועד"ז ענין ועד אין לו הפסק וא"כ לפ"ז פי' ה' מלך עולם ועד זהו ג' עליות המ'. הא' כשמקבלת מז"א ומיוחדת עמו וזהו ענין ה' מלך. וזהו עד שקראה בתי. הב' עולם ע"ד עולם חסד יבנה. והוא ענין עד שקראה אחותי שהרי כתיב ואיש כי יקח אחותו כו' חסד הוא. ונק' חסד עולם. הג' עלייתה בבינה ע"ד עד שקראה אמי וזהו ענין ועד שאין לו הפסק כמו חו"ב שהן תרין רעין דלא מתפרשין ועמ"ש מזה ע"פ חכלילי עינים מיין כו' בההגהות.

ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לע"ו. ע' בבחיי פ' נשא שכתב שהם נגד ג' הויות שבברכת כהנים יברכך הוי' יאר הוי' ישא הוי', ואפ"ל שהם ג' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ומה שלמעלה מבחי' סוכ"ע כנזכר ג' בחי' אלו בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בענין מזון ולבוש ובית, ובביאור ע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו בענין ג"פ קדוש, ומ"ש בד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, שעכשיו ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע ולע"ל יומשך סוכ"ע בבחי' גילוי כמו מכ"ע ואז יומשך מקיף עליון יותר כו' ועמ"ש סד"ה הבאים ישרש בסוף הביאור ומ"ש בביאור שני ע"פ וידעת היום דרוש הראשון. וגם להעיר מענין ג' בחי' מלכיות זכרונות שופרות. וזהו ענין ה' מלך בחי' מלכיות ה' מלך בשני קמצין זכרונות, ה' ימלוך שופרות או מה שלע"ל יתקע בשופר גדול, ע' בד"ה מה טובו בענין ג' תשובות קדש לי כל בכור וע' בענין ג' בחי' שקראה בתי אחותי אמי. ובענין הלל ברכה והודאה. והנה שייכות ג' בחי' אלו לברכת כהנים הוא ע"פ מ"ש בזח"ב ר"פ יתרו דס"ט

ת"א . . בביאור דזכור ושמור: עב, ב ואילך.

ע"פ חכלילי . . בההגהות: ראה אוה"ת ויחי שעה, א ואילך.

בד"ה מזמור שיר: לקו"ת ברכה צח, ד ואילך.

ובביאור ע"פ אחרי: לקו"ת ראה כ, ג ואילך.

בד"ה והיה ביום ההוא: לקו"ת ר"ה נח, ב ואילך.

סד"ה הבאים ישרש: תו"א נה, ב.

בביאור שני ע"פ וידעת: לקו"ת ואתחנן ו, א ואילך.

בד"ה מה טובו: בלק עג, א ואילך.

בענין . . בתי אחותי אמי: תו"א לו, א ואילך. אוה"ת חנוכה שטז, א ואילך. ועוד.

ובענין הלל ברכה והודאה: סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תש ואילך. אוה"ת חנוכה כרך ה' ע' תתקלז, א ואילך.

שייכות ג' בחי' אלו לברכת כהנים: ראה גם אוה"ת נשא ע' ערב. שמיני ע' כו. במדבר הוספות ע' א'תלח.

ע״ב בענין אית מלך לעילא וכהן דמשמש תחותיה. היינו שהכהן מחבר המלך עם העם כו׳. וכענין משה ואהרן בכהניו שהם חיברו נש״י עם הקב״ה כמ״ש במ״א ע״פ ויצוום אל בנ״י. וגם הכהן ע״י קרבנות מעורר בחי׳ והחיות נושאות כו׳ וממשיך תוספת אור במ׳ דאצי׳ שיהי׳ חבור ויחוד זו״נ וזהו ה׳ מלך. הוי׳ היינו ז״א. מלך שנמשך להאיר בבחי׳ מ׳, וכמ״ש בזהר וארא דכ״ח סע״ב בענין פי׳ ארוממך אלקי המלך וכמ״ש מזה בת״א ע״פ כי אתה נרי הוי׳. בפי׳ יחיד חי העולמים מלך. מלך יחיד כו׳ וע״פ ואולם חי אני. ומ״ש בד״ה כי תצא דרוש הראשון בפי׳ ישתבח שמך לעד. וזהו ע״ד אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני. וגם כי הנה כתיב מלך אלקים על גוים, שלפעמים מאיר בבחי׳ מלכותו ית׳ רק שם אלקים, ומבחי׳ זו יוכל להיות יניקה גם לעמלק ולעובדי כוכבים ומזלות וכמו שאמר פרעה לא ידעתי את הוי׳ ואעפ״כ ידע משם אלקים כמ״ש אלקים יענה את שלום פרעה. משא״כ בחי׳ ש׳ הוי׳ אני הוי׳ לא שניתי. וכתי׳ כי חלק הוי׳ עמו. ועיין מזה בסבא דמשפטים דצ״ו ע״א. ולכן ממשיכים הוי׳ מלך שיאיר ש׳ הוי׳ במדת מלכותו ית׳, וזהו ענין הברכות שארז״ל כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה. להמשיך ש׳ הוי׳ במדת מלכותו ית׳ בא״י אמ״ה כו׳ ופי׳ ענין שם הוי׳ כ׳ הרמ״ז שם שהאיר אחר עולם התוהו ויובן עפמ״ש בפי׳ לתת נקמת הוי׳ במדין. וע״ד בתפארת מאיר ש׳ הוי׳ משא״כ בחו״ג בלק״ת פ׳ תזריע בד״ה קמיפלגי במתיבתא דרקיעא. וא״כ פי׳ הוי׳ מלך להמשיך מבחי׳ ת״ת במ׳ וזהו ענין יעקב בריח התיכון וזהו יברכך הוי׳ וישמרך. והיינו ע״י הכהן קו הימין וזהו אית מלך מל׳ דאצי׳ וכהן דמשמש תחותיה מיכאל כהנא רבא דבריאה כו׳ ואית מלך לעילא בינה ברזא דקדה״ק. ובחי׳ זו מאיר בעשי״ת כמ״ש בז״ה פ׳ בראשית על מאמר הזהר שם ד״ג ע״א שלכן לא נברא העולם באותיות אלו מ׳ ל׳ ך׳ כי עלמא צריך למלך שהארת בינה מאיר בעשי״ת. ועמ״ש בלק״ת בד״ה כי כארץ תוציא צמחה בפירוש המלך הקדוש שאומרים בעשי״ת וזהו כענין רזא דקדה״ק הנ״ל עמ״ש בד״ה שבת שבתון. בפירוש קדה״ק שגם מבחי׳ קדש הוא מובדל כו׳, וכן ז״א נק׳ קדוש ובינה נק׳ קדה״ק שמובדל ומרומם מבחי׳ ז״א, ונעשית כתר לז״א. וכהן דמשמש תחותיה זהו חסד דז״א. וזהו ענין ה׳ מלך בשני קמצין, וקאי על העתיד כמשארז״ל שלימוה״מ יהי׳ הכנור של שמונת נימין שהוא אור הבינה. ושורש ההפרש בין ה׳ מלך בסגול ובין ה׳ מלך בשני קמצין

ע״פ ויצוום: ראה אוה״ת וארא ע׳ קצא ואילך. קצד ואילך. רז ואילך. ועוד.
בת״א ע״פ כי אתה נרי: מ, ג ואילך.
וע״פ ואולם: סה״מ תקס״ט ע׳ קפה ואילך (ובהנסמן בהמ״מ שם לע׳ קפג).
בד״ה כי תצא: לד, סע״ד ואילך.
בפי׳ לתת נקמת הוי׳: ראה לקו״ת מטות פו, ד ואילך.
בלק״ת . . בד״ה קמיפלגי: כג, ג.
בלק״ת בד״ה כי כארץ: נצבים נא, ב.
בד״ה שבת שבתון: דרושים ליוה״כ ע, ב ואילך.

י"ל כי יש ב' הויות הא' בע"ק הב' בז"א והם סוכ"ע וממכ"ע וכמ"ש בלק"ת בד"ה זאת חוקת התורה אשר צוה הוי', והנה הוי' מלך בסגול זהו הוי' דז"א שמאיר במ' דאצילות אכן הוי' מלך בשני קמצין זהו הוי' דכתר שמאיר ע"י הבינה ולכן נק' בחי' זו קדה"ק, וזהו הוי' מלך תגל הארץ, שמזה נמשך גודל השמחה בעולם מהתגלות שם הוי' דא"א ע"י הבינה והיא הנק' שמחה משא"כ בעוה"ז הנמשך ממ' א"א שיהי' השמחה בשלימות וכמ"ש במד"ר פ' אחרי. וזהו ג"כ ע"ד ביצ"מ שארז"ל עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים דר"ל שבא המשכה מכתר שהוא הנק' מלך מלכי המלכים. כי המלכים הם זו"נ, מלכי המלכים חו"ב כו' אך עכ"ז המשכה זו הי' ע"י הבינה שממנה נמשך יצ"מ, וכן לע"ל נאמר כימי צאתך מאמ"צ כו', אך ענין ה' ימלוך לע"ו שהוא גבוה מבחי' ה' מלך גם בשני קמצין. י"ל ע"ד דארז"ל שלימוה"מ יהיה הכנור של שמונה נימין ולע"ל יהי' של יוד נימין. ור"ל כי בימוה"מ יאיר אור הבינה רק שכתר וחכמה יאירו בה. אבל לע"ל בתחה"מ יאירו הכתר והחכמה כמו שהן בעצמותן שזהו למעלה מכמו שמאירים ע"י בינה. ועז"נ ה' ימלוך לע"ו שיהי' התגלות מל' דא"ס ממש. וזהו ענין ישא הוי' פניו אליך שהוא גלוי שלמעלה גם מסוכ"ע, ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן שיש ג' בחי' בבגדי אהרן הא' למעלה מהאצי'. הב' באצי'. הג' בבי"ע, וא"כ ע"י ג' בחי' כהן נמשך ג' בחי' הנ"ל שבמל'. הא' מל' דאצי' שיאיר בבי"ע בתוספת אור אבל עכ"ז הגלוי ע"ד בבריאה. הב' הגלוי כמו שהוא באצילות והיינו ע"י כה"ג ז"א שממשיך אור הבינה ח' נימין כנ"ל הג' הגלוי מה שלמעלה מאצילות ונק' פנימיות עתיק יומין והכה"ג הממשיך זהו א"א כמ"ש המגיד להב"י בפי' והכהן הגדול מאחיו רמיז לכתר דאיהו גדול מכל הספירות. ובו ועל ידו יומשך האור ממ' דא"ס ממש ועז"נ ה' ימלוך לע"ו.

•

ה' הפיר תלים לג י' יש להעיר מענין העצה דהפלגה נבנה לנו מגדל ע' בת"א וה' הפיר עצתם ועד"ז יובן ענין זה, וגם ע"ד אם תגביהי כנשר, גם ע"ד מ"ש במצרים הבה נתחכמה לו כו' וכעין זה פי' מהרמ"א.

הניא מחשבות ע"ד ישוב מחשבתו הרעה כו' וז"ס עד זומם, ע' בהרמ"ז ס"פ שופטים כאשר זמם כו' וזהו ה' הפיר כי משם אורידך נאם ה'

בלק"ת בד"ה זאת חוקת: **נז, ג ואילך.**

סד"ה ועשית בגדי קדש: **תו"א פב, א ואילך.**

ה' הפיר: **נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרכב.**

ע' בת"א: **יא, א ואילך.**

ועמ״ש בהגהות לד״ה ולא אבה כו׳ בענין בלעם בלא עם וצ״ל עם זו כו׳ וזהו הניא מחשבות עמים, ענין הפיר ע׳ בלק״ת סד״ה ואשה כי תדור שזהו ענין וחפרה הלבנה. וע״ש ב׳ הת״ז, עצת, תלים פ״ג ד׳ ויתייעצו על צפוניך, ובילקוט שם נוטלים עצה על מזבח שלך כו׳ על ירך המזבח צפונה כו׳ ואפ״ל כי מקו השמאל יש יניקה לחיצונים ונש״י מתקנים הקו שמאל ע״י הקרבנות ע׳ סד״ה בכ״ה בכסלו, גם צפוניך חדשים עם ישנים צפנתי לך. וע׳ במד״ר פ׳ דברים ע״פ פנו לכם צפונה, ואין צפונה אלא תורה שנאמר יצפון לישרים תושיה, גם ע״ד מה רב טובך אשר צפנת, ואפ״ל שזהו פנימי׳ התורה ויוסף נק׳ צפנת פענח דמטמרין גלין ליה.

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה׳ היא תקום משלי יט כא סנהדרין ג כו״ב מד״ר רפגב רח, ילקוט חב פטד קמוד קמטא של״ה נו״ב סב, בחיי נגד קצוד.

א) **בחיי** ר״פ וישב בביאורו פסוק בטח אל ה׳ בכל לבבך ולא ישען על בינתו הביא פסוק רבות מחשבות כו׳ וסיים ואין ראוי לו לצדיק השלם במדת הבטחון לבקש סבה כו׳ ובח״ה שער הבטחון חייב העסק בסבות וצ״ל הבחיי קאי על צדיק השלם דוגמת יוסף כו׳, יעו״ש ומבמ״א.

ב) **בשל״ה** דנ״ו ב׳ תמים תהיה עם ה׳ אלקיך יהי לבי תמים בחוקיך כי כל המדות וההנהגות תלוים בהתעוררות הלב כי רבות מחשבות בלב וכו׳. וד״ס ע״ב כ׳ בכלל דביקות האמונה כו׳ ואמר אעשה זה אם ירצה השם וכו׳ וסימנך עצת ה׳ היא תקום. היא ר״ת אם ירצה השם. נשמע מזה דפירש רבות מחשבות היינו כשמחשב שיעשה כן בכחו ועוצם ידו. אבל כשמחשב לעשות כן אם ירצה השם. זהו שרי.

ג) **וכן** משמע פ״ג דסנהדרין דף כ״ו שאמרו מחשבה מועלת אפילו לד״ת שנאמר מפר מחשבות ערומים איוב סי׳ ה׳ יב ופרש״י לחד לישנא מה שאדם מחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי מועלת להשבית הדבר ועוקרו שאין הדבר מתקיים כו׳ ואם עסוקים לשמה מתקיימת שנאמר רבות מחשבות בלב איש ועצת ה׳ היא תקום עצה שיש בה דבר ה׳ היא תקום לעולם. וגבי מפר מחשבות ערומים פי׳ המצ״ד בהשגחתו מפר מחשבות

בהגהות לד״ה ולא אבה: להגהות אלו צויין ג״כ באוה״ת ר״ה ר״ע א׳שסח. וראה גם אוה״ת בלק ע׳ תתצט. מילואים ליהל אור ע׳ תרמ.

בלק״ת סד״ה ואשה: מטות פד, ד.

סד״ה בכ״ה בכסלו: כט, סע״ד ואילך.

בחיי ר״פ וישב: אוצ״ל: ר״פ מקץ.

ומבמ״א: ראה יהל אור ע׳ קנא ואילך. אוה״ת וישב כרך ה׳ תתקט, ב ואילך.

חכמים המתחכמים בערמות ותחבולות עכ"ל, ות"י דקאי על מצרים שאמרו הבה נתחכמה לו וא"כ זה שיך למ"ש לעיל ע"פ ה' הפיר עצת כו', וע' מפסוק מפר מחשבות בנדרים ד"צ ע"א הוכיחו מזה דשייך הפרה גם למחשבה בעלמא יעו"ש ויש להעיר ממ"ש בביאור ע"פ יונתי בענין פי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם. ועוד כי המחשבה היא כלי היקר מאד ולכן הרהורי עבירה קשין מעבירה ע"כ אין ראוי להעשות יש ודבר נפרד בהמחשבה ולכן דוקא מחשבה מועלת כי המחשבה היא לבוש הפנימי ושם צ"ל הביטול ביותר כו'.

ד) **בעקרים** מ"ד פ"ט ההשגחה הנמצאת בענינים החלקיים אשר נראה כמה חכמים וערומים משתדלים בסבות נאותות להוציא מחשבותם לפועל להגיע הרע לאיש מה ולא תשלם לחשבותם שתגיע לפועל אדרבה אותן הסבות בעצמן שיחשבו שיגיע בהן לזולתם הרע פעמים הן סבות להגעת הטוב כמו שקרה לאחי יוסף כו' וביחוד שהיא תמצא בחלושים ובמי שאין לו עזר כו' וזו הראיה זכרה אליפז אמר מפר מחשבות ערומים.

ה) **עיין** ילקוט במקומו במשלי בסי' י"ט ע"פ רבות מחשבות כו'. ועצת ה' זהו ענין היא תקום והיא שעמדה לנו. עוי"ל פי' רבות מחשבות זהו הפך ממשארז"ל כשם שאין בלבד אלא אחד. גם בענין רה"ד טורי דפרודא.

קיצור רבות מחשבות כי מחשבה מועלת לפי שבמחשבה צ"ל יותר הביטול כמו שמה"ט הרהורי עבירה קשין מעבירה ולכן מפר מחשבות ערומים. אבל כשמחשב אם ירצה השם ובוטח בהש"י והמחשבה היא טובה אז ועצת ה' היא תקום.

⊖

עצת ה' לעולם תעמוד מחשבות לבו לדור ודור. תלי' ל"ג י"א בע"מ מח"ד ח"ב ס"פ י"ט וז"ל אמנם בתואר מלך, מלכי ישפר עלך. כי עצת ה' לעולם, נפלאותיו מחשבותיו אלינו עכ"ל וכ' המפרש פירש מלך הוא לשון עצה מלשון מלכי ישפר עליך בדניאל סי' ד' כ"ד דפרש"י מלכי עצתי כמו איעצך אמליכינך במ"א סי' א י"ב. ובנחמיה סי' ה' ז' וימלך לבי עלי. ובספר שורש ישע ערך מלך כ' שכמ"כ י"ל שנקרא המלך מלך שהוא בעל וראש העצה היעוצה לבני מדינתו עכ"ל. וא"כ אפ"ל למעלה

בביאור ע"פ יונתי: לקו"ת שה"ש יז, ג ואילך.
עצת ה' לעולם: נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרכג.

ענין מדת מלכותו ית׳ הוא ג״כ גם לשון עצה. כי הנה אין מלך בלא עם. והרי קודם בריאת העולם הוא לבדו הוא וגם עכשיו כולא קמיה כלא חשיב. אלא שכך עלה במחשבה שיהי׳ אנא אמלוך וזהו ענין עצה כדי שעי״ז יהי׳ גלוי אלהותו בעולמות. ומזה יש להעיר למ״ש מגיד מראשית אחרית כו׳ האומר עצתי תקום בישעי׳ סי׳ מ״ו יו״ד. והקשה במד״ר וארא רפ״ט מהו עצתי, ופירשו שהוא חפץ להצדיק בריותיה. ובישעי׳ סי׳ י״ד כ״ו כ״ז זאת העצה היעוצה כו׳ כי ה׳ צבאות יעץ כו׳ ובישעי׳ סי׳ כ״ג ט׳ ה׳ צבאות יעצה. ובירמיה סי׳ ל״ב י״ט גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם כו׳. וע׳ מזה בר״ח תחלת שער היראה ובמד״ר פ׳ וישב פרשה פ״ד ע״פ וישלחהו מעמק חברון מאותה עצה עמוקה שנתן הקב״ה ובין חבר הנאה שהי׳ קבור בחברון. ובישעי׳ ר״ס כ״ה כי עשית פלא עצות מרחוק. מבואר בזהר ס״פ צו כי עצות הם נו״ה ועצה זו נמשך מרחוק שהיא חכמה ע״ד ואחכמה והיא רחוקה ממני. וכן מבואר בזהר פ׳ בלק דף קצ״ג ע״ב ובפרדס ערך עצה. פי׳ רז״ל כליות יועצות והכוונה כי נו״ה שהם הכליות כדפרשנו בערכם הם המשפיעים עצה למל׳ עכ״ל ובמא״א אות יוד סעיף י״ט יועץ נקרא הבינה כי היא העצה ומתפשטת בנו״ה וממנה כליות יועצות עכ״ל והי״נ כתב שכן פי׳ בזח״ג פ׳ צו דל״א ע״א יועץ דא איהו נהר כו׳. ויש להבין זה מה שהבינה נק׳ יועץ ממ״ש בת״א ר״פ לך. בענין ה׳ דאברהם שהיא בינה הוא דא עתיקא וכו׳ ע״ש. וע׳ עוד במא״א אות ע׳ סמ״א עצה מסטרא דאימא והיא מתפשטת עד הוד כו׳ עכ״ל וז״ש לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה כו׳.

כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד. תלים לג ט. (ספד״צ פ״א של״ה דף ד׳ ב. קנבא קעהב שמחא שנטב. ע״מ צגב. תד״א ח״א פי״ח. בחיי דף ד׳ א׳) שבת פכ״ג דקנ״ב סע״א כי הוא אמר ויהי זו אשה הוא צוה ויעמוד אלו בנים. וע״ש בפרש״י ובמהרמ״א שם לפי שיש ב׳ טעמים במצות עונה כו׳ ע״ש. ולדבריו י״ל ענין זה להמשיך בחי׳ ונהר יוצא מעדן שז״ס מצות פריה ורביה כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון. וזה חטא בני אהרן שלא נשאו נשים ולא המשיכו בחי׳ ונהר יוצא כו׳, ובסש״ב פמ״ט ולבבך זהו האשה וילדיה שלבבו של אדם קשורה להן בטבעו כמארז״ל ע״פ כי הוא אמר ויהי זו אשה הוא צוה ויעמוד אלו בנים, וכ״מ מפרש״י בגמרא שם. וא״כ זהו ע״ד ע״כ יעזוב כו׳ ודבק באשתו כו׳.

בת״א ר״פ לך: יא, סע״ב ואילך.
כי הוא אמר: נדפס ג״כ במילואים ליהל אור ע׳ תרכא.
בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים: לח, ד ואילך.

ב) **בזח"ב** תרומה קער"ב ויאמר אלקים יהי אור היינו דכתיב כי הוא אמר ויהי, הוא בלחודוי. ועמ"ש בסידור בפירוש ברוך שאמר והיה העולם ובשל"ה ד"ב בשם הרמב"ן כי הוא אמר פי' חפץ ורצון ר"ל הוא עלה ברצונו לגילוי אז ויהי דהיינו סוד ההויות, הוא צוה ונבראו היינו סוד גילוי השמות עכ"ל וכ"כ עוד דקנ"ב א' ויהי בחי' גלוי היולי שלמעלה ואח"כ נתגלה שמותיו ית' לבנין ולפעולות וזהו הוא צוה ויעמוד עכ"ל והיולי פי' בע"ח שמ"א פ"ג שהוא הכתר שכולל ד' יסודות שהם חו"ב תו"מ. וא"ו פי' הוא אמר היינו רדל"א ויהי נתהוה מזה בחי' א"א הוא צוה ויעמוד גלוי ע"ס כו'. וכן עד"ז למטה תחלה בריאת ההיולי ואח"כ ד' יסודות, לפי הרמב"ן בחומש ועמ"ש מזה בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו ספ"ב. וזהו בראשית נמי מאמר הוא ות"א בקדמין הוא ג"כ רק בחי' מאמר כמ"ש בביאור בשעה שהקדימו. ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ספ"ג ושם ספ"א בפ' עד יעבור עמך הוי' למעלה מבחי' התהוות ומשם יובן ענין ויהי. ופי' ויעמד זהו ע"ד ויעמידם לעד לעולם תלים קמ"ח ו'. והארץ לעולם עומדת, והוא ע"ד אף תכון תבל בל תמוט. ועמ"ש מזה בת"א בד"ת יביאו לבוש מל'. וע' זח"א דפ"ח בפי' ויעמד השמן ובזח"ב תצוה קפ"ב ע"א כדכורא דקיימא בחיליה ולא כנוקבא דאורחהא למיתב כו' אשר העמידה מורה על הכח והגבורה וכענין ואתה עמדת להם בעת צרתם וכן והיא שעמדה לאבותינו ולנו כו'. ובעה"כ של הסה"ד ערך עמידה. עמידה משמש ענין קיום הדבר כמו למען יעמדו ימים רבים בירמיה סי' ל"ב. ויכלת עמוד בפ' יתרו ותרגום ותוכל למיקם. עמד טעמו בו ר"ל התקיים ולא נשתנה. וצדקתו עומדת לעד. והנה מזה יובן דקאי אדלעיל עצת ה' לעולם תעמוד ר"ל שתתקיים בודאי. שהרי כי הוא צוה ויעמוד שע"י ציווי ומאמר עומד העולם ומתקיים, וכש"כ עצת ה' מה שיעץ ממחשבה עמוקה שלמעלה מבחי' מאמר ודבור כו', אשר לעולם תעמוד.

(**קיצור** כי הוא אמר ויהי. י"ל מאמר דבראשית, הוא צוה ט' מאמרות. וזהו ברוך שאמר והיה העולם ואח"כ ברוך אומר ועושה, ויעמוד ענין קיום כמו ויעמידם לעד לעולם. עמד טעמו בו. ולכן כ"ש כי עצת ה' לעולם תעמוד).

בסידור בפירוש ברוך שאמר: לט, ג ואילך. ולעיל בד"ה זה.

בלק"ת . . בד"ה את שבתותי: מא, ד.

בביאור בשעה שהקדימו: ראה לקו"ת במדבר יג, א.

ובד"ה האזינו: לקו"ת האזינו עב, ד.

כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. תלים קלב י"ג. ועמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת ציון דרוש השני ובהביאור שם, ומ"ש ע"פ ציון במשפט תפדה. תד"א ת"א פי"ח ח"ב פי"ט, מ"ע אופן ס"ח, בחיי צאב קטו ג' קסב ריבא, ובפרדס ערך אוה. והיינו כי יחוד ו"ה באמת ההמשכה הוא ע"י הואו אבל שרשה נמשך מהאלף ממש כמ"ש בזח"ב פ' תרומה דקמ"ו סע"ב ישקני ההוא דסתים כו' ובמה ביעקב כו' וע"ז מורה תיבת אוה. ולכן האלף והואו הם פעמים כתיב וקרי כמו ולא אנחנו והקרי ולו. וכן בכל צרתם לא צר והקרי לו. וכן ולא נתכנו עלילות והקרי ולו, וע' זח"ג סוב בענין ואו שיש בו מלוי אלף. וכן אחד בחלופי אתוון ועד. נמצא הואו רומז לאלף, וע' במא"א אות ב' ססע"י ח' ובאות צ' סט"ו.

ב) **בזבחים** פב"ת דקי"ט ע"א ענין שציון נק' מנוחה כי בחר כו' ובמנחות ספ"ט דפ"ז סע"א המזכירים את ה' כו' אתה תקום תרחם ציון כו' ומעיקרא מאי הוה אמרי כי בחר ה' בציון כו'. נדה פב"ת ד"ע ע"ב כתוב אחד אומר כי בחר ה' בציון כו' וכתוב אחד אומר כי על אפי ועל חמתי כו' כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה כאן כו'. ענין מנוחה נתבאר ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך, וענין נחלה יש להעיר מענין וממתנה נחליאל ומענין למנצח על הנחילות דפי' במדרש תהלים שנחלו את הקב"ה לאלוה. ובמד"ר משפטים פל"ב שנחלו מהקב"ה שיהיו חיים וקיימים לעולם וה"ע נחליאל שנחלו בחי' אלקות ממש ע"ד אני אמרתי אלקים אתם. גם פי' אל הנחלה להנחיל אוהבי יש שבהם יקבלו מלוא עומסו של הקב"ה ועמ"ש מזה ע"פ והיה ביום הנחילו. וענין המזכירים להמשיך היחוד העליון ע"ד בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וע' במא"א הנ"ל. ומענין בת פרעה יש להעיר ממארז"ל פ"ה דשבת בשעה שנשא שלמה את בת פרעה בא גבריאל ונעץ קנה בים כו' ועיין במד"ר ס"פ תרומה ע"פ גער חית קנה ובזח"ג פ' פנחס דרנ"ב ע"א ובפי' הרמ"ז שם, ובמגיד משרים פ' בראשית דף ד' ע"א ונעץ קנה כלומר דמסט"א אקרי קנה ברזא דגער חית קנה ונעץ בים הגדול דהיינו מטרוניתא דאקרי ים (וכנודע מענין כל הנחלים הולכים אל הים) כלומר דבחוב דיליה אתיהיב תוקפא לההוא סטרא למהוי ליה תפיסו במטרוניתא לאטלא זוהמא בה (ע' בה"ז פ' חקת ע"פ כן דרך אשה

כי בחר: נדפס ג"כ שם ע' תרס. (ושם ע' תרסב קטע נוסף ע"פ זה — שנדפס שם מס' דרך אמונה פג, ב).

בת"א . . בד"ה רני ושמחי: לז, ב ואילך.

ע"פ ציון במשפט: ראה ע"פ זה בלקו"ת ואוה"ת ר"פ דברים. ס' מאמרי אדה"ז נ"ך ע' כג ואילך.

ע"פ מאמר הזהר ר"פ ויצא: ביאוה"ז לאדהאמ"צ קלב, ב ואילך.

ע"פ והיה ביום הנחילו: אוה"ת תצא ע' תקג.

המזכירים: ישעי' סב, ו. וראה אוה"ת בלק ע' א'כז ואילך.

בה"ז פ' חוקת: צו, ב ואילך.

כו׳) והיינו דקאמר והעלה סרטון דהיינו זוהמא כו׳ עכ"ל לענייניו, ומזה נמשך כי הבחינה אשר כי בחר ה׳ בציון אוה כו׳ נעשה בבחי׳ כי על אפי ועל חמתי כו׳, מחמת זוהמא הנ"ל שמבחי׳ קנה כו׳, ולכן קנה ג"כ גימ׳ ציון, כי הוא זה לעומת זה דבחי׳ ציון.

ג) **ציון** ל׳ דו"נ אזכיר את שמי למען תזכרו והיינו אור הלבנה כאור החמה. עין בעין יראו ע"י בשוב ה׳ ציון. וענין יחוד זה זהו השפעת נבואה ורוה"ק כמ"ש במד"ר פ׳ ויצא פ"ע ע"פ והנה באר זה ציון כו׳ כי מן הבאר ההוא ישקו שמשם היו שואבים רוה"ק כו׳.

ד) **בירושלמי** פ"ד דתענית ה"ב ולא מצינו שנקראו ישראל ציון אלא זה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה ופי׳ בקה"ע היינו ע"י ג׳ בחי׳ תורה ועבודה וגמ"ח המרומזים בפסוק זה ואשים דברי בפיך זו תורה ובצל ידי כסיתיך זו גמ"ח כו׳, והם בחי׳ בצלמינו כדמותינו וזהו ענין ציון כו׳ ואז כנ"י מקבלת כל האורות עליונים שלמעלה ממש מכללות הע"ס הנמשכים ע"י יוסף גימ׳ ציון הנק׳ צדיק עליון בנקודת ציון בחי׳ יסוד שבה כו׳ בחי׳ באר מים חיים שנמשכים בו המים ממקור מים חיים כו׳ ומכ"ז יובן ענין כי בחר ה׳ בציון, ע"ד ששים המה כו׳ אחת היא יונתי כו׳ וכן פי׳ במהרמ"א כאן ע"ד לא בחרתי בעיר כו׳ ואבחר בדוד כך ציון המכוון נש"י שהרי נקראו ע"ש יוסף נוהג כצאן יוסף, ויוסף הוא גימ׳ ציון כנ"ל.

ה) **בשל"ה** דל"א א׳ בשם הרמב"ן פ׳ תצוה והבחיי שם ע"פ לשכני בתוכם שהשראת השכינה בישראל צורך גבוה הוא וזהו אוה למושב לו. כי אוה ל׳, תאוה ותשוקה וע׳ במד"ר ר"פ תצוה ס"פ ל"ו בענין למעשה ידיך תכסוף. ואפ"ל בזה תרי טעמי הא׳ שעי"ז מתבררים ניצוצים דתוהו שבשרשם גבוהים מהתיקון ועמ"ש ע"פ הזהר פ׳ שלח דקע"א א׳ ע"פ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו׳, הב׳ זהו ע"ד זכר ונקבה בראם ואזי ויברך אותם. ע׳ ת"א סד"ה ועשית בגדי קדש וע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק אזי דוקא נמשך העטרה בחי׳ כתר וזהו אוה כו׳. בשל"ה דכ"ו ע"ב השם שלם חבור י"ה עם ו"ה והכסא שלם והסימן אוה. היינו א׳ של כסא ו"ה, וזהו אוה למושב לו. וכ"כ דקנ"ט ע"ב וכ"ה במ"ע אופן ס"ח, והוא מבואר בבחיי ס"פ בשלח דצ"א סע"ב.

ו) **בבחיי** פ׳ בהר בשם המדרש ע"פ ואיש כי ימכור בית מושב ואיש זה הקב"ה, בית מושב כי בחר ה׳ בציון אוה למושב לו. ימים תהיה

ע"פ הזהר פ׳ שלח: צ, ד ואילך.
ת"א סד"ה ועשית בגדי: פב, ד.

גאולתו זהו משארז"ל ימוה"מ אלפים שנה, ויש להעיר מפסוק יחיינו מיומים ויש לפרש ע"ד ציון במשפט תפדה היינו ע"י עסק התורה כי ציון נק' קדה"ק ובתורה נאמר יקרה היא מפנינים, ועיין במהרמ"א פ' בהר שם.

ז) **והנה** בפסוק זה נאמר אוה למושב לו בחי' ו"ה ואח"כ סמכו לו פסוק כי יעקב בחר לו י"ה שהוא בחי' י"ה, נמצא זהו המשכת ש' הוי', לכן אח"כ סמכו לו פסוק כי לא יטוש הוי' עמו, השם הוי' כסדרו.

ח) **בבעה"ט** ר"פ וירא אליו הוי' ס"ת אוה, וז"ל הפרדס ערך אוה למושב לו פי' בתקונים כי הוא יחוד אלף כתר עם הת"ת והמל' הנק' ו"ה, ואין מקרא יוצא מענינו כי ע"י הרצון והשפע הנשפע מהכתר לקשוטי חתן וכלה הם מתאחים זה לזה עכ"ל וע' בלק"ת בביאור ע"פ ואתחנן, והנה איה הוא ההתחברות האלף עם י"ה והיינו כח"ב כמ"ש במא"א א' כ"ב ועד"ז אוה התחברות האלף עם ו"ה, ויש להעיר לענין אות מענין עד תאות גבעות עולם בזח"ב ר"פ וארא, גם אוה אותיות הוא, אך כי הוא זהו עלמא דאתכסיא וזהו ועבד הלוי הוא וכשנמשך מעלמא דאתכסיא הברכה בעלמא דאתגליא ע"י צדיק יסוד עולם נק' אוה, ולכן וירא אליו הוי' שע"י המילה שנתגלה בחי' צדיק יסוד עולם הוא ס"ת אוה, וז"ש אח"כ והוא יושב פתח האהל ופי' בזהר שבחי' הוא עלמא עילאה נמשך להיות יושב פתח האהל ע"י המילה בפ' וירא דצ"ח ע"א ובפ' בא דל"ו א', וזהו עצמו ענין אוה למושב לו זהו והוא יושב, שמבחי' והוא יושב נמשך בחי' אות למושב לו כו', ועמש"ל סעיף א' בענין אוה, שהאלף והואו הם פעמים קרי וכתיב, ובמא"א אות צ' סט"ו ציון כו' גימ' ה"פ אל כי כל החמשה פרצופים (שכנגדם חמשה חומשי תורה ע' לק"ת ס"פ פנחס סד"ה קדש ישראל לה') שוכנים בציון ומתייחדים שם. וה' שוכן בציון עכ"ל וזהו אוה למושב לו שגם האלף הרומז לכתר שהוא פרצוף החמישי מלמטה למעלה, נמשך בציון כו' ולכן נק' בחי' זו קדש הקדשים, ע' זח"ג דרצ"ו ע"ב, וע' במד"ר ר"פ קדושים, ונגד ה' פרצופים הנ"ל נאמר הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד ה' עליות המל', ובמא"א אות ב' ססעי' ח' כי כל הע"ס באים כו' ע"ש וזהו היו"ט דפסח וסוכות בחמשה עשר לחדש, ר"ל ה' פרצופים שהן ע"ס זהו בחמשה עשר הם מאירים ומתייחדים במ' שהיא חדש כו' והיינו שאז קיימא סיהרא באשלמותא וכן מאברהם עד שלמה ט"ו דורות, וכן ט"ו אדר לבני שושן כו' וזהו כי יעקב בחר לו יה היוד זהו ע"ס וההא זהו ה' פרצופים כו', ועמ"ש בענין ט"ו שיר המעלות, ט"ו תיבות בפסוק את ה' האמרת, ט"ו ווין דאמת ויציב.

בלק"ת בביאור ע"פ ואתחנן: ג, ב ואילך.
לק"ת .. סד"ה קדש: פ, ד.
ועמ"ש בענין ט"ו: ראה להלן בהמאמרים על ישתבח. אמוי"צ. ועוד.
ט"ו ווין דאמת ויציב: ראה גם סה"מ תקס"ד ע' קא (ובהנסמן בהמ"מ שם).

ד"פ* מתחילים בכי כי הוא אמר ויהי כי בחר כי יעקב כי לא יטש, כי נק' כנ"י עמ"ש ע"פ כי תצא ומענין כף יוד, ד"פ כי לעולם חסדו י"ל ד' בחי' אבי"ע.

•

כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב תלים צד יד וארז"ל במדרש רות ע"פ כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם, כתוב אחד אומר כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב וכתוב אחד אומר כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול בש"א סי' י"ב, א"ר שמואל בר נחמני פעמים שהוא עושה בעבור עמו ונחלתו ופעמים שהוא עושה בשביל שמו הגדול, א"ר איבו כשישראל זכאין בעבור עמו ונחלתו, וכשאין ישראל זכאין בעבור שמו הגדול, ויש להעיר לענין שעושה בעבור שמו הגדול, ממ"ש במ"א ע"פ המד"ר פ' משפטים ספ"ל ד"א כי קרובה ישועתי לבוא א"א כי קרובה ישועתכם א"ל הקב"ה כו' אם אין לכם זכות בשבילו אני עושה כביכול ובגמרא פ' חלק דצ"ז סע"ב ס"ל לר' יהושע ולא בכסף תגאלו מה"ט ועמ"ש מזה ע"פ ושב ה' את שבותך כו' וע' במא"א אות א' סעיף ג' בענין הצדיק אבד מלקבל ברכאן מאימא עילאה, ורבנן אמרי בא"י בשביל עמו ונחלתו בח"ל בעבור שמו הגדול שנאמר למעני למעני אעשה עכ"ל, והנה נטישה פירושו כענין עזיבה ומהרמ"א בתלים סי' כ"ז ע"פ אל תטשני ואל תעזבני פי' עזיבה גדולה מהנטישה ועמ"ש ע"פ ותאמר ציון עזבני ה' וכו', והנה כתי' ואל תטוש תורת אמך, במשלי סי' א' ט' ועיין מזה בברכות פ"ו ל"ה ב' שארז"ל ואין אמך אלא כנס"י, וכ"ה בסנהדרין פרק חלק דף ק"ב סע"א, ובפסחים פ"ד ד"נ סע"ב מבואר דקאי ג"כ על מנהגים שקבלו עליהן אבותיהן של בנים, וכ"ה מפורש פ"ז דחולין דצ"ג ע"ב גבי הני ביעי חשילתא מדינא שריין ואת לא תיכול משום אל תטוש תורת אמך, ולכן י"ל כשעושין רצונו של מקום ומקיימין ואל תטוש תורת אמך, אזי כי לא יטוש ה' עמו בעבור עמו ונחלתו, ועיין עוד מפסוק ואל תטוש במד"ר יתרו קמ"ה ד', זח"א דף קל"ב סע"א ענין

ד"פ : קטע זה רשום בגוכי"ק בשוה"ג, באותיות קטנות מהרגיל.

ע"פ כי תצא : אוה"ת תצא ע' תתעז.

ומענין כף יוד : לקו"ת שה"ש יז, א. יח, ד. וראה אוה"ת תצא שם.

ד"פ כי לעולם חסדו : ראה ביאוה"ז להצ"צ ע' תיג.

כי לא יטוש : נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרמ.

במ"א ע"פ המד"ר פ' משפטים : ראה אוה"ת נ"ך כרך ב' ס"ע א'תתנא ואילך.

ע"פ ושב ה' את שבותך : אוה"ת נצבים ע' א'רכ.

ע"פ ותאמר ציון : אוה"ת עקב ע' תקיד ואילך. וראה אוה"ת נ"ך ס"ע רנו ואילך.

במשלי סי' א' ט' : נראה דצ"ל : א' ח'.

במד"ר יתרו קמ"ה ד : ראה שמו"ר פ"ל, ה.

שמע בני, ובהשמטות סי' ל"ז, זח"ב יתרו דף פ"ה ע"א מוסר אביך דא חכמה ותורת אמך דא בינה, אורייתא מחו"ב אתכלילת, פ' אחרי דף ע"ד, ור"פ פנחס, ובפי' הרמ"ז שם מוסר אביך תשב"כ הנמשך מחכמה עילאה ושרשו ממו"ס שבו גבורה דעתיק יומין, אכן א"א להיות גילוי אור אבא כ"א ע"י הבינה וז"ס תורת אמך תשבע"פ ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין יהא לכון, ובד"ה תשמרו להקריב לי במועדו שמור זו משנה, ובמד"ר פ' משפטים פ"ל דקמ"ה א' ואין אב אלא הקב"ה שנאמר ועתה ה' אבינו אתה ואין אם אלא התורה שנאמר ואל תטוש תורת אמך, ובשל"ה דל"א א' בשם הזהר פ' אחרי דף ע"ד ע"י שישראל עושין רש"מ הקב"ה שוי מדורי' בכנ"י והיינו ע"י ואל תטוש תורת אמך, ושם תחלת מסכת תענית דקצ"ט ע"ב בשם המרדכי שלא לרחוץ מר"ח אב משום ואל תטוש תורת אמך ובפ' שופטים דף שפ"ד סע"א ע"פ איננו שומע בקול אביו ובקול אמו כו', בחיי ר"פ לך, ס"ח סי' תקע"ו תתקע"ד תתקע"ה, ונחזור לענינינו דכיון שמקיים ועוסק בתורה עד שמקיים הזהירות בבחי' ואל תטוש תורת אמך, לכן עי"ז כי לא יטוש ה' עמו, בשביל עמו, ונחלתו פי' מהרמ"א שהוא ירושלים ובהמ"ק והיא בחי' מל', וזהו ע"ד דירה בתחתונים, ובפרדס ערך נחלה שהבינה נק' נחלה בלי מצרים שהיא למעלה מבחי' גבולים, ועמ"ש בלק"ת ס"פ מסעי בד"ה ענין נחלת יעקב, ובבנין בית ראשון הי' המל' במדריגת הבינה כמ"ש בלק"ת בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, וכ"ש לע"ל וזהו ונחלתו לא יעזוב, ובאמת ישראל נק' נחלתו כמ"ש בפ' עקב ט' כ"ו עמך ונחלתך אשר פדית בגדלך, ושם כ"ט והם עמך ונחלתך, ות"א עמך ואחסנתך, וכן כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו בפ' האזינו ל"ב ט' התרגום עדב אחסנתיה, ובפ' תשא ל"ד ט' וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו פרש"י ונחלתנו ותתננו לך לנחלה מיוחדת זו היא בקשת ונפלינו אני ועמך שלא תשרה שכינתך על עובדי כוכבים ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מצה זו פ"ג, ובד"ה ואכלתם אכול ספ"א בהג"ה, וא"כ למדנו פי' נחלתך היינו מה שהוא משרה שכינתו ע"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ונחלה פירושו אחוזה, היינו מה שאורו ית' מתאחז ושורה בנשמות, ועמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בפי' כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כמו טבע האש שמסתלק למעלה אלא ע"י שנאחז בפתילה ודוקא שתהא הפתילה יפה שתהי' נוחה ומוכשרת שיאחז בה אור הנר. כך הוא ענין תורה ועבודה וגמ"ח שבהן נאחז אור ה' והיינו ע"י הבהוב הפתילה בחי' ביטול רצון וכלות הנפש

בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ: **פה, ב.**
ובד"ה תשמרו להקריב לי: **לקו"ת פנחס עו, ב.**
בלק"ת . . בד"ה ענין נחלת יעקב: **צו, ב.**
בלק"ת בד"ה יו"ט של ר"ה: **דרושים לר"ה נג, ג.**
בלק"ת בד"ה מצה זו: **צו יב, ג ואילך.**
ובד"ה ואכלתם אכול: **שם ז, ד.**
בד"ה כי ביום הזה: **לקו"ת אחרי כה, ג.**

אליו ית', ולכן נאמר והם עמך ונחלתך שבהן יכול להאחז המשכת אור א"ס ב"ה, ואחוזה זו זהו ענין נחלתו ית', וזהו אחזתיו ולא ארפנו בשה"ש סי' ג' ובתרגום שם ואשרי שכינתי' בגויה, וענין ולא ארפנו היינו ע"י העסק בקרבנות וע' מזה בלק"ת בד"ה במדבר סיני, גם אחז ענין דביקות כמ"ש בפרדס ערך אחז וכתיב כי כאשר ידבק האזור כו' כן הדבקתי אתכם אלי כו', ואם כפשוטו דנחלה היינו שממנה השפע לאדם, הרי כמ"כ נאמר וצדיק באמונתו יחיה וארז"ל אפי' צדיקו של עולם באמונתו הוא חיה היינו כנס"י ממשיכים בו תוספת אור מאוא"ס ב"ה כמ"ש ע"פ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' בד"ה צאינה וראינה בלק"ת בשה"ש, ובענין תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו, וזהו אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו שעי"ז נמשך בו מבחי' שמו הגדול עמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם, דרוש השני בפירוש שמו הגדול, הרי שפיר נק' נחלתך, ואפ"ל שזהו פי' יעקב חבל נחלתו, חבל ענין הקו וחוט הנמשך מאוא"ס להאיר למטה כמו חבל שראשו א' למעלה וזהו הנמשך ע"י יעקב שיש בכחם להמשיך תוספת אור מראשית הקו ובילקוט פ' בשלח רמז רנ"ג ע"פ תביאמו ותטעמו בהר נחלתך ד' נקראו נחלה ישראל וא"י ובהמ"ק והתורה כו' ע"ש, י"ל כנגד ד' אותיות הוי' ישראל הוא ו' דשם א"י ה' אחרונה, בהמ"ק ה' עילאה, שהיא הנקרא בית ראשון בזהר פ' שמות ד"ט ע"ב, והתורה יו"ד, והנה דברי הילקוט שם הם מהמכילתא, וא"כ הם ג"כ ארבעה קנינים שקנה הקב"ה כמש"ש במכילתא שם יבואו ישראל שנקרא קנין עם זו קנית לארץ שנקראת קנין ויבנו בהמ"ק שנקרא קנין בזכות התורה שנק' קנין הובא בילקוט שם רמז רנ"ב, והיינו כי נחלה וקנין זהו ענין אחד, והוא למעלה מהבריאה יש מאין וכמ"ש בילקוט שם שלכן נאמר על המקדש מכון לשבתך פעלת הוי' מה שלא נאמר לשון פעלת במע"ב כי רק במאמר נבראו כו' והפעולה היא בחי' נכבדת ועליונה הרבה מהמאמר, וכמאמר פועל גבורות כו'.

ונשוב לענינינו שזהו כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב דהנה גבי נחלה שייך לשון נטישה שהלך למדינה אחרת ועזב נחלתו כמבואר בגמ' פ"ג דב"מ דל"ח סע"ב, וענין זה הוא כמארז"ל ע"פ היתה כאלמנה שהלך בעלה למדינת הים, ע"ד קוב"ה בעת חורבן בהמ"ק סליק לעילא לעילא כמבואר בת"א בד"ה וארא אל אברהם, ועז"כ כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב, וכמבואר שם בת"א, וע"ז בא הפסוק יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, וכן פסוק אל תטשני ואל תעזבני

בלק"ת בד"ה במדבר סיני: א, סע"ג ואילך.
בד"ה צאינה וראינה בלק"ת בשה"ש: כא, ב ואילך.
בלק"ת . . בד"ה אני ה': מח, ג.
בת"א בד"ה וארא: נה, ב ואילך.

אלקי ישעי תלים סי' כ"ז, ומזה יובן בתוספת ביאור מ"ש לעיל **אשר ע"י** ואל תטוש תורת אמך נמשך כן כי לא יטוש, כי התורה נק' **נחלה כנ"ל** וכמ"ש וממתנה נחליאל, והיא ראשית התלבשות **אור א"ס בחכמה, ולכן** אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה ועמ"ש בלק"ת סד"ה **את שבתותי תשמרו** ומקדשי תיראו וע"כ ע"י ואל תטוש תורת אמך שעי"ז **נמשך אור א"ס** בחו"ב ממילא נמשך ג"כ כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו **לא יעזוב** שהם כנס"י וכנ"ל, וזהו שסמכו לזה אח"כ פסוק **והוא רחום כו' כי כל הנ"ל** זהו כשעושין רש"מ אז לא יטוש בעבור עמו ונחלתו **אבל כשאין עושין** רש"מ אזי אעפ"כ כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול, **וזהו** כדרך **שנאמר בתורה** וסלחת לעונינו ולחטאתינו, ועי"ז **ונחלתנו, וזהו כי** עמך הסליחה למען תורא, כדי שיהי' המשכת שכינתו ית' **למטה שזהו בחי'** ונחלתנו, וזהו ענין לשארית נחלתו, וזהו ענין והוא **רחום יכפר עון כו' ולכן** יקוים מ"ש לעיל ונחלתו לא יעזוב אף בזמן שאינן זכאין, ומ"מ **צ"ל תשובה** ובקשת הסליחה וסלחת לעונינו כו' **ונחלתנו.**

(**ילקוט** ח"ב בש"א רמז קי"ז דט"ז סע"ג בשם המדרש **תלים כמש"ל בשם** מדרש רבה ברות, בילקוט בתלים סוף רמז **תתכ"ט דף קט"ו ד'** ע"פ ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא).

בילקוט באסתר דקע"ב א' ע"פ ולמלך אין שוה, א"ר לוי **על מה שהיה** המן מקטרג מלמטה את ישראל היה מיכאל **מלמד עליהם סניגוריא** מלמעלה אמר לפניו רבש"ע אין בניך מתקטרגין **לא על שעבדו עבודת** כוכבים, ולא על ששפכו דמים אלא על שם שהם משמרים את **דתך א"ל הקב"ה** לא שבקית ולא אשבוק שנאמר כי לא יטוש ה' את עמו עכ"ל.

⊖

והוא רחום יכפר עון וגו' ולא יעיר כל חמתו. תלים סי' ע"ח ל"ח, **(תענית** פ"ק ח' א' קדושין פ"ק ל"א, יר"ק ערך **אף עמה"מ כטא מאב** נחא קנזא קנדב) זח"ב פ' ויקהל דף ר"ז ע"א, כדין **פתחי ישראל ואמרי** והוא רחום יכפר עון ח"ג פ' פנחס דף רמ"ג סע"ב **ובג"ד ביומין דחול אמרין** ישראל והוא רחום יכפר עון וגו' בגין דביומין **דחול שכינתא תתאה** אתלבשת באלין קליפה כו' והשתא אתפשטת מינייהו **כו' (ילקוט ח"א צ"א** ד' ק"נ א' של"ה נטב שכ' א' ע"מ חב בחיי קכב ג').

א) **קדושין** ד"ל ע"א יכרסמנה חזיר מיער תלים סי' פ' **עין דיער חציין** של תהלים, והוא רחום יכפר עון חציו דפסוקים, **וכ' מהרש"א**

בלק"ת סד"ה את שבתותי: **בהר מג, א. מד, ד.**

והוא רחום: **נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תרכה.**

לפי שתהלים נתייסד בתפלות לבטל כחו של עמלק, שהוא כח הטומאה של נחש הקדמוני, (והענין כי תהלים ע"ד בהלו נרו והאור דוחה את החושך ועמ"ש ע"פ כן ה' יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים) ע"כ בא החלוקה וההפסק באותיות חזיר מיעך שהוא כחו של הנ"ל כדאיתא במדרשות וע' במד"ר פ' שמיני ס"פ י"ג ועמ"ש בענין פי' מיער בד"ה וכל בניך, ואמר והוא רחום חציין של פסוקים לומר כי המכוון בחבור האותיות לתבות ולפסוקים שאנו מבקשים ומתפללים שירחם הקב"ה עלינו ולא ישחית ע"י האף והחמה שהם מכחות של מלאכים משחיתים כדאמרינן בנדרים עכ"ל ואפ"ל כי ע"י והוא רחום שבא ההמשכה מבחי' הוא, שעז"נ הוא הוי' אלקינו בכל הארץ משפטיו עי"ז מכניע כח הנ"ל שנמשך ג"כ מבחי' הוא עשו אבי אדום עיין במד"ר באסתר ע"פ ויהי בימי אחשורוש גבי הוא אחשורוש והיינו ע"י הוא עשנו ולו אנחנו עמו, גם כמ"ש ועבד הלוי הוא בחי' כי הוי' הוא האלקים וזהו הוא הוי' אלקינו כו'.

ב) **בעמה"מ** ש"ו פמ"ט דכ"ט ע"א עון משחית אף וחמה המרומזים בפסוק והוא רחום יכפר עון וגומר כשמגיע עת ערב הוא זמן שליטתם לכן אנו מתפללים על הרשעים שבגיהנם שלא יתעורר עליהם כל חמתו ח"ו עכ"ל, ובשער ט"ז פנ"ב משום שנאמר אוי לנו כי פנה יום כו' לכן אז מתעוררים הדינים וע' זהר ר"פ בהר, ובמא"א אות ד' סל"ב ד' אבות נזיקין חבת"ם* דקליפה עון משחית אף וחימה עכ"ל ואפ"ל כי ידוע שמצות ל"ת תלוים בשם י"ה ומ"ע בו"ה כמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן, והם חו"ב תו"מ דאצי' דקדושה, לכן על הפוגמים בהם יש כנגד זה ד' אבות נזיקין מבחי' חו"ב תו"מ דקליפה שהם עון משחית כו', אך והוא רחום, והוא דא עתיקא יכפר עון ולא ישחית כו', וזהו שבפסוק זה יש י"ג תיבות כנגד י"ג מדה"ר י"ג ת"ד שמשם נמשך הכפרה וכמ"ש בעמה"מ שער י"א פ"ג דנ"ח ע"א: בעמה"מ ש"ו ס"פ ע"א דמ"א סע"ב והוא רחום יכפר עון. כ' גבי אשת איש באמר ותפקוד עלי עון האשה היום כו' ועז"נ ולא יעיר כל חמתו בפעם אחת ומשתלם ממנו מעט מעט, וע' באלשיך בפי' זה הפסוק והוא רחום כו'.

ג) **בילקוט** פ' משפטים דף צ"א ד' בד"ה אם המצא תמצא וז"ל וא"ת שאין הכל גלוי לפניו והלא כבר נאמר ויפתוהו בפיהם כו' ולבם לא נכון עמו אעפ"כ והוא רחום יכפר עון.

ע"פ כן ה' יצמיח: ראה לקו"ת נצבים נא, ד. נג, ב.
בד"ה וכל בניך: לקו"ת ראה ל, ב.
חבת"ם: = חכמה בינה תפארת מלכות.
בד"ה אלה פקודי: לקו"ת פקודי ג, ב ואילך.

ד) **במסכת** מכות פ״ג במשנה דכ״ב סע״ב והקורא קורא אם לא תשמור כו׳ וחותם והוא רחום יכפר עון, היינו כיון שנקלה נפטר מן העונש כו׳, וכן פי׳ הבחיי פ׳ תשא דקכ״ב ע״ג בפי׳ רחום וחנון, וז״ל רחום וחנון הם שתי המדות הסליחה בשאלה עם תשובה וייסורין שכן מצינו לשונות אלו נופלים על הייסורין הוא שכתוב והוא רחום יכפר עון ולא ישחית וזה מורה שהתחיל בו השחתה כבר, ועוד מצינו כי אל רחום ה׳ אלקיך לא ירפך ולא ישחיתך, בפ׳ ואתחנן ד׳ ל״א, ומצינו לשון השחתה בייסורין שכן כתיב משחת מאיש מראהו בישעי׳ סי׳ נ״ב י״ג ופסוק מפורש ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר באיוב סי׳ ל״ג כ״ד, והנה לשון הוי׳ אלקיך שאמר משה במשנה תורה פי׳ בע״ח דהיינו בהתלבשות אור א״ס בז״א דאצי׳ א״כ מש״ש ולא ישחיתך לפ״ז יש לשמוע דבחי׳ והוא רחום זהו י״ג ת״ד המאירים בז״א, לכן א״ש שזה הכפרה הוא ע״י ייסורין כי כן בז״א כלול מחו״ג, משא״כ בעתיקא לית שמאלא בהאי עתיקא, ועיין בהרמב״ן ובבחיי פ׳ האזינו ע״פ שחת לו לא בניו מומם, כ׳ כי המום קרוי השחתה כמ״ש משחתם בהם מום בם, בפ׳ אמור, וא״כ לפ״ז פי׳ ולא ישחית י״ל שלא יהי׳ מום כמ״ש ע״י התשובה כולך יפה רעייתי ומום אין בך, ומצינו לשון השחתה משמע שמשחית הדבר לגמרי ואינו מניח. בו כלל כמשארז״ל ע״פ ולא תשחית את פאת זקנך איזהו גילוח שיש בו השחתה הוי אומר בתער במסכת מכות פ״ג דכ״א ע״א ופרש״י ומספריים אינן משחיתים שאין חותכין שיער בצד עיקר כתער ואפ״ל כי י״ג ת״ד מהם נמשך והוא רחום כו׳ ולא ישחית כו׳ כנ״ל שהם י״ג תיקון הזקן ע״כ הוזהרנו ולא תשחית פאת זקנך, דאל״כ לא יומשך בחי׳ והוא רחום כו׳ ולא ישחית כו׳, ואפ״ל לפמש״ל דזהו נמשך מי״ג ת״ד דז״א משם נמשך ולא ישחית כו׳, אבל י״ג ת״ד דעתיקא הם רחמים גדולים ע״כ מי שאינו מגלח זקנו כל עיקר ואינו נוגע עליו בברזל כלל מעורר י״ג ה״ד דעתיקא כו׳, והנה גבי חטא מוציא זרע לבטלה נאמר לשון שחת, כמ״ש ושחת ארצה, בפ׳ וישב, וגבי חטא דור המבול כי השחית כל בשר את דרכו, את הארץ והנה נשחתה, וכן נמשך מלמעלה מבול לשחת את הארץ, וכן בסדום ויהי בשחת אלקים את ערי הככר, מובן ההשחתה הוא מדת הדין הקשה, ובעמוס סי׳ א׳ י״א ושחת רחמיו כו׳, והעובר על עבירות הנ״ל שנאמר בהם השחתה ממשיך עליו דין הקשה כמו המשחית פאת זקנו והמוציא שכבת זרע לבטלה, ובמשלי סי׳ ו׳ ל״ב ומשחית נפשו הוא יעשנה, ושם כ״ד גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית, וקאי אף על האוכל בלי ברכה כמבואר בגמרא רפ״ו דברכות, ובפרדס ערך משחית הוא כח מד׳ כחות הקליפה הנזכר בפסוק והוא רחום והם משחית ועון אף וחמה עכ״ל, ואפ״ל שכנגדם יש ד׳ מיתות ב״ד סקילה שריפה הרג וחנק, ועמ״ש בענין ארבעה חלוקי כפרה ע״פ מי אל כמוך נושא

ע״פ מי אל כמוך : אוה״ת נ״ך ע׳ תצ.

עון. ובערך אף כתב, התיבה זו מיוחסת למלכות שנאמר ואף גם זאת כו', אמנם נקראת כן דוקא בקבלת דין חזק מן הגבורה שהוא חרי אף הגדול, אמנם יש בתמורות אף (וכענין שלשה פתחו באף) וזהו והרבה להשיב אפו, ואפשר כשהיא מקבלת מהגבורה ופועלת ע"י התמורות הנק' אף אזי תקרא היא האף עכ"ל ואפ"ל להשיב אפו להעלות הדין הקשה שבתמורות לשרשו ומקורו אף דקדושה בחי' הנך יפה דודי אף נעים, וכענין שהעלו אבק עד כסה"כ בת"א סד"ה ויאבק איש כו' ועמ"ש ע"פ ויעש משה נחש נחשת כו', וע' במא"א אות א' סעיף ק"ז אף נק' המלכות כו', ובשה"ש רבה די"ג ע"א בפסוק הנך יפה דודי אף נעים, אמרה לו רבש"ע אף שאתה מביא עלי נעים הוא למה שאת מחזירני ומביאני לידי מוטב כו', ומהרמ"א פי' אף נעים כי אף בעת האף אתה נעים מתקבל למתפללים לפניך, ובעה"ב פי' הנך יפה דודי ע"י התגלות ש"ע נהורין גם כי הדיקנא הוא הדרת פנים ומכח הת"ד וממתיק הדינים שבך ונעשה הגבורה קשה שהיה נרמז במלת אף נעשה נעים וממותק כמו נעימות הבינה עכ"ל.

ענין ח"י שמות ביהי כבוד וכן ח"י ברכות השחר, ח"י שמות דק"ש, ח"י ברכאן דצלותא הם ד' בחי' אבי"ע וכמו שאט בח"י כו' רבותיים אלפי שנאן, וכדי לבוא לק"ש ותפלה צריך להקדים שיר המלאכים דבחי' חי' כמו הקדמת שתים לפניה וכענין מזמור שיר כו'.

•

ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו תלים סוף סי' ך'. (א) אאזמ"ו נ"ע נ' שמפרש שזה מעין משארז"ל עתידה אשה שתלד בכל יום, שעכשיו צ"ל ט' חדשים וכמו דוגמת צמיחה ע"י הזריעה שצ"ל זמן רב שתחלה שיהיה נרקב הגרעין ונכלל בכח הצומח ואח"כ עד שצומח וע' מזה בלק"ת פ' בהר בד"ה כי תבואו אל הארץ, וכן התהוות הולד מהטפה צריך ט' חדשים, וכ"ז עכשיו שהאתעדל"ע הוא ע"פ אתעדל"ת ואינו אור חדש לגמרי כ"א לחדש הישנות עד"מ גידול התבואה מהזרע כו' אבל לע"ל יהיה אז התחדשות אור חדש מלמעלה ממקורא דכולא לכן לא יצטרך שיהי' מוסתר תחלה ט' חדשים בבחי' עיבור והעלם כו' אך עכ"ז יהיה הריון תחלה יום אחד כי כל ט' החדשים שצ"ל עתה יהיה אז בתשעה שעות לבד. (הג"ה

בת"א סד"ה ויאבק: כו, ד.
ע"פ ויעש משה נחש: ראה לקו"ת חוקת סא, ד ואילך. אוה"ת חוקת כרך וא"ו ע' א'תתפח ואילך.
ה' הושיעה: נדפס ג"כ במילואים ליהל אור ע' תריט.
אאזמ"ו נ"ע נ' שמפרש: סה"מ אתהלך לאזניא ע' קמח.
בלק"ת . . בד"ה כי תבואו: מ, ב ואילך.

להעיר מענין חסידים הראשונים שהיו שוהים בתפלתם ט׳ שעות, עכ״ה) כי עצירת השפע צ״ל בכל מקבל השפע (הג״ת ע׳ בדרוש שמיני עצרת שאז נקלט הטפה, והלידה מזה הוא בשביעי של פסח, ושם מבואר פעולת הקליטה והעכוב שעי״ז דוקא מתקיים השפע ולכן הנפילים שלא נקלטו כו׳ עכ״ה) אך ליום שכולו ארוך מה שיתעצר עכשיו במל׳ דאצי׳ ט׳ חדשים הוא בבחי׳ מל׳ דאריך בט׳ שעות כי החדשים במדות והשנים במ׳ וימים בחו״ב כו׳ (הג״ה כן מצאתי ולע״ד אפ״ל כי זה שצריך עיכוב ט׳ חדשים מפני שבי״ע הם יש ואינו ערוך לאצי׳ ע״כ כדי שיומשך בבריאה צריך להתעכב תחלה במ׳ דאצילות כו׳ שאל״כ יפול בירידתו למטה כו׳ מחמת שיש שם קליפות, ודוגמת שבה״כ, רק ע״י שנתעכב במ׳ מקור דבי״ע יתקיים כו׳ אבל לע״ל שיזדככו העולמות ויהיה השם נקרא כמו שנכתב א״צ עיבור כ״כ, ושרש בחי׳ עיבור זהו העלם הוי׳ בשם אד׳, שבי״ע א״א להם לקבל משם הוי׳ כ״א ע״י שם אד׳ אבל לע״ל שיזדככו בי״ע עד שיהי׳ השם הוי׳ נקרא ומתגלה בעלמא דאתגליא שזהו הקרי כמו שהוא בעלמא דאתכסיא שזהו הכתיב, ממילא א״צ עיבור ועיכוב כ״כ, בההמשכה והלידה מאצי׳ בבי״ע, כיון שלא רחוק כ״כ בי״ע מאצי׳ עד שיצטרך עיבור ושינוי גדול, ויהיה די בט׳ שעות כו׳ וזהו עתידה אשה מ׳ דאצי׳ שתלד בכל יום, גם במד״ר פ׳ נח ר״פ ל״ו אמרו שקודם המבול ליום אחד היתה אשה מעוברת ויולדת שנאמר זרעם נכון לפניהם כו׳ ע״ש, וידוע שקודם המבול היה מאיר הארת אריך אנפין, כמ״ש בזח״א דל״ז סע״א בפי׳ לא ידון רוחי כו׳ ולכן היו מאריכים ימים, כי אורך ימים נמשך מא״א, וכמ״ש בזח״ג פ׳ שלח קנ״ח ע״ב בפי׳ היש בה עץ אם אין, שכשההשפעה מבחי׳ אין שהוא הכתר באה בשינוי טובא לעילויא שלא בערך כו׳, וא״כ נלמוד שזה שעתידה אשה שתלד בכל יום נמשך מא״א, ועד״ז יובן ענין התפלה יעננו ביום קראנו, מבלי שום עיכוב זהו מפני שיומשך שורש ההמשכה מא״א, ויובן זה עוד עפמ״ש בלק״ת פ׳ קרח ע״פ ויגמול שקדים שכשבא השפע מא״א בא במהירות בלי עיכוב, כי העיכוב בא ע״פ מדה״ד בעברה מהיכל להיכל אבל בא״א לית שמאלא, וע׳ בסידור ע״פ יום ליום יביע אומר כו׳, ועמ״ש בענין בעתה אחישנה: המ״ח פי׳ יעננו ביום קראנו ע״ד היום אם בקולי תשמעו, וע׳ בלק״ת בד״ה ביום השמע״צ כנישין יהא לכון בפי׳ היום אם בקולי תשמעו.

בדרוש שמיני עצרת: אולי הכוונה לסד״ה ביוהשמע״צ דתקע״ב — ראה אוה״ת שמע״צ ע׳ א׳תשצא ואילך. וראה גם לקו״ת סוכות עט, ג. פח, ד. אוה״ת דרושים לפסח כרך ג׳ ע׳ א׳תשנב. אוה״ת שמע״צ ע׳ א׳תשעז.

בלק״ת . . ע״פ ויגמול שקדים: נה, ג ואילך.

בסידור ע״פ יום ליום: סידור קפ, ב.

בענין בעתה אחישנה: ראה תו״א צה, ד. אוה״ת לך לך פו, א. פז, ב ואילך. ועוד.

בלק״ת בד״ה ביום השמע״צ: פה, ד.

ב) **בשל"ה** ד"ז ע"ב ר"ת יעננו ביום קראנו הוא יבק והוא גימט' אהי' הוי' אד' או גימ' הוי' אלקים ועמ"ש מענין יבק בלק"ת פ' הברכה סד"ה ואתא מרבבות קדש.

ג) **בילקוט** פ' בשלת דס"ז ע"ד רמז רל"א ע"פ ויצעקו בנ"י אל ה', ה' הושיעה כו', ודף ע"א ב' ע"פ הוי' שמו, בשמו הוא נלחם כו' מהו אומר ה' הושיעה ועמ"ש בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו ויש להעיר מפסוק מי כמוך עם נושע בה' ובמד"ר תצוה פל"ח שמשתמשים בהקב"ה והיינו שמשנה סדרי בראשית בשבילן, כי סדרי בראשית נמשכים משם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים, ולשנות סדרי בראשית זהו על ידי שם הוי' שמושל על שם אלקים כמ"ש כי שרית עם אלקים כו' וזהו נושע בהוי' והיינו כביכול שמשתמשי' בהקב"ה ע"ד ומי מושל בי צדיק כו' וע"כ היינו ע"י ותתפלל חנה על הוי' למעלה משם הוי' כדפי' בת"א סד"ה לא תהיה משכלה, ולכן כביכול משתמשים בהוי'. וזהו ומי מושל בי בחי' מי מושל בי כמ"ש ע"פ מי יתן והיה לבבם זה, מי יתנך כאח לי, וזהו מי כמוך עם נושע בהוי', עוי"ל הטעם ע"ד צדיק ונושע שישועתן של ישראל היא ישועתו של הקב"ה, וזהו הוי' הושיעה: והמ"ח פי' הושיעה שיושיע לה' אחרונה כו' ואזי המלך יעננו ביום קראנו ר"ת יבק יחוד הוי' אלקים שיאיר ש' הוי' בשם אלקים גם לשנות סדרי כו', ולכן אחר שאמר והוא רחום כו' המשכת יג"מ הרחמים מא"א בז"א סמכו לזה פסוק הוי' הושיעה כו' כי הא בהא תליא.

לסי' לפסוד"ז

שורה כ"ג יביעו* דהיינו בחי' יסוד דא"א מזה יביעו הנשמו' שבג"ע בבחי' שמחה בצפרא שהיא בחי' מקיף אבל הרננה.

בלק"ת . . סד"ה ואתא : צג, ד.

בת"א . . בד"ה ויאבק : כו, א ואילך.

בת"א סד"ה לא תהיה : עט, סע"א.

ע"פ מי יתן : אוה"ת ואתחנן ע' קצה ואילך. וראה גם אוה"ת ש"ש ע' א'תקצב.

לסי' לפסוד"ז : הגהות אלו נעתקו מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ 1122 קפה, א. (ונרשמו שם ביחד עם ההגהות על סידור שער הציצית ושער התפילין שנדפסו לעיל). ההגהות רשומות על דף בודד, וניכר שהיו דפים נוספים שחסרים לפנינו. הכותרת „לסי' לפסוד"ז" ניתוספה בגוכי"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

שורה כ"ג יביעו : (בד"ה זכר רב טובך). בהדפוסים שלפנינו : מח, א שו"ה טובך.

שורה כ"ה* שמזה ירננו ע"י השגתם בה וזהו.

נ"ז ע"ב שורה ז' מאה"ג*, בבריאה ואף שכל עיקר הנהגתם דבי"ע הוא ע"י ז"א דאצי' שי"ב יום א' מאיר חסד דז"א כו' אך ורק הארה בעלמא מז"א נשפע בבי"ע ואף גם זאת ע"י התלבשותו במל' שחסד שבמל' מלביש חסד דז"א כו' ולכן נק' הז"א קוב"ה על היותו קדוש ומובדל כו' ולכן אין מצטרך כ"כ רבוי צמצומים בהתהוות דז"א מא"א כפי רבוי הצמצומי' שנעשו בהתהוו' מל' דאצי' מבחי' זכר רב טובך יסוד דא"א כנ"ל אלא בדכתי' חנון ורחום הוי' ותו לא דהיינו שהתהוו' הז"א הנק' הוי' בפנימיותו כי החיצוני' הוא הנק' גדולה וגבורה כו' הוא מבחי' חנון ורחום מדת דכתר כידוע דיש שורה י'*.

שורה כ'* מעשיו כי ברכה הוא בחי' המשכה וגילוי וזה אינו אלא ע"י חסידיך דוקא משא"כ כל מעשיך הם רק יודוך בבחי' הודאה לפי שהוא למעלה מההשגה שלהם עדיין והם יודו על רב טובו עד שגם מבחי' פסולת ושיורי השפע שלו די להחיות עולמו' דבי"ע כנ"ל אמנם מעלה יתירה נודעת לחסידיך שהם יברכו כ"ה וימשיכו אא"ס ב"ה בבחי' גילוי שזהו עיקר התכלית כו' וביאור.

נ"ח ע"ד שורה כ"ט ממוחי' דאימא*, צ"ע שדבריו סותרי' זא"ז כי הרי כוונתו לפרש איך שהנשמות נמשכי' מבחי' מחשבה שהיא מל' דתבונה הנק' לאה א"כ מז"ש שנולדי' מיחוד זו"נ וידוע דנוק' דז"א סתם היא המל' וגם אם היית דוחק לומר דקורא כאן נוק' לאה הנה דף נ"ט ע"א שורה ט"ז* כ' שהמלאכים נבראו מבחי' מל' בלבד בלא יחוד דז"א כו' וא"כ אין הפרש ביגם לנשמו' אלא שהם נולדי' ע"י יחוד דז"א כו'. והנראה דלדבריו עיקר ההפרש הוא שהנשמו' נולדי' ע"י יחוד זו"ן בבחי' לידה משא"כ הנשמו' נבראו מן המל' בבחי' בריאה יש מאין ובאמת שלזה יש פנים בתורה ע"פ איילת השחר שבזהר פנחס ע"ש. אכן לפ"ז יפלא מהו השייכות לנשמו' עם בחי' לאה הלא א"כ גם הם הם בני רחל נוק' דז"א, וי"ל דלהיותם בני רחל א"כ בחי' הממלכה וההתנשאו' שעליהם הוא מבחי' לאה. ואמנם לפ"ז צ"ע מה תלה הדבר במה שנמשכים ממחשב' ולתרץ זה הנה י"ל דכאן מיירי מדור המדבר שנק' לאה הב' ע' באוצ"ח אלא דלפ"ז יוקשה יותר מ"ש שנמשכים ממוחי'

שורה כ"ה: **שם: סוף שו"ה דמ"ל.**

נ"ז . . מאה"ג: **(בד"ה חנון ורחום). שם: נב, א שו"ה שהוא.**

שורה י': **שם: שו"ה ורחום.**

שורה כ': **(בד"ה יודוך ה'). שם: נב, ג שו"ה שהוא.**

נ"ח . . דאימא: **(בד"ה להודיע לבני האדם): שם: נג, ב שו"ה כו'.**

דף נ"ט ע"א שורה ט"ז: **שם: שו"ה בהן.**

בתורה ע"פ איילת השחר: **ביאוה"ז לאדהאמ"צ קיד, ג ואילך. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' רפח. ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' תקמד.**

דאי' דאדרבה דור המדבר נמשכי' מיסוד אבא שבז"א ולפיכך המחוור להגיה ממוחי' דאבא ואימא שבז"א ויתכן לב' הפירושי' הנ"ל.

דנ"ט ע"א שורה ט"ו דהיינו * צ"ל מ"ה ששרשו מבחי' עתיק.

שורה ל' לאחדים * עם בחי' אצי' ואיך יתכן שיקבלו עליהם עול מלכותו דאצי' המתלבשת בבי"ע שזה אינו שייך כ"א בנבראי' דבי"ע אשר הם בבחי' יש ופירוד כו' אך כצ"ל.

שורה ל"ב * הדבור להיות בבחי' יש ונפרד בעולם הגופות עכ"פ ולכך נז' גם בעשרה מאמרות מאמר נעשה אדם כו' מפני שירדו מבחי' מח"ע בבי"ע להיות תחת ממשלת כבוד מלכותו דאצי' ולכך נקראו בשם עבדי' כצ"ל.

ע"ב שורה י' המחשבה * (ע"י התלבשותה בעולם הדבור וכמ"ש במ"א ע"פ מ"ש דהע"ה אתהלך לפני ה' בארצות החיים ב' ארצות לאה ורחל ע"ש) וזהו כצ"ל.

ע"ג שורה ה' שיוכלו * כו' עד הערך שורה ו' נמחק. שורה ח' שבעולמות * בריאה ויצי' מתלבשי' כחב"ד וחג"ת של המל' ונק' ב' מלוכה להיות כי המלאכים דב"י יש בהם דעת והתבוננו' בגדולתו ית' ומקבלים עול מלכותו עליהם ברצון אבל בעשי' מתלבש בחי' נה"י שבמל' ונק' ממשלה להיות כי ע' שרים דעשי' אינן מקבלים עליהם עול מלכותו ברצון וטעם ונפש חשיקה

והפיצה כ"א הם בבחי' יש רק דקרו לי' אלקא דאלקא בע"כ וכמאמר בלעם לא אוכל לעבור כו' ולזאת אור האלקי בשורה י"ב *.

שורה כ' אך * זהו בדרך כלל אבל באמת גם בעולם כצ"ל.

ד"ס ע"ב שורה ל"ב גשמיות * ובזה יובן ג"כ מ"ש בע"ח שער מוחי' דצלם פ"ג ענין הרכנת הראש שאי' כופפת קומתה על הז"א כענק על הגנס כו' ע"ש והוא ע"ד הנ"ל וד"ל.

דנ"ט . . דהיינו: בהדפוסים שלפנינו: נג, ב שו"ה אדם.
שורה ל' לאחדים: שם: שו"ה ממש.
שורה ל"ב: שם: שו"ה הדבור.
ע"ב . . המחשבה: שם: נג, ג שו"ה עילאה.
וכמ"ש במ"א ע"פ . . אתהלך: תו"א כב, ד ואילך (ד"ה וללבן שתי בנות).
ע"ג . . שיוכלו: (בד"ה מלכותך). בהדפוסים שלפנינו: נג, ד שו"ה שיוכלו.
שורה ח' שבעולמות: שם: שו"ה בבחי'.
אור האלקי בשורה י"ב: שם: שו"ה התחתונים.
שורה כ' אך: שם: שו"ה מלכות.
ד"ס . . גשמיות: (סד"ה סומך ה'). שם: נד, סע"ב.

שורה ל״ג בסידור * שהוא בחי׳ עיינין דנוק׳ שהם בחי׳ דת״י ודמעה בגי׳ אלקי׳ ע״ש והענין כי יסוד ז״א נק׳ כל כמ״ש כי כל בשמים כו׳ ובו נמשכי׳ ה״ג דז״א ומשם נמשכו בדעת ואח״כ ביסוד דנוק׳ וע״כ גם הנוק׳ נק׳ כל ולכן אמר שעיני כל שהם בבחי׳ דינים וגבורות אליך ישברו בשורה ל״ה.

ע״ד שורה ט״ו כלל * נמחק וצ״ל כ״כ. שורה כ״ח כלל * נמחק וצ״ל כ״כ.

דס״א ע״ד שורה ט׳ * מבחי׳ פנימיות שבו כצ״ל.

דס״ג ע״ב שורה כ״ה והנה עד ע״ג שורה ד׳ בטוב * צריך לסמנם בשני חצאי עיגולים כזה ( ).

ע״ד שורה ב׳ * בשבירה ואז לא יהי׳ להם תקומה כי עיקר קיומם הוא ע״י הטוב המובלע בהם כו׳ וא״כ.

דס״ד ע״ב שורה י״ט * בחכמה הגלוי׳ בלבד: שורה כ׳ * בחכמה שהוא קדמות השכל רק. ע״ג שורה ל׳ * השכל נמחק וצ״ל הלב. מתנועע אע״פ שהוא שלם בדעתו וזה הי׳ ענין מאסר וגלות מצרים מיצר הגרון שנמנע התפעלות המדות מההתבוננות כו׳ וע״ז נמשך העזר ממזל הח׳ דא״א להיות הוא מתיר אסורים, והכפופים.

שורה כ״ו עור * הוא שלא ראה מאורות מימיו הגם שיש. שורה כ״ז הרוחניות * בכח אבל אין לו. שורה כ״ט ניצוצות * שנק׳ עורים הגם שיש בהם בכח בחי׳ ראי׳ שבחכ׳. שורה ל״א בחי׳ * כלי הראי׳ במוחם ותבונתם שיהי׳ בהם. שורה ל״ג אלא * עד בלבד נמחק וצ״ל וזהו גרוע מכפופים שהוא רק

שורה ל״ג בסידור : (ד״ה עיני כל). שם : נד, רע״ג.
ע״ד . . כלל : שם : נד, ד שו״ה במיזוג.
שורה כ״ח כלל : שם : שו״ה הראוי.
דס״א ע״ד שורה ט׳ : (ד״ה צדיק ה׳). שם : נה, ג שו״ה זה.
דס״ג . . שורה ד׳ בטוב : (ד״ה אל תבטחו בנדיבים). שם : נו, ד שו״ה כו׳ (הא׳), עד נז, א שו״ה רע — בטוב.
ע״ד שורה ב׳ : (ד״ה תצא רוחו). שם : שו״ה בשבירה.
דס״ד ע״ב שורה י״ט : (ד״ה השומר אמת). שם : נז, ג שו״ה בחכמה.
שורה כ׳ : שם.
ע״ג שורה ל׳ : (ד״ה נותן לחם). שם : נח, א שו״ה המה ושו״ה כאסור.
שורה כ״ו עור : שם : שו״ה במוח.
שורה כ״ז הרוחניות : שם : שו״ה הוא.
שורה כ״ט ניצוצות : שם : שו״ה אור.
שורה ל״א בחי׳ : שם : שו״ה יש.
שורה ל״ג אלא : שם : שו״ה שיהי׳.

שהפיל מוחו בדרך כפיפה בענינים גשמיים ולא נחסר לו רק הזקיפה וההרמה אבל בעצם יש בו בחי' הראי' בבחי' הביטול משא"כ העיור שאין בו חוש הראות ולזה הי' פוקח עורים גם למי שאין להם השגה כלל באלקות וגם זוקף כפופים אותן שנכפף קומת שכלן בעניני' גשמיים להיות קמה וגם נצבה כו' וד"ל וכדוגמת בשורה ל"ח *.

דס"ה שורה ד' * וכפופי' ביצי' ועורי' בעשי' כצ"ל.

(אז ישיר)

בזח"ג ק"ך מענין אז ישיר הקשה התולע"י אמאי מאחרין אז ישיר שבתורה אחר תהלה לדוד, וי"ל עשרה הללוי' נגד ע"מ ואח"כ אז ישיר על יצ"מ וקי"ס שגבוה ממע"ב כמ"ש ע"פ אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ ומדוע לא נז' בורא שמים וארץ אלא שזה מהמאמר צוה ונבראו וזה אנכי ממש, ועד"ז יוצר אור על בריאת העולם אה"ע על מ"ת, וזהו אתה הוא כו' ואח"כ את עשית חסר ה' ואח"כ אתה כו' אשר בחרת באברהם מלא ה' באתה.

ישתבח שמך לעד, זהו ע"ד את ה' האמרת היום דפי' לשון שבח והיינו ענין הוי' אחד ועמ"ש בפי' הוי' אחד בד"ה וארא אל אברהם, והנה

וכדוגמת בשורה ל"ח: **שם: שו"ה ג"כ.**

דס"ה שורה ד': **שם: נח, רע"ב שו"ה רעבים.**

בזח"ג ק"ך: **נדפס בדרמ"צ ח"ב רמא, סע"ב. ונמצא בגוכי"ק 1179.**

ע"פ אנכי: **ראה סידור רפד, ב. אוה"ת ראה ע' תשכט. אוה"ת יתרו ע' תתקג ואילך. תתקטו.**

ישתבח שמך לעד: **נדפס באוה"ת תבוא ע' תתרסו.**

מענין ט"ו שבחים דישתבח — ראה ג"כ: אוה"ת שם ע' תתרנו (ד"ה את ה' האמרת). אוה"ת בראשית כט, ב. ויצא קצא, א (הובא באוה"ת משפטים כרך ז' ע' ב'תשכז). ואתחנן ע' קטז. לעיל סד"ה כי בחר ה' בציון (ביהי כבוד). וראה גם ד"ה ישתבח בס' מאה שערים מז, א.

בהגהות אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בסוף הסידור עם דא"ח (שיט, ג) כ' וז"ל: ובכתבים אי' ענין הט"ו שבחים היינו (עד והודאות) נגד ט"ו תיבין דאת ה' האמרת והיינו

בפסוק את ה׳ האמרת יש ט״ו תיבין, והם כנגד ט״ו שיר המעלות, כ״כ הבחיי פ׳ תרומה דק״ח ע״ב בפסוק אבני שוהם ואבני מלואים, וכנגד זה ט״ו שבחים בישתבח, ואפ״ל כי פי׳ הוי׳ אחד היינו ג״כ שיהי׳ השם שלם שיאירו י״ה בו״ה, וכן פי׳ האריז״ל בלק״ת בזכרי׳ ע״פ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד שיהי׳ ע״ס דז״א מקושרים באחדות א׳ הג״ר יאירו בז״ת, הפך מבחי׳ כי איננו דאסתלק לעילא לעילא בזח״א ויגש דר״י ע״א, א״נ פי׳ יהיה שיהיו ו״ה במדרגת י״ה, וזהו ט״ו שבחים דישתבח להמשיך בחי׳ י״ה בו״ה, או שיהיו בחי׳ ו״ה במדרגת י״ה, נמצא שיהי׳ גילוי בחי׳, אחד היינו ע״י בחי׳ יהיה שע״י שזו״נ יהיו במדרגת או״א שזהו פי׳ יהיה אזי יהי׳ הוי׳ אחד, ע׳ בגמ׳ ספ״ג דפסחים דמ״ט * סע״א, ולכן אומרים ט״ו שבחים כדי להמשיך בחי׳ י״ה בו״ה וזהו ענין הללו י״ה כו׳, וביאור הענין כי הנה בי״ה הוי׳ צור עולמים אך בה׳ בראם ה׳ זעירא ה׳ אחרונה דשם הנק׳ ה׳ קטנה רחל, ומקבלת מהוא״ו, ועיין באג״ה בד״ה ויעש דוד שם, ועכ״ז הי׳ תולדות מלא וא״ו ואח״כ ע״י חטא עה״ד תולדות חסר וא״ו אכן ט״ו שבחים להמשיך י״ה היינו שבחי׳ בהא נברא עוה״ז לא יהי׳ ה׳ זעירא כ״א יאיר בו ה׳ עילאה והיינו ע״י שיקבל ההא מהיוד עצמו שלמעלה מבחי׳ וא״ו כו׳, וה׳ זעירא ה׳ קטנה רחל ומזה נמשך בחי׳ כרחל לפני גוזזיה נאלמה כמ״ש בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה צו את בנ״י דרוש השני, ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה אלה מסעי דרוש השני, אבל ה׳ עילאה היא בחינת יובל וחירו שאין שם יניקת החיצונים, וזהו ענין ברוך ה׳ אלקי ישראל מן העולם ועד העולם דהיינו ההמשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא.

להבין ענין ט״ו שבחים דישתבח כו׳ לך נאה כו׳ שיר ושבחה כו׳ עד ברכות והודאות כו׳. והנה ט״ו שבחים אלו תקנו כנגד הפסוק

להיות ע״ד ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד ב״פ י״ה שגם ו״ה יהי׳ י״ה. והענין דבהבראם היינו בחי׳ ה׳ זעירא ומזה נמשך כרחל לפני גוזזי׳, והיינו מחמת ריבוי הצמצומים, אבל ה׳ עילאה יובל עלמא דחירו, וע״י הט״ו שבחים ממשיכים בחי׳ י״ה בו״ה, והוא שבחי׳ ה׳ זעירא גם במדרי׳ התחתונות והיינו גם בהתלבשותה בעוה״ז הגשמי יאיר בו בחי׳ ה׳ עילאה בחי׳ החירו׳ כו׳ והיינו ע״י שיקבל מבחי׳ היו״ד עצמו. ע״כ.

וראה גם להלן המאמר שלאח״ז.

בד״ה וארא: תו״א נה, ב ואילך.

דמ״ט: נראה דהוא טעות המעתיק, וצ״ל: ד״נ.

בלק״ת . . בד״ה צו את בנ״י: עת, ג.

בד״ה אלה מסעי: פח, ג.

להע ט״ו שבחים: נעתק מכת״י 17 ער, ב. נמצא ג״כ בכת״י: 448 שג, א. 964 כה, א. 1254 ריט, א. מאמר זה כנראה הוא הנחה ממאמר אדהצ״צ. וראה בהנסמן לעיל בריש המאמר שלפני״ז.

של את ה' האמרת היום וה' האמירך כו', שיש בו ט"ו תיבין, וזהו ג"כ שבברכת כהנים יש ג"כ ט"ו תיבין כו'. והנה להבין מהו ענין הט"ו כו'. הענין הוא דהנה כתיב כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב בה' נברא עוה"ז. והנה להבין זה צ"ל מקודם ענין התשובה, שתשובה הוא בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב, שהרי בעוה"ז אם אמר הרי את מקודשת לי ע"מ שאני צ"ג ונמצא הוא רשע גמור ה"ז מקודשת כו' שמא הרהר תשובה בלבו, הרי שבהרהור א' לבד יכול להתהפך מרשע גמור לצ"ג, לאפוקי בעוה"ב אינו מועיל שום תשובה, ואינו יכול לקבל גילוי זיו השכינה בג"ע אם לא ע"י כף הקלע וגיהנם וכמה עונשי' כו', ואינו מועיל שום תשובה כו'. והענין הוא דלכך אינו מועיל בעוה"ב תשובה לפי שביו"ד נברא העוה"ב שהוא בחי' עולמות עליונים ששם מאיר גילוי בחי' חכמה ע"כ אינו מועיל שם תשובה שישתנה מרע לטוב כיון שהטוב מובדל שם מהרע כי לא יגורך רע כתיב צדיק אתה ה' לא יגור במגורך רע אין רע נוגע בכסא כו', ע"כ אינו מועיל שם תשובה, כי א"א שיתהפך מרע לטוב כו'. וזהו משארז"ל עולם ברור ראיתי, והיינו שהוא עלם שכבר נתברר ומובדל הטוב מהרע ע"כ א"א להשתנות כו'. משא"כ בעוה"ז שמעורב טו"ר כי אין לך דבר שאין בו תערובות טו"ר וכמ"ש כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא שאפי' צ"ג ע"כ יש בו מעט רע, וכן ברשע יש בו מעט טוב, רק שהחילוק בין אופני התערובות, שבזה רובו טוב ומיעוטו רע והרע בטל אצלו, וגם באופני הביטול יש ג"כ ריבוי מדרגות עד אין קץ, ובזה הוא להיפוך שיש בו רובו רע ומיעוטו טוב. אך עכ"פ בכל א' יש בו תערובות טו"ר כו' ע"כ יכול להתהפך מרע לטוב ומטוב לרע כו'. וזהו למשל כמו שאנו רואים בתבואה שכשזורעין גרעין ונצמח הזריעה והצמיחה יש בו תערובות שמעורב בו הקשין והשבולת עם החטים או כיוצא ואינו ניכר כלל החטה ואדרבה שנראה עיקר הקש והתבן כו'. אך זהו הכל בעת הצמיחה אך אח"כ כשנגדל כבר ונתברר אזי נבדל הגרעין מהקש והתבן וזורקין את התבן לחוץ והנה בעת הצמיחה לפי שמעורב כו' ע"כ יכול להשתנות שיהי' בתוס' וריבוי כו' כמו שנה טובה לפי שמצמיח בריבוי כו', וכן יכול להיות להיפוך שיהי' שנה שאינה טובה כו', משא"כ אחר שנגדל לא יתוסף ולא יתרבה אלא כמו שהוא כו'. ובזה החילוק הוא בין עוה"ז לעוה"ב כו', לפי שעוה"ב הוא עולם הברור שכבר נתברר ע"כ אינו יכול להשתנות כמו שהוא, כמו שא"א שיהי' מראש רגל ומרגל ראש. משא"כ בעוה"ז שהוא מעורב טו"ר עדיין לפי שצריך להתברר ונק' בשם זריעה וכמ"ש זורע צדקות ומצמיח ישועות זרעו לכם לצדקה שנק' זריעה לפי שצריכה עדיין להתברר ולא נתברר עדיין ע"כ יכול להשתנות כו'.

והנה להבין הטעם באמת למה בעוה"ז מעורב טו"ר, הענין הוא לפי שבה' נברא העוה"ז, והיינו בה' תתאה כו'. אעפ"י שכתיב בי"ה הוי' צור עולמים ודרשינן ביו"ד נברא עוה"ב בה' נברא עוה"ז שמשמעו בה' עילאה (אך הענין הוא

שזהו הי׳ קודם חטא אדה״ר שהי׳ בעולמות גילוי ה׳ עילאה כו׳ והי׳ זו״נ שוין בקומתן שת״ת דאימא נעשה כתר לשניהם והיו מקבלי׳ מבחי׳ ה׳ עילאה כו׳. אך לאחר חטא אדה״ר ונעשה מארת חסר אזי אינו מאיר בעולמות כ״א רק גילוי בחי׳ ה׳ תתאה כו׳) מ״מ צ״ל שלא גבה״ע כ״א בה׳ תתאה, שהרי כתיב בהבראם שהפי׳ בה׳ בראם כתיב ה׳ זעירא שהוא בחי׳ ה׳ תתאה, שהרי כתיב שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, ואיתא בזהר שם גדולה לאה כו׳ ושם ה׳ קטנה רחל. נמצא שה׳ זעירא הוא בחי׳ ה׳ תתאה כו׳, והיינו שהוא בחי׳ מל׳ שהוא בחי׳ דבור בדבר ה׳ שמים נעשו. והנה אנו רואים שהדבור הוא רק הארה בעלמא, שהדבור מקבל מהבל הלב בחי׳ מדות, ואנו רואי׳ שלא כל המדה יומשך בדבור רק הארה ממנו כו׳ וזהו שהדבור נעשה נפרד כו׳ וע״כ נק׳ ה׳ קטנה. משא״כ ה׳ עילאה שהוא בחי׳ מח׳ שמתאחדת עם עצם הנפש כו׳ ומאיר שם גילוי אור הנפש יותר ע״כ נק׳ ה׳ גדולה כו׳. והנה לפי שעוה״ז נברא מה׳ תתאה בחי׳ אחרונה זיו והארה בעלמא כו׳ ע״כ נתב״ס ונעוץ כאן דוקא כח התחלה שהוא בחי׳ סוכ״ע (ע״כ יכול להתהפך כאן מרע לטוב כו׳) ואעפ״י שהוא בבחי׳ העלם שאינו משיגי׳ בו מ״מ פועל כאן לפי שהוא בחי׳ סוכ״ע ששוה ומשוה ואם צדקת מה תתן לו כו׳, וע״כ יכולים לעשות תשובה שאף שהוא כעת רשע גמור והוא למטה מטה יכול להתהפך להיות צדיק גמור מצד הארת הסובב כו׳, משא״כ בעוה״ב שהוא בחי׳ ממכ״ע יושבין ונהנין מזיו השכינה א״א להתהפך כו׳ כנ״ל. וזהו מ״ש את ה׳ האמרת היום הוא לשון שבת, והיינו שזה השבח הוא היום דוקא בעוה״ז אשר אנכי מצוה היום כו׳ שבעוה״ז דוקא יכול להגיע לתשובה כו׳.

והנה להבין ענין הט״ו תיבין של ה׳ האמרת היום, הענין הוא דהנה ארז״ל ע״ז הפסוק של את ה׳ האמרת אתם עשוני חטיבה א׳ בעולם שמע ישראל כו׳ הוי׳ אחד כו׳ והנה פי׳ חטיבה הוא לשון שבח והנה להבין מהו השבח שאומרים ה׳ אחד. הנה ארז״ל בגלותא סליק לעילא לעילא. והענין הוא דהנה אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך, והיינו שעצמותו ומהותו הוא בחי׳ יחיד ומיוחד אתה הוא קודם שנבה״ע ואתה הוא לאחר שנבה״ע וחי העולמים מלך, דהיינו שחיות כל העולמות הוא רק מבחי׳ מלך שהוא בחי׳ זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כלל, מלך שמו נק׳ עליהם, בה׳ בראם ה׳ זעירא כו׳ שנעשה מיעוט הירח וחסרון כו׳, וע״כ נראה העולם ליש ודבר נפרד כו׳ וכמ״ש ומשם יפרד, והיינו לפי שנמשך רק מבחי׳ ה׳ זעירא, משא״כ אחד הוא שיהי׳ מאיר בחי׳ אלופו ש״ע בעולמות בבחי׳ גילוי כו׳. ובזה יובן משארז״ל קוב״ה בגלותא סליק לעילא לעילא, והיינו שבגלות אינו מאיר בחי׳ גילוי אלקות, לפי שאם הי׳ מאיר גילוי אלקות לא הי׳ יכול להוות בחי׳ גדות כלל, לפי שנש״י דוקא הם כלי לקבל גילוי אלקות. אך בגלות קוב״ה סליק לעילא ואינו מאיר למטה כ״א בחי׳ ה׳ קטנה רחל. והנה כתיב כרחל לפני גוזזיה נאלמה, גוזזיה הוא בחי׳ שערות וצמצומים דהיינו לפי שאינו מאיר כ״א בחי׳ אותיות לבד שהם בחי׳

דומם ע"כ עי"ז יוכל להיות בבחי' נאלמה בבחי' שתיקה נאלמתי דומי' והיינו שמזה נמשך יניקת החיצונים בבחי' גלות השכינה שההשפעה נמשך לע"ש. אך ישראל אומרים ה' אחד, היינו שיהי' מאיר גילוי אלקות בעולמות ולא יהי' העולם מסתיר כו', אחד הוא בחי' א' חי"ת ד', ח' הוא בחי' ז' רקיעים וארץ, וד' הוא ד' רוחות העולם ואלף הוא בחי' אלופו ש"ע שיהי' מאיר בעולמות. וזהו מ"ש ביום ההוא יהי' ה' אחד היינו שלע"ל יהי' מאיר בגילוי בחי' אחד ויהי' נראה בראי' חושי' איך שהעולם בטל לאלקות, משא"כ עתה אינו מאיר בגילוי רק בהעלם כו', אבל בההעלם ממשיכים גם עתה כו', כי אעפ"י שנאמר קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא זה רק בחיצוני' אבל בפנימי' ממשיכים גם עתה גילוי בחי' אחד כו'. וזהו מ"ש אתם עשוני חטיבה אחת בעולם שבעולם יומשך גילוי אלקות כו'.

ובזה יובן ענין הט"ו שבחי' שבישתבח. דהנה מה שנראה העולם ליש ודבר נפרד ויכול להיות גלות השכינה כו' זהו רק כשמאיר בחי' ה' תתאה שמקבל מזיו של ש' הוי', משא"כ מבחי' ה' עילאה של ש' הוי' אזי אינו נראה כלל העולם ליש ודבר נפרד ואינו יכול להיות בחי' גלות כו'. וזהו שע"י ט"ו שבחי' ממשיכים גילוי בחי' י"ה שיהי' מאיר בחי' י"ה כו' כמו למשל אדם החסדן שע"י השבח וההלול ממשיכים גילוי חסדו כו', כך ע"י הט"ו שבחים ממשיכים גילוי בחי' י"ה. וזהו מ"ש את ה' האמרת ט"ו תיבין שע"י את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים ואומרי' ה' אחד עי"ז ממשיכים גילוי בחי' י"ה בעולם שלא יהי' בחי' העלם כו'. וזהו ג"כ ענין ברכת כהנים שהוא ג"כ ט"ו תיבין, וכן כל הברכות שחייב אדם לברך מאה ברכות בכי"ז המכוון הוא שיהי' מאיר גילוי בחי' י"ה וכמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיי' לעלמא דאתגלייא כו'. וזהו מ"ש כי יד על כס י"ה אין השם שלם דהיינו שאינו מאיר גילוי בחי' י"ה בו"ה כו', אך ע"י הברכות והשבחים ממשיכים שיהי' השם שלם כו'. והנה בנפש האדם יש ג"כ בחי' שם הוי ועי"ז ממשיכים בנפש גילוי בחי' י"ה בו"ה דהיינו גילוי מוחין במדות וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך שצריך להמשיך ולחבר מוחי' ללב שהוא בחי' מדות עי"ז ממשיך למעלה ג"כ ע"י השבחי' מוחין במדות כו', ולא יהי' העולם בבחי' העלם והסתר וכמו לע"ל דכתיב ביום ההוא יהי' ה' אחד יהי' ב"פ י"ה כו'. וזהו ג"כ ענין ט"ו וו"ן דאמת ויציב שהוא להמשיך בחי' י"ה בו"ה כו'. ואפ"ל שזהו ג"כ ענין תקט"ו תפילות שהתפלל משה כמנין ואתחנן. דהנה איתא בתוס' דתקט"ו תפילות הוא כנגד ט"ו פעמים ת"ק דהיינו מה שחשיב שם בחגיגה מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי רקיע מהלך ת"ק שנה בין רקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה כו'. והיינו שת"ק שנה הוא ששרשן מבחי' מדות עליונות שהם ה' מדות דהיינו עיקר המדות הם י"ה כו' וט"ו הוא שהמשיך בחי' י"ה במדות כו' כנ"ל וד"ל.

המאיר לארץ. עי׳ רד״א שגם לארץ יש תועלת גדולה באור השמש כי השמש מגדל הצמחים כו׳ וכמ״ש ממגד תבואות שמש. והנה הארץ היא מל׳ דאצי׳ ומבואר במ״א המשל מאור השמש שאויר הסמוך לארץ חם יותר מאויר האמצעי והיינו לפי שמכה האור בארץ ונעשה או״ח. ועד״ז למעלה זהו״ע נתחבר״ס שהקו מאא״ס מסתיים במל׳ ומאיר באו״ח ומל׳ דאצי׳ היא בחי׳ כתר ממטלמ״ע כו׳. והארת הקו נק׳ שמש. וזהו״ע המאיר לארץ. וזהו ג״כ ענין וממגד תבואות שמש כי גם בכח הצומח שבארץ להצמיח יש מאין זהו הנמשך מהארת הקו דנתחבר״ס כמ״ש באריכות באגה״ק סד״ה איהו וחיוהי כו׳. ובמ״א נת׳ ארץ היא בחי׳ אמונה וכתי׳ ועשה טוב שכן ארץ כו׳. פי׳ להמשיך גילוי אא״ס במל׳ ע״י המצות וכמ״ש בב״ר פי״ט ע״פ צדיקים ירשו ארץ כי השכינו שכינה בארץ.

ולדרים עליה. כ׳ הרד״א ע״ש הפ׳ (איוב כ״ה ג׳) ועל מי לא יקום אורהו ותחלת הפ׳ היש מספר לגדודיו. ועי׳ בזח״ג דר״י סע״ב ע״פ ומספר את רובע ישראל כו׳ וכמ״ש מזה במ״א שע״י המשכת אא״ס במל׳ נמשך להיות גם בבי״ע שהם בגדר מספר בחי׳ כחול הים אשר לא יספר כו׳ וזהו ועל מי לא יקום אורהו כי הגם דהקו מסתיים במל׳ אך כשמל׳ דאצי׳ בוקע הפרסא ומאיר בבי״ע הרי גם הארת הקו שהי׳ מאיר בכלים דע״ס דמל׳ בוקע הפרסא עמהם ומאיר בבי״ע כמו באצי׳ ממש כמ״ש בע״ת והובא באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי כו׳ עמ״ש בבה״ז ר״פ ויצא ע״פ ויפגע במקום כו׳ גבי ההוא מערב איקרי מקומו דשמשא שהמל׳ היא חוזר וזורח להיות עתיק לבריאה כו׳ ע״ש.

ואומר ברחמים כפי יכולת המקבלים כ״פ הרד״א ע״ש. גם כי רחמים הוא ת״ת קו האמצעי שעולה עד הכתר ומבריח מהק״צ אהק״צ כו׳.

ובטובו מחדש. נת׳ בביאור ע״פ ואתחנן. ועי׳ רד״א פי׳ כי באור כתי׳ כי טוב ועל זריחת האור בכ״י אומר ובטובו מחדש כו׳. ובמ״א נת׳ שהתחדשות זריחת השמש בכ״י זהו קצת משל להתחדשות הבריאה יש מאין בכ״י שלהיות נראה זה באיש הוא ממשל השמש שמתחדש בכ״י וזהו״ע חדשים לבקרים כו׳ עי׳ מזה בב״ר וישלח פע״ח איכה פ״ג שאתה מחדשינו בכל בוקר ובוקר כו׳. ועי׳ מענין חדשים לבקרים בזח״א די״ט סע״א. ח״ב דרי״ג סע״ב. ועוי״ל עפמ״ש בזהר בשלח דס״ג ע״ב ובפ׳ יתרו דפ״ח א׳

המאיר לארץ: נדפס בס׳ מאה שערים מה, א. ונמצא בהכת״י: 47 ג, ב. 216 קיח, ב. 278 שכח, ב. 432 קפח, א. 1002 צה, ב.
באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי: קלא, ב.
בבה״ז ר״פ ויצא: יז, ב.
בביאור ע״פ ואתחנן: לקו״ת ב, ב. ג, ב.

בענין שית יומין שהן ו״מ עליונות שכ״א מאיר ביומו כו׳ ע״ש. ועמ״ש מזה בת״א פ׳ בשלח ע״פ ויאמר משה אכלוהו היום כו׳ בענין המן שהי׳ יורד דבר יום ביומו דוקא. ועי׳ עוד בזהר פ׳ אמור דצ״ד ע״ב ע״פ ששת ימים כו׳. ועי׳ בתו״א שם בפ׳ בשלח ד״ה אשירה בפי׳ המחדש בטובו בכי״ת מע״ב.

מה רבו כו׳ כולם בחכ׳ עשית. י״ל עפמ״ש בפע״ח שער הק״ש פ״י פי״א שלחדש הישנות נמשך מיחוד חיצוני דאו״א כו׳ זהו בחכ׳ עשית כו׳ ופי׳ בזהר פ׳ תזריע דמ״ג א׳ כולם בחכ׳ עשית בבינה. אמנם עיקר ענין מה רבו כו׳ כולם בחכ׳ כו׳ מבואר בזהר פ׳ תזריע דמ״ג א׳ ובפ׳ ויצא דקנ״ו א׳ ב׳ והרמ״ז האריך מזה בפ׳ תזריע ולפירושו מעשיך ועשית זהו עשי׳ שבאצי׳ שהוא המל׳ שעז״נ ומלאה הארץ ומשם נמשך הרבוי ממש מרבוי הצירופים אבל בחכ׳ הוא ד״כ כו׳. ועי׳ בת״א גבי פורים בד״ה כי אברהם לא ידענו בענין חכ״ע וחכ״ת כו׳ ועי׳ באגה״ק ד״ה ויעש דוד שם בענין אבא יסד ברתא שהו״ע בחכ׳ יסד ארץ ע״ש באריכות. וזהו בחכ׳ עשית מלאה הארץ כו׳. ועי׳ בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ שם נת׳ ג״כ מענין מה רבו כו׳ שהוא כענין אימתי גדול כו׳. ובתניא ח״ב פ״ט פי׳ כולם בחכ׳ עשית שלגבי הקב״ה גם החכ״ע נחשבת כאלו היא בחי׳ ומדריגת עשי׳ כו׳ עש״ב. ועמ״ש בביאור ע״פ את שבתותי מענין אדם דאצי׳ שנק׳ אדם דעשי׳. ועוי״ל דקאי ג״כ על נשמות חדשות שהרי נמשכים ג״כ מיחוד או״א אלא שהוא יחו״פ דאו״א שנמשך מא״א ועתיק כו׳ וכ״מ הפי׳ בזהר ס״פ תרומה דקע״ד א׳ ודקע״ה ב׳ וברע״מ פ׳ פינחס דרמ״ב סע״ב ועמ״ש מענין יחוד או״א בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י. ולפ״ז מלאה הארץ היינו כענין פקדת ארץ כו׳ וכענין ברוך ה׳ מציון כו׳. ציון כי שם צוה ה׳ את הברכה כו׳. ועי׳ בזח״ג דל״א א׳ ובאד״ז דרצ״ו א׳ ב׳. ולפ״ז פי׳ עשית היינו עדמ״ש בזח״א דקט״ו א׳ ויעש ה׳ לשרה כו׳ עשי׳ איהו לעילא כו׳ דהא במזלא תליא ומזלא היינו מבחי׳ ח״ס ועי׳ באד״ז דרפ״ט א׳ ודר״צ ע״א שיל״פ בחכ׳ עשית עד״ז ע״ש.

המלך המרומם לבדו מאז. כ׳ הרד״א ע״ש אתה הוא הוי׳ לבדך כו׳ (נחמי׳ סי׳ ט) וצ״ל כי בבחי׳ לבדך כמו שהי׳ קושנבה״ע א״כ איך שייך ע״ז המלך שהרי אין מלך בלא עם. וי״ל שזהו כענין עד שלא נבה״ע

בת״א . . ע״פ ויאמר משה: סה, ג.
בזהר פ׳ אמור דצ״ד: בס׳ מאה שערים שם נדפס „דצ״ב״ והוא טה״ד.
בתו״א . . ד״ה אשירה: סג, א.
בת״א . . בד״ה כי אברהם: תו״א צג, א.
בת״א . . בד״ה וידבר: נג, ב.
בביאור ע״פ את שבתותי: לקו״ת בהר מג, ד.
בביאור ע״פ ונקדשתי: לקו״ת אמור לג, ג ואילך.
המלך המרומם: ראה עוד ד״ה זה בס׳ מאמרים הקצרים ע׳ תה.

הי׳ הוא ושמו בלבד. וענין המלך המרומם לבדו. עי׳ מזה בד״ה קול דודי גבי עד שנגלה עליהם ממה״מ הקב״ה כו׳ וזהו מאז עדמ״ש במדרש פ׳ בשלח ע״פ נכון כסאך מאז אגוסטוס יושב כו׳. ועי׳ בזהר ר״פ יתרו דס״ז ע״ב. ועי׳ עוד בזהר בשלח דנ״ה בפי׳ אז שהאל״ף הוא נהירו דעתיקא במל׳ דאצי׳ הנק׳ זיי״ן וכענין מ״ש בד״ה קול דודי הנ״ל בפי׳ עד שנגלה כו׳.

המשובח פי׳ הרד״א ע״ש דור לדור ישבח מעשיך. ועי׳ מענין שבח בזהר ויחי דרל״ב ב׳. ובמ״א נת׳ שעי״ז ממשיכים המדות העליונות מההעלם אל הגילוי. ובסידור האריז״ל בב״ש גבי בתשבחות פי׳ ה״ח ור״ל שהשבח הוא ההעלאה שמבחי׳ חסדים וראי׳ מפסוק בשוא גליו אתה תשבחם.

והמפואר פי׳ הרד״א ע״ש ישראל אשר בך אתפאר (בישעי׳ מ״ט ג׳) ועי׳ בזח״א ע״ג א׳ קפ״ט * א׳ רי״ט א׳. ואפשר כי הנה ת״ת שבעליון נעשה כתר לתחתון והתפלה היא המשכת הרצון יה״ר שהוא כתר והמשכה זו הוא מבחי׳ ת״ת שלמעלה כו׳ וזהו והמפואר.

———●———

המאיר לארץ. ע״ש להאיר על הארץ בראשית א׳ טו יז, והארץ האירה מכבודו יחזקאל מג ב, ולדרים עליה כ׳ הרד״א ע״ש ועל מי לא יקום אורהו איוב כה ג גם ואורו על כנפות הארץ איוב לז ג שייך לענין המאיר לארץ, לכאורה לענין ולדרים עליה יש להעיר מפסוק באורך נראה אור תלים לו י, סמיכות ובורא את הכל להמאיר לארץ ע״ד ויתרון ארץ בכל היא זח״א קך״ב וע״ד קסב ב. להעיר מהמאמר שארץ יש לה פה טבור כו׳ א״כ גם עינים כמ״ש את עין הארץ ר״פ בלק, יש להעיר לענין המאיר לארץ ממ״ש בדרוש הזכרת ברית בברכת הארץ כי בזח״א ויצא קס״ב ב פי׳ ויתן אותם ברקיע השמים היינו יסוד להאיר על הארץ מ׳ וזהו ולדרים עליה עמ״ש בענין קרית סיחון.

עמ״ש * בענין ר׳ מאיר ומראה לו פנים ובבה״ז ר״פ תולדות.

הארץ רצוא שרצתה.

בד״ה קול דודי: לקו״ת שה״ש יד, ג ואילך.

ובמ״א נת׳ שעי״ז ממשיכים: ראה תו״א ל, א. לקו״ת קדושים כט, סע״ב ואילך. ועוד.

קפ״ט: כן נדפס בס׳ מאה שערים שם (וכ״ה בכת״י מעתיקים). ונראה דצ״ל: קס״ט.

המאיר לארץ: נדפס בדרמ״צ ח״ב. ונמצא בגוכי״ק 1179.

בדרוש הזכרת ברית: לקו״ת עקב טז, ג ואילך. סידור קיא, א ואילך.

עמ״ש: קטע זה ושלאחריו רשומים בגוכי״ק באותיות קטנות בצדי הגליון.

הארץ רצוא שרצתה: ראה אוה״ת בראשית כרך ג׳ תפא, ב ואילך. וש״נ.

ובטובו מחדש כ' הרד"א ע"ש האור כי טוב, וקשה דהא זהו אור שנברא ביום ראשון והרי גנזו לע"ל ואיך מחדש בו בכל יום, וע"פ מ"ש זח"ג ר"פ אמור פח"א ובהרמ"ז שם יתורץ דאע"פ שגנזו, מ"מ מאיר ומחדש בו, ועמ"ש מזה ע"פ דבר אל בנ"י ואמרת אליהם מועדי הוי', והנה פי' שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו כ' המק"מ מבינה עד מל' וא"כ היינו מעלמא דאתכסיא עד עלמא דאתגליא וכענין העוה"ב והעוה"ז, גם אפ"ל מסוכ"ע עד סוף ממכ"ע, וא"כ אור זה היינו יסוד אבא והוא ש' ע"ב, ויש בו אבי"ע שבחכמה כ"כ הרמ"ז פקודי ר"ך ובחי' אצילות שבו נגנז ובי"ע שבו מאירים בזו"נ וזהו ובטובו בחי' אצילות שבו, מחדש בכל יום ע"ד בריאה שנמשך מאצי' יש מאין ע"כ נק' התחדשות כו': עוי"ל כי הנה כתי' ויתן אותם ברקיע השמים להאיר על הארץ ופי' בזח"א ויצא קס"ב ב דרקיע זה הוא יסוד ז"א, והוא נק' ג"כ טוב, אך ובטובו היינו יסוד אבא, והוא המאיר ביסוד ז"א ולכן ובטובו מחדש כו'.

מחדש בכל יום להעיר מחדשים לבקרים.

ב) **עוי"ל** כי אור שנברא ביום ראשון זהו יומם דאזיל עם כולהו יומין שאור החסד הנ"ל אינו מתעבה והוא שוה למטה כמו למעלה לפי ששרשו מהכתר הנק' יום ראשון שלפני ההשתלשלות וכמ"ש בסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח שזהו ענין אלף דאדני ששרשו מאלף דאנכי והוא ממתיק דין דאד' כו' ע"כ ובטובו הנ"ל שהוא ענין האור כי טוב, שנברא ביום ראשון, מחדש בו בכל יום כי הוא יומם דאזיל עם כולהו יומין עזח"ג אמור ק"ג ב ומ"ש מזה בד"ה והגדת לבנך שנק' ענגא דאהרן, והיינו שע"י אור הנ"ל יוכל להיות הגילוי למטה כמו למעלה, ע"כ ובטובו דוקא מחדש כו' שיומשך הגלוי למטה גם בעשייה.

ג) **עוי"ל** כי ברבות פ' בא פט"ו שבריאת התורה קדמה לבריאת שמים וארץ כמ"ש עוטה אור כשלמה ואח"כ נוטה שמים כיריעה לכן ובטובו שהוא האור הנ"ל מחדש בכל יום מע"ב שהן שמים וארץ, וע' מענין עוטה אור כשלמה בסידור ע"פ ועשו להם ציצית, ואדמ"ו נ"ע פי' מחדש שיהי' יש מאין זהו ע"י השלמה בחי' פרסא כו', וע' בלק"ת בד"ה ואתחנן פי' ובטובו מחדש.

ע"פ . . מועדי ה': אוה"ת ויקרא ע' שכו.
בסידור . . בד"ה אד': רלז, ג.
בד"ה והגדת לבנך: סידור חצר, ג ואילך.
בסידור ע"פ ועשו: ג, ג. ה, ב.
ואדמ"ו נ"ע פי': ראה סה"מ תקס"ד ע' מג. יהל אור ע' שצו. ס"ע שצח.
בלק"ת בד"ה ואתחנן: ב, ב ואילך.

ד) **עוי"ל** פי' ובטובו מחדש ע"ד מ"ש בפירוש זכר רב טובך יביעו שיש ריבוי בחי' טוב לירד ממדרגה למדרגה כמו ממחשבה עילאה למחשבה תתאה וממחשבה תתאה לדבור עד שיוכל להשפיע באופן שיוכל המקבל להכיל השפע, וזהו רב טובך שצ"ל ריבוי בחי' טוב וזהו ובטובו מחדש כו'.

להעיר* לענין ובטובו ממ"ש ע"פ טוב וישר ה', שאלו לתורה כו' שאלו להקב"ה אמר יעשה תשו' הרי אע"פ שהתורה נק' כי לקח טוב עכ"ז ובטובו הוא בחי' עליונה יותר כו'.

מענין ובטובו מחדש בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה ובלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר, דרוש הראשון פ"ב, ומ"ש בהגהות לד"ת אשירה בענין ובטובו ב' טובו טוב ה' לכל וטוב ה' לקויו, הרד"א פי' מע"ב שהבדיל בין אור לחושך, תמיד ע"ש ויום ולילה לא ישבתו בפ' נח ח כב וע"ש בפרש"י, וע' ד"ה למנצח על השמינית חיות העולמות מבחי' א"ק וזהו ובטובו, עוי"ל תמיד נק' התורה במד"ר תחלת פתיחתא דאיכה לפי שנאמר בה והגית יומם ולילה ע"כ י"ל ע"י התורה הנק' תמיד הוא מחדש וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות כו', ואפ"ל עכ"פ ע"י העסק בתורה נמשך ג"כ בחיות העולמות יתר שאת גם צריך להבדיל בין האור ובין החשך, גם כי אור שנברא ביום ראשון גנוז בתורה א"כ ע"י תורה ימשיך יותר בחי' ובטובו מחדש.

פי' מה רבו עמ"ש ע"פ זה מה רבו תלים סי' ק"ד.

◓

המלך המרומם לבדו מאז. עמ"ש מזה ע"פ כסא כבוד מרום מראשון ירמיה י"ז י"ב, וע"פ ארוממך אלקי המלך תלים קמו ובקיצור כי המלך

בפי' זכר רב טובך: סידור ג, א ואילך. סה"מ תקס"ב ע' פב. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' שסז.

להעיר: קטע זה רשום בגוכי"ק באותיות קטנות בשוה"ג.

ע"פ טוב וישר ה': ראה אוה"ת מטות ע' א'רסד ואילך. ועוד.

בת"א . . בד"ה אשירה: סג, א.

ובלק"ת . . בד"ה כי ביום: כה, ג ואילך.

בהגהות לד"ה אשירה: אוה"ת בשלח ע' תקי. תקטז ואילך.

ד"ה למנצח על השמינית: לקו"ת תזריע כא, א ואילך.

ע"פ זה מה רבו: יהל אור ע' תג ואילך.

ע"פ כסא כבוד מרום: אוה"ת נ"ך ע' שמו.

וע"פ ארוממך: יהל אור ע' תקלז. וראה ג"כ שם במילואים ע' תרסז ואילך.

זהו כמ"ש ויבא מלך הכבוד, המרומם גבי כסא נז' כסא כבוד מרום מראשון, וזהו המלך המרומם שישב על כסא כבודו, וזהו לבדו מאז כמ"ש נכון כסאך מאז דהיינו קודם שנה"ע שהוא לבדו הוא, עוד יש להעיר ממ"ש ברבות ע"פ אז ישיר משה בשלח פכ"ג שחטא באז באומרו ומאז באתי אל פרעה כו' ותיקן באז ישיר וע"ש כמה פירושים בענין אז וזהו המרומם כו' מאז.

לבדו מאז, י"ל ע"ד מ"ש ירמי' יז יב כסא כבוד מרום מראשון היינו קודם בריאת העולם כמ"ש נכון כסאך מאז ע"ש ברש"י ומצ"ד ע' רבות ר"פ בראשית.

ממ"ש ברבות בשלח פכ"ה ע"פ הוא מרומים ישכון ישעי' ל"ג יו זה הקב"ה שנאמר מרום וקדוש אשכון ישעי' נז טו ואתה מרום לעולם תלים צ"ב ט.

המלך המרומם כו' מאז ע"ד ה' מלך כו' נכון כסאך מאז כו' תלים צג א, מלך הכבוד תלים כ"ד י, על כסא רם ישעי' ו"א וזהו המלך המרומם, כי כה אמר רם ונשא ישעיה נז טו, נאדר בקדש בשלח טו יא, אדיר במרום תלים צג, עליון נורא מלך גדול על כל הארץ תלים מז, כי מלך גדול אני מלאכי א יד תלים ססי' פ"ג ע"ש, ע"פ ויתן עוז למלכו אמרו ברבות שמות פ"ב זה דוד שרימם ה' מלכותו וכן בשלמה ע"ש הרי עוז זהו רוממות וא"כ כיון שנאמ' ה' מלך כו' לבש ה' עוז זהו המלך המרומם.

המשובח. ע"ש דור לדור ישבח מעשיך, להשתבח בתהלתיך תלים ססי' ק"ו, שבחי ירושלים את ה', ובמא"א אות שין סל"ב שבת בבינה ש"י עלמין שבה גימטריא שבח עכ"ל והי"נ הביא שבזח"א ס"פ וישלח קע"ח ב' פי' שהמל' נק' שבח שהיא משבחת תמיד להקב"ה כו' ע"ש, ועמ"ש בפי' ישתבח שמך שנאמרו שם ט"ו שבחים נגד ט"ו תיבות שבפסוק את ה' האמרת היום כו' האמרת לשון הלול ושבח והיינו להמשיך גלוי בחי' י"ת, ובמדרש פ' נח פל"ב אומר מצינו שאומרים מקצת שבחו של מי שאמר והיה העולם בפניו שנאמר אמרו לאלקים מה נורא מעשיך ושלא בפניו אומר הודו לה' כי טוב כל"ח, וצ"ל איך שייך על הקב"ה שלא בפניו, וי"ל ע"ד שבהברכות אומרים ל' נוכח ולשון נסתר דהיינו לגבי עלמא דאתגליא אומרים ל' נוכח ולגבי עלמא דאתכסיא סוכ"ע אומרים לשון נסתר, א"נ מקצת שבחו היינו מה שהוא מהוה העולמות מאין ליש שזה נק' רק מקצת שבחו כי שרש

ועמ"ש בפי' ישתבח : נדפס לעיל ד"ה זה.

התהוות זו הוא מבחי' מדת מלכותו ית' שנק' אין לגבי מהו"ע ית' כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו וזהו אמרו לאלקים מה נורא מעשיך מה שמהוה יש מאין וזהו בפניו היינו בחי' המהוה, ושלא בפניו אומרים כי טוב שזהו המשכה מעצמיות מבחי' סוכ"ע כו', והנה ארז"ל פ"ק דעכומ"ז לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל כו' ומבואר במ"א שע"י סידור השבחים ממשיכים המדות והחב"ד מהעלם אל הגלוי, אך י"ל המשובח מצד החסד וכנ"ל בענין הודו כל"ח, והמפואר מצד קו האמצעי תפארת ע"ד כל שהיא תפארת לעושיה, והמתנשא מצד הגבורה כמ"ש ויגבה ה' צבאות במשפט רבות ר"פ קדושים ור"פ משפטים, וזהו מימות עולם שהם חג"ת, הנשא שופט הארץ תלים צד ב, הנשא בעברות צוררי תלים ז"ז, והמתנשא לכל לראש דה"א כט יא, וינשא דה"ב לב כג עתה אנשא ישעיה לג, ישא ה' פניו אליך, משובח מל' המהוה מאין ליש מפואר סוכ"ע ע"ד מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימית בד"ה כי תשמע בקול היינו ממכ"ע וסוכ"ע ומשם יובן שיש פנימית לפנימיות כי ז"א נק' פנימית לגבי מל' וזהו והמפואר תפארת דז"א ולגבי ע"ק כאלקים נחשב בחי' חצוניות וזהו והמתנשא מימות עולם ע"ד עתיק יומין וזהו כי גאה גאה.

⁂

אלקי עולם ברחמיך הרבים. כ' הרד"א אלקי עולם ע"ש מ"ש בישעיה סי' מם כ"ח הלא ידעת אם לא שמעת אלקי עולם ה' כו' ופי' עולם ר"ל לנצח והבחיי פ' וירא ע"פ ויקרא שם בשם ד' אל עולם, שהוא ית' הקדמון שקדם לעולם כו', אך שייכות אלקי עולם עם ברחמיך הרבים נראה ע"פ המדרש רבה פ' וירא פמ"ט שאמר אברהם להקב"ה אם עולם אתה מבקש אין דין, ואם דין אתה מבקש אין עולם אתה תפיס חבלא בתרין ראשין בעי עלמא ובעי דינא אם לית אתה מוותר ציבחר לית עלמא יכול למיקם עכ"ל, וזהו ג"כ ע"ד מ"ש ברבות בראשית פרשה ח' ע"פ חסד ואמת נפגשו חסד אמר יברא שהוא גומל חסדים אמת אמר אל יברא שכולו מלא שקרים כו' נטל הקב"ה אמת והשליכו לארץ כו' ע"ש, הרי אף שחותמו של הקב"ה אמת, עכ"ז השליך כביכול בחי' זו ועולם חסד דוקא יבנה, א"כ יסוד בריאת העולם הוא על בחי' חסד וזהו שאומרים אלקי עולם, שלהיות אלקי

בשולי העמוד רשום בגוכי"ק: **כב אותיות להעיר מזח"א קנו וישכב יש כב גם כב אותיות וע"ס ל"ב נתי' גם כב ימים מר"ה עד שמע"צ.**

בד"ה אחרי ה' אלקיכם: **לקו"ת ראה יט, ג ואילך.**
ומבואר במ"א שע"י סידור השבחים: **ראה בהנסמן לעיל בסד"ה המאיר לארץ הא'.**
בד"ה כי תשמע: **לקו"ת ראה כב, ד ואילך.**

עולם הוא ע"י חסד, ולא להשגיח על שהעולם מלא שקרים אעפ"כ יותר להם ואי לזאת ברחמיך הרבים רחם עלינו, וע' במא"א אות שין סע"ה שקר יסוד דקליפה כו' וע' בהקדמת זח"א ד"ב ע"ב, שאות שין הוא מבחי' אמת המתערב באותיות ק"ר בחי' קוף בפני אדם ורע עין ונעשה שקר, והיא בחי' הטוב שבק"נ כו' וע' ויקהל רטו"ב פקודי רסד"א תרומה קמח"ב מקץ רד"א.

ברחמיך הרבים כ' הרד"א ע"ש וברחמיך הרבים לא עשיתם כלה ולא עזבתם נחמיה ט לא עכ"ל ועו"ש פסוק כז וכרחמיך הרבים תתן להם מושיעים, ובדניאל ט' י"ח פקח עיניך כו' כי לא על צדקותינו כו' כי על רחמיך הרבים ובתלים סי' קיט קנו רחמיך רבים ה' כמשפטיך חייני, ונזכר מזה סוף מדרש אסתר אתה מוצא שמדות טובות של הקב"ה בהשפע בפירוי וריבוי הטוב בריבוי שנאמר מה רב טובך כו' הרחמים ברבוי שנאמר רחמיך רבים ה', זח"א עמוד גון גדולים מעשה ה' גדולים דנפקא מן גדול ואלין אקרון רחמיך רבים ה', ובפ' משפטים דק"ה סע"ב, ואפ"ל כי רחמים גדולים הם בא"א ועז"נ וברחמים גדולים אקבצך, וסתם רחמים הם בת"ת דז"א, ומבואר בד"ה כי ההרים ימושו ההפרש שביניהם, כי רחמים דז"א זהו הנמשך אחר מדה"ד שע"י שפגעה בו מדה"ד אזי אח"כ דוקא נופל הרחמנות משא"כ במדת טובה וחסד לא שייך רחמנות כלל, אבל רחמים גדולים דא"א היינו שאפילו על מדת חסד וטוב יש רחמנות שכולם אין ערוך כו', אך בחי' רחמים רבים זהו מה שמאיר מא"א בז"א והוא ממוצע בין בחי' רחמים הנ"ל, דהיינו שמאחר שמאירים בז"א ששם יש מדה"ד על כרחך הרחמים אין שייך רק אחר מדה"ד כנ"ל אלא שמ"מ רחמיך רבים ופי' מהרמ"א שהרוב הוא רחמים והדין בטל במיעוטו כו', וע"פ הנ"ל יש לפרש שבבחי' רחמים רבים, מה שיש מקצת דמקצת יסורין לאדם זהו חשוב כאלו פגעה בו מדה"ד עד שנמשך ע"ז רחמים כו' וכמארז"ל ספ"ג דערוכין דט"ז סע"ב עד היכן תכלית יסורין אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלשה ועלו בידו שתים כו' ע"ש, ועד"ז נתבאר במ"א שיש הפרש בין בחי' ורב חסד לבחי' כי חפץ חסד הוא, וזהו שאנו מבקשים אלקי עולם, ברחמיך הרבים רחם עלינו כו', כי א"א להתחיל לבקש רחמים גדולים, ע"כ מתחיל לבקש ברחמיך הרבים כו', וכמ"ש כה"ג בטור א"ח סי' תקפ"ב גבי זכרנו לחיים, ולכן מתחלה מזכירים רחמים סתם המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, ואח"כ אומר ברחמיך הרבים כו', רחם עלינו כי כל מי שאין בו דיעה כו' ועמלקים נמשכים רק מחו"ב דקליפה אל אחר אסתרס כו' אבל נשמות נמשכים ממות הדעת וכמ"ש רק אתכם ידעתי כו' ובאברהם כתיב כי ידעתיו למען אשר יצוה כו' וגם כתיב ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' לכן אמור כו' וידעתם כי אני ה' כו' וכתיב אך את שבתותי תשמרו כו' לדעת כי אני ה' מקדשכם

בד"ה כי ההרים: לקו"ת תצא מא, א.

כו׳ וכתיב וידעת היום והשבות כו׳ השכל וידוע אותי כו׳ ואי לזאת רחם עלינו כו׳, וענין התעוררות רחמים בברכת יוצר המאורות י״ל כי מאורות חסר ע״י מיעוט הלבנה ומזה נמשך ח״ו שהקליפה יש לה שליטה באנפי זוטרי כמ״ש בזח״א די״ט ע״כ מעוררים רחמים, ועוד שכמו שזו״נ דקדושה הם שמש ולבנה דקדושה כך יש לעומת זה חמה בישא זו״נ דקליפה ועז״נ וחפרה הלבנה ובושה החמה ע״כ מעוררים רח״ר שישלטו חמה ולבנה דקדושה עמ״ש בדרוש חרבות צורים בענין שמש בגבעון דום, ובענין ייראוך עם שמש לנטרא נהורא דשמשא, ע״כ מכ״ז יובן שצריך ע״ז התעוררות רחמים.

אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו משגב בעדנו. יש מי שפי׳ וז״ל אדון עוזינו ע״י עולם העליון והוא חסד נקראת עוז, צור משגבינו ע״י פחד, ומגן ישעינו ע״י תפארת, משגב בעדנו הוא עטרת רגל רביעי שם של מ״ב המגרש להמקטרג המבקש להשטין עכ״ל ועמ״ש בד״ה ולא אבה ה׳ אלקיך לשמוע אל בלעם.

והרד״א כ׳ אדון עוזינו ע״ש ה׳ עוזי ומעוזי בירמיה סי׳ י״ו יט, צור משגבינו ע״ש אלי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי בתלים סי׳ י״ח ג, מגן ישענו ע״ש ותתן לי מגן ישעך סי׳ הנ״ל פסוק לו, משגב בעדנו ע״ש ואתה ה׳ מגן בעדי בתלים סי׳ ג׳ ד׳ עכ״ל ותמיהני שהרי בכאן לא נז׳ משגב וצ״ל דמביא על לשון בעדנו, ממ״ש מגן בעדי, אבל לענין משגב יש להביא יותר פסוק ה׳ צבאות עמנו משגב לנו תלים מו ח ומו יב, והנה במא״א אות א׳ סעיף י״ב אדון נק׳ המל׳ כשיש לה סימני דכורא, והיינו כשמתמלאה שם אדני במילואה ביום שבת אזי נק׳ אדון זכר וכן שם ב״ן וט׳ אותיות גימט׳ אדון עכ״ל וע״ש סעיף ק״ב שכמ״כ גימטריא אני, והנה פי׳ סמני דכורא י״ל ע״ד מ״ש בזח״א ויחי דרמ״ו סע״א דעלמא עילאה שהיא בינה עלמא דדכורא הוא, כיון דסלקא מלה מכנס״י ולעילא כולא הוא דכר, מנלן מעולה אמאי אתקרי עולה בגין דסלקא לעילא מן נוקבא ובג״כ עולה זכר תמים יקריבנו עכ״ל, פי׳ שלמעלה מהמל׳ נק׳ הכל דכר ואף שבינה היא מקבל מאבא מ״מ כיון באצילות איהו וגרמוהי חד א״כ הכל אחדות א׳ שאור החכמה מאיר בכל האצילות וכש״כ או״א שהם תרין ריעין דלא מתפרשין ע״כ אין לכנותה בשם נוקבא, ולכן נק׳ בינה מלך שהשלום שלו שתמיד מאיר בה יסוד אבא, אלא במל׳ לפי שיורדת לבי״ע ששם אין מאיר כלל החכמה דאצילות כ״א רק אור הבינה ע״כ נקראת נוקבא,

---

בדרוש חרבות צורים: סידור קמב, א ואילך. וד״ה זה להלן.
בד״ה ולא אבה: לקו״ת תצא לח, ג.

ונק' כלה שכלתה נפשה לעלות באצילות, ולכן יובל דוכרא הוא ויובל הוא בינה במא"א אות יוד סל"ה, שמשם נמשך כל חירו כו', והנה נזכר בזח"א ד"ב ע"א ואימא אוזיפת לברתא מאנהא, וקשיטת לה בקישוטהא כדקא חזי, בשמעתא דאתחזון קמה כל דכורא דכתיב אל פני האדון ה', ודא אקרי אדון כד"א הנה ארון הברית אדון כל הארץ כו' ואתקשטת במאני דכורא לקבליהון דכל דכר בישראל עכ"ל ופי' במק"מ דהיינו כשהבינה נותנת למל' כלי מ"ן שלה, ובז"ה פי' שממשכת לה בחי' מי אלה שבבינה שה"ע ש' אלקים, וביאור הענין שידוע ממאמר שקראה בתי, שקראה אמי, שבחי' בת זהו כשהיא בחי' מקבל, שאין לו כח לעורר האהבה והתשוקה בנפשו כ"א ע"י המשכה מלמעלה ע"י אותיות התורה אבל בחי' אמי זהו אדרבה משפיע לבחי' תורה והוא ע"י מס"נ באחד בבחי' בכל מאדך בלי גבול ע"י יחו"ע דכולא קמיה כלא חשיב ממש, עמ"ש בד"ה רני ושמחי בת ובד"ת שה"ש, אך לפעמים נמשך הארה מבחי' בינה במל' ובנפש זהו שנמשך אור מבחי' מקור ושרש הנשמה הנק' מזליה חזי לבחי' הנשמה שמלובשת בגוף וכמ"ש בד"ה כי תצא ע"פ אשת יפת תואר כו' וזהו ענין מאנהא וקישוטהא עמ"ש ע"פ צוארך בחרוזים מענין הקישוטים, ומאנהא י"ל מדות נק' לבושים כמו מדו בד, וכמו אהרן ממשיך אהבה רבה בכנס"י ועמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש, וגם כמ"ש ע"פ הנך יפה רעיתי הנך יפה שנז' ב"פ הנך יפה הא' האתעדל"ת בגוונין שמלמטה אהוי"ר ורחמי' הב' מה שנמשך כמ"כ מלמעלה, וזהו ענין דאוזיפת מאנהא כו', ואזי נק' המל' ג"כ בחי' דכורא וזהו כענין פרצוף הפנימי דנוק' בד"ה אחת היא יונתי, וזהו ענין ויחד לבבינו בד"ה מי מנה, ובד"ה להבין ענין הברכות בת"א פ' בראשית, ועי"ז ממשיכים במל' שתהי' נק' אדון לשון דכר היינו שיהי' המל' במדרגת הבינה כו' וע"ד שנת' בפי' לעשות הישר בעיני ה' שיהי' יחו"ת במדרגת יחו"ע כו', וזהו ג"כ ענין גביע הכסף שהטמין יוסף באמתחת בנימין כו' כמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי.

בד"ה רני ושמחי: **תו"א לו, ד.**
ובד"ה שה"ש: **לקו"ת שה"ש א, א ואילך.**
בד"ה כי תצא: **לקו"ת תצא לו, ב. ד.**
ע"פ צוארך בחרוזים: **ראה לקו"ת שה"ש יג, א ואילך. אוה"ת שה"ש ע' קמט ואילך.**
ע"פ ועשית בגדי קדש: **תו"א פב, ג.**
ע"פ הנך יפה: **לקו"ת שה"ש יד, א.**
דאוזיפת מאנהא: **ראה זח"א ב, א.**
בד"ה אחת היא: **לקו"ת שה"ש לט, ד.**
בד"ה מי מנה: **לקו"ת בלק סז, ג ואילך.**
ובד"ה להע הברכות בת"א: **ז, ב ואילך.**
בפי' לעשות הישר: **לקו"ת ראה כג, ד ואילך.**
בביאור ע"פ אלה מסעי: **לקו"ת צ, ב ואילך.**

(**קיצור.** מל' נק' נקבה ע"ש שנעשית מקור לבי"ע ששם אין מאיר חכמה שבו מלובש א"ס, משא"כ בינה אף שהיא מקבל ג"כ נק' דכורא כי באצילות הכל יחוד א' עמ"ש בדרוש ברכת הזמון גבי שתי אחיות, וכ"ש שחו"ב הם תרין ריעין ממש, וכ"ש למעלה מחו"ב ששם דו"ג בחי' אחד ממש וז"ס ואין אלקים עמדי, אך לפעמים נק' מלכות ג"כ אדון לשון דכר ע"י שמאיר בה מבחי' בינה וכענין כעיר שחוברה לה יחדיו והיינו ע"י עולי לרגל ששם עלו שבטים כו' והיא הארה מבחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי שהיא ע"י מס"נ באחד כשמאיר בחי' זו במדרגת שקראה בתי, וכענין יוהכ"פ שאומרים בשכמל"ו בקול רם, כמו אחד שהוא קול ברמה, ועמ"ש מזה בד"ה ה' לי בעוזרי שזהו ענין הקליטה בשמע"צ שקולטת טפת דכורא ולא תהיה בחי' פולטת, וכיון שנקלט בה בחי' טפת דכורא הרי היא במדרגת דכר, ועמ"ש ע"פ למען תזכרו בד"ה והיה לכם לציצית, וגלוי בחי' זו בשמע"צ זהו ע"י ביום השמיני שהיא בינה שמאיר במלכות ע"ש שכשם שמלמעלה למטה כולא קמיה כו' כך מלמטה למעלה, וזהו ע"י השמחה, וזהו ענין דאוזיפת מאנהא וקשוטהא כו').

וזהו ענין אדון עוזנו, כי עוז הוא לשון כח ע"ד עוז ותעצומות מלשון עצמה וחוזק, כי ע"י שממשיכים הכח במל' שהוא בחי' אדון ל' דכר והוא ע"ד ועתה יגדל נא כח אדני, שפירשו ברבות איכה ע"פ וילכו בלא כח, בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מוסיפים כח בגבורה שלמעלה שנאמר באלקים נעשה חיל, ועתה יגדל נא כח אד', ובזמן שאין ישראל עושין רש"מ כביכול מתישים הם כח גדול שלמעלן שנאמר צור ילדך תשי, ואזי גם הם וילכו בלא כח כו' ע"ש, זהו שע"י שהיו עולים לרגל בבחי' יראה כל זכורך שהוא אה"ר עי"ז מוסיפים כח בבחי' מל' עד שנק' האדון ל' דכר במדרגת הבינה כו', וזהו ענין נעשה חיל עפמ"ש בענין ושמתי כדכ"ד ב"פ כ"ד כמנין חיל דהיינו ב"פ בשכמל"ו שחרית וערבית כו', ועי"ז נמשך ג"כ הכח והעוז בנה"א מבחי' יראה את פני, והנה עכשיו התפלה הם במקום יראה את פני כמ"ש בד"ה מה יפו פעמייך וע"כ אומרים אדון עוזינו, שתיה' המל' בבחי' אדון וזהו ע"ד את שני המאורות הגדולים שהם הוי' אלקים, ולכן מזכירים זה ביוצר המאורות, ומזה נמשך עוזינו ע"ד מ"ש נורא אלקים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם, שיהיו ג"כ בבחי' דכר להיות איש ירא את ה' כו' כענין למען תזכרו כנ"ל, ובמדרש רבה ר"פ יתרו פכ"ז ע"פ ה' עוזי ומעוזי כו' אליך גוים יבואו

בדרוש ברכת הזמון: סידור קג, ב ואילך.
בד"ה ה' לי בעוזרי: ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פח, ד ואילך.
בד"ה והי' לכם לציצית: לקו"ת שלח מה, סע"א ואילך.
בענין ושמתי כדכ"ד: לקו"ת ראה כח, ג.
בד"ה מה יפו: לקו"ת שה"ש מג, ב.

כו' ע"י העוז שנותן לנו כמו בקי"ס שנאמר עזי וזמרה י"ה וכן במ"ת ה' עוז לעמו יתן ובשלמה ויתן עוז למלכו עי"ז מתבררים ונכללים הניצוצים שנפלו למרחוק ועולים להתכלל באלקות ע"ד כנר בפני האבוקה כו' וזהו ענין שלום שלום לרחוק שיהי' נעשה קרוב, וזה עדיף מהבירור שע"י הירידה בבחי' גלות של נה"א בנה"ב בבחי' מדבר מם פתוחה כו' עמ"ש מזה בד"ה במדבר סיני באוהל מועד, וע"כ אנו מבקשים, רחם עלינו על הירידה והיינו להיות אדון עוזינו, והנה המשכה זו ע"י התורה שנק' עוז ולכן נק' הארון ארון עוזך כמ"ש קומה ה' למנוחתך אתה וארון עוזך תלים קלב ח ות"י וארון די ביה אורייתא, וגם נק' הארון ארון הברית אדון כל הארץ, ביהושע סי' ג' י"א, וזהו אדון עוזינו, וע' זח"א ב"א נט"ב, ועיין באג"ה סי' א' ע"פ חגרה בעוז מתניה, עוי"ל פי' אדון עוזינו ע"ד ואמונה כל זאת וקיים עלינו.

צור משגבינו בתלים סי' י"ח ג' ה' סלעי ומצודתי (ופי' רש"י בש"ב כב"ב לשון חוזק הם סלע כמשמעו) ומפלטי צורי (לשון סלע) אחסה בו (אתכסה בצלו כענין שנאמר מבלי מכסה חבקו צור איוב כד שהסלעים כסוי ומגן להולכי דרכים מן הרוחות ומזרם גשמים) מגיני וקרן ישעי (פי' מגיני ת"י תריסי והלע"ז ער איז מאיין פאנציר, וקרן ישעי פי' המ"צ הוא לי לישע ועזר כמו הקרן לבעל הקרנים) משגבי ת"י רוחצני, ובלעז פי' און מאיין שטארקער איז ער, ובמ"ס רפ"ח אלו הן חלופי שירות תלים בשירות שמואל, ומפלטי לי, אלהי צורי כו', רבות בשלח פכ"ה קמ"ב ד"א הוא מרומים ישכון בישעי' סי' ל"ג ט"ז זה הקב"ה מצודות סלעים משגבו זה דוד שנאמר ה' סלעי ומצודתי, ויש לפרש כי פי' הוא היינו עתיק כמ"ש בזהר, מרומים ישכון שהתגלות ע"י הוא בבינה הנק' רמה, ועמ"ש ע"פ כסא כבוד מרום מראשון, ומצודות סלעים זהו מל' דאצי' כשהיא בגדלותה כמ"ש במא"א ערך סלע באות סמך סי"ב סלע רחל כשהיא גדולה כו', ועמ"ש מענין סלע בד"ה עלי באר ועפ"ז י"ל דמשום שכתוב כאן תחלה המלך המרומם לבדו, דהיינו בחי' הוא מרומים ישכון, לכן שייך אח"כ צור משגבינו דוגמת מצודות סלעים משגבו, וכדפרש"י לעיל צורי לשון סלע.

קיצור. ה' סלעי ומצודתי נמשך מבחי' הוא מרומים ישכון הוא דא עתיקא.

בד"ה במדבר סיני: לקו"ת ב, ב ואילך

ובמ"ס: = ובמסכת סופרים.

ע"פ כסא כבוד מרום: אוה"ת נ"ך ע' שמו.

בד"ה עלי באר: סה"מ תקס"ד ע' קסח (ובהנסמן בהמ"מ לריש המאמר שם).

ב) **וברע"מ** פ' פנחס דרל"ח ע"ב ע"פ איתן מושבך ושים בסלע קנך איתן תניא, תמן קנא דנשרא עילאה ואיהי שכינתא עילאה כו' אמר דוד עליה ה' סלעי ומצודתי עכ"ל ופי' איתן נתבאר בד"ה ראה אנכי נותן שהוא יסוד אבא היינו הביטול שלמעלה מהשכל המושג, ולכן תמן קנא דנשרא עילאה, בינה כי הם תרין ריעין כו' ועי' מענין איתן במא"א אות א' סע"ז ועד"ז פי' צור משגבינו שיהי' בנפש גילוי מבחי' איתן שהוא קשה כסלע, וזהו ע"י עסק התורה כי תנאים אותיות איתנים ולכן ע"י שהקדים אדון עוזינו שהוא ע"י התורה ארון עוזך עי"ז בא לבחינת צור משגבינו כו', והנה לשון משגבינו הוא ע"ד שפי' הבחיי ר"פ פנחס ע"פ מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, במשלי סי' יח יוד וז"ל בא ללמדנו בכתוב הזה על מדת הבטחון כי הבוטח בשם ה' הוא כאדם שהוא במגדל עוז והוא יושב שם לבטח ולא יירא משום אדם וכענין שכתוב ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם בתלים סי' קי"ח ו' בו ירוץ צדיק ונשגב מן הצרה וכענין שכתוב ובוטח בה' ישוגב במשלי סי' כט ד"ד, כלומר מכל צרה ומהאויב כו' ומה שאמר מגדל עוז כו' לפי שהמגדל צורך גדול כו' ע"כ המשיל שם ה' למגדול עוז כו' והוא שכתוב ישגבך שם אלקי יעקב כו' עד ה' סלעי ומצודתי עכ"ל נמצא פי' משגבינו הוא מה שיושע מהאויב וכמו שהביא מפסוק ממתקוממי תשגבני תלים סי' נט"ב ות"י תשזבנני, ועיין מענין משגב במא"א אות מם ססעי' קי"א שהוא גימט' אל שדי, ויש להעיר מענין ושדי כמגדלות, והמגדל הוא משגב כנ"ל עו"ש קפ"ד קס"א גימ' משגב והוא יחוד או"א, כמ"ש בענין משכן העדות אשר פקד ע"י משה כו' ע"ש גם משגב אותיות בשגם וארז"ל בשגם זה משה, והנה ענין מגדל מבואר במ"א ע"פ ושדי כמגדלות שזהו בחי' הבולט גם מהחומה אשר החומה זהו המקיף מבחי' סוכ"ע והמגדל הוא עוד בחי' גבוה יותר, ושם אין שום מקום ליניקת החיצונים שזהו ענין עלמא דחירו כו', א"כ כ"ז הוא ע"י הארת ע"ק מה גם הפסוק ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם מבואר במ"א דקאי אפילו על אדם העליון דאצי' שמבחי' חכמה שאף שע"י החכמה נפש החוטאת תמות. עכ"ז ע"י ההמשכה מלמעלה מהחכמה מהני התשובה, וא"כ י"ל הפי' אדון עוזינו זהו מל' דא"ס כענין אדון הנפלאות. ומזה נמשך ג' מקיפי' לבי"ע שבאצי' היינו צור מגן ומשגב כו' להיות ה' לי לא אירא כו'. וכעד"ז ממל' דאצילות שהיא ג"כ עתיק לבריאה מלך יחיד. נמשך ג' מקיפים לג' עולמות בי"ע כמ"ש מזה בביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אד'. ויש להעיר מפסוק כי

בד"ה ראה אנכי: לקו"ת יח, א ואילך.
כמ"ש בענין משכן העדות: לקו"ת פקודי ז, ד ואילך.
ע"פ ושדי כמגדלות: אוה"ת שה"ש ע' תשנז.
ה' לי . . מבואר במ"א: אוה"ת דברים ע' ט.
שע"י החכמה נפש החוטאת תמות: ראה לקו"ת ש"ש סז, ד (ובהנסמן בהמ"מ שם — הוצאת קה"ת, תשד"מ — ע"ד גירסא זו).
בביאור ע"פ ועתה יגדל: לקו"ת שלח לט, ד.

ביה הוי' צור עולמים דת"י תקיף עלמא. והוא בחי' סוכ"ע. וע"כ הוא צור משגבינו וזהו ג"כ ע"י צור לבבי וחלקי אלקים לעולם. ועמ"ש ע"פ כי מראש צורים אראנו היינו האבות ששרשן מחג"ת דאבא ומחג"ת דא"א בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' ועמ"ש בלק"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בענין צור שהוא מקור ומוצא הע"ס שהם כשלהבת קשורה כו' והוא ענין ע"ס הגנוזות. ובש"ב סי' כב ג כתיב משגבי ומנוסי ואיתא בילקוט פ' ואתחנן דרס"ה ב' רמז תתכט רשעים אין להם מנוס כו' אבל הצדיקים הקב"ה הוא מנוסם שנאמר משגבי ומנוסי והיינו שהתורה היא דוגמת ערי מקלט כו' ע"ש ועמ"ש ע"פ פנו לכם צפונה. קיצור כי לפי שהוא המלך המרומם ע"ד הוא ע"ק מרומים ישכון בינה סוכ"ע ע"כ הוא צור משגבניו ע"ד ומצודת סלעים משגבו. וזהו איתן מושבך ושים בסלע קנך נקודה בהיכלא. ואיתן אותיות תניא לכן ע"י עסק התורה אדון עוזנו נמשך להיות צור משגבינו בחי' איתן מושבך. גם פי' משגב ע"ד מגדל עוז כו' ונשגב כי ה' לי לא אירא כו' ומגדל בחי' הבולט מהחומה עלמא דחירות חרות על הלוחות והכל הארת ע"ק הנמשך ע"י אדון עוזנו. גם צור ע"ד כי בי"ה הוי' צור עולמים וזהו נמשך ע"י צור לבבי וחלקי אלקים לעולם.

צור במא"א צ' י"ח ועזחב כבא פי' צור עולמים ועמ"ש ע"פ כי מראש צורים וי"ל עוזינו כח בפנימי' ע"י התורה וצור מגן משגב מקיפים ע"י המצות כו' גם י"ל ע"י שתהי' מל' ע"ד בינה כנ"ל אזי גם ג' עולמות בי"ע יתעלו וזהו צור מגן משגב בעדנו כו'.

מגן ישענו ע"ש ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני. בתלים י"ח לו. ות"י ויהבת לי תקוף ופורקן (ועמש"ל בד"ה צור משגבינו בפי' מגני) וימינך תסייעני. ובמימרך אסגעתני עכ"ל ורש"י פי' וענותך תרבני. הרבתה מדת ענותך להתנהג בה עמי עכ"ל. ובמצ"ד פי' גודל הענוה שבך להשגיח בי עשה אותי כאלו הייתי עם רב לנצח את האויב עם כי אנשי היו מתי מספר עכ"ל.

וברבות בראשית פרשה שישית ג' דברים נתנו מתנה לעולם התורה והמאורות והגשמים כו' אף השלום שנאמר ונתתי שלום בארץ. ר' יהושע בר נחמיה אמר אף הישועה שנאמר ותתן לי מגן ישעך. במא"א אות יוד סט"ו ישעה גימ' שכינה כי בקבלתה אורות הבינה נק' ישעה כמותה ואז יש לה ש"ע נהורין והיא נושעת מבינה הנק' מעייני הישועה עכ"ל ועמ"ש

בלק"ת . . סד"ה כי ביום הזה: כו, ג.

ע"פ כי מראש צורים: אוה"ת בלק תתקד־תתקיז. ביאוה"ז לאדהאמ"צ קג, א. ביאוה"ז לאדהצ"צ ע' תתקצג.

ע״פ ושאבתם מים. כי ענין הישועה כי מ׳ דאצי׳ יורדת לבי״ע כמ״ש רגליה יורדות ע״כ צריכה לבחי׳ ישועות להושיעה שלא יהיה יניקת החיצונים וענין הישועות פי׳ בזח״ב תרומה קס״ט א מאן ישועות דא ימינא דכתיב ותושע לו ימינו ור״פ בראשית שהן חמש עלין תקיפין דסחרן לשושנה שהם ה״ג ממותקות. ועמ״ש בסידור ד״ה אד׳ שפתי תפתח פי׳ אלף דין. ומ״ש ע״פ הנותן שלג כצמר ענין שערות דדיקנא שהם תקיפין כדי לאכפיא דינין. והרמ״ז פי׳ לשון ה׳ עלין דסחרין לשושנה סחרין היינו מקיף וזהו הנמשך מה״ג דכתר שהכתר הוא היקף וכמ״ש כתרו את בנימין. והיינו שבעליי׳ המל׳ כשהיא שוה לז״א. נמשך כתרה מת״ת דא״א שבו יסוד דעתיק כו׳ ומשם נמשכי׳ ה״ג דע״י בכתרה כו׳ ע״ש ועמ״ש במ״א בשם הפרדס דפי׳ מגן זהו הברית המיחד זו״ן ע״ד שמש ומגן הוי׳ אלקים פי׳ יחוד הוי׳ אלקים זהו ענין מגן וזהו ענין מגן אברהם מגן דוד כו׳ ועד״ז יש לפרש מגן ישעך, כי ישעך היינו ישועות הנ״ל אך מגן הוא מקיף פאנציר בלע״ז כנ״ל, וזהו כשהישועות נמשכים בבחי׳ כתר שהוא מקיף כו׳, ועז״ג ותתן לי מגן ישעך, שזהו בחי׳ מתנה, כי בבחי׳ כתר א״א לעורר ע״י אתעדל״ת כ״א שנמשך מאליו בבחי׳ מתנה ועיין מענין מתנה במא״א אות מם סעיף קי״א דפי׳ מתנה מצד הבינה, כי הבינה נק׳ אוצר מתנת חנם כמ״ש בר״ח תחלת שער הענוה, ויש להעיר עוד לענין מגן ישענו ממ״ש סד״ה שוש אשיש בענין פי׳ כי הלבישני בגדי ישע.

וברבות ר״פ וירא ר״פ מ״ח ותתן לי מגן ישעך זה אברהם והיינו ע״ש שנאמר אנכי מגן לך ועיין מזה ברבות לך לך פמ״ד שני פירושים א׳ מה המגן הזה אפילו כל החרבות באות עליה היא עומדת כנגדן כך את אפילו כו׳ נלחם אני כנגדן, ובזח״ב פקודי רכד״ב פי׳ אנכי מגן לך ע״ד שמש ומגן הוי׳ אלקים כו׳ וכך י״ל המגן שלא יינקו החיצונים נמשך ע״י ש׳ אלקים שזהו ענין החותם של יוהכ״פ מה״ג כו׳ וכן שם אלקים יש בה״ג דע״י כמ״ש כי הוי׳ הוא האלקים בשמים ממעל כו׳, עוד פי׳ שם ברבות פמ״ד מגן לשון חנם כל מה שעשיתי עמך בעוה״ז חנם עשיתי עמך אבל שכרך כו׳, א״כ הוא ע״ד פירותיהן בעוה״ז והקרן קיימת ור״ל כמו הזיו הנמשך מן השמש שאין זה נוגע לעצם השמש כך מה שנמשך בעוה״ז הוא רק זיו והארה מעצם המצות וא״כ לפ״ז י״ל מגני וקרן ישעי, שהקרן קיימת רק מגני חנם נמשך והיינו הארה וזיו כו׳, ועיין במא״א אות מם ס״ח בענין מגן וז״ל מגן נק׳ ג״ר דז״א תרגום מגן חנם כי בחנם טורחים

ע״פ ושאבתם מים: לקו״ת סוכות פ, ג.
בסידור ד״ה אד׳: רלו, ג.
ע״פ הנותן שלג: סידור סד, ב.
ועמ״ש במ״א בשם הפרדס: אוה״ת שמות ע׳ לא. יהל אור ע׳ שא.
סד״ה שוש אשיש: לקו״ת נצבים מח, ג. מט, ד.

הקליפות לאחוז בו ולא יכלו (והיינו כמאמר הרבות לך פמ״ד מה המגן כו׳ כך אפילו כו׳ ע״ש וי״ל משום ששבה״כ לא היה רק בז״ת משא״כ בג״ר שלכן בינה נק׳ חירו כו׳) גם מגן גימט׳ ג״פ אל, ב׳ בפנים ואחד בחוטם (וה״ע המשכת ש״ע נהורין וענין ותהלתי אחטם לך) גם מגן כנוי החסד וג״פ אל ג׳ פרקי זרוע ימין, ולכן ניתן מגן לאברהם, גם מגן גימט׳ ג״פ אל שבשלש עולמות בי״ע (עמ״ש מזה בביאור ע״פ משה ידבר ששרשם נמשך מתיקון הראשון מי״ג ת״ד שהוא אל וכן ביג״מ דמיכה מי אל כמוך, וע״ז ביקש משה אל נא רפא נא לה) עכ״ל ועפ״ז י״ל מ״ש במשנה פ״ג דתמיד מ״ד נכנסו ללשכת הכלים והוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב שי״ל מספר זה כמספר מגן היינו להמשיך ג׳ בחי׳ אל בג׳ עולמות בי״ע להיות חסד אל כל היום כו׳ וה״ע אנכי מגן לך כו׳ כנ״ל, וזהו ענין מגן ישענו, עו״ש ברבות ר״פ וירא וימינך תסעדני בכבשן האש וברעבון כו׳, וכ״ז נמשך מבחי׳ מגן הנ״ל שהוא חסד אל בחי׳ ימינך, וענותך תרבני כו׳ ואברהם יושב כו׳ ע״ש ויש לפרשו ע״ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי והרי עד״מ הבן דרכו לעמוד בפני האם, או יש לפרשו ע״ד מ״ש בפי׳ ארץ מושבותיכם שאתם מיישבים אותה עמ״ש בד״ה בפ׳ נסכים.

וברבות כי תשא פמ״א ע״פ ויתן אל משה, ותתן לי מגן ישעך מדבר בישראל שהם בטוחים בהקב״ה והוא מגן להם כמ״ש מגן הוא לכל החוסים בו, וימינך תסעדני זו התורה דכתיב מימינו אש דת כו׳ ע״ש ואפ״ל מגן בחי׳ מקיף זהו נמשך ע״י המצות וימינך תסעדני זהו א״פ ע״ד לחם לבב אנוש יסעד וה״ע התורה לכו לחמו בלחמי.

עו״ש ע״פ ותתן לי מגן ישעך ברבות בחקתי פל״ה כמש״כ ברבות בראשית פ״ו.

כתיב האל תמים דרכו אמרת ה׳ צרופה מגן הוא לכל החוסים בו בש״ב דב לא, ובתלים יח לא, ועיין מזה אדר״ן כ״ז, רבות ויקרא פרשה ב׳ קס״ז ג, לך לך ר״פ מ״ד, כי תשא פמ״א קנ״ה ד, זח״א פ׳ בראשית יט ב גבי מארת חסר דאתברי אסכרה לרביי כו׳ וכל דא בגריעו דסיהרא מארת, כד אתתקנת סיהרא אתהפכן אתוון אמרת ה׳ צרופה (ר״ל מן מארת נעשה אמרת) מגן הוא לכל החוסים בו מגן הוא על כל אינון רוחין בישין כו׳ לכל אינון דאחידין ביה במהימנותא דקב״ה עכ״ל, ע״כ זהו שבברכת המאורות לאחר שמזכירין ברחמיך הרבים רחם עלינו שלא יהי׳ יניקת החיצונים מפגימת הלבנה, ואזי ג״כ לא יפול אסכרה באנפי זוטא, שיניקתם רק מחמת גריעו דסיהרא וכמ״ש בזהר פ׳ וישב דקפ״א ע״א, וכמו בזמן בהמ״ק היו הכרובים

בביאור ע״פ משה ידבר: תו״א סח, ג.
בד״ה בפ׳ נסכים: לקו״ת שלח מא, ג.

שהם אנפי זוטרי פב"פ כו' ועמ"ש בת"א פ' תרומה שזהו ענין מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי כו', לכן עי"ז נעשית מבחי' מארת צירוף אמרת ה' צרופה, שאין לחיצונים יניקה ממנה, ע"כ מגן הוא לכל החוסים בו וזהו ענין מגן ישענו וכדפי' ברבות כי תשא פמ"א ע"פ ותתן לי מגן ישעך שזהו ענין מגן הוא לכל החוסים בו, וזהו כמגדל דוד צוארך כו' אלף המגן כו' כי הצואר מקום צר ונק' מצרים ששם יניקת פרעה וג' שריו וזהו ענין האסכרה שהיא בצואר כו', אך בחי' מגן הוא היינו להיות כמגדל דוד צוארך שלא יהיה יניקה מהם כו' פי' כמגדל ע"ד אדם הגדול כו', ובפרדס ערך מארת פי' מהת"ז שהמל' נקרא מארת לשון אור רק חסר ו' והיינו ע"ד אספשא"מ ובערך מגן פי' בשם הזח"ב שמות ג"ב שהברית נק' מגן דהיינו ענין שמש ומגן ה' אלקים ע"ש, ועפ"ז י"ל כי המל' שנק' מארת חסר זהו כשאינה מתיחדת עם אור היסוד, וכשנק' אמרת ה' צרופה זהו כשמקבלת מז"א, וכמ"ש בזח"א פ' נח סא"ב בענין אמרתו אשר צוה מימי קדם שמקבלת מימי קדם שהם מע"ק כו', ולכן כאן שאומרים אדון עוזינו שהוא המל' כשמתעלה למעלה כמ"ש לעיל ואזי נק' אמרת ה' צרופה, ועל כן היא מגן ישענו בחי' מגן הוא לכל החוסים בו.

בפרדס ערך מגן משמע מגן הוא יחוד הוי' אלקים, וזהו שמש ומגן הוי' אלקים כו'.

משגב בעדינו. כתיב משלי סי' יח יוד מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, והובא ברבות בא פט"ו דקל"א ע"ב שהוא ע"ד מ"ש כי כל העמים ילכו איש בשם אלקיו ואנחנו נלך בשם ה' אלקינו לעולם ועד כו' ע"ש ע"פ החדש הזה לכם, גבי אבל ישראל מהו אומר מגדל עוז שם ה', וברבות באיכה ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף כו' ע"ש ומ"ש מזה ע"פ את ה' האמרת היום, ופי' מתחלפין זהו מ"ש והאלילים כליל יחלוף בישעי' סי' ב' יח וכמ"ש ברבות בא פט"ו שם, וע"ד והרשעה כולה בעשן תכלה כו' וכתי' תצא רוחו ישוב לאדמתו כו', הגשם חלף והלך לו כו' ועמש"ש בד"ה את ה' האמרת ועוד יש לומר דהיינו כי שרש יניקתם רק מק"כ צירופי אלקים כו' וע' במא"א אות מם סעיף צ"ב בענין פי' מר משא"כ לע"ל מוציא חמה מנרתקה והי' הוי' לי לאלקים כו' שוב אין להם יניקה, וזהו אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו', אבל מגדל עוז הוא ש' הוי', כי הגם שמהו"ע ית' הוא למעלה משם הוי' מ"מ כולא

בת"א פ' תרומה: עט, ג ואילך.

ע"פ את ה' האמרת: אוה"ת תבוא ע' תתרעב ואילך.

חד ולע"ל והי' הוי' לי לאלקים כמו ש' אלקים עכשיו לגבי ש' הוי', א"כ כל ההמשכות ע"י ש' הוי', ע"כ מגדל עוז שם הוי' כו' ועמ"ש בת"א פ' ויצא בפי' והאבן הזאת יהיה בית אלקים דר"ל בית לבחי' אלקים דלעתיד שהוא בחי' הוי' עתה, ובזהר פ' נח דע"ב ע"א פי' והאבן הזאת היא מ' כו' וע' פרדס ערך בית ועמ"ש בת"א סד"ה השמים כסאי בפירוש איזה בית אשר תבנו לי.

קיצור מגדל עוז שם הוי' לפירוש המד"ר פ' בא פט"ו זהו ע"ד חלקי הוי' אמרה נפשי, ועמ"ש ע"פ מי כמוכה באלים הוי' וזהו משגב בעדינו.

עמה"מ זג פרק מ' כוב קעדד, זחא דלז ע"ב צ"ו ב מקץ רט"ב חב עג חג קסד של"ה רעה"ב רעו"א רעט"ב שעאא, בחיי קכ"ה ב קכז ב קצא ג.

ב) **ובזח"א** בראשית דל"ז ע"ב פי' שם הוי' היא המל' שהיא שם של הוי' והיא הנק' מגדל עוז והוא יסוד דנוק' אשר בו ירוץ צדיק היינו המשכה הנמשך משם הוי' כמ"ש צדיק הוי' בכל דרכיו, וכמ"ש ישיש כגבור לרוץ אורח, ועי"ז ונשגב המגדל הנ"ל ושם ד"ו ע"א מגדל חד דפרח באוירא רב ויקירא ואינון דדיירין ביה בהאי מגדל קב"ה וחד מסכני עכ"ל ופי' המק"מ המגדל כנ"ל ודיירי בי' קב"ה וחד מסכני היינו ת"ת ויסוד, והטעם שנק' יסוד עני ע"ד והדל לא ימעיט דא צדיק ברע"מ ר"פ תשא כי בינה רק עד הוד אתפשטת, וע' במד"ר בקהלת דף ק"ט ע"א ע"פ עיר קטנה כו' ומצא בה איש מסכן וחכם זה נח שנאמר כי אותך ראיתי צדיק כו' והיינו כמשל"ק שהתיבה ג"כ נק' מגדל עוז ועי"ז ומלט הוא את העיר זה העולם כו', עו"ש במד"ר איש מסכן זה יוסף כו' זה משה כו' ומובן כי הם בחי' יסודות יסוד ז"א או יסוד אבא כו', ויש לחבר ב' הפירושים היינו כי לפי ששם ה' הוא מגדל עוז אשר בו ירוץ צדיק היינו שבו נמשך השפע מסובע"ע ולכן ונשגב מגדל הנ"ל כמ"ש כי נשגב שמו לבדו, ואפ"ל הפירוש שנשגב שיהי' ע"ד שמו הגדול שהוא בינה כך יאיר בחי' זו במ' וזהו מגדל עוז שם. מגדל ל' גדולה והיינו בחינת שמו הגדול יתגדל ויתקדש שמיה רבא וכמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד', ואי לזאת הבוטח בשם ה' הוא מגדל עוז כמש"ל בשם המדרש כו'.

בת"א פ' ויצא: כא, ד. כב, ג.
בת"א סד"ה השמים כסאי: א, ג.
ע"פ מי כמוכה: ראה אוה"ת בשלח ע' תקסא.
ע"פ ועתה יגדל: סה"מ תקס"ג ע' תקעו ואילך. (ובהנסמן בהמ"מ שם).

קיצור המל' נקראת שם של הוי' שהוא ז"א ועיין מד"ר **באסתר ע"פ ושמו** מרדכי, ולכן נקרא מגדל עוז, בהמגדל דר קודב"ה וחד מסכני **ומצא בה איש** מסכן וחכם, וזהו בו ירוץ צדיק, כמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב עיין מזה בזהר פ' ויקרא דט"ו א והיינו המשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע ועי"ז ונשגב המגדל, שמו הגדול, ועתה יגדל נא כח.

ג) **ובזהר** ס"פ לך דצ"ו ע"ב ע"פ ויבן מגדל בתוכו מהו מגדל כד"א מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ודאי, ופי' במק"מ דמגדל הוא בחי' ציון היינו יסוד דנוק' ועמ"ש מזה בישעי' סי' ה' וספ"ד דסוכה דמ"ט ע"א ויבן מגדל בתוכו זה המזבח כי המזבח ריח הקרבנות עז"נ סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה במד"ר פ' ויצא פס"ח אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים ולכן נק' מגדל כמו המגדל שבולט על החומה כך הוא עלייה למעלה מעלה וכמ"ש בזהר ר"פ צו ע"פ זאת תורת העולה שהיא עולה לבחי' קדש הקדשים ומבואר ענין קדש הקדשים בלק"ת סד"ה שבת שבתון, ובפ' מקץ דר"ט ע"ב ע"פ ויפול על צוארי בנימין, כמגדל דוד צוארך, דא ירושלים דלעילא דכתיב ביה מגדל עוז שם הוי' כו' מאן נשגב אלא ההוא מגדל נשגב בגין דביה ירוץ צדיק, וע"ש במק"מ ב' הרמ"ז מגדל גימ' מזל וכן ס"ת מגדל עוז שם הוא מזל, וגימ' עז, והנראה כדפי' אדמ"ו נ"ע בד"ה לא תהי' משכלה, שפי' נשגב מורה על הפלגה יתירה שהוא מופלג הרבה מעולמות אבי"ע כו', ולז"א ע"י מה נשגב בחי' מגדל הנ"ל שהוא ש' אד' עם המלוי, שהרי הוא ממכ"ע ואיך שייך לומר שנשגב כ"כ, ע"כ אמר לפי שבו ירוץ צדיק שהוא המשכת סוכ"ע ע"כ עי"ז נשגב מגדל הנ"ל וכנ"ל, וזהו כמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד', להעיר מפסוק הן אל ישגיב בכחו איוב ל"ו כ"ב, ע' רבות ס"פ פנחס מזה שמורה על הכח בלי גבול, וכן פרש"י שם מתוך שכחו גדול כו' ועד"ז פי' ונשגב המגדל שהוא בהמ"ק דירת בתחתונים כמ"ש בשל"ה דרע"ה סע"ב שע"ז ארז"ל צמצם שכינתו כו' אך ונשגב שיהי' בו גלוי סכ"ע וכמ"ש במ"א בענין מ"ש ס"פ פקודי ב' פעמים וכבוד ה' מלא את המשכן שהוא כבוד עילאה וכבוד תתאה שהוא ענין סוכ"ע וממכ"ע. והנה פי' ישגיב בכחו פי' במצ"ד בכחו הרב יחזק וירומם את אשר ישר בעיניו, ועד"ז יש לפרש ענין משגב בעדנו, לרומם כנס"י ע"ד וירם קרן לעמו, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו על ארץ כו' וירם קרן כו'.

זח"ב יתרו דף עג ב'.

ועמ"ש מזה בישעי' סי' ה': **אוה"ת נ"ך ע' קמד ואילך.**
בלק"ת סד"ה שבת שבתון: **דרושים ליוה"כ עא, ב.**
בד"ה לא תהי': **תו"א עט, רע"ב.**
וכמ"ש במ"א . . וכבוד ה': **ראה לקו"ת ויקרא א, סע"א ואילך.**

קיצור ויבן מגדל בתוכו, זה מזבח, בחי' מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ועמ"ש ע"פ מי יעלה לנו השמימה בת"א ס"פ לך לך בד"ה בעצם היום הזה, כמגדל דוד צוארך, מגדל עוז שם ס"ת הוא מזל, וע' מענין מזל בזהר וירא דקט"ז ע"א ובפרדס ערך מזל, ענין הן אל ישגיב בכחו, וזהו ונשגב המגדל, ועי"ז משגב בעדינו.

ד) **זח"ג** פ' שלח קס"ד סע"א וע"ב דמגדל עוז הוא התיבה וס"ת דוגמת ארון עוזך, בו ירוץ פי' לשון רצון, צדיק הוא הקורא בתורה ועי"ז ונשגב שלא יהי' לחיצונים שליטה בו ע"ד חירות על הלוחות כו', ועמ"ש מזה בענין נח והתיבה בהגהות ע"פ מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו'.

והבחי' פ' ויקהל קרוב לר"פ דקכ"ה ע"ב כ' הבטחון בהקב"ה ימשיל למגדול עז הוא מ"ש מגדול עוז שם ה' כו' לפי שבדרך הטבע המתפחדים מהאויב ישגבו במגדל עוז כו' שהבוטח בשמו ית' יושב לבטח כיושב במגדל עז ויותר ממנו כי בו ירוץ כו' ע"ש. ולפי הזהר היינו ע"י עסק התורה כנ"ל, ואפ"ל שזהו תשבע"פ ע"ד ושדי כמגדלות אלו ת"ח, וע' עוד מזה בבחיי ר"פ פקודי, ור"פ פנחס הובא לעיל בד"ה צור משגבינו, ועמ"ש ע"פ מגדול ישועות מלכו בש"ב סי' כ"ב וע' במא"א אות מם סעיף י"ט מענין מגדל שיש לפרשו ג"כ על יסוד ז"א ויסוד דא"א ובזח"ג האזינו דרצ"ז ע"א בענין ושדי כמגדלות דאינון נהרין רברבין דנפקין מאימא עילאה כו', וי"ל מגדלות יסודות דנוק' ומגדלים יסוד דדכורא, וע' זח"א פ' נח דף ע"ד ב' ע"פ עיר ומגדל ודע"ה א' ופי' במק"מ שרצו לבנות יסוד ונוק' דקליפה נגד יסוד ונוק' דקדושה, והמק"מ פי' דעיר הוא יסוד ומגדל הוא מ', וז"א דעיר אלקינו הוא מ', אלא בזח"מ שם פי' דבמל' עצמה יש עיר ומגדל הא' הנקרא עיר שהוא כללות בחינותיה והב' הוא המגדול הבנוי בתוכה שהוא כנגד בחינתה הפנימית אשר בו ירוץ הצדיק כו', והיינו יסוד דנוק', ועד"ז יש לפרש משארז"ל הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו בונה ירושלים, דסתם הארץ היא כללות המל', והטובה הוא כנגד בחי' הפנימית הנ"ל שבו ירוץ צדיק כו'. קיצור מגדל עז פי' בזח"ג פ' שלח קס"ד דקאי על התיבה שבו התורה בו ירוץ צדיק, וזהו ג"כ ענין נח והתיבה כנ"ל ס"ב, הבטחון נמשל למגדל עוז עיין לעיל סעיף א', עמ"ש בת"א ס"פ שמות בענין איה שוקל איה סופר את המגדלים, גם מגדל עז שם ה' זהו בקדושה העליונה הפך העיר והמגדל של דור ההפלגה.

בת"א . . בד"ה בעצם: **תו"א יג, ב.**
בהגהות ע"פ מים רבים: **אוה"ת נח כרך ג' תרכט, סע"א ואילך. תרי, ב.**
בת"א ס"פ שמות: **נג, ב ואילך.**

ה) **ונשוב** לענין מגדל עוז שם ה׳, ויש להעיר ממ״ש במד״ר במגלת רות ע״פ ושמו בועז, הצדיקים שמם קודמן ושמו קיש, ושמו בועז כו׳ דומין לבוראן שנאמר ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, וכ״ה במדרש במגלת אסתר ע״פ ושמו מרדכי, והענין כמ״ש במ״א סד״ה ואלה שמות בנ״י, בענין פי׳ שם ע״ד ועשיתי לך שם כשם הגדולים, ובמד״ר בקהלת דף קוף ע״פ טוב שם משמן הטוב ארשב״נ מצינו שהלך הקב״ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם דכתיב אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם בש״ב סי׳ ז׳ עכ״ל וע׳ בתרגום שה״ש ע״פ לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, והיינו ע״י הנסים דיצ״מ וקריעת ים סוף שיוצאים חוץ לטבע ושינוי מנהגו של עולם, וזהו ותעש לך שם כהיום הזה והוא ענין אתה הראת לדעת כי הוי׳ הוא האלקים אין עוד מלבדו, והיינו כנודע מענין כי אל דעות כו׳ ושיהי׳ הגלוי למטה כמו למעלה כמ״ש סד״ה כי תשמע בקול בפי׳ לעשות הישר, ובסידור בד״ה מזמור לתודה בענין ארבעה צריכים להודות, זהו פי׳ ולשום לו שם, וזהו ענין מ״ש באברהם ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם, ולכן נאמר ושמי הוי׳, שמו קודם לו, היינו כי בחי׳ זו ולשום לו שם, שרשו נמשך מלמעלה משם הוי׳ עצמו כי הוי׳ הוא באצי׳ יוד חכמה כו׳ ובחי׳ שם זהו מ׳ שהיא מקור בי״ע והיא ממשכת גילוי האצי׳ בבי״ע, ועי״ז נעשו הנסים ונפלאות הנ״ל לכן שורש המשכה זו באה ע״י המשכת תוספת אור מאור א״ס ב״ה עצמו בשם הוי׳ באצילות אז עי״ז דוקא נמשך מז״א במ׳ שיהי׳ ותעש לך שם, וכמ״ש במ״א שזהו ענין אל יתהלל החכם בחכמתו כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳, זאת היא מ׳ והוא השפעת החכמה בבי״ע שמקור המשכה זו באה מלמעלה מעצם החכמה ועיין בת״א בד״ה לך לך מארצך כו׳ אל הארץ כו׳ וזהו שבמחשבה ארץ קדמה. וזהו שארז״ל אין נותנין פרנסה לאדם אלא בשביל אשתו, עיין מזה בלק״ת סד״ה מזמור שיר חנוכת הבית, דרוש השני, ועמ״ש במ״א ע״פ מצא אשה מצא טוב, בחי׳ טוב וישר ה׳ בחי׳ דלית שמאלא בהאי ע״ק, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא, ובזמן הג׳ דאבד לנוקבי׳ הצדיק אבד לקבל ברכאן מאימא עילאה וע׳ זהר ר״פ וארא ע״פ עד תאות גבעות עולם וע׳ בת״א סד״ה ועשית בגדי קדש שבמקום שיש משפיע ומקבל כו׳, וזהו כביכול ושמו קודם לו, ושמי הוי׳, וזהו מגדל עז שם הוי׳ שם דוקא, גם י״ל ושמו קודם ע״ד זה השער לה׳ בזאת יבא אהרן

סד״ה ואלה שמות: **אוה״ת שמות ע׳ כט ואילך.**
סד״ה כי תשמע בקול: **לקו״ת ראה כג, ד ואילך.**
ובסידור בד״ה מזמור לתודה: **מד, סע״א ואילך.**
במ״א שזהו״ע אל יתהלל: סה״מ תקס״ח ח״א ע׳ מג (ובהנסמן בהמ״מ שם בח״ב **ע׳ תשנב קטע: אל יתהלל).**
בת״א בד״ה לך לך: **יא, ב ואילך.**
בלק״ת סד״ה מזמור שיר: **ברכה ק, ב.**
ע״פ מצא אשה: **אוה״ת נ״ך ע׳ תרטז. אוה״ת בראשית תקמ, סע״א.**
בת״א סד״ה ועשית בגדי: **פב, ד.**

אל הקדש, ושניהם עולים בקנה א', ולכן הבטחון בשם ה' הוא מגדל עוז, וא"כ פי' בו ירוץ צדיק קאי על צדיק עליון מלמעלמ"ט וגם על צדיק תחתון מלמטלמ"ע הבוטח בשם הוי' דוגמת מ"ש בזח"א ויצא דקנ"ג ע"ב בענין יוסף ובנימין שהם צדיק עליון וצדיק התחתון וכו' יעו"ש.

קיצור. שמן קודמין דומין לבוראן ושמי ה', טוב שם משמן הטוב, כי להיות כי הוי' הוא האלקים זהו ע"י הוא דא עתיקא, ולכן כ"א בזאת יתהלל, ויובן ע"ד פרנסה בשביל כו', מצא טוב, וזהו מגדל עוז שם ה'.

ו) **בעמה"מ** ש"א פ"מ ד"ז ע"ג פי' ענין מגדל עוז, הוא אות למד שנק' מגדל הפורח באויר, וביאר שצואר הלמד זהו המשכה מאור א"ס בעולם המלבוש כו' ואפ"ל כי הוא המשכת הקו וחוט מאור א"ס, ונמשך על כ' שהוא כתר שבו מאיר הקו כו' ועמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות בענין התר נדרים פורחים באויר כו', וא"כ זהו ענין עתיק דאצי' פנימיות הכתר, ובחי' מגדל זה מאיר בשם ה' ע"ד מלך יחיד, שכמ"כ המ' היא עתיק לבריאה, ומענין בו ירוץ צדיק יש להעיר ממ"ש ר"פ נח בענין מאן דנטיר ברית אקרי צדיק כו' ור"פ בראשית ד"ב סע"ב גבי עאלת אות צדיק, וע' ביאור הבאים ישרש בענין גדולים מעשה צדיקים ממע"ב שע"י ביטול היש לאין כו' ממשיכי' ולשום לו שם וזהו ענין מעשה מרכבה יחוד העליון כו' והוא מגדל עוז דדייר ביה קודב"ה וחד מסכני בחי' צדיק תחתון המעלה מ"ן כו' ועיין בעמה"מ שער עולם הבריאה פי"ז דקע"ד ריש עמוד ד' שגם בהיכלות דבי"ע יש בחי' מגדל עוז כו' והנה לפמש"ל סעיף ה' דמגדל עוז הוא שם הוי', היינו כשהוי' מאיר בבחי' שם, יש לבאר ע"ד ושמי הוי' לא נודעתי להם לא נכרתי להם במדת אמתת שלי כו' ע"ש, וא"כ איך יזכה האדם לבחי' זו י"ל ע"ד מ"ש בר"ח שער הענוה פ"א ע"פ כל אשר יקרא בשם ה' הוא ימלט וכי היאך אפשר לו לאדם ליקרא בשם ה' אלא נקרא המקום רחום וחנון שנאמר רחום וחנון ה' אף אתה הוי חנון ועושה מתנת חנם נק' המקום רחום שנאמר כי אל רחום ה' אלקיך אף אתה הוי רחום עכ"ל, וע' מזה ג"כ בילקוט ביואל רמז תקל"ז ואפ"ל כי ע"י שהאדם מוציא כח מדות הטובים שבנפש האלקית מההעלם אל הגלוי ולכבוש את מדות היצה"ר שמהם נמשך רק לגרמיה ולא להיות חנון ורחום, והאדם מתגבר וכובש את יצרו להיות רחום וחנון, עי"ז מעורר כן למעלה המשכת המדות העליונות מההעלם אל הגלוי ע"ד יה"ר מלפני שיכבשו רחמי את כעסי כו' ואתנהג עם בני במדת רחמים כו' לפנים משוה"ד פ"ק דברכות ד"ז ע"א, וזהו ענין גלוי שם הוי' שהוא מדה"ר, השם דוקא שיבוא בבחי' גלוי שזהו הנקרא שם כנ"ל, והיינו ע"י שיהי' האדם רחום וחנון שזהו הנק' כל אשר יקרא

בד"ה ראשי המטות: אוה"ת מטות ע' א'רעה ואילך.
ביאור הבאים ישרש: תו"א שמות נג, ב.

בשם הוי׳, שעי״ז ממשיך הוי׳ בבחי׳ שם וגלוי, וזהו פי׳ מגדל עוז שם הוי׳ בו ירוץ צדיק ר״ל שיהי׳ מתנהג ע״ד כל אשר יקרא בשם הוי׳ להיות חנון ורחום, ועי״ז מעורר שם גלוי הוי׳ ואזי הוא בבחי׳ מגדל עוז כנ״ל.

קיצור בעמה״מ פי׳ מגדל הוא אות למד, המשכה מאור א״ס בעולם המלבוש, וע״פ מש״ל סעיף ה׳ כשהוי׳ מאיר בבחי׳ שם זהו מגדל עוז י״ל שזה מעוררים ע״י כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט שפירשו בספרי מה הקב״ה רחום והנון אף אתה הוי רחום וחנון, כי ע״י שהאדם מגביר מדות הטוב והחסד על מדות היצה״ר גורם למעלה ג״כ בחי׳ יהי רצון שיכבשו רחמי כו׳ וז״ס גלוי שם הוי׳, שהוא כביכול מדת אמתות שלה, שיהי׳ הגלוי למטה כמו למעלה כו׳, וא״כ מגדל עוז שם הוי׳ היינו להדמות במדותיו כו׳.

כתיב ה׳ צבאות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה תלים מ״ו ח ושם יב. בש״א ריש שער ג״ד פי׳ כי ה׳ צבאות הוא בנצח, וז״ל יש לך להודיעך כי מדת הוי׳ צבאות היא המושכת חסד עליון וחסד אברהם שהוא חסד עולם במדת אל חי, (נראה דאומרו חסד עליון היינו הכתר כמ״ש בשער יו״ד) ומדת אלקים צבאות מושכת כח הגבורה והדין והפחד והעונש במדת אל חי, כו׳ ודע כי ב׳ מדות הללו הנקראת ה׳ אלקים צבאות מהן נמשכים כל צבאות העולם עליונים ותחתונים למיניהם כו׳ וה״ס מראות הצובאות כו׳ עכ״ל, ועפ״ז יש לפרש כי כיון שהוי׳ צבאות עמנו, היינו ע״י המילה למנצח על השמינית תמן נצח תמן מל, שע״י המילה אזי תמן נצח המושך מנצח דא״ק כו׳ ועיין בתו״א פ׳ בא דפי׳ צבאות זהו בכלים דבי״ע ששם שרש מלאכים ונשמות, וענין הוי׳ צבאות שיהי׳ עמהן בבחי׳ יחוד ממש כמו באצילות ע״ד כל הנקרא בשמי כו׳ שהוא ית׳ הוא אחד עם הצבאות הנ״ל וזהו הוי׳ צבאות עמנו ממש, בבחי׳ יחוד גמור, וזהו פי׳ קדוש הוי׳ צבאות ע״ד עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כיון הוי׳ מתאחד עם הצבאות, וזהו קדושים תהיו יכול כמוני כיון שהקדוש מתאחד עמהם ת״ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, ובעמה״מ ש״ח פ״ז דמ״ו ע״ב פי׳ שזה שיהי׳ הוי׳ צבאות היינו שיהי׳ מרבה נשמות ומלאכים הוא עמנו דהיינו ע״י העלאת מ״ן שעי״ז מוסיפי׳ כח בגבורה שלמעלה, וכיון שהוי׳ צבאות עמנו, הוא משגב לנו כי כל צבאי צבאות העליונים תלויים בהשפעות הנמשך משם הוי׳ אלקים צבאות כו׳ הן לטוב הן למוטב וכמ״ש ביום ההוא יפקוד ה׳ על צבא המרום במרום כו׳, של״ה שנו״א בפ׳ שלח ס״פ תו״א. במ״ע דף ל״ד ע״א הביא מ״ש במדרש תלים סי׳ ס״ב ע״פ ה׳ צבאות עמנו כו׳ א״ר חייא בר אבא דמן יפו הנשמה הזאת כל שעה שהיא עולה ויורדת ומבקשת לצאת מן האדם היאך היא עומדת בתוכו אלא הקב״ה מלא כל הארץ כבודו והיא באה לצאת ורואה את יוצרה וחוזרת לאחוריה כו׳ עכ״ל ויש לפרש דלכן שייך זה לפסוק ה׳ צבאות, דהיינו מה שהוי׳ נמשך להיות מתאחד עם צבאי צבאות העליונים שהם הנשמות ומלאכים, שע״ז מורה הוי׳ צבאות,

ועי"כ הנשמה חוזרת לאחוריה להתלבש בגוף כו', ועפ"ז יש לפרש לשון משגב בעדינו, כי בעדינו קאי על הגוף וכמ"ש ע"פ אהללה ה' בחיי אזמרה לאלקי בעודי, דפי' בחיי הם האורות ופי' בעודי הם הכלים וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ו דפי' עוד הוא לשון טפל כמארז"ל כיהודה ועוד לקרא וכגוף שהוא טפל לנשמה כו' וע"ש בפי' אין עוד, ובמכלול ערך עד חיבר תיבת בעד, לתיבת עד אך שהוא בתוספת בית, ובפ' נח ז' טז ויסגור ה' בעדו פרש"י כל בעד שבמקרא לשון כנגד היא, בעד כל רחם בפ' וירא ך יח, בעדך ובעד בניך, עור בעד עור, מגן בעדי, התפלל בעד עבדיך כנגד עבדיך עכ"ל, ועד"ז פי' אעשה לו עזר כנגד, פי' במכלול ערך נגד כלומר שתהיה לפניו ולעומתו תמיד לשרתו, וא"כ גם כאן פי' משגב בעדינו היינו לא על עצמנו לבד, כ"א גם על מה שהוא לפנינו ונגדנו ע"ד עזר כנגדו, גם ע"ז היית משגב לנו, גם ע"ד נגד אבותם עשה פלא תלים עח יב, יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים ישעי' סא, כי טוב נגד חסידך תלים ססי' נ"ב ונגד זקניו כבוד ישעי' ססי' כ"ד, גם יובן מההפך ממ"ש והיו חייך תלואים לך מנגד, כי תבא כח סו, ועיין מזה ברבות ריש מגלת אסתר דקאי על שעת גזירת המן כו' ובמנחות דק"ג סע"ב זה הלוקח תבואה משנה לשנה, ופרש"י שאין לו קרקע והיינו חייך תלואים שאינו יודע אם יהיה לו מעות לשנה הבאה, לכן ההפך מזה הוא משגב בעדנו כנגדנו שיהי' חיים טובים, עוי"ל דידוע בפי' עזר כנגדו שהעזר נמשך מבחי' כנגד ע"ד טוב מאד זה יצה"ר כו' ועז"נ משגב בעדנו שהוא ית' לנו למשגב גם לגבי בחי' שכנגדנו שיהי' אדרבה גם מזה נמשך העזר כו' כי אלמלא עוזרו כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ה' לי בעוזרי כו', וא"כ זהו ההפרש בין מ"ש תחלה צור משגבינו דהיינו להנפש עצמה, ובין מ"ש אח"כ משגב בעדנו גם לבחינת בעדנו, ענין מבעד לצמתך משגב אותיות בשגם וארז"ל זה משה, ועיקר פי' בעדינו היינו עלינו, כמו ולא תקדים בעדנו הרעה בעמוס סי' ט' יו"ד דפי' עלינו, וכן וכפר בעדו ובעד ביתו, דפי' בעדו עליו.

אל ברוך גדול דעה. כ' הרד"א ע"ש ברוך ה' לעולם ומה שתקנו לומר אלפא ביתא ביוצר של חול ושל שבת להודיע כי לא נתקיימו שמים וארץ ותולדותיהם אלא בעבור התורה שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי והתורה כולה יוצאה מאותיות אלפא ביתא כ"ב אותיות

ע"פ אהללה: סידור נו, ג. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' שפד (ובהנסמן בהמ"מ שם).

דידוע בפי' עזר כנגדו: ראה תו"א ה, ב.

ע"פ ה' לי בעוזרי: לקו"ת שמע"צ צ, ב.

וזש״ה נגילה ונשמחה בך ואומר במדרש חזית בך בכ״ב אותיות שכתבת בהן את התורה והפוך כב ויהי בך עכ״ל, ובסידור ישן הביא דבריו וסיים או מפני שהאור היה תחלת בריאת העולם שנאמר עוטה אור כשלמה ובבריאת עולם גלגל הקב״ה כ״ב אותיות וברא בהן את העולם כדמפרש בספר יצירה עכ״ל, ונתחיל ע״פ פירוש הרד״א, ומקודם יש לבאר ענין כ״ב אותיות וע׳ תניא ח״ב ספ״ה מזח״ב ר״י ע״א בחי׳ טל ובמא״א ט יד ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן גימטריא טל והיינו מ״ש אדמו״ר נ״ע בדרוש המילויים שבחי׳ גשם וטל זהו מה שמתחלק השפע לחלקים כדי שיוכל המקבל לקבל כו׳ רק הטל הוא רוחניות יותר מגשם, ועמ״ש ע״פ יערוף כמטר כו׳ כטל כו׳ כשעירים ל׳ שערות כו׳ וע״כ צריך להמשיך כ״ב אותיות במל׳, והמשכ הזו מנו״ה ששם כ״ב אתוון כי הם שחקים הטוחנים מן שהוא טל כו׳ ובמק״מ שם כ׳ שהאותיות ביסוד כו׳ וכ״כ במא״א אות א׳ נ״ב אות נק׳ היסוד כי הוא אות ברית קודש ואותיות רברבין ביסוד בינה ואותיות בינונים ביסוד ז״א ואותיות קטנות ביסוד דמלכות עכ״ל הנה פי׳ אותיות מלשון אות, אמנם במכלול וכן בקורקע׳ הם שני שרשים כי אות לשון סימן זהו בשרש אות, ואותיות בשרש אתה, והוא מלשון הבאה כמו ואתה מרבבות קדש בפ׳ הברכה אתא בקר ישעי׳ כ״א, ולשון אותיות נזכר בישעי׳ מא כג מד ז מה יא, ושם פרש״י ג״כ לשון אות ומופת וכ״כ בת״י, והיינו כי שניהם ענין אחד כי אות הוא ג״כ מלשון ביאה היינו מה שעתיד לבוא, שזהו ההפרש בין אות למופת, דאותות היינו הוא סימן על הדבר כשיאמר הנביא דבר פלוני עתיד להיות דמיון שיהיה אחריו כך יקרא אות, כמ״ש בישעי׳ סי׳ ז יד לכן יתן ה׳ לכם אות, והמלה נגזרת מן אתה או אתא לשון ביאה, ומופת יאמר על דבר מחודש שיעשה לפנינו בשינוי טבע כ״כ הבחיי פ׳ ראה בשם הרמב״ן ע״פ כי יקום בקרבך נביא כו׳, והביאו בשרש ישע ערך אות, וגבי קשת בפ׳ נח ט יב יז נזכר אות, וכן גבי שבת בפ׳ תשא לא יג כי אות היא ביני וביניכם ופי׳ הפנ״י שה״ע הנשמה היתירה וא״כ היא ג״כ ענין הבאה והמשכה ועיקרו מבחי׳ לעתיד לבוא יום שכולו שבת כו׳ וגבי תפילין כתיב והיה לך לאות על ידכה בפ׳ בא יג ט, והוא ע״ד אות וסימן ועדות על יצ״מ, ועד״ז הוא שבת ויו״ט וגם הוא לשון הבאה והמשכה כו׳ ובזח״ג ר״פ ויקרא ע״פ שאל לך אות, אותיות ממש והרמ״ז שם כ׳ כי ל״ב נתיבות הם כ״ב אותיות שהם הכלים ובתוכם אורות ע״ס, ובל״ב נתיבות נברא העולם, וגם שם דשרש האותיות מעולם המלבוש כו׳ ועיין בתו״א פ׳ מקץ בד״ה מזוזה מימין ועל כן צריך להמשיך הכ״ב אותיות מהיסוד אל המל׳, להמשיך ל״ב נתיבות הנ״ל מחכמה עילאה לח״ת שהיא מקור דבי״ע כו׳, וכמ״ש בד״ה אני ישנה בפי׳ האותיות שאלוני על בני

בדרוש המילויים: סה״מ תקס״ז ע׳ רפב. אוה״ת על מארז״ל וענינים ע׳ רנג וע׳ רנה.
ע״פ יערוף כמטר: לקו״ת האזינו עו, ד ואילך.
בתו״א . . בד״ה מזוזה מימין: מב, א ואילך.
בד״ה אני ישנה: לקו״ת שה״ש לג, ד.

בישעי׳ מה יא שהאותיות נקראו סוסים כמו שהסוס רץ ומוליך את הרוכב כו׳ כך אותיות התורה ממשיכות אור א״ס ב״ה הסוכ״ע כו׳ אך בגלות נאמר אותותינו לא ראינו כו׳ והתפלה להמשיך גלוי האור, ובפרדס ערך את, נקראת המלכות את מפני כי את מורה היותה נכללת בכ״ב אותיות והל״ב נתיבות הם כ״ב אותיות ועשרה מאמרות, וע״י קבלת הזכר שהוא תורה נתתקנו בה האותיות עכת״ד, ועיין מענין וברכת את בלק״ת נשא בד״ה כה תברכו י״ל כי במאמר אחד יכול להבראות כדפי׳ בד״ה כי תצא וה״ע גלוי יחו״ע הוי׳ אחד והרמ״ז תולדות קל״ה פי׳ מאמר אחד ע״ס דא״א וצ״ל המשכה זו בבחי׳ מל׳ הנק׳ את להמשיך מאמר אחד וע׳ בסידור בפי׳ ארוממך אלקי המלך כו׳ וזהו שארז״ל פ״ק דברכות דף ד׳ ע״ב כל האומר תהלה לדוד כו׳ אלימא משום דאתיא באלף בית הרי א״ב זהו ענין גדול שעי״ז נמשך אור הסוכ״ע בממכ״ע כו׳ אלא שהקשה א״כ נימא אשרי תמימי דרך דאתיא בתמניא אפין, היינו ח״פ א״ב י״ל ע״ד למנצח על השמינית חיבור הוי׳ אד׳, ומתרץ משום דאית ביה תרתי היינו פותח את ידיך כו׳ וכ׳ בתולע״י דף ט״ו ע״א היינו שני יודין שממשיך האור הגדול והשפע הקדוש מהמקור העליון הנרמז ביוד עילאה דרך ישראל אל הכלה הכלולה הנרמזת ביוד תתאה ומשם יפרד לעולם הנפרדים ומתוך כך מתברך העולם השפל עכ״ל, ועמ״ש אדמ״ו נ״ע מענין פותח את ידיך בד״ה כי ההרים ימושו, ובזח״ג פנחס דף רמ״ד סע״ב שזהו חיבור ש׳ הוי׳ עם ש׳ אד׳ שנפתח היוד דהוי׳ עד שנמשך ביוד דאדני ומשם למטה, ויש לבאר דצריך הני תרתי שיהי׳ א״ב ופותח את ידיך, עפמ״ש בד״ה מזוזה מימין בענין אויר ואור שהוא כתר וחכמה שהאותיות הן מבחי׳ כתר וכמאמר קושר כתרים מתפלותיהם כו׳ והם ירדו ונעשה לבוש להלביש אור השכל והחכמה כו׳ ע״ד וידבר שלשת אלפים משל כו׳ וע״כ ע״י האלפא ביתא עם שנמשכים האותיות עדיין יוכל להיות זה בבחינת העלם ומקיף וכמו שמשיג את הלבוש והמשל ואינו משיג את השכל שבתוכו וכמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו בפי׳ בורא קדושים ישתבח שמך כו׳, אבל פותח את ידיך פתיחו דיודין זהו שיומשך גלוי החכמה ע״י האותיות, וכנ״ל בענין ל״ב נתיבות שיש בהם ב׳ בחי׳ כ״ב אותיות הם הכלים וע״ס שהם האורות זהו ענין פותח את ידיך שיתגלו אורות הע״ס שבתוך כ״ב אתוון כו׳. עכ״פ מובן מזה אשר האלפא ביתא ענין גדול הוא היינו שבהן ועל ידן נמשך גלוי אור הסוכ״ע, וז״ש הרבות בשה״ש ע״פ נגילה ונשמחה בך, בכ״ב אותיות התורה, היינו שע״י כ״ב אותות* התורה נשמחה בך ממש כי האותיות הם עד״מ סוסים שמביאות

בלק״ת נשא בד״ה כה תברכו: כו, ב.
בד״ה כי תצא: לקו״ת לה, א.
בסידור בד״ה ארוממך: מו, ב ואילך.
בד״ה כי ההרים: לקו״ת תצא מ, ג.
בד״ה מזוזה מימין: תו״א מב, ב ואילך.
בד״ה את שבתותי: לקו״ת בהר מא, ב ואילך.
אותות: כ״ה בגוכי״ק.

וממשיכות גלוי אור א״ס ממש, אך הנה נזכר בתו״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי שיש ב׳ בחי׳ אותיות, אותיות נוקבין שהם העלאות ואותיות דוכרין שהם המשכות והיינו אותיות התפלה ואותיות התורה, וכן בד״ה מזוזה מימין ביאר שצ״ל תחלה העלאת האותיות מלמטה כו׳ והיינו ע״י המצות, ובד״ה ושבתי בשלום ר״פ ויצא ביאר שזהו ענין ויקח מאבני המקום כו׳, ע״כ אפ״ל דענין א״ב הנזכר כאן ביוצר אור זהו העלאת כ״ב אתוון מלמטה למעלה, ואח״כ בשים שלום נמשך ההמשכה טפת דכורא ועמ״ש בזח״א ויצא קנו ע״פ וישכב במקום ההוא וישכב הוא יש כב, היינו כ״ב אותיות המאירים מהחכמה עילאה בבחי׳ להנחיל אוהבי יש כו׳ ע״ש, ומה שאומרים ב״פ אלפא ביתא הא׳ בתהלה לדוד, הב׳ ביוצר אור, יש לבאר ע״ד מ״ש אדמ״ו נ״ע בד״ה וספרתם לכם בענין שעורה וחטה אשר שעורה שעור ה׳ היינו ה׳ מוצאות הפה שמהם שרש ד׳ מחנות שכינה ומוצא החמישי המחבר כולם בחי׳ ופניהם וכנפיהם כו׳ אך חטה כ״ב אתוון דאורייתא הוא בחי׳ עליונה יותר וכענין מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימיות בד״ה כי תשמע בקול כו׳. וכך עד״ז בענין העלאת האותיות יש ג״כ ב׳ בחי׳ הנ״ל הא׳ ע״ד ההתפעלות ממפתחות החיצוניות מבריאת העולם ע״י כ״ב אותיות ועשרה מאמרות כו׳ הב׳ מכ״ב אתוון דאורייתא ובתוכן ע״ס דחכמה כבוד עילאה כו׳. ועמ״ש עוד בת״א ס״פ משפטים ע״פ כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים שיש ב׳ מיני אותיות הא׳ הנק׳ לבנת הספיר וזהו בירור אותיות דשם ב״ן היינו אותיות של ביטול היש. והם נעשים בידי אדם והוא העלאת האותיות ויש אותיות דמ״ה ביטול בעצם ונק׳ כעצם השמים. ובתולע״י שבתיבת של אדון מתחיל היכל עצם השמים א״כ י״ל דא״ב דתהלה לדוד זהו כענין אותיות דלבנת הספיר כו׳.

אל ברוך. יש להקדים לרשום הפסוק תלים נ״ב ג׳ מה תתהלל ברעה הגבור חסד אל כל היום. וארז״ל סנהדרין דף קו ע״ב א״ל הקב״ה לדואג לא גבור בתורה אתה מה תתהלל ברעה (לספר לה״ר על דוד) לא חסד אל נטוי עליך כל היום (לא חכם בתורה אתה דכתיב ותורת חסד על לשונה במשלי לא כו). ויש לפרש שזהו ע״ד משארז״ל פ״ב דחגיגה דף י״ב ע״ב

בתו״א . . בד״ה לסוסתי: סג, ד.
בד״ה מזוזה מימין: תו״א מב, א ואילך.
ובד״ה ושבתי בשלום: כא, א ואילך.
בד״ה וספרתם: לקו״ת במדבר י, א.
בד״ה כי תשמע בקול: לקו״ת ראה כב, ד ואילך.
בת״א ס״פ משפטים: עח, ב ואילך.

אר״ל כל העוסק בתורה בלילה הקב״ה מושך עליו חוט של חסד ביום שנאמר יומם יצוה ה׳ חסדו תלים מ״ב יוד והיינו משום ובלילה שירה עמי. והרמ״ז נשא קכ״ב ע״ב פי׳ יצוה ה׳ חסדו חסד דאצי׳ שיהי׳ בצוותא והתחברות בחסד דבריאה כו׳ וא״כ הוא ע״ד שפי׳ בזח״ב תרומה קע״ה ע״א בענין אשריך ארץ שמלכך בן חורין דהיינו לאפוקי כשמקבלת רק מבחי׳ נער מט״ט וחצר הפנימית שהיא אצילות הוא סגור בו אבל הצוותא הוא שיתחבר חסד הנ״ל דאצי׳ שהוא מבחי׳ הפונה קדים כו׳ וזהו ענין בן חורין. ובזח״ב תרומה קמ״ט א משמע החוט של חסד נמשך מאור הגנוז שגנזו לצדיקים כו׳. ועמ״ש בתלים מ״ב יו״ד ע״פ יומם. גם כי יומם זהו אור החסד שאינו מתעבה כמ״ש בסידור בד״ה אדני שפתי תפתח שער ר״ה והיינו ע״ד שאור שנברא ביום ראשון היה מאיר מסוף העולם ועד סופו בלי שינוי ועיין בעמה״מ שט״ז פס״ו דק״ס ע״ד. וכ״ז נמשך ע״י עסק התורה שהיא הנקראת תורת חסד. וזהא טוב עטב.

ב) **ובזח״א** עמוד נ״ח יהי אור לקבל דרגא דחסד דאיהו לימינא דהא מתמן נפיק נהורא לכולהו עלמין ברזא דיום ההוא חסד אל כל היום ולקבליה לתתא אברהם דאחיד בהאי חולקא כו׳ וביה כתיב מי העיר ממזרח ברזא דאור דנפיק ממזרח כו׳ עכ״ל ופי׳ אדמ״ו נ״ע בדרוש ובא לו לקרן כי מזרח היינו ג״ר דאבא שמשם יוצא ונמשך אור השמש. ועמ״ש בענין אור שנמשך מחכמה ע״י החסד בביאור ע״פ לבבתיני אחותי. ועיין מענין אור במא״א א׳ נ״א אור הוא חסד כו׳ וע׳ עוד מענין חסד אל כל היום בזח״א חיי קלב ב.

עמה״מ לב נב ב ד סבב סדד צב צוג קידא קכחב מ״ע קנז רכג שלה קלגא קמוב קעטא רפאא רצאב. עמה״מ ש״ו פנ״א דף ל׳ ע״ב פי׳ חסד אל היינו שם הוי׳ במילוי יודין דהיינו חכמה שבה שם ע״ב והיינו כמנין חסד. ור״ל מילוי יודין כי המילוי זהו ההשפעה למטה וא״כ גם בההשפעה מאיר בחי׳ יוד שהוא חכמה וזהו האור. שער עשירי פ״ו דנ״ב ע״ב פי׳ כי שם אל הוא מעשר מאותיות יש. ואל הוא חסד כמ״ש חסד אל כל היום. ור״ל כי יש הם חו״ב כי קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה גימט׳ יש. והחסד מקבל רק ממלכות דאו״א שהוא הבחי׳ העשירית שבבחי׳ יש. ובשער י״א פט״ו פי׳ חסד אל על תיקון הראשון מי״ג ת״ד מי אל כמוך כו׳ וכן פירש בשער י״ד ד״פ מג.

והנה כתיב עולם חסד יבנה. שהחסד צריך להבנות כמ״ש מזה בד״ה לסוסתי ברכבי. ובזח״ג נשא קלג ב בכולא אצטריך חסד לאתרבאה ולמבני

בסידור בד״ה אדני: רלז, ג.
בדרוש ובא לו לקרן: ביאוה״ז קמה, ב.
בביאור ע״פ לבבתיני: לקו״ת שה״ש כט, ד ואילך.
בד״ה לסוסתי: לקו״ת שה״ש יא, ד ואילך.

כו׳ והיינו כמש״ש שיש ב׳ בחי׳ חסד חסד דלגאו וחסד דלבר. וכבר ביאר עניגם אדמ״ו נ״ע באגה״ה סי׳ יוד בד״ה חסדי ה׳, שחסד עולם זהו החסד הנמשך בגבול ומדה וזהו ענין חסד אל כל היום. ובחי׳ חסד דלגאו זהו החסד שבלי גבול ומדה כו׳ וכשהאדם ממשיכו למטה במעשיו ואתעדל״ת אזי אור העליון זה מתפשט ומאיר בעולמות ומתקן כל מעוות כו׳. וא״כ עד״ז יש לפרש פי׳ אל ברוך. שבחי׳ חסד אל יהיה מתברך מחסד עליון שהוא ורב חסד שהוא ג״כ התיקון הראשון מי״ג ת״ד מי אל כמוך כו׳. גם לפי׳ עמה״מ דבחי׳ אל זהו מעשר מאותיות יש הברכה שיתברך ויומשך בו מעצמות חו״ב. ואזי בחי׳ היום הנמשך מחסד אל יהיה בעילוי יותר. שיומשך בו יומם יצוה ה׳ חסדו. יומם הוא או״א אור שאינו מתעבה כו׳. והוא ג״כ ענין הארה מימי קדם וימי עולם שהם ב׳ בחי׳ חסד הנ״ל שיתחברו ויאירו בבי״ע ולא יתנהג העולם רק ע״י ו״ק דיצירה בחי׳ נער כו׳.

ועמ״ש סד״ה וידעת היום שתדע בחי׳ היום שהוא ענין ברישא חשוכא והדר נהורא והמשכת נהורא מבחי׳ אל עליון ישת חשך סתרו. וזהו אל ברוך כו׳. והמשכה זו ע״י הדעת וידעת והיינו כמ״ש כי אל דיעות ה׳ שכולל ב׳ דיעות וזהו גדול דעה כו׳.

והנה מצינו ברכה גבי שם אל כמ״ש וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידיך וע׳ מזה בנדרים ספ״ג דל״ב ע״ב. וברבות פ׳ לך פמ״ג דף מזג פ׳ בא פי״ח קלד ד תצוה פלח קנד א. הכל ענין אשר מגן צריך. נשא פי״ב רמט ד ענין ויתן לו מעשר והנה אל עליון פי׳ במא״א א פ דהיינו בינה. וכ״מ בזח״א לך דפ״ז א לאל עליון מעילא לתתא היינו שיומשך מהבינה אל החסד ע״ש וזה יתבאר ע״ד מ״ש בזח״ב בשלח ס״ג ע״ב שבינה היא עמיקא עילאה שבה נמשך הברכה מבחי׳ סוכ״ע וע״י הבינה נמשך אח״כ בחסד ובו״ק וזהו ענין שית יומין דמתברכאן מיומא שביעאה כו׳ ע״ש וא״כ זהו ענין אל ברוך. היינו חסד אל יהיה ברוך מעמיקא עילאה מע״ק כו׳. והיינו כי עתיק יומין ענין הזקנה עד״מ הוא מוחין דגדלות מקור החסדים משם יצוה הברכה גם בבחינת זעיר אנפין עד שיומשך גם בנער מט״ט כו׳ ועי״ז נאמר נער הייתי גם זקנתי כו׳.

יתרו יח״א כי גדול ה׳ כו׳ כי בדבר כו׳ מכ״מ זהו גדול דיעה.

סד״ה וידעת היום: לקו״ת ואתחנן ח, ד ואילך.

גדול דיעה בי"נ ג ז ענין הבו גודל כו' הגדיל הוי' כ' הרד"א ע"ש גדול העצה ירמיה לב יט ויש להעיר מענין יגדל נא כח, גדלת מאד תלים רסי' ק"ד. גדלו לה' אתי תלים לד ד. כי הגדלת על כל שמך קלח. והתגדלתי והתקדשתי יחזקאל לח. וי"ל גדול דיעה ע"ש כי אל דיעות וע"ש אל אלקים הוא ידע יהושע כב כב. גם ההפך ממ"ש ואמרו איכה ידע אל תלים ע"ג יא הנה אלה רשעים כו'. וע"ז מתרץ שאדרבה הוא גדול דעה כו' אלא שהוא כמ"ש ס"פ ואתחנן האל הנאמן כו' ומשלם לשונאיו כו'.

גדול דיעה. כ' הרד"א ע"ש גדול העצה והוא בירמי' לב יט גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. ובגמרא פ"ק דעכומ"ז די"ח ע"א שפסוק זה אמרה בתו של ר"ח בן תרדיון שדיקדקה בפסיעותיה ועז"נ לתת לאיש כדרכיו כו', ולתת לאיש כדרכיו נזכר זח"ב בא לח סעב. אשר עיניך פקוחות זח"ג נשא קכט עב דקאי על ע"י. ששם לית גבינין דמכסיין על עינא. בתד"א ח"א פ"ז צא ולמד מיום שנברא העולם ועד אותה שעה הוא נותן לכל אחד שכרן בין טוב ובין רע שנאמר גדול העצה ורב העליליה כו' ואומר חלילה לאל מרשע כו' כי פועל אדם ישלם לו איוב לד. ואומר אל קנא ונוקם ה' וגו' נוקם ה' לצריו. נחום סי' א'. עכ"ל. הרי כל הבחינות האלו מה שמשלם לאיש כדרכיו נזכר על שם אל. והיינו כי אל לשון כח. לשון אילי הארץ. ובש"א ש"ז העיר מענין אל מלך יושב על כסא רחמים וע' בפרדס שער השמות פ"ו. בשל"ה דנ"ט ע"א בענין י"ג עקרים העיקר העשירי הוא הידיעה שהשי"י משגיח יודע מעשה בני אדם ואינו מעלים עיניו מהם כמ"ש גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך פקוחות על דרכי בני אדם. ונאמר ומגיד לאדם מה שיחו עכ"ל. בבחיי פ' וירא ע"פ כי ידעתיו למען אשר יצוה. ידעתיו לשון השגחה. וכתי' גדול העצה כו' אשר עיניך פקוחות השגחה הפרטית שבמין האדם נחלקת לשלשה חלקים השגחה בו לידע כל פרטי מעשיו כו' השגחה בו להגין עליו ולהצילו מן המקרים כו'. וזה הבחי' ב' אינה כ"א בצדיקים ועז"נ כי ידעתיו כו'. ולפ"ז אפ"ל עד"ז פי' גדול דעה. ר"פ והי' עקב ע"פ והיה עקב תשמעון שגם עונות שאדם דש בעקביו כענין פסיעותיה של בת רחב"ת עז"נ גדול העצה כו' כנ"ל. והנה כתיב תלים עג י"א ואמרו איכה ידע אל ויש דיעה בעליון ונזכר מזה בזח"ג דרצ"ג ע"ב. וז"ל המערכת אלקות שער הראשון הובא בשל"ה ר"פ וארא כי התורה מבטלת כל הדיעות הזרות וכו' יש שמאמינים בחידוש העולם ומכחישים ידיעת מחדשו בשפלים ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון וכו', ובעקרים מ"ד פי"ד ביאר זה המזמור איך שמתורץ בו קושיית רשע וטוב לו צדיק ורע לו. והענין כמ"ש ס"פ ואתחנן ז ט וידעת כי ה' כו' האל הנאמן שומר הברית החסד וכו' לאלף דור. ועיין בפרש"י העושין מיראה הוא אומר לאלף וכו' והוא מהש"ס ספ"ה דסוטה דל"א ע"א. וברבות ר"פ עקב האריך לפרש ענין

האל הנאמן מן ויפדך מבית עבדים אתה יודע שהוא האל הנאמן. עו״ש מאמונתו של ב״ו אתה יודע אמונתו של הקב״ה מעשה בר׳ פנחס בן יאיר כו׳ והנמשל מובן שהמצות שהאדם עושה הן בבחי׳ אור זרוע לצדיק ולע״ל תהיה הצמיחה כמ״ש בד״ה הבאים ישרש יעקב ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה כו׳ כן כו׳. וזהו והיה עקב תשמעון שהשכר הוא בעקב ובסוף דהיינו עד״מ בעת הצמיחה והאסיף. בבחיי פ׳ יתרו צ״ו ב ע״פ ועושה חסד לאלפים דרז״ל לעושים מאהבה ומ״ש לאלף דור לעושים מיראה. שזהו ע״ד משארז״ל ע״פ כי גדול עד שמים חסדך וכתיב מעל שמים ל״ק כאן לעושין לשמה כו׳ פ״ד דפסחים ד״נ ע״ב ויש לפרש כי לאלף זהו בחי׳ שמים ז״א שהוא שם הוי׳ במילוי אלפין אבל מעל שמים היינו בחו״ב שהן אלפים ב׳ אלפין אאלפך חו״ב כו׳ ואדמ״ו נ״ע בד״ה מראיהם ומעשיהם בת״א פ׳ יתרו פי׳ אלף דור ענין עליות המדרגות זה למעלה מזה שהוא ע״י בחי׳ אלף כו׳ ע״ש. והראב״ע בפי׳ החומש כ׳ טעה האומר וכו׳ וטעם אלף עד אין קץ עכ״ל וע״ש. והרלב״ג כ׳ התועלת הי״ט וכו׳ ולזה יתכן שימתינם לאלף דור כדי שישים אותם הטובות באופן שלא יסורו אז ובאופן שתהיינה בתכלית מה שאפשר מהשלמות ואין הענין כן בטובות אשר יבוא על הרשעים כי לא יאחרם כו׳ עכ״ל, וענין זה כמ״ש ע״פ ביום השמיני עצרת שכל מה שהאור הזרוע לצדיק מתעכב ונקלט יותר קודם הצמיחה אזי אח״כ הצמיחה היא באופן היותר נעלה כו׳, פ״ק דשבת ד״י ע״ב האל הנאמן וכו׳ ומתרגמינן אלהא מהימנא כו׳, והב״ב כאן ס״פ ואתחנן כ׳ כי הנה הש״י זה דרכו להמשיך זכות האבות על הבנים לאלף דור וכ״ז הוא בתנאי עצמי אם המקבלים יהיו אוהביו ושומרי מצותיו כו׳: ולזאת ושמרת את המצוה כו׳ כאומר כיון שהקב״ה שומר את הברית והחסד לאוהביו ולשמרי מצותיו לאלף דור ראוי שגם אתה ישראל תשמור את המצוה כו׳ ע״ש, ומהרמ״א כ׳ בזה לתרץ קושיית צדיק ורע לו רשע וטוב לו ע״ש משום ששומר הברית לאוהביו לאלף דור כו׳ ולע״ד אין זה מתורץ דהא אמרינן בפרק חלק גבי דוד בר ברך קירא ליזבין ואת לא תצטער אלא עכצ״ל ענין צדיק ורע לו אינו משום טובת הבנים לבד כ״א זהו טובתו ג״כ להטיבו באחריתו, רק זהו מדה טובה בפ״ע ששומר הברית והחסד לאלף דור, ומ״מ יש מדרשות כדברי מהרמ״א ועיין במשנה ט׳ פ״ב דעדיות הוא היה אומר האב זוכה לבן בנוי בכח כו׳ ע״ש בתוי״ט.

ומשלם לשונאיו פ״ב דערובין דכ״ב ע״א כאדם שנושא משאוי על פניו, היינו כי אל פניו קאי על הקב״ה והיא השכינה, כך ה״ע המשא מה ששונאו עשה טובה וע״כ ממהר לשלם שכרו ולהשליך משא זה מפיו, וי״ל

בד״ה הבאים ישרש: תו״א נד, ג.
ובד״ה כי כארץ: לקו״ת נצבים ג, ב.
בד״ה מראיהם ומעשיהם: תו״א סט, ג.

דמשא זו היא לבחי' פניו מטעם כי יאר ה' פניו אליך כתיב, וכמ"ש עיני ה' אל צדיקים, ולכן כששונאיהם עושים טובה היו צער ומשאוי לבחי' פניו כו', וכענין שאומרים לצרעה לא מדובשך ולא מעוקצך, ועמ"ש מזה לקמן ע"פ דברי הרמ"ז וישב דק"פ ע"ב וע"כ משלם לו תיומ"י שכר מעשה הטוב וכ"ה בקדושין ספ"ק דל"ט ע"ב וכל שעוונותיו מרובין מזכיותיו מטיבין לו ופרש"י לשלם לו שכר מצוותיו בחייו כדי לטורדו, ועו"ש בערובין לא יאחר לשונאו כו' אבל יאחר לצדיקים גמורים כו' והיינו דכתיב ארך אפים כו' ע"ש שיש ב' בחי' אריכות א' לצדיקים וא' לרשעים ומזה יובן ענין כי אל דיעות ב' דיעות ב' אופנים באריכות אף וזהו גדול דעה.

במסכת דרך ארץ זוטא ספ"ב אל תאמר בשביל מעשיו ההגונים הטיבו לי אלא בשביל מעשיו שאינם הגונים לי הטיבו לי שנאמר ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו כו' עכ"ל וזהו ענין והיה בעיניך כרשע וכיוצא בו מצינו במדרש איכה אפילו גבי רבי שהכה ידו בקוץ ואמר על עצמו רבים מכאובים כו' ורי"ש בר' יוסי קרא עליו רוח אפינו משיח ה' כו'.

רבות כי תשא ס"פ מ"ה ע"פ לא תוכל לראות פני אין לשון פני האמור כאן אלא שלותן של רשעים כדכתיב ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, וא"כ הפירוש שאפילו מרע"ה לא יוכל להשיג מהות בחינה זו ועמ"ש מזה בת"א בד"ה בשלח פרעה.

זח"א כ"ה ריש ע"ב, וישב קפ ע"ב ובפי' הרמז שם. ח"ג כי תצא רעז סע"ב, דכ"ה רע"ב פי' שזהו ענין הנפילים שהפילם מעוה"ב לשלם שכרם בעוה"ז, וישב ק"פ ע"ב פי' וכד נשמתיה חלשא וגופא תקיפא איהו שנאיה דקב"ה, דלא אתרעי ביה לא יהיב לי' צערא בהאי עלמא כו' ודא הוא דת"א ומשלם לשונאיו כו', והרמ"ז שם פי' שנאיה דקב"ה כי הרשע כשעושה איזו מעשים טובים פוגם בשפע החדש המושפע בסגולת אותה המצוה שנבלע באיברי קליפת נוגה כו' עכ"ל ומזה יובן הגמרא פ"ב דערובין הנ"ל כאדם שנושא משאוי על פניו, כי פניו היא השכינה, וזה לעומת זה היא שפחה בישא קליפת נוגה, וכיון שהרשע ע"י מעשה הטוב ממשיך השפע לק"נ א"כ זהו משאוי להשכינה, כו' כי ח"ו ושפחה כי תירש כו' אך עפמ"ש בבה"ז ר"פ חקת נתבאר יותר ענין ומשלם לשונאיו אל פניו כו' כי מחמת הרשע אף כשעושה מ"ט גורם שבהמשכת טוב זה יש אחיזה להקליפות וה"ע בא נחש על חוה, דהיינו שגם ק"ך צירופי אלקים דק"נ מתאחזים בק"ב צירופים דקדושה המלבישים לשפע החסדים המושפע ע"י מעשה

בת"א בד"ה בשלח פרעה : סא, א ואילך.
בבה"ז ר"פ חקת : צו, ב ואילך.

הטוב כו׳ ולכן הוא משאוי על פניו היא השכינה מה שקבלה ג״כ ממקום מר כו׳ וע״כ להשליך המשא משלם לשונאיו מעשה הטוב בכדי להאבידו אח״כ ע״י גבורות קשות הנ״ל.

וזהו אל תרבו תדברו גבהה גבהה יצא עתק מפיכם, כי אל דעות הוי׳ ולא נתכנו עלילות, ולא כתיב ולו קרי. ופרש״י דקאי על גסי הרוח ששעתם מצלחת כו׳ ויונתן תרגם על נ״נ מלכא דבבל אתנביאת כו׳ ועמ״ש ע״פ ופום ממלל רברבן בדניאל סי׳ זיין ח׳ ופרש״י דברי גאוה הוא טיטוס שארז״ל שחרף וגדף ונכנס להיכל בעזות פנים, וכן פי׳ ברבות וישלח פע״ו, ויש פום ממלל רברבן בקדושה, בחי׳ אתוון רברבן שהם מא״א. אך יניקת החיצונים הוא באמת מבחינה דכחשכה כאורה כו׳.

ובפ״ה דברכות דל״ג ע״א גדולה דיעה שנתנה בין שתי אותיות שנאמר כי אל דעות הוי׳ כו׳ ועמ״ש מזה בביאור ע״פ נשא די״ל שהדעה מחבר ב׳ הבחינות סוכ״ע וממכ״ע שהוא נק׳ יחוד קב״ה ושכינתיה, וכענין גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות דהיינו ג״כ כנ״ל, וכן איתא בסנהדרין דצ״ב ע״א גדולה דיעה כו׳ ועפ״ז יש לפרש ענין גדול דעה, שבחי׳ דעת הוא בחי׳ גדולה מאד להיות המשכת אור א״ס הסוכ״ע נמשך ומתגלה בבחי׳ ממכ״ע.

פ״ק דסוטה די״א ע״א ע״פ ותתצב אחותו מרחוק לדעה כו׳, לדעה כמ״ש כי אל דעות ה׳. עד לו דכתיב ויקרא לו ה׳ שלום, ויש לפרש ע״פ כי הדעה זהו התחברות האור מסוכ״ע בממכ״ע וכענין אהל מועד ונועדתי לך שם אותיות ונודעתי. מלשון והאדם ידע, והיינו ע״י שמתחלה ותתצב אחותו מרחוק בבחי׳ מרחוק ה׳ נראה לי עי״ז ואד יעלה כו׳ ועי״ז לדעה מה יעשה לו בחי׳ המשכת שם מ״ה או כענין א״ת מה אלא מאה כו׳ וזהו ג״כ ענין השלום, וזהו כי אל דעות יש לפרש ג״כ ב׳ דעות היינו מלמעלה למטה הנה למעלה היש כו׳ וע״י יחוד הנ״ל מתחברים הב׳ דיעות שהם ב׳ אותיות ושמות הנ״ל להיות גם מלמטלמ״ע כמו מלמעלמ״ט כמ״ש ע״פ לעשות הישר בעיני כו׳ וזהו גדול דעה הכין ופעל זהרי חמה בחי׳ מלמעלמ״ט להיות טוב יצר כבוד לשמו שיהי׳ גם למטה כמו למעלה ע״ד וימלא כבוד הוי׳.

ע״פ ופום ממלל: אוה״ת נ״ך ע׳ תרצד.
בביאור ע״פ נשא: לקו״ת כא, ג.
ע״פ לעשות הישר: לקו״ת ראה כג, ד ואילך.

הכין ופעל כשחר נכון מוצאו הושע ו ד עד נכון היום משלי ד יח כירח יכון עולם תלים פט לה, ירח וכוכבים אשר כוננתה תלים ה ד, הכינות מאור ושמש תלים עד יו רבות בראשית פ״ו, ופעל, מי פעל ועשה קורא הדורות ישעי׳ מ״א ד, פעלת לחוסים בך תלים לא ך. ואת פועל ה׳ לא יביטו ישעי׳ ה יב קאי על תקופות ומזלות, גם כמ״ש תזרח השמש יצא אדם לפעלו תלים קד כב קדם מפעליו משלי ח׳ כ״ב, זהרי דניאל יב ג יחזקאל ח ב, חמה, ברה כחמה שיר ו׳ י׳ ואין נסתר מחמתו תלים יט ז, ואור החמה יהיה שבעתים ישעי׳ ל כו. ע׳ קור ערך חמם וערך תמה וערך יחם. פתח האהל כחם היום כו׳. וחם השמש.

הכין ופעל זהרי חמה. כ׳ הרד״א הכין ע״ש אתה הכינות מאור ושמש תלים עד י״ו, ורישיה דקרא לך יום אף לך לילה, וברבות בראשית רפ״ו מה היום ברשותך אף הלילה ברשותך, והקשה הידי משה מהיכי תיתי לומר שהלילה לא היה ברשותו ח״ו עד שצ״ל מה היום כו׳ אף הלילה כו׳, והענין כי מדת יום שמאיר שמש הוי׳ זהו יחו״ע ביטול אמיתי, משא״כ מדת לילה מל׳ מקור דבי״ע בחינת חושך כו׳ ועמ״ש בד״ה וידעת היום ובת״א פ׳ בראשית ד״ה להבין ענין הברכות גבי יום ליום יביע כו׳ ובפ׳ מקץ ד״ה רני ושמחי רננא ברמשא כו׳, וא״כ שם החשך יכסה ואמר המין מפלגך ולתתא כו׳ ועז״א אף הלילה ברשותך, וכמ״ש בד״ה אני ישנה בענין אותותינו לא ראינו רק לא ראינו וכמ״ש בת״א בד״ה ומרדכי יצא אבל באמת אפילו כהיום כו׳ ממש כמו קי״ס, ושם בד״ה כי אברהם לא ידענו והנה כתיב אותותינו כו׳ ע״ש וזהו אף הלילה ברשותך וע״ש בד״ה ותוסף אסתר גבי ויש בחינה נקרא בלילה ההוא ויש בחינה נקרא בלילה הזה כו׳. וע׳ במא״א ל׳ י״א בענין לילה, וע׳ ברבות אמור פכ״ו היום לוה מן הלילה בקיץ זהו ע״ד שילוב אדנות בהוי׳ כו׳, לך נאה לומר שירה ביום לך נאה לומר שירה בלילה למה שאתה הכינות מאור ושמש ואתה עשית את שני המאורות שנאמר ויעש אלקים את שני המאורות כו׳ עכ״ל א״כ הכינות מאור קאי על הלבנה, והטעם שנקראת מאור י״ל ע״פ מ״ש ברבות בא ס״פ ט״ו שהחמה היא של אש והלבנה היא של אור כו׳ אור זרוע לצדיק כו׳ ע״ש עוי״ל שנקראת מאור לאפוקי מבחי׳ מארת חסר כו׳, י״ל הכין ופעל הכנה קודם הפעולה ע״ד אז ראה הכינה וגם חקרה ויאמר וכן בכל ענין

קור : קורקדנצי׳.

בד״ה וידעת היום : לקו״ת ואתחנן ז, ד ואילך.

ובת״א . . ד״ה להע״ע הברכות : ו, ד ואילך.

ד״ה רני ושמחי : לז, א.

בד״ה אני ישנה : לקו״ת שה״ש לד, א.

בת״א בד״ה ומרדכי יצא : צג, א.

ושם בד״ה כי אברהם : צג, סע״ג.

בד״ה ותוסף אסתר : צד, ד.

התכנה וההזמנה לדבר זהו חשיבות ע׳ ברכות מב סע״ב וכמו בשבת והכינו את אשר יביאו סעודת שבת חשוב ובעיא הכנה רפ״ק דיר״ט, גם המאורות חשובים מתנה לעולם ושמש בשבת צדקה לעניים, ולכן נאמר הכינות מאור תחלה כי כחותם המתהפך ובמח׳ לבנה וארץ קדמה וזהו הכין זהרי חמה כי המכוון לא עצם החמה רק זהרי חמה המליו והאור.

בשל״ה במסכת פסחים דקמ״ט ע״ב מדת יום ומדת לילה הוא תפארת ומלכות כמ״ש לך יום אף לך לילה אתה הכינות מאור ושמש והם מדה״ד ומדה״ר, וזהו ענין לכי ומשול ביום ובלילה הכוונה שכל גנזי המלך שהוא תפארת נתונים בידך להשפיע על ידך עכ״ל.

במ״ע רכ״ה לך יום אף לך לילה ולא כמו שאמרו הכופרים מי שברא יום לא ברא לילה, אתה הכינות מאור שהוא צורת הלבנה שאין לה אור מצד עצמה רק מה שמקבלת מאור השמש. ובזה שהקדים צורת הלבנה נודע כי לך יום אף לך לילה כו׳ פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה כו׳ עמ״ש בד״ה ואתחנן כו׳. בעה״כ של סה״ד לך מחשבה כו׳. מאור זח״ב תרומה קמז ב גבי שמן המאור שמן למאור.

והנה פי׳ הכינות מאור ושמש ענין הכנה מצינו גבי שבת שנאמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום. בפ׳ בשלח טז ה. וארז״ל רפ״ק דביצה ד״ב ע״ב ובפ״ג דערובין דל״ח ע״ב דסעודת שבת בעיא הכנה חול מכין לשבת משא״כ סעודת חול לא חשיבא ולא בעיא הכנה והזמנה. וענין הכנה זו יש לפרש ע״ד שנתבאר בפי׳ ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת ענין מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת שע״י העסק בתומ״צ כל ימי החול עי״ז נמשך הגלוי בשבת והיינו שבחול הוא ענין הבירור והעלאת מ״ן ועי״ז נמשך אח״כ האור בשבת בחי׳ המ״ד כו׳ וזהו ענין שמש בשבת צדקה לעניים בד״ה והיה מדי חדש כו׳ היינו גלוי שמש הוי׳ זהו הנמשך ע״י העבודה בימי החול וזהו הכנה לזה. ובעמה״מ ש״ו פל״ו דכ״ב רע״ב פי׳ הנר״נ שאדם ממשיך בימי החול זהו הכנה לנפש יתירה הנמשך בשבת וזה נתבאר בתו״א בד״ה ויקהל משה גבי וזהו ענין שבת שבתון כי הרצון עליון המאיר בשבת הוא כשיש הכנה וכלי לזה בחי׳ רצון התחתון כו׳ ע״ש. ועמ״ש בד״ה כי תצא גבי מאן דקטיל לחויא יהבין ליה ברתא דמלכא כו׳. עמ״ש סד״ה ראשי המטות בענין זמון שצריך

בפי׳ ראו כי ה׳ : לקו״ת בשלח ב, א ואילך.
בד״ה והיה מדי חודש : לקו״ת ברכה צז, ב.
בתו״א בד״ה ויקהל משה : פז, סע״ד.
בד״ה כי תצא : לקו״ת לה, ג ואילך.
סד״ה ראשי המטות : לקו״ת מטות פג, סע״ב ואילך.

להקדישו בפה להמשיך האו״מ ועי״ז נמשך אח״כ האו״פ. רבות מקץ פצ״ב דק״ג ע״ג ע״פ וטבוח טבח והכן. אין והכן אלא שבת המד״א והיה ביום הששי והכינו וגו׳ הדא אמרה. ששמר יוסף את השבת קודם שלא תנתן. וכ״ה ברבות נשא פי״ד ע״פ ביום השביעי נשיא א״ר יוחנן ע״ש היתה ואין והכן אלא לשבת שנאמר והיה ביום הששי והכינו כו׳. זח״א עמוד ס״ט ובההוא יומא זמין הקב״ה לאתוספתא על חד תרין טיבו לעמיה הה״ד והיה ביום הששי והכינו כו׳. פי״ו דשבת דקי״ז סע״ב. פסחים מז ב.

המכין* לארץ מטר כי מטר ג״כ מתנה. מכין הרים בכחו תלים סה ז.

ויש להעיר לפרש הפסוק במשלי כ״ד כ״ז. הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך (פי׳ המ״צ ועתדה ענין הזמנה כמו התעדתו לגלים איוב טו) אחר ובנית ביתך, ועיין בפרש״י ובגמרא ספ״ח דסוטה דמ״ד ע״א כמה פירושים ע״ז. רבות נשא פי״ג דרב״ג א בקרבן נחשון ואין עתודים אלא לשון עמידה כד״א אשר התעדתו לגלים איוב טו ואומר ועתדה בשדה לך. זחא תולדות דקמא סע״ב ע״ש. בחיי פ׳ תשא קיחב בענין לעשות את השבת שזהו לך אחר ובנית ביתך. מכ״ז מובן ענין ההכנה זהו עשיית ההכנות המצטרכות כדי שאח״כ יבוא עי״ז אל תכלית רצונו. ועד״ז ה״ע מקרא לגבי גמרא כו׳. וכן השדות והבהמות הם הכנה ללקיחת אשה שזהו השלימות להיות לשבת יצרה ומצא אשה מצא טוב כו׳ ועד״ז ה״ע חול מכין לשבת כנ״ל בפסוק והכינו כו׳.

ועד״ז במטר נאמר המכין לארץ מטר וע׳ מזה בעקרים מ״ד פ״ח לפי שירידת המטר א״א שיושלם בזולת נשיבת רוחות לכסות השמים בעבים ולהוליכם ממקום למקום אל אשר יהיה שם רצון השם להוליכם עכ״ל וכן צ״ל תחלה ואד יעלה מן הארץ כו׳.

ונאמר אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה באיוב כח כז. ועיין מזה רבות כח א קנד ג רמז ב שא ד זח״א בראשית הא מקץ קצט ב חב ויקהל רו ב חג בהר קיא ב. שלה דאא תיב ב. רבות בראשית פכד כחא אז ראה כו׳ כל דיבור ודיבור שהיה הקב״ה אומר למשה היה אומרו שני פעמים בלבו ואח״כ אומרו למשה שנאמר אז ראה ויספרה חד. הכינה וגם חקרה חד ואח״כ ויאמר למשה. ור׳ אחא אמר ד׳ אז ראה חד כו׳: רבות כי תשא ר״פ מם ע״ד הנ״ל: נשא פי״ב דרמזב גבי מעצי הלבנון ומנין שהתורה מלובנת בדבריה שכן כתיב אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה. והנה מבואר במ״א שלהיות ירידת והמשכת התורה בגשמיות זהו ע״י המשכה מלמעלה מהחכמה היינו

המכין . . סה ז: קטע זה רשום בשוה״ג באותיות קטנות מהרגיל.

מבחי׳ כתר בת״א בד״ה לך לך. וכענין משלי שלמה ועמ״ש בד״ה מזוזה מימין וסד״ה ושמתי כדכד גבי ח״א שהם. וע״כ צ״ל אז ראה כו׳ ד׳ פעמים בינו לבין עצמו כנגד ד׳ בחי׳ חו״ב תו״מ שהן ד׳ אותיות הוי׳ עד שאח״כ ויאמר לאדם בבריאה. א״כ זה ההכנה כדי שאח״כ יוכל להיות הירידה למטה שזהו בחי׳ עליונה יותר וגלוי הכתר שלמעלה מד׳ בחי׳ חו״ב תו״מ כנ״ל. ועד״ז יובן ענין אתה הכינות מאור ושמש. כי הנה המאורות הם משל לבחי׳ גבוה היינו מ״ש אני הוי׳ לא שניתי. לפי שהאור רק זיו והארה כו׳ ואינו פועל שינוי בעצם ולא כמו השתלשלות כח הפועל בנפעל. ובחי׳ זו דוגמתא נמצא בהמאורות שאע״פ שהן מאירים לעולם אין בהם שום שינוי כו׳. גם האור נאמר בו ל׳ מתיקות ומתוק האור. ובו משיג הדבר כמו שהוא. גם אורה ושמחה, גם האור פועל פעולות ממגד תבואות שמש כו׳. ושיומשך כ״ז למטה זהו ע״י הכינות. שצ״ל תחלה הכנה לזה. ואפ״ל ההכנה זהו עיבור זו״נ בבטן אימא. ואח״כ הלידה היא יציאתם אל הגלוי. והנה ז״א בעתיקא אחיד ותליא. א״כ יש בו בחי׳ שלמעלה מהבינה. וזהו הכין ופעל זהרי חמה, כי להיות זהרי חמה זהו בחי׳ גבוה ולכן נק׳ ז״א קוב״ה, שבתפארת מאיר הכתר כו׳ ועמ״ש בבה״ז פ׳ חיי שרה ולכן כולל כל ההפכים חו״ג באחד. וכן השמש פועל פעולות רבות הפכיים כמ״ש המחקרים כי היא תתיך ותקפיא ותבשל, ותשרוף ותשחיר ותלבין וע׳ בעקרים מ״ב פ״ח. ועוד רבות פעולת עצומות. והכח הזה בשמש זהו מפני שהיא מז״א דאצי׳ שבתפארת מאיר הקו מא״ס כו׳. וע״כ נאמר הכין ופעל כי בחי׳ זו צ״ל הכנה בתחלה וה״ע עיבור ולידה. גם ופעל ע״ד מי פעל ועשה קורא הדורות מראש היינו מא״ק כו׳. וכן בשמים נאמר בהכינו שמים. וכתיב שמים תכין אמונתך בהם. גם האור אין משתנה מחמת שמאיר אפילו בבית הכסא מקום צואה כי אינו בערך זה שיפעלו בו אלו הגשמיים. ואעפ״כ מאיר בגשמיים. וכ״ז מורה על בחי׳ גבוה בחי׳ לא שניתי כנ״ל וזהו הכין ופעל זהרי חמה.

אל ברוך גדול דעה כו׳.

בת״א בד״ה לך לך: יא, ג ואילך.
בד״ה מזוזה מימין: תו״א מב, ב ואילך.
וסד״ה ושמתי כדכד: ראה לקו״ת פ׳ ראה כז, ב.
בבה״ז פ׳ חיי שרה: יב, ג ואילך.
א״ל ברוך: נדפס מגוכי״ק הצ״צ 1153 יח, ב. ונמצא ג״כ בכתי״ מעתיקים: 14 ז, ב. 40 ו, א. 666 פח, א. 788 קלט, ב.

כתיב וידעת היום שהמדות אהוי"ר נולדי' מהדעת וזהו וידעת כי הוי' הוא האלקים דיראה נמשכת משם אלקי' ומלך עולם ואהבה מבחי' הוי'. והנה כתי' אך בצלם יתהלך שיש בחי' ממוצע המחבר נה"א עם נה"ב והוא הנק' צלם, ושרשו מאד נעלה מעולם התהו ועיקר ירידת הנה"א לבררו ולברר נה"ב ע' בת"א פ' חיי שרה והיינו ע"י המצות שע"י שס"ה ל"ת מפריד ממנו הרע וע"י רמ"ח מ"ע מעלים הטוב ולכך צריך הנשמה לבוא בכמה גלגולי' עד שישלים קיום כל המצות בכדי שלא יהי' הלבוש חסרא, ומ"מ אע"פ שעיקר הבירור הוא ע"י המצות אך בלתי אהוי"ר לא פרחין לעילא ולכן נאמר וידעת כו' כנ"ל.

והנה באהבה כתי' בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך, וצ"ל איך שייך לכלול בחי' מס"נ באהבה שהאהבה יהי' למס"נ, והלא לכאורה אין שייך בחי' אהבה למס"נ ממש, כי ענין האהבה הוא לקרב הדבר הנאהב ולהדביקו אליו וכן האהבה באלקות הוא ג"כ דוגמת אהבה הטבעית וכמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' יסוה"ת ומתאוה תאוה גדולה לידע השם כו', אבל מס"נ הוא ביטול ממש והוא אדרבה היציאה מעצמותו, ויובן עפמ"ש כי אל דעות ה' פי' שכולל ב' דיעות כי באמת ע"פ ידיעתו ית' למעלה היש ולמטה האין וכמו עד"מ שאנו רואים עוצם ביטול הגשמיות לרוחניות כמו בגוף האדם שע"פ איזה התפעלות מיד ישתנו תנועות האיברים מבלתי הכנה לזה כמו ע"י הכעס וכן להפך ע"י שמחה כו' יצהבו פניו וכן הדבור בטל לגבי המחשבה כו' ועד"ז הנבראי' כלא חשיב לגבי דבר ה' המחי' אותם והדבור כלא חשיב לגבי עצמותו. אמנם דיעה תחתונה הוא שלמטה היש ולמעלה אין והוא ית' נק' אל דיעות שסובל ב' דיעות הללו כי להיות קיום העולמות צ"ל ע"י ב' בחי' אלו כי הנה אין מלך בלא עם והיינו נפרדי' דוקא משא"כ על אלף בנים לא יקרא בשם מלך וא"כ כדי שיהי' נק' מלך הוא ע"י בחי' הצמצום שלמטה נראה הנברא יש ודבר נפרד וזהו ע"י ש' אלקים, וגם כי התהוות זו שיהי' יש ונפרד הוא ע"י בחי' מלכות כי הנה יש הפרש בין מדת מל' לשאר המדות כמו האהבה היא גורמת התקרבות והתחברות למה שאוהב וכן התפארות שיש לו מאיזה דבר גורם המשכת הנפש לזה כו' לכן ממדות אלו שלמעלה כשיומשכו לא יתהוה יש ודבר נפרד כי בגלוי אור א"ס אין שייך שום דבר נפרד אבל מדת מל' והוא ההתנשאות הוא דוקא בחי' רוממות וריחוק מהעם והעבדים כו' לכן ע"י מל' נמשך התהוות היש ודבר נפרד כו' וזהו מלכותך מל' כל עולמי' וממשלתך היינו כי מלוכה ברצון וממשלה בע"כ היינו כשמשתלשל החיות למטה בנוגה דיצי' ועשי' נק' ממשלה כו' והנה אחר שנתהוה היש ע"י מדת מל' ממשיכי' גלוי אור מלמעלה היינו גילוי דיעה עליונה שלמעלה היש כו' והיינו ע"י

כתיב וידעת: מכאן עד קטע: וזהו א"ל ברוך, נמצא בארוכה בד"ה להָ"ע צמצום ומקו"פ באוה"ת סוכות ע' א'תשכח. (וראה סה"מ תקס"ד ע' שנד הע' 99).

בת"א פ' חיי שרה: טז, ג ואילך.

התומ"צ כו' וזהו כי אל דיעות ע"י שם אל נאצלו ונמשכו הב' דיעות שמתחלה נמשך דיעה התחתונה להיות עם ואח"כ מתגלה דיעה העליונה וזהו ולו נתכנו עלילות בוי"ו מחמת שהנברא תופס מקום ע"פ ד"ת ולא באלף ע"פ ד"ע שהנברא כלא חשיב כו' נמצא כדי להיות ההשגחה צ"ל ב' הדיעות כו' שאם הי' בתחלה גילוי דיעה העליונה שאין הנברא יש כלל לא הי' תופס מקום להשגיח עליו כו' לכן צ"ל תחלה דיעה תחתונה שהוא מבחי' מלכות, אך א"כ הי' ההנהגה רק במדה"ד דינא דמלכותא לכן צ"ל שיתף עמו מדה"ר המשכת דיעה עליונה נמצא שע"י ב' דיעות אלו לו נתכנו עלילות, ועכ"ז יתורץ הקושיא איך הוא האהבה במס"נ כי זה נמשך מההתבוננות באחד יחו"ע איך דכולא קמי' כ"ח, וא"כ מאחר שההארה המחי' העולמות היא ג"כ בחי' אין לגבי עצמותו וזהו כי עמך מקור חיים שהוא עמך טפל ובטל לך, לכן הוא ית' נק' חיי החיים, א"כ המס"נ שמפקיר חיו הוא דביקות הנפש בחיי החיים שהוא היש האמיתי וכל מה שלמטה הוא אין לכן שייך בזה אהבה ממש כדוגמת אהבה הטבעי' שחפץ ומתאוה להתקרב להדבר כו' כך מתאוה ליכלל בחיי החיים שזהו הקירוב, כי מה שהנברא נראה יש ודבר נפרד זהו נמשך מבחי' מל' שהוא הגורם הריחוק שעי"ז נעשה עם עוממות כו' אכן האהבה היא גורמת ההתקרבות וכשמתקרב לאור א"ס אין שום יש ודבר נפרד וזהו ענין המס"נ לצאת מבחי' היש והיינו בחי' אהבה דייקא.

וזהו אל ברוך גדול דעה פי' שמברכי' וממשיכי' ש' אל שהוא תיקון הראשון מי"ג מדה"ר שהוא גדול דעה, היינו שכולל הב' דיעות וכמ"ש גדול העצה כו' עיניך פקוחות כו' לתת לאיש כדרכיו כו' שע"י התכללות ב' דיעות שהוא שיתף מדה"ר ומדה"ד הוא שלימות ההשגחה להיות ולו נתכנו עלילות, וזהו ענין גדול העצה ורב העליליה שהעצה הוא התכללות להיות סובל ב' הדיעות כו', וממשיכי' מבחי' גדול דיעה ברכה וההמשכה שיומשך בנש"י בחי' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקי' היינו בחי' ב' דיעות הנ"ל וה"ע שמע ישראל ובשכמל"ו והיינו שיוקלט הידיעה דאע"פ שלנו נדמה שלמטה היש כו' באמת למעלה היש ולמטה אין ומזה יבוא לאהוי"ר ואהבת בכל נפשך כו' כנ"ל.

הכין ופעל זהרי חמה, הוא הגלוי מבחי' יחו"ע שמה שנמשך למטה הוא רק זיו וזהו ענין זהרי חמה אך גם כדי שיומשך הזיו צ"ל ע"י הכנה שאינו נמשך ממילא כו' וגם כי הנה ז"א נק' שמש ומאור לגבי בי"ע ולכן נק' קב"ה וזהו אתה הכינות מאור ושמש ופי' הכינות שנאצל במדה כדי שיוכלו לקבל הזיו כו' ולכן נק' זעיר אנפין משא"כ בחי' אריך אנפין לא היו יכולים לקבל כו', ופי' הכין ופעל ע"ד מי פעל ועשה קורא הדורות מראש היינו מא"ק שהוא אור כללי שכולל כל אבי"ע, וע"ז שייך הכין ואח"כ פעל מה שקורא אותן וממשיכן

וזהו א־ל ברוך: ראה ג"כ ד"ה גדול דעה בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' תמ.

מא״ק כו׳. ואח״כ טוב יצר כבוד לשמו פי׳ כמ״ש כל הנק׳ בשמי ולכבודי בראתיו כבוד היינו לבוש והוא בחי׳ לבוש מל׳ המעלים ומסתיר שעי״ז בראתיו יצרתיו כו׳ בבחי׳ יש והוא בחי׳ דיעה תחתונה שלמטה היש כו׳ ופי׳ טוב הוא המקשר ומחבר זו״נ שהן ב׳ דיעות הנ״ל וכן בעבודה ענין זהרי חמה הוא ההתקשרו׳ והביטול ביחו״ע כענין ששזפתני השמש ולכן נק׳ השמש ברית שהוא התקשרות כו׳.

והנה כמו כן יובן ענין יחו״ע ויחו״ת אפילו מן המאציל לנאצלי׳ כי הנה ע״י הצמצום שהי׳ באור א״ס נעשה מקור שיומשך רק התהוות ע״ס וד׳ מחנות שכינה והיינו ע״י שנמשך רק קו לבד אבל אילו הי׳ גילוי אור א״ס כמו שהוא לא שייך כלל לומר י״ס כו׳ והנה גם אור א״ס הוא רק הארה ובאמת א״א למצוא משל לזה כי אור השמש הוא בחי׳ יש משא״כ למעלה האור בחי׳ אין ובטל במציאו׳ לגבי העצמות רק קצת משל לזה מחיות שהנפש מחי׳ את הגוף שחיות זה בטל במציאו׳ בעצמות הנפש וגם משל זה אינו מכוון שהנפש מתלבשת בגוף ולכן הנפש מתפעלת ממקרי הגוף משא״כ למעלה שהוא ית׳ קדוש ומובדל ובלתי מתלבש כו׳ והנה הצמצום הי׳ ג״כ בבחי׳ מל׳ דא״ס כי מבחי׳ מל׳ נמשך בחי׳ זו שהוא ריחוק והעלם האור וכמו בחי׳ התנשאות וזהו ה׳ מלך גאות לבש, והנה בחי׳ הקו שנמשך ממל׳ דא״ס ע״ז נאמר והחכמה מאין תמצא נמצא נק׳ למטה בחי׳ יש היינו בינה נק׳ יש ולמעלה נק׳ אין, אמנם לגבי עצמותו הרי אפילו האור א״ס נק׳ אין ולא כמו אור השמש שנברא׳ יש אלא כמו אור השמש שבתוך השמש או כמו שם האדם לגבי עצמותו ואצ״ל הקו שהוא רק הארה קטנה מהאור כו׳ לכן הוא ית׳ היש האמיתי וכל מה שלמטה הוא אין, וזהו שנאמ׳ ישת חשך סתרו שהכתר נק׳ חשך לגבי אצי׳ מפני שאינו מושג ע״ד בחי׳ אין ולגבי עצמותו נק׳ הכתר חשך מפני דכלא חשיב כו׳. וכ״ז הוא בענין יחו״ת ויחו״ע שמאצי׳ לבי״ע, וכך עד״ז יש ב׳ בחי׳ אלו מאור א״ס לנאצלי׳ וכנודע דא״ק נק׳ אדם דבריאה כו׳ וזהו ענין ההתבוננו׳ ביחו״ע ויחו״ת בק״ש באחד ובשכמל״ו שהוא בין מאצי׳ לבי״ע וכן למעלה יותר כו׳.

עיין * בדרוש וידעת היגם לפני שבועו׳ תקס״ד ידיעת היום שכלול מחו״ג אל חסד אלקי׳ גבורה דבר וכו׳ והנה חסד גלוי אור לאור יום וכלי׳ מש׳ אלקי׳ אותיו׳ וזהו ענין א״ב שממשיכים תוס׳ אור בכלי׳ ולכן או׳ בברכת יוצר אור. גם י״ל שרש א״ב אל בם וכו׳ מאורו׳ נתן י״ל היינו גם למעלה מאצי׳ שייך ב׳ בחי׳ אלו יסוד ומל׳ דא״ק או ב׳ בחי׳ שבכתר כו׳, או י״ל נתן היינו זו״נ דבי״ע שנק׳ לבנה חמה כו׳ כי נתן היינו בי״ע.

עיין : קטע זה רשום בשוה״ג באותיות קטנות.

בדרוש וידעת . . תקס״ד : סה״מ תקס״ד ע׳ קכ. (וראה בהנסמן להלן בקטע : ולתוספת ביאור).

מאורות נתן סביבות עוזו, הנה י"ל על זו"נ כשמתלבשי' בבי"ע וזהו נתן דהיינו בבי"ע כנודע מענין יהונתן ודוד כו', גם י"ל דכמו שיש יחו"ע ויחו"ת מאצי' לבי"ע שהם חמה ולבנה, כך יש בחי' אלו למעלה מהאצי' והיינו יסוד ומל' דא"ק כו' ועמ"ש במ"א ע"פ והי' אור הלבנה כו' שבעתים כאור זה"י כו'. פנות צבאיו היינו ד' מחנה * שכינה כו' מספרי' כבוד אל, להיות גלוי יחו"ע ביחו"ת היינו מבחי' אל ברוך כו' יומשך בבחי' כבוד לשמו כו' וע' בזהר ח"א ד"ז בענין השמי' מספרי' כבוד כו'.

והנה אי' בזהר ופע"ח דברכת יוצר אור בשבת הוא היכלות דאו"א וי"ל דמבואר למעלה דמדת יום הוא יחו"ע ומדת לילה הוא יחו"ת חמה ולבנה וגם שכמו שיש ב' בחי' אלו מאצי' לבי"ע כך הוא אפילו מן המאציל לנאצלי', וא"כ ברכת יוצר אור ומעריב ערבים דחול זהו ענין יחו"ע ויחו"ת שמאצילות לבי"ע, אבל בשבת הרי אפילו ערבית דשבת הוא גבוה הרבה משחרית דחול כי אז עליי' המל' באצילות יותר הרבה מעליות המל' בשעת תפלת שחרית דחול והנה אעפ"כ נק' בחי' זו שבת תתאה לגבי שבתא דיומא שנק' שבת עילאה והיינו לפי שבשבתא דיומא הוא עליי' האצי' למעלה מהאצי' עד שגם א"ק עולה בא"ס ב"ה לכך שבתא דלילא שהוא עליי' המל' באצי' נק' שבת תתא' וא"כ נק' ג"כ כמו יחו"ת לגבי יחו"ע אלא דהיינו בחי' יחו"ת ויחו"ע שמאצי' לגבי א"ס ב"ה וא"כ יוצר אור דשחרית דשבת זהו גלוי יחו"ע מן המאציל לנאצלים וכמ"ש אז תתענג על הוי' שבת להוי' ולכן הכוונה בהיכלות דאו"א כי בינה נק' יש וחכמה אין והוא יחוד אין ויש שלמעלה היש האמיתי ולמטה באצי' אין כו', ולכן הא"ב דאל אדון שבשבת הוא רומז בו י"ה וגם כל אות יש בו ד' או ה' או ו' תיבות לפי שהוא כמו בחי' אתוון רברבין וכמ"ש במ"א וז"ש מזמור שיר ליום השבת טוב להודות להוי' פי' כי ההודאה היינו שהאמת כדיעה העליונה שלמעלה היש ולמטה אין אך בחול הודאה זו היינו שלמטה בבי"ע הוא אין לגבי אצי' שבו מלובש א"ס ב"ה אמנם בשבת הנה בי"ע מתעלים באצי' ואין שייך ע"ז הודאה כי בחי' זו הוא בבחי' ברכה וגילוי ממש שבי"ע הם בבחי' ביטול ממש ולא בבחי' הודאה לבד אלא שההודאה היא איך שגם אצי' הוא בחי' אין ממש לגבי אור א"ס ב"ה שהוא היש האמיתי שמתגלה אז ביטול זה עד שהביטול דאצי' נק' רק יחו"ת וביטול היש לגבי ביטול זה * וז"ש בשבת אפס בלתך כו' אפס ביטול יותר מבחי' אין כו' לכן ע"ז אמר טוב להודות כו'.

כנודע מענין יהונתן ודוד: **ראה סה"מ תקס"ח ע' תקלד ואילך. ובהגסמן בהמ"מ שם בח"ב (לע' תקכח).**

במ"א ע"פ והי' אור הלבנה: **ראה לקו"ת צו ט, ב ואילך.**

מחנה: **כ"ה בגוכי"ק.**

הא"ב דא"ל אדון . . וכמ"ש במ"א: **ראה ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תתב ואילך.**

זה: **תיבה אחת מטושטשת כאן בהכי"ק.**

ולתוספת באור. הנה תחלה י"ל ענין השתלשלות עיין בת"א פ' נח (ד"ה ויאמר) בפי' אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, ד"ל חכמה דאצי' נק' חכמה ידיעא, ואנת חכים הוא בחי' ע"ס הגנוזות והיינו ע"ס דעקודים כו' ע"ש והנה ענין השתלשלות והתהוות ע"ס דאצי' הוא עד"מ הנז' בת"א פ' וירא ממה שארז"ל אין לך כל עשב כו' כמו ממתיקות רוחני שבמזל משתלשל להיות מתיקות גשמי בתפוח כו' כך הוא חכמה דאצי' לגבי בחי' מזל השמיני דמו"ס כו' וזהו אור זרוע לצדיק שהשתלשלות ע"ס דאצי' מע"ס הגנוזות הוא כמו עד"מ גידול והתהוות הצמחי' ממזלות הרוחניים ע"י הזריעה וזהו אור זרוע כו', ולכן נק' ג"כ ע"ס דאצי' בשם אורות ועל ע"ס הגנוזות איתא בזהר פ' נח דס"ה לאו אינון נהורין פי' שאינם בחי' אור כמו ע"ס דאצילות אלא הם בחי' מאורות שמאור נק' מקור האור, והענין שכמו עד"מ הפרי הנצמח עם המתיקות אשר בו אינו עצמות ומהות הכח הרוחני הצומח אלא בחי' הארה בלבד המתפשטת מעצמות ומהות הכח הרוחני הצומח (שבארץ ושבמזלות הנ"ל המכה בהם כו') והארה זו נתעבה ונתגשמה כ"כ עד שנעשה פרי גשמי בטעמים נרגשים ואין התפשטות זו כמו התפשטות המים הנמשכים ממקום למקום שהמים שנמשכים לא נשאר במקום הראשון כלל משא"כ בכח הרוחני הצומח לא נחסר כלל בצמיחת הפרי ויכול הוא לחזור ולהצמיח פעמים רבות אין מספר, ולכן נק' ג"כ התפשטו' והתהוות ע"ס דאצי' בשם אורות כי הנה התהוותן מע"ס דעקודי' הוא כמו עד"מ הפרי הנצמח מכח הצומח הרוחני כנ"ל והוא ג"כ רק הארה שהע"ס דעקודים לא נחסרו ע"י מה שנמשך מהם אצי' ע"ס כו' (ועמ"ש ממשל הנ"ל בד"ה תחת אשר לא עבדת כו', וזהו אור זרוע, שהתהוות הע"ס הוא כמשל האור זרוע להיותם בחי' הארה בעלמא כמשל המשכת האור מהמאור אך לא כאור השמש שהאור לא נתגשם כלל כ"א כמו אור זרוע דהיינו כמו עד"מ ההארה שבצמיחת הפרי שנתעבה ונתגשמה כנ"ל במשל כך אין ערוך מהות בחי' חכמה ידיעא לבחי' אנת חכים כו' לבד מה שהיא רק הארה בעלמא עוד זאת שאין ערוך המהות כו'. והנה בהמשל סיבת הגשמת ההארה הוא מחמת הגרעין הנזרע שעי"ז נמשך ומתלבש בו כח הצומח להיות צמיחת הפרי מעין הגרעין וכך י"ל בענין התהוות ע"ס עפמ"ש בע"ח בשער מטולמ"ט פ"א, שהתהוות הכלים בעקודים הוא ע"י המשיך האור כו' ואחר שהומשכו חזר ונסתלק האור ההוא למעלה במקורו כו' ומניח רושם חותם למטה כו' ונתהוה בחי' כלי כו' ע"ש. נמצא זה הרושם י"ל שזהו כמו עד"מ הגרעין שבו ועל ידו נצמח הפרי מכח הצומח כך ע"י רושם הנ"ל נצמחו ונתהוו ע"ס משרשן שבא"ק כו' וע' במ"ח מסכת אורות הטעמים ומיהו י"ל שאין מוכרח

ולתוספת באור: **מכאן ועד סיום המאמר מיוסד על ד"ה וידעת בסה"מ תקס"ד ע' קכ ואילך.**

בת"א פ' נח: **י, ג.**

בת"א פ' וירא: **יג, ד ואילך.**

בד"ה תחת אשר: **לקו"ת תבוא מב, ד.**

המשל הנ"ל לומר דוקא ע"י הגרעין כו' שהרי אפילו למטה הארץ תוציא צמחה מכח הצומח שלא ע"י זריעה כלל כמו כל העשבים שאינן נזרעים כלל, ואין לך כל עשב שאין לו מזל כו' נמצא מתגשם ההארה אף שלא ע"י זריעת הגרעין וכ"ש וק"ו שי"ל כן למעלה בענין התהוות ע"ס משרשן כו').

והנה אורות דע"ס הנ"ל מתלבשי' בכלים והם בחי' אותיות כי אותיות מלשון אתא בקר פי' כמו עד"מ כאשר האדם ישכיל השכלה בפ"ע עדיין אין בו אותיות ממש אך כאשר יצטרך להשפיע ההשכלה להתלמיד הוא בא בבחי' אותיות מו"ד וזהו לשון אתא כלומר כשבא לידי המשכה לזולתו צ"ל ע"י אותיות (וע' בת"א פ' יתרו ד"ה זכור, בדרוש הראשון שע"פ זה), וגם שהאותיות הם מגבילים את השכל (נ' שזהו ע"ד מ"ש בפי' אור מים רקיע שבחי' מים ניידי זהו בחי' חכמה ורקיע היינו בינה שהוא ע"ד בחי' קרח שנקרשו המים ולא ניידי עוד ע"ש גבי הללו אל בקדשו כו' ונודע דחכמה נק' נשמה ואור ובינה נק' כלי וכמ"ש במ"א במאמר ואנת הוא שלימו דכולהו כו' כגופא בלא נשמתא כו' וגם כי בבינה הוא התהוות האותיות) וזהו ענין ג' כלים דזו"נ דאצילות שנעשים נשמה לע"ס דבי"ע, דהיינו עד"מ בחי' אותיות שהוא כלי החסד דאצי' שהוא שם משמות הקב"ה נעשה נשמה ואור לחסד דבריאה ועי"ז נברא מיכאל דבריאה כו' משא"כ מבחי' חכמה וחסד דאצי' עצמן לא הי' יכולי' בי"ע לקבל כלל בחי' אור ונשמה אלא רק מבחי' האותיות לבד שהם הכלים, וזהו בורא קדושים היינו מלאכים שכליי' נבדלים דבי"ע ישתבח שמך שהתהוותן מבחי' שמך היינו אותיות וכלים כו' דאצי' כו' וגם זה נכלל בפי' אנת חכים ולא בחכמה ידיעא דחכמה דבריאה נק' חכמה ידיעא ואנת חכים היינו חכמה דאצי' ולכן להיות התהוות חכמה דבריאה מחכמה דאצי' הוא ג"כ כמשל הנ"ל מצמיחת הפירות מן המזל כו' וכמ"ש בת"א ר"פ וירא. וזהו ברוך שאמר והי' העולם, פי' שאמר היינו בחי' אותיות שהם הכלים דאצי' שעי"ז והי' העולם שהן נעשי' נשמה לבי"ע ואנו אומרים ברוך שאמר היינו שממשיכים ברכה

לכן* א"ב זה בהיכל עצם השמי' אותיו' דמ"ה ע' בת"א פ' משפטי'.

י"ל עוד הברכה בהאותיו' שמעלין משבה"כ שיהי' בהן צמיח' האורו' ע"ד וברכת את גבי יברכך דברכת כהני'.

בת"א . . ד"ה זכור: סט, ד.

ע"ד מ"ש בפי' . . גבי הללו א"ל בקדשו: סידור ע, א.

במ"א במאמר ואנת הוא שלימו: סידור קסד, ג ואילך.

בת"א ר"פ וירא: יג, ד.

לכן . . י"ל: קטעים אלו נרשמו בגוכי"ק באותיות קטנות בשוה"ג.

בת"א פ' משפטים: עה, סע"ב. (וראה להלן בסיום המאמר).

גבי יברכך דברכת כהנים: לקו"ת נשא כו, ב.

והמשכה מבחי' המאורות של האורות שהם ע"ס הגנוזות או ע"ס דעתיק שיאירו ותוס' אור בהכלים שהם בחי' האותיות כו' וז"ש בכוונת ברוך שאמר היינו רדל"א שהוא בחי' המאור לאורות דע"ס דאצי' שמשם ממשיכי' ברכה ותוס' אור בהכלים כו' גם י"ל כפשוטו דהנה כלים דאצי' ירדו לבי"ע להיות נשמה לבי"ע ע"כ אנו ממשיכים מהאורות שלהם שבאצי' המשכה לכלים שלהם שבבי"ע וא"ש פי' ברוך שהוא חכמה דאבא מקנן באצילות ומשם ממשיכי' ברכה להכלים שבבי"ע כו' ואח"כ אומרי' ברוך הוא לשון נסתר היינו על ע"ס הנעלמות הנק' בשם מאורות שעי"ז יתברכו גם הם מא"ס ב"ה כו'. וזהו פי' האלפא ביתא אל ברוך גדול דיעה כו' כי כ"ב אותיות הם בחי' הכלים וממשיכי' בהם ברכה והמשכת האורות ולכן מתחיל בשם אל כמ"ש אל ה' ויאר לנו כו'. (וגם אי' בספר ע"ה שער א' פנ"ו בענין אל בם דאותיות אל הוא חוט של א"ס ב"ה שבעולם המלבוש א"כ הוא הברכה והמשכה ממקורא דכולא), ברוך מרחם על הארץ הנה הארץ היא מל' דאצי', ברוך מרחם על הבריות היינו בי"ע כו'.

והנה להבין ענין ירידת הנשמות בעשי' שהוא צורך עליה, יש להקדים עוד ענין שבה"כ דהנה מבואר למעלה שהכלים הם בחי' אותיות והם נעשי' נשמה לע"ס דבי"ע שיתהוה מזה מקור לנשמו' ומלאכים דבי"ע כנ"ל, וענין החילוק בין כלים אלו כשהן באצי' ובין מה שירדו לבי"ע יובן עד"מ כמו לחכם גדול יספיק תיבה אחת עד"מ להבין ממנה השכל כמו שהוא בשלימות ולחכם קטן הימנו לא יספיק זה עד שמוכרח לחלק השכל בכמה וכמה תיבות ואז יוכל להבין ולחכם שקטן יותר מן השני לא יספיק גם זה עד שמוכרח לחלק עוד יותר לכמה וכמה תיבות וצירופים כו' עד שלתינוק יצטרך לומר במאה תיבות מה שלחכם יספיק תיבה אחת כנ"ל נמצא החילוק בין הכלי' והאותיו' כשהן נמשכי' לחכם גדול אזי בכל תיבה ממש מאיר השכל אבל כשנמשכי' לתינוק אזי נתפזר השכל ברבוי צירופי' עד שבכל תיבה אין מאיר רק מעט מעט מהאור השכל, וכך עד"מ החילוק בין כשהכלי' דאצי' הם באצי' מיוחדי' ממש עם האורות הנק' נשמתא לגופא יש בהם חיות וגלוי רב מהאורות עד"מ כמו שבתיבה א' מאיר השכל שנמצא זו התיבה והצירוף יש בה חיות דב כך עד"מ בהכלי' דאצי' מאירים בהם האורות בגלוי רב איהו וחיוהי וגרמוהי חד, משא"כ כשהכלי' יורדי' להיות נשמה לבי"ע הנה בהתלבשו' הכלי' דאצי' בע"ס דבי"ע אזי אין אורות דאצי' מאירים בהם ע"ד שהיו מאירי' באצי' כי באצי' מאיר אור אבא שבו גלוי אור א"ס ממש משא"כ בבריאה אימא מקננא כו' ולכן הכלי' דאצי' כשהן בבריאה ע"ז א' וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארון כו' כגופא בלא נשמתא וכמ"ש במ"א על מאמר זה, ואמנם אין ר"ל בלא נשמתא ממש רק מיעוט האור כמו עד"מ באדם בשעת מוחין דקטנות כו' וזהו המשל

ברוך מרחם . . בי"ע כו': **ראה בארוכה יותר בסה"מ תקס"ד הנ"ל (ע' קכב).**
וכמ"ש במ"א על מאמר זה: **סידור קסה, א ואילך.**

הנ״ל מענין כשהאותיות נאמרים לתינוק שאזי אין בכל תיבה רק מעט מזעיר מאור השכל כו׳ ולכן לגבי היותן באצילות נק׳ כגופא בלא נשמתא, ואז נעשי׳ נשמה לע״ס דבי״ע שיהיו מתהוים נבראי׳ בעלי גבול. אך עכ״ז לא הי׳ עדיין התהוות היכלות דק״נ וכ״ש השדים שמהם נמשך השפעת גשמיות מאד כמו צומח גשמיי׳ כי מאחר שעכ״פ בהכלים יש הארה מהאורות ממש איך יומשך מזה נבראי׳ שהם יש ודבר נפרד לגמרי והשפעת גשמיות כנ״ל, אלא שבשביל זה הי׳ ענין שבירת הכלים שנשברו הכלים ממש עד שנפלו בנוגה דבי״ע פי׳ כמו עד״מ בתיבה שלימה מאיר עכ״פ מעט מן השכל כמו תיבת אדון יושכל ויושג ממנה ענין האדנות אבל כשנפרדו האותיות דתיבת אדון זה מזה ונתפזרו להיות כל אות בפני עצמו הרי לא יובן ממנו שום שכל דענין אדנות וממשלה שהי׳ מאיר בתיבה זו בתחלה כשהיו ד׳ אותיות אלו מצורפין יחד בתיבה א׳ ועכשיו אפי׳ בכל ארבע האותיות אין מאיר שכל זה כלל כיון שהם כל אות בפ״ע א״כ נסתלקה השכלה זו לגמרי מהאותיות רק מ״מ נשאר בחי׳ רשימו בעלמא בכל אות כי מחמת שמתחלה היו מצורפין יחד והי׳ השכלה מאיר בהם נשאר גם עתה בהפרדם איזו רשימו בכל א׳ (שכך הוא ענין הרוחני שמניח רושם וכמו עד״מ בגשמיות כלי שהי׳ בו בשמים שאף כשנשבר ונלקחו ממנו הבשמי׳ ממש מ״מ נשאר ריח בכל חלק משברי הכלי, רק מ״מ הוא אין בו ממש כלל כי הממש נסתלק בשברון הכלי וע׳ בשבת פרק במה אשה דס״ב ע״ב) וכך עד״מ זה יובן ענין שבה״כ שהכלי׳ בשלימותן היינו שהם כלי׳ לאורות והוא כמו אותיות שהן תיבה א׳ או יותר שמלובש בה איזה אור ושכל אמנם שבה״כ היינו שנשבר כל כלי לכמה פירורי׳ והוא כמו פירוד האותיות שבתיבה להיו׳ כל אות בפ״ע שאזי נסתלקו מהן האורות עליוני׳ דתהו כמ״ש בע״ח רק שנשארו בהן רפ״ח ניצוצין וענין ניצוצין אלו זהו כמשל הרשימו שנשאר בהאותיו׳ בהסתלק השכל מהן כו׳ ואז מבחי׳ זו יוכל להיות מקור לנבראי׳ דבי״ע אף גם להיכלות דק״נ ולעולם השפל שלנו, דהיינו שהאותיות משבה״כ דתהו שנתפרדו ונפזרו כו׳ כיון שאין בהם רק רשימו בעלמא מהאור יוכל לימשך מהן נשמה וחיות לנוגה דבי״ע כו׳ (ואמנם הרי ודאי בריאת כל נברא הוא רק ע״י כח א״ס ב״ה ממש אלא דר״ל שבראו ע״י אותיו׳ הנ״ל שהן יוכלו לירד להיות נשמה להן ע׳ בת״א סוף ביאור שני דיביאו לבוש מלכות במש״ש וא״ת א״כ איך כו׳ ע״ש ואפשר ע״ז יצדק המשל כמו גידול העשב מהמזל שברקיע והרי העשב אינו מערך המזל ולכן שיתגשם ההשפעה כ״כ הוא ע״י אמצעות העשב שנגדל מכח הצומח אשר בארץ וכך המשב׳ אלקות שיבראו היכלות ק״נ הוא ע״י אמצעות האותיו׳ דשבה״כ כו׳ והא דמכח הצומח הרוחני שבארץ מתגשם להיו׳ עשב גשמי בלי ממוצע י״ל הארץ עצמה להיותה גשמיו׳ ע״כ מהכח הצומח אשר מלובש בה א״צ לממוצע כו׳) ותכלית ירידת הנשמו׳ בעה״ז הוא לברר ק״נ ולהעלות האותיות כו׳ וכמ״ש בת״א ר״פ ויצא.

בת״א . . וא״ת א״כ איך : צב, ד.
בת״א ר״פ ויצא : כא, א ואילך.

וזהו וידעת היום פי׳ שתדע מהות היום שכמו שמדת יום היא עם מדת לילה שאין יום בלא לילה והיום עם הלילה היו לאחדים ונק׳ יום אחד וכמ״ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ולכן מזכירין מדת לילה ביום ומדת יום בלילה כו׳ ואזי והשבות אל לבבך שכמו כן הוא בנפש בבחי׳ לב האדם בחי׳ פנימית הלב ובחי׳ חיצוניות הלב שהן ג״כ בחי׳ מדת יום ומדת לילה וכמ״ש בת״א פ׳ בראשית סד״ה להבין ענין הברכות, וכך הוא למעלה כי הוי׳ הוא האלקי׳. והענין כי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא דהיינו כמבואר למעלה שבכל עולם הי׳ צ״ל תחלה בחי׳ צמצום והסתלקות האור וזהו בחי׳ ברישא חשוכא ואח״כ נמשך האור, וכמו בעקודים שכדי להיות הכלי׳ בעקודים הי׳ הסתלקות האור ועי״ז נעשה הכלי ואז אח״כ נמשך האור להתלבש בכלים כו׳, וכן באצי׳ הם בחי׳ אורות וכלים, וגם בבי״ע ברישא חשוכא שנעשו בבחי׳ יש ע״י המסך ואח״כ ממשיכים ברכה והמשכה מאצי׳ לבי״ע כו׳ ודרך פרט י״ל אצי׳ נק׳ מדת יום ובי״ע נק׳ מדת לילה ואמנם מדת יום עצמו כלולה ממדת לילה והיינו ענין אורות וכלי׳ שבאצי׳ עצמן שהכלי׳ נק׳ לילה לגבי האור והיינו כי הכלי׳ הם בי״ע שבאצי׳ והאור הוא אצי׳ שבאצי׳ בחי׳ חכמה וכן במדת לילה עצמו שהוא בי״ע כלול ג״כ בחי׳ יום שהרי יש בחי׳ אצי׳ גם בבי״ע כמ״ש בספר הגלגולים פרק עשרים וגם כמש״ל שהרי כלים דאצי׳ נעשים נשמה לבי״ע וזהו שמזכירין מדת לילה ביום ומדת יום בלילה, והנה התכללות זו דכל בחי׳ כלולה מחברתה וגם אח״כ מתכללין כללותן יחד להיות ערב ובקר יום אחד כ״ז נמשך ע״י אור וגילוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות דמדת לילה ומדת יום עצמן שע״י המשכה מבחי׳ שלמעלה משניהן הם מתכללי׳ יחד (וכמשנ״ת ע״פ וידעת היום כו׳ בדרוש מיוחד ע״ז) והענין עפמ״ש (תהלים סי׳ נ׳) אל אלקים ה׳ דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש כו׳ ופי׳ בזהר פ׳ אחרי מות דס״ה אל דא נהירו דחכמתא ואקרי חסד אלקים דא גבורה הוי׳ שלימו דכולא רחמי וע״ד ויקרא ארץ ממזרח שמש כו׳ והיינו כי ת״ת גורם התכללו׳ חו״ג והיינו ג״כ יחוד והתכללות האורו׳ והכלים שהאורו׳ הן בחי׳ חסד ונק׳ אל כמ״ש אל ה׳ ויאר לנו והכלים הם בחי׳ גבורה בחי׳ ש׳ אלקים ות״ת מחברן יחד ע״י שממשיך מבחי׳ מקור האור מבחי׳ כתר כו׳ ואחר שנעשה התכללו׳

היוצא * מדרוש הנ״ל חשך ואור שייך בעקודי׳ (גם בצמצו׳ ומק״פ) ובאצי׳ כלי׳ נשמ׳ לבי״ע וכו׳ וכ״ש שבה״כ וזהו וידעת היום והאדם כלול מכולם יש בו ע״ס וכלי׳ בנה״א גם מזלי׳ ורעו״ד תעלומו׳ לב גם נה״ב וצ״ל בכל לבבך כו׳.

בת״א . . סד״ה להה״ע הברכות : ז, ב.
ע״פ וידעת . . בדרוש מיוחד ע״ז : לקו״ת ואתחנן ח, א ואילך.
היוצא מדרוש הנ״ל : קטע זה נכתב בשוה״ג באותיות קטנות.
מדרוש הנ״ל : ד״ה וידעת הנסמן לעיל : (שע״ז מיוסד מאמר זה).

זו באצי׳ שהוא בחי׳ מדת לילה שביום עצמו שמתכללין זע״ז אזי ויקרא ארץ היא המל׳ מקור דבי״ע שהיא מדת לילה ממש שתוכלל באצי׳ במדת יום וזהו ממזרח שמש מציון מכלל יופי שהוא בחי׳ יסוד המחבר זו״נ וכמ״ש בזהר שם דס״ה סע״ב ועיין בזהר פ׳ וישב דף קפ״ו.

ועוד יובן יותר ענין ג׳ בחי׳ הנ״ל דג׳ שמות אלו עפמש״ל בענין התהוות עולם העקודים מפה דא״ק שמתחלה נמשך האור למטה עד הטבור דא״ק ואחר שהומשכו חזר ונסתלק כו׳ והניח רושם והנה אותו הרשימו כאשר נסתלק אור עליון ונעלם במקורו נעשה בחי׳ כלי והרי יש ב׳ בחי׳ התפשטות והסתלקות ונעשה עי״ז בחי׳ כלי ואח״כ נמשך עוד האור בהכלים בבחי׳ מטי ולא מטי כמבואר כ״ז בע״ח שער מטולמ״ט פ״א. והנה ההתפשטו׳ הראשון נק׳ אל שהוא חסד והמשכה וההסתלקו׳ שנשאר רק רושם זהו בחי׳ אלקי׳ ועי״ז נתהוו הכלי, נמצא הכלי ג״כ כלול מב׳ בחי׳ ואח״כ נמשך האור בבחי׳ מטולמ״ט והוא בחי׳ ש׳ הוי׳ שהוא עצמו כלול ג״כ מב׳ בחי׳ מטולמ״ט כו׳ שהם התפשטו׳ והסתלקות וזהו אל אלקים הוי׳ דבר שכ״ז נמשך מפה דא״ק, ומזה נמשך עולם העקודים שהוא תכלי׳ התכללות האורות והכלי׳ עד שכולם עקודי׳ בכלי א׳, ולכן מבחי׳ זו נמשך ג״כ הכח להיות באצי׳ יחוד האורות והכלי׳ וכן בבי״ע וגם התייחדו׳ אצי׳ ובי״ע כנ״ל וזהו ענין וידעת היום שהמשכה זו להיו׳ התכללו׳ יום ולילה נמשך ע״י הדעת שהוא המשכה מבחי׳ כתר שהוא בחי׳ עקודים כו׳. עוי״ל גם למעלה יותר הי׳ ג׳ בחי׳ הנ״ל תחלה התגלות האור ואח״כ הצמצום ומק״פ ונשאר רק רשימו ואח״כ נמשך הקו כו׳, וע״י המשכת הקו נעשה התכללו׳ וזהו ענין ו׳ דוהנורא וכמ״ש במ״א. וזהו כי הוי׳ הוא האלקי׳ היינו יחוד אורו׳ וכלי׳ באצי׳ ויחוד אצי׳ ובי״ע וכ״ז נמשך ע״י המשכה מלמעלה מהשתלשלו׳ מבחי׳ כתר וזהו והנורא אל עליון כו׳. ולכן כמו כן והשבות אל לבבך. וענין מדת לילה ויום בנפש י״ל בכמה אופנים הא׳ כמבואר בת״א פ׳ בראשית כנ״ל ויחודם יחד כמ״ש ויחד לבבי כו׳ ע״ש, הב׳ כמ״ש ע״פ רני ושמחי ענין דנגא ברמשא ושמחה בצפרא כו׳ בת״א פ׳ מקץ, הג׳ י״ל שהן ב׳ לבבו׳ יצ״ט ויצה״ר וכמ״ש בד״ה וידעת היום כו׳ והכל אמת דכמו למעלה בבחי׳ יום ולילה יש כמה מדרגו׳, והנה הגם שלמעלה מדת לילה הוא בי״ע שהן קדושה עליונה ולמעלה יותר הוא כלי׳ דאצי׳, אכן בהשתלשלו׳ ע״י שבה״כ נעשה חשך והעלם גמור וז״ש והארץ היתה תהו כו׳ וחשך כו׳, וכך בנפש הנה חיצוני׳ הלב נק׳ לילה שבקדושה אמנם ע״י שבה״כ נמשך בחי׳ נה״ב שהוא לילה וחשך גמור, ולכן

וזהו* דבר כו׳.

בת״א פ׳ מקץ: לז, א.
בד״ה וידעת היום: לקו״ת ואתחנן ז, ד.
וזהו דבר כו׳: **רשום בגוכי״ק בשוה״ג.**

צ"ל והשבות את* לבבך שיהפוך היצה"ר לקדושה וג"כ להיו' התכללו' לילה ויום ע"ד ויחד לבבי כו' ועי"ז ימשיך למעלה תוס' אורו' עליוני' כי זהו תכלי' ירידי' הנשמו' בעשי' לברר ק"נ כו' וזהו ג"כ אור זרוע לצדיק שעי"ז ממשיכי' צמיחה תוס' אורו' עליוני' ונעשה יחוד עליון כי הוי' הוא האלקים וזהו ענין א"ב דאל ברוך שממשיכי' ברכה והמשכה מבחי' אל אלקים ה' דבר כו' להיות ויקרא ארץ ממזרח שמש כו' והמשכה זו היא בכ"ב אותיו' שהן הכלי' עליוני' והן בהיכל עצם השמים שהוא אותיו' דמ"ה ומתחלה היכל לבנת הספיר העלא' ש' ב"ן כמ"ש בת"א פ' משפטים ע"פ כמעשה לבנ"ה וכעצם השמים כו'.

והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול, ע"ד גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, כמשנ"ת הפי' בת"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו', ומזה נמשך הרעש, איך שמתהווה יש מאין רק מבחי' אותיות הנק' עיר אלקינו כו', ולכן נקרא רעש גדול שהרעש וההתפעלות נמשך מבחי' גדול הוי' כו', וסעד מצאתי לפירוש זה ממ"ש במד"ר פ' הברכה דש"ב ע"ב ע"פ ואשמע אחרי קול רעש גדול ואין רעש אלא זיע ואין גדול אלא משה שנאמר גם האיש משה גדול מאד באמ"צ כו', וא"כ כש"כ שיש לפרש גדול על הקב"ה וכמ"ש במד"ר פ' וירא ע"פ ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמים היה שם כו' וכן ע"פ איננו גדול בבית הזה כו' פ' וישב.

אה"ע אהבתנו כו' הנה ברכה זו יש בה מעין ברכת התו' וכמ"ש בגמ' ספ"ק דברכות משקרא ק"ש א"צ לברך בה"ת שכבר נפטר באה"ר כו'. ועפ"ז יש לבאר הסמיכות ברכה זו לברכת יוצר אור שקדמה לה. כי הנה מבו"ל בפי' וידעת היום שצריך לידע בחי' היום אשר אין יום בלא

את: כ"ה בגוכי"ק.

בת"א פ' משפטים: עח, סע"ב.

והאופנים: נדפס באוה"ת תבוא ע' תתרסו.

בת"א בד"ה . . וארא: נו, ב.

אה"ע: נדפס בס' מאה שערים מט, א. ונמצא בהכת"י: 148 ו, א. 154 ריח, ב. 723 רצט, א. 752 רכד, א. 1208 ר, ב. 1233 רט, א. 1351 קסה, א.

מבו"ל בפי' וידעת היום: = מבואר למעלה. (כן נדפס בס' מאה שערים שם וכ"ה ברוב הכת"י. ובשני כת"י (723, 1351) ליתא תיבת: למעלה). ואולי הכוונה לד"ה א־ל

לילה שהוא בחי׳ העלם וגילוי יחו״ע ויחו״ת כו׳. והנה כמ״כ גם התו׳ נתנה באש שחורה ע״ג אש לבנה כמ״ש בירושלמי דשקלים רפ״ו ר׳ פינחס אמר בשם ר״ש תורה שנתן הקב״ה למשה אש לבנה חרותה באש שחורה כו׳ וכמ״ש ברע״מ פ׳ שופטים ד׳ ער״ה ע״א אשר ענין האש שחורה הוא ג״כ בחי׳ העלם שמעלים בחי׳ האש לבנה אלא שמ״מ אינו העלם ממש כו׳ כי אדרבה זהו גילוי שבהאש לבנה שהוא בחי׳ אא״ס שלמעלה מגדר השגה הנמשך בבחי׳ גילוי ע״י בחי׳ אש שחורה שהוא בחי׳ ישת חשך סתרו כו׳. וזהו וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז כו׳ וכמבואר ע״פ הרע״מ הנ״ל ובד״ה שחורה אני כו׳. וא״כ ב׳ בחי׳ אלו דאש לבנה ואש שחורה זהו ג״כ כענין יום ולילה שהם בחי׳ אור וחשך אלא שהן למעלה מעלה עא״ק אפי׳ מבחי׳ אור דיום כי גם בחי׳ האש שחורה זהו בבחי׳ כתר שהוא למעלה הרבה מבחי׳ אור דיום שהוא בחי׳ ז״א דאצי׳ הנק׳ שמשא כו׳ לכן מבואר במ״א (בד״ה וידעת היום כו׳) שע״י המשכה מבחי׳ זו נעשה חבור ויחוד ב׳ שמות ה׳ אלקים שהם זו״נ כו׳ ע״ש. וא״כ האש לבנה היא עוד יותר למעלה עא״ק. וג׳ לומר כי הן ב׳ הבחי׳ שבכתר אשר יש בו מבחי׳ תחתונה שבמאציל והוא הנק׳ אש לבנה והבחי׳ שבו מה שהוא שרש לנאצלים זהו״ע ישת חשך סתרו כו׳. ועמ״ש במ״א ע״פ חוקת התורה בענין גליף גליפו בטה״ע שי״ל דהטה״ע היא אש לבנה ובחי׳ גליף גליפו זהו נק׳ ישת חשך סתרו כמו החוקק באבן הטוב הבהיר שנחשך מעט במקום החקיקה כו׳ וז״ש בירושלמי חרותה כו׳ כמ״ש חרות על הלוחות שהוא בחי׳ אותי׳ החקיקה כו׳. וזהו סמיכת ברכת אה״ע ליוצר אור שבתו׳ יש ג״כ ב׳ הבחי׳ הנ״ל דמאורות היום והלילה אלא שהן למעלה מעלה עא״ק יותר מהמאורות. וז״ש בגמ׳ דחלק שאמרו לר״א טוב אתה מגלגל חמה כ׳. וגם יובן ע״ד מארז״ל אור שנברא ביום הראשון הי׳ האדם מביט בו מסוף העולם וע״ס וגנזו בתו׳ וזהו את האור כי טוב לגנוז כנ״ל. והנה א״כ אור התו׳ גבוה הרבה א״ק מאור היום שהוא שמשא בחי׳ ז״א כי הוא אור זה״י שהוא ג״ר דעתיק כמ״ש במ״א שמבואר בכהאריז״ל דזה״י הן ז״ת דעתיק וא״כ אור זה״י הוא ג״ר דעתיק כו׳. והנה ד״פ כמו שבמאורות היום והלילה הם ב׳ מאורות חמה ולבנה כך בתורה הם תושב״כ ותושבע״פ. ועמ״ש בתר״א פ׳ בראשית

ברוך שנדפס לעיל. וראה ג״כ להלן בסוף המאמר (קטע : ויחד לבבנו) שמציין לד״ה א־ל ברוך.

בירושלמי דשקלים רפ״ו : בס׳ מאה שערים נדפס : „רפ״ג״. ונתקן כאן ע״פ כת״י.

וכמבואר ע״פ הרע״מ הנ״ל : ביאוה״ז קכב, ד ואילך.

ובד״ה שחורה אני : לקו״ת שה״ש ד, ב ואילך.

בד״ה וידעת היום : ראה לקו״ת ואתחנן ח, סע״ד ואילך. סה״מ תקס״ו ס״ע שכא ואילך.

ע״פ חוקת התורה : לקו״ת חוקת נט, ג ואילך.

כמ״ש במ״א שמבואר בכהאריז״ל : לקו״ת צו ט, ב.

בתו״א . . ד״ה להה״ע הברכות : ו, ד ואילך.

ד"ה להבין ענין הברכות. ועי' בפ' שמות ע"פ קול דודי דשחורה אני קאי על תושבע"פ כו' והיינו שרשה מבחי' אש שחורה. וליבון הלכתא להמשיך בחי' אש לבנה כו'. וזהו אה"ע אהבתנו עולם היינו נצחי' כמו בל תמוט עולם ועד והיינו שנתן לנו תורתו כי בחמה ולבנה יהי' שינוי לע"ל כדכתי' והי' אור הלבנה כו' נמצא יתבטל בחי' אור שלהם דעכשיו כשרגא בטיהרא כו' אבל התורה שהיא בחי' א"ס ממש הרי דבריו חיים וקיימים אלא שלעתיד יתגלה לנו המאור שבה כו'. והמאור היינו כמו מאור השמש. שהוא מהר"ע יתי' שלמעלה מבחי' אור וזיו כו'. וזהו אה"ע כו'.

עוי"ל עפמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י ענין כי גדול יום כו' בחי' לא יום ולא לילה והי' לעת ערב כו' ופי' באד"ר קל"ד ב' שזהו מבחי' ימי קדם דעתיק ויום ולילה לא שייך רק בימי עולם דז"א ע"ש. ולכן בשבת לא נאמר ויהי ערב כי ויברך אלקים את יוה"ש שנמשך בו מימי קדם כו'. וז"ש בשבת ג"כ היום גבי מן שגם סעודת הלילה נק' היום ע"ד והי' לעת ערב כו'. והנה התורה היא משל הקדמוני וזהו שמתחלה ביוצר אור אומרים השבח על גילוי יחו"ע יום דז"א כו' ואח"כ ברכת אה"ע על אור התורה שהוא כמו בחי' ימי קדם דעתיק כו' שהרי התורה קדמה לעולם כו'.

ויחד לבבינו כו' דכמו שביום יש יום ולילה כך בלב יש ב' בחי' וכמ"ש בד"ה לתוס' ביאור ענין אל ברוך גדול דעה כו'. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כו'. לכן אחר שנז' ביוצר אור ענין התכללות יום ולילה ואה"ע כו' ענין התו' שיש בה ג"כ ב' בחי' אלו לכן בקשתנו כו' ותן בלבנו בינה להבין כו' ויחד לבבינו לאהבה וליראה שבלב יהי' ג"כ התכללות ב' הבחי' הנ"ל להיות וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו כו' כמ"ש בד"ה וידעת היום אשר זהו האתדל"ת לעורר ולהמשיך גילוי בחי' העליונות כי' הנ"ל. וזהו ולא נבוש כו' לעולם ועד היינו לע"ל שיתגלו בחי' הנ"ל וכמ"ש והי' אור הלבנה כו' אזי ולא נבוש כו'.

בפ' שמות ע"פ קול דודי: נא, סע"ב ואילך.
בד"ה והי' מספר: לקו"ת במדבר ז, סע"ד ואילך.
ויחד לבבנו: ראה עוד על פיסקא זו לעיל ד"ה בתורה דפ' שלח (נדפס אחר ד"ה ברוך שאמר).
בד"ה לתוס' ביאור ענין א"ל ברוך: נדפס לעיל.
בד"ה וידעת היום: לקו"ת ואתחנן ח, סע"ב ואילך.

ושבור עול מעל צוארינו, ידוע דמצרים בחי' צואר גרון חרן שם עיבור שאין נמשכין המוחין והמדות בגלוי בלב, וכמ"כ כל גלות הוא בחי' עיבור וזהו שאמרו בכל פרשת העיבור כו' והעול הוא ע"ד שהי' פרעה מעכב הלידה ע"י רצונו' זרות ועול ברזל ארז"ל זה הרעיון בירוש' דב"מ פ' המקבל, דמבואר בלק"ת ס"פ תזריע שהם הקליפו' שכנגד לאה ורחל מו"ד דהרהורי שטות וכו' נק' ברזל, וע"ז באה הבקשה ושבור והיינו ע"י רוממות אל בגרונם כו' אשר לקחתי מיד האמורי אך ותוליכנו מהרה שלא יתעכבו המוחין בגרון ויומשכו ע"י לבוש הקול המעורר הכוונה אלא יומשך הגילוי להדיא מהשכל למדות וזהו לארצנו כנס"י ארץ חפץ פנימי' המל' קבלת עומ"ש. וענין קוממיות י"ל אהוי"ר ב' קומות או ב' מחי' דאו"א או בנין זו"נ ע"ס דא"י ודא"ת.

א) **בסידור** שער הק"ש דף צ"ב ע"א (דפוס ברדיצוב) הביא מאמר הזה"ג פ' פנחס דף רל"ו ע"ב פתח ר"ש ואמר שמע ישראל כו' שמע ע' רבתי ד' אוף הכי. עמ"ש בענין אתוון רברבין ואתוון בינונים ואתוון זעירין בבוך בה"ז דף תכ"ב ע"א ושייך לכאן.

יבאר ענין ד' רבתי מ' דתבונה שנק' ד' ע"ש שמקבלת מד' ספירות תנה"י. וביאור זה הוא כמו שהדבור מקבל מתנה"י דז"א כי נו"ה הן נק' עצות שהן כליות יועצות איך להשפיע, והמכריע ביניהם הוא ת"ת, וההשפעה עצמה זהו יסוד ואח"כ נמשך בהדבור (הג"ה ור"ל דלכן נק' הדבור דלת שמקבל מד' בחי' הנ"ל תנה"י, ואפ"ל לכן זהו ג"כ ענין דלת ר"ל פתח כי הפתח והדלת יש לו שתי מזוזות ומשקוף ואסקופה, וזהו עצמו ד' בחי' הנ"ל שני המזוזות הן נו"ה והמשקוף זהו ת"ת והאסקופה זהו יסוד.

ושבור עול: **נדפס מגוכי"ק 1114 קיא, ב. ונמצא ג"כ בכת"י מעתיקים: 306 שסג, א. 744 שעג, ב. 746 פד, א. 898 (עלים נפרדים).**

וראה עוד על פיסקא זו — לעיל בסוד"ה בתורה דפ' שלח (נדפס אחר ד"ה ברוך שאמר), ובהגסמן בשוה"ג שם.

ידוע דמצרים בחי' צואר: **ראה בכ"ז תו"א וארא נז, סע"ג ואילך.**

בכל פרשת העיבור: **ברכות כח, ב.**

בסידור שער הק"ש: **נדפס מגוכי"ק 1098 [בוך תרי"ט ג'] ד, א. ונמצא ג"כ בכת"י מעתיק 229 מה, ב.**

ראה עוד על ד"ה זה בביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' תקסו ואילך (ולהלן בהתחלת המאמר מציין לשם: בבוך בה"ז דף תכ"ב ע"א. ובהמאמר בביאוה"ז שם (בסופו) מציין לכאן: שאר הדרוש בבוך תרי"ט ג' דף מ"ד). ובביאוה"ז ח"ב ע' תתרו ואילך.

דף צ"ב ע"א: **בהדפוסים שלפנינו: עז, ב.**

בבוך בה"ז דף תכ"ב ע"א: **ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' תקסו.**

או יותר י"ל כי כללות הפתח זהו יסוד שנק' פתח כמ"ש בזהר פ' בא דל"ו ע"א בענין והוא יושב פתח האהל, ואיזהו פתח הגוף הוי אומר זו מילה, גם בפרדס ערך פתח כ' כי היסוד נק' פתחי עולם מפני שהוא פתח לעולם ההיקף כו' עכ"ל, נמצא המל' שהיא הדבור שמקבלת מתנה"י שהם שתי המזוזות והמשקוף וחלל הפתח נק' דלת וע' במא"א אות ד' סעיף ט"ו דלת נק' המל' כי היא דלת וכניסה לאצילות ויש ד' רברבא לאה וד' זעירא רחל עכ"ל, הרי פי' ד' רברבא ג"כ לשון דלת ופתח וע"ש אות פ' סכ"ו מענין פתח). ועד"ז ד' רברבא היא לאה אותיות המחשבה (שאותיות המחשבה נק' אתוון רברבין לגבי לגבי הדבור כמ"ש במ"א בענין א"ב דאל ברוך וא"ב דאל אדון וע' זח"ב תרומה קל"ב) מקבלת ג"כ מתנה"י דתבונה שהם ד' בחינות לכן נק' דלת כו' (הג"ה וגם שהיא דלת פנימי לכנוס לג"ר כח"ב, ועמ"ש בד"ה וכתבתם על מזוזות בענין לשקוד על דלתותי יום יום כו' עכ"ה).

ב) וסימנא דא עד ה' בכם. עדות הוא על דבר המוסתר ונעלם ע"ד שנת' בד"ה אלה פקודי המשכן בפירוש וענין משכן העדות שנק' כן הבינה שהיא עלמא דאתכסיא, וכך ע' דשמע וד' דאחד הם בבינה ע"כ נק' עד. ופסוק עד ה' בכם הוא בש"א סי' י"ב ה' וע' מזה במסכת מכות פ"ג דכ"ג ע"ב, ויש להעיר ממארז"ל באבות ספ"ד הוא הדיין הוא העד כו' (הג"ה *, נמצא מפרש וסימנא דא עד, שהדבר המוסתר שצריך עדות ע"ז הוא ע' ד' שהם בבחי' תבונה שאינו מושג ונק' עלמא דאתכסיא. אך כפשוטו דפירש עד הוי' בכם שהקב"ה הוא העד על מעשה בני אדם י"ל ע"ד שנתבאר בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני ספ"ב בענין שההשגחה פרטית גם בענינים גשמיים כמו ומספר את רביעותיהן של ישראל, נמשך דוקא מבחי' סוכ"ע שלמעלה מגדר ההשתלשלות דקמי'

במ"ש * בסידור שער הק"ש מאמר הזהר פ' פנחס דרל"ו ע"ב פתח ר"ש ואמר שמע ישראל, וענין אשמה המרומז בתיבת ש"מ דשמע אח דאחד.

ד' * רבתי ל' דלות ואפ"ל לשון רוממות כמו דלו עיני למרום.

במ"א בענין א"ב דא"ל ברוך: ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תתב ואילך.

בד"ה וכתבתם: אוה"ת ואתחנן כרך וא"ו ע' ב'רפה ואילך. וראה גם אוה"ת חנוכה שכח, ב ואילך.

בד"ה אלה פקודי: לקו"ת פקודי ד, א ואילך.

(הגה"ה: בגוכי"ק חסר סיום המוסגר. ואוצ"ל: להלן בסוף הקטע (אחר תיבת: כנ"ל).

בלק"ת . . בד"ה ששים: מ, ד ואילך.

במ"ש בסידור: קטע זה רשום בגוכי"ק במפתח הבוך (נכרך בסוף הבוך).

ד' רבתי: קטע זה רשום בגוכי"ק בראש העמוד.

כחשכה כאורה לכן המשפילי לראות בשמים ובארץ בהשוואה א׳ יעו״ש באריכות. ועד״ז נת׳ בת״א ס״פ שמות בד״ה ולבך יהגה אימה איה סופר איה שוקל, פי׳ איה הוא בחי׳ העיגול הגדול בחי׳ סובב דקמי׳ כחשיכה כאורה שוין הנה הוא עצמו ממש הוא הסופר והשוקל בבחי׳ מתקלא דקו המדה כו׳ והוא כל יכול להשפיל א״ע כ״כ למדוד הספירות בצמצום והתחלקות שמדה וצמצום זה נמשך דוקא מן סוכ״ע הנק׳ איה וכעין מ״ש ועברתי באמ״צ אני ולא מלאך כו׳ עכ״ד, ולכן לאו דוקא במתקלא דקו המדה של הספירות כ״א ג״כ סופר ושוקל מעשה בני אדם וכמ״ש הרמב״ם פ״ג מה׳ תשובה ה״ב ואין שוקלין (העוונות והזכיות) אלא בדעתו של אל דעות, ועמ״ש במ״א ע״פ מאמר הזח״א פ׳ וירא דק״ט ע״ב ע״פ והוא מסבות מתהפך בתחבלתו לפעלם באיוב סי׳ ל״ז י״ב הקב״ה מסבב סיבובין כו׳ בתחבלתו כו׳ דאיהי טיקלא כו׳ וכל דא כפי פעלם דבני נשא. וכעין זה פרש״י שם באיוב, והת״י פי׳ בתחבלתו בחוכמתיה, ולפי׳ הזהר הטיקלא היא מ׳ מקור בי״ע, והוא מסיבות שהוא יתברך סבת הסבות מתהפך בתחבלתו הוא קו המדה לסבב הטיקלא לפעלם דבני נשא, וז״ש הת״י בחוכמתי׳ שקו המדה הוא בחי׳ חכמה כמ״ש בת״א ס״פ מקץ בהביאור דמזוזה מימין, הרי מבואר דמבחי׳ קו המדה נמשך כל ההשפעות למטה כפי פעולת האנשי׳ יושבי תבל, וכבר נת׳ דהמודד ושוקל בקו המדה הוא עצמות אור א״ס איה סופר איה שוקל כנ״ל. ועיין במד״ר פ׳ נשא פ״ט משל לארכיטיקטון כו׳ אני בניתי את המדינה כו׳ ממני אתם מטמינים כך אמר הקב״ה למנאפים ממני אתם מסתירים והלא אני הוא שעשיתי את הלבבות הה״ד אני ה׳ חוקר לב ובוחן כליות ועמ״ש מענין אני ה׳ חוקר לב ובוחן כליות בלק״ת פ׳ בהר בהביאור ע״פ את שבתותי תשמרו פ״ג ושם ג״כ שהידיעה הזאת לפי שהוא מבחי׳ סוכ״ע שהוא בחי׳ מקיף ע״כ אינה מכרחת את הבחירה. ומכ״ז יובן דלכן ענין ע״ד שבפסוק שמע הם באתוון רברבין אשר אתוון רברבן הם בבינה לפי שבה התגלות עתיק כמ״ש מזה במ״א ע״פ מאמר הזח״א פ׳ ויחי דרל״ט ע״א בענין ויקרא אל משה, ויקרא אלף זעירא, והיינו להורות שהשגחה פרטיות זו אשר עד הוי׳ בכם חוקר לב ובוחן כליות נמשך מבחי׳ גבוה דהיינו מבחי׳ סוכ״ע כי אל דעות הוי׳, איה סופר איה שקול כנ״ל.

ולע״ל* רני ושמחי בת כי הנני כו׳ בתוכך דוקא, והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח כו׳ אשמח השמחה מהתחדשות גם השמחה לע״ל בענין

בת״א . . בד״ה ולבך יהגה: **גג, ב ואילך.**
ועמ״ש במ״א . . והוא מסבות: **ביאוה״ז להצ״צ ע׳ לא ואילך.**
בת״א . . בהביאור דמזוזה מימין: **מב, ד.**
בלק״ת . . ע״פ את שבתותי: **מד, ב.**
במ״א . . בענין ויקרא אל משה: **סה״מ תקס״ח ח״ב ע׳ תרסח (ובהנסמן בהמ״מ שם).**
ולע״ל: **הסיום לקטע זה רשום בגוכי״ק באותיות קטנות מהרגיל.**

אשמה, עמ"ש בבוך יהושע בסופו דרפ"ז ב' סד"ה והיה מדי חדש בענין מה הטעם דוהיה מורה על שמחה, ובבוך ירמי' דף ק"ג א' ומשם יובן גם כאן ענין אשמה, ועמ"ש עוד מענין והיה לשון שמחה בבוך תרטו"ב ח"ב דרל"ט א' ושם דרל"ז א' שזהו ענין שאמר והיה העולם, והיה שנתהוה העולם ע"ד דירה בתחתונים זהו והיה לשון שמחה, ובמד"ר פ' בראשית פרשה ג' אמרו ע"ז הפסוק שמחה לאיש במענה פיו שמחה לאיש זה הקב"ה שנק' הוי' איש במענה פיו ויאמר אלקים יהי אור. וע' זח"א כז"ב ובסידור בדרוש ברכת הזימון בענין יעקב שנשא שתי אחיות ובהביאור שם ובבה"ז פ' תרומה ובמ"ש במ"א בענין והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. ואפשר להעיר ממ"ש בזהר ר"פ תרומה בפי' ותקנא רחל באחותה וכו' עלמא תתאה כל תיאובתא לאו איהו אלא בגין למהוי כגוונא דעלמא עילאה, וע"ש בבה"ז. וא"כ בפסוק שמע דבחי' שם שהוא מ' עלמא תתאה מקבלת מבחי' ע' רבתי ז"ת דבינה הרי היא כגוונא דעלמא עילאה לאה מ' דתבונה המקבלת מישראל סבא שהוא ז"ת דאו"א, ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בנ"י יעקב ובניו כו' בפ' ויגש שנק' יעקב בן לישר"ס ועלמא תתאה מקַבלת מיעקב ולכן עלייתה לקבל מיש"ס דהיינו דוגמת עלמא עילאה ואפ"ל שזהו מ"ש בזהר ויצא דף קנ"ו ע"ב בפי' המעט קחתך את אישי, וע"ד עלמא עלאה אמרת לגבה המעט קחתך את אישי דכל רחימו דיליה אתמשך לך לגבך. וזהו ענין ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה שגם עלמא תתאה ה' אחרונה תקבל ג"כ מן היו"ד כמו עלמא עילאה ה' עילאה. וזהו מרומז ג"כ בתיבת שמע, וסופו אחד כמו ביום ההוא יהי' הוי' אחד.

קיצור סעיף א'. ענין ד' רבתי מ' דתבונה ונק' ד' שמקבלת מד' ספירות תנה"י, כמו שהדבור מקבל כן מתנה"י דז"א, ועד"ז אותיות המחשבה מקבלים מתנה"י דתבונה. ובהג"ה שי"ל שהפתח יש בו משקוף ושתי המזוזות והאסקופה י"ל זהו ד' בחי' תנה"י, והפתח מ' או חלל הפתח יסוד והדלת מל', וענין אתוון רברבין צריך להעתיק מ"ש ע"ז בבוך בה"ז דף תכ"ב ע"א והע' ז"ת דבינה אור שבעת הימים.

בבוך יהושע . . סד"ה והיה מדי חודש: **נדפס באוה"ת ברכה כרך וא"ו.**
ובבוך ירמי' דף ק"ג א': **אוה"ת נ"ך ע' תקכד ואילך.**
בבוך תרטו"ב ח"ב דרל"ט . . דרל"ז: **דפים אלו נכרכו בבוך 751. נדפס באוה"ת ראה ע' תרצט. וע' תרצ.**
ובסידור בדרוש ברכת הזימון: **קג, ב ואילך.**
ובבה"ז פ' תרומה: **ג, ג ואילך.**
במ"א בענין והיתה נפש אדוני: **אוה"ת נ"ך ע' לב.**
ע"פ ואלה שמות: **אוה"ת שמות ע' קיב ואילך.**
קיצור סעיף א': **קיצורים לסעי' ב' ואילך — להלן בסיום המאמר.**
בבוך בה"ז דף תכ"ב ע"א: **ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' תקסו.**

והע' ז"ת דבינה (ועיין* מ"ש בד"ה אם בחקתי תלכו מענין ז"ת דבינה שהן הנקרא אור שבעת הימים, שהוא למעלה מז' ימי הבנין שהם ז"א וזהו שם ע' בחי' שם שהוא מ' היא שם והארה מבחי' ע' אור ז' הימים וכמ"ש מזה ג"כ בת"א בתחלתו בד"ה השמים כסאי, ובלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל.

ג) וזהו עד הוי' בכם, כי העד שייך על דבר המוסתר, עלמא דאתכסיא, ואפ"ל ע"ד המבואר במד"ר ס"פ ויקרא ע"פ והוא עד או ראה או ידע והוא עד אלו ישראל שנאמר ואתם עדי נאום ד' ואני אל בישעי' מ"ג י"ב או ראה אתה הראתה לדעת כו' או ידע וידעת היום והשבות כו', ובספרי כשאתם עדי אני אל וכשאין אתם עדי אין אני אל, ולכאורה תמוה. ומתחלה צ"ל מהו ענין העדות דואתם עדי, שהעדות שייך על דבר המוסתר. אך הענין י"ל ע"ד המבואר בד"ה אלה מסעי דתקס"ג נזכר הקיצור לקמן דף נ"ז ע"ב בפי' מי ברא אלה, מי הוא בחי' אין והכתי' ממך הכל, אלא זהו ע"ד כי אימתי הוא גדול כשהוא בעיר משא"כ מצד עצמו לך ה' הגדולה, וזהו פי' מי שאינו מושג שאינו כמו סדר ההשתלשלות עילה ועלול כו' אלא חידוש ממש דבר מלא דבר, והיינו ע"י הכל יכול, ולכן נק' אין שאינו בערך ההשתלשלות דע"ס, וזהו העדות ואתם עידי בחי' מי ברא אלה, ועי"ז נמשך הגילוי מבחי' מי בבחי' אלה וזהו ואני אל, הפך מבחי' קודב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא, כ"א ע"ד אל הוי ויאר לנו כו' וכמ"ש לע"ל והיה ביום ההוא יהי' הוי' אחד. ועמ"ש מזה בבוך תרי"ח חצי בוגין דמ"ט סע"א. והנה כתי' ואתם עידי כו' לפני לא נוצר אל, והקשו הראב"ע והרד"ק איך שייך ל' יצירה נוצר באל. והתירוץ ע"ד יוצר האדם דקאי ג"כ על האדם העליון כי בחי' זו היא הארה מה שמאיר לנש' כמ"ש באג"ה סי' ז' ע"פ אשרנו מה טוב חלקנו, ולכן על גלוי הארה זו שייך לשון נוצר. ועמ"ש מזה בהביאור ע"פ להבין ענין הברכות בת"א פ' בראשית ושם בענין יוצר האדם. וזהו ואתם עדי ואני אל, שגילוי הארה זו נמשך דוקא ע"י האתעדל"ת, ואם לאו מסתלק הארה זו לשרשה ומקורה כו', וע' בסידור ע"פ אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על הוי' אלקיו. וזהו ענין עד ע"ד והוא עד או ראה

(ועיין: בגוכי"ק ליתא סיום המוסגר. ואוצ"ל אחר תיבת: ישראל.

בד"ה אם בחוקותי: לקו"ת בחוקותי מז, סע"ג ואילך.

בת"א בתחלתו: א, א.

ובלק"ת . . בד"ה שמע: יא, ב.

בד"ה אלה מסעי דתקס"ג: סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרל ואילך.

נזכר הקיצור לקמן: לקמן בהבוך. נדפס באוה"ת מסעי ע' א'שסה.

בבוך תרי"ח חצי בוגין: גוכי"ק 1053. נדפס בביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תתמ.

בהביאור ע"פ [= על פין] לה"ע הברכות: אוה"ת בראשית כרך ג' תקסח, ב ואילך.

בסידור ע"פ אשרי שא"ל: נג, ב.

או ידע, דהיינו ענין שמע ישראל, ולכן עד הוא באתוון רברבין שהעדות על בחי' סוכ"ע וכמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש הראשון שעל היותו ממכ"ע כמו הנשמה המחיה את הגוף ע"ז א"צ אמונה, וא"כ אין שייך ע"ז ואתם עדי, אלא האמונה על בחי' סוכ"ע, והיינו כנ"ל בענין מי ברא אלה. ואתוון רברבין הוא בבחי' סוכ"ע כו'. וז"ש לעיל שהעדות על דבר המוסתר דהיינו סוכ"ע. ואפ"ל כי ע"י ואתם עדי נאום ד' ועי"ז ואני אל דר"ל אל הוי' ויאר לנו, וגם אל הוא לשון כח ויכולת וזהו אל מוציאם מצרים. וזהו עד הוי' בכם, פי' עד זה ששם הוי' מאיר בישראל וכמ"ש עדות לישראל להודות לשם הוי', ועמ"ש בלק"ת בד"ה וכל בניך למודי הוי', וגם כמ"ש בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש השני בפי' העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ, דשמים וארץ הם תשב"כ ותשבע"פ והם הם עדים לפני המקום ב"ה על ישראל כי בהם ניכר אם קיימו וקבלו ישראל את התורה ואת המצות כי ע"י קיום כל מצוה ממשיכים אור א"ס ב"ה בתורה יעו"ש, וא"כ עדות זו דרך כלל היא ודאי טובה גדולה וכמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מק"ח בענין השקיפה ממעון קדשך מן השמים שהוא התורה ועי"ז וברך את עמך ישראל. וע"ד הר סיני שמשם ירדה שנאה לעמלקים שלא קבלו התורה, וגם כמ"ש ועמך ישראל כולם צדיקים משום דנטרין ברית בזח"א פ' לך דף צ"ד.

ד) **ד"ה** אשתארו אתוון ש"מ מ"ט לא סתימאן. י"ל ע"ד למרבה המשרה ע' מענין מם פתוחה ד"ה במדבר, מל' נק' שם (עיין זח"ג בחקתי קי"ג ב' ע"פ ויעש דוד שם, ובמק"מ שם פי' שחיבר ה' אחרונה אל יה"ו ונשלם השם, והרמ"ז שם פי' שחיבר ב"ן רפ"ח, וע' באג"ה סי' ה', ועמ"ש בפי' שיהי' שם שמים מתאהב על ידיך בת"א ד"ה ועשית בגדי קדש ובהגהות לד"ה אלה תולדות יצחק, ומ"ש בענין דומין לבוראן ששמו קודם לו ושמי הוי', ועמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמרו בענין בורא קדושים ישתבח שמך, ובת"א בד"ה אוסרי לגפן בפי' וינוחו בו ישראל מקדשי שמך, וע' בסידור ע"פ בכל יום אברכך ואהללה שמך) ש' ב"ן יורד לברר רפ"ח

בלק"ת . . בד"ה וידעת: **ד, א ואילך.**
בלק"ת . . בד"ה וכל בניך: **פ' ראה כט, א ואילך.**
בלק"ת בד"ה האזינו: **עג, ד.**
בת"א . . בד"ה כי עמך: **לד, סע"ד ואילך.**
ד"ה במדבר: **לקו"ת במדבר ב, סע"ב.**
בת"א ד"ה ועשית בגדי: **פב, סע"ב ואילך.**
ובהגהות לד"ה אלה תולדות: אוה"ת תולדות כרך ד' **תתז, ב. תתיג, ב ואילך. תתיח, ב.**
בלק"ת בד"ה את שבתותי: **מא, ב ואילך.**
ובת"א בד"ה אוסרי: **מו, ב.**
בסידור ע"פ בכל יום: **מו, סע"ד ואילך.**

ניצוצים ותתן טרף, וכשנכללו במקורם ש' ב"ן זהו גימט' שם. (אפ"ל שעי"ז נמשך האור ע"ד ויעש דוד שם כנ"ל בשם המק"מ פ' בחקתי, וגם כי רפ"ח ניצוצים נמשכו משמות הוי' כי רפ"ח חשבון ד"פ ע"ב כמ"ש הרמ"ז שם לכן ע"י בירור הרפ"ח נמשך גלוי שם הוי', וזהו דרפ"ח עם ב"ן גימטריא שם, ואולי שם ב"ן מצד עצמו גימטריא בהמה רוח הבהמה היורדת למטה, וע"י העלאת רפ"ח בב"ן נכלל בבחי' אדם, וזהו ענין שם וכענין טוב שם משמן הטוב, ע' במד"ר בקהלת דף ק' ע"א ושם מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם כו', ונת' מזה בהגהות לד"ה ואלה שמות בנ"י, משם תדרשנו). ופי' אשתארו אתוון שם, ר"ל שאינן אתוון רברבן כמו העיין וחוזר ומקשה מם פתוחה מ"ט לא סתימא (ואע"ג די"ל מאי קושיא כיון שהיא באמצע התיבה, ואפ"ל כיון דהע' הוא מאתוון רברבין א"כ ש"מ מובדל קצת ממנו לכן הי' יכול להיות סתומא, וגם למרבה המשרה המם סתומה באמצע התיבה, והעיקר י"ל כיון דאנו מפרשים ש"מ ע"ד שם כמו שם שמים ישתבח שמך הרי בתיבת שם המם הוא מם סתומה ועיין מענין מם פתוחה ומם סתומה בלק"ת בד"ה במדבר סיני דרוש השני פ"א) כי הפתיחה מורה שיש ממנה ג"כ יניקה לחיצונים ע"ד לפתח חטאת רובץ (וע' זח"ב ס"פ משפטים דף קכ"ה א' ע"פ לא תבשל גדי בחלב אמו, ובפ' בשלח דמ"ט א' ע"פ ויסר את אופן מרכבותיו אעבר וסליק ההוא אתר קדישא דהוה מדבר לכל אינון רתיכין כו', ופי' הרמ"ז ההוא אתר קדישא ר"ל בחינת המלכות המשפעת גם לחיצונים כמ"ש ומלכותו בכל משלה, ששם ב"ן גימ' בכל היא הנותנת קיום וכח לכל כו', ולכן כשהי' צ"ל היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים הי' צ"ל ויסר את אופן כו' שלא יומשך ע"י מל', ואפ"ל זהו ענין שבקי"ס נאמר אז ישיר וארז"ל במד"ר בשלח פכ"ג שזהו ענין נכון כסאך מאז, כי המלך עומד אגוסטוס יושב, ור"ל עומד זהו כשנמשך דרך נה"י ומ' נק' ג"כ רגל, ואז נמשך יניקה לחיצונים ג"כ, אבל כשיושב נמשך האור והשפע מלמעלה מנה"י, ואז אין יניקה, ואפ"ל שזהו ע"ד והי' הוי' לי לאלקים שנמשך השפע משם הוי' ממש כדפי' בת"א סד"ה וידבר אלקים כו' וארא, ולכאורה א"א לדלג השם אלקים שהרי כי הוי' הוא האלקים. אלא י"ל בחי' זו והי' הוי' לי לאלקים זהו שילוב אד' או אלקים בשם הוי' וזהו נק' יחו"ע, משא"כ שילוב הוי' באד' נק' יחו"ת ועכ"פ מכ"ז למדנו) ומתרץ כי מם סתימא מלכא עילאה ומם פתיחא מלכא תתאה, עיין זח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב אית מלך לעילא כו'.

בהגהות לד"ה ואלה שמות: אוה"ת שמות ע' כט ואילך.
בלק"ת בד"ה במדבר סיני: ב, ב.
בת"א סד"ה וידבר: נו, ד.

אתוון* אחרינין אשתארן אח, ז"א נק' אח כשהמ' נק' אחותי פתחי לי אחותי, וזהו מי יתנך כאח לי, ועמ"ש ע"פ הזהר וירא דקי"ב ע"פ וגם אמנה אחותי ובפ' אמור דף ק', והיינו כשהיו זו"נ בבחי' עיבור נק' אח ואחות, תמתי תאומתי ע' ביאור אלה מסעי דרוש השני בענין תבונה בן ובת, וגם ז"א הוא בעל ט"ס כחשבון אח, והמל' משלימתו ליוד, ע' בה"ז חקת ק"פ ע"ב בענין אנכי שלומי אמוני ישראל, ואח"כ ע"י הנסירה נעשה המל' פרצוף בפ"ע ואז מתייחדים בבחי' איש ואשה. וענין יחוד זה הוא עד"מ יחוד קול ודבור (קול אמר לדבור אתי מלבנון זח"ב כו' ע' ד"ה קול דודי בשה"ש הקול קול יעקב) קול הוא המשכה מהמדות לדבור, משא"כ הגלות נאלמתי דומי' או חרנה נחר גרוני, וזהו נק' זווג יעקב ורחל, (ע' בלק"ת פ' צו) ויש יחוד עליון יותר נק' יש"ס ותבונה (ע' סידור ע"פ אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם) המחשבה שמקבלת מהמדות שבשכל, (שזהו לגבי הדבור כמו אתוון רברבן לגבי אתוון זעירין). אמנם בכאן יש יחודים חדשים שז"א הנק' אח מתייחד עם ד' רבתי שהוא מ' דתבונה, מחשבה שתמיד מקבלת מיש"ס כנ"ל ועכשיו מקבלת מבחי' ז"א הנק' אח, והמל' הנק' שם שתמיד מקבל מבחי' המדות קלא דאשתמע עכשיו מקבלת מע' רבתי ז"ת דאימא, א"כ המל' הנק' שם ונק' רחל עלתה למעלה מבחי' ד' רבתי הנק' לאה.

וביאור ענין היפך היחודים האלו זהו עד"מ כשהמחשבה מקבלת מן המדות, זהו ענין אח ד' (ועכצ"ל שנתעלה ז"א עד שהתבונה מקבלת ממנו וזהו ע"ד שפירש האריז"ל מארז"ל פ"ט דברכות הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שנאמר כי אם לבינה תקרא. ואפ"ל ע"ד והיה ביום ההוא יצאו מ"ת כו', כי ע"י הבירורים שז"א מברר בי"ע דהיינו מ"ה מברר ב"ן ע"י"ז יוכל להשפיע אור חדש בבינה, כי עולם התהו שרשו גבוה מהתיקון ולכן ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו ו' שם ב"ן ועי"ז מתעלה ע"ד חכמות בחוץ מה שנתלבשה ח"ע בח"ת בחוץ מזה תרונה, לכן כמ"כ ז"א

אתוון אחרינין: **ע"פ הקיצור דלהלן בסוף המאמר, כאן צ"ל סעי' ה'.**

ע"פ הזהר וירא . . וגם אמנה: **ביאוה"ז לאדהאמ"צ יא, ג ואילך. (וביאוה"ז לאדהצ"צ לשם).**

ובפ' אמור דף ק': **ביאוה"ז לאדהאמ"צ פ, ג ואילך. (ובביאוה"ז לאדהצ"צ לשם).**

ביאור אלה מסעי: **לקו"ת מסעי צ, א.**

בה"ז חקת ק"פ: **סה"מ תקס"ג ע' רכג ואילך.**

זח"ב כו': **ביואה"ז לאדהאמ"צ לו, ב ואילך (וביאוה"ז לאדהצ"צ לשם).**

ד"ה קול דודי בשה"ש: **טו, סע"א ואילך.**

הקול קול יעקב: **ראה ד"ה זה בסידור יח, ג. ולעיל לפני פסוד"ז (ובהנסמן בשוה"ג שם).**

בלק"ת פ' צו: **ח, סע"ד ואילך.**

סידור ע"פ אין אומר: **קפא, א ואילך.**

משפיע בבינה כו'. עוי"ל ע"ד המבואר בבה"ז פ' חיי דקכ"ג ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנה קודב"ה דאתכליל מאתר עילאה סדכ"ס במאה כו' שבת"ת דוקא מאיר הקו וחוט, כדי שיהי' התכללות ההפכיים חו"ג נמצא יש בו הארה עליונה. ולכן יעקב בריח התיכון המבריח מן הקצה כו' ופרצת כו' נחלה בלי מצרים, ומתעלה בכתר. והנה בעליות הת"ת בדעת עליון המייחד או"א בבחי' זו נק' הבא על אמו כו' (גם ע"ד ואשא אתכם על כנפי נשרים רחמים ת"ת ואביא אתכם אלי כו') ועמ"ש במ"א בהגהות על ביאור ואלה המשפטים שהדעת גבוה מהבינה, דעה קנית מה חסרת, גדולה דיעה שניתנה בין שני אותיות, גם כמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים שהדעת מחבר ראיה עם שמיעה, ושמיעה הוא בינה, וא"כ כשזוכה לדעת הרי משפיע בבחי' בינה הנק' שמיעה להאיר בה בחי' ראיה, וע' ד"ה וידעת היום דרוש הראשון, וזהו אתה הראת לדעת כו'. ועמ"ש ע"פ וישב יעקב בארץ מגורי אביו שהוא בינה) * ועליי' ש"מ לקבל מבחי' ע' זהו ענין עליות הדבור לקבל מהשכל ע"י השתיקה כמו שתיק רב (עמ"ש בענין והאיש משתאה לה מחריש ועמ"ש מענין עליות הדבור לקבל בעצמו מחו"ב בלק"ת פ' במדבר בהביאור ע"פ והיה מספר בנ"י ושם פ"ג, וע' מזה בסידור שער ר"ח בהביאור ע"פ והי' מדי חדש בענין שיש בחי' יתירה בר"ח שאזי הדבור מקבל בעצמו מחו"ב. וע' בענין מהרה ישמע כו' וקול כלה, ואפ"ל שזהו פי' משם רועה אבן ישראל, אבן היינו הדבור שהאותיות נק' אבנים ולע"ל שתתעלה המל' לקבל ממל' דא"ס בחי' איתן זהו משם רועה אבן ישראל). וזהו כבוד אלקים הסתר דבר, שהדבור עולה לקבל מלמעלה לכן הוא מוסתר. (ואפ"ל ע"ד אין דורשין בעריות בשלשה) ולפי שכאן ע"ד עליונים למטה ותחתונים למעלה, וגם המ' הנק' שם מתעלה יותר מהז"א א"כ זהו דבר חדש, וכל דבר חדש גורם שמחה וחדוה, וזהו

בצידי העמוד רשום בגוכי"ק: מענין רצועות דתפילין ע' בבוך בראשית א' דף שצ"א ע"א.

בבה"ז פ' חיי: יב, ג ואילך.
בהגהות . . ואלה המשפטים: אוה"ת משפטים ע' איקז ואילך.
בת"א בד"ה ואלה המשפטים: עד, ד ואילך.
ד"ה וידעת: לקו"ת ואתחנן ד, א ואילך.
ע"פ וישב יעקב: אוה"ת וישב רנח, ב ואילך.
בינה): בהכת"י חסר התחלת המוסגר.
בענין והאיש משתאה: סידור צב, ג. סה"מ תקס"ג ע' לט. (ובהנסמן בהערות וציונים להמאמר בסידור שם).
בהביאור ע"פ והיה מספר . . פ"ג: ז, ב ואילך.
בסידור . . ע"פ והיה מדי חודש: ריג, א ואילך.
וע' בענין מהרה ישמע: נסמן להלן בסוף הקיצורים.
בבוך בראשית א': אוה"ת ויצא רכג, ג.

שמרמז כאן אשמה, ש"מ דשמע ואח דאחד זהו ענין אשמה ששניהם יש להם עלייה.

ה) **ואפשר** להעיר ממ"ש בזהר ר"פ תרומה דקכ"ו ע"ב ואיתימא ותקנא רחל באחותה, הכי הוא ודאי דהא עלמא תתאה כל תיאובתא לאו איהו אלא בגין למהוי כגוונא דעלמא עלאה ולמירת דוכתהא, פי' עלמא תתאה הוא הדבור שהדבור נעשה יש ודבר ונפרד בפני עצמו וכך הוא בחי' ומשם יפרד והיה לד' ראשים. משא"כ עלמא עילאה היא המחשבה ששם אין האותיות נעשים דבר נפרד, וכמ"כ למעלה זהו עלמא דאתכסיא בחי' ביטול ע"ד איהו וגרמוהי חד, ולכן ותקנא רחל להיות כמו עלמא עילאה שגם בבי"ע יהי' מאיר כמו באצי', ועיין מזה בבה"ז שם. גם כמ"ש בזח"א ויצא קנ"ח ב' דב' עלמין הנ"ל מקבלים מב' שמות הוי', וגם כמ"ש שם ה' גדולה לאה גדולה במתנותיה כהונה לעולם, לפי שבאים מבחי' ש' הוי' דלעילא אני הוי לא שניתי, וקנאה זו נק' קנאת סופרים, להמשיך מבחי' איה סופר איה שוקל שהוא מקור קו המדה, לכן תרבה חכמה, שיהי' ע"ד חכמות בחוץ תרונה, וע"ד ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, דהיינו ג"כ הך שהארץ עלמא דאתגליא יהי' במדרגת עלמא דאתכסיא הנק' כמים לים, ובמד"ר פ' ויצא העירו ע"פ ותקנא רחל מפסוק אל תקנא לבך בחטאים כ"א ביראת ד' כל היום שהקנאה הוא ביראת ד' שגם למטה יהי' היראה, ועמ"ש בדרוש מנחת העומר שהעומר בא מן השעורים כמו מנחת קנאות שבאה מן השעורים אלא שמנחת קנאות באה קמח וזו באה סלת, והיינו שהיא דוגמת מנחת קנאות ע"ד הקנאה דותקנא רחל באחותה, וא"כ בפסוק שמע ישראל שהמ' הנק' שם והיא בחי' רחל, עלמא תתאה עולה לקבל מבחי' ע' רבתי, ה"ז במדרגת עלמא עילאה, כי מקבלת מאתוון רברבן כמו עלמא עילאה שבה הוא אתוון רברבן, וגם זהו שמע ישראל, ישראל סבא, ור"ל שמקבלת מז"ת דבינה ומישראל סבא שהוא ז"ת דאבא. והנה מבואר במ"א בד"ה ואלה שמות בנ"י דמה שבפ' ויגש נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו, שבחי' יעקב נק' בן לישראל היינו כי שם מדבר בישראל סבא ולכן יעקב שהוא ת"ת נק' בן לבחי' זו כיון * ישראל סבא זהו בבחי' חכמה כו', וא"כ עליי' שם ה' קטנה רחל המקבלת מבחי' יעקב ע"ד הדבור שמקבל מבחי' הקול, כשהוא עולה לקבל מישראל סבא זהו עליה עצומה שעלמא תתאה נעשה בדוגמא דעלמא עילאה. וזהו ענין המבואר בזח"א פ' ויצא דקנ"ו ע"ב בענין לא זז מחבבה כו' ועל דא עלמא עילאה אמרת לגבה המעט קחתך את אישי, דכל רחימו דיליה אתמשיך לך לגבך, והיינו כי תכלית הבריאה להיות דירה בתחתונים דוקא, ולכן

בדרוש מנחת העומר: ביאוה"ז לאדהאמ"צ עט, א. להצ"צ ע' שפח ואילך. וראה אוה"ת אמור ע' קנט.

בד"ה ואלה שמות בנ"י: אוה"ת שמות ע' קיב ואילך.

כיון ישראל: כ"ה בגוכי"ק. (ואוצ"ל: כיון שישראל).

ויאהב יעקב את רחל שהרצון עיקרו להמשיך הגילוי בבחי׳ מל׳ מקור בי״ע, וע׳ בת״א פ׳ מקץ סד״ה רני ושמחי בת דרוש הראשון שלע״ל תתעלה בחי׳ מל׳ יותר מבחי׳ אימא, וזהו כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא, וזהו קחתך את אישי, וע׳ בבה״ז פ׳ שלח על המאמר שם דקע״א א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מל׳ חצים אל הים הקדמוני שהוא בינה והינו משום שבה ועל ידה בירור עולם התהו, וע׳ מ״ש על מאמר הזהר בהתחלתו ע״פ כשושנה בין החוחים, ומשם יובן ענין ורחל היתה יפ״ת ויפ״מ. עוד יובן ענין המעט קחתך את אישי ע״ד שנתבאר בבה״ז פ׳ וירא על המאמר דקי״ב א׳ ע״פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא, שיש מעלה יתירה בזווג זו״נ להוליד נשמות אף שהוא לפרקים יותר מזווג או״א אף שהוא תדירי, כי בזה נמשך אור חדש ממש משא״כ ביחוד או״א נמשך רק לחדש את הישינות, והיה שמחה כי ותגל הארץ ר״ת ו״ה כשקודם לי״ה ישמחו השמים זהו ע״י דירה בתחתונים.

קיצור מענין מאמר הזהר ח״ג דרל״ו ע״ב שבסידור שער הק״ש ונרשם לעיל דף מ״ג ע״א*.

הקיצור א׳. נתבאר לעיל דף מ״ד סע״א מתחיל קיצור ענין ד׳ רבתי עד אור שבעת הימים.

קיצור ב׳. כדי לבאר ענין עד ה׳ בכם ובאתוון רברבן יאמר העדות הוא על דבר המוסתר, שההשגחה פרטית נמשך מבחי׳ סוכ״ע במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה דרוש הראשון ספ״ב, ובת״א ס״פ שמות בענין איה סופר איה שוקל כו׳, ומ״ש בזח״א פ׳ וירא דק״ט ע״פ והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו, ובלק״ת פ׳ בהר סד״ה את שבתותי תשמרו בענין אני ה׳ חוקר לב ובוחן כליות, ובמד״ר נשא פ״ט משל לארכיטיקטון כו׳ ולכן בא ענין עד באתוון דברבן שהוא בחי׳ גבוה בחי׳ במקום גדולתו, וזהו המגביהי לשבת משם דוקא נמשך המשפילי לראות בשמים ובארץ.

בת״א . . סד״ה רני ושמחי: לו, ד.

בבה״ז פ׳ שלח: צ, ד ואילך.

מ״ש . . ע״פ כשושנה: סה״מ תקס״ו ע׳ שסג ואילך.

בבה״ז . . ע״פ וגם אמנה: י, ב ואילך.

ונרשם לעיל דף מ״ג ע״א: בגוכי״ק בין המאמר לקיצורים אלו נרשמו דרושים אחרים.

בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה דרוש הראשון: אוצ״ל: דרוש השני (כדלעיל בפנים ס״ב). מ, סע״ד ואילך.

ובת״א . . בענין איה סופר: נג, ב ואילך.

ובלק״ת . . סד״ה את שבתותי: מה, ב.

קיצור סעיף ג׳. וכדי להבין עוד בענין עד ה׳ בכם יש להקדים מ״ש ואתם עדי ואני אל. וענין עדות זה ע״ד וידעת היום כו׳ כי הוי׳ הוא האלקים כו׳ אין עוד וכמ״ש בלק״ת פ׳ ואתחנן סד״ה וידעת היום דרוש הראשון שעל ממכ״ע א״צ עדות כ״א העדות על בחי׳ סוכ״ע, ואף שהעדות צריך ראייה זהו כמ״ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וכפשוטו זהו הרחקת השיתוף, וגם ע״ד אני הוי׳ לא שניתי, וע״י ואתם עידי נמשך ואני אל בחינת אל הוי׳ ויאר לנו, העדותי בכם היום את השמים ואת הארץ שהם תשב״כ ותשבע״פ שכשנמשך השפע בהם נמשך לישראל כמ״ש בד״ה עולת תמיד, ובת״א פ׳ מקץ בד״ה כי עמך מקור חיים, וזהו עד הוי׳ בכם לטובה.

קיצור סעיף ד׳. אשתארו אתוון אחרנין ש״מ, ע׳ במד״ר בקהלת בפסוק טוב שם משמן הטוב מצינו שהלך הקב״ה מהלך חמש מאות שנה לעשות לו שם, ועמ״ש מזה בבוך שמות ע״פ ואלה שמות בנ״י, ותעש לך שם כהיום הזה, ויעש דוד שם, שיהא שם שמים מתאהב על ידיך, בורא קדושים ישתבח שמך, רפ״ח ב״ן גימטריא שם, ועי״ז מקדשי שמך ע״ד לעשות לו שם, והיא מ׳ פתוחה מ״ט לא סתימא כי מ׳ סתימא מלכא עילאה מ׳ פתוחא מלכא תתאה.

ה) **אתוון** אחרנין אשתארון אח, ע״ד פתחי לי אחותי וגם אמנה אחותי בת אבי היא ע״ש יחוד התדירי להחיות העולמות, ולפעמים נקראים איש ואשה ע״ש הייחוד להוליד נשמות, והמל׳ שהיא שם ודבור מקבלת תמיד מז״א הנק׳ אחד כמו יחוד קול ודבור. אך בפסוק זה עליית המל׳ הנק׳ שם לקבל מע׳ רבתי ז״ת דבינה שהדבור מקבל מהשכל בעצמו שלא ע״י המדות, עיין בסידור סוף דרושי החתונה ד״ה מהרה ישמע בערי יהודה בענין אחעט״ב ובענין משמח חתן עם הכלה, וז״א הנק׳ אח נתעלה ג״כ להיות מרומם עד שיהי׳ משפיע לד׳ רבתי שזהו בהכרח ע״י שמתעלה להיות כמו אבא.

בלק״ת . . סד״ה וידעת : ד, ד.
בד״ה עולת תמיד : סה״מ תקס״ט ע׳ רכט מאילך.
ובת״א . . בד״ה כי עמך : לה, א.
בבוך שמות ע״פ ואלה שמות : אוה״ת שמות ע׳ כט ואילך.
בסידור . . ד״ה מהרה : קלת, סע״ד ואילך. וראה בדרושי חתונה להלן.

אמת ויציב. כ׳ הרד״א ותמצא כאן ט״ו תיבות כל א׳ מתחלת בוי״ו כנגד ט״ו שיר המעלות שאמר דוד כו׳. והענין כמבואר בזהר פ׳ תולדות דקמ״ב סע״ב בענין שיר המעלות וז״ל כמה שירות ותשבחות אמר דוד מלכא קמי קוב״ה וכולא בגין לאתקנא דרגי׳ כו׳ כמד״א ויעש דוד שם עכ״ל וכ״ה ג״כ בפ׳ לך לך פ״ז א׳ ע״פ שיר למעלות כו׳ אשא עיני אל ההרים כו׳ לסלקא דרגי׳ לאתעטרא לעילא כו׳. ואפשר דלכך הם ט״ו שיר המעלות היינו נגד בחי׳ י״ה שהם נק׳ ממעמקים וכמ״ש בזהר ויחי דרכ״ט סע״א ובזהר בשלח דס״ג ע״פ שיר המעלות ממעמקים קראתיך כו׳. ועד״ז פי׳ בלקו״ת גבי ט״ו אמה קלעים לכתף שהוא בחי׳ י״ה כו׳ ולכן יו״ט דפסח ודסוכות הוא ג״כ בט״ו לחדש ועי׳ בזהר פ׳ אמור דק״ב ב׳. והנה כמ״כ באמוי״צ כו׳ הדבר הזה דבחי׳ הדבר היינו בחי׳ מל׳ דאצי׳ דרגא דדוד ועז״נ גבורי כח עושי דברו דמתקנים להאי דבר (בזהר פ׳ בלק דקצ״א א׳) ולכן זהו ג״כ ע״י ט״ו תיבות שכנגד ט״ו שיר המעלות הנ״ל כדי להמשיך מבחי׳ י״ה בחי׳ ממעמקים. ומה שכולם מתחילין בווי״ן זהו עדמ״ש בזהר ר״פ מקץ דקצ״ג ב׳ ועל דא וא״ו אתזן מן ה׳ עילאה. ה׳ תתאה אתזנת מן וא״ו. נמצא ההמשכה מבחי׳ י״ה לבחי׳ מל׳ הוא ע״י הוא״ו כו׳ וכמ״ש בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י שע״י מס״נ באחד בק״ש עולה הוא״ו שהוא בחי׳ ת״ת דז״א דאצי׳ לקבל מיחוד או״א שהוא המשכת או״ח מאוא״ס ולכן אחר ק״ש באמוי״צ ממשיכים בחי׳ המשכה זו ע״י הווי״ן למל׳. ועמ״ש בפ׳ ויחי בד״ה יהודה אתה כו׳ דאמוי״צ היא בחי׳ לוי הפעם ילוה כו׳ ועמ״ש מענין לוי בביאור ע״פ נשא את ראש בני גרשון כו׳. והרמ״ז בזהר פ׳ מקץ שם פי׳ כי מל׳ עיקרה ד׳ שהיא כנגד ד׳ מדות תחתונות דז״א וכשמקבלת ממנו אז היא ה׳. ועי׳ ברע״מ פ׳ תשא דקפ״ז ב׳ בענין מחצית השקל ודא וא״ו ממוצע בין שני ההי״ן כו׳. ועי׳ בזהר ר״פ תרומה קכ״ו ב׳ ע״פ מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברין כחדא כו׳ ע״י דיעקב שלימא כו׳ ויעקב הוא בחי׳ וא״ו כו׳. ועי׳ בזהר פ׳ פקודי רכ״א ב׳ ע״פ והי׳ ביום ההוא שרש ישי כו׳ עד דאקשר לי׳ משה לעילא דכתי׳ פקודי המשכן משכן העדות. ומבואר במאמר זה דט״ו תיבות אלו הן נגד ט״ו שיר המעלות. ויובן ג״כ דויציב הוא ל׳ תרגום כמ״ש יציבא מילתא שזהו״ע ההוא חויא דאיתי׳ לווטין על עלמא כו׳. והנה מבואר בד״ה נ״ח כו׳ דלשון תרגום הוא בחי׳ אחוריים דקדושה והיינו שהוא מבחי׳ בירור ק״נ וכמ״ש בד״ה ותחת רגליו כמעשה לבנת

אמת ויציב: **נדפס בס׳ מאה שערים ג, א. וגמצא בהכת״י: 216 קיט, ב 273 ש, ב. 278 שכט, ב. 432 קכט, ב. 1002 צו, ב. 1351 קסז, א.**

ראה ג״כ לעיל ד״ה ישתבח. ובסה״מ תקס״ד ע׳ קא (ד״ה ענין ט״ו ווין).

בביאור ע״פ ונקדשתי: **לקו״ת אמור לה, א.**

בד״ה יהודה אתה: **תו״א מה, א.**

בביאור ע״פ נשא: **לקו״ת כא, ב ואילך.**

בד״ה נ״ח: **תו״א מב, ד.**

בד״ה ותחת רגליו: **תו״א עח, ג. וראה שם עז, ד.**

הספיר כו׳ וע״י אש דק״ש נעשה בחי׳ אותי׳ אלו לבינה לבנת הספיר כו׳ ע״ש וע״כ אמר אח״כ ויציב ל׳ תרגום ועי״ז נמשך אח״כ הצילה נפשי משפת שקר כו׳ כי יניקתם ע״י אמצעות ק״נ. אבל ע״י בירור ק״נ לא יהי׳ להם יניקה כו׳ וזהו״ע ויציב כו׳ הדבר הזה ולא יהי׳ יניקה לבח׳ שפת שקר כו׳ כנ״ל.

ונכון. הרד״א כ׳ ע״ד והנה אמת נכון הדבר. ולפע״ד י״ל עדמ״ש בפ׳ מקץ כי נכון הדבר מעם האלקים ולפ״ז יובן פי׳ וענין נכון כי הוא ע״ד שסיים שם וממהר האלקים לעשותו. וענין וממהר יובן ממ״ש בפ׳ קרח בענין ויגמול שקדים שהוא עדמ״ש (ירמי׳ סי׳ א׳) כי שוקד אני על דברי לעשותו. והגם דהתם היינו לדבר עונש. אבל באמת עיקר ענין זה היינו לדבר הטוב להשפעת חיים חן וחסד שיומשך בלי עיכוב כמש״ש. והיינו כמ״ש בזהר פ׳ שמות דט״ו ע״ב. ת״ח שקדים מנהון מרירין מנהון מתיקין כו׳. ועמ״ש בפי׳ המלות דהשמים מספרים בפי׳ יום ליום יביע אומר כו׳ ובפי׳ המלות דפסוד״ז בפ׳ עד מהרה ירוץ דברו. ועי׳ זהר ר״פ תשא קפ״ט ב׳ ע״פ נכון יהי׳ הר בית ה׳ בראש ההרים כו׳ ובפי׳ הרמ״ז שם נכון יהי׳ ב״פ י״ה ועי׳ זהר פ׳ פקודי דרל״ב סע״ב ג״כ עפ״ז שמכ״ז מובן דפי׳ נכון הדבר הוא ג״כ עלי׳ המל׳ הנק׳ דבר כו׳. ועי׳ עוד בזהר פ׳ נח דע״ב ב׳ ע״פ ושלמה ישב כו׳ ותכון מלכותו מאד. ועי׳ מזה ג״כ בזהר ויחי רמ״ג סע״א שזהו״ע דקיימא סיהרא באשלמותא.

מצות ק״ש ותפלה

מצות (ת״כ) ק״ש ומצוה (תל״ג) תפלה ע׳ בסדור שער הק״ש ובשער ר״ה ע״פ אדני שפתי תפתח כו׳ (תלים נ״א י״ז) גם פי׳ ברכה ראשונה דש״ע נתבאר בביאורי הזהר ע״פ המאמר פ׳ בלק שחורה אני ונאוה כו׳

בפ׳ קרח בענין ויגמול שקדים: לקו״ת נה, ג ואילך.

בפי׳ המלות דהשמים מספרים: סידור קפ, ב ואילך.

ובפי׳ המלות דפסוד״ז: סידור קפ, א.

מצות ק״ש ותפלה: נדפס בדרמ״צ סה, א. וכולל ציונים למאמרי דא״ח על ק״ש ונוסח שמו״ע. ולשלימות הענין ואידי דזוטר, מדפיסים את זה כאן עוה״פ.

(ת״כ) . . (תל״ג): בספר החינוך.

בסדור שער הק״ש: עג, ג — ד״ה להבין ההפרש בין ק״ש לתפלה. עה, ד — ד״ה להבין פ׳ ראשונה דק״ש. עז, ב — ד״ה וזהו פ׳ פנחס פתח ר״ש (ולעיל נדפסו קיצורים והגהות למאמר זה).

ובשער ר״ה ע״פ אדני: רלו, ג.

בביאורי הזהר . . שחורה אני: קב, ב.

ברכת אתה גבור ע׳ בכוונת המקוה מהבעש״ט ז״ל: **ברכת סלח לנו ע׳ מצוה שכ״ד פ״ג: ברכת ראה נא בעניגו ע׳ בענין חנוכה ע״פ רבת את ריבם:** ברכת רפאנו ע׳ תורה ע״פ זה: **ופי׳ רפואה שלימה לכל מכותינו הוא סוד הכאת האורות א״י וא״ח כשפגעו זה מזה ונפלו ניצוצי׳ מהם ומזה שרש** הויות הכלים כו׳ ע׳ בע״ח ובביאור מיוחד ע״ז המתחיל להבין מ״ש בע״ח בענין התהוות הכלים מרשימו של הכאת האורות כו׳: **ברכת ברך עלינו ופי׳ מיני תבואתה ב׳ מיני תבואות שעורים וחטים עמ״ש ענינם מצוה ש״ב ש״ז:** ברכת תקע בשופר גדול ע׳ בתורה ע״פ והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול (ישעי׳ כ״ז י״ג): **ברכת השיבה ומלוך לבדך בתורה ע״פ כבוד מלכותך אברהם אתקין לכורסייא: ברכת ולמלשינים אל תהי ת״ק ו״ה פי׳ שלא יפרידו ח״ו י״ה מן ו״ה אלא יהי׳ השם שלם ע׳ ביאור זה מצוה ג׳: ברכת** צמח דוד וקרנו תרום נת׳ **בענין דוד שנמשח בקרן נמשך מלכותו כו׳: ברכת** שמע קולנו עמ״ש ע״פ **פקח עיניך הטה אזנך כו׳: ברכת רצה ענין שינוי** רצון נת׳ **מצוה כ״ה פ״ט: ברכת מודים מהו ההודאה ע׳ תורה בענין כי אל** דעות שאנחנו מודים לדעה העליונה וע׳ תורה ע״פ ציון במשפט תפדה כו׳: ענין מודים דרבנן ע׳ סידור דרוש ל״ג בעומר ע״פ אתה הצבת גבולות ארץ כו׳: **ברכת שים שלום ע׳ סידור שער הסוכות בביאור מאמר הזהר פ׳ אמור** דק״ג: **ענין וידוי שאחר שמו״ע נת׳ מצוה שס״ד: ענין נשיאת כפי׳ שהיא**

בכוונת המקוה: **סידור קנז, א.**

מצוה שס״ד פ״ג: **דרמ״צ מצות וידוי ותשובה (לט, סע״ג ואילך). ונמצא ג״כ בס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (תפילה) ע׳ תמח.**

ע״פ רבת את ריבם: **סה״מ תקס״ג ע׳ גו (וראה בהגסמן בהמ״מ שם).**

תורה ע״פ זה: **ס׳ מאמרים הקצרים ע׳ תיב. ראה ד״ה רפאני ה׳ וארפא בסה״מ תקס״ח ח״א ע׳ רטו (ובהנסמן בהמ״מ שם בח״ב ע׳ תשצז). ד״ה רופא חולי** עמו **ישראל בס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (תפילה) ע׳ תמח.**

ובביאור מיוחד . . הכאת האורות: **סה״מ אתהלך לאזניא ע׳ רכב.**

מצוה ש״ב ש״ז: **(אוצ״ל: ש״ו). דרמ״צ מצות העומר וספירה (כה, ב).**

בתורה ע״פ והי׳ ביום: **לקו״ת ר״ה נח, א.**

בתורה ע״פ כבוד מלכותך: **סה״מ הנחות הר״פ ע׳ קפו. ביאוה״ז להצ״צ ע׳ שצו.**

מצוה ג׳: **לכאו׳ הכוונה לדרמ״צ איסור גיה״נ (יב, א ואילך). ויל״ע שם.**

בענין דוד שנמשח בקרן: **ראה תו״א עב, ג. סה״מ תקס״ט ע׳ קנז ואילך.**

ע״פ פקח עיניך: **נדפס בס׳ שני המאורות לו, ב.**

מצוה כ״ה פ״ט: **דרמ״צ מצות האמנת אלקות (נה, א).**

תורה בענין כי אל דעות: **ראה סידור מד, ב. ובהנסמן באוה״ת סוכות ע׳ א׳תשל.**

תורה ע״פ ציון במשפט: **לקו״ת דברים א, א.**

סידור דרוש ל״ג בעומר: **שג, ג ואילך.**

סידור שער הסוכות: **רנז, ב.**

מצוה שס״ד: **דרמ״צ מצות וידוי ותשובה (לח, א).**

מצוה שע"ח נת' במ"א ע"פ ויפרח מטה אהרן ויגמול שקדים: ענין אמירת למנצח יענך ה' ובא לציון שהוא ירידת השפע עמ"ש בביאור זהר פ' פנחס ע"פ כאיל תערוג כו' ד' רמ"ט ע"א: תד"א כל השונה הלכות ע' באגה"ק ע"פ מארז"ל ודאשתמש בתגא חלף נת' זה: ת"ת מרבים שלום ע' תורה ע"פ ורב שלום בניך גם תורה ע"פ ביום השמיני עצרת שנת תקע"ב: עלינו לשבח יש תורה מיוחדת ע"ז בביאור ענין שמח בחלקו.

בס"ד

אד' שפתי תפתח. הנה אד' פי' דין א'. כי בנין המל' מהגבורות, והיינו כי להיות התהוות הדבור מהקול הוא ע"י צמצום בבחי' הקול ושיתחלק לפירורים חלק קטן בכל אות, וצמצום זה והתחלקות זו הוא ע"י הגבורות, ולמעלה ג"כ בבחי' דבור עליון התחלקות זו כדי להיות התהוות בעלי גבול ורבוי הנבראים, וזהו ומשמיעים בקול דברי כו', פי' שמקבלים מבחי' הדבור הנמשך מהקול וקול ודבור נק' כלל ופרט, וזהו בחי' כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל כנז' בבה"ז פ' שמות ע"פ תשורי מראש אמנה כו'. ובחי' אלף דאד' הוא בחי' פלא עליון מבחי' כתר הממתיק הדין שלא יהי' צמצום מכל וכל, וזהו ענין שיתף עמו מדה"ר. עוי"ל כי דין בגימטריא ב"פ ל"ב ובפע"ח ביאר איך ל"ב אלקי' שבמעשה בראשית הם נמשכים במל' מבחי' ל"ב נתיבות החכמה והם בחי' גבורות כי ל"ב נתיבות היינו בחי' התחלקות

במ"א ע"פ ויפרח מטה אהרן: לקו"ת קרח נה, ג. דרמ"צ מצות ברכת כהנים (קיב, א).

בביאור זהר פ' פנחס: ראה ביאוה"ז קטז, ג ואילך.

באגה"ק . . ודאשתמש בתגא: סכ"ט.

תורה ע"פ ורב שלום: לקו"ת פ' ראה כט, א.

תורה מיוחדת . . שמח בחלקו: ס' מאמרים הקצרים ע' תיד.

בדרמ"צ הנ"ל בתחילת המאמר נדפסו כאן קטעים נוספים בענין מצות ת"ת ועוד.

אד' שפתי: נדפס מכת"י 17 קנב, א. נמצא ג"כ בהכת"י: 40 צא, ב. 94 סה, א. 130 בסופו (רק חלק). 467 נד, א. 614 רא, א (רק חלק) בכותרת: תורת אדמו"ר ש"ק פ' אמור. 665 רפ, א בכותרת: בס"ד ביאור על ברכת אבות. 788 מה, ב (ושם בצד הגליון הגהה בגוכת"י הרה"ח וכו' מוהרא"י ריבלין — ונעתקה להלן בקטע המתחיל: בתשר' פנים מאירות). 869 קכח, ב (רק חלק). 1303 א, א. (בכת"י 701 קמו, א. ובכת"י 898 (עלים נפרדים) נמצא קטע מהמאמר, ד"ה בתשו' פנים מאירות, עד הסיום).

להמבואר כאן (עד קטע: ברוך אתה) — ראה ד"ה אד' שפתי בסידור דלו, ג ואילך.

בבה"ז . . ע"פ תשורי: לו, ג.

שכל נתיב הוא המשכה וחלק פרטי. ועיי' סידור ע"פ כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו כבוד היינו ל"ב נתיבות שבמל' והן מבחי' גבורות וזהו וגבורתך ידברו. וכמ"כ מ"ש אח"כ גבורותיו וכבוד הדר מלכותו הוא בחי' מל' דתבונה אותיות המחשבה שבבינה ג"כ מהגבורות ע"ד הנ"ל באותיות הדבור וא"כ פי' וכבוד הדר מלכותו היינו ג"כ בחי' ל"ב נתיבות שבמל' דתבונה ומל' דאצי'. ואלף בחי' פלא עליון הממתיק הדין להיות אעפ"כ גלוי בבי"ע. וזהו ענין ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ערב בחי' גבו' ויום בחי' חסד הממתיק הדין ועי"ז גלוי והארת בחי' אחד. וזהו ענין אד' שפתי תפתח, והיינו גלוי בחי' הביטול למטה עד שהוא רק כמו בחי תען לשוני אמרתך עונה אחריהם מה שהם אומרים המבואר במ"א, ולא שמדבר מעצמו כו'. ועיי' ביאור זה בתורה וביאור ע"פ בחדש השלישי לצאת בנ"י מארץ מצרים.

ופי יגיד תהלתך ע"ד התהללו בשם קדשו לשון נפעל ונת' ע"פ כן ד' יצמיח צדקה ותהלה בבחי' אתעדל"ע להיות גלוי בנפש התהללו כו' וזה שייך לבחי' תפלה ע"ד ותהלתי אחטם לך לבעל החוטם אני מתפלל כו'. וכתיב תבענה שפתי תהלה וידוע דהתפלה נק' מבעה צלותא ובעותא כמשנ"ת בסידור שער התפלה וזהו אם תבעיון בעיו דקאי על התפלה שהיא המשכת הגלוי וגלוי זה מבחי' מקיפים, והיינו תבענה שפתי תהלה כי בחינת תהלתי אחטם לך הוא מבחי' מקיף.

ברוך אתה. הנה מבואר אצלינו ע"פ כי כאשר השמים החדשים כו' דק"ש הוא בחי' רצוא שהוא העלאת מ"נ מבי"ע לאצילות ושמו"ע הוא בחי' שוב להיות גלוי והמשכה מאצילות למטה. וזהו ענין ח"י ברכאן דצלותא, כי ברוך הוא המשכה וגלוי מלמעלה למטה כמו המבריך את הגפן, ולכן נק' נש"י זרע ברך הוי' שהם ממשיכים גלוי שם הוי' למטה, ונק' ג"כ נר הוי' נשמת אדם ע"ש המשכת גלוי הנ"ל להאיר את החושך כמ"ש ע"פ ואתחנן כו'. אכן צ"ל דהא ברע"מ פ' עקב דף רע"א חילק בין ברכות המצות והנהנין שהם המשכה מעילא לתתא, ובין ברכאן דצלותא דאינון תקונא דמאריהן מתתא לעילא ומעילא לתתא. ואם ברכות דתפלה הם בחי' שוב כנ"ל איך הם מתתא לעילא. עוי"ל דאיתא בפע"ח שער ב'

סידור ע"פ כבוד מלכותך: נב, ג ואילך.

ע"פ בחדש השלישי: תו"א סז, ב. סה"מ תקס"ז ע' קמט ואילך. אוה"ת יתרו ע' תשפג וע' תשצד.

בסידור שער התפילה: כג, ד.

ע"פ כי כאשר השמים: תו"א א, ד ואילך.

ע"פ ואתחנן: לקו"ת ואתחנן ב, א ואילך.

פ"ג דברוך דברכת המצות והנהגין כוונתו ביסוד אבא, והיינו להיותו המשכה מעילא לתת', ומתחיל מעילא ממש חכמה ראשית האצילות. וברוך דתפלה הוא בחי' יסוד ז"א להיותו מתתא לעילא וא"כ לפ"ז ברכות המצות והנהגין גבוה יותר. וכ"ה בביאור הזהר פ' עקב. ולכאורה א"א לומר כן דהא בברוך דשמו"ע הוא כורע ומשתחווה בבחי' ביטול ממש כעומד לפני המלך, משא"כ בברכת המצות והנהנין, ואם מפני שברכות המצות והנהנין הם מדרבנן, וארז"ל ערבים עלי דברי סופרים וכו' וכמ"ש במ"א דקאי על הברכות הנ"ל שממשיכים מבחי' מקיפים כו' בחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר הלא תפלה היא ג"כ מדרבנן לפ"ד רוב הפוסקין ועיקר. ויובן עפמ"ש במ"א שיש ב' מיני המשכות מ"ד הא' המ"ד הנמשך לפני המ"ן לעורר העלא' מ"ן, והב' המ"ד הנמשך אחר העלא' מ"ן והוא בחי' שוב שהוא אחר הרצוא הנק' מ"ן. והנה ברכת המצות הוא עובר לעשייתן הוא בחי' המשכת מ"ד ליתן כח ועוז למעשה המצות שהיא בירור נוגה ובחי' מ"ן, משא"כ ברכות דתפלה שהם בחי' שוב הוא המ"ד שאחר המ"ן. ומבואר במ"א (ע"פ אלה מסעי כו' ויכתוב משה כו') ושאר דוכתין איך המ"ד הנמשך לאחר המ"ן הוא גבוה יותר מהמ"ד שלפני המ"נ שאינו רק הארה חיצוניות. ועד"מ ביחוד הדו"נ שמתחלה מחבק והוא הארה חיצוניות ובחי' מקיף לבד על המקבל ואח"כ הטפה היא מפנימיות המוחין שלו וגם נמשכת בתוכיות ופנימיות המקבל, והטפה היא משל לבחי' מ"ד שאחר המ"ן והחיבוק לבחי' מ"ד שלפני וכו'. וזהו ל' עובר לעשייתן, עובר לסוחר בחי' מקיף על העשייה. והנה בברכת המצות מרומז ג"כ המ"ן והמ"ד הנמשך אח"כ, והיינו כי בא"י אמ"ה זהו המשכת המ"ד לעורר מ"ן, אשר קדשנו במצותיו זהו המ"ן, דהיינו גוף מעשה המצות שנעשים מדברים גשמיים שמבחי' נוגה, וצונו לשון צוותא והתקשרות זהו המ"ד שאחר המ"נ. אמנם עיקר ענין הברכה הוא לעורר המ"ן שהרי אומרים אותה עובר לעשייתן דוקא שהוא קודם העלאה מ"ן רק שמבואר בה כל הסיפור ממעשה המצוה. והנה בכוונות וצונו הוא בחי' יסוד ז"א, וא"כ הקושיא גדולה איך המ"ד שאחר המ"נ שגבוה יותר יהי' בחי' יסוד ז"א והמ"ד שלפני המ"נ המרומז בבא"י הוא בחי' חכמה וחג"ת כו' הגבוהים מיסוד ז"א. ונת' התירוץ שם בביאור דאלה מסעי הנ"ל. דהיא הנותנת כי מפני שהמ"ד הם גבוה יותר ע"כ נמשך דוקא דרך היסוד שהוא למטה מבחי' חכמה וחג"ת, וכענין מעלת זיווג גופני להיותו גלוי פנימיות המוחין א"א שיומשך רק ע"י הגשמה בחי' טפה כו' כמ"ש במ"א באריכות בענין ההפרש בין קבלה למשנה כו'. והנה בחינת נשיקין זהו ממש ענין המ"ד שלפני המ"ן, והיינו ענין ברכת המצות והנהנין, כי חיבוק ונישוק זהו לפני היחוד אבל שמו"ע זהו להיות המשכת הטפה ממש בשים

וכמ"ש במ"א דקאי על הברכות: תו"א שמות נג, ב.
ע"פ אלה מסעי: לקו"ת מסעי צב, ג.
כמ"ש במ"א . . בין קבלה למשנה: ביאוה"ז ב, א ואילך.

שלום וח"י ברכות כנגד ח"י חוליות שבהם ועל ידם המשכת הטפה. א"כ א"ש דברוך דתפלה הוא ביסוד וה"ז למטה מברוך דברכות המצות שהוא חכ'. ובאמת ברוך דתפלה בחי' עליונה יותר וכנ"ל בענין וצונו כו', ולכן כורע ומשתחווה בשמו"ע להיותו גלוי בפנימיות ממש, משא"כ בברוך דברכת המצות והנהנין שהוא רק מקיף כו'. וזהו ברוך ה' מציון וכו', וכתי' כי שם צוה ד' את הברכה בציון דוקא. כי צוה בחי' צוותא והתקשרות אמיתי' כענין וצונו המ"ד שאחר המ"ן זהו בציון דוקא בחי' יסוד ז"א הנמשך ומתלבש בנוק' ולכן יברכך ד' מציון דוקא שזהו גילוי פנימי' ומעולה ועדיף משאר הברכות. ובמ"א נת' דהטפה נק' ציון לשון ציון וסימן כמו שמציירים כדור הארץ על מפה קטנה כמ"כ הטפה יש בה כל רמ"ח איברים והמוחין בקיצור נמרץ כו' ע"ש.

(נת' ק"ש רצוא ושמו"ע שוב ברוך המשכה זרע ברך. אך ברע"מ איתא ברוך דצלותא גם מתתא לעילא קושיא ממ"ש בפע"ח בכוונת ברוך דברכת הנהנין וברוך דשמו"ע, ישוב קושיא זו כי יש מ"ד שלפני המ"ן וזהו ענין ברוך דבה"נ והמצות, אבל ברוך דשמו"ע שוב מ"ד שאחר המ"ן דק"ש והוא מפנימיות. ומ"מ הכוונה ביסוד ז"א כי המשכה שמבחי' פנימי' א"א להתמשך רק ע"י בחי' שלמטה וכמו זיווג גופני לגבי זיווג נשיקין כו'. וכן מובן מוצונו דבה"נ והמצות יברכך מציון שם צוה כו', ועמ"ש מענין ברכות ע"פ הזהר דקפ"ו בבה"ז שם).

ועתה י"ל מ"ש ברוך דתפלה היא מתתא לעילא ומעילא לתתא. ועיי' ביאורי הזהר פ' עקב שאמר דברוך דצלותא הוא מלשון והמלך שלמה ברוך שהוא לשון נפעל שמתברך מזולתו ואינו כן בברוך דבה"נ והמצות, כך המכוון שם רק שאינו מבואר יפה כן מצאתי בכ"י בהדיא כדפרישית. ולהבין זה הוא בדרוש בהרת קוב"ה אומר טהור ונת' שם ענין פי' קדוש וברוך. וז"ל כי הנה ידוע שיש בחינת השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות והוא פי' תיבת קודב"ה כלומר קדוש וברוך, ברוך הוא בחי' חכמה כמ"ש בזהר דאיהו ברוך ויש בזה שני פירושים הא' מלשון והמלך שלמה ברוך שפירושו שהוא איש הברוך מזולתו והוא בחי' מקבל הברכה (וכענין מבורך). והב' ברוך שמשפיע כל הברכות. ועד"ז פי' בספרי הקבלה איך ברוך ר"ת ראש ומקור כל ברכה. והיינו ע"ד מש"ל דברוך לשון המבריך את הגפן או לשון בריכה שממנו נמשך המשכה וגלוי למטה.

ע"פ הזהר דקפ"ו: זח"ג דקפ"ו ע"ב ואילך. (וראה ביאוה"ז קמה, ג ואילך. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תפז).
ביאורי הזהר פ' עקב: קכ, א.
כן מצאתי בכ"י בהדיא: ראה סה"מ תקס"ז ע' שלט.
בדרוש בהרת: ראה לקו"ת תזריע כב, ג ואילך.

והנה באמת שני הפירושים אמת כי חכמה הוא מקור דאצילות שממנו נמשכי׳ כל הי"ס כמשל בחי׳ ההבנה וההשגה שהיא בחי׳ בינה הנה היא נמשכת ומתפשטת מסקירת ובריקת השכל שהוא בחי׳ יסוד דאבא. ומהבינה נמשך אח"כ אל המדות כו׳. ואותו בחי׳ סקירת השכל זהו בחינת הברכה וההמשכה מחכמה אל בחי׳ הבריכה היא בחי׳ ההשגה כו׳. וזהו שחכמה הוא בחי׳ ברוך ראש ומקור כל ברכה. ומ"מ הפי׳ השני ג"כ אמת שהוא בחי׳ הברוך מזולתו. כי הנה החכמה מאין תמצא מבחי׳ כתר שלא ע"י בחי׳ השתלשלות ע"ד מחכמה לבינה רק ע"י דילוג וצמצום בחי׳ שערות כו׳ אבא יונק ממזלא כו׳. ולכן נק׳ בחי׳ כתר קדוש ומובדל ואעפ"כ נמשך יניקה בחכמה ומצד בחי׳ זו ממנו שנמשך בחכמה בפנימיותה שמשם ואילך הוא סדר השתלשלות נק׳ החכמה ברוך שנתברך ומקבל הברכה מבחי׳ כתר, עכת"ד הנאמרים שם. וצ"ל דבמק"א מבואר ההפרש בין ברכו לקדושה שבחי׳ המשכה מהעלם אל הגלוי שבסדר השתלשלות נק׳ ברכה, וההמשכה מבחי׳ שלמעלה מסדר השתלשלות הוא בחי׳ קדושה, וכמשנת׳ בבה"ז דפ׳ בלק אהא דאמר שם שבחא עילאה דלא אתמסר למלאכים בלחודייהו אלא בהדי ישראל מאן איהו קדוש כו׳. ונת׳ זה ג"כ ע"פ קדש ישראל לה׳ כו׳. וא"כ לפ"ז קשה איך נק׳ חכמה ברוך שנתברך מבחי׳ הכתר שהרי המשכה זו היא מבחי׳ שלמעלה מהשתלשלות לכן אמר ל׳ תמצא כמו מציאה שאינו ידוע ממי באה כו׳, וא"כ איך נק׳ בחי׳ זו בשם ברכה, הרי זהו בחי׳ קדושה. ויש ליישב זה עם הקדמה המבוארת מפי רבינו ז"ל בביאור ע"פ והנצח זו ירושלים (שאמר ליל ש"ק פ׳ בראשית) בביאור ענין מוחין שבע"ת מהו, ואומר שם איך בהמשכה מכתר לחכמה ג"כ יש ב׳ בחי׳ הא׳ הנק׳ סדר ההשתלשלות כלומר הא דחכמה מקבל מבחי׳ שערות שהוא המשכה הבאה ע"י צמצום עצום הרי כיון שבאה בצמצום עצום כ"כ ואינה ערוך כלל למהות הכתר עצמו כמו שאין ערוך השערה לגבי המוח עצמו, א"כ המשכה זו בכלל סדר השתלשלות יכונה ויש ג"כ המשכה הבאה מפנימיות הכתר ממש בחכמה והוא גלוי מבחי׳ שלמעלה מסדר ההשתלשלות רק שאעפ"כ נמשך דרך אמצעות המזלות ושערות (וצ"ל דהיינו שנמשך רק דרך מעביר ע"י המזלות) ע"כ תוכן ההקדמה הנאמרה מפ"ק נ"ע. ועפי"ז יתיישב לנכון דבחי׳ קדושה שהוא גלוי מבחי׳ מה שקדוש ומובדל ממש למעלה מהשתלשלות זהו כענין המשכה הבאה מפנימי׳ הכתר. אבל בחי׳ ברוך היינו המשכה מכתר לחכמה מה שבסדר השתלשלות יכונה. והשתא א"ש דחכמה נק׳ ג"כ ברוך לשון שנתברך מהכתר כנ"ל. עוי"ל בע"א כי מה דחו"ב מלבישים לזרועות דא"א זהו השפעה בבחי׳ קירוב מא"א לחו"ב כמו מעילה לעלול דשייך הלבשה והיינו להיותו רק מז"ת דא"א ובבחי׳

בבה"ז דפ׳ בלק: צח, סע"ב ואילך. קא, א.
ע"פ קדש ישראל: אוה"ת פינחס ע׳ א׳רג ואילך.
בביאור ע"פ והנצח זו ירושלים: סה"מ תקס"ה. ח"ב ע׳ א׳יד.

זו נק׳ ברוך שהחו״ב מתברכים בגילוי מהכתר, אבל מה דחו״ב יונקים מג״ר דכתר הוא רק מבחי׳ שערות וזהו בחי׳ קדוש, ועיי׳ ביאורי הזהר פ׳ נשא ובדרוש ג׳ מיני אדם בסופו.

ועתה עפ״י הקדמה זו המובן איך בחכמה אין שייך לומר ברוך לשון מקבל רק בצד א׳ והוא כשמקבל רק מחיצוני׳ הכתר וצמצום עצום כנ״ל, א״כ י״ל דעיקר פי׳ לשון ברוך בחי׳ מקבל יתפרש יותר בבחי׳ מלכות שהיא מקבלת לעולם הברכות מלמעלה. ואתי שפיר פי׳ והמלך שלמה ברוך, כי מלכות שלמה הוא בחי׳ סיהרא דקיימא באשלמותא שהיא בחי׳ מלכות. וכן פי׳ בזהר פ׳ ויקרא דף ט׳ ע״ב פסוק ברוך ה׳ מציון דהשם קאי על המל׳ שהיא מתברכת ומקבלת הברכה מבחי׳ ציון שהוא היסוד ע״ש במק״מ. ועוד שם פי׳ ב׳ בברוך ד׳ מציון, היינו כי מבחי׳ יסוד הנק׳ ציון הוא ניכר ונתגלה הברכה עליונה, א״כ לפ״ז פי׳ ברוך ל׳ משפיע, א״כ יובן דבהמשכה זו מיסוד למלכות נתפרש ב׳ הפירושים שבברוך לשון מקבל ע״ש המל׳, ולשון משפיע ע״ש היסוד. וז״ש הרע״מ דברוך דצלותא הוא מתתא לעילא ומעילא לתתא, כי הפי׳ ברוך לשון מקבל כמו והמלך שלמה ברוך שהמל׳ מקבלת הברכה, זהו מתתא לעילא, שעולה לקבל הברכה. וההמשכה מיסוד למל׳ זהו מעילא לתתא. ומ״מ אף שיש בזה בחי׳ מתתא לעילא נק׳ הכל שוב יען שהעלי׳ צורך הגלוי וההמשכה של הטפה למטה אח״כ בשים שלום ובויעבור כו׳.

עמ״ש רבינו ז״ל בש״ע סי׳ קי״ג סעי׳* שע״פ הסוד יש לכרוע ברכיו בברוך וראשו באתה, והוא מרע״מ פ׳ עקב הנ״ל דרע״א ע״ב ברוך דצלותא ב״נ כורע בי׳ בברכוי וגחין רישי׳ באתה. הנה ענין ההפרש בין כריעה בברכוי ובין השתחווא׳ הראש יובן עפמ״ש וכל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה. הכריעה בברכים והגוף עומד על עמדו היינו כשבפנימיותו לא ניזוז מרצונותיו ותשוקותיו ההבליי׳, רק שאעפ״כ מתנצח לעמוד נגד רצונותיו ובבחי׳ הודאה. אמנם השתחווא׳ הראש והגוף זהו ביטול פנימיותו ובחי׳ אתהפכא וכו׳ וע״ש שזהו ענין עשי״ת לבא מבחי׳ וכל ברך לבחי׳ וכל קומה כו׳ ולפי שמבואר בפע״ח איך ברכת אבות הוא תיקון ובנין המל׳ כמו בבחי׳ ר״ה ויוכ״פ ע״כ יש כאן כריעה תחלה בברכוי וכו׳ שמקבלת מבחי׳ נה״י ואח״כ בחי׳ וכל קומה כו׳.

ביאורי הזהר פ׳ נשא: פט, ב ואילך.
ובדרוש ג׳ מיני אדם: ס׳ מאמרי אדה״ז על ענינים ע׳ י ואילך. אוה״ת על מארז״ל וענינים ע׳ צג ואילך.
סעי׳: וא״ו.
וכל ברך לך תכרע: לקו״ת שמע״צ פב, ב.

(נת' כדי להבין מ"ש הרע"מ יוקדם ב' פי' בברוך שנת' בדרוש דבהרת, ויקשה ע"ז ממ"ש בבה"ז דפ' בלק ישוב ע"ז ע"פ הקדמה מביאור והנצח זו ירושלים. וע"פ כל הנ"ל יובן איך עיקר פי' ברוך לשון מקבל הוא במל', וזהו ברוך מציון, ושני הפי' עולים כאן. וכך הוא בענין ברוך דצלותא והיינו מתתא לעילא ומעילא לתתא. ענין כורע בברכוי בברוך וגחין רישי' באתה ע"ד וכל ברך וכל קומה כו').

בא"י. הנה לשון רבינו ז"ל בתורה ע"פ לא הביט און ביעקב כך הוא, שעיקר המכוון בתפלה הוא שמבקשים שיהי' אור א"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות ברוך ונמשך למטה בבחי' ההשתלשלות, וזהו בא"י היינו שמבקשים שיהי' התהוות והמשכת שם הוי' מבחי' אתה שהוא אור א"ס שלמעלה מעלה משם*, כי שם הוי' מורה על השתלשלות המדרגות יו"ד צמצום ה' התפשטות וי"ו המשכה כו' ובחי' הארה הנמשך בהשתלשלות מדרגות אלו הוא נחשב* הארה מצומצמת לבד לגבי האור א"ס שלמעלה מהשתלשלות וע"ז* מורה היו"ד צמצום כו'. והבקשה בש"ע בא"י היינו שיהי' הגילוי בתוספת הארה רבה ועצומה כמו שהוא למעלה מהשתלשלות רק שצריך להיות נמשך ע"י סדר והדרגת ההשתלשלות שזהו בחי' שם הוי'. ומה שמבקשים אח"כ בי"ב אמצעיות רופא חולים ומברך השנים היינו שזהו בחי' כלי לגלוי והמשכה זו (ור"ל שע"י גילוי זה מלמעלה מהשתלשלות יומשך הרפואה והברכה כו') עכ"ל.

והנה לפ"ז פי' אתה קאי על מהו"ע ית' כפשוטו, ושם הוי' הוא המשכת הארה שצ"ל דוקא ע"י שם הוי', וכמ"ש במ"א בענין שאין יודעין לכוין בשם כו' איך אינו סותר למאמר אליו ולא למדותיו כו'. וברע"מ פ' עקב פי' אתה הוא בחי' חסד ע"ד מ"ש אתה כהן לעולם, וכ"ה בפע"ח ש"ב פ"ג. וכמה פירושים וסודות יש בכל דבר ואלו ואלו דא"ח הן. אכן אפ"ל ששני הפירושים עולים בקנה א', והוא בהקדים מ"ש אצלינו ע"פ הזהר ר"פ יתרו אית מלך לעילא ברזא דקדש הקדשים וכהן דמשמש תחותא כו'.

בתורה ע"פ לא הביט: לקו"ת בלק ע, ד.

משם: כ"ה בכת"י מעתיק. ובלקו"ת שם: משם הוי'.

נחשב: בלקו"ת שם ליתא תיבה זו.

וע"ז: מכאן ועד סיום הקטע הוא בשינויים קלים בלקו"ת שם.

במ"א בענין שאין יודעין לכוין בשם: ראה סידור פה, ב־ד. ס' מאמרי אדה"ז על ענינים ע' שפא (ובהנסמן בהמ"מ שם).

ע"פ הזהר ר"פ יתרו: ראה תו"ח שמות ת, א (הנחה מפ' יתרו תקס"ה). שם שצג, ב (הנחה מפ' יתרו תקס"ז. וגו"א בסה"מ הנחות הר"פ ע' טז).

והיינו בחינת מל׳ דא״ס, וכהן דמשמש תחותי׳ הוא בחי׳ חסד או חכמה כו׳. ואית מלך לתתא מל׳ דאצי׳ מקור דבי״ע, וכהן דמשמש תחותי׳ הוא בחי׳ מיכאל כו׳. והנה ענין אהרן שושבינא דמטרוניתא, היינו היותו בחי׳ חסד דאצילות המעלה את המל׳ כו׳ וא״כ עליי׳ המל׳ במקורה ושורשה מל׳ דא״ס הוא ע״י חסד עליון וזהו נאם ד׳ לאדוני שב לימיני, כי המל׳ נק׳ אדוני ושב לימיני שע״י חסד ימין מקרבת יהיו עלייתה במקורה במל׳ דא״ס הנק׳ מלך לעילא. ועמ״ש ע״פ ואולם חי אני בענין ברוך כבוד הוי׳ ממקומו כבוד היא המל׳ ומקומו ושרשו של כבוד זה הוא מל׳ דא״ס וההמשכה הוא ע״י חכמה כו׳. וכך ג״כ בענין ההעלאה כו׳. וע״ש בפי׳ מלך יחיד כו׳ והמלך הקדוש כו׳ ועמ״ש במ״א ע״פ ארוממך אלקי המלך כו׳. והשתא א״ש דאתה הוא חסד. והפי׳ הפשוט דאתה היינו מהו״ע ית׳, כי ב׳ הנושאי׳ אמת שע״י חסד (וחכמה הנק׳ ג״כ אתה כדפי׳ בזהר פ׳ בלק דקצ״ג ע״ב) יהי׳ עליית המל׳ בשרשה הוא בחי׳ מל׳ דא״ס. ועיי׳ בכוונות אין כאלקינו כו׳, אתה הוא אלקינו כו׳ דמדבר בא״ק כו׳. (עוד עיין מ״ש במ״א ע״פ יהודה אתה יודוך אחיך כו׳ יהודה הוא בחי׳ תפלת י״ח השתחוואה וביטול בבחי׳ סכ״ע וצ״ל גילוי בחינה זו ממש שיהי׳ בבחי׳ אתה ועד״ז יש לפרש ג״כ בענין ברוך אתה כו׳).

ענין הזקיפה זוקף בשם. כי הנה בברוך כורע גופו ובאתה ראשו שהוא בחי׳ המשכת הביטול מהשכל במדות. וענין הזקיפה הוא שמכין מדותיו להיות מוכנים לקלוט ולקבל אור השכל וההתבוננות דהיינו שמה שהבין והתבונן ביטול העולמות לא״ס ב״ה יהי׳ נקלט אצלו על כל היום כולו, שאם לא יכין עצמו ומדותיו לזה הנה אחר התפלה יהי׳ חלף ועבר כו׳, לכן זוקף ומכין מדותיו לקבל ולקלוט המשכת ההתבוננות והביטול דבחי׳ המוחין.

אלקינו ואלקי אבותינו. הנה אלקינו בינה, ומקדימים בחי׳ בינה עיי׳ הטעם בפע״ח שער ר״ה. ואח״כ אלקי אבותינו בחי׳ חכמה, והוי״ו דואלקי זהו בחי׳ דעת, והוא המייחד חו״ב, ושרשו גבוה מאד מבחי׳ אוירא שלמעלה משרש החכמה וכמ״ש בביאור ע״פ החלצו מאתכם כו׳. והנה אח״כ אלקי אברהם כו׳ ג׳ מוחי׳ דז״א חב״ד, ולכן ואלקי יעקב ג״כ בוי״ו. וענין

ע״פ ואולם: סה״מ תקס״ט ע׳ קפה ואילך. (ובהנסמן בהמ״מ שם לע׳ קפג).
במ״א ע״פ ארוממך: ראה תו״א מ, ג.
ע״פ יהודה אתה: תו״א מה, א.
בביאור ע״פ החלצו: לקו״ת מטות פז, א ואילך.

הגדול הגבור חו"ג דז"א, והנורא בחי' ת"ת וי"ו מחבר חו"ג וכו'. ומה שבחי' אלקי אברהם שבח גדול יותר משבח דהגדול כו', נ"ל שיובן עפמ"ש בענין לך ה' הגדולה כו', שהגדולה היא השפלה ונאצל ע"י צמצום דשם הוי' כו'. והיינו שזהו השפעה להחיות העולמות. אמנם יש השפעה פנימיות ע"י התורה כו', וע"ש הטיב ע"פ ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כו' שזהו ענין ב' בחי' עבד. א"כ י"ל גם כאן בחי' אלקי אברהם שהי' מרכבה א"כ גרם המשכה פנימיות, והיינו בחי' חכמה דז"א שורה א"ס ממש, והיינו משום שקיים אברהם כל התורה וכו'. וענין הגדול הוא התפשטות חיות העולמות שזהו בחי' חיצוניות.

בתשו' פנים מאירות ח"א סי' ל"ט נשאל למה אנו אומרים אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ג' פעמי' אלקי והי' סגי בפעם אחד לומר אלקי אברהם יצחק ויעקב. והענין כי האבות הן הן המרכבה, אברהם בחי' חסד, ויצחק בחי' גבורה כו', ולכאו"א יש מדרגה מיוחדת בהעלאת מ"ן שלו, אברהם בחינת אהבה ויצחק בחי' פחד, ואע"פ שהן כלולים זמ"ז מ"מ באברהם העיקר הגלוי בחי' אהבה, אבל היראה בבחי' העלם כו' וביצחק להפך כו'. והנה לפי מהות בחי' ההעלאה מ"ן כך הוא ענין ההמשכה שנמשך עי"ז (ועיי' בזהר פ' אמור דק"ה כל חד בארחיה אתער כו') מלמעלה מן ההעלם אל הגלוי מבחי' סכ"ע בממכ"ע, לכך הוא אלקי לכל א' בפ"ע היינו ע"י אברהם הוא ההמשכה והגלוי בקו ימין בחכמה ועל ידי יצחק בבינה כו' וע"י יעקב בקו האמצעי, לכן יש בזה תוספת ו' שהיא המשכה ממקום עליון יותר ועי"ז מתיחדים חו"ג. וזהו ענין שנאמר ביעקב יושב אוהלים שמחבר בחי' חו"ג להיות כלולים יחד ע"ד עושה שלום במרומיו ע"י גלוי בחי' עליונה המשל ופחד עמו שמצד גלוי זה מתבטלים כו'. והתירוץ הזה על קושיי' הפמ"א הנ"ל לקחתי ממ"ש בתורה ע"פ קחו מאתכם תרומה כו' כל נדיב לבו וכו' ע"ש. ועוי"ל בע"א מה ששבח אלקי אברהם נעלה משבח דהגדול וכו' והוא עפמשנ"ת בתורה ע"פ אם בחקתי תלכו שנת תקס"ד, ענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו', שהאבות שרשן מחג"ת דא"א הנק' טורי חשוכא שלמעלה ממדות דז"א הנק' טורי נהורא. וזהו ענין בחקתי חקיקה כו' והוא בחי' המדות שלמעלה מההתבוננות. ומעה"נ

ומה שבחי' אלקי אברהם שבח גדול: ראה ג"כ ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' תמג (ובהנסמן בהמ"מ שם).

עפמ"ש . . ע"פ ועתה ישראל: סה"מ תקס"ב ע' רנט ואילך. (ובהנסמן בהמ"מ שם).

בתשו' פנים מאירות . . ל"ט: בכת"י 788 נמצא כאן עה"ג הגהה בכת"י הרה"ת וכו' מוהרא"י ריבלין: „והובא בס' כתר ש"ט ח"א ד"ה אין כאלקינו ב' ה[. . .] (ק"ב ע"ב)" [בכש"ט הוצאת קה"ת כו, ג־ד].

בתורה ע"פ קחו מאתכם: ראה תו"א פח, ד ואילך.

בתורה ע"פ אם בחקתי . . תקס"ד: לקו"ת בחוקותי מז, א. (וסה"מ תקס"ד ע' קז ואילך).

נמשכו בעלמא דאתגליא כו'. א"כ פשוט דאלקי אברהם שבח גדול יותר מהגדול, דהגדול היינו חסד דז"א וכו', משא"כ האבות ישראל עלו במחשבה עילאה, וזהו בק"ש נאמר הוי' אלקינו והוא למעלה מבחי' הוי' אחד כו' כמ"ש במ"א, כי ש' הוי' יו"ד צמצום וכו'. ולכן כדי שיהי' המשכת אלקות בז' מדות עליונות שבאחד הוא ע"י צמצום והתפשטות כו' עוד הפעם.

אל עליון גומל חסדים טובים. הנה באמרינו הגדול הגבור והנורא הוא המשכת בחי' חג"ת דז"א, ועתה צריך להמשיך בחי' נה"י, וזהו חסדים טובים שנק' כן נו"ה לפי שהן ממשיכים השפע אל צדיק יסוד עולם שעליו נאמר אמרו צדיק כי טוב והם טובים כמוהו ואל עליון הוא הכתר, כי התהוות נה"י חדשים הוא דוקא ע"י המשכת הכתר. וביאור הדברים מבואר אצלינו ע"פ חגרה בעוז מתניה, ובביאור הזהר פ' בלק ע"פ שחורה אני ונאוה, שהוא כמו עד"מ אדם בר שכל קטן ומשיג באיזו שכל, שאף שלעצמו משיגו הטיב אינו יכול להשפיע לזולתו, והיינו מפני ששכלו קטן לכן די לו להפקיע את עצמו, אבל אין לו שכל רחב כ"כ שיוכל לשית עצות בנפשו איך להוריד ולהשפיע לזולתו. נמצא שכדי שיהי' השפעה לזולתו אף שההשפעה מצד עצמה היא קטנה לגבי עצמותו מ"מ צ"ל דוקא לזה מוחין יותר עליוני'. וכמ"כ יובן שכדי להיות השפעה ממדות דאצילות לבי"ע בעלי גבול ותכלית א"א כ"א ע"י המשכת מוחין יותר עליונים בז"א והיינו שע"י גלוי בחי' כתר שהוא בחי' אל עליון למעלה מהשתלשלות עי"ז נתהוו הנה"י חדשים הנק' חסדים טובים. ועמ"ש במ"א ע"פ ארוממך כי דליתני שדוד הי' בר נפלא כו' דשייך לכאן. עוד יש משל אחר כגון מי שהוא טרוד הכל להשיג לעצמו עדיין אינו יכול לפנות ולהשפיע לזולתו, כי צריך עדיין לעצמו. אבל מי שהוא בשלימות שכלו יוכל להשפיע לזולתו. וכן למעלה הז"א רוצה לינק מאמו וא"א להשפיע, אבל כשנשלם בשלימות המוחין והגלות הכתר אז יהי' ממנו השפעה למטה כו'. ונפקא מינה ממשל זה להראשון כי הנה בספרי הקבלה יש בזה חילוק אם כל נה"י חדשים נתהווה ע"י הכתר או היסוד כמ"ש ע"פ חגרה בעוז כו'. ולפי משל הראשון שאין יכולת להשפיע עד שנמשך שכל עליון יותר א"כ זהו ביאור שכל נה"י שהם כלי ההשפעה נמשכו ע"י גלוי הכתר כנ"ל. ולמשל שני שייך שפיר לסברא שניה איך רק היסוד נתהווה ע"י הכתר כי עצם ההשפע' זהו בחי' יסוד ונו"ה הם כליות יועצות איך להשפיע. וזהו ע"י גלוי מוחין עליונים לכן יוכל לשית עצות בנפשו שזהו נו"ה איך להשפיע

ע"פ חגרה בעוז מתניה: סה"מ תקס"ג ע' לא ואילך. ובליקוט פירושים לאגה"ק סי' א.

ובביאור הזהר . . ע"פ שחורה: ביאוה"ז קב, א ואילך.

ע"פ ארוממך: סה"מ תקס"ה ע' נו (ובהנסמן בהמ"מ שם).

אבל עכ"ז טרוד להשיג לעצמו. לכן אין כאן השפע' בפועל שזהו בחי' יסוד וזה נתהווה על ידי גלוי הכתר כו'.

ברוך. פי' בזח"ב דרסא"א רבויא דכולהו תתאי כו' ופי' במק"מ ברוך היא מל' דאצילות שכלולה מבי"ע משרפים וחיות ואופנים כו' והוא ע"ד שנתבאר בד"ה כה תברכו, בפי' יברכך היינו להיות רבוי העלאת הניצוצות הן כוחות נפשות האלקית והבהמית שבאדם ושבמאכלים כו' כי הנה ענין ברכה נאמר עד"מ על הזרע הצומח מן השדה כו' כשהצליח ועשה פרי כו' וכך הנה כתיב וזרעתי את בני ישראל כו' כדי שיתוספו עליהם ניצוצות כו' וזהו ענין הברכה, וכמ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ כו' שהצמיחה היא דוקא מכח הבירור מה שנפל בשבה"כ מבחי' גבוה מאד וזהו ענין בשלח פרעה דוקא, לכן אחר ק"ש ויצ"מ ואמוי"צ שהוא ענין קי"ס בשלח פרעה אומרים ברוך, שכלולה מהבירור דבי"ע ששרשם מעולם התהו לפני מלוך כו'. ומ"ש משרפים וחיות ואופנים היינו כמ"ש בד"ה האזינו השמים שעיקר הצמיחה מצד נה"ב ששרשה משמרי האופנים כו' והאופנים ברעש גדול כו' ע"ש. ועיין עוד בבה"ז ר"פ ויקהל ע"פ המאמר שם דקצ"ז ע"ב קחו מאתכם תרומה אתתקנא כולכון כו' לסלקא לההיא תרומה כו' שהכח הזה בהם לפי שתשוקתם ליכלל באור א"ס ממש כו'. ועמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בפי' שרפים עומדים ממעל לו, ועמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך, ובביאור שם בפי' מלך יחיד כו'. ועמ"ש בד"ה אם בהרת קדמה שבברוך יש שני פי' הא' דברוך הוא בחכמה יסוד אבא הב' מלשון והמלך שלמה ברוך דהיינו בחי' מלכות שהוא ברוך ומקבל הברכה, ושם משמע הפי' דמקבל הברכה מלמעלה מחכמה עילאה ע"ד הנזכר בזח"ג בלק

בשולי הגליון נמצא כתוב בגוכי"ק: מענין ברוך בזח"א ד"ג סע"א גבי עאלת אות ב' במא"א אות ב' סל"ט וסל"ה.

ברוך: נעתק מבוך 1153 גוכי"ק א, א.

בד"ה כה תברכו . . ניצוצות כו': לקו"ת נשא כו, ג.

וזרעתי את בני ישראל: בירמי' לא, כו ובלקו"ת שם: בית ישראל.

בד"ה בשלח פרעה: תו"א סא, ג.

בד"ה האזינו השמים: לקו"ת האזינו עד, ב ואילך.

בבה"ז ר"פ ויקהל: נו, סע"ב ואילך.

בביאור ע"פ ונקדשתי: לקו"ת אמור לג, ד ואילך.

בד"ה כי אתה נרי: מ, ג.

בד"ה אם בהרת: לקו"ת תזריע כב, ג.

קפ"ז א' ע"פ המלאך הגואל דכד או"א מברכין להאי כו'. וכענין ויהי חיי שרה מאה שנה שפירשו בזח"א קכ"ג א' שהוא ענין מאה ברכות, שברכות אלו הם המשכה במל' הנק' שרה שנמשך לה מהכתר כו' ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש ותכלית הברכה כו'. א"כ זהו הברכה מלמעלה למטה. אבל המבואר כאן בפי' ברוך רבויא דכולהו תתאי זהו מה שהיא ברוכה בהעלאת מ"ן והוא כענין ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם, שפי' שחכמת שלמה שהיא המל' מתרבה ומתגדלת ע"י שמבררת מחכמת בני קדם היינו מה שנפל בשבירה מזמ"ל קדמאין דתהו. וכמ"ש מזה בהגהות ע"פ וישב יעקב בפי' שנק' א"י ארץ כנען לשון סוחר ותגר, כמו כנען בידו מאזני מרמה, דהסוחר והתגר הוא מה שהיא מעלה הניצוצות דק"נ ששרשם גבוה מאד.

ב) **רבויא** דרזא דקדש הקדשים דשריא בגויה בגניזו וכדין אקרי ברוך, בכל אינון רבויין וברכאן ורזין דאשתלימו בה. הנה קדה"ק הוא כח"ב ונתבאר ענין זה בד"ה שבת שבתון בענין שכה"ג נכנס ביוהכ"פ לבית קדה"ק להמשיך משם מלוי הפגמי' לכפר על הקדש כו' וכמ"כ התפלה שהיא ג"כ הבקשה שיומשך מלמעלה מהחכמה צ"ל ההמשכה מקדה"ק, אך הרי זהו בחי' כח"ב דאצילות, אבל כאן הוא היכל קדה"ק דבריאה, וצ"ל דע"י הבירורים היא מעלה מ"ן מכח"ב דתהו שנפלו בשבה"כ איזה ניצוצות מהם וכמ"ש בביאור המאמר פ' שלח דקע"א ע"פ והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מטעם הנ"ל ההעלאה זו זהו ע"י בכל מאדך בחי' רעותא דליבא כו' שהוא בחי' כתר וע"י ממעמקים קראתיך ב' עומקים חו"ב וכן אה"ר ויראה עילאה כו'. ובכח העלאת מ"ן בבחי' זו נמשך אח"כ המ"ד מקדה"ק דאצילות וה"ע יהי רצון כו'. ומ"ש וכדין אקרי ברוך שייכות בחי' ברוך לקדה"ק דוקא יש לפרש ע"פ מ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' הקדוש ברוך הוא שבחי' קדוש צריך ברכה מבחי' קדש העליון וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' כו' יעו"ש, וא"כ ברכה והמשכה זו שבבחי' קדוש באה מבחי' קדש הקדשים, וזהו וכדין אקרי ברוך, גם כמ"ש בד"ה מה טובו בפי' את בכורתי לקח והנה עתה לקח את ברכתי, דבכר יחידו' עשירות מאות הם נר"נ והם ממש בחי' קדה"ק תלת רישין כו' וזהו ג"כ ענין ברכתי, ולכן שייך ברוך לקדה"ק ומכ"ז יובן תוספת ביאור לענין ברוך שהיא מתתא לעילא דהיינו ענין גם את ברכתי כו' שהוא כמ"ש ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', דהיינו העלאה הנ"ל מהמקיף דלבונה מה שנתברר ועולה וזהו הריח כו'. ועי"ז נמשך ויתן לך האלקים מטל השמים כו'.

ויהי חיי שרה: כ"ה בהכת"י. ואוצ"ל: ויהיו.
סד"ה ועשית בגדי קדש: תו"א תצוה פב, ד.
בהגהות ע"פ וישב יעקב: אוה"ת וישב רנג, א.
בד"ה שבת שבתון: לקו"ת יוהכ"פ סט, ד ואילך.
בד"ה צאינה וראינה: לקו"ת שה"ש כא, סע"ב ואילך.
בד"ה מה טובו: לקו"ת בלק עד, ב ואילך.

ג) **אתה**, עטורא דסתימא דאתוון, כללא דכולהו דב אתוון ודא הוא את ה', דכליל לון מעילא האי ה' (פי' במק"מ שמקבלת כ"ב אתוון מבינה כנודע עכ"ל) וכניש לון בגויה ודא איהו את ה'.

עמ"ש* בד"ה ואתה תצוה מא"ת ובענין ויקח מאבני המקום ובד"ה אכלוה היום ובד"ה לסוסתי והאורות מהקו וזהו תחלה אתה ואח"כ ה', עזח"ג ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך ובד"ה ואולם חי אני פי' וימלא כבוד א"ת, ומ"ש בד"ה אלה מסעי מענין אותיו', בדרוש המילויי' נת' שהאותיות שרשן מטל, ע"כ ברוך אח"כ אתה כנ"ל בענין ראה רית כו' מטל.

הנה יש להקדים מ"ש גבורי כח עושי דברו, כמבואר סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, כי הנה הדבור הוא מלכות, ועל מי יהי' מלך מאחר שהם מתהוים מאין ליש מבחי' מל', ולכן נאמר הלא כאש דברי, כמו שטבע האש להסתלק למעלה, כן הדבור עליון טבעו להסתלק למקורו, כמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר, וע"כ צ"ל עושי דברו, והיינו ע"י תומ"צ שהם כמו עד"מ פתילה ועצים שבהן נאחז האש כו', וזהו את ה' האמרת היום, וכמ"ש סד"ה וארשתיך לי, ושם נתבאר ענין ב' מיני אותיות הא' לחיצוניות העולמות הב' לפנימיות העולמות ונק' חצרות הוי' ועמ"ש בד"ה וספרתם לכם בענין שעורה וחטה, והנה ענין האמרת יום ליום יביע אמר, ר"ת אור מים רקיע דכתב בפרדס סוף שער האותיות ר"פ ד"ז שהשתלשלות והתהוות האותיות הוא בבחי' אור

עמ"ש : קטע זה נכתב בגוכי"ק באותיות קטנות מהרגיל, ובכמה מחיקות בהעברת קולמוס. ונדפס כאן מה שנשאר מבין המחיקות. (הענינים שנמחקו, נתבארו באריכות להלן בהקטע שלאח"ז).

בד"ה ואתה תצוה : תו"א תצוה פא, סע"ד.

ובענין ויקח מאבני המקום : ראה תו"א ויצא כא, א.

ובד"ה אכלוה היום : (כ"ה בגוכי"ק). תו"א בשלח סה, ב.

ובד"ה לסוסתי : תו"א בשלח סז, ד.

והאורות מהקו : בגוכי"ק הי' רשום לפני"ז : ובביאור את שבתותי האותיות מרשימו. אמנם תיבות אלו נמחקו בגוכי"ק בהעברת קולמוס.

עזח"ג ע"פ ה' אלקי : קצא ב. וראה על זוהר זה בסה"מ תקס"ח ע' שא ואילך. ביאוה"ז להצ"צ ע' תקכב ואילך.

ובד"ה ואולם חי אני : סה"מ תקס"ט ע' קצ (ובהנסמן בהמ"מ שם לע' קפג).

בד"ת אלה מסעי : ראה סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרלא ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם לע' תרכט).

בדרוש המילויי' : סה"מ תקס"ז ע' רפב. אוה"ת על ענינים ע' רנג ואילך.

סד"ה בשעה שהקדימו : לקו"ת במדבר יג, ד.

הלא כאש דברי : ראה ירמי' כג, כט.

בד"ה כי ביום הזה : לקו"ת אחרי כה, ג ואילך.

סד"ה וארשתיך לי : לקו"ת במדבר ח, ד.

בד"ה וספרתם לכם : שם י, ב ואילך.

מים רקיע, וע' מענין אמ"ר בסידור ע"פ הללוהו ברקיע עוזו וע' באגה"ק ויעש דוד שם כו' שמקור ושרש האותיות הוא מקדמות השכל שלמעלה מהשכל המושג וכמ"ש בד"ה אם בחקתי, אלא שהתגלותן הוא בבינה כמ"ש בד"ה ועשית ציץ גבי ופתחת עליו פתוחי חותם וז"ל הפרדס שם והנה האותיות מציאות מקור הווייתם הם מהבינה כדפי' כי משם תחלת גלוי הארה אבל בסיוע החכמה עכ"ל ואפ"ל ענין בג' דברים נברא העולם בסופר וספר וספור, דפי' סופר היינו חכמה עילאה וקדמות השכל שם שורש האותיות בבחי' דקות ונק' אור, אח"כ בבינה הנק' ספר הם מתגלים ונק' מים, וכשנמשכי' בבחי' מל' הנק' ספור הם בחי' רקיע שנגלמו ממש ונעשו אותיות הדבור, וזהו ענין שקבען בפה, וכמ"ש בפרדס שם ובד"ה מזוזה מימין, בענין ששרש האותיות מבחי' אויר שלמעלה מבחי' אור, לרוח ממללא, אור הוא חכמה ואויר הוא כתר, וע' בהרמ"ז ר"פ ויקרא, ואור התורה נמשך ע"י האותיות כו' וכן בתפלה להיות יהי רצון זהו ע"י קושר כתרים לקונו מאותיות התפלה כו'. ומכ"ז יובן ענין פי' אתה, שממשיכים במל' ד"ב אותיות מהבינה ששם חקיקת האותיות בבחי' פתוחי חותם ומשם ממשיכים בבחי' מל' כמו ההמשכה ממחשבה לדבור, אך באמת שרש ההמשכה היא מכתר וחכמה כנ"ל בענין אויר, ובענין סופר וספר כו'. והנה אותיות מלשון אתא ואתא מרבבות קדש וכמ"ש בד"ה אני ישנה פי' האותיות שאלוני כו' והיינו המשכה מבחי' סוכ"ע מבחי' יהי שמו הגדול מבורך כו' וזהו דפי' אתה, כפשוטו היינו עצמות אור א"ס ממש, וגם רומז אותיות מא' עד תאו, כי ע"י האותיות ממשיכי' מבחי' סוכ"ע ממש ועד"ז פי' בשה"ש רבה ע"פ נגילה ונשמחה ב"ך היינו בד"ב אותיות התורה, ועיין בזח"א ויצא דקנ"ו סע"ב ע"פ לכן ישכב עמך כו' שכיבה בכל אתר תקונא דנוקבא לגבי דכורא, לאעלא בה ציורא דאתוון כולהו, ודא איהו ישכב יש כב כו' יש עלמא דאתי דכתיב להנחיל אוהבי יש כ"ב נקודה עילאה דאעיל כל כ"ב אתוון רזא דכל אורייתא, ופי' במק"מ יש בינה כב נקודה עילאה היינו חכמה כו' וביאור הענין היינו כמ"ש בד"ה וספרתם לכם אך בשבועות הוא גילוי בחי' חטה שהוא גילוי מה שלמעלה מהדעת והשגה כו' שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום כו' והיינו מפני שהדעת ההוא שנתחדש בתינוק מחמת החטה הוא גילוי הדעת הנעלם כו' כי חטה היא בחי' ד"ב אתוון דאורייתא כו', ועמ"ש מענין אותיות בד"ה שחורה אני אש שחורה ע"ג אש לבנה, ובד"ה

בסידור ע"פ הללוהו ברקיע: ע, א ואילך.
בד"ה אם בחקתי: לקו"ת בחוקותי מו, א ואילך.
בד"ה ועשית ציץ: תו"א תצוה פה, א.
ובד"ה מזוזה מימין: תו"א מקץ מב א ואילך.
בד"ה אני ישנה: לקו"ת שה"ש לג, ד.
בד"ה וספרתם . . אתוון דאורייתא כו': לקו"ת במדבר י, ג ואילך.
בד"ה שחורה אני: לקו"ת שה"ש ד, ב ואילך.
ובד"ה שימני כחותם: שם מה, א ואילך.

שימני כחותם בענין אותיות חותם בולט וחותם שוקע ובביאור ע"פ את שבתותי תשמרו נתבאר שהאותיות שרשן מן הרשימו, ובד"ה ועמדו רגליו שהם אותיות הנמשכים משמו הגדול, וז"ל הפרדס בערך את כו' המלה הזאת הרמז למלכות עם היות שנק' אתה כמו שנבאר יהיה ע"ד ליל לילה נער נערה כדפי' בשער סדר האצילות פרק שני עכ"ל וכ"כ סוף ערך אתה, שהיא נק' את דהיינו אורייתא כו' בהוסיפה טובה על טובתה נק' אתה בסוד נער נערה כו', ויש לבאר עפמ"ש בד"ה תורה צוה בענין היחוד דתשב"כ ותשבע"פ שיש בזה אירוסין ונשואין הארוסין זהו מה שתשבע"פ מקבלת מבחי' אותיות דתשב"כ ואזי נק' את, והנשואין שמקבלת מעצמיות ח"ע ואזי נק' אתה, וע' ג"כ במא"א ערך אתה וערך את.

ותהי לרצון תמיד עבודת בנ"י כי מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע הוא רצון בלי טעם לכן מבקשי' ותהי' כו' וזהו קדוש מובדל ואח"כ ברוך המשכה להיו' ימלוך דכך עלה ברצונו. והנה בתורה יש מדבר ישוב שדה מה* המדבר שבתורה הוא מדרגה היותר גבוה דהיינו הבחי' שאינו מושג ומובן הסודות וטעמי' שבה ואין שום תענוג אך אנו עושי' בלתי שום תענוג עצמו רק מפני רצונו ית' ויש בחי' ישוב שיש תענוג שמשיגי' אלהותו ית' ויש בחי' שדה שמשיגי' מעט וזהו שאמר שמואל החפץ לה' כו' כשמוע בקול כו'.

וזהו בחי' מרגלים דהנה דור המדבר הי' שרשם למעלה מעולם התענוג ולמטה נעשה מזה דור המדבר (נ"ל אין להם חלק לעוה"ב כי גבוה מתענוג כנ"ל), והי' שרשם למעלה מבחי' ארץ כנען שהיא בחי' כניעה עבודה בלי לידע הטעם, ומרבע"ה הי' מ"ה לא רצה שום תענוג רק עבודה תמה הנ"ל והם היו תלמידיו ורצה ג"כ להביאם לבחי' מ"ה וראיתם מה הארץ והערים והעם מדבר ישוב שדה יהי' הכל בבחי' מ"ה שלא ירצו להשיג שום תענוג, והם לא רצו לירד למדרגת כניעה שהם היו במדרגה שלמעלה וזה הי' חטאם שלא רצו להשפיל א"ע ממדרגתם שלא להשיג שום דבר עד שנתגשמו נתהוה חטא גמור ומאסו בא"י הגשמי מחמ' שלא רצו לדבק ולירד ברוחניו' למדרג' ארץ כנען משא"כ מרע"ה ונחנו מ"ה כו'.

ובביאור ע"פ את שבתותי: לקו"ת בהר מג, ב ואילך.
ובד"ה ועמדו רגליו: נמצא בגוכי"ק הצ"צ בביכל ממאמרי תקע"א.
בד"ה תורה צוה: לקו"ת ברכה צז, א.
ותהי לרצון: נדפס מגוכי"ק 1114 קלה, א.
מה: כ"ה בגוכי"ק.

(וצ"ל כיון שהם מדבר התענוג אינו מושג א"כ היינו כניעה, ע"כ צ"ל דהם נמשכו מעולם התענוג להשיג קצת וזהו איש אחד עלמא דדכורא כו' ולכן לא הי' רצו * להשפיל במל' כו' כמ"ש במ"א).

עלינו לשבח, גימ' שור בכור הדר לו להמשיך הדר מלכותו ע"י יסוד שהוא הדר ונק' שור שבח גימ' ש"י יקר, לאדון הכל י"ל עצמות א"ס אשר לך טוב להודות, כי כל בשמים ובארץ נש"ב ע"י העלאה לך ה' הגדולה כו' ומענין וקונה הכל ומענין בכל מכל כל, וזהו אדון הכל, כי הוא ית' למעלה מבחי' נש"ב, ע' במד"ר ומה עלינו לעשות רק להודות נמצא זה שייך על אתעדל"ע ממקום שאין אתעדל"ת מגעת שם ועד"ז ר"ה המלך הקדוש כו'.

ולתת גדולה ליוצר בראשית זהו בע"ס כמו שיעור קומה של יוצר בראשית כמנין ורב כח ע"כ בבחי' זו שייך הבו גודל לאלקינו, גדלו לה' אתי, ועמ"ש בד"ה צדקת פרזונו בפי' הש"ס יומא סט"ב ע"פ האלקים הגדול כו' רב גידל אמר ברוך כו' מן העולם ועד העולם ור"ל המשכת ע"ק בז"א, כי ז"א פירושו זעיר ע"כ שייך הבו גודל להמשיך מע"ק כו'. שלא עשנו, כי אף שחביב אדם שנברא בצלם קאי על כללות מין המדבר, מ"מ שרשם מבחי' פני אדם שבמרכבה וזה ג"כ לחסידי עוכומ"ז, אבל הרשעים נמשכו מבחי' כקוף בפני אדם זח"ב קמ"ח ב', אבל הצדיקים נמשכים מבחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, בצלמנו יחו"ע כדמותנו יחו"ת אתם קרואים אדם, וזהו עשנו נעשה אדם, הוא ולא אנחנו ע"י ל"ת ולו ע"י מ"ע ע' ת"א ר"פ לך, וע' זהר וירא קט"ו ע"פ ויעש ה' לשרה, אף עשיתיו רבוי, מבואר בתרגום דקאי על הגאולה דלע"ל, ככה יעשה לאיש, וע' גמ' כתובות דף ה' סע"א, משפחות האדמה, ע"ד היורדת למטה לארץ, אך אדמה ע"ש אדם, אך כשחוטא נק' ע"ש אדמה וכשהוא צדיק נק' אדם אדמה לעליון, עמ"ש מזה בדרוש מזבח אדמה, חלקנו כהם חלקי הוי' אמרה נפשי, חלק ה' עמו, שחלק מכבודו שנתן מכבודו, ועמ"ש ע"פ וה' האמירך, חטיבה אחת בעולם אחת היא יונתי, שמקבלת שפע הפנימיות אלה

רצו: אוצ"ל: רצו'. [רצונם].
עלינו לשבח: נדפס באוה"ת תבוא ע' תתרסז.
בד"ה צדקת פרזונו: אוה"ת בשלח ע' תרעא.
ת"א ר"פ לך: יא, ד.
בדרוש מזבח אדמה: אוה"ת יתרו כרך ד' ע' ב'תשיט ואילך. ב'תשכא ואילך.
ע"פ וה' האמירך: ראה אוה"ת תבוא ע' תתרעב ואילך.

תולדות נח אלה פסל כו׳ ועד״ז כו׳ כי ונהר יוצא מעדן כו׳ בעה״ג ישבו אבותיכם רק באבותיך חשק ה׳, וגורלינו הגורל בחי׳ מזליה, והחלק בחי׳ הפנימי, וכמ״ש בד״ה יונתי בפי׳ ואנכי איש חלק. לא יושיע, שאין לו תשועה. **כורעים** נה״י וכל ברך לך תכרע ומשתחוים וכל קומה לפניך תשתחוה ומודים השתחוואה פנימי׳ נוטה שמים ע׳ זהר ויגש ע״פ ונוטיהם, וענין עלינו לשבח שיהי׳ שמח בחלקו ע״ד ויספו ענוים כו׳ ואביוני אדם כו׳.

ענין בה״ז צ״ל תחלה ענין בהמ״ז לפי שע״י הלחם שאוכל נתוסף בו מוחין וחיות בנפשו מבחי׳ נוגה, לכך צריך לברך על הלחם ג׳ ברכות שהן חב״ד ובחכמה שורה אור א״ס כו׳ ועי״ז לא ישאר החיות מהלחם בבחי׳ הפירוד, וזהו פי׳ ועל המזון כלומר עליו מלמעלה ממשיכים גלוי אלקות בברכה זו.

(ב) **ועתה** צ״ל ענין בה״ז, שהיא בשלשה, שבכל מקום יש ג׳ קוין ימין ושמאל ואמצעי, וגם האבות הן שלשה, ויעקב הוא ת״ת, שמחבר חו״ג (ע״י שבו מאיר אור א״ס כמ״ש בלק״ת בדרוש בהרת, וגם ארז״ל שאברהם לא ניצול מכבשן האש אלא בזכותו של יעקב, ועוד מעלת שלשה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח, כי ענין העמידה שלא יתמוטט נמשך ומע״ק ע״ד אני ד׳ לא שניתי, לכן זהו דוקא ע״י שלשה דברים, גם יש להעיר מענין שלש רגלים תחוג לי, כמדומה דשם הענין שעיקר היחוד הוא בסוכות דוגמת האשה נקנית בשלשה דרכים בכסף בשטר ובביאה, דיני ממונות בשלשה, אין רבים פחות משלשה כי ע״י השלישי שהוא ת״ת יומשך התכללות המדות וזהו הרבוי, ועד״ז ברכת הזימון שהיא ענין ברכה הנמשכת לרבים דוקא היא אין פחות משלשה שעי״ז דוקא יוכלו להמשיך ממקום עליון יותר.

(ג) **ופי׳** נברך היינו שהמברך זהו קו האמצעי (ה׳ ולכן החיוב שהגדול יברך וגם ת״ח שע״ה מברך לפניו אותו ת״ח חייב כו׳ כי מעלת המברך

בד״ה יונתי בפי׳ ואנכי איש חלק: ראה גם לקו״ת בלק עד, ד. אוה״ת בראשית כ, ב. תנג, א. תבוא ע׳ תתרלז. האזינו ע׳ א׳תרסא. נ״ך ע׳ תשפג. שה״ש ע׳ תקסא. ועוד.

לא יושיע: ע״פ הנוסח בכמה סידורים: שהם משתחוים להבל ולריק ומתפללים אל אל לא יושיע.

ענין בה״ז: נדפס מגוכי״ק 1056 שכה, א. נמצא ג״כ בכת״י מעתיק 1120 קיא, א. והוא קיצורים על ד״ה זה בסידור קב, א ואילך. ראה באוה״ת עקב בארוכה.

בלק״ת בדרוש בהרת: תזריע כג, ג.

מענין שלש רגלים תחוג לי: אוה״ת וירא קו, א.

ת"ת בו דוקא שורה אור א"ס כמש"ל ע') אומר כן לשני הקוין ועי"ז ממשיכים הבריכה, והבריכה ממנה יומשך לכמה בחי' ולכן ארז"ל שלשה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו ד"ת כו' כי התורה היא ג"כ קו האמצעי, ואולי השלשה שאכלו זהו בחי' סגול, והתורה היא סגולתא, ע' ביאור מחר חדש בענין ושלשת תרד מאד וגם י"ל שהתורה היא מעיין הממשיך מהמקור בהבריכה.

(ד) ענין על כוס ש"ב דלעתיד יתנו לאאע"ה לברך ולא ירצה כו' היינו שהוא מיין המשומר בענביו משי"ב, כי יין דעכשיו נמשך מבחי' עה"ד גפן היתה, אבל יין המשומר זהו מבחי' עה"ח, ואפ"ל עוד כי היין דעכשיו ג"כ משמח אלקים כי אלקים הוא הסתר והיין ממשיך גלוי, ועיין מענין שמחה בד"ה מצה זו, שהוא עד"מ שיוצא מאפלה לאור גדול, וזהו ענין שאין אומרים שירה אלא על היין, וזהו שהיין משמח אלקים ע"י שממשיך הגלוי כנ"ל, אבל יין המשומר בענביו מבואר בזהר תרומה דקמ"ז א' שהוא בחי' אלקים חיים ופי' אלקים חיים מבואר בהרמ"ז יתרו דס"ח ע"ב שהוא הבינה ע"ש שמיוחדת עם חכמה אשר החכמה נק' חיים כמ"ש והחכמה תחיה ונרמז זה במא"א ובי"נ גבי יין באות יוד סעיף ואפ"ל שהוא משמח אלקים חיים ע"ד שהיין דעכשיו משמח אלקים כך גדלה מעלת יין המשומר בענביו שישמח אלקים חיים, כי הנה ארז"ל אלו ואלו דברי אלקים חיים, ומ"מ בחי' והוי' עמו שהלכה כמותו גבוה הרבה יותר כי דברי אלקים חיים נמשך ממ"ט שע"ב, אבל והלכה כמותו נמשך משם הוי' וזהו והוי' עמו שהלכה כמותו ואולי זהו המשכה משער החמשים דבינה אשר כתר עליון נק' שער החמשים דבינה, וא"כ אפ"ל שזהו ענין יין המשומר בענביו, ולכן משמח בחי' אלקים חיים וזהו כענין מה שפי' בלק"ת בענין כי טובים דודיך מיין, לפי שהוא הגלוי מלמעלה מסדר ההשתלשלות, אף דשם פי' שזהו גבוה גם מיין המשומר, מ"מ יש ג"כ לפרש שזהו ג"כ ענין יין המשומר המשמח אלקים חיים בפרט עפמ"ש הרמ"ז בלק דקפ"ט ע"פ ותכך כיין הטוב דפי' יין הטוב הוא ח"ס שהוא כחמר טב דשקיט ושכיך על דורדייה, א"כ הוא גבוה מהבינה לכן י"ל שמשמח אלקים חיים, ואפ"ל דאלקים חיים זהו מצד יחוד תדירי דאו"א ויין הטוב המשמח אלקים חיים זהו שממשיך יחוד פנימי דאו"א, מה גם לפי מארז"ל ספ"ה דברכות מאי עין לא ראתה זהו יין המשומר בענביו משי"ב, ופי' עין לא ראתה פי' הרמ"ז בזח"א דף ד' סע"ב שהוא יסוד דעת"י, וא"כ אפ"ל דמה שעכשיו אין אומרים שירה אלא על היין זהו שיר נקבה, אבל מה שלע"ל יאמרו שירה על היין המשומר בענביו משי"ב זהו שיר זכר, ופי' הרמ"ז פ' תשא דקפ"ח ע"ב ע"פ קום בתולת ישראל

ביאור מחר חדש: סה"מ תקס"ז ע' סב ואילך. אוה"ת בראשית כא, ב ואילך.
בד"ה מצה זו: לקו"ת צו יא, ד.
סעיף: יו"ד.
בלק"ת בענין כי טובים דודיך: שה"ש ב, א.

דהל"ל קומי לשון נקבה אלא מורה על שיהי' לע"ל שיר זכר והענין שאין בעתיק בחי' נקבה שהרי כולו פנים כמ"ש הרב ז"ל עכ"ל.

בענין שדוד אמר אני מברך ולי נאה לברך איתא בעין יעקב מהרי"ף (והוא אחרון) וז"ל יש לתת טעם לדוד שאמר לי נאה לברך לפי שדוד הוא נפשו של אדם הראשון והפריש לו ע' שנה משנותיו ואב לבנים הסמוכים על שולחנו הוא יברך על שולחנו עכ"ל. ויש להוסיף דהנה כתי' הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, פי' האריז"ל מאד אותיות אדם ושזהו ענין נשמה לנשמה הנמשך מהכתר, א"כ מאחר שדהע"ה לקח ע' שנה שהם ז"ת דאדם הראשון א"כ הוא בחי' גבוה לכן אמר אני לברך, וע' מענין ע' שנה שנתן אדם לדוד בזח"א וישלח דקס"ח ע"א, ועוד מבואר שם שגם מאברהם ויעקב ויוסף נתנו לו ע' שנה שאברהם חי קע"ה שנה והי' לו לחיות ק"פ שנה כמו יצחק אלא שנתן לדהע"ה חמשה שנה ויעקב חי קמ"ז שנה והי' לו לחיות קע"ה שנה כמו אברהם אלא שנתן לדהע"ה כ"ח שנה, וענין ה' שנה דאברהם הם ה' חסדים כ"ח דיעקב כענין ועתה יגדל נא כח אד' וזהו ענין העונה אישר"מ בכל כחו, ויוסף נתן לו ל"ז שנה שהי' לו לחיות כמו יעקב וחי מאה ועשר שנים אלא שנתן ל"ז לדהע"ה ל' כנגד שלשה ראשונות ז' הם ז"ת וע"ש במק"מ בשם נ"ב מהרח"ו טעם כפל ע' שנה כי ע' שנה שנתן לו אדה"ר זהו לצורך בנין המל' והאבות נתנו לו ע' שנה לצורך זווג המל' והם ה"ג המתפשטים בז"ק דז"א עכ"ל. ואפ"ל באופן אחר כי ע' שנה דהאבות זהו גוף ענין הזווג כי הגבורות י"ל יש בה מצד עצמו ואברהם נתן למ' ה"ח ע"ד וימינו תחבקני, וכ"ח דיעקב כי ע"י יעקב עיקר היחוד שהוא ת"ת קו האמצעי כמ"ש בזח"א פ' חיי דקל"ג ע"א, ויוסף נתן ל"ז כי עיקר יחוד דיעקב זהו ע"י יוסף כמ"ש במ"א ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף, ולכן אמר דוד אני אברך ולי נאה לברך כפל לשון כי בו נכלל המשכת האבות שנתנו להם כוס של ברכה ואמר כ"א טעמו שאינו רוצה לברך, והרי נכללו בו, ועוד זאת שנכלל בו מאדה"ר וגם מיוסף וזהו הכפל לשון אני אברך ולי נאה לברך.

במ"א ע"פ אלה תולדות יעקב: ראה סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרעז ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם). אוה"ת וישב רסט, א ואילך.

לבאר מ״ש בסידור גבי דרושי חתונה בד״ה רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת פ״ב דכתובות די״ז ע״א ותוכן הדרוש ענין אדעתי׳ דנפשי׳ ולשמה וזהו ע״ד נשים דעתן קלה ובקידוש דשבת ממשיכים הדעת ולכן נותנו כנגד לבו והדעת מחבר השכל עם המדות, כי הנה בגילוי המדות והדבור אין השכל מאיר כמו במח׳ שזהו ע״כ יעזוב איש ז״א את אביו ואת אמו חו״ב ודבק באשתו הוא הדיבור, אך ע״י היין המשמח מחבר השכל עם המדות וזהו ר״ש בר ר׳ יצחק מרקד אתלת להמשיך הדעת לנוק׳ כנס״י (עמ״ש מזה בענין הלולב שהוא ג״כ להמשיך הדעת לנוק׳) ולכן רב ששת חדאי נפשאי בבחי׳ שמחה לך קראי שגם בהדבור יהי׳ הדעת מאחר שהדבור בביטול.

ובספר הפלאה בכתובות שם פי׳ וז״ל מרקד אתלת פרש״י שלשה בדין וידוע דשלשה בדין של הדס מרמזין לג׳ אבות (הג״ה ובמד״ר פ׳ אמור פ״ל וענף עץ עבות זה הקב״ה שנאמר והוא עומד בין ההדסים י״ל ע״ד והוא יושב פתח האהל שפירש בזח״א ר״פ וירא צ״ח א׳ והוא היינו בחי׳ הוא דא עתיקא כן ביאר הרמ״ז שם דר״ל התגלות אור הכתר וע׳ מענין והוא דא עתיקא בתו״א ר״פ לך לך וכן במן נאמר מן הוא כמ״ש במ״א ועד״ז פי׳ והוא עומד בין ההדסים שהאיר בחי׳ בינה שבה התגלות עתיק הנק׳ הוא בין ההדסים חג״ת דז״א ג׳ אבות וכמ״ש בדרוש ברכת הזימון בשלשה שכשהם שלשה ממשיכים בחי׳ הבריכה כו׳ וכענין מי ברא אלה וכענין מ״ש בבה״ז פ׳ עקב בשם הפע״ח בפי׳ בא״י אמ״ה כו׳, ותוכן הענין כי מבטן מי יצא הקרח רקיע כעין הקרח דע״ג חיוון עילאין פרסא מפסקת בין בינה לז״א וכשבוקע הפרסא זהו ענין והוא עומד בין ההדסים. גם ע״ד הנזכר בת״א פ׳ יתרו בענין האבות הן הן המרכבה שממשיכים עי״ז גילוי אור הכתר וזהו והוא עומד בין ההדסים וזהו וענף עץ עבות זה הקב״ה שנמשך גילוי אוא״ס הקו וחוט ע״י מרכבתא עילאה שהם הדסים, גם במד״ר שם פי׳ ג׳ שורות של ת״ח, וידוע ענין ישורון ל׳ שורות שורות הם ג״כ ג׳ קוין חג״ת ובכל שורה כ״ג ג״פ כ״ג עולה ס״ט כמנין הדס גם כ״ג כמנין חוט והוא בחי׳ ו׳ דקדושה שנמשך מבחי׳ האי חוטא יקירא קדישא הנק׳ מזלא בזח״ג נשא קל״ד א׳ דהיינו מזל ונוצר חסד אותיות צנור וא״כ ג׳ פעמים כ״ג היינו ג״פ קדוש ג׳ פעמים חוט הא׳ ההמשכה ממזל ונוצר חסד בחו״ב הב׳ ההמשכה

לבאר מ״ש בסידור: נמצא בהכת״י: 225 רכה, א. 649 קנה, ב. 1079 רכה, א.
בסידור . . בד״ה רב שמואל: קכח, א ואילך.
עמ״ש מזה בענין הלולב: סידור רסג, ג ואילך.
בתו״א ר״פ לך לך: יא, סע״ב ואילך.
בדרוש ברכת הזימון: סידור קב, א. וראה לעיל ד״ה ענין בה״ז.
בת״א פ׳ יתרו: עב, ד ואילך.

מחו"ב בז"א הג' מז"א בנוק' ע' ביאור ונקדשתי בתוך בנ"י בענין ג"פ קדוש, וא"כ הדס כולל ג' בחי' חוט הנ"ל, ועמ"ש מענין ג' שורות ג' קוין עפ"י מאמר הזוהר פ' בראשית די"ח בענין יקוו המים.

קיצור. וענף עץ עבות זה הקב"ה שנאמר והוא עומד בין ההדסים כי חג"ת מרכבתא עילאה מחברים בחי' חו"ב לבחי' הכתר וזהו והוא עומד כו' הוא עשאנו, וע' במד"ר ע"פ אית לן חד הוא עדיף מכולהו הוא ה' אלקינו, וזהו ג"כ כי הוי' הוא האלקים כמ"ש במ"א ע"פ הוא אהרן ומשה, עכ"ה) והי' כוונת ר' יהודא בר' אילעי להמשיך עליה חוט של חסד מבחי' אברהם ולכך אמר כלה נאה וחסודה (הג"ה, עמ"ש מענין חוט של חסד בתו"א בד"ה ויהי מקץ ובד"ה חכלילי, שי"ל חוט של חסד הוא בחי' ונוצר חסד מזל השמיני שממנו נמשך האור בחכמה שהיא התורה והיינו מדה כנגד מדה כי ע"י עסק התו' ממשיך אוא"ס בחכ', ולכן תורת חסד זהו תורה לשמה ועי"ז ג"כ חוט של חסד משוך עליו, ועמ"ש מענין חסד ע"פ אם כסף תלוה, וגם אהרן שושדמ"ט ממשיך בה חוט של חסד ואזי נק' וחסודה ונאה וחסודה י"ל ע"ד ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ, עכ"ה) ורב שמואל הי' כוונתו להמשיך עליה מבחי' ג' אבות (הג"ה עמ"ש בפי' מקדש ה' כוננו ידיך בביאור ע"פ נשא ובענין פי' באר חפרוה שרים בד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר ובענין שבת שי"ן בת שהמל' מקבלת מג' קוין, עכ"ה) ואפשר דירמוז בזה מ"ש בזהר בפסוק וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן דא אברהם ולילה בעמוד אש בחי' יצחק כו' ע"ש. ולעיל מיני' פי' הזהר לנחותם הדרך דא יעקב כד"א ויעקב הלך לדרכו עמ"ש מזה בתו"א ס"פ ויצא סד"ה וישכם לבן (הג"ה, בזח"ב פ' בשלח דמ"ו ע"ב ואיתא שם בזהר ואי הכי יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב והוי ר"ל השם הוי' זהו ת"ת מדת יעקב וכן פי' במק"מ שם, עכ"ה) וכיון דאיהו כליל ימינא ושמאלא כחדא לכן זכה לעמודא דנורא עכ"ל הספר הפלאה עם הגהות וע' פרד"ס ערך עמודי האש ובמא"א עיין ט"ז.

ביאור ונקדשתי: לקו"ת אמור לג, ב ואילך.

עפ"י מאמר הזוהר . . יקוו המים: סה"מ תקס"ח ע' תסא ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם בח"ב ע' תתמא).

במ"א ע"פ הוא אהרן: ראה אוה"ת וארא ע' רכו.

בתו"א בד"ה ויהי מקץ: תו"א לב, ב.

ובד"ה חכלילי: ראה אוה"ת לך לך תשד, א. (וש"נ לתו"א מח, א ואילך).

ע"פ אם כסף: אוה"ת משפטים ע' א'קנג־א'קעב.

בביאור ע"פ נשא: לקו"ת כא, ב ואילך.

בד"ה אז ישיר ישראל: לקו"ת חוקת סא, ד. סד, ב.

ובענין שבת שי"ן בת: ראה סידור קפח, ד. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שסא (ובהמ"מ שם). וע' רמג. ועוד.

בתו"א . . סד"ה וישכם לבן: כד, ב.

קיצור. ריה״ו המשיך מבחי׳ חסד במל׳ ור״ש המשיך מכל ג׳ בחי׳ חג״ת ועמ״ש בפי׳ אהבת כלולותיך שכלולה מג׳ האבות שנאמר בכל א׳ בחי׳ בכל מכל כל בזח״ג פ׳ אמור דק״ב ע״ב ובפ׳ פנחס דרג״ז ע״א וע׳ בזהר ס״פ צו בפי׳ ואגודתו על ארץ ועי״ז הבונה בשמים מעליותיו כו׳ ולכן מרקד אתלת דוקא.

ב) **והנה** בענין מש״כ בענין מעיקרא אדעתיה דנפשיה יש להקדים מ״ש בד״ה ועשו להם ציצית בפי׳ עוטה אור כשלמה שהתו׳ היא הממוצע בין אוא״ס להעולמות כו׳. וכמו״כ ע״י התו׳ יוכל הנשמה להשיג אלקות ועמ״ש בת״א פ׳ חיי בד״ה יפה שעה א׳ בתשומע״ט, ומ״ש בד״ה לבסומי בפוריא דרוש השני בענין כאשר יאמר משל הקדמוני שהתו׳ היא משל להשיג עי״ז בחי׳ קדמונו של עולם. וזהו אדעתא דנפשי׳ קא עביד לקשר נפשו בהתורה ואח״כ עוסק בתו׳ לשמה לשם התורה להמשיך גילוי אוא״ס בהתו׳ שהיא חכמה כמ״ש סד״ה ועשית בגדי קדש לאהרן, ועמ״ש בד״ה שה״ש ומ״ש בד״ה וכל בניך למודי הוי׳ בפי׳ על שלא ברכו בתורה. וכדי לבאר הענין ההפרש בין אדעתא דנפשי׳ לעוסק בתו׳ לשמה שזהו ע״ד ההפרש בין ע״מ לקבל פרס לבחי׳ שלא ע״מ לקבל פרס כמ״ש בלק״ת פ׳ תזריע בד״ה שוש תשיש שזהו כענין ההפרש בין נשים דעתן קלות לבחי׳ דכר שהוא הדעת החזק ע״כ הקדים כוונות הקידוש שהוא להמשיך הדעת במל׳.

קיצור. מעיקרא אדעתא דנפשי׳ לקשר נפשו בהתו׳ כי התורה ממוצע בין אוא״ס לנבראים. ואח״כ עוסק בתורה לשמה להמשיך אוא״ס בחכמה.

ג) **והנה** ענין קידוש על היין הכוס זהו תושבע״פ והיין יינה של תורה פנימיות התו׳, הנה כוס גימ׳ אלקים והוא כמו הדבור הוא כלי שבו נמשך השכל והמדות והיין משמח אלקים כי נכנס יין יצא סוד, פי׳ סוד ה׳ ליריאיו, פי׳ סוד הוי׳ היינו כנודע מענין כי אל דעות שמלמטה למעלה מבחי׳ ש׳ אלקים הנה למטה היש כו׳, אבל מבחי׳ ש׳ הוי׳ הרי למעלה היש וכל מה שלמטה כלא חשיב, וזהו גילוי סוד הוי׳ לכן הוא משמח אלקי׳ ע״י שממשיך יחוד הוי׳ באלקים ואזי נק׳ אלקים חיים. וזהו חמרא וחיי כו׳ גילוי פנימיות החיות שגם מלמטה למעלה יהי׳ כמו מלמעלמ״ט. ובמד״ר פ׳ יתרו ס״פ כ״ז נעשה ונשמע ב׳ כוסות היינו כי כוס נק׳ ג״כ השכינה יסוד דנוק׳

בד״ה ועשו להם ציצית: סידור ג, ד ואילך.
בת״א . . בד״ה יפה שעה: טז, א.
בד״ה לבסומי בפוריא: צח, ב.
סד״ה ועשית בגדי: תו״א פב, סע״ג ואילך.
בד״ה שה״ש: לקו״ת א, ג ואילך.
בד״ה וכל בניך: לקו״ת פ׳ ראה כט, א.
בלק״ת . . בד״ה שוש תשיש: כ, ב.

והוא בחי' כלה, ויש שכינתא תתאה מל' ושכינתא עילאה בינה, והם ב' כוסות הנ"ל, ביטול רצון שבבחי' נעשה וביטול רצון שבבחי' נשמע ועי"ז נמשך ב' כתרים, ועמ"ש בפי' שב"ע ושכ"ת בלק"ת בד"ה שה"ש שהם ב' בחי' מס"נ הא' למס"נ באחד כלה שארי ולבבי הב' בחי' ובכל נפשך ע"ד כלתה נפשי לחצרות כו'. ואפ"ל כי בינה נק' אלקי' חיים ומל' נק' אלקי' סתם, וזהו ב' כוסות הנ"ל אשר כל כוס גימ' אלקים. וכמו"כ ההמשכה היינו כי יש ב' שמות הוי' הא' בחי' סוכ"ע ונק' ע"ק הב' ממכ"ע ונק' ז"א וע"י כוס דנעשה ממשיכים משם הוי' דע"ק באלקים דבינה וע"י כוס דנשמע ממשיכי' משם הוי' דז"א במל'. וזהו ענין כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ולגבי ע"ק נחשב ז"א כמו יחו"ת לגבי יחו"ע ושייך ע"ז ג"כ בחי' כי אל דעות כו' כמ"ש בלק"ת פ' ראה בביאור ע"פ כי תשמע בקול בענין לעשות הישר כו' ישר יחזו פנימו כו'. ועכ"פ כל כוס הוא ביטול כלי ריקן, וכן בעסק התושבע"פ שנק' כוס צ"ל מה להלן באימה ויראה ורתת וזיע כו'. והנה כתיב כוס ישועות אשא שדוד מגביה כוס דמל' לחברו ולהעלותו לקבל ג"כ מבחי' בינה.

קיצור. ענין הכוס תושבע"פ כוס גימ' אלקים והיין משמח אלקים יצא סוד הוי' ליראיו ב' כוסות דנעשה ונשמע שכינתא עילאה ושכינתא תתאה כלה שארי כלתה נפשי. וכמו"כ ההמשכה ב' שמות הוי' בבחי' ב' שמות אלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כוס ישועות אשא.

ד) **וזהו** ענין וחכך ביין הטוב הולך לדודי ענין חיך וגרון הוא יחוד חו"ב, כי הדבור שרשו מהחכ' כמ"ש באגה"ק ע"פ ויעש דוד שם והמשכת החכ' הוא בהחיך שהוא יסוד שבחכ' שבחיך הוא הטעמים בחי' חכמה מ"ט דר"מ כו' וע"כ אותיות גיכ"ק מהחיך הם גבוהים מכל האותיות לכן חכו ממתקים, וכמ"כ וחכך כיין הטוב פי' יש סתם יין המשמח אלקים ע"י שממשיך סוד הוי' כנ"ל, אך יין הטוב ממשיך משם הוי' דלעילא וכמ"ש הרמ"ז פ' בלק דקפ"ט שסודו ההמשכה ממ"ס דא"א שנק' כחמר טב דשקיט כו', והוא הולך לדודי לז"א שם הוי' שבבחי' ממכ"ע למשרים שיומשך ממנו למל' חיבור ב' דיעות. וזהו ענין הקידוש על היין שסודו המשכת הדעת להמשיך בחי' הולך לדודי למישרים והוא ענין ישראל מקדשי שמך בד"ה אוסרי לגפן ובזח"ג אמור צ"ה א' זכור את יום השבת לקדשו ותנינן זכרהו על היין בגין דיין חדוותא דאורייתא פי' במק"מ היין שהוא בינה משמח לז"א הנק' תורה, ובסידור שער המועדים האריך בפי' מאמר זה שע"י היין

בלק"ת בד"ה שה"ש: א, א ואילך.
בלק"ת.. ע"פ כי תשמע: כד, ב.
בד"ה אוסרי לגפן: תו"א מו, ב.
ובסידור שער המועדים: רכא, ד.

דבינה נמשך מבחי' חכ' הנק' קדש בז"א וזהו זכור את יום השבת לקדשו. ויש לפרש פי' זכרהו שתעשה אותו בחי' דכר, כי שמור דשבת היא לנוק' ונשים דעתן קלות אות ה' נק' אתא קלילא, וזהו ג"כ ענין קדשים קלים משא"כ בינה נק' קדה"ק ע' זח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב ובינה נק' דכורא יובל דכרא הוא וע"י הקידוש ממשיך במל' ג"כ בחי' זו. וזהו זכרהו ע"ד למען תזכרו שתהי' בבחי' זכרים, וזהו כענין שקראה אמי ואזי קל למעליותא ע"ד הוי קל כנשר כו' ונשר הוא שכינתא עילאה כו' עליות המל' שלא בהדרגא כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי שהרי אם תגביהי כנשר כו' זהו בבחי' דקמי' כחשיכה כאורה כו' אלא משם אורידך נאום הוי' אבל בקדושה כנשר יעיר כו' הוי' בדד ינחנו כו'. ועד"ז יש לפרש ענין קערת כסף מאה ושלשים משקלה שיהי' בבחי' קל כנשר וכן לע"ל יעלו אבר כנשרים הקב"ה עושה להם כנפיים כנשרים ועי"ז שטים ע"פ המים למעלה מבחי' חכמה כמ"ש במ"א ע"פ מזמור שיר ליום השבת. וזהו זכרהו על היין להמשיך בו דעת חזק כמו דעת דדוכרא, והיינו ע"י יין הטוב הנ"ל שממשיך התחברות כי אל דעות כו' כנ"ל.

קיצור. ענין וחכך חכמה שבמל' גיכ"ק כיין הטוב הממשיך משם הוי' דלעילא אשר הולך לדודי למשרים שיהי' מקדשי שמך זכרהו שיהי' כנ"י בבחי' זכר כמו שכינתא עילאה ומבחי' דעתן קלות יהי' קל כנשר ואשא אתכם על כנפי נשרים וזהו על היין דקידוש.

ה) **וכאן** בסידור פי' שדעת הנמשך הוא ג"כ מבחי' דעתן קל עטרא דגבורה רק שהוא פנימיות הדעת. וע' בלק"ת פ' חוקת בד"ה ויקחו אליך פרה בענין שהאשה כשרה לקדש ובע"ח שער השמות פ"ו בפי' מ"ש בזח"א ד"ח ע"א כל יומי שתא אקרי אל והשתא אקרי כבוד אל פי' כבוד אל גימ' ס"ג שבשבועות וכן בשבת נמשך בה דעת פנימי' משם ס"ג הובא בהרמ"ז פ' בראשית שם ושם ס"ג הוא בבינה, והיינו ע"ד הנ"ל שזהו בבחי' שקראה אמי, ומבואר בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש הראשון. גם כבוד אל, היינו ע"ד כבוד עילאה שלמעלה היש כו' וכמ"ש בפי' ברוך כבוד ה' ממקומו. וזה שארז"ל נותנו כנגד לבו ונותן עיניו בו כו', פי' כנגד לבו ע"ד לבבתני אחותי כלה וכענין עץ הדר באילנו בתוונא דליבא יתיב ונותן עיניו בו. הנה עין גימ' ק"ל, אך שני עיניו זהו ע"ד לעשות הישר בעיני ה' שיהי' ד"ת דיחו"ת כמו יחו"ע כו'. ועמ"ש בפי' כדרך שבא

ע"פ מזמור שיר ליום השבת: יהל אור ע' תשכא ואילך (הוצאת קה"ת, תשד"מ).
בלק"ת . . בד"ה ויקחו: ס, ג ואילך.
בת"א . . בד"ה רני ושמחי: לו, א ואילך.
לעשות הישר בעיני ה': ראה לקו"ת פ' ראה כג, ד ואילך.
בפי' כדרך שבא ליראות: סה"מ תקס"ד ע' צה. אוה"ת בשלח ע' תעח.

ליראות כו׳ בשתי עיניו כו׳. ועמ״ש בענין המשכת הדעת לנוק׳ ע״י הלולב שהדעת הוא פנימיות המדות וגם ממשיך בהם בחי׳ אין שממשיך מג״ר חב״ד בז״ת ועיקר הביטול הוא בג״ר, וז״ש באליהו והשיב לב אבות חב״ד על בנים ז״ת כו׳ כי ד׳ מינים שבלולב יש בהם בחי׳ אין, ועמ״ש בזח״ג פ׳ שלח קנ״ח ב׳ בפי׳ היש בה עץ אם אין כו׳. וגם זהו ענין שיהי׳ השם שלם שיומשך בחי׳ י״ה בו״ה, וזהו ג״כ ענין מי ברא אלה, ועמ״ש בד״ה החלצו מאתכם פי׳ שלום בפמשמ״ע ע״י ד״ע ושלום בפמשמ״ט ע״י ד״ת, ועמ״ש מענין ד״ע בתו״א פ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים כו׳.

קיצור. ענין דעת פנימיות נק׳ כבוד אל וענין נותנו כנגד לבו ונותן עיניו ב׳ בחי׳ לעשות הישר בעיני וכנ״ל ס״ד בענין הולך למשרים וענין לולב המשכת הדעת בחי׳ אין לו לב וד״ע וד״ת שלום בפמשמ״ע ושלום בפמשמ״ט וכענין ב׳ כוסות הנ״ל ססע״י ג׳.

וי״ו) **והנה** פי׳ ע״כ יעזוב איש כו׳, איש היינו ז״א ובגילוי המדות להשפיע בדבור מסתלק השכל, וזהו את אביו ואת אמו כו׳, וע׳ מזה בזהר ויצא דף, שזהו ענין ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, והיינו בירידות המדות לברר בבי״ע כו׳. וכן בבחי׳ ריקוד ג״כ עוזב השכל כו׳, והריקוד הוא בבחי׳ כלה כשם שאני רוקד כו׳ ג׳ דילוגין כנגד ג׳ עולמות בי״ע כו׳ ההרים רקדו כאילים בחי׳ אה״ר כו׳. אך רב שמואל מרקד אתלת המכוון שימשיך הדעת בהריקוד כדי להאיר בה הדעת וזהו אתלת דוקא, כי המל׳ מצד עצמה יש בה רק שני מוחי׳ חו״ב ודעתה קל כנ״ל, וע׳ בכוונות אכילה עיוהכ״פ ובפרט בימי החול שהדעת משם ב״ן רוח הבהמה היורדת למטה בבי״ע וכמו חיות המרכבה נק׳ בשם בהמה לגבי הדעת דאצי׳ ואינו ערוך לדעת דאצי׳ כו׳. ואפשר להעיר מזה לפסוק אם לא תדעי לך היפה בנשים שאין רק דעת קל כו׳. ובנ״ד פי׳ אם לא תדעי כי הייחוד נק׳ והאדם ידע וכשאין יחוד נק׳ אם לא תדעי. וכן נת׳ בד״ה ביום השמע״צ ע״י לולב ומיניו ממשיכים דעת בכנ״י כדי שיהי׳ היחוד בשמע״צ, ולכן רשב״י מרקד אתלת להמשיך בהכלה דעת כדי שיהי׳ היחוד ונועדתי ומלאה הארץ דעה כו׳. ועמ״ש מזה בת״א בביאור ע״פ ואלה המשפטים דמשה לפי שהוא ד״ע המשיך דעת גם בבחי׳ בהמה, כמו״כ יובן ענין רב שמואל בר ר׳ יצחק

בענין המשכת הדעת לנוק׳: סידור רסג, ג ואילך.
בד״ה החלצו: לקו״ת מטות פו, א.
בתו״א.. ע״פ מים רבים: יט, א ואילך.
בזהר ויצא דף: קמח, ב.
ובנ״ד: = ובנשמת דוד.
בד״ה ביום השמע״צ: לקו״ת שמע״צ פב, ג.
בת״א.. ואלה המשפטים: עו, ב ואילך.

שהי׳ מבחי׳ דעת דגדלות המשיך דעת בבחי׳ כלה, וזהו מרקד אתלת דוקא. ועמ״ש בד״ה יחיינו מיומים בענין וביום השלישי יקימנו, ומ״ש בד״ה מחר חדש בפי׳ ושלשת תרד ובענין והשלישית יוותר בה במד״ר ס״פ ואתחנן, ומ״ש ע״פ נאוו לחייך בתורים שזהו ענין והייתם לי סגולה ג׳ נקודות וכן תור ג׳ קוין, וזהו ובהגיע תור אסתר דהכל להמשיך ג׳ קוין במל׳. וזהו ענין ג״פ קדוש שהוא ג״כ המשכת הדעת כמ״ש בד״ה ואלה המשפטים.

קיצור. ענין והייתם לי סגולה להיות בבחי׳ ושלשת, ובהגיע תור ע״י ג׳ קוין תו׳ ועבודה וגמ״ח, ויש ג׳ בחי׳ בשיר וכן בהריקוד ג״פ אך בחול הדעת משם ב״ן ונק׳ רוח הבהמה היורדת, וכדי שתהי׳ בחי׳ כלה כלתה נפשי עליי׳ מבחי׳ בהמה בבחי׳ אדם צריך להמשיך דעת, וזהו מרקד אתלת. ועמ״ש מענין משה שממשיך דעת בבחי׳ זרע בהמה ג״כ.

ז) **וכבר** כתבתי לעיל בשם הפלאה מרקד אתלת להמשיך בה מבחי׳ ג׳ אבות, היינו שבחי׳ מרכבתא עילאה דאצי׳ יאיר במרכ״ת להיות ששם עלו שבטים שבטי י״ה, גם והוא עומד בין ההדסים להמשיך בחי׳ והוא כחתן שבחי׳ הוא שהוא ע״ק יאיר בז״א הנק׳ חתן, גם קבלתה מג׳ האבות זהו ע״ד תפלת ערבית בזהר חיי קל״ג א׳. ענין אהני לי׳ שיטתא לסבא שוט של הדס פי׳ שבט שיהי׳ ע״ד ששם עלו שבטים. וענין אהני לי׳ י״ל שיהי׳ ע״ד והוא עומד בין ההדסים ומשם נמשך עמודא דנורא, עמ״ש בענין בראשית בריש אש. שיטתי׳ מנהג מל׳ נק׳ שטה כמ״ש במא״א. והנה הרי״ף כ׳ והני כולהו שטה נינהו ולית הלכתא כוותייהו, הענין ע״ד ר״א שהי׳ גדול מכל החכמים ואעפ״כ אין הלכה כמותו משום לא בשמים היא, ומבמ״א שמים הם מקיפים סוכ״ע ושם הענין כדברי ר״א שהי׳ יחיד בדורו. אלא שלמטה הדור אין יכולים לקבל מבחי׳ מקיפים אלו רק מהאו״פ ששם השגת חכמי דורו כו׳. וזהו ענין שטה דאין הלכה כן, ומ״מ אדרבה ענינם נמשך ממקום גבוה. ועד״ז הו״ע שיטתא לסבא הנהגה שלא לפ״ע סדר העולם המלובש בסדר והדרגה ושרשו מעה״ד טו״ר כו׳ ולא ראוי לזלזל כבודו כו׳, אבל שיטתי׳ מנהגו מבחי׳ שלמעלה מהדרגה אנהגך אביאך כו׳, וכענין שביל היחיד שאינו דרך כבושה לרבים, ושרש השבילים מל״ב נתיבות החכ׳ כו׳. ועד״ז אמר ר״ש אפשר אדם חורש בשעת חרישה כו׳, ורי״ש אמר הנהג בהן מנהג דרך ארץ כו׳, והיינו שכן

בד״ה יחיינו מיומים: לקו״ת ר״ה סד, א.

בד״ה מחר חדש: סה״מ תקס״ז ע׳ נו. סב. (ואוה״ת בראשית ד, ב ואילך).

בד״ה ואלה המשפטים: תו״א עה, סע״ב ואילך.

בענין בראשית ברית אש: ראה סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ א׳ג ואילך. אוה״ת בשלח ע׳ תרפג.

ומבמ״א שמים הם: סה״מ תקס״ג ע׳ כא ואילך. אוה״ת לך לך כרך ד׳ תשלא, א ואילך.

דרך הרבים, אבל ר"ש אמר ענינו ע"ד שביל היחיד כו', והלכה כרי"ש, וד' ר"ש הם שיטה. עמ"ש ע"פ שלש רגלים רגילות ואנכי תרגלתי זהו מנהג. וענין שטות ע"ד מדוע בא המשוגע המשוגע הזה אליך, כי ענינו היפך עה"ד טו"ר, וכן בשאול ויפשט את בגדיו. וזהו באהבתה תשגה תמיד, שוגה ופתי יאמין, ולגבי הקב"ה הכל כפתאים וזהו ואתם צאני אדם אנחנו ונמשכים אחריך כבהמה בהמה רבה מל' דא"ק שלמע' מבחי' אדם חו"ב בהמות הייתי עמך, בתו"א סד"ה ואלה המשפטים ובד"ה ויאכילך את המן. ולכן הארון מעצי שטים כי ח"ע היפך שכל אנושי הנמשך מעה"ד טו"ר. והנה יש ג"כ שטות דקליפה, אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והוא מק"נ, ולע"ל ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים. ולכן ע"י שטותי' דקדושה המשיך עלי' המל' מק"נ הנק' נחל השיטים כו', ושאדרבה יתהפך להיות והשקה את כו'.

ב) מעיקרא אדעתי' דנפשיה ג) ענין כוס יין דקידוש וענין ב' כוסות דנעשה ונשמע ד) וחכך כיין הטוב כו' זכור כו' לקדשו ה) דעת פנימי' מס"ג והחיצון מב"ן נותנו כנגד לבו ונותן עיניו בו שלום בפמשמ"ע ושלום בפמשמ"ט וקישור וחיבור פמשמ"ע בפמשמ"ט והשיב לב אבות כו' וי"ו) מרקד אתלת סגולה תורה ג"פ קדוש אחר להמשיך הדעת ועיקר היחוד נק' ע"ש הדעת והאדם ידע כו' ז) אהני' לי' שיטתי' כו'.

להבין שרש ענין הברכה דיוצר האדם שפותחת בברוך והברכה אשר יצר האדם שפותחת בברוך וחותמת בברוך יש להקדים תחלה הקדמה אחת הידוע בענין הצמצום הנז' בע"ח שבו יתורץ קושיי' הפלסופי' על לשונות ההתפעלות שנאמרו בתורה עליו ית' כמו מדת הרחמים אל רחום וגם מדת הכעס כמ"ש נוקם הוי' ובעל חימה ומדת השמחה כמ"ש כאשר שש ה' כן ישיש כו'. שכל בחי' אלו לא יתכנו כלל בו ית' מצד שני טענות חזקות, הא' כיון שבאמת אין עוד מלבדו וכולא כלא ממש חשיבא ואין לך דבר שחוץ ממנו א"כ איך יתפעל מפעולת הנבראים כיון דכלא חשיבא ולא שייך התפעלות רק באדם שהוא בע"ג הוא יתפעל מן המשתווה בערכו וירחם עליו וגם ישתנה במדות פעמים בחסד פעמים בדין, משא"כ בו ית' שהוא בבע"ג ואין לבע"ג ערוך אליו כלל וכלל א"כ איך שייך התפעלות שמחה או כעס עליהם, וגם לא שייך אצלו רצון כלל כי כלום חסר כו'. והב' שהרי ההתפעלות הוא שינוי בתכונת הנפש ולא יתכן כלל זה בו ית'

בתו"א סד"ה ואלה המשפטים: עו, א.
ובד"ה ויאכילך: לקו"ת עקב יג, ג.
להבין שרש ענין: נדפס מכת"י: 33 שעג, א. נמצא גם בהכת"י: 534 שנט, א. 933 שמ, א. 1209 תכב, א.
מאמר זה הוא בשינויים ובתוס' הגהות מסידור קלה, ג ואילך (ביאור על ד"ה להבין בברכת חתנים מה שבברכת יוצר האדם).

כמ"ש אני הוי' לא שניתי. אך הענין דגדולה מזו י"ל, והוא בענין התוארים הגשמיי' שנז' בתו' כמ"ש עיני ה' ותחת רגליו כו' לא שלח ידו כו', וכתיב על הכסא כמראה אדם, והלא כתיב כי לא אדם הוא כו'. ויובן כ"ז בהקדים תחלה ענין ע"ס דאצי' מהו ומהו ההפרש בין אצי' שהוא אלקות לבריאה שהוא יש מאין. גם קשה איך שייך לומר שהאצי' הוא אלקות כיון שהם ע"ס והוא ית' אחד יחיד ומיוחד ואין שייך בו התחלקות י' בחי' ח"ו. והנה בפרד"ס שער עצמות וכלים הביא מחלוקת המקובלים אם הע"ס הן עצמות או כלים, והוא השיג על שניהם, כי לדברי האו' שהן עצמות אלקות ואין כאן אלא עצם א' פשוט בתה"פ הוא הא"ס ב"ה ומה שנק' חסד היינו כשמשפיע חסד אזי מצד הפעולה אנו מתארים בו ית' חסד כו' כמ"ש שם פ' שני והוא השיג ע"ז ספ"ג כו', א"כ לא ימצאו הספי' רק כ"א בזמן הפעולות כו'. ובאמת דברי האו' שהן עצמות הן קרובים לדברי הפלסופי' האו' בענין לשונות ההתפעלות שנאמרו בתו' הכל משל הוא כמ"ש הרמב"ם ספ"א מה' יסודי התורה, והכוונה במשל זה הוא רק שממנו ית' בא פעולה כפעולות המסתעפי' מן השמחה והכעס, אבל לא שיש באמת למעלה שמחה או כעס ח"ו. וכך ממש הם דברי האומר בענין הע"ס שאין להם מציאות רק מצד הפעולות כשבא ממנו ית' פעולת חסד יתארהו בשם חסד כו'. וזהו ענין אומרו שהן עצמות ר"ל שאין כאן רק עצם א' הפשוט בתה"פ כו'. והפרד"ס השיג ע"ז מפני שבודאי מובן מס' הקבלה שהע"ס יש להן מציאות אחר שנאצלו לא בעת הפעולה לבד כו'. וא"כ לדבריו יהיו לשונות ההתפעלות שנאמרו בתורה אמיתית ממש כמו שרש מציאות לע"ס חסד דין רחמים כו'. אמנם השיג ג"כ על דברי האומר שהן כלים לבד אלא שהן עצמות וכלים יעו"ש. אך לפי קבלת האריז"ל הכלי' ג"כ הן הן אלקות ממש רק שמ"מ הן למטה מבחי' העצמי' והתהוותן הוא ע"י הצמצום הנז' בע"ה.

(נת' קושיי' הפלסופים בענין התפעלות איך שייך בו ית' שמחה וכעס וב' טענות ע"ז שיש להבין גדולה מזה ענין יד ורגל כו' ע' רמב"ם פ"א מה' יסוה"ת שהכל משל וכן דברי האו' שע"ס הן עצמו', משא"כ לדעת הפרד"ס והאריז"ל שהן עצמות וכלים ויש להן מציאות אף שלא בשעת ההשפעה כו' אך התהוות הכלים ע"י הצמצום).

ב) **וביאור** הענין יובן בהקדים פי' ל' אצי' שהוא מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה. כי הנה ע"ס דאצי' נק' עשר תיקונין בזהר דתיקונין הוא לבוש ותכשיט וכמ"ש לא ילבש גבר ות"א לא יתקן כו'. והיינו להיות התלבשות א"ס ב"ה בחכ' דאצי' בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא. פי' שעדיין חכ' זו אינה כחכ' הידיעה דבריאה אלא נק' חכ' לפי שהיא מקור לחכ' דבריאה, וכמו שמתיקות התפוח נלקח מהמזל המכה בו כו' שמ"מ מתיקות שבמזל הוא רוחני' כו' כמ"ש במ"א, ולכן חכ' דאצי' הוא אלקות שהחכ' שהיא הכלי מתאחדת עם האור הוא העצמי' המתלבש בה כו' (ודמיון לדבר השכל

שבאדם שמלביש להנפש הפשוט׳ כו׳). משא״כ חכ׳ דבריאה הוא בחי׳ דבר נפרד, ועד״ז יובן ג״כ בענין חו״ג דאצי׳ שנק׳ כן ע״ש שמהן נתהווה חו״ג דבי״ע, והנה חו״ג דבריאה מחנה מיכאל חסד מחנה גבריאל גבורה הן בחי׳ חו״ג ממש וכש״כ ביצי׳ ועשי׳ שמהן נמשך ממש השפעת חסד גשמי׳ און דין לענוש * כו׳ אבל שרשן ומקורן בחו״ג דאצי׳ אין שם כלל ממהות חסד גשמי׳ ולא שמץ מיני׳ כנ״ל במשל שלא שייך לומר שיש ממהות מתיקות גשמי׳ בהמזל כו׳. ואמנם עכ״ז מאחר שהחסד דאצי׳ הוא מקור התהוות חסד דבריאה הרי הוא בחי׳ הדקות והרוחני׳ של חסד דבריאה כערך מתיקות שבמזל שהוא כמו מתיקות השכל שהוא מקור למתיקות גשמי׳ שבתפוח כו׳. ועד״מ באדם הכעס בגילוי בחרון אף גשמי׳ הוא והדין והעונש בפו״מ נמשך ממנו אבל שרשו במוח ושכל דק הוא בתכלית הדקות והורחני׳, והיינו רק שלא יוכל לסבול הדבר במוחו, אבל אינו מציאות כעס כלל. ועד״ז יובן שחו״ג היינו שמהן בא השפעת חסד לבע״ג, אבל בחו״ג דאצי׳ הן למעלה מעלה מבחי׳ זו ואעפי״כ כיון שהן מקורי׳ לחו״ג ממש הם רק בחי׳ כלים ואינן ערוך לאור העצמי׳ דבחי׳ אלקות הפשוט, וזהו לשון אצי׳ כמו ויאצל דגבי משה על ע׳ הזקנים שהיו למטה ממדריגת משה כו׳ כמ״ש במ״א. והנה המשכה זו בבחי׳ אצי׳ הוא ע״י צמצום ומקו״פ המבואר ביאורו במ״א שהוא צמצום גדול יותר לאין קץ להפרסא שבין אצי׳ לבריאה ולכן יותר לא״ק אין ערוך אצי׳ לגבי א״ס ב״ה ממה שאין ערוך בריאה לגבי אצי׳ כו׳ ולכן אחר התלבשות זו בבחי׳ כלים דאצי׳ אז שייך ענין בחי׳ שמחה או רוגז ודין כו׳. ומתורץ קושיי׳ הפלסופי׳ דבאמת לגבי מהו״ע ית׳ אין שייך שינוי והתפעלות מצד שני הטענות הנ״ל. אך מ״מ יציבא מילתא כל מיני התפעלות שנז׳ בתורה שמחה ורחמים רק שזהו ע״י הצמצום הנ״ל שההארה הנמשכת לאחר הצמצום להתלבש בכלים דאצי׳ כלא חשיבא לגבי עצם האור שלמעלה מהצמצום וע״י צמצום זה נאצלה בחי׳ השמחה וכן ברצון ממעשה התחתונים ולכן רצון אותיות צנור שע״י בחי׳ צנור שהוא צמצום נמשך בחי׳ רצון משא״כ מהו״ע ית׳ הוא למעלה מבחי׳ רצון ונק׳ בעל הרצון (וכמ״ש במ״א ע״פ ויהי בשלח פרעה) וזהו אשר ברא ששון ושמחה שהשמחה בריאה הוא או אצי׳ שנאצלה ונתחדשה להיות התהוות בחי׳ שמחה והמשכה זו באתעדל״ת תליא ע״י שמחה של מצוה גורמת תוס׳ אור וגילוי השמחה העליונה שתתמשך מא״ס ב״ה וכמ״ש ויספו ענוים בהוי׳ שמחה וכתיב שוש אשיש בהוי׳ שהוא פועל יוצא שממשיך השמחה בשם הוי׳, כי להיותו אצי׳ בחי׳ שמחה הוא ע״י שם הוי׳ כו׳ צמצום והתפשטות והמשכה כו׳. אך מ״מ בחי׳ השמחה דאצי׳ הוא למעלה מעלה ממהות שמחה דבי״ע. ומתורץ בזה ג״כ ענין בחי׳ כמראה אדם שזה באצי׳, משא״כ למעלה מאצי׳ כי לא אדם הוא כו׳.

לענוש : בכת״י ב : לענוש גכסיו.

ע״פ ויהי בשלח : תו״א סא, ב ואילך.

(נת׳ להבין ענין התהוות הכלים ע״י צמצום וביאר תחלה מהו בחי׳ אצי׳ היינו התהוות בחי׳ חכים ולא בחכ׳ ידיעא, וכן חו״ג דאצי׳ רק מקור לחו״ג דבי״ע כמזל לגבי העשב ומ״מ אין ערוך לא״ס, וזהו אצי׳ ויאצל כו׳ והתהוותן ע״י צמצום ואז שייך שמחה וזהו אשר ברא כו׳ ונאצלה ע״י שם הוי׳ ומ״מ נעלה למעלה ממהות שמחה דבי״ע כו׳).

ג) **והנה** בזה יובן מה שבזמן שבהמ״ק הי׳ קיים הי׳ תלוי עיקר סיבת פרנסתם בגשמיות במעשה המצות כמ״ש והי׳ אם שמוע תשמעו אל מצותי כו׳ ונתתי מטר כו׳ השמרו כו׳ וחרה כו׳ משא״כ עכשיו בגלות ארז״ל אין בידינו לא משלוות הרשעים כו׳ בידינו דוקא בגלות כמ״ש באגה״ת שבלק״א, כי ע״י מעשה המצות שא׳ ונעשה רצונו מעוררים למעלה שיתצמצם בבחי׳ התפעלות השמחה ישמח ה׳ במעשיו, ומחמת השמחה נסתעף החסד דאצי׳ ונמשך מאצי׳ לבריאה ויצי׳ עד עוה״ז השפל בפרנסה גשמי׳ ובהיפוך ח״ו ע״י העוונות פן יפתה לבבכם וסרתם כו׳ אזי וחרה כו׳ ונמשך ג״כ בהשתלשלות עד עוה״ז הגשמי׳ ועצר את השמים כו׳. ואמנם כ״ז שיהי׳ התפעלות ממעשה התחתונים שמחה או חרון הכל הוא ע״י בחי׳ הצמצום (הנ״ל אות ב׳) שמצמצם האור להתלבש בכלים שאז תופס מקום מעשה התחתונים שע״י קיום המצות יהי׳ בחי׳ שמחה וחסד וע״י העוונות יעוררו בהיפוך, משא״כ מצד עצמות אוא״ס ב״ה שלמעלה מהצמצום אין שייך שום התפעלו׳ ממעשה התחתונים אלא שהן הן גבורותיו ית׳ שמצמצם אורו להיות לו נח״ר ותענוג ממעשה המצות וכמש״ל שרצון אותיות צנור כו׳ דהיינו שמה שנמשך בבחי׳ רצון הוא צמצום בחי׳ צנור כו׳. וביאור הדברים (יובן עפמ״ש בע״ח שהכתר ממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו מבחי׳ תחתונה שבמאציל הוא בחי׳ עתיק וגם יש בו שרש הנאצלים שהוא בחי׳ א״א) הוא כי הנה עד״מ באדם יש בחי׳ תענוג ורצון והתענוג הוא פנימי׳ הרצון, ועכ״ז אנו רואי׳ שהעונג תלוי ברצון שאם אינו רוצה בהמאכל לא יקבל עונג ממנו הגם שהוא מאכל ערב כו׳, והיינו לפי שיש בנפש בחי׳ כח התענוג שהוא למעלה עדיין מתענוג פרטי ויוכל להתמשך ממנה תענוג בשכל או בחסד או בשארי פרטיים לכן תלוי ברצונו לכל אשר יחפוץ יטנו להמשיך בחי׳ תענוג מקור כח התענוג שבנפש לחכ׳ עד״מ אם יעשה הסכם ורצון להגות בחכ׳ ותורה כך יומשך התענוג בזה מעצם בללות כח התענוג שבנפש, וכן עד״ז בשאר דברים וכמ״ש בלק״א פ׳* שזהו ענין שמשביעי׳ אותו תהי צדיק שירגיל עצמו להתענג בה׳ כו׳ ע״ש. והנמשל יובן למעלה בחי׳ עתיק הוא בחי׳ שעשוע המלך שלמעלה עדיין מבחי׳ תענוג פרטי׳ דחכ׳ וחסד כו׳ ולמעלה מבחי׳ תומ״צ וע״ז נאמר אם צדקת מה תתן לו כו׳. וע״י הרצון נמשך התענוג שיהי׳ בתומ״צ דוקא.

באגה״ת : ספ״ו.

בלק״א פ׳ : י״ד (בסופו).

וזהו שהרצון הוא בחי׳ ציגור להמשיך התענוג בע״ס (וזהו ענין שהכתר ממוצע שבחי׳ א״א הוא בחי׳ רצון הוא ממשיך בחי׳ עתיק בחי׳ תענוג להתלבש בע״ס אך באמת בחי׳ צנור היינו בחי׳ נוצר חסד שממנו יונק אבא כי הכתר בחי׳ א״א עצמו ג״כ למעלה מצמצום רק ע״י התלבשות א״א בחו״ב אזי החו״ב מלבישי׳ הרצון שיומשך בתו״מ דאורייתא מחכ׳ נפקת וכמ״ש בפי׳ עבדים היינו לפרעה ויוציאנו כו׳ ע״ש) והיינו ע״י שחו״ב מלבישים הרצון להיות התנהגות הרצון עפ״י החכ׳ שהוא בחי׳ תורה כו׳ (ובזה יש ליתן טעם למה שארז״ל אין בידינו לא משלוות הרשעים כו׳ בידינו דוקא בגלות כי בזמן בהמ״ק ארז״ל צמצם שכינתו בין ב׳ בדי ארון, צמצום דוקא שכדי שיהי׳ בחי׳ גילוי הוא ע״י צמצום, ושרש בחי׳ צמצוב זה הוא מבחי׳ צמצום דרצון אותיות צנור ועי״ז נמשך השפע דוקא לשומר התומ״צ שהם בחי׳ רצה״ע ב״ה, משא״כ ברשעים כו׳. אבל בגלות א׳ בזהר ע״פ ממרום ישאג קוב״ה סליק בגלותא לעילא לעילא דהיינו סילוק שכינתו מהתחתוני׳ לבחי׳ מהו״ע שלמעלה מהצמצום ושם כחשיכה כאורה ע״כ אין בידינו כו׳, ועמ״ש במ״א ע״פ וארא אל אברהם כו׳ באריכות בפי׳ סליק בגלותא לעילא ויובן זה).

(נת׳ שלכן מבואר בתורה שפרנסה גשמיות וכל היעודי׳ הטובי׳ תלוי בקיום התומ״צ, כי ע״י קיום התומ״צ ישמח ה׳ ומהשמחה נמשך החסד כו׳ אך כ״ז הוא ע״י צמצום כי במהו״ע אם צדקת כו׳ והיינו בחי׳ רצון אותיות צנור ממשיך מעתיק תענוג הפשוט להיות התענוג בתו״מ דוקא (ובהג״ה נת׳ דלכן עכשיו בגלות ארז״ל אין בידינו משלוות הרשעים כי בזמן שבהמ״ק קיים ארז״ל צמצם שכינתו משא״כ בגלותא סליק לעילא לעילא למעלה מהצמצום ושם אם צדקת כו׳).

ד) **ועפ״י** כל הנ״ל יובן שרש ענין ברכת יוצר האדם ומה שבברכה ראשונה פותחת בברוך ואינה חותמת בברוך ובברכה שני׳ ג״כ חותמת בברוך. רק מתחלה יש לפרש לשון חותם, כי הנה עד״מ חותם שע״ג האגרת הוא כדי שלא יקראנו זר רק למי שרצונו שיקרא לא לזולתו, כמו״כ ענין בחי׳ חותם למעלה היינו שיומשך השפע רק לסט׳ דקדושה ולא לזרים שהן היכלות הקליפות. והצורך לבחי׳ חותם זה הוא לפי שכבר נת׳ איך שמצד עצמו׳ התענוג שלמעלה מהצמצום יוכל להתפשט האור בלי תכלית בלי צמצום כלל לזאת צ״ל בחי׳ חותם שהוא אותיות תחום וגבול שיהי׳ שפע העונג נמשך מעצמות השעשועי׳ לדבר פרטי דוקא ולא זולתו כלל, והיינו ענין מעשה המצות, משא״כ העבירות תועבת ה׳ כל עושה אלה משס״ה ל״ת אשר ציוה ה׳ שלא תעשנו כו׳. וגם במצות עצמן שיהי׳ ח׳

בפי׳ עבדים היינו : ראה סידור רסג, ג ואילך.
במ״א ע״פ וארא : תו״א וארא נה, ב.

חוטין בציצית דוקא וד׳ פרשיות בתפילין, שכך נתצמצם שיהי׳ העונג בכך וכך דוקא, דהיינו מה שאנו אומרים מקדש השבת כלומר מבעל השעשועים נתקדש השבת בלבד שיהי׳ גילוי העונג בשבת דוקא ולא ביומין דחול, וכעד״ז למעלה שיומשך העונג מבחי׳ עתיק רק בע״ס דקדושה ולא בעשר כתרין דמסאבותא כו׳ זהו בחי׳ חותם וכנודע בענין חותם דנעילה ביוהכ״פ שאז עליי׳ המל׳ בעתיק נעשה החותם מבחי׳ ה״ג דע״י כמ״ש במ״א. אך להבין בפרטי׳ ענין פותח בברוך וענין חותם בברוך. הענין דהפתיחה דברוך הוא שיוכל המאציל לצמצם עצמו כ״כ שיהי׳ נאצל ממנו העונג בבחי׳ גילוי מן ההעלם שזהו ע״י צמצום כנ״ל בענין צנור כו׳. וזהו הפתיחה שיפתח מן ההעלם לגילוי, אבל החתימה הוא במלכות דוקא שהוא בחי׳ עלמא דאתגלייא ושם בעלמא דפרודא הם היכלות הקליפות ע״כ שם דוקא צריך לחותם שיומשך התענוג למקום שצריך ולא זולת כו׳. ובזה יובן מה שאנו אומרים לפני תקיעת שופר יבחר לנו את נחלתינו, כי הנה בר״ה ויוהכ״פ הוא עליות המל׳ בא״ס כמ״ש עלה אלקים בתרועה כו׳ ולהיות שהעלי׳ הוא במקום גבוה כ״כ אשר שם כחשיכה כאורה כו׳ יוכל להתמשך עונג למי שאינו ראוי כמו למי שראוי מפני שכלא חשיב כל העונג המצומצם הנמשך מבעל השעשועי׳ לגבי עצמות התענוג כנ״ל, וע״כ אנו חוששי׳ ח״ו שלא יומשך לקליפות וכמ״ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, שלגודל גדלות המלך אינו מקפיד אם השממית היא ג״כ בהיכלי מלך לפי שאינו תופסת מקום כלל שיהי׳ הקפידא כו׳. לזה אנו מבקשים יבחר לנו את נחלתינו, פי׳ שיאיר אוא״ס ב״ה מבחי׳ עצמו׳ השעשועי׳ בבחי׳ חותם ותחום הנ״ל שהוא להבדיל בין הקדש לחול וכמאמר מקדש השבת כו׳ מקדש ישראל כו׳ וגמר החותם בנעילה דיו״כ ע״י ה״ג דע״י כנ״ל. ועמ״ש במ״א ע״פ ע״כ קראו לימים האלה פורים כו׳ ג״כ כיוצא בזה וכך נודע דפורים ויו״כ הוא בבחי׳ א׳.

(נת׳ לפרש ענין יוצר האדם ופותח וחותם ויאמר ענין החתימה שלא יקרב זר היינו שיצומצם העונג דוקא בתומ״צ היינו מעתיק בע״ס דקדושה. וענין פותח ההמשכה מע״י בחכ׳ והחתימה במל׳ ששם סביב לה היכלות החיצוני׳ כו׳, וזהו ענין יבחר לנו את נחלתינו כו׳).

ה) ולבאר זה בתוס׳ ביאור כי הנה עדיין אינו מובן מהו ענין הפתיחה בברוך לפמ״ש שהפתיחה הוא ההמשכה מההעלם אל הגילוי והרי המשכה זו מעתיק באצי׳ הוא ענין הצמצום ע״י נוצר חסד אותיות צנור ורצון א״כ זה גופא הוא ג״כ השמירה שלא יהי׳ יניקת החיצונים מבחי׳ דכחשיכה כאורה כו׳, וא״כ מה בין זה לחתימה בברוך וגם מ״ש

ע״פ ע״כ קראו: תו״א קכב, א ואילך.

שהחותם אין צריך להיו' רק במל' ששם יש חיצוני' סביב לה משמע דבבחי' שלמע' מהמל' א"צ לחותם וזה סותר כל מ"ש למעלה איך דדוקא מבחי' שלמעלה מהצמצום יוכל להתמשך גם לחיצוני' כו' כמאמר שממית בידים תתפש כו' ואם צדקת מה תתן לו כו' שבחי' זו הוא בעצמות אוא"ס שלמעלה לא"ק מהמל' וא"כ איך א' דשם א"צ לחותם כו'. ונראה ליישב כ"ז היטב ע"פ שני הקדמות המבוארי' במ"א. הא' מ"ש בבה"ז ר"פ ויגש ע"פ מאמר הזהר ר"פ הנ"ל כד ברא קוב"ה עלמא כו'. אתקיים כולא באות ב' דאיהו סימן ברכה כו' ואי תימא דאלף איהו רישא דכל אתוון יאות איהו אלא בגין דאתקרי בארור בגין דא לא אתברי בי' עלמא. ואע"ג דא' איהו אות דרזא עילאה בגין דלא למיהב דוכתא לסט"א דאקרי ארור לא אתברי בי' עלמא ואשתכליל בב' עלמא עכ"ל והמובן מהמאמר דבחי' אות א' גבוה יותר מאות ב' כמ"ש איהו אות דרזא עילאה כו' ורישא דכל אתוון כו' וע' ר"פ בראשית ד"ג ע"ב מזה ומבואר הפי' בבה"ז שם דאלף הוא בחי' כת' שגבוה יותר מבחי' הב' שהוא בחי' חכ' אלא דהיא הנותנת כי שם בחי' כתר הוא כחשיכה כאורה אם צדקת כו' ע"כ גם בחי' החיצוני' הנק' ארור יכולים לינק משם. משא"כ מבחי' חכ' לא נמשך רק בקדושה. וזהו הב' שהוא סימן ברכה ואע"פ שהוא גבוה יותר. ועשה"ד התחיל באלף לפי שכבר נתלבש הכת' בחכ' ע"י התורה אז אין עוד יניקה כו'. הקדמה ב' מ"ש אצלינו בפ' שמות ע"פ מיילדות העבריות שיניקת החיצונים הוא אחוריהם אל המקיף ופניהם אל הפנימי'. דהיינו שיש ב' אופנים ליניקתם הא' מבחי' המקיף שהוא בחי' כת' דשם כחשיכה כאורה כו'. וזהו כנ"ל בענין אלף כו'. הב' לאחר צמצום וירידות האור מבחי' מל' למטה שם עיקר יניקתם כו'. אבל באצי' כשנמשך השפע מכת' לחכ' ומחכ' בכל האצי' קודם ירידות האור ממל' לבי"ע אז אין להם יניקה כלל ע"ש מלתא בטעמי'. ומעתה יובן ענין פותח בברוך וחותם בברוך. פי' ההמשכה מעתיק שיומשך בבחי' חכ' ע"י צמצום וצנור הנ"ל זהו פותח בברוך ועי"ז לא יהי' יניקה לבחי' החיצוני' הנק' ארור מהכתר הנק' אלף כו'. אך להיות שעיקר יניקתם מבחי' מל' עלמא דאתגלייא. וזהו ענין החותם בברוך. ועתה יובן ג"כ מה שבברכה ראשונה פותח בברוך ואינו חותם כי הנה ברכת יוצר האדם הוא בחי' המשכת כמראה אדם אשר על הכסא בבחי' כי לא אדם הוא. הוא בחי' גילוי באצי' ושם א"צ להיות רק פתיחה בברוך שלא ינקו החיצוני' מבחי' כחשיכה כאורה. אבל אחר שנמשך בחכ' דאצי' אין חשש ליניקה עוד כו' כנ"ל. משא"כ בברכה שניה צ"ל ג"כ חתימה כי היא מל' ושם שייך יניקה כנ"ל ע"כ צ"ל חותם כו'. וי"ל דהיינו מ"ש

בבה"ז ר"פ ויגש: סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרסב ואילך. ביאוה"ז להצ"צ כרך ב' ע' תשכא.

ע"פ מיילדות העבריות: אוה"ת שמות כרך ז' ע' ב'תצא ואילך. (וראה סו"ס תקס"ה ח"ב ע' א'קיא).

ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך כו', בבואך בהמשכה מא"ס ב"ה באצי', ובצאתך מאצי' לבי"ע.

שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך כו'. הנה כתיב בעמוס סי' ד' יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו. והענין דכתי' ושאון לאומים כשאון מים כבירים ישאון בישעי' סי' י"ז י"ב, שהרשעים נמשלו לגלי הים שכאשר הים הולך וסוער אזי הגלים מתנשאים ומגביהים א"ע ומתרוממים למעלה ואח"כ ברגע יקם סערה לדממה ויחשו גליהם ויעמוד הים מזעפו, וכך הנה כאשר רשעים מושלים בעולם מגביהים א"ע ומתנשאים על ישראל לגזור עליהם כמה גזירות קשות וברגע חוזרים ונופלים ובמהרה תופר עצתם ותתבלבל מחשבתם (וכן מבואר בגמ' סוף יבמות על כל גל וגל שעבר עלי נענעתי לו ראשי כו' מכאן אמרו אם יבואו רשעים על אדם ינענע להם ראשו פרש"י ידחה מפני השעה כו', הרי שהרשעים נמשלו לגלי' וידחה מפני השעה כי ברגע יחשו גליהם כו'). והנה כמו שהוא בכללות ישראל כך הוא בפרטות בהתלבשות נפש האדם בגוף הגשמי בעוה"ז תחת קליפת נוגה ושם הוא משכן היצה"ר עת אשר שלט כו' שמגביה א"ע כנשר כו', הנה שליטה וממשלה זו דומה לגלי הים שמתנשאים ברות סערה וברגע חוזרים ונופלים. וביאור הדבר כי הנה כמו שעיקר התנשאות הגלים הוא מחמת הרוח שסוער כמ"ש ויאמר ויעמוד רוח סערה ותרומם גליו כך הנה כתיב וברוח פיו כל צבאם שמהבל עליון נמשך חיות לכל העולמות עליונים ותחתונים וכדכתי' ויפח באפיו נשמת חיים כו' (וכדפי' בזהר ח"ג דמ"ז ע"ב ענין הבל הבלים אמר קהלת דהוא בחי' הבל דעלמא מתקיים עליו, וע' בזהר שם דמ"ז ע"א בפי' את הכל ראיתי בימי הבלי שבחי' כל מאיר בההבל וזהו שהכל ברא לכבודו פי' שהכל בחי' יסוד הנק' כל ברא אותו המאציל לצורך כבודו הוא המל' הנק' ג"כ הבל כו') וטבע ההבל להסתלק למעלה (כי הבל אותיות להב כמ"ש חוצב להבות אש ולכן טבעו לעלות כמו האש כו') אך תחילת בריאת העולמות הי' מפני כי חפץ חסד הוא ואח"כ תלוי במעשה התחתונים שבזמן שיש בהן מע"ט אזי באתערותא דלתתא רוח איתי רוח ואמשיך רוח שיתקיים ההבל ורוח ה' למטה לקיום העולמות (וז"ש אם ישים אליו לבו שהוא בחי' אתעדל"ת עי"ז רוחו ונשמתו

שמח תשמח: נמצא בהכת"י: 794 נד, א. 808 רצו, א (והמשכו נכרך בכת"י 805 ע' תקז) ובסיומו רשום: מוגה היטב מגוכיה"ק.

מאמר זה (בהנוסח הנדפס כאן) נדפס בלי ההגהות בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' תפט ואילך. ונו"א בסידור קלג, ד — ד"ה כי הנה יוצר הרים (וראה סו"ס תקס"ג ח"ב ע' תתפ שמאמר זה הוא מתחילת תקס"ד).

של המאציל ב"ה אליו יאסוף מלמעלה למטה, ולא ששייך בו ית' בחי' נשמה ח"ו כי אינו דמות הגוף שיהי' שייך לומר נשמה כו', רק הדברים אמורים לגבי ההארה שמאיר בעולמות יש בחי' הארה הנק' רוח והוא ענין ברוח פיו כל צבאם ויש בחי' גבוה מזה נק' נשמה כו'), אבל בזמן שאין מעשה התחתונים טובים אזי כביכול מסתלק ההבל עליון למעלה והרוח תשוב להיות הולך וסוער למקומו, ואזי הוא עת שליטת כחות הדין וקטרוגים שלמעלה בכלל ובפרט.

ב) אך כשישראל חוזרים בתשובה ויצעקו אל ה' בצר להם אזי ממצוקותיהם יושיעם ויקם סערה לדממה כו' ורוח ה' תניחנו כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח (וז"ש בזהר פ' נח דס"ט ע"ב פי' בשוא גליו אתה תשבחם כו' ע"י חוטא מסטרא דימינא דהיינו גילוי והמשכה מלמעלה כי סיבת התעוררות הגלים הי' מחמת הסתלקו' ההבל כו', וע' עוד בזהר פ' בשלח דמ"ח ע"ב בר מההוא שעתא דאתי חד דברא בימא וידע לאשלמא רוחא דזעפא דימא כיון דסליק דא עליו דימא שכיך מרוגזי' ונייחא אשתכח כו' דחד דברא הוא בחי' יסוד צדיק עליון דעביד נייחא לה כנז' בזהר ר"פ נח, ומיהו במ"א פי' דהיינו יסוד אבא כו') והיינו שע"י היחוד הנה חסדי' דדכורא ממתיקי' גבורות דנוק', וזהו כיון דסליק דא עליו דימא שכיך כו' וכמ"ש ג"כ ר"פ תזריע מיומא דעברת לית בפומה אלא ילידו דילה אי להוי דכר והיינו משום שנמתקו גבורותיה, ובזה יובן מ"ש מאמר דרבה בב"ח ומחינא לה באלייתא דחקיק עלי' ש' אהי' כו', כי באלייתא פרש"י מקל והוא בחי' יסוד שנק' כן, וידוע שיסוד ממשיך הטיפה מן המוח ונמשך דרך כל הי"ס עד נו"ה תרין ביעין כו', וזהו דחקיק עלי' אהי' כו' עד צבאות בחי' נו"ה וגם עיקר המיתוק ע"י שם אהי' כנודע מכוונת המקוה ועי"ז נמתק הים וכענין חד דברא בימא שבזהר (ויותר א"ש לפמש"ל דהדברא הוא יסוד אבא כו'), וגם אלייתא עצי בושם כדאי' בביצה פ"ד כי הריח שרשו מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה שהוא בחי' טעמי' והטיפה שרשה משם כו', וז"ש צהלי קולך בת גלים ופי' במדרש איכה צהלי קולך בד"ת כו' והיינו כי עי"ז רוח איתי רוח ואמשיך רוח ויושקטו הגלים ונק' בת גלים ע"ד כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם א"נ יש גלים עליונים דקדושה כמבואר בפרדס בעה"כ, ועמ"ש במ"א ע"פ גל נעול כו', ועי"ז נמתקים גלי הים כי הדינים מתמתקים בשרשן, וז"ש המדרש ואל"כ הא ענתותא דמתנבי עלך כו' אודות התעוררות גלי הים שהם הרשעים נ"נ כו', וזהו שארז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל דהיינו כשם שא"א לעולם להתקיים בלא רוחות פיו ית' שהוא בחי' הבלא דעלמא מתקיים עליו כך א"א בלא ישראל שהם ממשיכים שלא יסתלק ההבל והיינו ע"י אתעדל"ת רוח איתי רוח כו', וז"ש בקרבנות נחת רוח לפני פי' שהוא המשכת וגילוי הרוח עליון בעולמות כו').

במ"א פי' דהיינו יסוד אבא : **ביאוה"ז מב, ב.**

ע"פ גל נעול : סה"מ תקס"ד ע' גג (ובהנסמן בהמ"מ שם).

ג) והנה כמו שהרוח נתהוה מהרים כאשר איד יעלה מן הארץ כמבואר בספרי המחקרים וכמ"ש יוצר הרים ובורא רוח כו', כך אתעדל"ת זו דרוח אייתי רוח נמשך מבחי' הרים שהוא ענין התפעלות הלב ויש ב' בחי' הרים כי יש מתפעל להיות שמחת הנפש בדביקותה באלקים חיים וקרבת ה' כו' ויש מתפעל להיות מרירות הלב כו', ועי"ז נמשך להיות רוח האדם העולה למעלה לדבקה בו ית' או לצעוק אל ה' בצר לו (וכן למעלה ג"כ הנה רוח פיו ית' הנמשך להחיות העולמות נמשך מן ההרים שהם חו"ג שהרי ההבל כלול מאש מים רוח כמ"ש בפי' כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' ובפי' יביע אמר כו', והנה פעמי' משמע דת"ת נק' רוח וכדפי' בעה"כ, ופעמי' משמע דרוח הוא במל' בחי' ברוח פיו כל צבאם, וי"ל דהא והא איתנהו כי יש בחי' הבל דדכורא והבל דנוק' כנז' בזהר ורמ"ז ר"פ בשלח בענין חבקוק ובלקו"ת פ' וירא והיינו בחי' העלא' מ"ן והמשכת מ"ד כי כמו שבחי' הרוח דהעלא' מן איד יעלה מן הארץ נלקח מן ההרים אהבה ומרירות כנ"ל כמו"כ רוח העליון דהמשכת מ"ד דדכורא נמשך ג"כ מן ההרים כו', וע' בזהר ח"א דכ"ז מזה בענין תהום אל תהום קורא כו', וענין הקל קול יעקב כי פנימי' הקול הוא הרוח כמ"ש בזהר שם דל"ד ע"ב א"כ קל הא' זהו הרוח שממטה למעלה וקול הב' זהו מלמעלה למטה, וזהו מ"ש באליהו ורוח ה' ישאך אל א' ההרים כי להיות הרוח נמשך מבחי' הרים הנ"ל לכך אמר הרוח ישאנו לשרשו שהוא בחי' הרים הנ"ל).

ד) אך כדי להיות המשכה מלמעלה לבחי' ומדריגות הרים אלו כי הגם באתעדל"ת תלוי אתעדל"ע מ"מ גם באתעדל"ע תלוי אתעדל"ת שכדי להיות אתעדל"ת צ"ל ג"כ המשכה מאתעדל"ע, והמשכה זו הוא מבחי' הרים הגבוהים שהם נק' טורי חשוכא (כי בחי' חג"ת דאצי' נק' הרים סתם, אבל הרים הגבוהים היינו חג"ת דא"א שהם המדות שלמעלה מהשכל ולכן נק' טורי חשוכא שהם בחי' העלם ובנפש היינו בחי' אה"ר שלמעלה מהשכל כנז' במ"א ההפרש בין בחי' אברהם אוהבי לבחי' אהבה דאהרן כה"ג שאהבת אברהם מבחי' חסד עולם, ואהרן ממשיך אה"ר מבחי' רב חסד לכן אברהם קראו הר סתם אבל אהרן נסתלק בהר ההר כענין הרים הגבוהים כו', ויש כמה בחי' הרים כי יש חג"ת שבחכ' והם ג"כ למעלה מבחי' חג"ת סתם, וזהו ענין הר הקדש דהיינו שהאהבה הוא בחי' ביטול שהרי הוא חסד שבחכ' כ"ח מ"ה ויש בחי' חג"ת דא"א שהם עיקר בחי' הרים הגבוהים ליעלי' לשון עלי' לבחי' ומדריגה גבוה יותר כו', ובזה יובן מה שמצינו כמה בחי' הרים בפסוק הררי אלף, הררי קדש הם בבחי' מדות בחכ' שנק' קדש ונק' ג"כ אלפי כנודע בענין אאלפך חכ' ויש בחי' הררי קדש, והר הזיתים שזית מקור לשמן שהוא חכמה וא"כ הר הזיתים מקור דמקור לחכמה ובחי' זו תתגלה לע"ל כמ"ש ועמדו

בפי' כי אמרתי : ראה לקו"ת שה"ש יב, ב.

רגליו כו׳, ויש בחי׳ הררי ציון הררי עד בחבקוק ג׳ הר הגלעד ג״ל ע״ד כו׳, ויש ג״כ בחי׳ הרי בתר טורי דפרודא ונק׳ ג״כ הררי נמרים, ע׳ בזהר ח״ב ד״ג, וזהו ענין הררי טרף, ומה שאמר אתי מלבנון כלה כו׳ מהררי נמרים כי ע״י הבירור מטורי דפרודא שהם ג״כ טורי חשוכא חשך גמור ימשיכו עי״ז מבחי׳ טורי חשוכא דקדושה כי החשך דק״נ הוא ממה שנפל בשבה״כ מבחי׳ המדות שלמעלה מהאצי׳ כנודע וכמ״ש במ״א במאמר הזהר פ׳ פנחס דרמ״ט בענין איילת דאזלת לטורי חשוכא כו׳, ועמ״ש במ״א ע״פ ושקל בפלס הרים וע״פ כי ההרים ימושו. והנה כמו שבבחי׳ טורי נהורא הנה הרוח נמשך מהם כנ״ל בענין רוח פיו ית׳ המחי׳ בי״ע שנמשך מבחי׳ הרים דאצילות חו״ג כי ההמשכה צ״ל כלולה מבחי׳ אלו להיות צמצום והתפשטות והמשכה שיוכלו העולמות לקבל להיות יש וביטול היש כו׳, כמו״כ מבחי׳ טורי חשוכא נמשך ג״כ בחי׳ רוח היותר עליון וכדפי׳ בספד״צ פ״ה בענין לא ידון רוחי באדם לעולם כו׳ דבההוא רוחא דאתנשבא מתרין נוקבא דפרדשקא משיך לתתאי ומבואר שם בזה רדקמ״ח ע״ב דבחי׳ רוחא זה הוא נמשך מבחי׳ אוירא דכי׳ שהוא בחי׳ ת״ת דע״י המלובש בקרומא דאוירא דא״א ונמשך עד חוטמא כו׳, וזהו נק׳ רוחא דפרדשקא, והיינו כמש״ל דכמו שת״ת דז״א נק׳ רוח שנמשך וכלול מחו״ג שנק׳ הרים ומתלבש במל׳ להיות וברוח פיו כל צבאם, כך מבחי׳ טורי חשוכא המדות דע״י נמשך בחי׳ ת״ת דע״י אוירא דכיא כו׳, ועי״ז הוא חיות כל עולם האצי׳, וביאור ענין בחי׳ אוירא דכיא ע׳ בה״ז פ׳ בשלח ע״פ התוספתא שם ד״נ ע״א וע׳ בסידור ע״פ מארז״ל מזוזה מימין ענין אויר שהוא למעלה מבחי׳ אור שהחכ׳ נק׳ אור והכתר מקור החכ׳ נק׳ אויר אור יוד, ועיין מזה במ״ש ע״פ ביאור הר״מ פ׳ אמור דצ״ו בענין רזא דעומר תרתין אחתין בדיקו דאשת חיל כו׳ כד ארחת דא בדא כו׳ ושם נת׳ איך שבחי׳ הרוח גבוה מג״י אמ״ע כי בחי׳ המדבר נק׳ רוח לנפש חי׳ לרוח ממללא, והחי מבחי׳ יסוד האש, וצומח מבחי׳ יסוד המים ובחי׳ אוירא דכיא נמשך ג״כ ע״י העלא׳ מ״ן בבחי׳ רוח שמלמטה למעלה כענין הקרבנות, וכתיב כמוץ אשר תדפנו רוח הוא בחי׳ רוח שמלמטה למעלה שהוא בחי׳ בירור לברר הטוב מהרע לכן הרוח ידחה את המוץ כו׳, ועי״ז נחת רוח מלמעלה מבחי׳ אוירא דכיא, וזהו פי׳ לא ידון רוחי באדם כי כשהי׳ גילוי החיות בנבראי׳ מבחי׳ רוח פיו בחי׳ אוירא דכיא היו מאריכים ימים הרבה כי כל המשכו׳ שמבחי׳ כתר הוא בהתפשטות גדול בלי צמצומים כנודע בפי׳ ארך אפים וגדל חסד כו׳, ומפני שבעטו מרוב

במאמר הזהר פ׳ פנחס: **ביאוה״ז קיד, ג ואילך.**

ע״פ ושקל בפלס הרים: **ראה לקו״ת נצבים מה, א.**

וע״פ כי ההרים ימושו: **ראה לקו״ת תצא מ, א.**

בה״ז פ׳ בשלח: **מד, א ואילך.**

בסידור . . מזוזה מימין: **רעג, ג ואילך (ובהנסמן בהערות וציונים לריש המאמר שם).**

ע״פ ביאור הר״מ . . תרתין אחתין: **ביאוה״ז קמב, ב. סה״מ תקס״ה ע׳ תפג ואילך.**

השלוה אמר שלא יהי׳ נמשך להם השפעה מבחי׳ רוחי הנ״ל הנמשך מא״א מבחי׳ טורי חשוכא, רק יומשך מבחי׳ רוח הנמשך מבחי׳ הרים סתם ולא מבחי׳ הרים הגבוהים ולכן והי׳ ימיו ק״כ שנה כנגד ק״כ צירופים אלקים שהוא בחי׳ צמצומים ולכן על משיח שיבא בב״א כתיב ונחה עליו רוח ה׳ רוח חו״ב כו׳ רוח דעת כו׳, והיינו שיומשך מבחי׳ רוח העליון בחי׳ אוירא דכיא משם יתגלה בגילוי רב בבחי׳ רוח שלמטה שהוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ שמשם שרש המשיח וכדפי׳ באד״ר דק״ל ע״ב, וע׳ בסידור בביאור דל״ג בעומר ענין מארבע הרוחות באי הרוח כו׳, וע׳ בזהר ר״פ לך לך ענין רוחא דכל רוחין כו׳ שנמשך מבחי׳ הנ״ל. ונחזור לענינו שמבחי׳ הרים הגבוהים הנ״ל נמשך אתעדל״ע להיות אתעדל״ת. וזהו פי׳ הזהר ח״א דרל״ה ע״א ענין הנבא אל הרוח מתתא לעילא ואמרת אל הרוח מעילא לתתא, ופי׳ בזהר שם מתתא לעילא הוא בחי׳ העלאת מ״ן דנוק׳ שנק׳ רוח משום שהוא מבחי׳ רוחא דשדי בגווה, ופי׳ ענין זה היינו ע״ד הנ״ל באתעדל״ת שבאדם שנק׳ רוח שמלמטה למעלה הנמשך מבחי׳ הרים חו״ג שמחה ומרירות כו׳, וזהו ענין מ״נ דנוק׳, ואומרו הנבא אל הרוח היינו בחי׳ אתעדל״ע לעורר האתעדל״ת וכנ״ל שגם כדי שיהי׳ אתעדל״ת צריך שיהי׳ תחלה אתעדל״ע וזהו הנבא אל הרוח ואחר שנתעורר בחי׳ המ״ן רוח שמלמטה למעלה אז נמשך המשכת מ״ד מבחי׳ רוח שמלמעלה למטה, וזהו ואמרת אל הרוח כו׳).

ה) **ועתה** נבא לפי׳ הברכה שמח תשמח ריעים האהובים, כי בחי׳ טורי חשוכא הנ״ל נק׳ ריעים האהובים כי למטה ההרים אלו הם טורי דפרודא שיש מתפעל להיות בשמחת הנפש ויש מתפעל להיות במרירות כנ״ל, משא״כ למעלה אין שם פירוד ח״ו (ר״ל שלמעלה חו״ג כלולים ומיוחדים יחד, משא״כ בנפש האדם הרי השמחה עם המרירות הם ב׳ הפכים וכן האהבה עם היראה כו׳, אך נת׳ במ״א ע״פ וידעת היום איך שלמטה בנפש יוכל להיות ג״כ התכללות אהוי״ר וכמ״ש ג״כ בביאור וכל הלבבות ייראוך כו׳, אך היינו באמת ע״י המשכה מבחי׳ ריעים האהובים הנ״ל, וע״ש בפי׳ והנורא כו׳. והנה לפמש״ל בהג״ה דלמעל׳ באצי׳ יש ג״כ טורי נהורא שהם חג״ת דאצי׳ וטורי חשוכא חג״ת דא״א יתפרש ג״כ כנ״ל דדוקא טורי חשוכא נק׳ ריעים האהובים כו׳, והוא עפמ״ש בזהר ר״פ חיי שרה קכ״ג א׳ בענין מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שבחי׳ מאה הוא בחי׳ כתר ועשרים בחי׳ חו״ב ונאמר בהם שנה ל׳ יחיד משום דלא אתפרשן כו׳, אבל המדות חג״ת נהי״מ נק׳ שנים דמתפרשין בדיני ורחמי כו׳, ונת׳ זה בביאור למאמר הנ״ל גם נודע דאו״א נק׳ ריעים אבל זו״נ נק׳ דודים ולא ריעים משום דאין היחוד בפנימית בתמידית אך לכאו׳ צ״ל

בסידור בביאור דל״ג בעומר: שה, א ואילך.

ע״פ וידעת: לקו״ת ואתחנן ז, ד ואילך.

בביאור וכל הלבבות: אוה״ת שמיני כרך ב׳ ע׳ תקלח ואילך.

ועי״ש בפי׳ והנורא: לקו״ת שם ח, סע״ב.

עוד דאומרו שבחי׳ ריעים הם טורי חשוכא והיינו חג״ת דא״א, והרי או״א עכ״פ נק׳ ג״כ ריעים, אך הכל כוונה א׳ דהא או״א מלבישים לחו״ג דא״א כמ״ש בפי׳ ההגדה בענין ויוציאנו ה׳ אלקינו משם ביד חזקה ובזרוע נטוי׳ שהם או״א שהלבישו לזרועות דא״א כו׳), וכדי להיות משם המשכה למטה בבחי׳ גילוי בבחי׳ הרים התחתונים צ״ל ע״י בחי׳ שמחה שהוא בחי׳ התגלות הפנימית כו׳ (לכאורה נ׳ הטעם כי ההתגלו׳ מכתר באצי׳ הוא ע״י אמצעו׳ הבינה שהיא הנק׳ שמחה) אך כיצד הוא סדר השתלשלות והמשכת גילוי פנימית שיצא מההעלם אל הגילוי הוא כשמחך יצירך בג״ע מקדם, פי׳ מקדם מקדמונו של עולם למעלה מג״ע תחתון ועליון שהוא ית׳ למעלה מגדר עלמין ואינו לא בבחי׳ ממלא ולא בבחי׳ סובב ולא שייך בו בחי׳ חכמה כי כולם בחכ׳ עשית שנחשבת כעשייה גשמיות כו׳, ואפי׳ רצון לא שייך עליו לומר שהוא בעל הרצון שאינו בגדר רצון כלל דא״כ הי׳ שינוי רצון ח״ו אלא פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, שהרצון הוא ירידה גדולה לפניו ית׳ להיות משביע לכל חי בבחי׳ רצון והיינו ע״י כי עיני כל אליך ישברו כו׳, וכמ״ש עושי רצונו כו׳ שהוא ענין המשכת אור א״ס ב״ה בבחי׳ רצון וכמאמר יהי רצון כו׳, ומשם נמשך השפעה ושמחה ליצירך בג״ע כו׳, ומשם לריעים האהובים ומשם נמשך להרים שלמטה להיות יוצר הרים ובורא רוח כו׳, שעי״ז יהי׳ אתערותא דלתתא (ונ״ל לפרש דזהו מ״ש ישאו הרים שלום דהיינו בחי׳ טורי חשוכא שהם בחי׳ ריעים האהובים לכן ישאו שלום למטה ג״כ שתהיינה האוי״ר בהתכללות כנ״ל), ואח״כ מגיד לאדם מה שיחו, שיחו הוא תושב״כ ושבע״פ שנשתלשלו וירדו ונתלבשו בענינים גשמיים ונמשכו מבחי׳ מ״ה הוא בחי׳ ביטול באור א״ס ב״ה רק שנמשכו כדי שגם האדם למטה יהי׳ שיחו בהם שיוכל לומר הפרשה וידבר כו׳, או הלכה אחת כו׳, שנמשך מבחי׳ מ״ה והיינו ע״י יוצר הרים ובורא רוח שע״י התפעלות השמחה או המרירות רוח אייתי רוח כו׳ כנ״ל לכך יהי׳ אח״כ התורה שלומד בבחי׳ התדבקות לאור א״ס השרוי בתוכה ונמצא שיהי׳ שיחו בחי׳ מ״ה כו׳ כנ״ל.

ו) **וזהו** ענין שמח תשמח היינו שמחה כפולה כי הנה אמרו אשה מזרעת תחילה יולדת זכר ואיש מזריע תחילה כו׳, והענין משלו לשפופרת נכנס ראשון יוצא אחרון כו׳, כך הנה התושבע״פ שהיא אחרונה לתושב״כ הנה מקור חוצבה מאד נעלה מתושב״כ מבחי׳ איש מזריע תחילה כו׳ (ועמ״ש במ״א בפי׳ בחכמה יסד ארץ דאבא יסד ברתא, משא״כ שמים כונן בתבונה כאיש אשר אמו תנחמנו ועמ״ש בפי׳ מקפץ על הגבעות כו׳) ולכך בתושבע״פ הוא גילוי רצונו ית׳ שכך עלה ברצונו כשיטעון כו׳ וכך יהי׳ פרטיות מצוה כגון ציצית כו׳, שבתושב״כ אינו מפורש גילוי רצון זה דאורייתא מח״נ שתושב״כ הוא

בפי׳ ההגדה בענין ויוציאנו: סידור רסג, ג ואילך.

במ״א בפי׳ בחכמה יסד ארץ: ביאוה״ז פא, א. לקו״ת ואתחנן ה, סע״ג.

בפי׳ מקפץ על הגבעות: לקו״ת שה״ש טו, סע״ב ואילך.

בחי׳ חכמה כו׳ אבל בתושבע״פ הוא גילוי הרצון שלמעלה מהחכמה ולכן הבחי׳ אחרונה של סוף המעשה הוא גילוי הרצון וקדמה למח׳ בחי׳ חכ׳ כו׳, וזהו שמח תשמח שבחי׳ האחרונה הוא העולה למעלה להיות גילוי השמחה עליונה מלמעלה למטה וכמ״ש עיני כל אליך ישברו עיני כל פי׳ עיני כלה כו׳ וכמ״ש במ״א ועי״כ פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, וזהו ענין משמח חתן עם הכלה שהחתן טפל להכלה והכלה עיקר כי אשת חיל עטרת בעלה כו׳.

קיצור

א׳. נת׳ שרשעי׳ נמשלו לגלי הים שמתנשאים ואח״כ יחשו גליהם וכן ביצה״ר.

ב׳. התנשאו׳ הגלים מחמת הרוח שסוער כמ״ש רוח סערה ותרומם גליו כך וברוח פיו כו׳ וטבע ההבל להסתלק כו׳ רק באתעדל״ת דרוח איתי רוח כו׳ אבל בדליכא אזי הרוח תשוב כו׳ ואז שליטת כחות הדין.

ג׳. אך ע״י התשובה איתי רוח כו׳.

ד׳. וכמו שהרוח נתהוה מן ההרים כך אתעדל״ת דרוח נמשך מב׳ בחי׳ הרי׳ שמחה ומרירות כו׳, ועי״ז רוח האדם היא העולה כו׳.

ה׳. אך יש אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת דהרים ורוח והיינו מבחי׳ הרים הגבוהים טורי חשוכא ריעי׳ משא״כ למטה טורי דפרודא (וצ״ע אי פרודא טורי בתר קא׳ או פרודא כענין ז׳ שנים דשני חיי שרה).

ו׳. וההמשכה משם ע״י שמחה גילוי פנימי׳.

ז׳. וסדר ההמשכה כשמחך כו׳ קדמונו ש״ע למעל׳ ממלא וסובב ולא חכ׳ ורצון בעל הרצון ירידה עושי רצונו יהי רצון, ומשם נמשך ליצירך בג״ע כו׳, ומשם לריעים ומשם להרים שלמטה שיהי׳ אתעדל״ת ואח״כ מגיד לאדם מה שיחו תושב״כ ושבע״פ, וזהו שמח תשמח כי תושבע״פ יצא אחרון שרשו גבוה לכן משמח חתן עם הכלה.

בהג״ה פ״ב נת׳ מענין שקיט׳ הגלים ע״י ההבל, וענין מעשה דרבב״ח, וצהלי קולך, וכשם שא״א לעולם בלא רוחות כו׳. פ״ג נת׳ ענין רוח פיו

בשולי הגליון: **ישאו הרים שלום לעם התכללות אהוי״ר זהו השלום.**

הנמשך מטורי נהורא. פ״ד נת׳ ענין טורי חשוכא ושיש ג״כ רוח נמשך מהם כו׳. פ״ה נת׳ ענין דיעים האהובים.

ע׳ שג״ע בכ״ה או תמצא מענין רוח איך שמפרשו בבחי׳ המשכ׳ מא״ס ממש ופסוק ויעבור רוח על הארץ וישוכו המים מובן לדרכינו שהגלי׳ שוקטי׳ ע״י גילוי הרוח. ועמ״ש דיושר נק׳ רוח.

ריעים חו״ב מקבלים מטורי חשוכא היינו ויוציאנו ד׳ כו׳ ביד חזקה כו׳.

פה סח דילוג למל׳ מצה שמורה הבל התחתון צריך שימור כו׳, משא״כ מצה עשירה אוירא דכי׳* ה׳ עילאה מצה גימט׳ קול קול דודי מבחי׳ הבל העליון הנקח* מטורי חשוכא מדלג על ההרים טורי נהורא כו׳, להיכן לעל הפתח הבל התחתון. ע׳ זהר ל״ג ע״ב קמ״ז ב׳ בענין ידון רוחי, ושם דל״ד ע״ב, במשיח רוח חו״ב עאד״ר, ע׳ סנהדרין ל״ט הקשו אמאי בהרי׳ יצירה וברוח בריא׳ חגיגה י״ב ב׳ שהרים תלוים ברוח כו׳.

הררי קדם דברי׳ ל״ג ט״ו במדבר כ״ג ז׳, הררי ציון תהלי׳ קל״ג, הררי עד חבקוק ג׳, בהררי אלף ת׳ נ׳ בהררי קדש שם פ״ז א׳, ועמ״ש ע״פ ביום ההוא יתקע ענין בהר הקדש, הררי אל ת׳ ל״ו ז׳, הררי טרף שם ע״ו ה׳, הררי נמרים שיר ד׳ ח׳, עמים הר דברים ל״ג י״ט, הר ההר, הר הזיתים זכרי׳ י״ד ד׳, בהר ד׳ יראי׳ בראשי׳ כ״ב י״ד, הר הגלעד ל״א כ״ג, המעתיק הרים איוב ט׳, נראו ראשי ההרים בראשי׳ ח׳ ה׳, ההרים רקדו ת׳ קי״ד, כי ההרים ימושו ישעי׳ נ״ד, ע׳ זהר ח״א מ״ו א׳ בענין רוח ומ״ט ב׳ מענין טורי, עלק״ת ישעי׳ פסוק ההרי׳ ימושו הנ״ל, וזה׳ בסבא דמשפטי׳ קי״ד, ע׳ לק״ת יואל ע״פ יטפו ההרים עסיס, ועמ״ש בתו׳ מי יתנך כו׳ ענין מעסיס רמונים, כסו הרים צלה ע׳ בביאור דאוסרי לגפן, בין הרים יהלכון זהר חוקת, הרים הגבוהים ליעלי׳ סידור נצבים, יוצר הרים עמוס ד׳ י״ג.

אמשיך רוח ואיתי רוח כי רוח הוא ת״ת ואויר ורוח זה מחי׳ ההבל שהוא מל׳ וע׳ זח״מ נח סט״ב א׳ רוח אלקים חיים כתר רוח ורוח חכמה,

---

ועמ״ש דיושר נק׳ רוח: ראה לקו״ת שלח לז, ג. ס׳ מאמרי אדה״ז על ענינים ע׳ רפב. שנב. ועוד.

אוירא דכי׳: בכת״י ב נרשמו תיבות אלו בהקטע שלפנ״ז אחר התיבות: ביד חזקה כו׳.

הנקח: כ״ה בהכת״י.

בתו׳ מי יתנך: תו״א תרומה פ, ג ואילך.

בביאור דאוסרי לגפן: תו״ח צז, ב ואילך (וראה סו״ס תקס״ד ע׳ שמה). אוה״ת ויחי כרך וא״ו תתשלב, א. כרך ז׳ תתתסט, ב.

סידור נצבים: רלג, א.

אמשיך רוח: מכאן ועד הסיום נמצא רק בכת״י ב.

עד יערה עלינו רוח ע״י התו׳, יוצר הרי׳ חו״ג ובורא רוח ת״ת, טורי חשיכא חו״ג מתלבשי׳ בחו״ב הנק׳ ריעים האהובי׳ והם ג״כ רוח.

ד״ה אשר ברא ששון ושמחה, מפרש ברא ל׳ גילוי ההעלם וכמו וברא אתהן בחרבותם הובא בפרש״י פא״ט דמ״ג ע״ב. ומפרש דהבריאה יש מאין הוא גילוי ההעלם, וזהו היפך מ״ש בלקו״ת בד״ה ואתחנן פ״ב דגילוי ההעלם זהו סדר השתל׳ עו״ע, ואין זה דבר חדש, אבל החידוש יש מאין זהו מה שלא הי׳ כלול תחלה בכח המוצאו כ״א התחדשות ממש וכן פי׳ באג״ה סד״ה איהו וחיוהי גבי בלא סיבה אחרת קודמת ליש הזה, וע׳ בד״ה תקעו בחדש שופר דרוש השני פ״א משמע כמש״כ, גבי וכך הי׳ כלולים כל העולמות והברואים במאצילן כו׳, ושם הגהתי לישב זה, ואולי נתכוין במש״כ לתרץ הקושיא דהתחדשות הבריאה זהו שינוי רצון ע״כ שהיו כלולים תחלה במקורן, אבל כ״ז דוחק דא״כ יקשה שגם גילוי ההעלם הוא שינוי רצון, אלא דקושי׳ אלו כבר מבואר בספרי׳ דלק״מ, ולכן העיקר כמבואר בד״ה ואתחנן דעל הבריאה יש מאין אין שייך לומר כלל שהיו כלולים תחלה בהעלם במקור׳, וכמו שהגהתי שם בד״ה תקעו בחדש הנ״ל, אך כ״ז בבריאת העולמות יש מאין דהיינו בי״ע, אבל ענין ע״ס דאצי׳ שפיר יש דעות למקובלים הראשונים שהע״ס היו כלולים תחלה במאצילן ואח״כ נמשכו מההעלם אל הגילוי כמו שביאר העה״ק חלק היחוד פרק שני וז״ל ואין ענין האצי׳ דבר שנשתנה או שנתחדש במאציל או בנאצל דבר אשר לא הי׳ טרם האצי׳ חלילה כו׳ אבל ענין האצי׳ הוא הכח הכמוס והחתום לצאת מן הכח אל הפועל וע״ש פרק ג״ה, ואמנם אדמ״ו ז״ל בהביאור ע״פ ואני נתתי לך שכם אחד פי׳ דע״ס הגנוזות אינם אלא בחי׳ שם בלבד, ולא שהיו כלולים בהעצמות ממש כ״א הם נקראים שמו וכן העה״ק פי׳ שע״ז אמרו עד שלא נבה״ע הי׳ הקב״ה ושמו לבד, פי׳ הקב״ה ר״ל מהותו ועצמותו ית׳ ושמו זהו ענין ע״ס הגנוזות במאצילן שהם לגבי הקב״ה כערך שם האדם אל האדם וע׳ בלק״ת פ׳ בהר סד״ה את שבתותי תשמרו מענין שם, ובמד״ר פ׳ חוקת ע״פ

ד״ה אשר ברא: **נדפס בהוספות לסה״מ תקס״ג ע׳ תז. ונמצא בהכת״י: 57 קעב, ב. 1059 לג, א. מאמר זה הוא הגהות לד״ה זה בסה״מ תקס״ג ע׳ רנט. וראה ג״כ הגהות למאמר זה להלן בד״ה שער שמחת חו״כ.**

בלקו״ת בד״ה ואתחנן: **ב, ב.**

באג״ה סד״ה איהו וחיוהי: **קל, ב.**

בד״ה תקעו: **לקו״ת ר״ה נה, סע״א.**

בהביאור ע״פ ואני נתתי: **תו״א קג, ג.**

בלק״ת . . סד״ה את שבתותי: **ראה מא, ג ואילך.**

אני הוי׳ הוא שמי אמרו הוא שמי שהתניתי ביני לבין עצמי וזהו כנ״ל, וא״כ כיון שע״ס היו מקודם כענין הי׳ הוא ושמו בלבד, א״כ ענין האצי׳ שנאצלו משם לבא בבחי׳ אצי׳ ע״ז שפיר שייך לומר ל׳ גילוי ההעלם. וידוע ג״כ פי׳ והחכ׳ מאין תמצא שהוא בריאה יש מאין ע״ז שייך לומר וברא ל׳ גילוי ההעלם כמ״ש כאן.

והנה ששון הוא יסוד כמ״ש בפרדס ערך ששון פי׳ בזהר פ׳ בלק דרי״ב כי הצדיק ששון אקרי כו׳ והטעם שושנה של המל׳ תלוי בו ונק׳ ששון בהיותו יונק השפע מהבינה דהיינו שמחה כדפירשנו בערך שמחה כו׳, והמפריש פירשו שנק׳ ששון ע״ש שיונק משׁשה קצוות כו׳, ובערך שמחה כ׳ בשם זהר ויקרא ואית דמתני האי שמחה דא כנ״י, ועכ״פ לפ״ז אשר ברא ששון ושמחה שגילה מהעלם של ע״ס הגנוזות הנק׳ שמו, את בחי׳ היסוד המושך השפע מהבינה וממשיך בחי׳ זו בכנס״י הנק׳ שמחה, וזה״ע עבדו את ה׳ בשמחה וע׳ במא״א אות שי״ן סעי׳ נ״ח מענין שמחה וסעי׳ פ׳ מענין ששון, ובגמ׳ ספ״ק דמגילה שמחה זו יו״ט שנא׳ ושמחת בחגיך, ששון זו מילה שנא׳ שש אנכי על אמרתך וזה מסכים למ״ש הפרדס, כי יו״ט מועדים לשמחה זהו מבינה, וששון זה מילה זהו בחי׳ צדיק וכמ״ש בזהר ר״פ נח, אך המכוון י״ל שהצדיק ממשיך השמחה מהבינה ומשפיע בחי׳ זו במל׳, וזהו מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה כו׳ וע׳ מזה בלק״ת פ׳ צו בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו ושם פ״א.

חתן וכלה, חתן נק׳ תפארת כ״כ הפרדס ערך חתן והסימן כחתן יכהן פאר ובערך חופה ביארנו איך הוא חתן בתוך חופתו ואמנם נק׳ חתן בהתייחדו עם כלתו המל׳ עכ״ל, ועמ״ש מענין כחתן יכהן פאר בלק״ת בדרוש שוש אשיש ובהביאור ובלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי ברכבי דרוש השני בענין כחתן יוצא מחופתו ובפ׳ צו בד״ה להבין ענין משמח חתן וכלה, ובמא״א אות חית סעי׳ ס״ט חתן נק׳ ז״א בקבלת ג׳ מוחין (בריאה בענין חתן כי נש״י נק׳ חתנים מצהלות חתנים מחופתן) והנה אשר ברא חתן וכלה י״ל משום כי בעצמות אוא״ס לא שייך בחי׳ זו כמשנ״ת באריכות בד״ה להבין ענין זווג נשמות בג״ע, כי הרי ענין הזווג גופני דחתן וכלה למעלה מבמ״א שזהו השפעה מעצמיו׳ החכ׳ שבהמשפיע ולא הארה לבד בשפע השכל ע״י הדבור כמו בגשמיות כח המוליד להוליד בדומה לו ממש שיהי׳ בו עצמיות

בלק״ת . . בד״ה להבין מ״ש בהגדה : **יא, ד ואילך.**
בלק״ת בדרוש שוש אשיש : **לקו״ת נצבים מח, ג. ג, א.**
ובלק״ת . . בד״ה לסוסתי : **יא, ד ואילך.**
בד״ה להבין ענין משמח חתן : **ט, א.**
בד״ה להבין זווג נשמות : **ס׳ מאמרי אדה״ז על ענינים ע׳ קנא.**

החכ׳ כמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בהביאור ע״פ ששים המה מלכות, ובבה״ז פ׳ בלק ע״פ מאמר הזהר דק״צ ע״ב ע״פ ברכו ה׳ מלאכיו, ובפ׳ בראשית ע״פ המאמר אעשה לו עזר, וא״כ כיון הזווג זהו השפעה ממהות ועצמיות חב״ד שבהמשפיע זה לא יתכן רק בע״ס ולא בעצמות אוא״ס ח״ו שחלילה לומר השפעה מעצמותו ממש עד״ז כ״א מקור ההארה ממנו רק בבחי׳ שם שהוא הארה שאינו שייך לעצמיות וזהו שארז״ל במד״ר ס״פ ואתחנן כל מה שברא הקב״ה ברא זוגות זוגות חוץ מכבודו שהוא אחד ומיוחד, וזה״ע מ״ש יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו שארז״ל יש אחד זה הקב״ה ואין שני לו שאין לו זוג כו׳ וגם בעתיק לא שייך דכר ונוק׳ כ״א מ״ה וב״ן רק אחר שנאצלו הע״ס מבחי׳ שמו ונתלבשו בהכלים באצי׳ אז שייך בחי׳ חתן וכלה שבחי׳ חתן זהו כשנמשך מעצם הכללי דחב״ד להשפיע לכנס״י כמו ביום חתונתו זה מ״ת, ולכן נק׳ אשר ברא חתן וכלה, שזהו בריאה ממש, אבל באוא״ס לא שייך בחי׳ זו, ומהללים אותו על בריאת חתן וכלה שיומשך מזה להוליד בדומה לו ושהשפיע מבחי׳ זו גם למטה שהנשמות נק׳ חתנים שיש בהם מבחי׳ עצמיות ח״ע ע״י התורה עד מהרה ישמע כו׳ קול מצהלות חתנים מחופתן כמ״ש במ״א ולא יתבוששו כי הזווג השפעתו עצמיות חב״ד להוליד בדומה לו נשמה גבוה והתאוה ע״ד חימום קדושה וכן יהי׳ לע״ל לכן ישמע קול כלה שרצונה לקבל השפעה מחב״ד דדכורא שיהי׳ ומלאה הארץ דעה כמו הזיווג למעלה, ולכן עתידה אשה שתלד בכל יום כו׳.

ומ״מ כמו שלשה שותפים באדם כן למעלה יחוד זו״נ דאצי׳ זהו יחוד ממש כמו הטפה ממוח האב ומזה נתהוו ע״ס שבנשמה והקב״ה ע״ק שבבינה נותן בו נשמה, נמצא אף שבע״ק אין שייך חתן וכלה, מ״מ נותן נשמה בהנשמות ונק׳ נשמה לנשמה ע׳ זח״ג קנ״ב א׳ בבהעלותך, וזהו שמשבחי׳ אשר ברא חתן וכלה שע״י בריאה זו הקב״ה נותן בו נשמה.

בסידור ד״ה מהרה כו׳ ישמע בערי יהודה (א׳) אומר משמח חתן עם הכלה וגם, נ״ב ע׳ מזה לעיל בסידור בהביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה בסופו גבי ובכל הנ״ל יובן שורש ענין משמח חתן עם הכלה, וע׳ עוד מזה

בלק״ת . . ע״פ ששים: לט, ג ואילך.
ובבה״ז פ׳ בלק: צח, ג ואילך.
ובפ׳ בראשית: ב, א ואילך.
בסידור ד״ה מהרה: נדפס מכת״י 1210 רנא, א. סידור קלח, ב ואילך.
לעיל בסידור . . על כל כבוד: קלב, ב.

סד"ה להבין ענין יוצר הרים, והוא באופן אחר ממ"ש בהביאור כי על כל כבוד הנ"ל.

(ב) **מה** שכפל לומר קול חתן וקול כלה, נ"ב הנה קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה הוא פסוק בירמי' סי' ל"ג י"א, וע' מזה בגמ' פ"ק דברכות ד"ו ע"ב שהם ה' קולות וכמו"כ התורה נתנה בה' קולות, ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף פר"ת גימט' ה' פעמי' קול ובפע"ח שער יוהכ"פ פ"ג אי' אלו החמשה קולות ה"ס נהר פרת בינה הכוללת כל ז' נהרות כו' ע"ש וכ"כ במא"א אות פ' סל"ו וז"ל פרת היא אימא וגימט' ה"פ קול ה"ח דיסוד דבינה עכ"ל, וע' פ"ט דבכורות דף נ"ה בענין והנהר הרביעי הוא פרת הוא דמעיקרא שהוא בחי' ונהר יוצא מעדן וע' מזה בסידור שער חג המצות בד"ה ששת ימים דרוש הב' גבי כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, דהיינו והניף ידו על הנהר והכהו לז' נחלים. ואפ"ל שזהו"ע ה' קולות דלע"ל הנמשכי' מנהר פרת. כי חמשה ושבעה זהו בחי' א' כמ"ש בזהר פ"פ דרנד"א. וכן ה' חומשי תורה הם ג"כ נחשבי' ז' ספרים. א"כ ה' קולות דלע"ל שבירמי' ל"ג י"א נמשכי' מבחי' והניף ידו על הנהר. וכן מבואר דבחי' זו דוהניף ידו היינו כדי להיות גילוי פנימי' התורה כו'. והיינו כמש"כ דקולות אלו זהו גילוי פנימי' התורה כדמפרש להלן. וענין יוסף שנק' בן פרת, כי היסוד מקבל מאימא עילאה ולכן נק' כל שמקבל נש"ב. וכמבואר ג"כ ממ"ש בזח"א ד"ו סע"א בפירוש הפסוק רב פעלים מקבצאל. ועמ"ש עוד מענין ה' קולות בהגהות לד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו שבסידור, שזהו"ע ה' ווי"ו שנטל יעקב משכון מאליהו כדפרש"י בחומש פ' בחקתי ע"פ וזכרתי את בריתי יעקב.

קיצור. ענין משמח חתן, וענין משמח חתן עם הכלה, ענין קול חתן וקול כלה, וענין ה' קולות.

(ג) **מורשה** אלא מאורסה, עמ"ש בענין כל האוכל מצה בעה"פ כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו, ומ"ש דארוסין זהו חיצוני' התורה ונישואין זהו פנימי' ע' מזה בלק"ת פ' הברכה בד"ה תורה ציוה לנו משה ובהביאור וע' מזה באג"ה סי' י"ט ד"ה עוטה אור כשלמה, ובלק"ת בד"ה וארשתיך לי.

סד"ה להי"ע יוצר הרים: סידור קלד, ב. קלו, ב. לעיל ד"ה שמח תשמח.
ע"פ בן פורת: אוה"ת ויחי ת, ב.
בסידור . . בד"ה ששת ימים: רצא, ג.
בהגהות לד"ה אחרי: אוה"ת ראה ס"ע תרצז ואילך.
בענין כל האוכל מצה בעה"פ: אוה"ת בא ע' רצז. משפטים ע' א'קגג. שה"ש ע' רמח.
בלק"ת . . בד"ה תורה ציוה: צד, א ואילך.
ובלק"ת בד"ה וארשתיך: במדבר ח, ב ואילך.

(ד) **כידוע** בענין טבעת קדושין בפרדס ערך טבעת היא בחכ׳ י״ל כי קדש הוא חכ׳ וא״כ הרי את מקודשת זהו מבחי׳ חכ׳ ולכן בטבעת שהוא בחכ׳ לפירוש הפרדס. והנה ענין טבעת מצינו גבי פרעה ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף ופרש״י נתינת טבעת המלך היא אות למי שניתנה לו להיות שני לו לגדולה, וכמו״כ כשהאדם מקדש האשה, שהיא להיות שני לו, כמ״ש טובי׳ השנים מן הא׳, וכתי׳ לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר, ע״כ נותן לה טבעת. כמו״כ יובן ענין הקדושין שקדש הקב״ה את הצדיק׳, זהו ג״כ עד״ז. ולכן א״ש מ״ש הפרדס שהטבעת היא בחכ׳, כי החכ׳ היא שנייה לאצי׳ כו׳. ובזה י״ל המד״ר פ׳ וישב פ״ז דצ״ח א׳ בניה של רחל ניסן שוה וגדולתן שוה כו׳, ויסר פרעה את טבעתו ויסר המלך את טבעתו. ומה שייך זה לבניה של רחל דוקא. אלא לפי שכנס״י נקראת רחל, ועז״נ ורחל היתה יפ״ת ויפ״מ. ויעקב הוא בריח התיכון. והקדושין זהו שיעקב מקדש את רחל והוא בטבעת כנ״ל ע״כ בניה של רחל זכו לנתינת הטבעת מצד שרחל מתקדשת בטבעת כו׳. וע׳ עוד מענין ויסר פרעה במד״ר פ׳ מקץ פ״צ דק״ב, ושם ג״כ מאני של פרעה אנו למידים אני של הקב״ה וגם שם קדושים תהיו יכול כמוני ת״ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם. וזהו כנ״ל שהקדושין בטבעת הוא להיות שני לו לגדולה כו׳.

עוד במד״ר פ׳ אחרי דקצ״ב ידיו של מי שמשו בעבירה ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתנה על יד יוסף. וכ״ה עוד במד״ר נשא פי״ז דרנ״ט ע״ב בנשיא השמיני, באסתר ויהי כאמרם אליו יום יום, ובמאו״א אות ט ס״ח טבעת היא המ׳ וכל הספירות נק׳ טבעת כו׳. וע׳ במד״ר פ׳ בראשית פ׳ יו״ד ורבנן אמר משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם. משמע ג״כ הטבעת היא מ׳ והחותם היא יסוד והוא נמשך בשבת ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ובזהר תרומה דקל״ו ע״ב ע״פ השמים מספרים כבוד אל נהיר כל עזקא ועזקא פי׳ בסידור בד״ה השמים מספרים שהו״ע עגולים כו׳, כי יש עגולים ויושר כו׳. וענין מענין עגולים ויושר בלק״ת ר״פ שלח לך בדרוש טובה הארץ מאד מאד. ולפי״ז הטבעת והחותם י״ל זהו כענין עגולים ויושר ענין גושפנקא וחתים בי׳ שמיא וארעא זהו ר״ת את השמים ואת הארץ, גימט׳ טוב גושפנקא זהו טבעת כמ״ש במתורגמן. וזהו יבא טוב ויקבל טוב כו׳. ועמ״ש בד״ה ויקח המן את הלבוש בענין כתב אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך, שהחותם בטבעת מורה על קיום הדבר, ופעם ניתן הטבעת להמן ופעם למרדכי משום דקמי׳ כחשכה כאורה. וצ״ל הטבעת שניתנה להמן זהו רק ממשלה כו׳. וע׳ פרדס ערך חותם, פי׳ הטבעת היא חכ׳ והחותם שבו הוא ת״ת. ועמ״ש מענין חותמו של הקב״ה אמת.

בסידור ד״ה השמים מספרים: קעט, ב.
בלק״ת ר״פ שלח: לז, ג ואילך.
בד״ה ויקח המן: תו״א קכ, ג ואילך.
ועמ״ש מענין חותמו של הקב״ה אמת: ראה לקו״ת מסעי צא, ד. צה, ד.

קיצור. ענין טבעת קדושין י"ל ע"ד מ"ש רש"י בחומש פ' מקץ מ"א מ"ב ע"פ ויסר פרעה את טבעתו ושם למדו מאני פרעה לענין קדושים תהיו יכול כמוני וקדושים תהיו זהו כענין קדושין. ובמד"ר וישב תלו זה בניה של רחל כי כלה זהו בחי' רחל כ"מ טבעת בחכ' כי הוא שניה לאצי' וי"מ בס' גם כענין בחי' עגולים. וענין ואשר נחתם בטבעת המלך וחותמו של הקב"ה אמת.

ה) **שעטרה** לו אמו דוקא ביום חתונתו ע' זהר ר"פ וארא.

ו) **לעתיד** כתי' אחעט"ב ועמ"ש בת"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי דרוש הראשון שבחי' בתי הנק' א"ח תתעלה ביתר שאת, והיינו כי בעטרה שעטרה לו אמו הרי העטרה עצמה אינה מאומה כי היא בא מכתר רק שעטרה לו אמו, אבל בעליית א"ח ע"ד כ"ד כ"ד תיבין דבשכמל"ו הנק' ציקי קדירה בירור מבחי' ביטול היש תהי' היא עצמה עט"ב וה"ע עד דוד הגדיל. ובבה"ז פ' שלח סד"ה והי' ביום ההוא יצא מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני בתה. ועמ"ש בד"ה ואכלתם אכול בלק"ת פ' צו שא' אדמו"ר ז"ל בו בשבת שאמר הדיבור מהרה ישמע כו'.

ז) **לכך** השמחה תחלה בחתן כי בעטרה שעטרה לו אמו ובחי' אם הבנים שמחה נמצא השמחה נמשך תחלה מאימא לז"א הנק' חתן, וזהו כל המשמח החתן זוכה לתורה שניתנה בה' קולות וה' קולות נמשכים מהבינה שהיא ה' עילאה, אבל לע"ל יהי' עיקר השמחה בהכלה ע"י שתהי' עצמה עטרת בבחי' כתר, וזהו ענין צחוק עשה לי אלקי' שעיקר הצחוק והתענוג דלע"ל נמשך ע"י ש' אלקי' שהוא ביטול הי שמבחי' מ'.

ח) **שעכשיו** אין לה' קול צלותא בלחש, כי צ"ל כלי ריקן בת אבי היא, חותם שוקע בסידור בד"ה שמני כחותם. ועמ"ש ע"פ והאיש *משתאה לה מחריש* * *לה*. ועוד שק"נ הנק' חש סמוכה לה כו'. וע' בת"א בד"ה והבדילה הפרוכת בענין עתים לחשות ובסידור סוף שער המילה, ולע"ל יהי'

בת"א . . סד"ה רני : **לו, ד.**
ובבה"ז פ' שלח : **צב, א ואילך.**
בד"ה ואכלתם . . שא' אדמו"ר ז"ל בו בשבת : **ז, א ואילך. מש"פ נשא תקס"ז** (ראה הוספות להערות וציונים לסה"מ הנחות הר"פ לע' סא).
בסידור ד"ה שמני כחותם : **טו, א.**
ע"פ והאיש משתאה : סידור **צא, ג.** סה"מ תקס"ג ע' לט.
מחריש לה : כ"ה בכת"י המעתיק. ובפסוק : מחריש לדעת.
בת"א בד"ה והבדילה : **יב, ג ואילך.**
ובסידור סוף שער המילה : **קמז, א ואילך.**

וקול כלה כו׳. ואפשר להעיר מ״ש כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה בפ׳ וירא כא י״ב ופרש״י למדנו שהי׳ אברהם טפל לשרה בנביאות. והטעם יובן עדמ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות שהם ד׳ האמהות קופץ בשתים כי ג׳ הטעימן הקב״ה מעין עוה״ב והנה לע״ל נקבה תסובב גבר אחעט״ב עיי״ש. ולכן נאמר לאברהם שמע בקולה. ועד״ז יובן ענין וקול כלה. וע״ש בלק״ת י״ל קול חתן זהו המשכות ע״י התו׳, וקול כלה זהו המשכות שע״י המצות כו׳. והיינו כי עכשיו ע״י התורה שעוסק נמשך בו השגה בגילוי במוחו וזהו בחי׳ קול שהוא המשכה וגילוי, אבל ע״י המצות שעושה אין מאיר המשכה זו בגילוי במוחו שאעפ״י שלבש בציצית יכול לחשוב מילי דהדיוטא כי אין מאיר רק בבחי׳ מקיף ע״ד טבעת קדושין. ולכן עכשיו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, כי החתן יש לו קול ולכן ע״י קול זה מביא לידי מעשה. אבל לע״ל יהי׳ מע״ג והיינו ע״י גיליו פנימי׳ התו׳ אז מהמעשה יאיר אור גדול כמו עכשיו ע״י התורה ע״ד ראה מעשה ונזכר הלכה כו׳. ונמצא הלכה והשגה נמשך מהמעשה וזהו הנק׳ חתן. אך לע״ל יתעלה בחי׳ זו וזהו שמבחי׳ . . . * הוא בחי׳ מעשה יצאו מים . . . מים שהוא אולפן חדתין כו׳ . . . וזהו קול כלה כו׳.

(בישעי׳ סי׳ ס״ב), ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך, הנה תושב״כ נק׳ חתן ותושבע״פ נק׳ כלה כמבואר בספרי הקבלה ושארי ספרים, וכן הוא מבואר במאמ׳ דאלי׳ מלכות פה תושבע״פ קרינן לה וידוע דמדות מל׳ נק׳ כלה ותושב״כ* נק׳ בשם חתן והענין הוא כי תושבע״פ נק׳ כלה ע״ש דאורייתא מחכ׳ נפקת בחי׳ חתן ביום חתונתו זה מת״ת והנה כנס״י נק׳ ג״כ כלה ותורה שבכתב נק׳ בשם חתן, והענין הוא כי תורה שבע״פ נק׳ בשם כלה

בלק״ת בשה״ש סד״ה קול דודי: טו, סע״ב ואילך.

שמבחי׳ . . .: מכאן ואילך קרועים כמה תיבות בשולי העמוד.

בישעי׳ סי׳ ס״ב ומשוש: נמצא בהכת״י: 122 סד, א. 135 רסט, א בכותרת: תורת אדמו״ר שי׳ שנת תקצ״א. 258 קכו, א. 459 כט, א. 614 עג, א בכותרת: בע״ה פ׳ בהעלותך. 665 ו, א בכותרת: אדמו״ר הר״מ גבג״מ. 678 קנב, א. 744 קפז, א (והמשכו בדף עדר, א). 794 ריז, ב בכותרת: בס״ד תורת אדמו״ר בחתונת בתו שנת תקצ״א. 1210 רנה, א (רק חלק).

הקיצורים שבסיום כל סעיף נמצאים רק בחלק מהכת״י הנ״ל (459, 744, 678).

מאמר זה מיוסד והגהות על ד״ה זה בס׳ מאמרי אדה״ז נביאים ע׳ קפה. ונוסח ב׳ שם ע׳ קפט. ונוסח ג׳ בסה״מ הנחות הר״פ ע׳ סג. (וראה סו״ס תקס״ח ח״ב ס״ע תתקכז שמאמר זה הוא מליל יום ב׳ פ׳ וישלח תקס״ח חתונה של ר׳ ברוך נכד אדה״ז).

ותושב״כ נק׳ . . ע״ש דאורייתא: בכת״י ב: ותושב״כ אורייתא. (וליתא מתיבת: נק׳, עד תיבת: ע״ש).

כמ"ש אתי מלבנון כלה כו' ולהבין הטעם למה תושבע"פ וכנ"י נק' בלשון כלה ותורה שבכתב נק' בשם חתן, והענין הוא כי תורה שבע"פ נק' בשם כלה ע"ש שהוא בחי' מקבל מתושב"כ שאין בה מצד עצמה כלום רק מה שמקבלת מתושב"כ שהרי כל מה שדנין הלכה ודין בתושבע"פ מביאין ראי' מן המקרא דתו' שבכתב ואם אין מוצאי' ראי' מתושב"כ אינה הלכה רק מה שיש הלכה למשה מסיני וגם ע"ז יש עפ"י רוב רמז בכתב ע"ז וגם הגזירות והתקנות של חז"ל נרמזו בכתוב בפסוק ושמרתם את משמרתי וארז"ל עשו משמרת למשמרתי נמצא שתושבע"פ הוא בחי' מקבל הכל מתושב"כ לכן נק' כלה שהוא בחי' מקבל מהחתן והיא מבארת ומפרשת התושב"כ להיות מושג ומובן כמו הכלה מקבלת הטפה ונעשה אצלה ולד בבנין גמור כו' וכמ"ש במ"א. וענין שכנס"י נק' כלה ע"ש בחי' כלתה נפשי היינו שכל איש מישראל יש לו תשוקה ליכלל באחד וזהו ואהבת את ה' בכל לבבך ואהבת לשון רצון ותשוקה בכל לבבך. בכל לשון כליון וכלה יש ג' מדריגות בכל דלבבך ובכל דנפשך ובכל דמאדך והרי בכל א' מישראל נאמר ואהבת בג' בחי' אלו לכן נק' כלה.

(נת' ענין תושב"כ נק' חתן ותושבע"פ נק' כלה וכנ"י נק' כלה תושבע"פ ע"ש שמקבל ומפרש וישראל ע"ש כלתה נפשי בכל לבבך).

ב) **והנה** מה שנש"י יש בכל א' בחי' כלתה נפשי לה' הוא מפני שיש ס"ר נש"י נמשכים מס"ר אותיו' התורה שבכתב שכל נשמה יש לה אות בתו' וזהו שהן בחי' כלה ומקבל מתשב"כ שמקור חיותן הוא מאותי' תושב"כ (עמ"ש פ' בשלח ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום מענין זה) והנה אותיות תושב"כ שרשן מבחי' חכ"ע שהוא מקור התו' כמו עד"מ באדם שאותי' הדיבור מקורן הוא מהשכל שמהשכל נמשך לאותי' המח' ומשם לאותי' הדיבור והגם שבשכל אין נראה ונרגש עדיין בחי' אותי' כלל עכ"ז נמשך ונתהווה משם למטה בחי' אותיות (ועיין לקמן אות ה') וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן עדן הוא בחי' חכ"ע חכם ולא בחכ' ידיעא שבו מלובש תענוג עליון ועם היותו בחי' ולא בחכ' ידיעא עכ"ז נמשך משם בחי' נהר הוא המשכה להשקות את הגן ג"ן סדרים דאורייתא שהם בחי' אותיות התורה ששרשן מחכ"ע אך סדר התהוותן הוא ע"י הנהר שהוא בחי' בינה כמו באדם אין נרגש בחי' אותיות בשכל עד שבא לכלל השגה והבנה אז אח"כ התהוות האותיו' שהן בחי' הג"ן אשר מהן הוא התהוות ס"ר נש"י (ובאמת ס"ר אותיות התו' הן אותיו' המח' ולכן בפועל ליכא ס"ר אותיות כ"א בצירוף אותיות אהו"י שקמץ הוא א' כו' ואינו אות בדיבור רק במח' וכן נש"י עלו במח' ועיין ביאור ע"פ אתה הצבת כל גבולות ארץ כו') וגם פי' להשקות את הגן כפשוטו בחי' הג"ע שהרי התהוותו ג"כ ע"י

ע"פ ויאמר משה: תו"א סה, ב.
ביאור ע"פ אתה הצבת: סידור שה, א ואילך.

אותיות אלו כמארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב הארה וזיו כו' ומקור התהוות כל האותיות הוא ע"י הנהר היוצא מעדן ולכן מחמת כי מקור כל האותיו' ושרשן מבחי' עדן לכן כל תשוקת כ"א מישראל הנמשך מאותיו' הנ"ל ליכלל בעדן שהוא מקורו מקור התענוגי' וע"כ תכסף נפשם לשרשן וזהו חפצו ורצונו ואהבת את הוי' אלקיך וכן כתי' זאת הפעם עצם מעצמי כו' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת שהרי מתחי' היתה חוה עצם א' ממש עם אדם ואח"כ נסרה ועשאה כלה כו' ע"כ תקרא כלה וכלתה נפשי לשרשה כו' וכן הענין ממש למעל' שס"ר נשמות נלקחו מס"ר אותיות תושב"כ, והאותיות שרשן בעדן ח"ע וע"כ ג"כ אחרי ירידתן והתפשטותן להיות בפ"ע בגופי' כלתה נפשי לשרשן.

(נת' מה שנש"י יש להן כלתה נפשי לפי שנמשכי' מס"ר אותיו' תושב"כ שהן מבחי' עדן ע"כ תכספנה לשרשן ע"ש).

ג) **והנה** ע"י בחי' כלתה נפשי של נש"י עי"ז נתעלו ג"כ בחי' עצם ס"ר אותיות תושב"כ למקורן ושרשן בחי' עדן הנ"ל וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום וגו' אין כבוד אלא תורה והן ס"ר אותיו' התורה ופי' יזמרך כבוד היינו שיתעלו האותיות למקורן ושרשן בחי' עדן (וזהו ענין רינה של תו' שהתו' עצמה בחי' רינה ועלי' ועמ"ש ע"פ שיר השירים כו') וכדי להיות בחי' זו ע"י ה' אלקי לעולם אודך היינו ע"י שישראל יש להם בחי' כלתה נפשי עי"ז מתעלים ג"כ אותיות התו' למקורן ושרשן וגם הפי' להיפך כי מאין נמשך לישראל בחי' זו שיוכלו לעלות ממטה למעל' להיות לעולם אודך הוא ע"י שיזמרך כבוד שהן אותיות התורה בחי' רינה ולא ידום מתעלי' למקורן ושרשן עי"ז יוכלו ג"כ נש"י להיות לעולם אודך ולעלות בבחי' עילוי מעל' מעל' דהא בהא תליא.

והנה פי' ולא ידום (וגם מהות ענין עלי' זו של האותיות לשרשן) הוא כי הנה כשהנשמה מתלבשת בגוף כתי' ומשם יפרד שהוא מקור להיות בחי' עלמא דפרודא ולא כל העיתים שוות משא"כ למעלה כתי' ולא ידום קרי תדיר ולא שכיך להתעלות למקור התענוג בחי' עדן כי אין ערך ההארה הנמשכ' מבחי' עדן ותענוג עליון מתלבש בהאותיו' ע"י אמצעות הנהר לגבי בחי' העדן ומקור התענוג עצמו ותדע דבנהר היוצא מעדן להשקות את הגן בחי' אותיו' כתי' ומשם יפרד שהוא מקור להיות בחי' עלמא דפרודא (כי עדן עצמה הוא בחי' מעיין שלמעל' מבחי' נהר ואינו עדיין אפי' מקור להיות ומשם יפרד ואדרבה לע"ל דכתי' ומעין יצא מבית ה' אזי והשקה את נחל השיטי' ולא יהי' עוד בבחי' פירוד כמ"ש במ"א באריכות וכל שרש התהוות בחי' ומשם יפרד הוא מחמת שנמשך בחי' נהר הוא בחי' יש לגבי עדן ומעיין שהן בחי'

ע"פ שיר השירים: לקו"ת שה"ש בתחילתו.
כמ"ש במ"א . . בפסוק ששים המה: לקו"ת שה"ש לט, א ואילך.

אין ממש ע״ש בפסוק ששים המה מלכות) וכן נש״י למעלה הם בבחי׳ כלה כלתה נפשי תמיד כלה שארי ולבבי למקורן ושרשן ממקום שנמשך הנהר והנה כתי׳ בעבר הנהר ישבו אבותיכם ישראל עלו במח׳ תחי׳ שהוא למעלה מבחי׳ הנהר הנ״ל כי עלה במח׳ היינו מח״ע בחי׳ עדן (וע׳ מ״ש במ״א באריכות ע״פ אם בחקתי תלכו) רק אח״כ נמשכו למטה ע״י בחי׳ הנהר היוצא מעדן למטה להתלבש באותיו׳ מח״ת ואותיות הדבור ולכן הוא כלות הנפש והתשוקה הוא להתעלות להיות בחי׳ עבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מבחי׳ הנהר ולא ישארו כמו שהוא למטה אחר ההמשכ׳ ונהר יוצא מעדן למטה לבחי׳ אותיות אשר הוא מקור להיות ומשם יפרד (וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו׳ בראת עולם הבריאה מקבל מבחי׳ נהר הנ״ל אימא בינה מקננא בכורסייא אבל שרש הנשמה תחלה בחי׳ טהורה היא בחי׳ אין שלמעלה מבחי׳ בריאה ויש זהו למעלה מבחי׳ הנהר בחי׳ בעבר הנהר כו׳) וכ״ז הוא בחי׳ כלה בכל לבבך כו׳ ואח״כ כתיב ודברת בם לשון הנהגה והמשכ׳ בחי׳ חתן חות דרגא להמשיך לאותיות התורה מבחי׳ ח״ע ע״י הנהר היוצא מעדן וזהו ענין קורא בתורה הארה והתגלות המשכה מלמעל׳ למטה בבחי׳ אותיו׳ התו׳ וזהו ענין הילך בתורתי הליכה ממטה למעלה והליכה מלמעלה למטה בחי׳ חתן.

(נת׳ שע״י הכלתה נפשי של נש״י מתעלים ג״כ ס״ר אותיות התורה לשרשן בעדן וזהו למען יזמרך כבוד כו׳ כי ונהר יוצא כו׳ אבל התשוקה לעה״נ ישבו כו׳ ואח״כ חתן ודברת בם כו׳ וכ״ז המשכה מבחי׳ חתן לבחי׳ כלה היינו נש״י וע״י נש״י נמשך לתושבע״פ שהיא בחי׳ כלה א״ת בניך אלא בוניך נש״י בונים לבחי׳ מל׳ פה וכו׳ וזהו ישראל מקדשי שמך עמ״ש ע״פ תורה צוה לנו משה).

ד) **אך** באמת זה שני הפכי׳ חתן הוא המשכה מלמעלה וכלה היא העלאה מלמטה ולכן כדי שיתחברו צריך לזה שמחה כמשל המלך בעת שהוא בשמחה אז נתגלה טובו והארתו לכל המקבלי׳ ממנו ולכן נאמר משמח חו״כ דהיינו ע״י שמחה של מצוה שבעסק התורה יכולים להתחבר יחד ועיקר הענין כי להיות בחי׳ התחברות ב׳ הפכים הוא ע״י החופה כמ״ש ע״פ כי על כל כבוד חופה שהוא בחי׳ סוכ״ע ומקיף אשר לגבי׳ מעלה ומטה כחשיכה כאורה כי הוא בחי׳ סתימא דכ״ס שהוא בחי׳ ישת חשך סתרו עד שבחי׳ חכמה אינה נחשבת רק לבחי׳ הארה בעלמא ונחשבת לעשי׳ גשמיות לגבי בחי׳ סדכ״ס כמ״ש כולם בחכ׳ עשית כו׳ ושם בחי׳ חכ״ע שהוא בחי׳ חתן ובחי׳ אותיו׳ שניהן שוין בתכלית מאחר שגם בחי׳ חכ״ע נחשבת לעשי׳ גשמי׳ ולכן נק׳ בחי׳ זו בחי׳

ע״פ אם בחקתי: לקו״ת מה, א ואילך.
ע״פ תורה צוה: לקו״ת ברכה צד, א ואילך.
ע״פ כי על כל כבוד: לקו״ת מז, ג. סידור קכט, ג.

חופה שכמו שהחופה מקפת על החתן וכלה בשוה כמו"כ בחי' סדכ"ס הוא בחי' מקיף על בחי' חכ"ע ובחי' מל' בשוה וכאשר מתגלה הארה מבחי' זו אזי יכולי' להתחבר ולהתכלל מעלה ומטה חתן וכלה. וזהו משמח חתן וכלה וכן ארז"ל דאין שמחה אלא בחופה שמצד גילוי המקיף סוכ"ע נמשך השמחה ולהבין למה נצרך השמחה גם לבחי' כלה כי לכאורה נצרך השמחה רק לבחי' חתן לשמח את החתן שיתפייס להיות חות דרגא אבל בחי' כלה שהוא בחי' כלתה נפשי לשרשה כו' זהו ממילא וגם הוא עלי' ולמה אח"כ צריך לשמחה ג"כ דוקא. אך המשל הוא כעבד הרוצה להתקרב לאדונו תמיד אבל אעפ"כ אף בשעת הכושר לא נשאו לבו ולא יכול להתקרב אליו אם לא בשעת שמחה וחדוה, כמו"כ הגם שכלתה כו' רק א"א להתקרב ולהגיע לשם ולהיות בבחי' ביטול בבחי' נקוד' תחת יסוד אשר זהו כל עיקר עליית המל' כ"א ע"י שמחה של מצוה אזי יוכל להיות בבחי' ביטול הנ"ל שתהי' אחות לנו קטנה כו' שדים אין לה כי תהי' בבחי' ביטול מהותה נקוד' תחת יסוד וטרוד למבלע (עמ"ש ע"פ מים רבים לא יוכלו כו' שזהו עליית המל' מאד נעלה ושם הוא בחי' שידובר בה שהדיבור מתאחד עם המקור וכו' ע"ש).

(נת' חו"כ ב' הפכים ושיתחברו יחד הוא ע"י השמחה וחופה סוכ"ע מקיף לשניהם, וענין שמחת כלה שיוכל להתקרב כמו העבד כו' וזהו ענין לא תבושי ולא תכלמי כו' ישיש עליך כו' שאומרים לפני ק"ש שתוכל המל' להתעלות ולא תבוש והיינו ע"י שמחה כו').

ה) וזהו ענין משוש חתן על כלה שזה אמר לע"ל שהחתן יקבל עיקר השמחה מהכלה כי הנה מבואר למעלה שעיקר השמחה בחופה היינו שהשמחה מגילוי המקיף בחי' סוכ"ע וידוע דלעתיד תהי' א"ח עט"ב נקבה תסובב גבר היינו שתתעלה בחי' כלה לבחי' חופה סוכ"ע ע"י והכלה תעדה כליה היינו ע"י לבושי המצות וכמו למשל האוחז בלבוש האדם ומנהיג את גופו ג"כ כמו"כ ע"י מעשה ולבוש המצות יתעלו גם ישראל בחי' כלה הנ"ל למקורו שרש המצות למעל' מעלה ואז יהיו הם המשמחים את החתן כי יהי' נקבה תסובב גבר הכלה תתעלה עם בחי' כלי' לבחי' חופה סוכ"ע ואז יהי' משמח חתן עם הכלה פי' ע"י הכלה כנ"ל.

ולהבין ביאור הדברים הנה בחי' חופה הוא דוקא בשעת נשואין משא"כ באירוסין שהחתן מקדש הכלה אין חופה עדיין אע"ג דחו"כ הם ב' הפכים ושיתחברו יחד הוא דוקא ע"י מקיף דחופה וא"כ איך מתחברים באירוסין שלא ע"י חופה ואף שיש טבעת קדושין שהוא ג"כ כמו בחי' עיגול אך הרי אינו מקיף עליהם כלל אך הענין הוא כי הנשואין שהוא יחוד גמור אז בחי'

ע"פ מים רבים: תו"א ט, ג. י, ב.

זו א״א כ״א ע״י המקיף תחלה משא״כ בחי׳ אירוסין שעדיין אין מקבלת ממנו היחוד והשפעה פנימית רק בחי׳ חיצוני׳ לבד שנותן לה שוה פרוטה כו׳ זה יוכל להיות גם בלי חופה וכמשי״ת. והנה כמו שלמט׳ יש בחי׳ אירוסין ונשואין כמו״כ למעלה בנש״י שהן ס״ר אותיות שבתו׳ כנ״ל שנק׳ כלה כנ״ל ובחי׳ חכ׳ שהיא בחי׳ עדן שנק׳ חתן יש ג״כ ב׳ בחי׳ אירוסין ונשואין כי במ״ת הי׳ רק בחי׳ אירוסין ולע״ל יהי׳ בחי׳ נשואין כו׳. ולהבין איך שייך ב׳ בחי׳ אלו בחיבור האותיו׳ עם מקורן ושרשן כנ״ל יובן עפ״י מ״ש במ״א בפ׳ אם בחקתי תלכו דפי׳ חז״ל לשון חקיקה חוקים שחקקתי לכם והענין הוא כי בתושב״כ יש ב׳ מיני כתיבה כי בלוחות נאמ׳ פ׳ תשא והמכתב מכתב אלקים חרות על הלוחות שהכתב הוא מעצמן של הלוחות אשר נחקק מהן ובהן ולא היו האותיות ענין ומהות בפ״ע אבל תושב״כ היא נכתבה בדיו על הקלף אשר האותיות הם מהות בפ״ע ולא מעצמות הקלף הם ולכן נק׳ תושב״כ שהתו׳ מתלבשת בכתב והנה כיון דישראל מתקשראן באורייתא שנמשכי׳ מאותיות התו׳ א״כ כמו שבאותיות התו׳ יש ב׳ בחי׳ חקיקה וכתיבה כמו״כ בנש״י הנמשכים מהם יש ג״כ ב׳ בחי׳ וזהו״ע נשמה שנתת בי טהורה היא בחי׳ חקיקה כי חקיקה הוא נק׳ בזוהר גליף גליפו בטה״ע והנשמה שנמשכה מבחי׳ אותיות חקיקה זו נק׳ לכך טהורה היא מבחי׳ טה״ע ואח״כ אתה בראת בחי׳ כתיבה. וביאור הענין כי הנה כתי׳ ונתתי לך מהלכי׳ בין העומדי׳ שמלאכי׳ נק׳ עומדים ברום עולם בבחי׳ ומדריגה א׳ והיינו לפי שהתהוותן מאותיו׳ הדי׳ וכמו באותיות הדיבור שמכל תיבה לא יומשך תיבה אחרת ולכן נק׳ האותיות דומם כן המלאכים הן ג״כ בחי׳ דומם ולכן המלאכים אין בהם כח הולדה כו׳ אבל נש״י שעלו במח״ע בעה״נ ישבו אבותיכם בעבה״נ דוקא כי נהר יוצא מעדן להשקות את הג״ן סדרים דאורייתא בחי׳ אותיות הכתב שהאות מהות בפ״ע רק שהקלף סובלו כו׳ וזהו אותיו׳ מחו״ד שהן דבר בפ״ע חוץ מהשכל רק שהשכל מלובש בהן וכן למעל׳ זהו בחי׳ אותיו׳ שבהן נבראי׳ שמים וארץ כו׳ אבל בעבה״נ מח״ע הנק׳ מח״ס שם בחי׳ אותיות החקיקה גליף גליפו בטה״ע שאין האות דבר בפ״ע רק עצם א׳ ממש עם בחי׳ א״ס ב״ה וזהו בחי׳ טהורה היא זו הנשמה שנלקחה מבחי׳ אותיו׳ אלו דגליף גליפו בטה״ע כנ״ל רק אח״כ כדי להתלבש בבי״ע נמשכה ג״כ ע״י אותיות הדיבור וזהו אתה בראת כו׳ ולפי שאותיות החקיקה הוא עצם א׳ עם המקור שהוא בחי׳ א״ס ע״כ נש״י מהלכים שיוכלו להתעלות בבחי׳ א״ס ממש ולא כמו אותיות המח׳ והדיבור שהן דבר בפ״ע והן בחי׳ דומם ואין בהם הגדלה וע״כ ג״כ יש בהן בנשמות ג״כ כח הולדה להמשיך גילוי בחי׳ א״ס ממש כמ״ש לעיל בענין אור זרוע לצדיק וע״פ אחת היא יונתי

בפ׳ אם בחקתי: לקו״ת מה, א ואילך.

לעיל בענין אור זרוע לצדיק: בד״ה ששים המה מלכות — לקו״ת שה״ש לח, ב (וסה״מ תקס״ח ח״ב ע׳ תרה. וסה״מ הנחות הר״פ ע׳ סה) שנאמר בהחתונה בליל ש״פ ויצא תקס״ח. ומאמר ד״ה ומשוש חתן דילן נאמר ע״י אדה״ז באותה החתונה בהשבוע שלאח״ז (כנ״ל בהמ״מ בתחילת המאמר).

וע״פ אחת היא יונתי: לקו״ת שם לט, ג ואילך. (ובהנסמן בהערה שלפנ״ז).

כו׳ והיינו שכח ההולדה נמשך מעצמות כח החכ׳ שלמעל׳ מעלה מהשכל המתלבשת באותיות שהוא רק הארה לבד ומזה לא יהי׳ הולדה חדשה רק ממקור כח החכ׳ כמו הטפה שנמשכ׳ מעצם המוחין לכן המשכה זו א״א כ״א ע״י נש״י ששרשם מאותיו׳ החקיקה המיוחדים ממש במקור בחי׳ חכ״ע הוא א״ס ב״ה וזהו שנק׳ חכמים סופרים כי תושב״כ נק׳ סופר כי מאות א׳ לא יגדל חבירו אבל סופר הוא מקור בחי׳ הספר שממנו יכול להיות המשכה חדשה.

ו) **והנה** לפי מה שנתבאר כאן חיבור כלה וחתן הוא בחי׳ אותיות תושב״כ עם בחי׳ ח״ע שבתו׳ ע״י עליי׳ והמשכה כנ״ל ממילא מובן שכמו שיש בחי׳ זו באותיות הכתב כך ג״כ באותיות החקיקה רק ששם הוא יחוד אמיתי ממש ונק׳ תאומתי וזהו ג״כ ענין אירוסין ונשואין כי ענין הולדה חדשה זהו בחי׳ נשואין שהטפה נמשכת ממקור בחי׳ חכ״ע והיינו ע״י אותיות החקיקה וגילוי זה יהי׳ לע״ל שיתגלה בחי׳ מו״ס בחי׳ בעבה״נ כו׳ עדן העליון שזהו בחי׳ גליף גליפו בטה״ע ונק׳ חוקות התו׳ בחי׳ התו׳ כמו שהיא בבחי׳ חקיקה ששם האותיות והקלף הכל א׳ וזהו בחי׳ תמתי תאומתי ממש כמו תאומות שבלולב אבל עכשיו ההמשכה מבחי׳ חכ״ע באותיו׳ הכתב שזהו בחי׳ תושב״כ וזהו נק׳ רק אירוסין שהוא המשכה חיצוני׳ התו׳ כי טעמי התו׳ לא נתגלו עד לע״ל.

ובזה יובן היטב ענין כלה כלתה נפשי לבחי׳ בעבה״נ דוקא כו׳ משא״כ עכשיו שההמשכות ע״י בחי׳ נהר יוצא מעדן זה לא נק׳ נשואין אמיתי לפי שעדיין אין גילוי אמיתי מבחי׳ מו״ס ולע״ל דכתי׳ ומעיין יוצא כו׳ זהו למעלה מבחי׳ נהר כנ״ל. ועפי״ז יובן ענין ומשוש חתן על כלה שהחתן בחי׳ תושב״כ יקבל השמחה מהכלה היא כנ״י אחת היא יונתי כו׳ ששרשן באותיות החקיקה שלמעל׳ מעל׳ מבחי׳ תושב״כ היא בחי׳ חכ״ע בהאר׳ המלובשת בבחי׳ כתב וזהו שהכלה תתעלה לבחי׳ חופה שהוא בחי׳ כ״ע ששם הוא ג״כ בחי׳ מו״ס כו׳, ואז ימשיכו ג״כ גילוי זה ממו״ס גם בח״ע שהוא בחי׳ תושב״כ המלובשת בבחי׳ כתב אך עלי׳ של נש״י בחי׳ תלכו הוא ע״י מאדך בלי גבול וזהו״ע שקדמה קבלת עומ״ש לעול תומ״צ כמ״ש במ״א (ועפ״י * הקבלה ענין אותי׳ החקיקה שאותי׳ עם הגוף דבר א׳ וזהו״ע יחוד מ״ה וב״ן דע״י שהוא מיני׳ ובי׳ ושם בחי׳ ב״ן גבוה יותר אחע״ב כו׳ וד״ל, וכמ״ש במ״א ע״פ מ״ש ברבקה ותרד העיינה כו׳ ע״ש, ובזה יובן מ״ש אחות לנו קטנה כו׳ מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה כי בתו׳ נאמר וידבר ה׳ אל משה שהדיבור גילוי לזולתו הוא פרצוף החיצון דמל׳ אב לפרצוף הפנימי שהוא בחי׳ תאומתי נק׳ שידובר בה כו׳ שהדיבור אינו לזולתו רק שידובר בה כו׳).

(ועפ״י . . בה כו׳) : קטע זה נמצא רק בחלק מהכת״י.
במ״א ע״פ . . ותרד העיינה : ס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל ע׳ רו ואילך (ובהגסמן בהמ״מ שם).

ועם כל הנ"ל יובן דלכך החופה צ"ל בשעת נשואין דוקא שכדי להיות בחי' היחוד והמשכה הפנימית הוא דוקא ע"י בחי' חופה סוכ"ע כו' כי בחי' כתר שם הוא בחי' מו"ס כנ"ל וז"ש משכיל לאיתן האזרחי אותי' איתן משמשות לע"ל שאז יהי' הגילוי בחי' משכיל כו' שהוא מקור החכ' והנה אותי' איתן תנאי' שהתנאי' ממשיכי' ג"כ מבחי' זו בתושבע"פ וזהו והאיתני' מוסדי הארץ וכמ"ש במ"א ע"פ ואלה שמות שזהו נק' ליבון הלכתא. ובזה יובן הפסוק כי יבעול בחור בתולה יבעלוך בניך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך דלכאו' לאו רישא סיפא דכיון דאמר יבעלוך בניך א"כ כנס"י הם בחי' חתן איך חזר ואמר ומשוש חתן וכו' ישיש עליך אלהיך שהחתן הוא הקב"ה וכנ"י הם הכלה אך הענין דארז"ל ועלמות אין מספר אלו ההלכות וזהו נק' בחי' בתולה ואיש לא ידעה שעדיין לא נמשך בתוכה הטפה מפנימיות ח"ע והמשכה זו הוא הנק' ליבון הלכתא והוא ע"י נש"י התנאים מוסדי ארץ תושבע"פ וזהו כן יבעלוך בניך ע"ד א"ת בניך אלא בוניך וכו' ואח"כ ומשוש חתן על כלה הוא כנ"י שנק' כלה ועלייתה לע"ל מאד נעלה כמ"ש אחת היא יונתי כו' למעלה מבחי' ששים מלכות ס' מסכתות רק שהן אדרבה ממשיכי' בתושבע"פ כנ"ל ובבחי' כלה זו נאמר ומשוש חתן על כלה שהחתן מקבל השמחה מהכלה כנ"ל ועיין לעיל בביאור ע"פ ששים המה מלכות ענין ב' בחי' חיצוני' המל' ופנימיות המל' והם בחי' תושבע"פ ונש"י כמ"ש שם באריכות והן הן ב' בחי' כלה שנתבאר כאן.

ובכל הנ"ל יובן ענין כיצד מרקדין לפני הכלה, שבחי' מרקדין הוא עתה כמו עד"מ הריקוד שמתקרבין זה לזה ואח"כ חוזרין ומתרחקין ואח"כ חוזרין ומתקרבין, וזהו בחי' תענוג כמו שני אוהבין שלא ראו זה את זה זמן רחוק ואח"כ נתקרבו שיש מזה תענוג גדול כמו"כ מחמת שירדה ונתלבשה מדת מל' למטה בבי"ע שזהו בבחי' ריחוק, ואח"כ כשעולה למעל' ומתקרב' הכלה עם החתן נעשה מזה תענוג גדול מקירוב זה שאחר הריחוק ע"ד יתרון האור מן החושך שהיא שבה אל בית אביה כו', אך אחר הקירוב יש עוד ריחוק כמו כל שבת הוא עליות הכלה למעלה כמו שאומרים בקבלת שבת בואי כלה כו' ואח"כ יומין דחול היא חוזרת בבחי' ירידה וריחוק ואח"כ בשבת שאח"כ חוזרת ומתקרבת, וסיבת זה לפי שעדיין צריכה לירד לברר בירורי' ביומין דחול ועי"ז הוא העלי' בשבת כי מי שטרח בע"ש כו', ולכן באמת אין כל שבת כמו שבת שעבר כי הוא בחי' עלי' חדשה כו' יותר עליונה כו' מחמת בירורים החדשים, וזהו ענין שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך כו' יש עילוי אחר עילוי אחר החול שבת ואחר שבת זה עוד חול כו' ונמצא שעדיין איני יכול ליגע בך כו', אך לע"ל בגמר ושלימות כל הבירורי' יהי' בחי' מנוחה לחיי העולמים ואז לא יהי' עוד בחי' ריחוק ח"ו רק יהי' כמ"ש יהללו שמו במחול שלא

במ"א ע"פ ואלה שמות: תו"א מט, ג.

לעיל בביאור ע"פ ששים המה: לקו"ת שה"ש לט, ג ואילך. וראה בהנסמן לעיל (סוס"ה) בהמ"מ קטע המתחיל: „לעיל בענין אור זרוע".

בריקוד שבקירוב וריחוק רק ע"ד מחול ועגול והיינו משום שיהי' בגילוי בחי' סוכ"ע שהוא בחי' מקיף כו'.

בעזרה"י שער שמחת חתן וכלה

דרוש הראשון שמ"כ מד' אאזמו"ר ז"ל בכת"י מו"ה ז"ל דרוש ע"פ מארז"ל פ"ק דברכות ד"ו סע"ב גבי המשמח את החתן אריב"ל וזוכה לתורה שנתנה בה' קולות כו'. והוא עפמ"ש בזהר ר"פ בלק בענין הינוקא שהכיר בריחא דלבושייכו שלא קראו ק"ש והשיבו שעסקו בשמחת חתן וכלה שפטורים מן הק"ש כדאיתא בסוכה פרק הישן ובפ"ג דברכות. ויקדים ענין יחוד דאו"א שנק' תרדל"מ ויחוד זו"נ שאינו אלא לפרקים ונק' דודים, ומ"מ ההולדת נשמות חדשי' הוא דוקא מיחוד זו"נ, ועמ"ש מזה ג"כ בבה"ז וירא ע"פ המאמר שם קי"ב ע"פ אחותי בת אבי היא כו'. ב) והנה זווג נשיקין דאו"א היינו זווג רוחני כמשל השפעת שכל וסברא מכח המשכיל (וזהו ונהר יוצא מעדן יוצא בתמידית) שהוא רק מבחי' לבושים דאבא בחי' חיצוני' (ר"ל גילוי השכל הוא רק לבוש לגבי כח המשכיל וכן זיו השמש כמו לבוש לעצם מאור השמש) וזהו הזווג התדירי להחיות העולמות כי כולם בחכ' עשית בבינה, אבל בחי' טפת אבא שרשה מעצמיות מוחי' דאבא אינו רק לפרקי' והוא לצורך יחוד זו"נ (כמארז"ל שלא יכנס בירושמ"ע עד שיכנס בירושמ"ט, ועמ"ש בלק"ת בד"ה שוש אשיש ומ"ש ע"פ הזהר בלק ק"צ ע"פ ברכו ה' מלאכיו מענין נשיקין וגופני) ויחוד דק"ש זהו להמשיך זווג רוחני להחיות העולמות (כד' הפרדס שער מהות והנהגה ולא מצאתיו כעת שם) ולכן נק' ריחא דלבושייכו (לריח גימט' רמ"ת היינו רמ"ח תיבין דק"ש) אבל שמחת חו"כ הוא זווג זו"נ שנק' דודים שהוא לפרקים, כי בחי' עש"נ הרי נפש זהו מה שמוסתר בבחי' עולם וכלה כלתה נפשי בחי' נפש

שער שמחת חו"כ: נמצא בהכת"י 33 שע, א (רק חלק). 649 קנא, ב. 744 שפח, ב (רק חלק). 1079 רכ, א. וחלק נכפל שם רנה, ב.

(הכותרת שער שמחת חו"כ נמצאת בכמה מכת"י הנ"ל. ובכת"י 649 נרשמו בסמוך לכאן ההגהות ד"ה שער האלול, שער יוהכ"פ, שער הסוכות — שנדפסו באוה"ת דברים כרך וא"ו).

דרוש ע"פ מארז"ל . . המשמח: סה"מ תקס"ב ע' נו (ונדפס ג"כ בסה"מ אתהלך לאזניא ע' רכט). ובתוס' הגהות להלן המאמר שלאח"ז (ושם נתבארו בארוכה יותר כמה הגהות דכאן). וראה גם על מאמר זה באוה"ת בלק ע' תתקכה.

בבה"ז וירא: י, ב ואילך.

בלק"ת בד"ה שוש אשיש: נצבים מז, א.

ע"פ הזהר בלק: צח, ג ואילך.

הנ"ל. ועי"כ בשעת מ"ת וה"ס עשן העלאה וביטול ואזי ביום חתונתו זה מ"ת שנתלבשה התורה בגשמי' עשה"ד לא תרצח לא תנאף כו' כמשל המשכת מוחי' בהטפה גשמי' שיש בה מהעצמיות, ועי"כ כל המשמח את החתן כי בבחי' דודים תגדל השמחה שתו ושכרו דודים, וזוכה לתורה שניתנה בה' קולות ג"כ ההמשכה ביחוד גופני ר"ל המשכת התורה בגשמיות שזהו ע"י ה' קולות בכדי שיומשך מקש"י דשם עד ה' אחרונה.

שם ד"ה והריחו ביראת ה' יבאר שעם היות שאמרנו לעיל שריח רק הארה, וא"כ מהו המעלה והריחו כו'. והענין כי אף שהטפה נמשכה מעצמיות עכ"ז באה בהגשמה. וז"ע התורה הנגלי' לנו אבל פנימי' התורה לא נתגלה והיא מקור ח"ע פנימי' אבא מה שזווג הנשיקין רק הארה בעלמא ממנו. אכן לע"ל יתגלה פנימי' התורה שהיא עצמיות ח"ע ולא ע"י הגשמה כמ"ש בבה"ז בראשית כ"ז ע"פ המאמר אעשה לו עזר. וזהו ע"ד אור הגנוז שיתגלה. משא"כ עכשיו הטפה נמשך בבחי' השתל' אמ"ר כו'. ועל בחי' זו נאמר והריחו ביראת כו', כי יראת ה' ראשית חכמה היינו שהיא מגבו' דעתיק שבמו"ס, ותתהלתי מ' דרדל"א אחטם לך החוטם גילוי הריח.

ב) **פ'** שמות תקס"ג ענין שמחת חו"כ. יפרש כי הכלה מ' דאצי' מוכרחת לירד בבי"ע ועי"ז נעשי' כלה כנז' בד"ה שחורה אני ונאוה יותר מבנות ירושלים כו' שהמ"ן מבירורי' דבי"ע, וכן הנשמה שירדה בגוף כו'. וזהו כלה מתלבשת בק"נ הנק' כלא מלך אסור ברהטים ועי"כ צריך לשמחה ולומר שאל תשגיח על הירידה למטה כי זהו עיקר העבודה, עמ"ש בד"ה בפ' נסכים כתיב בענין ארץ מושבותיכם. וז"ע ארץ זבת חלב ודבש. וחתן בחי' המשפילי לראות בחי' הירידה בבחי' ממכ"ע וכדי שיהי' ירידה והתגלות זו זהו ע"י שמחה. ושם פי' חתן ע"ד חות דרגא שהעולמות אינן כדאי לאלהותו ית' והוא יורד ונמשך בהם, ומ"מ י"ל ירידה זו צ"ע כי הירידה וירד ה' ת"ת דאצי' הנק' חתן ועי"ז יהי' עליי' הת"ת בעצמות אוא"ס, וזהו דרגא דרך גג כתר, וזהו בעטרה כו' ביום חתונתו דוקא גם כי ויבן בינה יתירה ניתנה באשה ומתלמידי יותר מכולם, והיינו ע"י וכל בניך למודי ה' שמקבלים הלימוד משם הוי' עי"ז הם כבי' מלמדים את שם הוי' ע"י שממשיכים יהר"מ ה' התגלות הכתר בז"א שנמשך לו מא"א.

שם ד"ה והריחו: סה"מ תקס"ב ע' סב. ולהלן ד"ה זה.
בבה"ז . . אעשה לו עזר: ב, ג ואילך.
פ' שמות . . שמחת חו"כ: נדפס בתו"א הוספות קו, א. סה"מ תקס"ג ע' קב. אוה"ת שמות כרך ז' ע' ב'תקטז.
בד"ה שחורה: לקו"ת שה"ש ו, ג ואילך.
בד"ה בפ' נסכים: לקו"ת שלח מא, סע"ב ואילך.
צ"ע: = צורך עלי'.

ג) **פ׳** תרומה תקס״ג ד״ה להבין ענין ברכת חתנים. שהעלאת הכלה לחתן דוגמ׳ מצות הקרבן (במא״א ק׳ כ״א קרבן ר״ל קריבו דקוב״ה בשכינתי׳ כו׳, והוא קירוב שם ב״ן עם שם הוי׳, גם קרבן גימט׳ א״א כי רעותא דקרבנין סלקין עד עתיקא שהוא א״א עכ״ד, ע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה לבבתיני) כי בהמה שם ב״ן שהזיו היורד להיות מקור לבע״ג זהו רוח הבהמה היורדת למטה משא״כ רוח האדם כו׳ משה כבד פה כו׳ עליו נאמר אדם אחד מאלף מצאתי, וכן ההמשכה מהמאציל לנאצלים נק׳ בהמה רבה מ׳ דא״ק כו׳, ע״כ כדי שתעלה לאצי׳ ולהיות בחי׳ אדם זהו עליי׳ גדולה, וצ״ל המשכה מעלמא דדכורא להעלותה, ז׳ סריסים וז׳ נערות מעלמא דנוק׳, וז״ע הכהן המקריב ימין מקרבת בד״ה לבבתיני, ועד״ז העלא׳ הכלה מ׳ דאצי׳ שבבי״ע נק׳ בהמה כמאמר אשת רע״ק פ׳ אע״פ, יודע צדיק נפש בהמתו, וכן רבקה לשון רבקה של שלש שלש בקר כו׳ וכן רחל ל׳ רחילה כו׳, צ״ל ע״י אנשים גדולים שבאים להעלותה. וזהו כיצד מרקדין כו׳ לכן נק׳ ברכת חתנים לשון רבים ע״ס דז״א כל ספי׳ נק׳ חתן ע׳ זח״א ד״ח ע״פ ותקופתו על קצותם שמהם נמשך הכח לנוק׳ להעלותה, וז״ע פנים חדשות מה שמאיר אור בז״א, ע״ד יאר ה׳ פניו בשביל הנוק׳ וזהו אליך, ולכן נק׳ חדשות לשון נקבה כו׳, לכן ע״י פנים חדשות אומרים ז׳ ברכות ע״ד שבע ביום הללתיך, וע״י ההילול שמשבחים אותה גורמים שתוכל לעלות, וז״ע ז׳ ברכות דק״ש ג׳ שחרית ד׳ ערבית ע״ש שבע ביום, ובמא״א פ׳ סעיף ז׳ פנים חדשות נק׳ ז״א בבחי׳ מקיפים ל׳ דצלם שנעשי׳ פנימי׳ בשבת ומאירים אנפוי בהארות חדשות, כי בחול הארת פניו מצד צ׳ עכ״ל. וע׳ מענין צ׳ ול׳ בביאור כי תצא ומענין הארת פנים לזו״נ בביאור אלה מסעי גבי ויכתוב משה ובבה״ז כשושנה בין החוחים.

ד״ה אשר ברא ששון ושמחה, פי׳ ברא ל׳ שמא הבריא בחולין פא״ט דמ״ג ע״ב דפי׳ הרי״ף לשון נפיק לברא מלשון וברא אתהן בחרבותם, ופי׳ עד״ז ל׳ בריאה שהוא ענין היציאה מההעלם אל הגילוי (הג״ה, ועד״ז פי׳ בד״ה תקעו בחדש דרוש השני, וצ״ע שזה סותר למ״ש בד״ה ואתחנן בפי׳ ובטובו מחדש כו׳, ואפ״ל דזהו על א״ק שנק׳ אדם דבריאה ע״ז שייך לומר שהוא גילוי ההעלם כו׳, וכמו״כ על המשכות בי״ע מאצי׳ שייך לומר כן,

---

פ׳ תרומה . . להבין ענין ברכת חתנים: סה״מ תקס״ג ח״א ע׳ רמד. ולהלן נדפס ד״ה זה בתוס׳ הגהות.

בלק״ת בשה״ש בד״ה לבבתיני: כח, ג ואילך.

בביאור כי תצא: לקו״ת לו, סע״ג ואילך.

בביאור אלה מסעי: לקו״ת צג, ב ואילך.

ובבה״ז כשושנה: א, ב.

ד״ה אשר ברא: סה״מ תקס״ג ע׳ רנט. ולעיל נדפס ד״ה זה בתוס׳ הגהות.

בד״ה תקעו: לקו״ת ר״ה נה, סע״א. וראה בהנסמן בהע׳ הקודמת.

בד״ה ואתחנן: לקו״ת ב, ב.

אבל ענין התהוות הנבראים מא"ס אינו גילוי ההעלם) והכוונה בברכה זו להודות לה' על אשר גילה בנבראים להמצא דוגמת בחי' הששון והשמחה של החתן והכלה העליונים שבבחי' אצילות כו' וע"כ שמחת חתן וכלה שלמטה מעורר למעלה בחי' ביום חתונתו ושמחת לבו כו' (ולענ"ד אפ"ל כי ברא מאין ליש ממש ור"ל כי אפילו חתן וכלה העליונים נק' בריאה מאין ליש, כי והחכ' מאין תמצא יש מאין כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בפי' בורא קדושים ישתבח שמך שכל בחי' הקדושים הוא רק בריאה כו' משא"כ בא"ס עצמו לא שייך ענין יחוד וזווג וכמ"ש כי אין אלקים עמדי וכמ"ש בד"ה מי יתנך שלא נדפס בפי' יש אחד ואין שני לו כו', ועמ"ש בת"א פ' נח סד"ה מים רבים כו').

עו"ש ענין מהרה ישמע כו' קול חתן להשפיע וקול כלה לקבל שיהי' ע"ד שהי' קודם חטא עה"ד שנאמר ולא יתבוששו כו', וזהו מהרה ישמע כו', וע"ד שעכשיו שמו"ע בקול נמוך בלחש ורק הש"ץ אומר בקול רם כו' שהוא באצי' וכן בשכמל"ו בחשאי, והכל מפני יראת יניקת החיצוני' אבל לע"ל יהי' בקול רם קולו של רם כו'.

שם דרוש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים, נעל לבוש הרגל ובחי' רגל היינו נשמות שבבחי' עקביים עקבות משיחא שהנעל של עור מסתיר על הרגל, ולכן אותותינו לא ראינו, ואעפ"כ מט"ט הנק' מנעל קושר כתרים מתפלותיהם כו', ובעליי' לרגל בחי' מהלכים גם הנעל מוסיף יפוי כו' שמבחי' עור נעשה אור ועי"ז נמשך ג"כ מה יפו פעמיך בנעלים עד נס דפורים שמתלבש בבחי' הטבע הנק' נעל, ומ"מ ראו כל אפסי ארץ כו' וזהו ונערים ממשתה נגינתם כו', כי נערים הם מט"ט וסנדל"ל כו', עמ"ש בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו בענין ובו תדבקון והעירותי מפסוק ע"כ יעזוב איש כו' ודבק באשתו, והוא כי או"א זווגם תדירי להחיות העולמות אבל להיות הולדת נשמות חדשות זהו ע"י זווג זו"נ וזהו ודבק באשתו כו', ע' ד"ה כאיל תערוג על זח"ג דס"ז א'.

בד"ה את שבתותי: לקו"ת בהר מא, ב ואילך.

בד"ה מי יתנך שלא נדפס: אוה"ת שה"ש ע' תרמג ואילך. וראה גם ס' החקירה ג, א ואילך.

בת"א . . סד"ה מים רבים: י, ב (ראה בהנסמן בהע' הקודמת).

עו"ש ענין מהרה ישמע: סה"מ תקס"ג ע' רגט.

שם דרוש ע"פ מה יפו: שם ע' רמח. וע' רסא. והגהות אדהצ"צ שם בהוספות ע' תג.

בד"ה אחרי . . והעירותי: אוה"ת ראה ע' תרפב.

ד"ה כאיל תערוג על זח"ג דס"ז א': (נראה דהוא טעות המעתיק וצ"ל: דס"ז ב'). מאמרים על זוהר זה — נד' בסה"מ תקס"ז ע' קכג. קכה. ביאוה"ז להצ"צ ע' שמב. (ואולי שורה זו שייכת להלן להקטע שלאח"ז: ענין כיצד מרקדין — ראה אוה"ת במדבר הנסמן להלן. ולהלן בפנים המאמר בסיומו).

ענין כיצד מרקדין לפני הכלה. כלה מל׳ דאצי׳ כלתה נפשי למען יזמרך כבוד נהורא תתאה קארי תדיר ולא שכיך, והקשה איך שייך תשוקה מהעצמות לגבי עצמות כי מל׳ מע״ס דאצי׳ שהן אלקות, ותירץ כי בכלים דע״ס שייך לומר תשוקה כ״ה בבה״ז פ׳ בשלח בענין משריין ורתיכין, ובהביאור ע״פ ואתה הרם את מטך ביאר שזהו ענין ע״ד מטי ולא מטי כו׳. וי״ל ע״ד מ״ש בסש״ב פמ״ד בענין נפשי אויתיך שהגוף משתוקק להנפש, כך הכלים להאור. וז״ש כי עזה כמות אהבה כפרישותא דנפשא מן גופא כו׳, וזהו ענין בכל מאדך. וכדי להביא בגילוי בחי׳ כלה צ״ל תחלה מרקדין לפני הכלה. וי״ל ב׳ פנים הא׳ שהם ד׳ מח׳ שכינה המרוממים אותה וע״ד שנת׳ בד״ה אלה פקודי בענין עבודת הלוים פסוד״ז הכנה לק״ש כו׳. הב׳ י״ל שהם שלוחי החתן מעלמא דדוכרא להעלותה וכענין אהרן שושדמ״ט כו׳ והם המשמחים אותה שתוכל לעלות כו׳. בש״א כו׳, ע״ד ירמי׳ לא אמר הגבור כו׳ עד אנכה״ג החזירו כו׳, עד״ז פלוגתא דב״ש וב״ה כמו״כ בענין כלה. והנה כמו ע״י ההילול ממשיכים הכחות מהעלם אל הגילוי כמו״כ בבחי׳ כלה ע״י שמהללים כלה נאה כו׳ ממשיכים כח כלות הנפש כו׳, וע׳ בד״ה שה״ש ענין בחי׳ כלה, וענין הריקוד ברגלים יש להעיר ממ״ש וישא יעקב את רגליו ומפרש״י משנתבשר בשורה טובה נשא לבו את רגליו ובע״ח פי׳ וישא כו׳ ע״ד קיפל א״א את רגליו ובביאור השמים כסאי שהוא כדי שלא יהיו הרגלים נשפלים כל כך, וזהו והארץ הדום רגלי. והנה באשה זונה שהיא ק״נ נאמר רגליה יורדות מות, משא״כ בנוק׳ דקדושה כלה מה יפו פעמיך כו׳, לכן מרקדין לפני הכלה להראות שאינה בבחי׳ רגליה יורדות כו׳ כ״א אדרבה מקלסה ברגליים כדפרש״י בשה״ש ע״פ מה יפו פעמיך בנהר יעברו ברגל כו׳ ושלש רגלים כנגד שלשה דרכים שהאשה נקנית כו׳ משוה רגלי כאילות הנקבות עומדי׳ במישור יותר אמונה שלא נתנו נזמיהם לעגל כו׳ ולא נתן למוט רגלינו נר לרגלי דבריך העמדת במרחב רגלי, ע׳ בזח״ב ויקהל דקצ״ד ע״ב בענין קחו מאתכם תרומה אשר רברבן עילאין מעלים את המל׳, מזה יובן ענין כיצד מרקדין לפני הכלה כו׳ כי העלאה הנ״ל נק׳ ריקוד ע״ש ההרים רקדו כו׳.

ענין כיצד מרקדין . . והקשה: **לע״ע צ״ב אאיזה מאמר קאי. וראה מזה ג״כ באוה״ת במדבר ע׳ נד. שלח ס״ע תרט. יהל אור ע׳ תרצו. וראה סה״מ תקס״ג שם ע׳ רנה.**

בבה״ז פ׳ בשלח: **מא, ב.**

ובהביאור ע״פ ואתה הרם: **משנת תקס״ג, ונדפס בתו״ח שמות קפב, א. ונו״א בסה״מ תקס״ג ח״א (ד״ה דבר אל בנ״י וישובו) ע׳ שיח.**

בד״ה אלה פקודי: **לקו״ת פקודי ה, ג ואילך.**

בד״ה שה״ש: **לקו״ת ריש שה״ש.**

ובע״ח פי׳ וישא: **שער ז״א פ״ב. ושער הכללים פ״ב.**

ובביאור השמים כסאי: **סה״מ תקס״ה ע׳ תשכא ואילך. (ובהנסמן בהמ״מ שם לע׳ תשטו).**

כיצד מרקדין. יש לומר ע"ד המבואר בזח"ב ויקהל דקצ"ז ע"ב ע"פ ויקהל משה כו' קחו מאתכם תרומה כו' לסלקא לההיא תרומה כו' לסלקא לה לגבי בעלה כו' ע"ש. וזהו ע"ד ארוממך אלקי המלך בתו"א בד"ה כי אתה נרי דס"ז ע"ג עד ואי לזאת ארוממך ע"ד מלך יחיד כו', והיינו ע"י התפלה שנק' סולם מוצב ארצה. והנה ע"י עליי' זו נמשכה ההמשכה מאוא"ס, וזהו ענין וישמחו בך ישראל מקדשי שמך בתו"א בד"ה אוסרי לגפן שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש, והיינו ע"י קיום המצות אק"ב הקב"ה מניח תפילין כו', ובד"ה ונתתי לך מהלכים דנ"א ע"א גבי אם בדרכי תלך כו' וז"ל וכל התומ"צ נק' דרך שבהם וע"י ע"י כולם דוקא עוברת ההשפעה וכנודע שהטפה יורדת דרך כל האברים כו' עכ"ל. וענין הטיפה זהו עד"מ ור"ל המשכת עצם ח"ע שנמשך ע"י התלבשות וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ ששים המה הראשון שזהו ענין אור זרוע לצדיק, ואפ"ל עד"ז ל' אטיף לבית יעקב שקאי על הנבואה נק' ג"ב הטפה כמ"ש במ"א בענין לטוטפת ונק' המשכה זו ג"כ ונהר יוצא מעדן להשקות כו' ע' זח"ג דס"ז ע"ב שזהו ענין כאיל תערוג על אפיקי מים וזהו בחי' כלה כלתה נפשי לקבל מבחי' אפיקי מים הנמשך ע"י ונהר יוצא מעדן והוא ענין אור מים רקיע כו'.

וירא תקס"ב כ"י מו"ח

כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות (בפ"ק דברכות) [וצ"ל מה שייך שמחת חתן לתורה להיות זוכה ע"י שמשמח את החתן זוכה לתורה כו' וגם מהו ענין שנתנה בה' קולות]. (הג"ה ועמ"ש במהרש"א

בתו"א . . דס"ז ע"ג: בהדפוסים שלפנינו: מ, ג.

בתו"א בד"ה אוסרי לגפן: מו, ב.

ובד"ה ונתתי . . דנ"א ע"א: שם: ל, ד.

בלק"ת בשה"ש . . ששים המה: לט, ג ואילך.

כל המשמח: נדפס בהוספות לסה"מ תקס"ב ח"א ע' רצה (וחלק נדפס בח"ב בהשמטות ע' תרצא). נמצא בכת"י 751 בתחילתו (חלקו בגוכי"ק וחלקו בכת"י מעתיק. דפים אלו הם מ„בוך תרטו"ב" ונכרכו בבוך 751). ובהכת"י: 626 עח, ב (רק חלק מההגהות). 780 טו, א. 829 סד, א. 1202 קסב, א.

גוף המאמר (בלי ההגהות) נדפס בסה"מ תקס"ב ח"א ע' נו (ובסה"מ אתהלך לאזניא ע' רכט). להלן בסוף המאמר נדפסו קיצורים על הגהות אלו מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע.

הגהות נוספות על מאמר זה ראה לעיל ד"ה שער שמחת חו"כ בתחילתו.

פי׳ ה׳ קולות הן חמשה קולות של הדיבור שהקול מתחלק לפי חמשה מוצאות הפה בומף מהשפתים כו׳ והן הן אותיות שהתורה ניתנה בהן כו׳ ועמ״ש מענין ה׳ מוצאות הדבור בלק״ת בד״ה וספרתם לכם בדרושי שבועות ובסידור שער ר״ה בד״ה אד׳ שפתי תפתח. ועיין עוד במהרש״א פ״ק דכתובות עכ״ה) הנה צריך להבין מה שהבין הינוקא בריחא דלבושיהו שלא קראו ק״ש והם השיבו שעסקו בהכנסת כלה, כמבואר בזהר (פ׳ בלק דקפ״ו ע״א). [הג״ה (ובמק״מ שם פי׳ ע״ז ופירושו דחוק), וע״ש בהרמ״ז עכ״ה] היות ידוע דיחו״ע הוא יחוד או״א תרין ריעין דלא מתפרשין ויחודא תתאה יחוד זו״נ הזיווג לפרקים כו׳ להבין זה שמיחודא תתאה תהיה הולדה כו׳ ומיחודא עילאה לא תהיה הולדה כלל (הג״ה עיין בבה״ז פ׳ וירא על המאמר שם דקי״ב וגם אמנה אחותי בת אבי היא ועמ״ש ע״פ ונהר יוצא מעדן בפי׳ מארז״ל נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושמ״ע עד שיכנס בירושמ״ט עכ״ה), דהנה ידוע שכח השכלי השורה על המוח הגשמי תמיד אינו ממהות ההשכלה והשגה כלל שהרי כשהאדם מייגע כח שכלו להבין ולהשיג הסברא והשכל שבספר הרי הסברא והשכל דבר נפרד מן כח שכלו, שהרי בכח שכלו שיש לו בטבעו הוא משיג את ההשגה א״כ אין הכח שכלו מהות ההשגה ושכל שאם היה מהות ההשגה היה צריך להשיג תמיד השכלות אף כשהוא פנוי כשאינו עוסק בלימוד סברא כו׳ אלא הכח שכלו הוא מהות רוחני מאוד הגבה למעלה מערך דקות ההשגה והשכל והוא שורה על המוח הגשמי׳ בתמידות וכשיעסק בלימוד איזה סברא יתלבש כח הזה באותו הסברא כמו שילביש האדם הלבוש הנפרד כו׳ כמ״כ השגות הסברא לגבי כח השכלי היא רק כמו לבוש להלביש אותו ואף כשכח השכלי הוא משפיע שכל חדש באותו הסברא הנה אותו השכל החדש הוא ג״כ מן מהות השכל וההשגה שבספר ואינו ממהות כח השכלי כלל ואף שיקרא בשם שפע מן כח השכל אינו מן עצמיות של כח השכל אלא מלבושים לבד. (וכן נתבאר בלק״ת בסוף שה״ש בהביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים פ״א) משא״כ הטפה גשמיות שמתגשמת ונעשית כמו המוח הגשמי בעודנה רוחניות בכח שכלו קודם שיתגשם במוח הגשמי כו׳ הרי שפע זו היא מעצמות ומהות הכח השכלי כמו שהוא באמת כנ״ל, ומטעם זה יובן מה שיש בכח הטפה הרוחניות הזו להוליד ולד שיהי׳ לו ג״כ מהות שכל בדומה למהות הכח השכלי וישכיל השכלות מהאופנים אחרים מהשכלת האב כו׳ משא״כ התלמיד המקבל השפע שכל מכח שכלו של הרב לא ישכיל אלא באופן שהשיג הרב וכן ע״י גילוי שפע כח השכל בהדבור לא

בלק״ת בד״ה וספרתם: **במדבר י, א.**
ובסידור . . בד״ה אד׳: רלו, **ג ואילך.**
בבה״ז פ׳ וירא: **י, ב ואילך.**
ע״פ ונהר יוצא מעדן: **אוה״ת בראשית כרך ג׳ תקלה, ב.**
בלק״ת . . כי כאשר השמים: **נ, ג.**

תהיה מזה שום הולדת בחי׳ בפ״ע במהות שכל (הג״ה עיין מזה בלק״ת בביאור ע״פ ששים המה מלכות דרוש הראשון, ובבה״ז פ׳ בראשית על המאמר הזהר דכ״ז אעשה לו עזר, ובפ׳ בלק על המאמר דק״צ ברכו ה׳ מלאכיו ובאג״ה בסופו ד״ה להבין מ״ש בפע״ת עכ״ה) ואע״פ שגם הוא שפע מן כח השכלי כו׳ הטעם הוא כנ״ל שהכח השכלי הוא הגבה למעלה ממהות השגה ושכל וכשמשפיע שכל וסברא הוא בדרך לבוש לבד ואינו מעצמותו ולהיות כי אין המהות הכח השכלי יכול להיות עצם אחד עם שכל והשגה שאינו דק כ״כ כמוהו ובגשמית המוח שהוא יותר גשם מן השגה יכול להיות בו המשכת טפת אבא היינו מהות כח השכל עצמו ממש ולהוליד דוגמתו כו׳ והטעם ידוע שכל דבר גבוה לא יוכל להתגלות אלא בהיותר נמוך כמו זיו השמש שלא יוכר הארתו אלא בשטח הארץ ובאויר הרוחני עדיין אינו ניכר כלל מפני שגם האויר עדיין דק ואע״פ שאינו דק כזיו השמש עכ״ז לא יוכר כ״כ כמו בשטח הארץ שהוא גס לגמרי כו׳ כמו כן בהמוח הגשמי יוכל להתגלות מהות הכח השכלי ממש ולא בהשגה ושכל מפני שהוא רוחני קצת לא יוכר ברוחניות הכח השכלי כו׳ וד״ל (הג״ה וזהו ענין משכיל לאיתן האזרחי ופי׳ בזהר משפטים דק״י סע״א וע״ב דבחי׳ איתן זהו יסוד וכמ״ש ביוסף ותשב באיתן קשתו והוא סליק עד מוחא עילאה וממשיך מעצמיות מוחא עילאה להשפיע לדוד שהוא מ׳ ור״ל שהוא מקבל מבחי׳ משכיל ממש שהוא עד״מ למטה עצם מהות כח השכל שהוא הנקרא משכיל ולכן נקרא איתן שהוא דבר חזק ועיין בלק״ת פ׳ ראה בד״ה ראה אנכי נותן כו׳ עכ״ה).

(**קיצור** מיחו״ת דזו״נ יהיה הולדה ולא מיחו״ע דאו״א כי כח השכל הוא למעלה ממהות גלוי השכל, וגלוי השכל רק כמו לבוש לגבי כח השכל ואין בו השפע מעצם מהות כח השכל, משא״כ בהטפה מלובש מעצם כח השכל להוליד בדומה לו ממש, ומה שבגשמיות הטפה יוכל להתלבש עצם כח השכל משא״כ בהדבור זהו כמו אור השמש נראה על הארץ יותר מבאויר. וכן הראיה תופס דבר גשמי ולא הקול הרוחני וכמ״ש מזה בד״ה ויצוום אל בנ״י ועיין ג״כ סד״ה ולא תשבית מלח).

ב) **ועתה** יובן דזיווג או״א הם תרין ריעין היינו עד״מ הנ״ל מהשפעות שכל וסברא חדשה מכח השכלי כו׳ שלא תהיה הולדת ולד מהם

בלק״ת בביאור ע״פ ששים: שה״ש לט, ג ואילך.
ובבה״ז פ׳ בראשית: ב, א ואילך.
ובפ׳ בלק: צח, ג ואילך.
ובאג״ה . . להבין מ״ש בפע״ח: קנז, א ואילך.
בלק״ת . . בד״ה ראה: יח, א ואילך.
בד״ה ויצוום: אוה״ת וארא ע׳ ריד (וראה סו״ס תקס״ח ח״ב ע׳ תתקל).

כו׳ ואמנם מה שנקראו תרין ריעין וגם כשמלבישים אריך שניהם שוין בקומתן כו׳ אע״פ שהבינה היא ההשגה ושכל הוא יש ודבר כידוע והכח השכל שהוא אבא המשפיע את השכל החדש הוא האין כידוע עכ״ז כשהשכל המושג הוא בבחי׳ ביטול מעצמותו ואינה נתפסת ליש ודבר כ״כ בהיות ההשגה בתכלית הדקות כו׳ אז הוא שוה במדרגת האין ממש שהוא הכח המשפיע את ההשגה כו׳ שהרי שפע זו אינה מעצמיות כח השכלי כנ״ל לכן קרובה היא בערך דקות ההשגה כשמתבטלות ממציאותה ושניהם שוין להלביש את הכתר שהוא בפנימיות אבא שהוא המהות של כח השכלי הנ״ל (הג״ה וגם כי במ״א נתבאר דבחי׳ אין ויש הם תרי ריעין דלא מתפרשין כי תמיד צ״ל התהוות מאין ליש עמ״ש בלק״ת ס״פ ואתחנן בד״ה ואהבת את ובד״ה שוש אשיש ובסידור בד״ה הקול קול יעקב ועיין בלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן בענין פי׳ נקודה בהיכליה ועיין עוד בסידור גבי ל״ג בעומר בביאור ע״פ אתה הצבת גבולות ארץ ועיין בלק״ת בביאור ע״פ יונתי בחגוי בפי׳ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ומ״ש בד״ה שובה ישראל עד דרוש השני בענין כי בו שבת כו׳ ומקבלים חיות ממחשבה ועמ״ש בלק״ת בד״ה אם בחוקותי דרוש הראשון הכל מענין חו״ב בחי׳ ונהר יוצא כו׳ תמיד עכ״ה) ולהיות כי השתלשלות שפע עולמות ידוע שהוא מחיצוניות ואחוריים דאו״א לכן זיווגייהו תדירא פי׳ כידוע שכולם בחכמה עשית היינו בחכמה דאצילות בהשפיע מוחין חדשים עד״מ השפעת שכל חדש שאינו נק׳ בשם טפה כו׳ זהו צריך להיות בתמידות שאל״כ היה העולם חוזר למקורו כו׳ אבל השפעת בחי׳ טפת אבא היינו להוליד ולד בדומה כנ״ל הוא בעת מן העיתים שיהיה המשכות המהות עצמו להתגשם במוח כו׳ והיינו הולדת הנשמות מיחוד זו״נ זיווג גופני שאע״פ שההשתלשלות מוחין דז״א משתלשל ומתגשם יותר עד שיהיה מוליד בעל גבול כו׳ אבל בזאת יתרונו שהוא בחי׳ המהות עצמו כו׳ וכן בהמשכות מוחין דאו״א לצורך זיווג זו״נ בשביל הולדות נשמות כו׳ הוא ג״כ מבחי׳ פנימיות או״א שהוא זיווג גופני בבחי׳ טפה כו׳ (הג״ה עיין זח״ג פ׳ אחרי דס״א סע״ב ועיין זח״ב ר״פ וארא בפי׳ עד תאוות גבעות עולם, ועיין בע״ח סוף שער הכללים ס״פ י״ג שהובא שם לשון כת״י האריז״ל גבי והענין כי כדי להנחיל עטרות לבנים לייחדם כו׳ ע״ש וזה ע״ד מש״כ. ועיין מזה בע״ח שער הזיווגים פ״א עכ״ה).

סד״ה ולא תשבית: לקו״ת ויקרא ה, א ואילך.
בלק״ת . . בד״ה ואהבת: יב, ד.
ובד״ה שוש אשיש: לקו״ת נצבים מז, א.
ובסידור בד״ה הקול קול: יח, ג ואילך.
בלק״ת בד״ה ראה: יח, א ואילך.
בסידור . . ע״פ אתה הצבת: שה, ב ואילך.
בלק״ת בביאור ע״פ יונתי: שה״ש יז, ג ואילך.
בד״ה שובה ישראל: לקו״ת ש״ש סו, ג.
בלק״ת בד״ה אם בחוקותי: מה, א.

והנה בק"ש ענין יחו"ע שהוא יחוד או"א הוי' אלקינו כו' לצורך קיום העולמות נמשך משם ענין ההשגות מוגבלות שבנשמות להשיג באלקות בכל הפרצופים ואפילו בע"י וא"א כו' להיות כי בחי' חיצוניות אבא שורש כל האצילות ממשיך שפע שכל חדש כמשל הנ"ל ומאותו השכל כשבא לבינה דאצילות אזי מקבלים כל הנשמות כל אחד השגתו כפי ערכו כמו בג"ע העליון נהנין מזיו כו' ואף כשימסור נפשו באחד היינו באותו ההשגה באחדות ה' ששכלו משיג הוא מוסר נפשו כו' אבל במהות אוא"ס ב"ה שבבחי' פנימית אבא כנ"ל אין הנשמה משגת כלל מאחר שבחי' ההשגה הוא בחי' אחוריים ולבושים דאבא כנ"ל וזהו ענין ריחא דלבושיהו כו' פי' לבושי חיצוניות דאבא כנ"ל ומן בחי' ריחא דלבושו בא ההשגה אלקית לייחד יחודים עליונים בק"ש כו' ומפני שעסקו בהכנסת כלה שהוא זיווג נשמות להוליד כו' שהוא למעלה באצילות ג"כ בחי' יחודא תתאה דזו"נ להוליד כו' לכך השיבו שהיו עסוקים במדרגה שלמעלה מן יחוד של ק"ש לקיום העולמות כו' והיינו להיות הולדת וגילוי המהות בעצמו כנ"ל.

(קיצור. ריחא דלבושייכו היינו יחוד חיצוני דאו"א רק מלבוש כח השכל וג"כ ריח הארה לבד, וזהו יחוד דק"ש עיין בפרדס ש"ח והכנסת כלה יחוד גופני דזו"נ כי הטפה ממהות כח השכל לכן השיבו שעסקו בדבר גבוה יותר, הג"ה ועפ"ז י"ל שמו"ע חי ברכות דצלותא יחוד גופני לכן שמו"ע צריכה כוונה יותר מק"ש, לפ"ז י"ל שמח תשמח ריעים האהובים שהם חו"ב תרין ריעין שיומשך בהם יחוד פנימי יחודא שלים כדי שע"ז ינחילו עטרות לזו"נ והיינו שישמחו החתן והכלה, ופי' יחוד גופני חיבור ב' דיעות דיחו"ע ויחו"ת יתגלה זה גם בגוף למטה כי מלאה הארץ דעה עכ"ה).

ג) והנה בחנוך כתיב ויתהלך חנוך את אלקים ואיננו כו' פי' שהיתה נשמתו נדבקת במהות אוא"ס שבפנימיות אבא וזהו ואיננו ממש שבא ונכלל באין האמיתי וכן באליהו ויעל בסערה כו' שהי' בבחי' ביטול לגמרי ובזה יתרונם אפי' על משרע"ה שהי' לו גוף גשמי כו' (הג"ה במ"א נתבאר שאע"פ שבפנימית היה הביטול דמשה גבוה הרבה מביטול דאליהו כי משה ונחנו מ"ה ואליהו גימ' ב"ן עכ"ז בחיצונית היה הביטול אצל אליהו יותר עד שגופו עלה בסערה והיינו מפני שהנשמה נקלטה ברחם הנוק' בבחי' עיבור יותר היינו יב"ח. גם נתבאר במ"א בבה"ז פ' בלק דק"צ הנ"ל שלפי שהנשמות נמשכו מזיווג גופני לכך יכולים להתלבש בגופות גשמיים, א"כ זה שהגוף גשמי יהיה בו ג"כ בחי' הביטול כ"כ דוגמת חנוך ואליהו זהו לפי שהנשמות נמשכו מזיווג גופני דזו"נ ע"כ יכול להמשיך הביטול גם בגוף גשמי, וגם זהו קצת הבנה להבין פי' זיווג גופני דהזיווג הוא המשכת הביטול

במ"א נתבאר . . הביטול דמשה . . דאליהו: ראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' ריח ואילך (ובהנסמן בהמ"מ בריש המאמר שם). אוה"ת יתרו ע' תתיט. ועוד.

דמ"ה שיוכל להיות נמשך גם בגוף גשמי ממש כמו בגוף חנוך ואליהו שנכללו בביטול דמ"ה ע"ד מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם וכמ"כ עד"ז ביום חתונתו זו מ"ת נמשך הביטול בגשמיות עד כי והר סיני עשן כו' כדלקמן עכ"ה) וכן רע"ק שמסר גופו לאש ואע"פ שהשיג בנשמתו אחדות ה' ולא היה מסתירו כלל בהשגתו יש ודבר דנוגה וקיבל בשמחה אמיתית בשכלו נפילתו לאש וכדומה עכ"ז אינו אלא שמחה שבנשמה ולא בגופו כי מצד גופו אינו שמחה כו' ואע"פ שהיה מברך בשמחה על הרעה כמו על הטובה כו' אעפ"כ לגופו ובשרו ממש היה השריפה עוצב ומרירות כו' וא"כ אין גופו בטל לאלקות אבל גופו של חנוך נסתלק ואיננו שנעשה מהות א' עם אלקות כמו הולד שהוא מהות הטפה כו' ולא היה הסתלקות גופו בבחי' עצבות כלל אדרבה בשמחת רבה כו' והוא מפני שגם גופו היה בטל במציאות לאלקות כמו נשמתו כו' והסיבה מפני שהיה נער מט"ט בחי' ב"ן כו', וזהו חנוך לנער חנוך הוא החינוך לנער מט"ט כמ"ש במ"א (ור"ל מס"נ דרע"ק עד"ז הוא ג"כ מס"נ דק"ש למסור נפשו באחד שאע"פ שמצד נשמתו הוא שמחה אבל מצד הגוף כשמצייר שמקבל עליו מס"נ בפ"מ ע"כ הוא יסורים להגוף וזהו ענין ריחא דלבושייכו הנמשך מק"ש פי' ע"ד ריח ניחוח דקרבן הריח מביטול היש. וכן מס"נ בק"ש נקרא ריח וכענין ריח בגדיו ריח בוגדיו (עיין בת"א פ' תולדות בד"ה ראה ריח בני) אבל עליות חנוך ואליהו אין בזה עוצב גם מצד הגוף כ"א אדרבה שמחה. וזהו כענין שמחת חתן וכלה שנק' זיווג גופני שהגוף נכלל בביטול, וגם הסתלקות רשב"י נק' הילולא מצד היחוד שמקבל גלוי טפת חכמה עילאה. אך זה היה בנפשו אבל הגוף סבל ענין מיתה ב"מ משא"כ בחנוך ואליהו כו') וזהו ששמחת חתן וכלה הוא דוקא בתופים וכינורות גשמיים דהיינו שמחה גופניות ואע"פ שהשמחה היא גשמיות מאד וגם שתתעורר הקולות גשמיים עכ"ז היא אמיתית יותר מהשמחה הרוחניות שמחמת ההשגה וטעם כו' מפני שהגוף מתפעל מזה כנ"ל וכן בשמחת כלה העליונה ביחודא תתאה להוליד נשמות יקרא שמחה גופניות להיות בחי' הזיווג גופני כו' והוא יותר גבוה באמת משמחה דתרין ריעין הנק' אחים וריעים כמו אח ואחותו ששמחת אהבתם בהעלם כו'.

(קיצור. יבאר ענין חנוך ואליהו שגופם עלה למעלה, היינו לפי שהנשמות שרשם מזיווג גופני דזו"נ שלכן יוכלו ג"כ להתלבש בגופות גשמיים משא"כ במלאכים הנמשכים מזיווג רוחני אינן יכולים להתלבש בגוף, ולכן בנשמות יוכל להגיע הביטול גם בהגוף גשמי, וזהו ואיננו שנכלל בבחי' אין ועצם החכמה, ולכן שמחת חתן וכלה ג"כ בתופים בגשמיות. ועמ"ש בענין רכב אלקים רבותיים אלפי שנאן דפי' בעה"ק שב' האלפים נמשכו מספירת הכתר הנקרא אין ולכן נק' שאינן ר"ל שהם מבחי' אין עד"ז י"ל פי' ואיננו.

בת"א . . בד"ה ראה ריח: כ, ד.
ועמ"ש בענין רכב אלקים: יהל אור ע' רלו.

הג״ה ענין זה שבסעיף ג שייך לבאר ג״כ ההפרש הנז״ל סעיף א׳ שמיחודא עילאה דאו״א לא יהי׳ הולדה ומיחו״ת דזו״נ יומשך הולדה חדשה וזהו ג״כ ההפרש בין מלאכים לנשמות שהמלאכים שרשם מיחוד חו״ב ואין בהם כח ההולדה והנשמות שרשם מיחוד זו״נ כמ״ש מזה בבה״ז פ׳ בלק על המאמר דק״צ ע״ב ברכו ה׳ מלאכיו ובפ׳ בראשית על המאמר אעשה לו עזר וחנוך ואליהו שהיו אדם ואיננו שנעשה מלאך ע״ד ואדם אין צ״ל שיש בהם ב׳ המעלות יחד דהיינו שנמשך בזה שפע עצמיות ח״ע כמו ביחוד זו״נ וגם שפע עצמיות זו מאיר בבחי׳ אור וגילוי ולא ע״ד ההתלבשות כמו בטפה וזהו ע״ד שנתבאר בבה״ז בראשית כ״ז הנ״ל שיש ג׳ מדרגות בתורה הא׳ עצמיות ח״ע והוא פנימית התורה שיתגלה לע״ל הב׳ הארתה בג״ע רק זיו כדוגמת התהוות המלאכים מחו״ב הג׳ נתינת התורה למטה עצם ח״ע רק שנתלבש בלבוש גשמי. וא״כ חנוך ואליהו זהו מעין מעלה הא׳ עצם ח״ע וגם באור וגילוי וי״ל זהו ענין מעלת והיה אשר ו״ה קודמין לי״ה זהו כשיהי׳ ב׳ הבחי׳ יחד השפעת עצם ח״ע כמו ביחוד ו״ה וגם יהי׳ רוחני כמו בבחי׳ י״ה וזהו ביום ההוא תקראי אישי שיהי׳ היחוד בבחי׳ אש שהוא רוחני ולא בבחי׳ בעלי שהוא מים כמו שדה בית הבעל שהוא הזווג גופני כו׳).

ד) והנה ידוע שיש עולם שנה נפש (הג״ה זהו הקדמה לבאר ענין היחוד דכלה וחתן, ובזה יובן מ״ש בישעי׳ סי׳ ד׳ ועשן כו׳ כי על כל כבוד חופה וארז״ל פ״ה דב״ב עשן בחופה, למה, ולפמ״ש א״ש כי העלאת מ״ן דנוק׳ שהיא הכלה הוא בבחי׳ עשן עולם שנה נפש, כי כלה היינו כלתה נפשי, ועמ״ש ע״פ והר סיני עשן כולו, שזה היה ג״כ בבחי׳ ביום חתונתו זה מ״ת היה ההעלאה בבחי׳ עשן, והוא ג״כ כענין הנ״ל בחנוך ואליהו שגופם נכלל בבחי׳ ביטול וזהו בחי׳ ביטול דעולם שנה נפש. עכ״ה) לבאר * ביותר ענין היחוד דכלה וחתן ידוע שיש עולם שנה נפש (והוא ג״כ כענין הנ״ל בחנוך ואליהו שגופם נכלל בבחי׳ ביטול וזהו ביטול דעולם שנה נפש) פי׳ עולם הוא מהות כל הנבראים ונפש הוא החיות שלהם מידות מלכותו ית׳, ושנה הוא חיות הנפש ובחיות הנפש שהם המדות עליונות נמשך להם תמיד מוחין מאו״א תרין ריעין כו׳ והיש בטל בתמידות שם בלי שינוי לעיתים כנ״ל אבל הנפש לגבי העולם שהוא ג״כ בבחי׳ מאין ליש גמור כידוע לא כל העיתים שוים לפעמים היש של מהות הנבראים בטלים במציאות לגבי החיות אלקות המחייה אותם וכאילו אינם ואינם תופסים מקום כלל ולפעמים הם נפרדים ליש ודבר מה בפ״ע והחיות אלקות מוסתר בהם מאד כו׳ כמו שמצינו שבימי שלמה היו כל העמים והשרים בטלים מאד והיו משתחווים לפניו מעצמם ומאליהם בלי

ע״פ והר סיני: סה״מ תקס״ד ע׳ קכה ואילך (ובהנסמן בהמ״מ שם).

לבאר ביותר . . שנה נפש): קטע זה נרשם (בכת״י מאוחר) לפני סעי׳ ד׳. ונראה שקטע זה מיותר.

שום מלחמה ונצחון כלל. ואין זאת כ״א שהיה מדת מלכות דאצילות המאירה על שלמה בשלימותה כמ״ש בזהר דקיימא סיהרא באשלמותא כו׳ פי׳ שהיתה בהתגלות כמות שהיא וממילא היו מתבטלים כל הע׳ שרים של מעלה ממציאותם והיו ג״כ האומות בטלים לשמוע חכמת שלמה כו׳, אבל עכשיו כשהאלקות מוסתר נראים הע׳ שרים ליש ודבר בפ״ע לי יאורי כו׳ ולכך האומות מתנשאים כו׳ ועד״ז אנו רואים שהנהגות העולם רק עפ״י הטבע המוטבע שהחכם יצליח בעסקו כו׳ והחולה ימות וכדומה לזה סימן הוא להסתיר אלקות ואף שגם ההטבע׳ עצמה היא מאלקות מאותיות וצירופים המתגלגלים כו׳ עכ״ז כשהאותיות הטבע אלו מנהיגים העולם הרי הם נראים ליש ודבר כו׳ משא״כ כשיש אותות ומופתים בהיפוך אותיות ההטבעה זהו התגלות אלקות של מדות מלכותו ית׳ לא כמות שהיא מצומצמת ומוסתרת במושכל מורגש מוטבע שהמה ג׳ אותיות דבי״ע כידוע (בפי׳ עולם שנה נפש משמע בס״י שהם בינה ת״ת מ׳ א״כ עולם גבוה משנה, ושנה מנפש. ויש לבאר זה עפמ״ש בלק״ת ר״פ שלח בד״ה שלח לך ובד״ת טובה הארץ מאד מאד, בפי׳ לאנהגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגליין, ופי׳ דעלמין הן ההיכלות היכל האהבה כו׳ ושרשם הם בחי׳ ע״ס דעגולים שהם שורים על ההיכלות ובהם ועל ידם נמשך האור והשפע להמלאכים והנשמות שהם תוך ההיכלות לכן א״ש דבחי׳ עולם הוא למעלה מבחי׳ נפש כו׳ מיהו בכל הדרושים (אאזמו״ר נ״ע) מבואר דנפש גבוה מבחי׳ שנה ועולם ואולי י״ל שזהו כמו חותם המתהפך וכמו שהגשמיות העולם נמשך דוקא מסוב״ע, וכן דצ״ח שרשן גבוה מהאדם שהאדם שרשו מז״א והמאכלים שרשם מחיצוניות בינה כמ״ש בת״א פ׳ חיי) וזהו ותתן אותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו כו׳ פי׳ פרעה הוא ג׳ עורות המסתירים האור והחיות אלקי שבג׳ עולמות בי״ע כידוע ואזי נק׳ מדות מלכות בשם נדה נד ה׳ שהא תתאה הנק׳ נפש הוא נד ממקומו ויושבת גלמודה כו׳ מפני ריבוי הדמים טמאים שנתגברו והיינו הפסולת דמים דקדושה שהם העורות דפרעה כו׳ שניכרים ליש ודבר כו׳ וע״ז אומרת מה בצע בדמי ברדתי אל שחת להחיות כו׳ וזהו שבימי הגלות כתיב אותותינו לא ראינו (ועמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה אני ישינה) שאין התגלות אלקות של מדות מלכותו כמות שהיא באמת דהיינו ההנהגת מהיפוך הטבע כו׳ רק כל ההנהגות של אלקות בכל העולמות ע״פ אותיות הטבע כנ״ל וזהו ותתן אותות ומופתים שלישראל לבדה נתנה במתנה להיות מתגלות אליהם מדות מלכותו באותות ומופתים בפרעה כו׳ אבל לא בכל העיתים רק פעם כך ופעם כך (ועיין בסידור בד״ה מזמור לתודה בענין ההודאה על הנס) וזהו ותעש לך שם כהיום הזה שכאשר מדות מל׳ הנקרא שם בשלימותה כמו

בלק״ת ר״פ שלח: לו, ג ואילך.
בת״א פ׳ חיי: ראה טו, ב.
בלק״ת . . אני ישינה: לג, ג ואילך.
בסידור בד״ה מזמור לתודה: מד, ב.

בימי המלך שלמה אזי היא שוה למדרגת היום הזה שהוא בבחי' שנה כידוע בענין היחוד פב"פ בזמן ביהמ"ק שלא היה טבע העולם מסתיר כלל כמו שאמרו בימי דוד ע"ה ממך הכל ומידך נתנו לך כו' שאף שהיה להם השפעה כל טוב לא היה נחשב ליש ודבר בעיניהם לומר כחי ועוצם ידי כו' רק ממך הכל ומידך ממש כו' ולכך התנדבו בשמחה כו' והוא מפני שהיש הוא בטל לגבי האין ויכול להיות שוה למדרגת האין עצמו כנ"ל בתרין ריעין וזהו כהיום הזה ממש (ור"ל היום הזה הוא בחי' ז"א וכמ"ש בת"א פ' יתרו סד"ה בחודש השלישי בענין ביום הזה באו מדבר סיני ור"ה נק' זה היום, ועמ"ש בפירוש מארז"ל שיהא שם שמים מתאהב על ידך בד"ה אלה תולדות יצחק בת"א, ועמ"ש ע"פ שמן תורק שמך, ומ"ש בד"ה ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה ושם נזכר ג"כ מענין אותותינו לא ראינו ועמ"ש בפי' כל הנקרא בשמי, ובענין וינוחו בו כל ישראל מקדשי שמך בד"ה אוסרי לגפן) ומאחר שעולם ונפש לפעמים מופרדים והיא מרוחקת מאת בעלה להיות מוסתר מאד כנ"ל לאחר שמתטהרת מדמים הטמאים ולהיות מזדווג עם בעלה אזי נקראת רעייתי ולא אחותי, כי השמחה של אוהבים נפרדים תהיה בהתגלות מאד אבל אהבת אח ואחותו היא בהעלם ושוה במדרגה אחת בתמידות כו' (וכמ"ש בזהר ויקרא דף ד' ע"א בענין ריעים ודודים) וזהו כאשר עדיין לא נסתרה ונתרחקה כ"כ אזי נקראת אחותי כי שניהם שוין בקומתן ביחוד פב"פ כנ"ל וכאשר מתקרבת מן עוצם הריחוק נקראת רעייתי כמו כלה (וזהו שעיקר ענין כלה הוא ע"ש כלתה נפשי לחצרות ה', נפשי דוקא הוא בחי' מ' הנק' נפש שהיא המחיה עולמות בי"ע ועז"נ נשבע ה' בנפשו, וכאשר ירדה בבי"ע והיא מוסתרת שם בבחי' אותותינו לא ראינו והיא בחי' כרחל לפני גוזזיה נאלמה (כמ"ש בלק"ת פ' צו בד"ה ענין משמח חתן וכלה, ופ' פנחס סד"ה את הכבש האחד תעשה בבקר ובד"ה אלה מסעי דרוש השני) אז נפש היא בבחי' כלות הנפש לחצרות הוי' שהוא עולם האצילות. שהחצרות בנויות מאבנים שהם אותיות דאצילות בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו כו' וכ"ש בבית ה' בחצרות אלקינו ויש חצר החיצונה וחצר הפנימית כו') ואהבת החתן אלי' בתשוקה נפלאה מפני שהיו עד הנה נפרדים ועתה רוצים להתחבר כו' (והחיבור נק' והאדם ידע היינו חיבור ב' דיעות דיחו"ע ביחו"ת ע"ד לעשות הישר

בת"א . . בחודש השלישי : סז, סע"ג.
בד"ה אלה תולדות יצחק בת"א : יז, ג.
ע"פ שמן תורק : ראה אוה"ת שה"ש ע' כח ואילך. שמות ע' לד ואילך. ויחי תכא, א. לקו"ת שה"ש ג, א ואילך.
בד"ה ואלה שמות : תו"א מט, ג ואילך. אוה"ת שמות ע' לב ואילך.
בפי' כל הנקרא בשמי : ראה תו"א ג, א.
בד"ה אוסרי לגפן : תו"א מו, ב.
בלק"ת . . משמח חתן : ח, סע"ג.
ופ' פנחס . . את הכבש : עח, ג.
ובד"ה אלה מסעי : פח, ד.

וכמ"ש בסידור בד"ה מזמור לתודה הנ"ל ועז"נ על כן יעזוב איש שהוא ז"א את או"א שהם חו"ב ודבק באשתו מ' וכמש"ל סעי' א' שבאו"א מאיר רק הארת החכמה וזהו ענין תרין ריעין ולכן נקרא רק יחוד ולא זיווג ממש אבל בזיווג גופני דזו"נ נמשך מעצמיות חכמה עילאה שהיה הולדות נשמות בדומה לו ר"ל ע"ד צדיק מושל ביראת אלקים, וגם שעי"ז נמשך הגילוי למטה ממש שזהו פי' זיווג גופני) והשמחה ג"כ בהתגלות שהוא בחי' קלא דאשתמע (משא"כ יחוד או"א נק' בלי נשמע קולם קלא דלא אשתמע) (ועיין בת"א סד"ה וישב יעקב) דהיינו בתופים ובכינורות, ועיין בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת לקדשו בפירוש חכמות בחוץ תרונה שע"י המשכת התורה למטה שזהו פי' חכמות בחוץ עי"ז תרונה בחי' ובלילה שירה עמי טעמי תורה (י"ל כנור כ"ו שהוא שם הוי' נמשך בבחי' מ' הנק' נר גם ר"ת נפש רוח חיבור בחי' נפש הנ"ל בבחי' רוח כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' והפך לא ידין רוחי) מפני היות כי יתהוו ע"י יחוד תתאה הזה דזו"נ עיקר חיות מהות הנבראים כח הפועל בנפעל כידוע לכך השמחה בהתגלות בבחי' יש ודבר דוקא כמו מרקד אתלת כו' להורות כנ"ל מפני שהולד מצד שהוא מהות בפ"ע ובשרשו הוא ג"כ מן עצם המהות כנ"ל וד"ל.

(קיצור. ענין יחוד חתן וכלה, כלה היינו ע"ש כלתה נפשי, כי מבואר בס"י ג' בחינות עולם שנה נפש. ונפש היא מ' שהיא הבחי' האחרונה מג' בחי' נשמה רוח ונפש עיין זח"ב תרומה קמ"א ובפ' ויגש דר"ו ע"א ובפי' הרמ"ז שם. ובחי' נפש לפעמים מוסתר בבי"ע ע"ד אותותינו לא ראינו, בחי' נאלמתי דומיה החשיתי מטוב ר"ת נדה נד ה', והיינו לפני גוזזיה נאלמה, והיינו כשמתנהג רק כפי הטבע, כי יש מושכל מורגש מוטבע ולפעמים ע"י ותתן אותות ומופתים בפרעה כו' ותעש לך שם כהיום הזה, ולכן בחי' נפש הנ"ל הוא בחי' נפש אויתיך בלילה, כלתה נפשי לחצרות ה', לקבל מבחי' רוח נשמה רוחו ונשמתו אליו יאסוף והיינו לחצרות הוי', ואחותי זהו ע"ד בנות ירושלים, וכלה ע"ד שחורה אני ונאוה, ואז החתן ג"כ משתוקק להמשיך בה הדעת והאדם ידע להיות ומלאה הארץ דעה את ה', ומ"מ צ"ל משמח את החתן, כי צ"ל ע"כ יעזוב איש את או"א שהם תרין ריעין כו' אך עכ"ז משמחין את החתן כי שם רק הארה מהחכמה, וביום חתונתו נמשך עצם החכמה כנ"ל ס"א).

ה) וזהו כל המשמח את החתן (י"ל שממשיך בו בחי' כל ע"ד כי כל בשמים ובארץ כל היינו נש"ב כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני ומי הוא בחי' כל י"ל כל הנקרא בשמי ופי' בילקוט ח"ב ביואל

בת"א סד"ה וישב: כז, ב.
בת"א . . זכור את יוה"ש: ע, א ואילך.
בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי: יב, א.

רמז תקל״ז שזהו ענין והיה כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט וכי אפשר לו לאדם לקרוא בשמו של הקב״ה אלא נקרא המקום רחום כו׳ נקרא המקום צדיק כו׳ אף אתה, עד ואומר כל הנקרא בשמי ואומר כל פעל ד׳ למענהו כו׳) זוכה לתורה כו׳ כי שמחת חתן וכלה אף שהיא שמחה גשמיות זהו ההוראה עצמה ביתרון מעלתה על שמחה דתרין ריעין ואחי׳ כנ״ל והיינו מפני שמהות הג״ר מתגלה בולד כנ״ל, וכמ״כ יזכה לתורה שתינתן בה׳ קולות, כי יש להבין בענין עשה״ד שירד ה׳ באש ורעש כו׳ וידוע שהיה התגלות אלקות בכבודו ובעצמו בשעת מ״ת ומה היה דיבוריו של הקדב״ה לא תגנב לא תרצח כו׳ שהמה דברים פשוטים מאד וגם שכל אנושי מחייב של לגנוב ולא להרוג כו׳ וכן כל עניני ההלכות שבגמ׳ הכל בענינים גשמיים מאד כשראובן טוען כך וכך כו׳ ואיך יתכן לומר ע״ז שהוא מהותו ועצמותו של אוא״ס ב״ה אמנם יובן למשכיל שזאת היא ההוראה עצמה שהתורה היא מהות אוא״ס ב״ה להיות כי מבואר למעלה שמהות כח השכלי א״א לו להתלבש מהותו בהשפעת שכל החדש כ״א בדרך לבוש לבד כו׳ אבל בהמוח הגשמי יוכל להתלבש מהותו כו׳ וכן בהטפה הגשמיות כנ״ל כמ״כ עד״מ מהות חכמתו ית׳ חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא בחי׳ ג״ר דאבא כידוע א״א לתלבש בענינים רוחנים ואפילו באורות דעולם האצילות להיות כי המה רוחניים ולא יוכל המהות ממש להיות ניכר ומתגלה בהם ואפי׳ בבחי׳ חיצוניות אבא שורש כל האורות דאצילות שהוא עד״מ השפעת שכל חדש לבד כנ״ל הרי לא יוכל גם בו להתלבש מהות חכמתו ית׳ שהוא עד״מ כמו בחי׳ כח השכלי שבאדם התחתון כנ״ל אבל באותיות ההטבעה דעשייה בענינים גשמיים כמו לא תגנוב לא תרצח כו׳ להיות כי הוא מדריגות התחתונות שאין תחתון הימנו בהם יוכר ויתגלה מהות חכמתו ית׳ ממש כמשל האור וזיו שמתגלה וניכר בשטח הארץ כנ״ל ולכן לא נתנה התורה למלאכים וכמ״ש מזה באריכות בבה״ז פ׳ בראשית בהמאמר אעשה לו עזר כו׳ ובשאר דוכתי, (ומ״ש ועיקר הטעם צ״ע) (ועיקר הטעם) והוא כמו עד״מ שרגא בטיהרא מאי מהני שלא יוכר אלא בחושך וכל שהחושך יותר גס יותר ניכר האור כו׳ וכל שהאור יותר דק לא יוכר כלל כו׳ וד״ל, וזהו זוכה לתורה שנתנה בה׳ קולות, כי הקולות המה גשמיים בהבל הלב ועד״מ כשאדם אינו משכיל איזה שכל על בורי׳ כשמדבר אותו בדיבור לזולתו ישכילנו על בוריו כו׳ ואין הסיבה מפני השכל שבדיבור שהרי השכל שבדיבור א״א להיות יותר מכמו שהיה במוח השכלתו אלא מפני חומר הדיבור והם הקולות של הדיבור הנמשכים מהבל הלב שהמה גשמיים מאד וכשהשכל בא להתלבש בדבר גשמי ביותר אז הוא מאיר ביותר וניכר ומתגלה אמיתתו ביותר מטעם הנ״ל וד״ל, וכמ״כ התורה עילאה שהיא בחי׳ פנימית אבא שהוא מהות חכ׳ ית׳ כשניתנה בבחי׳ קולות פי׳ הם קולות המשכות בבחי׳ דיבור העליון בעשרת הדברים לא תרצח כו׳ אזי נתגלה אמיתית מהותם כו׳

בבה״ז פ׳ בראשית: א, ד ואילך.

(והעיקר כי ה׳ קולות הם חמשה המשכות מהכתר עד המ׳ שהם ה׳ פרצופים וע״ז רומז ג״כ חמשה חומשי תורה והם ג״כ שכל ומדות וג׳ בחי׳ מחדומ״ע עכ״פ ע״י חמשה קולות נמשך ההשפעה בחתן וכלה העליונים שהם זו״נ והיינו כי התורה היא עצם החכמה ולכן נמשך ע״י ה׳ קולות וא״כ כל המשמח את החתן זוכה לתורה כו׳ גם בפע״ח שער יוהכ״פ פ״ג פי׳ ה׳ פעמים קול גימ׳ פרת והנהר הרביעי הוא פרת, הוא דמעיקרא דהיינו שהוא בחי׳ והנהר יוצא מעדן יובל שמו ואח״כ מתחלק לד׳ נהרות, וזהו ה׳ קולות כו׳ והנה ד׳ נהרות בשרשן הם או״א וזו״נ כמ״ש במא״א אות ד׳ סכ״ה א״כ הנהר היוצא מעדן הוא למעלה מאו״א והיינו כי עדן עילאה זהו מו״ס דע״ק באדר״ז דר״צ ע״א ונהר היוצא מעדן זהו בינה דעתיק או יסוד דעתיק כמ״ש הרמ״ז פ׳ אמור דצ״ט א׳ ע״פ בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם) וזהו וכל העם רואים את הקולות פי׳ כמה שראה דוד בכל המצות שעשה ואמר אביטה אורחותיך כמ״ש במ״א שהשיג אורחות ההוי׳ שבכל מצוה כו׳ כן בשעת מ״ת ראו מהות חכמתו ית׳ שבקולות דיבוריו של הקב״ה וזהו זוכה להשיג ולראות מהות התורה שנתלבשה בדבר ההלכה שנים אוחזין כו׳ וד״ל ומה שתלה זכיי׳ זו בשמחת חתן וכלה כי היא ג״כ במדריגות גילוי המהות בשמחה גשמיות כנ״ל יש להעיר לענין ה׳ קולות ממ״ש ע״פ ובחמשה עשר לחדש השביעי חמשה על עשר כו׳.

קיצור. ולכן זוכה לתורה שהיא המשכת עצם חכמתו ית׳ ג״ר דאבא ולכן נתלבשה בענינים גשמיים דוקא, ולכן נק׳ ה׳ קולות קול הוא גשמי, גם ה׳ קולות ה׳ פרצופים ה״פ קול גימ׳ פרת, בן פורת יוסף וגם פרת הוא דמעיקרא ונהר היוצא מעדן יובן שמו עלמא דחירו. (מה ששייך כאן תמצא לעיל דף י״ד ע״א ועיין ג״כ לקמן דף קב).

ובכ״ז יש לפרש פי׳ הברכה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה, דלכאורה איך שייך ברא חתן וכלה כיון דחתן היינו ז״א דאצי׳ וכלה היא מל׳ דאצי׳ והם למעלה מבחי׳ בריאה שהוא יש מאין אך הענין כי זה שאנו אומרים שבזווג גופני דזו״נ דאצי׳ נמשך מבחי׳ עצמיות החכ׳ע ממש ולא הארה בעלמא כמו בהדבור וכמ״ש מזה ג״כ בלקו״ת בשה״ש בהביאור ע״פ ששים המה מלכות דרוש הראשון כ״ז אינו שייך לומר כן בעצמיות אוא״ס ממש כי בחי׳

ע״פ ובחמשה עשר: ראה אוה״ת סוכות ע׳ א׳תשג ואילך. א׳תשנד.

מה ששייך .. דף קב: כן רשום בבוך תרטו״ב (שממנו נדפס כאן מאמר זה), ודפים אלו חסרים בהבוך שלפנינו. והכוונה להקטע הנדפס להלן (ובכ״ז כו׳ — עד קטע מענין תף) שנעתק כאן מכתי״ אחרים שנסמנו לעיל בריש המאמר.

ועיין ג״כ לקמן דף קב: אולי הכוונה לד״ה מהרה ישמע (ראה להלן בהמ״מ בסוף הקטע שלאח״ז, שו״ה: גדע).

בלקו״ת בשה״ש .. ע״פ ששים: לט, ג ואילך.

זו הוא כעין* השתל׳ עו״ע שממהות המשפיע ממש נמשך ההשפעה דהיינו הטפה נמשך ממוח האב ממש, וכן למעלה בנמשל הוא השפעת עצם ח״ע ממש ע״ד והאדם ידע להיות עי״ז ומלאה הארץ דיעה את ה׳ ובעצמיות אוא״ס אין שייך המשכה דרך השתל׳ עו״ע וכ״ש שיומשך מעצמותו ממש כי אני הוי׳ לא שניתי וההמשכה מאוא״ס בא רק ע״ד הארה כמו זיו השמש מהשמש כו׳ וגם אפי׳ הנפש שבאדם המחי׳ את הגוף זהו ע״ד הארה כמ״ש בסש״ב פנ״א וכמו שמביאין נר בבית ממילא נעשה אור בבית מהארת הנר כן כשהנפש מתלבשת בגוף ממילא הגוף חי, מהארת החיות שלה והארה זו עיקרה במוחין כו׳ והטפה נמשכת מעצם המוחין שבתוכם הארת הנפש ולא מעצמיות הנפש ממש, ובאגה״ק בסופו ד״ה להבין מ״ש בפע״ח כתב משא״כ הטפה נמשך בה גם ממהות הנפש ועצמותו המלובשת במוחין ולכן מולידה בדומה לה ממש עכ״ל. עכ״ז זהו רק לפי שהנפש מלובשת ממש בהגוף משא״כ למעלה הרי מהו״ע ית׳ אינו מלובש גם בחכ׳ דאצי׳ רק הארה לבד ממנו ית׳ כזיו השמש מלובשת בחכ׳ וגם זה ע״י צמצום עצום דרך בחי׳ שערות אבא יונק ממזל השמיני וגם למעלה יותר נמשך ע״י צמצום ובחי׳ קו״ה לבד והקו מלובש בא״ק ובאצי׳ מאיר רק הארת הקו, ע״כ ארז״ל במד״ר ס״פ ואתחנן כל מה שברא הקב״ה ברא זוגות זוגות, אבל כבודו יחיד ומיוחד ור״ל גם באצי׳ יש זוגות חכ׳ ובינה ת״ת ומל׳ והזווג זהו עד״מ המשכת עצם החכ׳ כמו להבדיל הטפה הנמשכת ממוח האב ממש משא״כ למעלה מהחכ׳ אפי׳ בעת״י לא שייך דכר ונוק׳ כלל (רק בחי׳ מ״ה וב״ן ע״פ קבלת האריז״ל אבל באד״ק* לא שייך בחי׳ אלו כלל) כמ״ש בזהר בראשית דכ״ב ב׳, וכמ״ש בהגהות להדרוש מי יתנך כאח לי שבלקו״ת בשה״ש ע״פ המד״ר בקהלת ע״פ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו כו׳ שבחי׳ אלו שייכי׳ רק באצי׳ משא״כ למעלה מהאצי׳, וזהו אשר ברא חתן וכלה כי החכ׳ מאין תמצא בריאה יש מאין, אך עכ״ז כמו שארז״ל שלשה שותפין באדם או״א והקב״ה נותן בו נשמה כן י״ל למעלה ביחוד זו״נ דאצי׳ שהן אב ואם להנשמה אזי הקב״ה ממש מבחי׳ עת״י נותן בו נשמה דהיינו בחי׳ נשמה לנשמה ונק׳ יחידה אבל לא שנמשך ע״ד טפה ממוח האב ח״ו אלא שנמשך בחי׳ הארה מעת״י שיהי׳ נשמה לנר״נ דאצי׳ הנמשכי׳ מיחוד או״א וזו״נ. וזהו כל המשמח את החתן שעי״ז זיווגן זו״נ נעשה שותף להקב״ה ממש, והנה מזה מובן ג״כ מ״ש בתו״א סד״ה יהודה אתה שבחי׳ יהודה זהו התכללות המל׳ בבחי׳ סוכ״ע וקשה דא״כ ה״ז יחוד העליון דשימשא וסיהרא והוא המשכת והשפעת הדעת

כעין: בכת״י ב: כענין.

ובאגה״ק בסופו: קנג, א.

באד״ק: = באדם קדמון. בכת״י ב: בע״ק.

בהגהות להדרוש מי יתנך: אוה״ת שה״ש ע׳ תרמג ואילך. וראה גם ס׳ החקירה ג, א ואילך.

בתו״א סד״ה יהודה אתה: מו, ג ואילך.

בכנס"י ולכן נק' והאדם ידע את חוה, ידע דוקא שמזה יומשך להיות ומלאה הארץ דיעה את הוי' וא"כ איך זה נק' יהודה דההודאה היא כשאינו משיגו בשעת * מעשה ממש אעפ"כ מודה כנודע מענין ברכה והודאה, ולפמ"ש א"ש כי בחי' והאדם ידע המשכת דעת זה נמשך מבחי' אדם שהוא חכ' כח מ"ה מה שמו גימט' אדם משם ע"י הדעת נמשך הטפה שהוא עצמיות חכ' אבל מאוא"ס שלמע' מבחי' החכ' והוא בחי' כי לא אדם הוא משם אין שייך המשכה זו כנ"ל א"כ אין שייך בו רק הודאה לבד וכמ"ש בסידור בדרוש ל"ג בעומר אלא כדי לבוא לבחי' הודאה זו זהו דוקא ע"י ומלאה הארץ דיעה את ה' ולהשיג בבחי' שאפשר להשיג דהיינו מהחכ' ולמטה אזי דוקא יבוא לבחי' הודאה בבחי' שאין החכ' משגת ורק מחייבת ההודאה והודאה זו היא למעלה מעלה לאין קץ מבחי' ההודאה שלמטה מהדעת והחכ' וכמו שאינו ערוך ההודאה שבעשי' לההודאה שבגעה"ע ובמלאכים כו' דכיון שיש להם השגת המהות ממש בבחי' ממכ"ע אזי ההודאה שלהם לבחי' סוכ"ע שאינן משיגים רק יודעים מציאותו ולא מהותו הוא בחי' עליונה לאין קץ מהודאה שלנו שאין לנו השגת המהות כלל רק הודאה לבד ועד"ז יובן מעלת ההודאה אתה * הנמשך ע"י הדעת בבחי' שמש ומגן הוי' אלקים שנמשך בחי' זו בדעת ממש אזי ההודאה לבחי' שלמעלה משמש ומגן היא ודאי בחי' עליונה מאד וזהו כעין מאמר תכלית הידיעה של נדע *.

מענין תף ע"ל סעיף ד' כתיב ותקח מרים הנביאה את התף בידה, פ' בשלח טו כ ובמא"א תאו ססעי' מ"ב תוף מצד הוד וע"י כן הכנעת לילית גימ' תף ויש לה תף מחנות עכ"ל והוא ביר"ק בשם מ"ע ערך בית המקדש סעיף ז', ות"פ מחנות שלה כמנין לילית, ושם עץ הדעת עם הכולל עולה ת"פ, ומעשה משכן מ"ח קרשים (שהם כנגד מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם והם מ"ח אותיות שיש בי"ב צירופי הוי') כל קרש עשר אמות עולה ת"פ וכן במעשה בראשית ת"פ תיבות, ובירושלים היו ת"פ בתי כנסיות כמנין מלאתי וזהו ותקח מרים את התף וז"ס ואקחה פת לחם עכ"ל, ובסידור האריז"ל ע"פ הללוהו בתוף ומחול פי' נצח, הללוהו במינים ועוגב הוד, וביאר דבריו בסידור מה שהתוף הוא בנצח כי הנה התוף בא בבחינת רעש גדול לעורר תגבורת וחיזוק הלב בלבד כנודע והיינו בחינת הניצוח שבלב לעמוד בחזקה בל יפול לבו משום דבר והנה הגם שהנצח שרשו בקו הימין חח"ן כידוע מ"מ כלול הוא ג"כ מקו השמאל והוא בחי' הגבורות וע"כ הניצוח יש

בשעת מעשה: בכת"י ב: בדעת.
בסידור בדרוש ל"ג בעומר: שג, א ואילך. שה, א ואילך.
אתה: בכת"י ב: אינה.
נדע: בכת"י ב נוסף כאן: „וע' ג"כ לקמן בד"ה מהרה ישמע". (ואולי זהו הציון לעיל בסיום הקיצור: „ועיין ג"כ לקמן דף קב". ראה בהמ"מ שם).
בסידור: עא, ב.

בו מבחי׳ תגבורת מהגבורה שבלב. ומה שצ״ל בחי׳ זו בשמחת חתן וכלה להיות כי חתן חות דרגא כמו המשכת התורה למטה. אשר עוה״ז הוא גשמי. ויש כמה מונעים על קיום המצות ועסק התורה. וצריך לעמוד נגד כל מונע. המונע השפעת התורה הנק׳ חתן וע״ז בא התוף לחלק הלב ולהגביהו. ועמ״ש מענין נצח בד״ה למנצח על השמינית ובד״ה והנצח זו ירושלים ומ״ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו׳ ולכן ע״י מבטל כח הקליפות שאחיזתם בנו״ה כנודע מענין ויגע בכף יריכו. ועיין מ״ש סד״ה ועשית ציץ בענין והיה על מצח אהרן. ונצח קרוב לענין מצח. וכן לשמח את הכלה שתהי׳ בבחי׳ כלתה נפשי. צריך לזה נצח כו׳ וזהו הללהו בתוף ומחול כו׳.

ה׳ קולות איתא בפע״ח שער יוהכ״פ ה׳ פעמים קול גימ׳ פרת. וארז״ל פ״ט דבכורות דנ״ה ע״ב הוא פרת הוא דמעיקרא ובתוספת שם דהיינו ונהר יוצא מעדן קודם שנתחלק לד׳ נהרות. ואיתא במא״א אות ד׳ סעיף כ״ה ד׳ נהרות הם או״א זו״נ. א״כ ונהר יוצא מעדן קודם שנתחלק לד׳ נהרות עכצ״ל שהוא בכתר. וכאמרם ז״ל יובל שמו והוא שער החמישים ואיתא דכתר הוא שער החמישים. וזהו הוא פרת. כי הוא זהו ע״ק כמ״ש בזח״ג האזינו דר״צ ע״א אתה הוא בחכמה. הוא בע״ק. וזהו הוא פרת הוא דמעיקרא ר״ל בחי׳ הוא ה׳ אלקינו. וכמבואר ברבות שיש ה״פ הוא לטובה ה״פ הוא לרעה אית לן חד הוא דעדיף מכולהו. ולכן ע״י שמשמח את החתן זוכה לחמשה קולות גימ׳ פרת ר״ל לבחי׳ הוא פרת הוא דמעיקרא בחי׳ ונהר יוצא מעדן כנ״ל וזהו עד יעבור עמך הוי׳ כו׳ והיינו ע״י שלע״ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳ שבחי׳ הוא דמעיקרא יבא בגלוי להיות בבחי׳ זה.

ואפ״ל שמחת חתן וכלה זהו עצמו ענין והיה שהוא לשון שמחה. כי הנה מה שצריך לשמח את החתן. ולמה לא ישמח בעצמו בלקחו זווג (מבואר בלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך ספ״ג) הוא לפי שצ״ל ע״כ יעזוב איש שהוא ז״א בחי׳ ואו של שם את אביו ואמו שהם חו״ב י״ה של שם. ולכן נק׳ חתן חות דרגא. וא״כ הוא ירידה מבחי׳ קדש העליון ששם התגלות ע״ק. להיות נמשך בבחי׳ קדוש בזו״נ. אשר בבחי׳ זו באתי לגני אחותי כלה אכלתי כו׳ משא״כ באתריה לאו אורחא למיכל והיינו ז״א כשהוא בהיכלות או״א (כמ״ש במק״מ פ׳ פנחס דרמ״א ע״ב בשם ותירץ מורינו ז״ל). גם ירידה זו נק׳ מי ברא אלה מ׳ פרסא מפסיק כו׳ ולכן צריך לשמחו. ושמחה זו שלע״ל יתעלה ז״א במקום א״א שלמעלה מאו״א כמ״ש הרמ״ז תולדות קל״ה

בד״ה למנצח על השמינית: לקו״ת תזריע כא, ב.
ובד״ה והנצח זו ירושלים: סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ תתקפט ואילך (ובהנסמן בהמ״מ שם).
סד״ה ועשית ציץ: תו״א פג, ג ואילך.
בלק״ת . . וכל בניך ספ״ג: (נר׳ דצ״ל ספ״ב). ל, א.

ע״פ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳ וזהו עצמו ענין והיה שבחי׳ ו״ה קודמין לי״ה, וגם כי י״ה ר״ת ישמחו השמים הרי השמים נק׳ ויעמידם לעד בחי׳ עומדים אבל ו״ה ר״ת ותגל הארץ שם נק׳ מהלכים (ע׳ בת״א פ׳ וישב בד״ה ונתתי להם מהלכים בין העומדי׳) וכנ״ל דזווג או״א זהו מחיצוני׳ חכמה אבל זווג זו״נ כו׳ כנ״ל ועיין בכ״ז בת״א פ׳ יתרו ד״ה זכור את יום השבת דרוש הראשון בסופו בענין חכמות בחוץ תרונה שע״י המשכות התורה למטה בחי׳ בחוץ עי״ז תרונה יבואו לבחי׳ רגנא דאורייתא ובלילה שירה עמי ועמ״ש בפסוק באתי לגני בלק״ת בשה״ש ומ״ש ע״ז אצלי בבוך שה״ש וחמש מגלות ע״פ באתי לגני, ועמ״ש מענין באתריה לאו אורחי׳ למיכל לקמן בד״ה והי׳ לכם לחקת עולם דף ריד רטו וע״פ את קרבני לחמי בבוך זה ח״ב מדף ק״ד עד דף ק״ט ולכן צריך לשמחו על ירידה זו. והיינו כי הירידה צורך עליה שלע״ל גם בעוה״ז יהי׳ בחי׳ העוה״ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה.

⊖

[קיצורים להנ״ל מכ״ק אדמו״ר מוהריי״צ נ״ע]

הגהות **לד״ה כל המשמח, תקס״ב, ובו ה׳ פרקים עם קיצורים, וג׳ הערות א) פי׳ ברכת אשר ברא ששון ב) מענין תף ג) ה׳ קולות.**

ענינים

פרק א. **שכל תמידי שבמים, טפה, אור השמש מכה בארץ יותר מכמו באויר.**

פרק ב. **ריחא דלבושייכו יחוד חיצוני דאו״א. הכנסת כלה. יחוד גופני דזו״נ. שמו״ע צריכה כוונה יתר מק״ש.**

בת״א . . בד״ה ונתתי להם : **(אוצ״ל : לך). ל, א ואילך.**

בת״א . . זכור את יוה״ש : **ע, א ואילך.**

באתי לגני בלק״ת שה״ש : **לג, ג ואילך.**

בבוך שה״ש . . ע״פ באתי לגני : כת״י **1181 קטז, א (נדפס באוה״ת שה״ש כרך ב׳ ע׳ תפח ואילך), קפג, א (לא נדפס לע״ע).**

לקמן בד״ה והי׳ לכם לחקת : **נדפס באוה״ת ויקרא ע׳ רצה ואילך.**

וע״פ את קרבני לחמי בבוך זה ח״ב : **(גוכי״ק 751). נדפס באוה״ת פינחס ע׳ א׳עג־א׳עט.**

קיצורים : **נדפסו בהוספות לסה״מ תקס״ב ח״ב ע׳ תריז (מצילום כי״ק, קונטרס מפתח וקיצורים על המאמרים שב„בוך תרטו״ב״ להצ״צ).**

פרק ג. חנוך ואליהו. הביטול בגשם הגוף ההסתלקות בשמחה. וביטול ר"ע. שמחת הנשמה ועצבות הגוף וביטול דמשה פנימי יותר, ורע"ק.

פרק ד. כלה כלות הנפש. עש"ן. עולם נעלה מנפש. מושכל מורגש מוטבע. כניד'.

פרק ה. תורה המשכה עצמית, בדיבור ניכר יותר מעלת השכל. ה' קולות ה' פרצופי'. ה"פ קול גימ' פר"ת.

הערות

א) **חו"ב** ז"א ומל' דאצי' ואיך שייך ל' ברא. ויבאר דבעצמות ההמשכה היא רק בדרך הארה וע"ד הגוף שחי מן הנפש בדרך ממילא. או נר. והגילוי דח"ע הוא ע"י שערות. ויבאר ענין ההודאה בשלמעלה מן הדעת. ענינים: א) ברא חו"כ. ב) הודאה שלמעלה מן הדעת. ג) תכלית הידיעה.

ב) **תוף** דקדושה הם מ"ח קרשי המשכן* ת"פ אמות. במע"ב ת"פ אותיות, ופ"ת לחם, ותוף הוא נצח. מנצח ת"פ מחנות דקלי' לילית. ענינים: תוף דקדושה מכרית תוף דקלי'.

ג) **ה"פ** קול פר"ת כת"ר נהר היוצא מעדן הוא דמעיקרא. לע"ל הוא יהי' זה. ז"א יתעלה במקום או"א.

א) **פר"ת** כת"ר. לע"ל א) הוא יהי' זה. ב) ז"א במקור או"א.

המשכן: תיבה אחת אח"ז, אינה ברורה בהצילום שתח"י.

ויראתקס"ב שמבטלין ק"ש לנשואין. זהר אמור אחותי וכו' ד' ק'. טוב לחסות קדשנו במצותיך וכו'. שארה כסות' ועונת'. המגיד וכו' אז תשמח כו'. תורה ציוה כו'. חתונת מהרא"ס ב' ברכות יוצר האדם. צ"ע חופה מאי' קדושין מאבא ע' סידור מהרי"ק.

מה שאמר אדמו"ר שי' על חתונה

ענין שמחת חתן וכלה, וכל שאינו משמחו עובר בה' קולות כו' ידוע שתושב"כ נק' בחי' חתן ותושבע"פ נק' בחי' כלה דכמו הכלה מקבלת מהחתן ככה תושבע"פ מקבלת [מתורה] שבכתב וגם הלכה הוא צירוף אותיות הכלה והיינו בחי' מל' דאצי' מקור דבי"ע כנ"י כנודע, והנה תכשיטי כלה המה כ"ד תכשיטין של כ"ד ספרים שנרמזים בכ"ד קישוטין בישעי' דביום ההוא יסיר את תפארת האכסים כו' דהיינו בזמן הגלות יסיר התכשיטין מהכלה וצריך להבין ענין זה שהכלה בעצמה היא תושבע"פ ותכשיטי' המה כ"ד ספרי דאורייתא דתושב"כ כו' והיינו כדאיתא במדרש הלכה פנים מסבירות אגדה פנים מאירות שמאירות מבחי' הקישוטין דפסוקי תנ"ך המאירים בה כי באגדה המה הפסוקים של כ"ד ספרים המאירים בתושבע"פ שאז נק' הכלה פנים מאירות כנ"ל אבל הלכה אין בה פסוקי תנ"ך רק פנים מסבירות והוא בחי' חכמה תתאה חכמת שלמה דמל' דאצי' שנק' בחי' תושבע"פ וכלה כמות שהיא והקישוטין המה מבחי' כתר מלכות שמקבלת מתשב"כ בחי' עטרת לראשה להאיר פניה (שז"ס הארת שע"ה נהורין במל' להאיר פניה כנודע) דכמו שהעטרה

ויראתקס"ב: **נמצא בגוכי"ק 1039 ו, ב.**

ויראתקס"ב שמבטלין: **ד"ה כל המשמח. נדפס לעיל, ובהנסמן בהמ"מ לשם.**

זהר אמור אחותי וכו' ד' ק': **סע"ב: אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה . . בזמנא דנטלה מבי אבא ולא בזמנא דנטלה מבי אמא. ביאוה"ז לאדהאמ"צ פ, ג. לאדהצ"צ כרך א' ע' תכא. כרך ב' ע' תתקסג. תתקסו.**

טוב לחסות: **לקו"ת שמע"צ צא, א (משנת תקס"ד).**

שארה כסותה ועונתה: **ד"ה המגיד מראשית — נדפס בסה"מ תקס"ח ע' תקמה. אוה"ת משפטים ע' א'רצו.**

המגיד: **סה"מ תקס"ה ע' רכב.**

אז תשמח: **שם ע' ריד. אוה"ת ירמי' ע' תתפד.**

חתונת מהרא"ס: **סידור קלב, ג. קלד, ג. (וראה סו"ס תקס"ג ח"ב ע' תתפ).**

ע' סידור מהרי"ק: **סידור קול יעקב (בכוונת הברכות).**

ענין שמחת חתן וכלה: **נעתק מכת"י 1254 רכז, א. רוב הביכל כולל מאמרי אדהצ"צ, ואולי גם זה הוא הנחה ממאמר אדהצ"צ.**

ונזר שעל ראש המלך מלמעלה והיא מעטרה לו ומפארו כמ״כ עד״מ הארת החכמה דתושב״כ דכ״ד ספרים בתושבע״פ שנק׳ בחי׳ עטרות והמה התכשיטי כלה ליפותה וז״ס צאינה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו שהוא בחי׳ השמחה של המשכת עונוג עליון דחכמה עליונה לגרום סיבת המשכותה והתגלותה למטה כמשל המלך בעת שמחת לבו מתגלה לעיני עבדיו בהגלות נגלות כו׳ כי השמחה גורמת סיבת הגילוי מן ההעלם מצד תוס׳ אור ועונג הנמשך מעצמות עונג העליון בהחכמה לגרום סיבת התגלותה מהעלמה וזהו שדרשו רז״ל ביום חתונתו זו מ״ת שהוא אז בחי׳ גילוי העונג העליון בהחכמה עליונה לגרום סיבת הירידת השפע דחכמה למטה כמ״ש וירד ה׳ על הר סיני כו׳ וכן ביום שמחת לבו זו בנין בית עולמים כו׳ נאמר אז בבהמ״ק הי׳ מאירים בחי׳ תכשיטין שמתושב״כ בחי׳ עטרות לראשה בבחי׳ אור וגילוי בהארת פנים וזהו בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא, וכן במ״ת ירדו ק״ס ריבוא מלאכים וקשרו ב׳ כתרים לכאו״א ואח״כ בחטא העגל כתיב ויתנצלו את עדים עדים דוקא ככלה תעדי׳ כליה כו׳ כמבואר במ״א ומשה זכה בהן וז״ס ישמח משה כו׳ יעו״ש אבל בזמן הגלות בעו״ה הסיר ה׳ את קישוטיה ממנה כביכול וז״ש ביום ההוא יסיר ה׳ את תפארת כו׳ השהרונים והנטיפות כו׳ ואזלא בחשוכה ולית אנפהא נהירין בנהירו עילאה דתכשיטיה, והיינו כמבואר בזהר ע״פ המה מי מריבה וכו׳ שבחטא שהכה משה הסלע נתבלבלו הלכות ונתרבו המחלוקות בתנאים ואמוראים הללו אוסרין והללו מתירין כו׳ והיינו כי כל פרטי הדינים ודקדוקי סופרים דתושבע״פ וליבון הלכה נק׳ בחי׳ נימין דכלה דכמו השערות שבאדם כל נימא אית לה מבועי המשכה פרטיות נבדלת מחברתה ולא מסתבכן דא בדא, כמ״כ בתורה כתיב סלסלה ותרוממך ולא הוי׳ ידעי רבנן מאי סלסלה עד דשמעו לאמתי׳ דרבי דקאמרה לההוא גברא דהוה מהפך במזי׳ עד מתי אתה מסלסל בשערך וכמבואר במ״א שזהו כללות הכוונה דתורה ענין סלסול השערות עליונות דלא יסתבכון דא בדא ע״י בירור ההלכה להבדיל בהבדלות הסברות הדקים והפרטים זה מזה ותחילה כשהדבר בספק ונוטה לכאן ולכאן זהו ענין הסתבכות ב׳ שערות כאחד עד״מ כי כל נימא אית לה מבועא ביחוד נבדלת מחברתה וכשמתכללים בנושא א׳ דספק ההוא אז מסתבכים עד״מ כאחד וע״י הפילפול שמעמיד ההלכה על בורי׳ לאמיתתה ומתיר הספק להבדיל בין ב׳ הסברות הדקות זהו ענין סילסול השערות שמפרידין זומ״ז עד״מ וכ״ז הוא בשערות עליונות דת״ד דנפקין ממו״ס דא״א שורש התורה שבכתב ושבע״פ והמה כל הפלפול דתושבע״פ בפרטי הכוונה שבתשב״כ שבאות א׳ נרמזים להבדיל ההלכות פסוקות לאמיתו שזהו סלסלה ותרוממך זהו בחי׳ חכמה שבכתר שנק׳ רם כנודע, אך דקדוקי סופרים המה בחי׳ נימין דכלה דתושבע״פ מל׳ דאצי׳ שהשערות המה צינורות השפע פרטים יותר מצומצם בצמצום עצום מאוד בחללי השערות כנודע וזהו הדקדוקים סופרים שבתושבע״פ שנק׳ נימין דכלה שמצטרך ג״כ לסלסל השערות האלו דלא יסתבכן דא בדא והוא באורח פרט יותר, והיינו כי בחטא הכאת הסלע שרמז למל׳ דאצי׳ תושבע״פ נסתבכו

השערות אלו ורבו המחלוקת דאגלת בריש כו׳ שא״א לברר וללבן הלכה הברורה להבדיל בין דקדוק לדקדוק זו * וזהו המה מי מריבה וזהו העבודה והיגיעה בגלות לברר וללבן הלכה ע״י הפילפול ולסלסל בשערות ונימין דכלה שהיא בחי׳ סוכת דוד הנופלת בזמן הגלות שזהו מצד הסתרת החושך מקליפה המסתיר על האמת ובקושי מאוד להאיר החושך כ״א כשיאירו בחי׳ תכשיטי׳ שאז יאירו פניה וזהו אגדה פנים מאירות דווקא והיינו בבחי׳ הארת תשב״כ בתושבע״פ כמו בתלמוד שמביאין טעם מקרא קרא אשכח ודרש כו׳ וד״ל, וכמו״כ למעלה נסתלקו האורות דכ״ד קישוטיה ממנה ולכן אזלא בחשוכא כו׳.

וזהו ענין שמחת חתן וכלה שכל הנהנה ואינו משמחו עובר בה׳ קולות דהיינו שע״י השמחה ממשיכים בחי׳ הארת העונג עליון דתשב״כ בחכמה לגרום סיבת הארת פנים עליון דתושב״כ בתושבע״פ, שזהו שמחת חתן וכלה ונק׳ אז כלה נאה וחסודה, וזהו ה׳ קולות שקול הוא בחי׳ המשכה בכ״מ כנודע ובזה יובן דרז״ל שאין הגלו׳ מתכנשות אלא בשביל משניות שנאמר גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם (והיינו כי מתניתין מלכתא ונק׳ בחי׳ כלה שהוא הגזירות המלך לאסור ולהתיר שנשנית דרך קצרה בגזירות מלך במצותיו לעבדיו דרך קצרה בלא טעם כלל אלא כך וכך גוזרני עליכם כו׳ ובתלמוד הוא הפלפול וסברא כגון מ״ט דר״מ דכתיב כו׳ שמוכיח הטעמים מתושב״כ ומכש״כ באגדה שמלא ממקראות דורשי׳ כו׳ שזהו פנים מאירות תכשיטין כלה אבל היא עצמה היא בחי׳ המשנה ובשביל זה הגלות מתכנשות דהיינו בחי׳ עליותה דמל׳ דאצי׳ למעלה ואז ממילא יאירו פניה דבקישוטין אזלא שהמה כ״ד קישוטין שיאירו אז בה כנ״ל וז״ש בקבלה דתיקון ליל שבועות שאחר הלימוד בתושב״כ ושבע״פ יכווין לשם אדנ״י ולכאורה תמוה דהלא תושב״כ הוא בחי׳ שם הוי׳, רק הטעם מאחר שנעשו בחי׳ עטרת ותכשיטים למל׳ דאצי׳ שכ״ז העבודה בליל שבועות להמשיך כתר לנוק׳ דתושבע״פ לכן יכוין לשם אדנ״י וד״ל.

תנו רבנן כיצד מרקדין לפני הכלה בש״א כלה כמות שהיא ובה״א כלה נאה וחסודה. הנה כלה הוא בחי׳ כלתה נפשי דהיינו בחי׳ כלות הנפש שיש

זו : תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכת״י.

תנו רבנן כיצד מרקדין : נמצא בהכת״י : 113 יב, ב. 170 יז, א בכותרת : זאת אשר דרש אדמו״ר שי׳ בק׳ אולע על חתונה ח׳ אד״ש שנת תקב״ץ [ראה עוד על חתונה זו ב„רשימת הכת״י״ שבסוף הלקו״ת (הוצאת ה׳תשד״מ) לד״ה שה״ש]. 421 קג, ב. 459 כח, א. 855 רסה, א.

חלק מהמאמר (מההתחלה — עד קטע : ובכל הנ״ל יובן) הוא ד״ה זה הנדפס בלקו״ת שה״ש מח, ב (ושם בתוס׳ הגהות). הגהות נוספות מהמאמר דלקו״ת נד׳

בכל ניצוץ נש״י ליכלל ולדבק בה׳ ית׳ ואהבה זו ישנה בהם בתמידות וכמ״ש למען יזמרך כבוד קארי תדיר ולא שכיך ואפי׳ בפחותי הערך ע״ה ועוברי עבירה יש בהם בחי׳ אה׳ זו אלא שאינו מורגשת בנפשם בבחי׳ גילוי אלא שהיא בבחי׳ מקיף למעלה אע״ג דאיהו לא חזי מזלא חזי. אך כדי להוציא אה׳ זו הנק׳ כלה מהעלם אל הגילוי להיות מאיר בנפשם בבחי׳ גילוי הנה ע״ז אמרז״ל כיצד מרקדין לפני הכלה ב״ש א׳ כמו שהיא כו׳ כי להיות ב״ש שרשם מן הגבורה העליונ׳ ע״כ נק׳ שמאי כענין שאמרז״ל ע״פ ושם דרך אראנו כי כל השם אורחותיו דהיינו ששוקל דרכי׳ איך ומה הוא היינו שלפ״ע סו״מ כך יהי׳ ההמשכה אח״כ מבחי׳ כלה כלות הנפש שלמעלה וזהו כלה כמות שהיא כלומר כמו שהוא העלי׳ מלמטה מבחי׳ אתכפייא מסו״מ ואם רב או מעט וכך יהי׳ המשכות בחי׳ גילוי כלות הנפש בנפשו אבל ב״ה שרשו מבחי׳ החסדים שהוא חולק על ב״ש שלא יהי׳ ההמשכה לפי ההעלאה אלא אדרבה תחילה יהי׳ המשכה מלמעלמ״ט ויהי׳ אז ממילא יפלו כל חיצוני׳ שלא לה׳ והיינו שוע״ט יהי׳ קודם לסו״מ כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך וע״כ נק׳ הלל מל׳ בהלו נרו על ראשי וגם הלל מל׳ שבח והלול דהיינו ע״י שבחי׳ בהתבוננות גדולת ה׳ ממילא יפול הרע וזהו משכני אחריך נרוצה הוא מלמטלמ״ע והיינו ע״י שמתחלה משכני מלמלמ״ט עי״ז ממילא אחריך נרוצה כו׳ וזהו פי׳ כלה נאה וחסודה חסודה היא לשון נפעל כידוע למדקדקין שחסיד וחסידה הוא שם התואר אבל חסודה במלופאם הוא בשם הנפעל דהיינו שנעשית חסודה על ידי המשכות ח״ע מלמעלמ״ט להיות גילוי אלקות אז ממילא יפול הרע ויהי׳ בחי׳ גילוי כלות הנפש בנפשו להיות כלה נאה וישראל אשר בך אתפאר ואפי׳ חיגרת ואפי׳ סומא* וז״ש אם ידלג כאיל פסח כו׳ וז״ש חסד עולם בל ימוט שע״י גילוי החסדים מלמעלמ״ט אז ממילא ידחה הרע והי׳ כלא הי׳ ויהי׳ בחי׳ האה׳ תקוע בלבו כיתד בל תמוט משא״כ לדב״ש צ״ל תחילה סו״מ וזה א״א בתכלית וע״כ א׳ כמו שהיא אבל לא* חיגרת וסומא. אך מ״ש כיצד מרקדין ענין זה מהו הענין הוא שכדי להיות התחברות חו״כ שהם ב׳ הפכים מנגדים זל״ז להיות החתן הוא בחי׳ המשכות שלמעלה למטה כמים שיורדים ממקום גבוה לנמוך כי הוא בחי׳ משפיע שמשפיע מלמעלמ״ט והכלה בחי׳ מקבל ממטלמ״ע כמבואר למעלה שכלה הוא כלתה נפשי כו׳ והוא כדוגמת האש שעולה בלהב ג״כ מלמטלמ״ע והרי הם ב׳ הפכים כמים ואש ולהיות יחוד חו״כ היינו כמארז״ל ע״פ עושה שלום במרומיו בין שר של מים כו׳ היינו ע״י המשכות בחי׳ היותר גבוה מערך הב׳ אשר עי״ז יתבטלו ממציאותן ויהי׳

בסה״מ תקס״ז ע׳ קפו (הנחת כ״ק אדהאמ״צ). ובסה״מ הנחות הר״פ ע׳ מה. (וראה בהנסמן ב„רשימת הכת״י״ ללקו״ת שם).

וראה גם להלן ד״ה מרקדין — הגהות וקצורים השייכות לד״ה זה.

ראה ג״כ על מארז״ל כיצד מרקדין — לעיל בסוד״ה שער שמחת חו״כ.

סומא: בלקו״ת שם: סומא דקמי׳ שוה ומשווה אם צדקת כו׳.

לא: בלקו״ת שם: לא אפילו.

יכולים להשתוות יחד וזהו ג"כ כאן ע"י החופה כי ע"כ כבוד החופה הוא בחי' המשכות המקיפי' העליוני' בבחי' סוכ"ע עי"ז מתחברים החו"כ יחד וזהו כיצד מרקדין לפני הכלה די"ל * פי' לפני הכלה למעלה מן הכלה דהיינו המשכות בחי' סוכ"ע מקיפי' עליונים איך ומה יהי' נמשך לז"א כיצד מרקדין שנמשך ע"י הריקוד כי הריקוד הוא ברגליים בבחי' ממכ"ע נמשך מלמעלה מבחי' חיצוני' המקיף סוכ"ע כי פנימי' א"א להכיל ולכך נותנים כבוד לחו"כ מגביהים ומנשאים אותם היינו בכדי להעלותם לבחי' סוכ"ע שהוא בחי' המקיף, וז"ש צדיק ה' בכל דרכיו שהוא בחי' התחברות שלום בפמשמ"ע כו'.

ובכל הנ"ל יובן ענין כיצד מרקדין לפני הכלה דבחי' מרקדין הוא עתה כמו עד"מ הריקוד שמתקרבין זל"ז ואח"כ חוזרין ומתרחקין ואח"כ חוזרין ומתקרבין וזהו בחי' תענוג כמו שני אוהבי' שלא ראו זל"ז זמן רב רחק ואח"כ מתקרבין שיש מזה תענוג גדול מחמת כן שירדה ונתלבשה מדת מל' למטה בבי"ע שזהו בחי' ריחוק ואח"כ כשעולה למעלה ומתקרבין הכלה עם החתן נעשה מזה תענוג גדול מקירוב זה שאחר הריחוק עד היתרון האור מן החושך שהיא שבה אל בית אישה * כו', אך אחר קרבת הקירוב יש עוד ריחוק כמו כל שבת היא עלי' הכלה למעלה כמו שאו' בואי כלה בק"ש כו' ואח"כ בו' יומין דחול היא חוזרת בבחי' ירידה וריחוק ואח"כ בשבת שאח"כ חוזר ומתקרב וסיבת זה לפי שעדיין צריכין ליחד * לברר בירורי' ביומין דחול ועי"ז הוא העלי' בשבת כי מי שטרח בע"ש כו' ולכן באמת אין כל שבת כמו שבת העבר כי הוא בחי' עלי' חדשה כו' יותר עליונה כי מחמת בירורים החדשים וזהו ענין שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך כי יש עילוי אחר עילוי שאחר החול שבת ואחר שבת זה עוד חול כו' נמצא עדיין איני יכול לנגוע בך כו' אך לע"ל בגמר וסילוק ושלימות כל הבירורים יהי' בחי' מנוחה לחע"ו ואז לא יהי' עוד בחי' ריחוק ח"ו רק יהי' כמ"ש יהללו שמו במחול שלא בריקוד שבקירוב וריחוק רק עד"מ מחול ועיגול והיינו משום שיהי' גילוי בחי' סוכ"ע שהוא בחי' מקיף כו' כמבואר ענין משוש חתן ע"כ שהכלה א"ח עט"ב עלי' לבחי' חופה סוכ"ע ולכן החתן מקבל רשימו *. והענין ההפרש בין עכשיו אירוסין ולע"ל נשואין כי יש חקיקה וכתיבה בתו' וכן בנש"י טהורה היא גליף גליפו בטה"ע מלאכים עומדי' מאותיות הדיבור ד' בפ"ע, ותקיקה מעצם א' א"ס מהלכים וכח הולדה וזהו אירוסין עלי' אותיות הכתב לשרשן ונשואין הולדה חדשה ע"י אותיות החקיקה בעה"ב ולכן כלתה לעה"ב ולכן ומשוש חתן מח"ע תושב"כ ע"י כלה חקיקה כנ"ל אכן תחילה תלכו לכן חופה סוכ"ע בנשואין דוקא וזהו משכיל לאיתן האתנים מוסדי ארץ תשבע"פ ליבון הילכתא וזהו עליך בוניך לתושבע"פ

די"ל: = דיש לומר. בלקו"ת שם ליתא תיבה זו.
אישה: בכת"י ב: אביה.
ליחד: נראה דצ"ל: לירד.
רשימו: בכת"י ב: השמחה.

בוניך ואח"כ משוש חתן כו' ועתה כיצד מרקדין קירוב אחר הריחוק יתרון האור מן החושך כשם שאני רוקד כו' בחול ושבת ולע"ל יהללו שמו במחול כו'.

מרקדין לפני הכלה. הריקוד ברגלי' היינו ופסח על הפתח שהפתח הוא הכלה. וזהו נגלה עליהם ממ"ה מלכותך בבחי' מל' כ"ע, וההרים רקדו היינו מדות דכנס"י נתעלו להיות בבחי' אה"ר ומורא גדול, או מורא גדול י"ל היינו הים ראה וינוס כו'. ומדלג ומקפץ י"ל היינו פלוגתא ב"ש וב"ה, כי בפסח דילוג ברגל א' וימינך* תחבקני זהו כמו ב"ה ע"י בהלו נרו אור דוחה החשך. אבל ספה"ע קומי לך לכתר נה"ב ועי"ז מ"ת לכן משה מחיצה לעצמו וכן אהרן כו', לפ"ע האתעדל"ת זהו קיפוץ בשני רגלי' בחי' גבורו' ג"כ *ההמשכ' לפ"ע ההעלא'*. וב"ש ס"ל דלדורות צ"ל כן ודילוג דפסח רק לשעה וזהו שהגר שביקש משמאי למדני כל התו' על רגל א' שיהי' רק אתעדל"ע לעורר כו', וכ"מ להדיא ברני ושמחי דלאזני, והוצרך הגר לזה דקשה לו יותר הסור מרע שהרי סורו רע כו'. (דאף* דבעי' אתעדל"ת מ"מ זה יהי' ממילא וימינך תחבקני [דחפו] שמאי באמת הבנין קו המדה גבורו' שבידו כענין שרביט הזהב אשר בידו. והלל קירבו כי ואהבת לרעך כמוך מלמעלמ"ט ר"ל זוהי כלי לגלוי אתעדל"ע אף שאין אתעדל"ת שהרי חיבור עצבים אפרים הנח לו, ואידך פירושא הוא כי מעט אור דוחה הרבה כו'. וי"ל באידך פירושא כי ואהבת חסד ואידך גבור' שמאלא אתכליל בימינא. והנה לע"ל תשמח בתולה במחול כי ההמשכה כעת מסובב לממלא ע"י הריקוד, ויש בזה קירוב וריחוק וקירוב, והריחוק שמאל דוחה להשפיל א"ע ועי"ז אח"כ הקירוב כו'. וכן מלמעלמ"ט רו"ש מטולמ"ט. אבל לע"ל יהללו שמו במחול גילוי עגולים סוכ"ע ממש, א"צ עוד ריחוק ח"ו. ועיין עוד מענין ב"ש וב"ה בבארות דאברהם ויצחק תולדות תקס"ט וחקת תקס"ד, וע' עוד בענין מחצית השקל המשכה מלמעל' לכתר כו'. ולע"ל יעמדו רגליו בשני רגלי' כי כבר נשלם

מרקדין לפני הכלה: **נדפס מכת"י 794 נז, ב.**

וראה ד"ה כיצד מרקדין הנד' לעיל, ובהנסמן בהמ"מ שם. וראה גם ביאוה"ז להצ"צ ע' תתקמא ואילך.

וימינך: **כ"ה בהכת"י. ואוצ"ל: וימינו.**

ברני ושמחי דלאזני: **אוה"ת חנוכה שיא, א ואילך. (וראה סו"ס מאמרים הקצרים ע' תרטו. ואוה"ת דברים כרך ו' ע' ב'קפא).**

(דאף: **בהכת"י חסר סיום המוסגר.**

תולדות תקס"ט: **ראה סה"מ תקס"ח ע' תקטז ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם בח"ב ע' תתמט).**

וחקת תקס"ד: **ראה סה"מ תקס"ד ע' קסט ואילך. קעא ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם לע' קסד).**

בענין מחצית השקל: **ראה דרמ"צ סה, א ובהנסמן בציונים והערות בסוף הספר שם.**

אתעדל"ת ג"כ. וז"ש הרמ"ז ח"ב פ' בא דמע"א שגאולת מצרים הי' מבחי' חסדי' ודלעתיד מבחי' גבו' כסף וזהב לכן לע"ל הלכה כב"ש. וע' בס' דיריד פ"ט דק"ו ב' קכ"א ב'.

כלה כלתה נפשי. למען יזמרך כבוד, ואף שאינה מורגשת מזלי' חזי. ב) וכיצד מרקדין להביא' לגילוי, ב"ש ושם דרך כמו שהיא לפ"ע הסור מרע כך יהי' גילוי בחי' כלה הנ"ל. ג) ב"ה חסד תחלה יהי' ההמשכה מע"ט מעט אור דוחה כו', בהלו נרו שבח והלול, משכני ועי"ז אחריך נרוצה. ד) וזהו נאה וחסודה ל' נפעל ע"י חסד עליון בל ימוט ידחה הרע. ואפי' חגרת כו' אם צדקת אז ידלג כאיל כו' משא"כ לב"ש. ה) אך מרקדין חתן מום כלתה נפשי אש ולהיות יחוד ע"י חופה מקיפים. ו) וזהו לפני הכלה לע"ל מבחי' סוכ"ע נמשך ע"י רקוד מחיצוני' סוכ"ע כי פנימי' א"א כו'. ולכן נותני' כבוד לחו"כ להעלותן לסוכ"ע. צדיק מחבר חו"כ.

כיצד מרקדין רקוד קמח, ע"ד אם אין קמח אין תורה, גם הזווג נק' לחם וכמ"ש מזה בלק"ת פ' פנחס בהקצור ע"פ את קרבני לחמי, הראשון, עה"ד חטה היתה ברתא דמתחטא זח"ג בלק קפה ב', ובשבטים לא היו אותיות חט, ע' לק"ת פ' אמור ע"פ והניף את העומר, בסופו, וכיון שהגוק' נק' חטה ע"כ נק' הזווג לחם, ע' במד"ר פ' ויחי ס"פ צ"ט ע"פ מאשר שמנה לחמו, שבנותיו נאות והוא יתן מעדני מלך שנשאות למלך וע' בזהר ויחי דרמ"ו ע"א מזה באופן אחר ובמא"א למד כא בענין לחם משנה, אך כדי לעשות לחם זה צ"ל תחלה טחינה וזהו ענין רחיים ורכב, ואח"כ רקוד הקמח שיהי' סולת מנופה, סולת למנחה מ"ן ח' ה' ע' בת"א וישלח ע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה, להשליך כל הפסולת, וזהו כיצד מרקדין כו'.

בס' דיריד: נזכר ג"כ באוה"ת ויקרא כרך ד' ע' תתקעה: „ע' בס' דיריד דקכ"ח ע"א ענין יצי"מ". ובבוך 1102 רז, ב (אחר דף קמז. ד"ה ושמתי כדכד) בגוכי"ק הצ"צ: „ע' בס' דירי' דקכ"ד ע"ב דשמשותייך היינו תשב"כ".

כלה כלתה: מכאן ואילך קיצורים לד"ה כיצד מרקדין הנדפס לעיל ובלקו"ת שה"ש מח, ב.

כיצד מרקדין: נדפס מגוכי"ק 1072 לב, ב. ובהבא להלן ראה גם ביאוה"ז להצ"צ כרך א' ס"ע סט ואילך.

בלק"ת . . ע"פ את קרבני: עז, ב.

לק"ת . . ע"פ והניף: לו, ג.

בת"א . . ע"פ ויקח: כה, ד.

ב״ה מה ששמענו מפכ״ק אדמו״ר בק׳ באייאו על חתונת בן מוהר״ד בהרב ר״ר אברהם באזמו״ר נ״ע י״ב סיון שנת הנ״ל [תקצ״ו]

כיצד מרקדין לפני הכלה. הנה מרקדין (במ״ם) הוא לשון מפעיל שמפעיל הריקוד שעושה וגורם שמרקד. הנה כתיב מה יפו פעמיך בנעלים, והנה פעמייך הן הרגלים שבהם וע״י הוא ענין הריקוד. וצ״ל מהו ענין הריקוד ומהו בנעלים. והנה מבואר בסה״ק שיש מלאכים עליונים שהם שלוחי השפע שנק׳ בשם נעל, כי מט״ט הוא בחי׳ מנעל ומלאך סנד״ל הוא בחי׳ סנדל. והנה ארז״ל מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל. ולהבין זה יש להבין תחלה ענין הברכות שמברכים ברוך אתה הוי׳ כו׳. דהנה הוי׳ הוא כמ״ש אני לא לא שניתי שאין ההשתל׳ והתהוות ריבוי העולמו׳ והנבראים פועלים בו שום שינוי מכמו שהי׳ קודם מציאת בחי׳ השתלשלות העולמות וכמ״ש אתה הוא עד שלא נבה״ע ואתה הוא משנבה״ע בלי שינוי משום דכולא קמי׳ כלא וכאין חשיבי שאינו תופסים מקום בבחי׳ מציאת דבר מה כלל לגבי העצמות כו׳. אך זהו קמי׳ שהוא הוא היש האמיתי בבחי׳ אמיתותו כמו שהוא, ומה שנמשך ממנו להיות מקור בבחי׳ השתל׳ הוא המחי׳ ומהווה תמיד את מציאות היש דנבראים מ״מ הרי האין המהווה בא בבחי׳ העלם והסתר בתוך היש דנבראים ממה שנראה ונגלה לעיני המקבלים הוא מציאות הישות דכל נברא ואין האלקי שהוא המקור וקיום וחיות הנברא הוא בהעלם כו׳. (רק שהיש בטל למקורו אין האלקי, אבל בגילוי העיקר הוא מציאות יש מוגבל הנראה כו׳). וע״ז הוא ענין הברכות היינו שממשיכים שיהי׳ בחי׳ הוי׳ שהוא כמו דקמי׳ כולא כלא וכאין כו׳ והוא היש אמיתי כו׳ ואני הוי׳ לא שניתי כו׳, וממשיך למטה ג״כ שיהי׳ למטה ג״כ כמו למעלה שלא יהי׳ העולמות והנבראים תופסים מקום ומציאות כלל שיהי׳ למטה ג״כ בבחי׳ אני ה׳ לא שניתי וכו׳. וזהו ענין ברכה לשון המשכה כו׳. וכמו״כ ענין חי ברכות דתפלת ש״ע שהוא ג״כ ע״ד הנ״ל. והענין הוא דהנה תפלות אבות תקנום, אברהם תיקן תפלת שחרית ויצחק תפלת מנחה כו׳ ודרך כלל זהו ג״כ ענין ג׳ רגלים שנק׳ מועדי הוי׳ דהיינו שמאיר ומתגלה מבחי׳ הוי׳ כו׳ וכמ״ש יראה כל כו׳ פני הוי׳ כדרך שבא לראות כך בא ליראות כו׳ שהוא התגלות פני הוי׳ כו׳. ופסח הוא בבחי׳ אברהם שמתגלה בבחי׳ חסד מאהב׳ כו׳. ושבועות בחי׳ יצחק כו׳. ודרך פרט הוא בכל יום הג׳ תפלות כו׳ בשחרית הוא התגלות והמשכות האור מבחי׳ הוי׳ בבחי׳ חסד דאברהם אוהבי כו׳, ובמנחה כו׳ ובפרטיות בכל תפלה הג׳ ברכות ראשונות הוא נגד בחי׳ האבו׳, ברכה ראשונה מגן אברהם כו׳, אתה גיבור הוא בבחי׳ גבו׳ ופחד יצחק כו׳, ואתה קדוש הוא כנגד בחי׳ ת״ת דיעקב שהוא בחי׳ קו האמצעי שעולה בבחי׳ מהו״ע שקדוש ומובדל

כיצד מרקדין: נדפס מכת״י 16 מב, ב. לכמה ענינים שבהמאמר — ראה גם ד״ה מה יפו בלקו״ת שה״ש מג, ב ואילך (ובהנסמן בהמ״מ שם — הוצאת תשד״מ).

כו׳ והענין הוא שתחלה מושכין ברכה והמשכה דהוי׳ כנ״ל שנתגלה בבחי׳ האבות שהוא בחי׳ המדות חג״ת כו׳, ואח״כ י״ב ברכות אמצעות הוא כנגד י״ב שבטים שהם בחי׳ הוי׳ כו׳ בכל נשמה פרטית צריך להמשיך גם בבחי׳ השבטים וענפים שמהם נסתעפו כל פרטי הנשמות כו׳ וכמ״ש במ״א. ואח״כ ג׳ ברכות האחרונות הם ג״כ נגד הג׳ אבות כו׳. ומעתה יש להבין ענין הבקשות שמבקשין בתפלה כמו רפאנו מברך השנים כו׳, דלכאו׳ צ״ל מהו ענין בקשה זאת, דממ״נ אם ראויים לזה מצד מעשיהם שזכו למה צריך לבקש כו׳. אך הענין הוא דבחי׳ בקשת התפלה הוא כמו שאומרים יהי רצון מלפניך כו׳, היינו שיומשך מבחי׳ רצון העליון ב״ה, שהוא למעלה מבחי׳ החכ׳ ומשפט דתורה משום שעפ״י משפט החכ׳ דתורה הרי אמרו אין יסורים בלא חטא ומיתה בלא עון כו׳, וכן מ״ש אם בחוקותי כו׳ ונתתי כו׳, וענין בקשות וברכות דתפלה הוא להמשיך מבחי׳ רצה״ע ששם הוא מקור בחי׳ יגמה״ר להיות נושא עון כו׳, למעלה מבחי׳ משפט התורה כו׳, וזהו ענין י״ג ברכות אמצעיות דתפלה עם ברכת ולמלשינים כו׳ שהוא נגד י״ג מדה״ר עליונים להמשיך משם ברכות והמשכות למטה כמו רפואה וברכת השנים אף שאינם ראויים לזה עפ״י חכ׳ דתורה מ״מ ע״י המשכות הרצון יהי רצון כו׳ מצד בחי׳ הי״ג מדה״ר נושא עון כו׳ יומשך למטה כו׳. וזהו ענין ק״ש שצ״ל קודם התפלה דבחי׳ ק״ש הוא ענין מס״נ למסור נפשו באחד שהוא ג״כ ענין ובחי׳ תשובה, וכמו שע״י התשובה נמשך מי״ג מדה״ר להיות נושא עון כו׳ כמו״כ ע״י מס״נ דק״ש נמשך אח״כ בש״ע בי״ג ברכות כו׳ שהוא נגד יגמדה״ר כו׳ כנ״ל. אך הנה ידוע דכל המשכה מעליון לתחתון הוא רק מבחי׳ האחרונה שבעליון שהוא רק הארה בעלמא כו׳ שמאיר ובא למטה בבחי׳ התחתון והוא נק׳ רגל שהוא בחי׳ נה״י שבעליון כו׳. והנה עד״מ באדם למטה כשהולך במקום רפש וטיט צריך לנעול מנעלים כדי שלא יטנף רגליו כו׳, כמו״כ יובן בהנמשל שכל המשכות צריכין לבא למטה מטה בבחי׳ טבע גשמיות וכמ״ש וברכתיך בכל אשר תעשה הרי הגם שהעיקר הוא הברכה וההמשכה שנמשך מלמעלה מ״מ אם לא יעשה למטה כלי בעשי׳ גשמיות דבחי׳ הטבע לא יומשך כלל ההמשכה עליונה. וכמו ענין ירידת המטר והגשם מלמעלה שלכאורה יש להבין מהו ההפרש בין ענין קי״ס שנהפך הים ליבשה ע״י כח עליון כו׳, ובין ירידת המטר שג״כ המשכותו וירידתו מלמע׳ שהם בחי׳ חסד וברכה מלמעלה (עפ״י ציווי ה׳ דוקא וכמ״ש ונתתי מטר כו׳ ונתתי גשמיכם כו׳ וכה״ג) אך הענין משום שירידת גשמים אף שבאים מלמעל׳ מ״מ כיון שלמטה הוא בבחי׳ הטבע והרגל בזמן ומקום כו׳. אבל קי״ס שנהפך הים ליבשה בהיפוך הטבע הוא דרך נס כו׳ שהוא בחי׳ גילוי אלקות כו׳. מכ״ז אנו רואים שדרך כל ברכות והמשכות הבאים מלמעלה הם מתלבשים בירידתן למטה בבחי׳ כלי הטבע דוקא בגשמיות שהוא בחי׳ יש ובע״ג. והענין הוא משום דעיקר המכוון מכל אור ושפע הנמשכת בבחי׳ השתל׳ אינו בשביל שיבא למטה בבחי׳ יש ובע״ג דוקא כדי שיהי׳ אח״כ בחי׳ ביטול היש ואתהפכא חשול״נ כו׳ ולזה הי׳ עיקר הרצון דבחי׳

השתל׳ שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו׳ כדי שיהי׳ אח״כ בחי׳ ביטול היש כו׳ וזהו ענין ובחי׳ מנעלים של עור שלובשים על הרגל במקום רפש וטיט כו׳. דהנה מבו״ל שכל המשכות מעליון לתחתון הוא רק בבחי׳ אחרונה בחי׳ נה״י שבעליון והוא הנק׳ בחי׳ רגל. וכדי שיבא ויתלבש למטה בבחי׳ יש וגבול בבחי׳ השפעה גשמיות כו׳ צ״ל ע״י מנעלים של עור שהוא ע״י בחי׳ מלאכים עליונים שהם בחי׳ ממוצעים שע״י יעבור אור השפע עליונה להתלבש בבחי׳ הטבע בגשמיו׳. והנה מלאכי׳ עליוני׳ נק׳ בשם חיות ובהמות פני ארי׳ פני שור כו׳. והנה ידוע שיש בחי׳ עור בשר גידים ועצמו׳, בחי׳ בשר הוא מיסוד האש כו׳ כידוע הוא ענין התפעלו׳ המלאכי׳ והחיות בוערות כו׳ ברשפי אש התשוקה כו׳. ועצמות יש בהן מות כו׳ הוא ענין עצמיות הביטול שיש להן וכמ״ש בנשמות בנים אתם כו׳ שנמשכים ממוח האב כו׳ שהם בבחי׳ הביטול דחכ׳ בחי׳ מ״ה דאדם כו׳. וזהו ג״כ ענין עצמות שהוא בחי׳ עצם הביטול בבחי׳ מ״ה וע״כ נק׳ בשם עצמות שהוא לשון עצמיות כידוע שעיקר בנין הגוף הוא העצמו׳, וכמו״כ במלאכים הוא בחי׳ עצמיות הביטול שבהם שהוא העיקר שמזה מתפשט בהם ג״כ בחי׳ התפעלו׳ וכו׳ שהוא בחי׳ בשר כנ״ל ע״י הגידים שהם המחברים כו׳ כמ״ש במ״א. אך ענין עור הוא ההלבשה דבחי׳ הטבע שיומשך מזה השפעה גשמיות כו׳ שענין האור הוא דבר המסתיר ומפסיק על העצם שלא יתגלה כמו שהוא והוא בחי׳ לבוש מסתיר כו׳. וזהו ענין המלאכים שנק׳ בשם מנעל וסנדל שהם המלבישים ומפסיקים על בחי׳ גילוי ההארה עליונה שנמשך מלמעלה שירד ויתלבש למטה ולבא בהשפעה גשמיות דבחי׳ הטבע כדי שיהי׳ התהוות היש ושיהי׳ בחי׳ ביטול היש כנ״ל. ועד״ז יובן ג״כ בנשמה האלקי׳ הנה ידוע שמה שמאיר ממנה בהתלבשות בחומר הגוף אינו רק הארה בעלמא מעצם הנשמה היא היא המתלבשת היורדת להתלבש בגוף והוא רק בחי׳ זיו בעלמא בחי׳ האחרונה ממנה ונק׳ בחי׳ רגל כו׳, אבל בחי׳ הראש ועצם הנשמה אינו בא בהתגלות למטה בגוף. וכדי שיוכל עכ״פ בחי׳ הרגל שבה שהוא בחי׳ הארה ממנה להתלבש בחומר הגוף הוא ע״י בחי׳ מנעל של עור בהמה כו׳, שהוא בחי׳ נפש הבהמית שבאדם שבה וע״י מאיר בחי׳ הרגל שבבחי׳ הנשמה בחומר הגוף. ועיקר ירידה והתלבשות זאת דנשמה בגוף הוא ג״כ בשביל בחי׳ ביטול היש דגוף לאכפי׳ ולאהפכא חשוכא כו׳. וזהו מ״ש דמט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל, דהכתרים הוא בחי׳ רצון העליון שנמשך בחי׳ ברכות דתפלה וכנ״ל במ״ש יהי רצון, ומבו״ל דעיקר המשכות הרצון הי׳ רק בשביל ההמשכה למטה בבחי׳ הגשמיו׳ ויש כו׳ כדי שיהי׳ בחי׳ ביטול היש שזה הי׳ עיקר הכוונה בהמשכות הרצון בהשתל׳. ונמצא שע״י בחי׳ ביטול היש שלמטה דוקא הוא הגורם המשכה זאת הגבוה ונעלה מבחי׳ רצה״ע רעדכ״ר מקור י״ג מדה״ר כו׳ כנ״ל. וזהו שמלאך מט״ט שהוא בחי׳ מנעל כו׳ של עור שהוא שליח השפע שיהי׳ מזה השפעה גשמיות ויש דוקא הוא הקושר כתרים כו׳. והיינו שמבחי׳ ביטול היש שלמטה הוא הגורם לירידת והמשכות הרצה״ע שבח״י ברכות דתפלה שיומשך

רצונו ויתגלה למטה בכל נשמה פרטית כו'. אך שהמשכה זו באה ג"כ בהלבשה למטה כמו רפואה וברכת השנים וכדומה כו' כנ"ל. וזהו מה יפו פעמיך בנעלים, שפעמיך הוא ההמשכה עליונה שהוא רק בחי' רגל בחי' האחרונה כו' וכשמתלבש למטה בנעלים בבחי' ההגשמה דבחי' היש כו' וע"י העלאה וביטול היש הוא שנמשך המשכה עליונה ביותר, וזהו ענין הריקוד ברגלים שהוא העלאה וביטול כו' בבחי' ביטול היש דוקא. ובנשמה הוא ג"כ בחי' ביטול היש דנה"ב והגוף שנעשה ע"י בחי' הארת הנשמה שמאיר בנה"ב וגוף שהוא בחי' רגל כנ"ל עי"ז נעשה אתעדל"ת ממקום רם ונשא.

וז"ש כיצד מרקדין לפני הכלה. דהנה כללות ענין הריקוד הוא בחי' הבירורים שמתברר מבחי' טו"ר דנוגה ע"י כנ"י שלמטה בבחי' ביטול היש ואתהפכא כו' אך זה גופא שיהי' בכח בכנ"י לברר בירורים כ"ז היא מקבלת מלמעלה מבחי' המשפיע שהוא בחי' סוכ"ע כידוע ומבואר במ"א, וזהו מרקדין היינו שגורם ומפעיל הריקוד שהוא ההעלאה ובירור כו' וזהו לפני הכלה מבחי' עליונה וגבוה שהוא הנותן כח ועוז לברר ולהעלות כו'.

המגיד מראשית כו' לאלה דברי הברית והתנאים כו' דברי הברית והתנאי' י"ל ברכות וקללות אשר על קיום התורה, ועמ"ש בד"ה ראה כו' היום ברכה ובהגהות לשם ענין תנאי אותיות (איתן) וכמשרז"ל ע"פ וישב הים כו' לאתנו לתנאו, איתן הוא יסוד כמ"ש בזה"ב ק"י סע"א וע"ב בפי' משכיל לאיתן ואין תנאי בנשואין כי התנאי' מחו"ג ושרשן חו"ב אבל בכתר לית שמאלא בהאי עתיקא ע"כ אין שייך תנאי, וע' בת"א בביאור דזכור ושמור בענין רמה קרני בחי' כי לא אדם הוא להנחם כו'. וז"ע משכיל לאיתן כי נה"י חדשים שרשם מהכתר כו'. אך לבוא לבחי' איתן זהו ע"י קיום התנאי' דחו"ב וחו"ג שהן בחי' אירוסין אז יבא לבחי' איתן, ועד"ז כשקיים הים תנאו אזי בא לבחי' איתן ותשב באיתן קשתו כו'. והנה אנו אומרים אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה, חו"כ העליונים, ונק' ג"כ בריאה כי אוריי' מחכ"נ החכ' מאין תמצא בריאה יש מאין, ומה גם כי גובלות חש"מ תורה, וע'

המגיד מראשית: נמצא בהכת"י: 33 שסז, א. 649 קנ, א. 1079 ריח, א ונכפל שם רנה, ב.

בד"ה ראה . . ובהגהות לשם: לקו"ת ראה יח, א ואילך. אוה"ת ראה ע' תרלה ואילך. תרסב ואילך. תרסו ואילך (ושם ג"כ מענין תנאי בנשואין). שם כרך ה' ע' ב'לה ואילך.

בת"א בביאור דזכור ושמור: עב, ג.

בת״א בד״ה השמים כסאי, וזהו אשר ברא חתן בחי׳ תורה כו׳ וכלה כנס״י, וע׳ בת״א פ׳ תרומה בענין כרוב א׳ מקצה מזה כו׳ וזהו משני הצדדי׳, וכמדומה שארז״ל בענין ויירא יעקב מאד כי הבטחות הקב״ה הם על תנאי כו׳ וע׳ בפרש״י פ׳ וישלח ע״פ קטנתי מכל החסדי׳ שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא. והנה מבואר בספרי׳ מה שנאמר שהצדיקי׳ מוסיפים כח בגבורה שלמעלה ולהפך הרשעים מתישים כח כו׳, והרי כתיב אם צדקת מה תתן לו כו׳, אלא כי בעצמו׳ אוא״ס נא׳ אם צדקת כו׳ ורבו פשעיך מה תעשה לו, אבל באצי׳ שם מוסיפם כח או מתישים כח, וזהו קלני מראשי קלני מזרועי כו׳ נגד תש״ר ותש״י כו׳. וזהו בכל צרתם לא* צר והקרי לא באלף כו׳ וכן שחת לו לא בניו מומם, הוא עשנו ולו אנחנו והכתיב ולא, וזהו המגיד מראשית אחרית, פי׳ היינו עצמות אוא״ס שלמעלה מבחי׳ חו״כ יש אחד ואין שני לו ושם אין הפגם מגיע. ובת״ז כ״ע כו׳ ועלי׳ אתמר מגיד מראשית אחרית כו׳, היינו שמשפיע מבחי׳ ה׳ קנני ראשית דרכו בחי׳ חתן לבחי׳ אחרית היא מל׳ כלה תשבע״פ כו׳, ע״כ הוא דוקא יתן שם טוב ושארית לאלה דברי הברית והתנאים כי לפי ששם אין התנאים פוגמים כלל א״כ יוכל ליתן שם טוב ושארית כו׳, כי ממשיך מבחי׳ איתן בהתנאי ע״ד אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת. וזהו ושארית כמ״ש והי׳ שארית יעקב כו׳ כטל מאת ה׳, וכמ״ש מי יתן והי׳ לבבם זה ליראה כו׳, דאע״פ דהכל בידי שמים חוץ מיר״ש, היינו בידי שמים דוקא ז״א דאצי׳, אבל מי דא עתיקא יתן כו׳, וזהו יחד לבבי ליראה כו׳. ועוד ג״כ כי משם יוכל להיות מילוי הפגמים כמ״ש בד״ה כי המצוה ובד״ה תקעו הראשון. וז״ש רז״ל ע״פ אתם נצבים היום ופרש״י בשם מ״א למה נסמכה פ׳ נצבים לקללות כו׳ אתם נצבים היום כו׳ היינו ע״י שיש בחי׳ שלמעלה במדרגה מבחי׳ במדה שאדם מודד מודדי׳ לו כו׳, ונגד צ״ח קללות יש דודי צח וכובע ישועה בראשו כובע כו׳ ע״ב היינו חסד הוי׳ ע׳ באג״ה סי׳ יו״ד ע״פ חסדי ה׳ כו׳ ולכן המגיד מראשית אחרית בחי׳ כ״ע משם מבקשי׳ שיומשך שם טוב כו׳ ומהתנאי יהי׳ איתן כו׳. ועוד כיון שהוא מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשו א״כ שם כבר גלוי בחי׳ הנשואין דלעת״ל והרי קיי״ל אין תנאי בנשואין כו׳. וזהו האומר עצתי תקום שיהי׳ קיום התנאי׳ ע״י ב׳ אופנים הנ״ל וכמ״ש גדול העצה ורב העליליה כו׳ וכתי׳ ה׳ הפיר עצת גוים כו׳ עצת ה׳ לעולם

בת״א בד״ה השמים כסאי: א, א ואילך.

בת״א פ׳ תרומה: עט, ג ואילך.

וכמדומה שארז״ל: אולי הכוונה להגירסא שהובאה במדרש הגדול עה״פ וישלח לב, ח: אית דמקשי כו׳.

מבואר בספרים: ראה עבוה״ק ח״ב פ״ג. אוה״ת נ״ך כרך א׳ ע׳ תרעט ואילך. אוה״ת מג״א ע׳ ב׳שצב ואילך. ב׳שצז ואילך. אוה״ת משפטים ע׳ א׳ריט ואילך. ועוד.

לא: כ״ה בהכת״י.

בד״ה כי המצוה: לקו״ת נצבים מה, סע״ג ואילך.

ובד״ה תקעו הראשון: לקו״ת ר״ה נד, סע״א ואילך.

תעמוד מחשבות לבו לדור ודור, ופי׳ מהרמ״א מחשבות לבו לבלתי ידח ממנו נדח. וי״ל מחשבות לבו היינו מ״ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו׳. וכל חפצי אעשה כמ״ש כי תהיו אתם ארץ חפץ, ובג׳ לשונות של חיבה חיבב הקב״ה את הצדיקי׳ בדביקה חשיקה חפיצה במד״ר וישלח פ׳ פ׳. ואפ״ל עד״ז ענין ירח האתנים שהוא תשרי לפי שע״י המחילה וסליחת העון נעשה כאלו קיימו התנאים ודברי הברית, ואז נעשה מבחי׳ תנאים אתנים, ועמ״ש ע״פ הזח״ג קצ״ג ב׳ ע״פ ה׳ אלקי אתה ארוממך עשית פלא עצות מרחוק כו׳ שבחי׳ עצות נמשכו מרחוק ע״ד אחכמה והיא רחוקה ממני.

עוי״ל לענין שייכות המגיד מראשית אחרית לענין התנאי׳ שבין חו״כ כי מ׳ יום קודם יצירת הולד ב״ק מכרזת בת פ׳ לפלוני א״כ זהו נמשך מבחי׳ מגיד מראשית אחרית כו׳. גם במד״ר ויצא ר״פ ס״ח הקב״ה יושב ומזווג זווגים כו׳ כי הזוגים יחוד ו״ה יהי׳ הולדת נשמות חדשות ומתעורר ע״י הזווגים למטה כו׳ ומי מזווג הזווגי׳ היינו מבחי׳ יחידו ש״ע ולכן ארז״ל קשה לזווגן כקי״ס וע׳ הטעם בזח״א ר״ז סע״א* משום דקי״ס בעתיקא תליא מלמעלה מסדר ההשתלשות ומשם נמשך וישב הים כו׳ לאיתנו ה״ס הזווג, כמ״כ הזווגים נמשכים מבחי׳ זו, ולכן המגיד מראשית אחרית דוקא שהוא כ״ע משם דוקא נמשך קיום הזווגים. ועמ״ש במ״א ע״פ החדש הזה מענין שייכות הזווגים לקי״ס ע״ש. ועוי״ל כי הזווג הוא שבאתעדל״ת יהי׳ נמשך אתעדל״ע כמו ע״י מצות מעשיות יומשך המשכת אוא״ס. וזהו דבר הקשה בקרי״ס כי מהו הערך שע״י אתעדל״ת גשמיות יומשך גילוי אור האצי׳ מה שלמעלה מכל חיי העוה״ב והעוה״ז, ולכן זהו כקרי״ס ג״כ השינוי לגמרי בסדר ההשתל׳ שעלמא דאתכסיא יהי׳ מאיר כמו עלמא דאתגליא ולכן דוקא בעתיקא תליא, ועמ״ש כעין זה בלק״ת ע״פ לסוסתי השני בענין והוא יוצא מחופתו ובענין כי על כל כבוד חופה.

ע״פ הזח״ג קצ״ג ב׳: סה״מ תקס״ח ע׳ שטז ואילך. ביאוה״ז להצ״צ כרך א׳ ע׳ תקלו ואילך.

בזח״א ר״ז סע״א: נראה דצ״ל: „סע״ב". או שדילג כאן המעתיק וצ״ל: „בזח״א ר״ז סע״ב ובזח״ב ק״ע סע״א". ראה אוה״ת בא הנסמן להלן.

במ״א ע״פ החדש הזה: אוה״ת בא כרך ח׳ ע׳ ב׳תתקב.

בלק״ת ע״פ לסוסתי: שה״ש יב, סע״ב.

והוא יוצא מחופתו: כ״ה בהכת״י: (ובפסוק: והוא כחתן יוצא גו׳).

ובענין כי על כל כבוד: לקו״ת שה״ש מז, ב ואילך.

ענין שאומרים בברכת נשואין ב"פ בפה"ג הא' על ברכת אירוסין אקב"ו על העריות כו', הב' תומ"י אח"כ על ברכת נשואין כמבואר בש"ע אה"ע סי' ס"ב סעי' ט'. ולכאורה אינו מובן למה הוא כיון שסמוכי' זל"ז וע' כה"ג גבי ד' כוסות דפסח. אך הענין כי מ"ת אירוסין הי' ולע"ל יהי' בחי' נשואין וכמ"ש במד"ר פ' בא ס"פ ט"ו, ובגמ' רפ"ח דפסחים ע"פ ביום ההוא תקראי אישי כו', א"כ יש ביניהם הפסק גדול. והנה מבואר במ"א ע"פ אלה מסעי בנ"י ענין גפן ממצרים תסיע ומ"ש ע"ז במד"ר כי תשא פמ"ד עוקרין אותה ממקומה ושותלין אותה במק"א, והיינו ענין מצרים ומדבר כו' ע"ש, והיינו כי הגפן החדלתי את תירושי המשמח אלקים, נמצא היין משמח אלקים ולכן אין אומרים שירה אלא על היין. והנה יש ב' בחי' ש' אלקים, הא' במל' שנק' שמש ומגן ה' אלקים. הב' בבינה הנק' אלקים כמ"ש בסדור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח, וזהו ענין הגפן שע"י נטיעתן במצרים הוא משמח שם אלקים דמל', כי נכנס יין יצא סוד היינו סוד ה' שנמשך ומאיר בשם אלקים על יסוד י' סוד כו'. וזהו בפה"ג דעל ברכת אירוסין שהוא מ"ת הביאו אל בית היין זהו סיני שעז"נ אנכי ה' אלקיך. אך לע"ל יהי' גילוי פנימיות התו' וזהו הנשואין והוא נמשך משם הוי' דע"ק שיאיר ויתגלה לע"ל, ולזה צריך עוד ברכת היין מבחי' יין המשומר בענביו הנמשך ממו"ס שנק' חמר טב דשקיט ושכיך, כי גילוי פנימי' התו' זהו נמשך ממו"ס דוקא שעז"נ מאד עמקו מחשבותיך, ע' ביאור כי על כל כבוד חופה וע' באגה"ק בסופו בד"ה דוד זמירות קרית להו ובד"ה ואהי' אצלו אמון דזמירות קרית להו זהו מצד חיצוני' התורה, אבל מצד פנימי' התורה זהו ואהי' שעשועים יום יום כו'. וא"כ זהו עצמו ענין ב' בחי' גפן כי אין אומרים שירה אלא על היין זהו כענין זמירות ותשבחות, אבל בחי' גפן הב' זהו ענין שעשועים יום יום והיינו ע"י ששתלן במדבר הנק' מדבר העמים ומרמז ג"כ לבבל מדי כו' אדום ואז הצליח הגפן יותר להמשיך חמר טב הנ"ל ומשמח אפילו שם אלקי' חיים או בחי' והי' הוי' לי לאלקים ע"י ההמשכה מעצמיות אוא"ס. וזהו עין לא ראתה אלקים זולתך זה יין המשומר בענביו משימ"ב שאז האירו ז"ת דע"י וע"ז אומרים בפה"ג על ברכת נשואין, ופי' נשואין זהו והשיאנו ה' אלקינו כו', גם יין כמנין סוד ויש סוד ויש רזא דרזין, גם יין גימ' שבעים גימ' עין וכתי' עין בעין נראה

ענין שאומרים בברכת נשואין : **נמצא בהכת"י : 33 שסט, א. 49 תיח, א. 225 רכט, א. 649 קנד, ב. 1079 רלא, ב. רנה, ב.**

ע"פ אלה מסעי : **ראה אוה"ת מסעי ע' א'שע. וישב כרך ז' תתתלט, א. יהל אור ע' רעט ואילך. אוה"ת בשלח ע' שנח.**

בסדור . . בד"ה אד' שפתי : **ראה דף רלז, א.**

ביאור כי על כל כבוד : ***לקו"ת שה"ש* מח, א.**

באגה"ק . . דוד זמירות : **קס, א ואילך.**

ובד"ה ואהי' אצלו : ***לקו"ת* במדבר יח, א ואילך.**

כמ״ש במ״א על ענין ויחי יעקב כו׳ בענין ארבעים ומאת שנה שהם ב״פ ע״ן ומקורם מבחי׳ שבע שנים.

דרוש אדמו״ר ז״ל בחורף תקס״ג. מכתב מו״ח ז״ל

להבין ענין ברכת חתנים כי הנה יש להבין למה נקרא בגמרא פ״ק דכתובות דף ז׳ ע״ב, בשם ברכת חתנים הלא בזהר מבואר דעיקר השבע ברכות הן לכלה דוקא (הג״ה כמ״ש בזח״ב פ׳ תרומה דקס״ט סע״א וכד סלקא בשבע ברכאן כדין אקרי כלה, ועל דא אסיר לשמשא בה עד דאתכלילת באינון שבע ברכאן. כגוונא עילאה אינון שבע ברכאן ירתא כלה (כצ״ל ולא כמ״ש כלא באלף וכ״ה בז״ג) מרוחא עילאה, והיינו שהמ׳ מתברכת מו״ק דז״א וממקורם שהוא הבינה. א״כ ממילא מובן דעיקר השבע ברכות שייך להכלה, כי החתן הוא תפארת דז״א והרי ממנו נמשכים הששה ברכות, וכיון שעיקר השבע ברכות הם בשביל הכלה איך נקראים בברייתא פ״ק דכתובות שם בשם ברכת חתנים, וע׳ בזח״ג פ׳ שמיני דל״ח ע״ב ע״פ ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב ושם ההפרש בין אלישבע ובין בת שבע וע״ש בפי׳ הרמ״ז ושניהם מקבלים הז׳ בחי׳, וע״כ נקראים שבע אך אלישבע זהו כשמקושרת בהחסדים הנק׳ אל כו׳ עכ״פ מזה ג״כ מובן שהשבעה ברכות הם להכלה כנ״ל ויש להעיר מזה ג״כ לענין המשנה בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה ע״ש הפסוק שבע ביום הללתיך דהיינו להמשיך שבע ברכות להמ׳ הנק׳ כלה ואף שלמטה א״צ השבע ברכות רק בעת החתונה הנה למעלה י״ל שייך כן גם בכל יום כענין מ״ש בת״א בד״ה ואתה תצוה את בנ״י גבי והנה כמו ענין השושבינים עד״מ שאין זה אלא בשעת החתונה כו׳ כך הנה שושבינות של אהרן כו׳ ע״ש והרי אהרן היה מדליק ומטיב את הנרות בכל יום, ובהביאור שם נתבאר שכמו שהחתונה זהו דבר חדש, ולכן צריך שושבינים, כמ״כ יש למעלה בכל

במ״א על ענין ויחי יעקב: **ראה אוה״ת ויחי שנג, ב ואילך.**

להבין ענין ברכת חתנים: **נדפס בהוספות בסה״מ תקס״ג ח״א ע׳ שצה. נמצא בגוכי״ק 1096** [בוך תרי״ט אין] **ג, א. ובכתי״ מעתיקים: 278 תסד, ב. 426 קה, ב. 485 קמה, א. 626 עב, א. 794 ריג, א. 964 כה, א. 1143 א, א. 1227 שלט, א. 1330 צח, ב.**

גוף המאמר (בלי ההגהות) **נדפס בסה״מ תקס״ג ע׳ רמד (ושם ג״כ המשך נוסף** להמאמר שלא נמצא כאן). **וראה עוד על מאמר זה לעיל ד״ה שער שמחת חו״כ, ס״ג.** ולהלן ב׳ המאמרים שאח״ז.

בת״א בד״ה ואתה תצוה . . ובהביאור: **פא, א. קי, א.**

יום התחדשות העלאות רפ"ח ניצוצים המתחדשים בכל יום לעלות מבי"ע לאצילות. ולע"ד אפ"ל משום שארז"ל ע"פ אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שהרי מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ע"כ ה"ל כמו יחוד חדש, ולכן נק' כנס"י בתולה כמ"ש אז תשמח בתולה במחול דהיינו כמו הבתולה כשנשאת הוא אצלה יחוד חדש, כך הוא בכנס"י ענין בכל יום יהי' בעיניך כחדשים ועמ"ש מזה בלק"ת פ' דברים בד"ה ציון במשפט תפדה, וכיון שכן צריכה הכלה להתברך בכל יום שבע ברכות, עכ"ה). וגם יש להבין לשון הגמרא ברכת חתנים לשון רבים הל"ל ברכת חתן (הג"ה ועמ"ש בד"ה ונערים ממשתה נגינתם שם נתבאר מענין קול מצהלות חתנים מחופתן ועין מזה בלק"ת פ' צו בד"ה והיה אור הלבנה ושם פ"א ובלק"ת ד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' חתן וסד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ תהיה לכם. עכ"ה). אך הענין הוא דבאמת עיקר הברכה הוא בשביל הכלה כמ"ש בזהר מברכין לה בשבע ברכות, (הג"ה וגם לכן המ' נקראת ברכה כמ"ש בפרדס ערך ברכה וערך ברכה ובמא"א אות ב' סל"ה ובזח"ב תרומה קס"ב א' איהו ברוך ואיהי ברכה עכ"ה) וגם כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כו' ומ"מ הברכות נקרא ע"ש החתן דוקא (הג"ה י"ל משום דהדכר נק' ברוך שממנו נובע הברכות להכלה הנק' ברכה וכמ"ש עוד בזהר תרומה דף קל"ה ע"ב בענין ברוך ד' המבורך דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי כו' ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא קרינן ליה המבורך וע"ש במק"מ, וזהו ענין יברכך ד' מציון שמבחי' ציון שהוא יסוד ז"א נמשך הברכה למ' הנק' כלה ולכן משם יברכך ועיין מזה בזהר פ' ויקרא די"ג ע"א, וע"כ נק' הברכות ע"ש החתן ברכת חתנים אע"פ שעיקר הברכות הם בשביל הכלה, עוי"ל ע"ד ע"י הכלה מתברך החתן מאימא עילאה ע' במא"א אות א' סעיף ג' דלכן בגלות הצדיק אבד מלקבל ברכאן עילאין גם כמ"ש ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך שזהו הברכה מלמעלה למטה משא"כ ענין אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך זהו כענין העלאה מלמטה למעלה ועד"ז ברכת חתנים לפי שהוא מלמעלה למטה נק' ע"ש החתן, עכ"ה).

קיצור, למה נק' ברכות חתנים הלא עיקר השבע ברכות הם בשביל הכלה כמארז"ל כלה בלא ברכה, אך אף שכן הוא מ"מ נק' הברכות ע"ש החתן. (ובהג"ה מה שכתב שהשבע ברכות הוא להכלה, כי הז' ברכות הם ז"ק

בלק"ת . . בד"ה ציון : **א, א.**

בד"ה ונערים : סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב. **וראה להלן ד"ה זה.**

בלק"ת . . בד"ה והיה אור : **ט, ב ואילך.**

ובלק"ת ד"ה שיר השירים : **א, ב.**

וסד"ה . . ביום השמע"צ : **פא, ד.**

ערך ברכה וערך ברכה : **הראשונה ר' צרוי, והשני' ר' קמוצה.**

ע"פ נשמת : **ראה להלן ד"ה זה. סידור קצא, א.**

ובינה, שמהם מתברכת המל׳ וזהו ענין אלישבע ובת שבע, וזהו ג״כ ענין בשחר מברך כו׳ ע״ש שבע ביום הללתיך ומה ששייך זה בכל יום ע״ד בכל יום יהי׳ בעיניך כחדשים, וגם כמ״ש לקמן דקרבן העולה הוא ג״כ בחי׳ זו כמו ברכת חתנים ולפי שתפלות כנגד תמידין תקנום ע״כ צ״ל ז׳ ברכות בכל יום וברכת השכיבנו זה ברכה הז׳ להיות וישכב עמה בלילה הוא וישכב י״ש כ״ב ע׳ זהר ויצא קנ״ו ב׳, ומה שנקראו ע״ש החתן י״ל ע״ד איהו ברוך ואיהי ברכה, וענין המבורך וענין יברכך ד׳ מציון. עוד יש להעיר זה שעיקר הברכות היא להכלה כי המ׳ להיות יורדת בבי״ע צריכה ברכה משא״כ החתן שאינו יורד בבי״ע וכענין שנתבאר שמטבע קצר פותח בברוך וא״צ חותם בברוך ומטבע ארוך צ״ל פותח בברוך וגם חותם בברוך בת״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות, עכ״ה). וגם להבין ענין ברכת חתנים לשון רבים.

ב) **וכדי** להבין הטעם יש להקדים ענין אחד הדומה לזה והוא אשר מצינו במצות הקרבנות שציוה הקב״ה להקריב הבהמה ע״ג המזבח ואש של מעלה היה יורד ואוכלה כו׳ ויש להבין ענין מצוה זו, הנה בהיות ידוע דשם ב״ן שלפני האצילות בגימטריא בהמה, נקרא בהמה רבה, וביאור הדבר הוא להיות כי הרוח הבהמה היא היורדת למטה (הג״ה עמ״ש מזה בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש הראשון ספ״א ובד״ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ושם ספ״ד עכ״ה) הפך טבע רוח האדם שהוא עולה, כמ״כ עד״מ בחינת התפשטות והמשכה האלקית מגבוה לנמוך להחיות רוח שפלים מאין ליש נקרא בשם רוח הבהמה עליונה היורדת כו׳ (הגה דהיינו שם ב״ן בגימטריא בהמה, ע׳ בת״א פ׳ משפטים בהביאור ע״פ ותחת רגליו כמעשה, מענין אותיות דשם ב״ן, וע׳ במא״א אות ה׳ סעיף א׳ שבחי׳ מ׳ דאצי׳ שירדה לבריאה וכן אפילו מ׳ דא״ק שהקטינה אורה להתלבש באצילות נקראו ה׳ זעירא, ע״ד ה׳ קטנה רחל, וא״כ אותיות דשם ב״ן גימטריא בהמה לגבי אותיות דשם מ״ה בחי׳ אדם זהו כענין אתוון זעירין לגבי אתוון בינונין ולגבי אתוון רברבן וע׳ עוד בענין מילוי ההין שזהו שם ב״ן בת״א פ׳ חיי סד״ה יגלה לן טעמיה כו׳ כפילא וקלישא עכ״ה) מאחר שבאמת אין ערוך כלל לנברא עם הבורא כי הנברא הוא בעל גבול ומחודש, והבורא הוא בלתי בעל גבול אין לו תחלה ואין לו תכלה, וכאשר יומשך התהוות הבע״ג מבלתי בעל גבול הוא תכלית הירידה שאין כמוה, (הג״ה ור״ל שגם בחי׳ זו האלקית המתלבשת להחיות הנבראים בבחי׳ ממכ״ע הוא ירידה שאין כמוה ועמ״ש

בת״א . . בד״ה להבין ענין הברכות: **ו, ב ואילך.**
בלק״ת בד״ה כי תצא: **לד, ג.**
ובד״ה והיה ביום ההוא . . ספ״ד: **ר״ה נט, ב.**
בת״א . . בהביאור ע״פ ותחת: **עח, ב.**
בת״א . . סד״ה יגלה לן: **טו, ד.**

בלק״ת פ׳ ראה בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שלכן נקרא הבריאה מאין ליש, שההארה המהוה היש היא בחי׳ אין וכלא חשיבא, וזה היה שאלת בנ״י היש הוי׳ בקרבנו ר״ל עצמיות האצילות ז״א דאצילות אם אין שמאיר רק בחי׳ ש׳ ב״ן הנק׳ רוח הבהמה עכ״ה) ואפילו נבראים היותר עליונים כמו נשמות ומלאכים שבג״ע העליון שנהנין מזיו השכינה, ירידה גדולה היא לאותו הזיו אלקי שיתצמצם כ״כ להיות מקור וחיות להשגות בעלי גבול ותכלית שבג״ע העליון מאחר שאין ערוך כלל ביניהם (הג״ה והוא ענין מ׳ דאצילות שנעשית עתיק לבריאה שהיא מקור לג״ע העליון, והיינו ע״י שבוקעת המסך שבין אצילות לבריאה עיין בלק״ת בשה״ש סד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון עכ״ה). ע״כ נקרא זיו זה האלקי היורד כ״כ להיות נהנין ממנו נשמות בע״ג עד שיוכלו להשיגו בהשגותיהם המצומצם כו׳ בשם בהמה כרוח הבהמה שטבעו לירד, כמו שאין ערוך בין החי למדבר שהרי לא יתפעל האדם משחיטת החי כן אריה דאכיל קרבנין כו׳ והיינו כמו עד״מ באדם התחתון מה שיש בו בטבעו לירד ולהתגלות בדיבור הוא שפלות וירידה מן עצמותו וכל שירבה בו הדעת ימנע מלהתגלות ולירד (הג״ה וכמו שאמרו הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, וכך הוא ענין המ׳ כשהיא באצילות נקראת זנב לאריות שהם ע״ס דאצילות וכשיורדת לבריאה אע״פ שהיא שם ראש ולא זנב נקראת ראש לשועלים, ועיין בפרדס שער מיעוט הירח רפ״ב א״ל חמינא דרעותא דילך למהוי רישא לשועלים זיל ואזעיר גרמך דהא אע״ג דתהוי רישא דילהון אזעירו אית לך מכמה דהוית עכ״ל וע״ש שזהו ענין קרבן עולה ויורד, ועיין בזח״ג ואתחנן דרס״ט ע״א בענין יהושע ג״כ ב׳ בחי׳ אלו ת״ח כל זמן דהוי יהושע לגבי דמשה כו׳ עכ״ה), אך התינוק מפני קוצר דעתו לא יוכל לעצור רוחו ויגלה מיד כל מחשבותיו כו׳ עד״ז יובן למעלה שבחי׳ מוחין דקטנות דמל׳ דאצילות הוא בחי׳ ב״ן הוא היורד למטה מטה להוות מאין ליש בע״ג ולהיות נהנין מזיו ואמנם בחי׳ מוחין דגדלות כמו שם מ״ה שהוא רוח האדם כו׳ וכ״ש שם ע״ב לא היה יורד כ״כ ולא היה מציאת הנבראים בע״ג יש מאין כו׳ (הג״ה ועיין בזח״ב פ׳ בשלח ד״נ ע״ב גבי פלוגתא מיא אגלידו ופלוגתא אשתקעו ובבה״ז שם האריך בזה דהיינו בחי׳ ז״א ונוק׳ שבחי׳ ז״א דבוק במקורו כדיבוק העלול בעילתו כו׳ ונוק׳ יורדת להיות מקור לבי״ע ואולי זהו ענין נשים דעתן קלות. גם זהו מ״ש במק״מ פ׳ פנחס דף רמ״ב שז״א הוא תמיד בהיכלות דאו״א וכשצ״ל יחוד זו״נ נק׳ ע״כ יעזוב איש את אביו ואת אמו. וע״כ נק׳ חתן חזות דרגא ולכן צריך לשמח את החתן וכמ״ש מזה בסידור בדרושי חתונה בד״ה שמח תשמח רעים האהובים ובלק״ת בד״ה וכל בניך למודי ספ״ב עכ״ה)

בלק״ת . . בד״ה אחרי : יט, ג ואילך.
בלק״ת בשה״ש סד״ה ששים : לט, ב ואילך.
ובבה״ז שם : מה, א ואילך.
בסידור . . בד״ה שמח תשמח : קלז, ב ואילך.
ובלק״ת בד״ה וכל בניך : ל, א.

ועד"ז מהמאציל לנאצלים ג"כ הוא ירידה גדולה ועצומה כמ"ש במ"א על כן תקרא ההמשכה והירידה מן המאציל בשם בהמה ג"כ (הג"ה ובזה יובן מ"ש בלק"ת בד"ה ויאכילך את המן שכל הפרצופים ינקו מתחלה מבחינת דדי בהמה עכ"ה) רק להיות כי בבחי' המאציל הוא בבחינת א"ס ממש לכך תקרא ירידה זו בשם בהמה רבה בלי סוף כו' והוא שם ב"ן שלפני האצילות והכל ענין אחד עם שם ב"ן שבמל' דאצילות היורד ומסתתר בבי"ע כו' כנ"ל (הג"ה ואפ"ל שזהו ענין משארז"ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק והיינו בחי' בהמה רבה הנ"ל עיין מזה בפנ"י פ' ראה ע"פ ועשית חג שבועות מסת נדבת ידך ואפ"ל עד"ז פי' ומותר האדם מן הבהמה אין, כי בהמה היינו ש' ב"ן רוח הבהמה היורדת, והאדם ש' מ"ה רוח האדם העולה ועכ"ז ומותר האדם מן הבהמה אין. כי גם האדם שרש התהוותו מבחינת בהמה רבה והוא הנקרא אין עמ"ש בהביאור ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה בענין כי אין מחסור ליריאיו, ועמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה אני בפ' ציצית דרוש השני ספ"ב בענין והם הביאו קרבנם לפני הוי', שהבהמה שרשה גבוה יותר מן האדם ולכן הקרבן מגיע לפני הוי' כלומר למעלה משם הוי' וזהו ע"ד ששם ב"ן שרשו מס"ג שלמעלה משם מ"ה שהוא בחי' אדם גימטריא מ"ה, וזה לכאורה נגד מש"כ בענין רוח הבהמה היורדת למטה, ואפ"ל דהנה בד"ה לך לך נתבאר שכח הירידה למטה נמשך ממקום עליון יותר ע"ש בענין שמתחלה נק' אב רם כו' וכן נתבאר ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כי אם בזאת יתהלל כו' בזאת דוקא שהיא בחי' המשכת וירידת החכמה למטה, והיינו כנ"ל שבחי' בהמה שרשה מבחי' בהמה רבה שלמעלה מבחינת אדם כו' ואפ"ל ג"כ שבחי' ש' ב"ן רוח הבהמה היורדת להיות ראש לשועלים זהו ענין בת מלך שהריחה ציקי קדרה תאמר יש לה גנאי, והגנאי הוא מה שבחי' זו נק' רוח הבהמה היורדת למטה וע' עוד מענין בהמה בספד"צ רפ"ד זח"ב ס"פ תרומה דקע"ח סע"א ומ"ש ע"ז בלק"ת פ' ויקרא בד"ה לבאר הדברים ע"פ אדם כי יקריב ושם ספ"א ופ"ב זח"ג פ' נשא דקמ"ז ע"א פ' פנחס דרי"ז ע"א, במא"א אות בית סעיף ז', ובלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם פ"ג ובד"ה והניף את העומר פ"א ופ"ד ועמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים בענין וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, עכ"ה).

בלק"ת בד"ה ויאכילך: עקב יג, ד.

בהביאור ע"פ וירא: אוה"ת בשלח ע' תלב ואילך. (וראה סו"ס תקס"ד ע' שמו).

בלק"ת . . בד"ה אני: מז, ב.

בד"ה לך לך: יא, סע"ב ואילך.

ע"פ אל יתהלל: סה"מ תקס"ת ח"א ע' מא ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם בח"ב ע' תשנב).

בלק"ת . . ע"פ אדם כי יקריב: ג, ג ואילך.

ובלק"ת . . בד"ה וספרתם: לה, ד.

ובד"ה והניף: לו, א ואילך.

בת"א בד"ה ואלה המשפטים: עד, ג ואילך.

קיצור. וכדי להבין בענין חתן וכלה יש להקדים ענין הקרבנות, שמקריבין בהמה, ש׳ ב״ן שלפני האצילות נק׳ בהמה רבה, כי הנה רוח הבהמה ש׳ ב״ן היא היורדת למטה, משא״כ רוח האדם הוא העולה, מאחר שאין ערוך כלל בין הנברא לגבי הבורא, ועד״מ באדם הדבור הוא ירידה כו׳ (הג״ה וכל ענין שבת הוא ששבת מהדבור דעשרה מאמרות וזהו שאומרים בקבלת שבת בואי כלה עליה מבחי׳ רוח הבהמה היורדת להיות בבחי׳ רוח האדם העולה וכנ״ל דענין חתן וכלה דומה למצות הקרבן, ואפ״ל לכן שביתת בהמה בשבת מדאורייתא כי אז רוח הבהמה ש׳ ב״ן מתעלה להתאחד עם שם מ״ה, עכ״ה) ועד״ז הירידה מהמאציל לנאצלים נק׳ בהמה רבה, כי אין ערוך האצילות לגבי המאציל, (ובהג״ה, ענין ש׳ ב״ן כמו אתוון זעירין ה׳ זעירא מ׳ דא״ק וענין היש הוי׳ בקרבנו אם אין דוגמת ומותר האדם מן הבהמה אין, רוח הבהמה היורדת להיות ראש לשועלים משא״כ רוח האדם העולה ע״ד הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, פלוגתא מיא אגלידו ופלוגתא אשתקעו, ע״כ יעזוב כו׳, יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, דדי בהמה, ומותר אדם כו׳ ענין והם הביאו את קרבנם לפני הוי׳, ב״ן שרשו מס״ג, ע׳ בענין אבנא למשקל בה דא יוד שהסחורה יקרה יותר מהאבן הוא היוד ששוקלים בה, להעיר מענין כ״א בזאת יתהלל כו׳, זרע אדם וזרע בהמה, עכ״ה).

ג) **וזהו** ענין קרבן הבהמה ע״ג המזבח שתהיה אשה ריח ניחוח, דהיינו להעלות שם ב״ן בחינת זיו השכינה שירד למטה ויוקרב למעלה מעלה לבחינת העצמות והוא ענין העלאת המל׳ מבי״ע לאצילות עצמו, (הג״ה ור״ל שהוא עלייה מבחי׳ בהמה להיות בחי׳ אדם וזהו עלייה עצומה וכן נתבאר בלק״ת פ׳ אמור סד״ה והניף את העומר בענין ספירות העומר שהוא תקון ובירור נפש הבהמית זהו תקון ועלייה בחי׳ שבמל׳ הנקרא בהמה, ועי״ז אחר כך בחג השבועות נעשית בחינת אדם שמתעלה באצילות בפנימיות המ׳ כו׳ יעו״ש, ויש להעיר לענין פי׳ ארוממך אלקי המלך בת״א בד״ה ויקהל משה ובהביאור ע״פ כי אתה נרי, ועליי׳ בהמה רבה מ׳ דא״ק בעצמיות א״ק בחי׳ האדם הגדול, א׳ רבתי דאדם בד״ה ע׳ בסידור ד״ה קדוש

בשוה״ג רשום בגוכי״ק: **בד״ה ועתה יגדל נא שבת תתאה שבת עילאה.**

בענין אבנא למשקל בה: **ביאוה״ז להצ״צ ע׳ רצ ואילך.**
בלק״ת . . סד״ה והניף: **לו, ב.**
בת״א בד״ה ויקהל משה: **פז, ב.**
ובהביאור ע״פ כי אתה נרי: **מא, א ואילך.**
בסידור ד״ה קדוש אתה: **רג, ב ואילך.**

אתה ונורא שמך עכ"ה) וכן עד"ז שם ב"ן שלפני האצילות הוא עולה מצמצומו בנאצלים להכלל בעצמות המאציל, והיינו אשה ריח ניחוח ג' מיני עליות לג' מיני צמצומים וירידות שירדה דהיינו בי"ע (אשה העלאתה מעשייה ריח מיצירה ניחוח מבריאה, מו"ח ז"ל) ועד"ז ג"כ בעליית בהמה רבה מל' דא"ק מאצילות ליכלל במקורה הנה באצילות יש ג"כ בי"ע, (הג"ה ועיין מזה בלק"ת בהביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' ובהביאור ע"פ ושננתם לבניך וגם במ"א פי' עקודים נקודים ברודים הם בי"ע דכללות וא"ק הוא אצילות, וא"כ א"ש עליית בהמה רבה בבחי' אדם היינו א"ק והוא ענין מלגאו איהו שם מ"ה דאיהו אורח אצילות וברוב המקומות פי' שגם א"ק נקרא אדם דבריאה וע' מזה ג"כ בלק"ת פ' צו בד"ה ואכלתם אכול ובהביאור שם, והנה ב' עליות אלו דב"ן דאצי' ובהמה רבה זהו כענין ב' בחי' שבת תתאה ושבת עילאה שנתבאר בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו, ואפ"ל זהו שורש ענין מצות שביתת בהמה בשבת, עכ"ה) וכל זה נעשה למעלה בבהמה עליונה ע"י הקרבת בהמה גשמיות למטה בדוגמא זו נתעורר למעלה כו' (הג"ה ועיין מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה לבבתיני אחותי כלה אך שם נתבאר שע"י הקרבן מתעורר בחי' והחיות נושאות את הכסא, וכאן פי' שהוא עליית ש' ב"ן עצמו שלמעלה מבחי' חיות המרכבה, ואפ"ל דהא והא איתנהו דהכתי' והיא מתהלכת בין החיות עיין בלק"ת גבי דרושי חג השבועות בד"ה וספרתם לכם, והמקובלים כ' שהקרבן ה"ס הייחוד וכמו שכתב בספר עה"ק ח"א פ"ו וז"ל הוראה ברורה על האצילות שהוא עצם האלקות הוא עבודת הקרבנות כי הקרבן ייחוד וקירוב הכחות אלו עם אלו עד עלותם בקנה אחד לאחדים עד התייחדם במקום יחודם המאצילן הוא אדון יחיד אשר הוא אחד בהם ובעלי העבודה קבלו כי הקרבן הוא ייחוד וקרוב הכחות והביא מאמר הזהר פ' ויקרא דף ה' ע"א קרבן מאינון כתרין קדישין דמתקרבין כולהו כחדא ופי' הרמ"ז שם שהספירות דבחינת ב"ן בהן יש אחיזה לחיצונים וע"י קרבן מן הבהמה נדחים והספירות מתקרבים כולהו שאין עוד מבדיל ביניהם ועוד דמתקשרן ה"ס התעלות כו' עכ"ל הרמ"ז וכן מבואר בלק"ת פ' פנחס בהביאור ע"פ צו את בנ"י כו' את קרבני לחמי דרוש הראשון פ"ב בענין יחוד מ"ה וב"ן שזהו ענין הקרבן דהיינו המשכת האור מקיף בהפנימי, והמקיף הוא ענין מ"ה רוח האדם העולה למעלה והפנימי

מו"ח ז"ל: סה"מ תקס"ג ע' רמה.

בלק"ת בהביאור ע"פ ועתה יגדל: לט, ד. וראה ג"כ לקו"ת צו ח, ב וש"נ.

ובהביאור ע"פ ושננתם: סה"מ תקס"ז ע' שיא.

במ"א פי': ראה גם אוה"ת על מארז"ל ועניניס ס"ע שטז. סה"מ תרס"ה ע' צה.

בלק"ת . . בד"ה ואכלתם: ראה ז, א ואילך.

בלק"ת . . בד"ה את שבתותי: מא, א.

בלק"ת בשה"ש בד"ה לבבתיני: כח, ג ואילך.

בלק"ת . . בד"ה וספרתם: י, א ואילך.

בלק"ת . . ע"פ צו: עו, ד.

הוא ב״ן יעו״ש והיינו רוח הבהמה היורדת למטה וע״י הקרבן מתיחדים ומה שהי׳ אור מקיף נמשך בבחי׳ א״פ וזהו מש״כ שעולה הבהמה להיות נכלל בבחי׳ אדם, ואפ״ל שזהו פי׳ יודע צדיק נפש בהמתו שארז״ל בגמרא פרק אע״פ על רע״ק ואשתו בת כלבא שבוע, והיינו כי יודע זהו ע״ד והאדם ידע, ומלאה הארץ דיעה את ה׳, ונפש בהמתו זהו ש׳ ב״ן, והיינו שבחי׳ וצדיק יסוד עולם מייחד מ״ה וב״ן, ואפ״ל לכן נקראת בת כלבא שבוע דפרש״י שם פרק אע״פ דס״ב סע״ב שכל הנכנס לביתו רעב ככלב היה יוצא שבע דהנה כלב גימטריא ב״ן וכמ״ש במא״א אות כף סעיף ה׳ שהוא מקביל לשם ב״ן וע׳ בזח״א ד״ו ע״ב גבי ושדרת לחד כלבא למיכל קרבנין וע׳ זח״ג דק״י ע״א ולפ״ז ענין כלבא שבוע ע״י רבוי הצדקה הי׳ גורם יחוד מ״ה וב״ן ושלא יתאחזו הכלבים בספירות דב״ן כמש״ל בשם הרמ״ז וע״כ אמרו על בתו יודע צדיק נפש בהמתו וייחוד זה זהו עצמו ענין הנ״ל, והנה כמ״כ עתה בענין התפלה שהיא במקום קרבנות כמבואר בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש הראשון פ״א וז״ל ומשחרב בהמ״ק תקנו אנשי כנה״ג התפלה שיקריב כל אחד נפשו הבהמית להעלותה ולקשרה בשרשה כו׳ וכ״ה בד״ה את קרבני לחמי הנ״ל רפ״ג ובד״ה לבבתני אחותי הנ״ל ועיין בד״ה זאת חנוכת המזבח פ״ב ושם נתבאר ענין נה״ב שבאדם שהיא נפש השכלית שרשה מבחי׳ אדם שבחיות שבמרכבה כי בכל חיה יש ארבעה פנים ויש בכל אחת מארבע חיות דמות אדם, א״כ מזה יובן יותר ענין עליית רוח הבהמה היורדת למטה ליכלל ולהיות בבחי׳ אדם, דלכאורה אין זה מובן, ולפי הנ״ל אתי שפיר דהא גם בהיותה רוח הבהמה יש בה פני אדם, ובת״א בהביאור ע״פ ואלה המשפטים פירש שהוא הדעת שבבריאה, רק כי הדעת שבבריאה נק׳ בהמה לגבי הדעת דאצילות, א״כ כיון עכ״פ הוא בחי׳ דעת לכן מובן עליית בהמה זו ודעת זה שבבריאה ליכלל בבחי׳ אדם שהוא דעת דאצילות, ואפשר לבאר זה ע״ד שנתבאר בדוכתי טובא בענין כי אל דעות הוי׳ שיש ב׳ בחי׳ דעת הא׳ מלמעלה למטה דכולא קמיה כלא חשיב שלמעלה היש כו׳ והיינו קמיה דוקא משא״כ בבחי׳ מלכותו היורדת למטה משם נמשך הדעת דבריאה שלמטה היש ולמעלה הוא אין ונקרא יש מאין עיין בלק״ת פ׳ אחרי בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ״ב ובד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי פ״א ועיין בסידור בד״ה מזמור לתודה וא״כ פי׳ יודע צדיק נפש בהמתו היינו שממשיך מבחי׳ דעת דאצילות בהדעת דבריאה ש׳ בן, וזהו נמשך ע״י הקרבן וכמ״כ ע״י התפלה שבמקום קרבנות וזהו הענין עליית רוח הבהמה בבחי׳ רוח

בלק״ת בד״ה כי תצא: **לד, ג.**
בד״ה זאת חנוכת: לקו״ת **נשא כח, ג ואילך.**
ובת״א בהביאור ע״פ ואלה המשפטים: **עו, ב.**
בלקו״ת . . בד״ה כי ביום הזה . . פ״ב: **אוצ״ל: פ״ג. ראה שם כז, ב.**
ובד״ה ביום השמע״צ: **דרושים לשמע״צ פג, א.**
בסידור בד״ה מזמור לתודה: **מד, ב.**

האדם העולה והיינו ע״י שיתאמת אצלו בתפלה הענין דכולא קמיה כלא חשיב שזהו ענין המשכת דעת עליון בדעת תחתון וע׳ בת״א בד״ה ויקהל משה בענין הנשמה יתירה הנמשך בשבת שהוא ג״כ קרוב לענין זה ושם פי׳ כי דעת הוא ג״כ ענין רצון ואית רצון ואית רצון כו׳ וקרובים הדברים זה לזה כמו ע״י דעת תחתון נמשך רצון התחתון הנמשך מהשכל וע״י דעת העליון דכולא קמיה כלא חשיב ממש נמשך רצון העליון ע׳ לקו״ת ר״פ במדבר, גבי והנה ונועדתי ונודעתי הוא ענין אחד ועיין בת״א בד״ה ואלה המשפטים בענין וזרעתי את בית ישראל זרע אדם היינו נשמות דאצילות וזרע בהמה היינו נשמות דבריאה שנמשכו משם ב״ן ומ״מ ודמות פניהם דבחי׳ חיות המרכבה פני שור כו׳ הוא ג״כ פני אדם כנ״ל ושם שמשה מן המים משיתיהו מבחי׳ עגולים ממשיך הדעת ג״כ בבחי׳ בהמה וזהו ונתתי עשב בשדך לבהמתך עשב ע״ב שין כו׳ ואפ״ל שבשבת שהוא עליית בי״ע לאצי׳ מתעלים ג״כ הנשמות שמבחי׳ בהמה ליכלל בבחי׳ אדם וזהו ענין הנשמה יתירה דשבת אך מי שטרח בע״ש בתפלה בכל יום ע׳ בד״ה והיה מדי חדש בחדשו, והנה נשמות דאצי׳ יש להם ג״כ עליי׳ ונשמה יתירה ע״ד עליות בהמה רבה בי״ע דאצילות כנ״ל ועיין בד״ה ואכלתם אכול שכל הנשמות דעכשיו נקראו בהמה לגבי הנשמות החדשות שיתגלו לע״ל, ועיין מענין הנשמות החדשות שיתגלו לע״ל בהביאור ע״פ בעצם היום הזה נמול אברהם, עכ״ה) *.

קיצור, ע״י קרבן בהמה עולה רוח הבהמה היורדת ש׳ ב״ן ליכלל בבחי׳ אדם אצילות עליית הזיו בהעצמות, וכן עליית ש׳ ב״ן שלפני האצילות כי גם באצי׳ יש בי״ע (הג״ה ועליי׳ בהמה רבה זו בבחי׳ אדם היינו בבחי׳ אדם קדמון שנק׳ אצילות לגבי והחכמה מאין תמצא בריאה יש מאין, וזהו ע״ד שבת תתאה ושבת עילאה, ובמ״א נתבאר שע״י הקרבן מתעורר והחיות נושאות וי״ל דהא בהא תליא עיין זח״ב ויקהל דקצ״ז ע״ב ע״פ קחו מאתכם תרומה, והמקובלים כ׳ שהקרבן ה״ס היחוד, כי הקרבן גורם ג״כ שלא יתאחזו החיצונים בספירות ש׳ ב״ן ועי״ז נעשה ג״כ יחוד מ״ה וב״ן שהם ג״כ א״מ ואו״פ, וזהו יודע צדיק נפש בהמתו ש׳ ב״ן. ונק׳ בת כלבא שבוע שע״י הצדקה מפריד שלא יהי׳ יניקה לכלב המקביל לש׳ ב״ן, וכמ״כ ע״י

בת״א בד״ה ויקהל משה: פז, ד.
לק״ת ר״פ במדבר: א, סע״ב.
בת״א בד״ה ואלה המשפטים: עד, ג ואילך.
בד״ה והיה מדי חדש: לקו״ת ברכה צז, א.
בד״ה ואכלתם אכול: לקו״ת צו ז, ג.
בהביאור ע״פ בעצם היום: סה״מ תקס״ג ח״א ע׳ טו. אוה״ת לך לך כרך ד׳ תשכ״ז, ב ואילך.
עכ״ה): ראה עוד להלן בסוף המאמר קטע השייך לכאן.

התפלה, ונה״ב שבאדם שהיא נפש השכלית שרשה מפני אדם שבפני שור, ופי׳ ודמות פניהם פני אדם ד״ת, ועלייתן בבחי׳ אדם דעת עליון. וזהו ג״כ ענין אית רצון ואית רצון. והנה וזרעתי את ב״י זרע אדם וזרע בהמה אצי׳ ובי״ע ובשבת הנשמה יתירה י״ל יחוד מ״ה וב״ן, ושבת עילאה עליות בהמה רבה בי״ע דאצי׳ בא״ק, ויום שכולו שבת יהי׳ עוד עלייה יתירה להנשמות ע״י גלוי נשמות חדשות שיומשכו לע״ל, עכ״ה).

ד) והנה הבהמה שלמטה נשרפה ע״ג המזבח ע״י אש שלמעלה שהי׳ יורד כו׳ (הג״ה עיין מזה בלק״ת בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ פרק עכ״ה) והענין הוא להיות כי אין כח לבהמה להתעלות למעלה מצד עצמה כ״א שיבא לה עזר מלמעלה לעזור עליותה והתכללותה והיינו האש שלמעלה שירד ואכל אותה כו׳ מלבד מאש שלמטה שמצוה להביא ג״כ (הג״ה עיין בת״א פ׳ מקץ בד״ה ענין חנוכה ובד״ה לבאר ענין יוהכ״פ הנ״ל עכ״ה) והוא אריה דאכיל קרבנין מלמעלה (הג״ה עיין מענין אריה דאכיל קרבנין בהקדמת הזהר דף וא״ו ע״ב ובפ׳ צו דל״ג ע״א ע״פ ותצא אש דא אוריאל ולפמ״ש דהבהמה הוא ש׳ ב״ן עכצ״ל דהאש שלמעלה שרשו משם מ״ה, ובפרדס ערך אריה, חסד ע״ד ופני אריה אל הימין, וע׳ במא״א אות א סעיף ק״א, עכ״ה) ושרש שרשו למעלה בבחי׳ אצילות הוא אש של בחי׳ ז״א דאצילות שיורד להיות כח ועוז לשם ב״ן דאצילות להיות ואל אישך תשוקתך לעלות (עיין בלק״ת פ׳ שלח בד״ה והיה לכם לציצית דרוש השני פ״ב בענין אש ה׳ ואש יו״ד ובפ׳ פנחס בד״ה את קרבני לחמי לאשי, ולולי דמסתפינא היה מקום לומר דאריה דאכיל קרבנין זהו המשכת מ״ד שבא לאחר ההעלאת מ״ן, שהוא ע״י אש שלמטה, והעזר לרוח הבהמה להתעלות בא ע״י האדם שמביא הקרבן כי האדם הוא משם מ״ה וע״י שמקדיש הבהמה בפה ממשיך עליה אור מקיף כמ״ש בהביאור ע״פ ראשי המטות, וע״י שסומך ידיו עליה נותן בה כח להתעלות וזהו אדם כי יקריב מכם קרבן מן הבהמה, ועי׳ בלק״ת ר״פ ויקרא ע״פ אדם כי יקריב מכם וסד״ה כי תצא דרוש הראשון ועמ״ש באריכות ע״פ וסמך את ידיו על ראש העולה ומארז״ל ג׳ תכיפות הן תיכף לסמיכה שחיטה תיכף לגאולה תפלה כו׳ *.

בלק״ת בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ פרק: (כ״ה בגוכי״ק). פ״ג. לקו״ת יוהכ״פ סח, ג.
בת״א . . בד״ה ענין חנוכה: לב, סע״א.
בלק״ת . . בד״ה והיה לכם . . פ״ב: אוצ״ל: פ״ג. מה, א.
בד״ה את קרבני: עה, ד ואילך.
בהביאור ע״פ ראשי המטות: לקו״ת פג, ב ואילך.
בלק״ת . . ע״פ אדם כי יקריב: ב, ב ואילך.
וסד״ה כי תצא: לה, ב ואילך.
ע״פ וסמך את ידיו: אוה״ת ויקרא ע׳ רכא ואילך.
תפלה כו׳: ע״כ נמצא. וראה המשך המאמר בסה״מ תקס״ג ע׳ רמה ואילך, ולהלן בהמאמרים שלאח״ז הגהות על המשך המאמר.

שייך קצת לדרוש ענין ברכת חתנים פ״ג לענין בת כלבא שבוע.

עיין מק״מ פ׳ בראשית הביא פסוק כי לכלב חי כו׳ ושם פי׳ כלב ב״ן דעשיה ולכן כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר כי אליהו ב״ן דאצי׳ ומשה מ״ה ולכן אף שבפנימיות הי׳ הביטול במשה יותר מבאליהו כי מ״ה נעלה מב״ן אך בחיצוני׳ בהגוף הרי אליהו עלה בסערה גם גופו מפני שבחיצונית בהגוף הי׳ בו הביטול במאד מצד ששרשו משם ב״ן שענינו הביטול בחיצוניות וזהו שבזמן שאין ישראל עושין רש״מ הי׳ יורד דמות כלב לקבל הקרבן. ע״כ אינו קליפה ממש כ״א ב״ן דעשיי׳ לפי׳ הרח״ו במק״מ שם ולכן כשאליהו הנביא ב״ן דאצי׳ בא לעיר כלבים שמחים. ופי׳ אחר יש שם במק״מ שהכלב הוא קליפה אלא שהקדושה נתלבשה בו לקבל הקרבן. ועמ״ש במ״א בענין שהכלבים אומרים שירה בואו נכרעה ונברכה לפני ד׳ עושנו. וישעי׳ תלמידו של רחב״ד הי׳ תמיה ע״ז איך זכו הכלבים לומר שירה כזו. ולפי הנ״ל א״ש ועמ״ש ע״פ ולכל בנ״י לא יחרץ כלב לשונו. והיינו כיון הכלבים שרשם משם ב״ן שענינו הביטול בחיצוניות לכך גם בכלבים נמשך קצת ביטול בחיצוניות שיהי׳ לא יחרץ ושיאמרו שירה בואו ונשתחוה. ועפ״ז אפ״ל מאמרז״ל ערובין פרק כיצד משתתפין דף פ״ו נבח בך כלבא עול נבח בך גורייתא פוק.

שייך לד״ה להבין ענין ברכת חתנים. בס׳ תרי״ט א׳

ירידה גדולה היא לאותו הזיו ע׳ בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה את הכבש האחד, ונק׳ בהמה עמ״ש בד״ה והיה כו׳ בש״ג מענין רוח הבהמה, ומזה יש להעיר לענין שופר דר״ה להמשיך מל׳ מאחר שנק׳ בהמה וע״כ צ״ל ע״י שופר מבהמה רק כבש רחמים, בהמה וזהו הפרה רוצה להניק הפרה בהמה

במ״א בענין שהכלבים אומרים שירה: **ראה אוה״ת וארא ע׳ רלו. תשא ע׳ ב׳יח.**

שייך לד״ה . . ברכת חתנים: **נעתק מגוכי״ק אדהצ״צ 1122 קט, ב. וקאי על המאמר הנדפס לעיל לפני״ז מבוך תרי״ט (שהוא המאמר דסה״מ תקס״ג ע׳ רמד — בתוס׳ הגהות).**

בס׳ תרי״ט א׳: **תיבות אלו הם בגוכי״ק אדמו״ר (מוהרש״ב) נ״ע.**

ירידה . . הזיו: **לעיל קרוב לתחילת ס״ב (וסה״מ תקס״ג ס״ע רמד).**

בלק״ת . . בד״ה את הכבש: **עז, ג.**

ונק׳ בהמה: **לעיל שם.**

בד״ה והיה כו׳ בש״ג: **לקו״ת ר״ה נט, ב.**

וזהו הפרה רוצה להניק: **ראה בארוכה יותר בהג״ה לעיל קרוב לסוף ס״ב.**

רבה כו׳ **אש מז״א** בד״ה והי׳ לכם לציצי׳ ענין מאיש יוד, פנים חדשות ע״ד אילה שלוחה הנותן, כאיל תערוג, שבחי׳ דרשב״י י״ל כדי שירד להשפיע שזהו ירידה והראי׳ משה כבד פה, צמצם שכינתו, ע״כ צ״ל השבחים אך לפמש״כ זהו ע״ד והחיות נושאות, ועפ״ז להעיר ענין לכה דודי לקראת כלה, ושלח לך ויתורו כדי להעלו׳ ש׳ ב״ן בהמה כו׳.

[לד״ה הנ״ל]

לד״ה להבין, וע׳ בהרמ״ז ר״פ צו, ועמ״ש ע״פ היא העולה להתגלות בדבור משה כבד פה, בהמה ב״ן צ״ע בדרוש המילוים, ארי׳ דאכיל קרבנין כח מלמעלה שתעלה המל׳ ע׳ סד״ה והי׳ כמשוש חתן, וצריך להבין ענין זה בתפלה שהיא במקום קרבנות שהיא ג״כ להעלות נה״ב שנשתלשלה מש׳ ב״ן,

---

אש מז״א: לעיל ס״ד (וסה״מ תקס״ג ס״ע רמה).

בד״ה והי׳ לכם לציצי׳: לקו״ת שלח מה, ב.

פנים חדשות: סה״מ תקס״ג שם ע׳ רמז.

אילה שלוחה הנותן: ראה זח״א רמו, ב. סה״מ תקס״ז ע׳ יא, סה״מ הנחות הר״פ ע׳ א (ובהנסמן בהוספות להערות וציונים שם). ולהלן בהמאמר שלאח״ז ריש ס״ה.

שבחי׳ דרשב״י: סה״מ תקס״ג שם בסוף העמוד.

ושלח לך ויתורו: ראה ד״ה שלח באוה״ת שלח ע׳ תמג ואילך.

לד״ה להבין: נמצא בכת״י 1059 [בוך „תרי״ט ב׳" — כת״י מעתיק] לד, ב. ובכת״י 57 קעד, ב.

הגהות אלו הם על ד״ה להי״ע ברכת חתנים שנד׳ בסה״מ תקס״ג ע׳ רמד. וחלק (בתוס׳ הגהות) לעיל המאמרים שלפני״ז.

בהמפתח שבתחילת כת״י 1059 [תרי״ט] רשום (וכנראה היא העתקה מכ״ק אדהצ״צ): „חתונת נכד[ת]י׳ איטקא תי׳ מה יפו פעמייך בנעלים [אוה״ת שה״ש ע׳ תקצב], להבין ענין ברכת חתנים, יהודה אתה [אוה״ת ויחי כרך ה׳ תתרה, א], מותר האדם כו׳". [„נכדתי איטקא" הנ״ל, אולי היא מרת חוה אסתר (אטא) ברלין בת הרבנית ראדע פריידע בתו של כ״ק אדהצ״צ].

ע״פ היא העולה: אוה״ת ויקרא ס״ע יא ואילך.

להתגלות בדבור: סה״מ תקס״ג שם ר״ע רמה.

בדרוש המילוים: ראה סה״מ תקס״ז ע׳ רפ. ס׳ מאמרי אדה״ז — ענינים ע׳ קלח (ובהנסמן בהמ״מ שם בתחילת המאמר). אוה״ת ענינים ע׳ רנ ואילך.

סד״ה והי׳ כמשוש: ראה סה״מ הנחות הר״פ ע׳ סד. ס׳ מאמרי אדה״ז על נביאים ע׳ קפז ואילך.

מענין פנים חדשות עמ"ש בהביאור ע"כ קראו לימים האלה פורים בענין חכמת אדם תאיר פניו, והמד"ר ברכו לשבת במאור פניו ולכן שבת ה"ל פנים חדשות.

(ב) **בד"ה** ואמנם, עכ"ז לא יש הכרח, הטעם כי שיהי' הגלוי למטה צ"ל ואת רוח הטומאה אעביר מעט מעט יורד, אפ"ל פירותיהן בעוה"ז.

(ג) **עליית** המל' נק' הכנסת כלה לבית החתן, א"כ קבלת שבת בואי כלה, וע' בד"ה ואכלתם אכול שכל הנשמות דעכשיו נק' בהמה לגבי נשמות דלע"ל, זכרים דוקא ולא נקבות ע' בד"ה שאו את ראש בנ"י דרוש תקס"ד וצ"ע מפסוק בתולות אחרי' ריעותי' מובאות לך במד"ר ס"פ פקודי גבי ויביאו את המשכן אל משה, ובזהר ויקהל דקצ"ז ע"ב דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא בתולהין עולימתא דייתון עמה כו' כד"א בתולות אחריה וע' בבה"ז שם פי' שזהו ע"ד והחיות נושאות את הכסא, וצ"ל שיש מב' הבחי' דהיינו כי יש י"ב שבטים בבריאה והם הנק' בתולות ע' זח"א ויחי דרמ"ו ע"פ אילה שלוחה הנותן הנותנת מיבעי' לי', ויש ג"כ י"ב שבטים דדכורא ז"א ונק' מרכבתא תתאה ומרכבתא עילאה והם ג"כ אדם ובהמה, לכן שודמ"ט ודעימי' הם מבחי' זכרים, כי עליי' הכלה להתאחד עם דכורא ע' זח"ג ר"פ תזריע ועמ"ש ע"פ למען תזכרו כו'.

ברכת חתנים מה שהספי' כלולים מיו"ד ויו"ד מיו"ד י"ל כי כולם משפיעים ע"י היסוד וע' מזה זח"א ט"א ע"פ ואין נסתר, ח"ב קל"ז סע"א, ועמ"ש בלק"ת בד"ה וכל בניך בהביאור ספ"ג בענין באו חתניך שנק' כן גדולי הנשמות ע"ש ביום חתונתו זה מ"ת, א"כ עם היות שהקב"ה נק' חתן גם נש"י נק' החתנים וכמ"ש בד"ה ונערים ממשתה נגינתם בענין קול מצהלות חתנים

בהביאור ע"כ קראו: תו"א קכב, א ואילך.
והמד"ר ברכו לשבת: ראה ב"ר פי"א, ב. ובארוכה להלן ס"ה.
בד"ה ואמנם . . הכרח: תקס"ג שם ר"ע רמו.
מעט מעט יורד: שם שו"ה האור: מעט מזעיר יורד.
עליית המל': שם שו"ה במצות.
בד"ה ואכלתם אכול: לקו"ת צו ז, ג.
זכרים דוקא: תקס"ג שם שו"ה אנשים.
שאו את ראש . . תקס"ד: אוה"ת במדבר ע' כט ואילך.
בבה"ז שם: נו, ב ואילך.
ע"פ למען תזכרו: ראה סה"מ תקס"ח ע' שלח. אוה"ת שלח ע' תרמ. תרמב.
ברכת החתנים מה שהספי': תקס"ג שם ר"ע רמז.
בלק"ת בד"ה וכל בניך: פ' ראה לא, ד.
בד"ה ונערים: סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכה. וראה ד"ה זה להלן.
ביאר: כ"ה בהכת"י (מעתיק). ואולי מיותר.

מחופתן ביאר דחתנים לשון רבים קאי על הנשמות לפי שעלו במח' ושרשם ממוחין דאבא כו', א"כ עד"ז י"ל פי' ברכת חתנים ל' רבים או י"ל עדמ"ש בד"ה שה"ש בענין ב' בחי' חתן הא' הירידה משמו הגדול באצי' הב' הירידה מז"א דאצי' במקור דבי"ע כו' ואולי י"ל יחוד או"א ויחו"ד זו"נ כו'.

(ד) **והנה** כמו שבמעשה בענין ז' ברכות ע' זח"ב תרומה קס"ט ע"ב ושם פי' אשר השש ברכות הם ו"ק דז"א עם המל' וברכת אשר ברא היא הבינה המקיימת הכל ע"ד אם ה' שהוא הבינה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו שהם ו"ק א"כ ענין ז' ברכות הם מה שהמ' מקבלת ברכה מו"ק ועליהם הבינה וא"כ מה שנק' ברכת חתנים זהו לפי שו"ק הנקראי' חתנים כנ"ל הם מתברכים ג"כ מהבינה שבה התגלות ע"ק אלא שברכה זו להם היינו ע"י הכלה כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא שאז ביום חתונתו דוקא מתברך מאימא עילאה, מ"ש שהברכות רק כדי שתוכל לעלות היינו כדי שיוכל להיות היחוד צריך לזה ברכה, וא"כ זהו כענין אתדל"ע שלפני אתעדל"ת דהיינו ענין ברכת המצות כמ"ש בלק"ת בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי ספ"ב ושזהו ע"ד א"ת מה אלא מאה אלו מאה ברכות כו' ע"ש פ"א ובהביאור שם פ"ב, וכן פי' בהדיא בת"א סד"ה ועשית בגדי קדש דברכת המצות הוא כענין ברכת נשואין, עמ"ש ע"פ ואעשך לגוי גדול בענין שארז"ל במד"ר נשא פי"א דרמ"ג ע"ב שאברהם נתברך שבעה ברכות ע"ש קרוב לר"פ כנגד שבעה פסוקים שבמע"ב שנא' בהם כי טוב, ואפ"ל ג"כ שהם נגד ג' אבות וד' אמהות, גם י"ל ע"ד והכהו לשבעה נחלים, ואפ"ל שע"פ שנת"ל שכמו"כ ענין הקרבן דומה להכנסת כלה הכל עליות ש' ב"ן ועכשיו תפלה במקום קרבנות לכן בברכת ק"ש נא' שבע ביום הללתיך ז' ברכות בשחר מברך ג' ובערב ד', וטעם בערב א' יותר י"ל עפמ"ש בזח"א פ' חיי קל"ג א' בענין תפלת ערבית רשות שאז עיקר היחוד ע"כ אז דוקא נשלם הברכה הז' שהיא מהבינה כו'.

(ה) **וזה"ע** פנים חדשות פנים ל' דכורא, חדשות נוק' כי הגלוי בשביל המל' ועדמ"ש בזח"א ויחי דרמ"ו ע"ב בענין נפתלי אילה שלוחה הנותן דהל"ל הנותנת אלא כי זהו חיבור ויחוד זו"נ, וענין זה הפנים חדשות י"ל ע"ד תתן אמת ליעקב שנת' בהביאור דאלה מסעי דרוש השלישי ושם פ"ה גבי

בד"ה שה"ש: **לקו"ת שה"ש א, ב.**
והנה כמו שבמעשה: **תקס"ג שם ע' רמז (שו"ה וד"ל).**
מ"ש שהברכות רק כדי: **שם.**
בלק"ת בד"ה אלה מסעי: **צא, ב ואילך.**
בת"א סד"ה ועשית בגדי: **פב, ד.**
ע"פ ואעשך: **אוה"ת לך לך כרך ד' תרצז, ב ואילך.**
וזה"ע פנים חדשות: **תקס"ג שם שו"ה הם.**
בהביאור דאלה מסעי: **צג, ג.**

ועוד יש דברים בגו כו' וע' מענין ואמת ה' לעולם בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי ושם פ"א א"כ הפנים חדשות המשכת ואמת ה' לעולם, ומ"ש ועד"ז בשבת במד"ר בראשית פי"א ברכו באור* פניו שאין דומה מאור פניו של אדם (וקאי אף על אדם העליון) בשבת למאור פניו בימי החול ועמ"ש מזה בהביאור על הדרוש ע"כ קראו לימים האלה פורים בענין חכמת אדם תאיר פניו, ושייכות הפנים לברכה כי בברכת כהנים נא' יאר ה' פניו אליך ישא ה' פניו גם ע"פ ויברך אלקים את יום השביעי ארז"ל במד"ר ברכו במאור פניו הרי ברכה שייך לאור פניו ית' וגם כתי' תלים סי' כ"ד ישא ברכה מאת כו' מבקשי פניך לכן ע"י פנים חדשות גורם ז' ברכות, וגם רפ"ג דמגילה שבעה רואי פני המלך כנגדם תקנו ז' קרואים דשבת, וא"כ י"ל פני המלך ג' ראשונות ז' רואי פני המלך ז"ת לכך ע"י פנים חדשות נמשך ז' ברכות נגד ז' רואי פני המלך, ומ"ש ובכ"ז יובן ענין פסוד"ז שהן רק שבחים כדי שתוכל כנ"י לעלות, לכאורה הרי הם סידור שבחיו של הקב"ה ומה ענין זה שתוכל כנ"י לעלות כמו שבחי שה"ש ששם משבח אותה ממש שנק' כלה, ואפ"ל כי שבחי פסוד"ז הם ג"כ שמשבחי' את הקב"ה במע"ב כמו ברוך שאמר והי' העולם, וכן עשרה פעמי' הללוי"ה כנגד עש"מ, ונא' בהללוי' עושה שמים וארץ את הים כו' מונה מספר לכוכבים כו' המכסה שמים בעבים כו' ושבחי מע"ב זהו שבחי מדת מלכותו ית' שהוא הנק' אדריכל במד"ר ס"פ בראשית פכ"ז ע"פ ויתעצב אל לבו משל למלך שבנה פלטרין ע"י האדריכל כו', וע' פרדס ערך מעשה בראשית, ועמ"ש מזה ע"פ ששת ימים תעבוד בנייר בוגין תרי"ז, וע"י שבח זה דמל' במע"ב תתעלה בשמו"ע וע' ת"א פ' בראשי' בד"ה כי כאשר השמים החדשי' מענין שפסוד"ז הוא הכנה לשמו"ע וע' בלק"ת פ' בחוקתי ד"ה אסור לאדם שיאכל עד שיתן מאכל לבהמתו דפי' שם שהוא פסוד"ז והוא מאכל לנה"ב, ולפמש"כ י"ל שהוא מאכל ג"כ לבחי' רוח הבהמה ש' ב"ן שעי"ז תוכל לעלות לאצי'.

בד"ה ביום השמע"צ: לקו"ת שמע"צ פג, א ואילך.
ומ"ש ועד"ז בשבת: תקס"ג שם שו"ה מעלמא.
באור: בכת"י ב: במאור. וראה לעיל סוס"א. ולהלן בסעי' זה.
בהביאור על הדרוש ע"כ קראו: ראה תו"א קכב, א ואילך.
ובכ"ז יובן ענין פסוד"ז: תקס"ג שם ס"ע רמז ואילך.
ע"פ ששת ימים . . תרי"ז: בוך 1053. נדפס באוה"ת יתרו ע' תתקנ ואילך.
ת"א . . כי כאשר השמים: א, ד ואילך.
בלק"ת . . ד"ה אסור לאדם: מט, ב.

להבין בענין ברכת חתנים שבברכת שמח תשמח נאמר משמח חתן וכלה, ובברכה אשר ברא (שהיא השביעית, ועיי' פ' תרומה דקס"ט) נאמר משמח חתן עם הכלה. הנה כתיב בעטרה שעטרה לו אמו (עיי' בזח"ג בפ' אחרי דס"ו סע"ב נזכר ענין זה על יוהכ"פ *, ובפ' אמור צ"ח ע"ב נזכר ענין זה על שביעית). להבין מהו עטרה נקדים מארז"ל סנדל קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל (עמ"ש מזה בד"ה מזוזה מימין ובד"ה מה יפו פעמיך). הנה אנו אומרים יהי רצון, היינו המשכת הרצון עליון המשכה חדשה לגמרי ממקור הרצון העליון, הכוונה בזה שיומשך מהעלם אל הגילוי (והיינו מה שע"פ החכמה שהיא מלבשת הרצון אין ראוי להיות גילוי הרצון בכאן מחמת שפגם ולא קיים רצון העליון בביטול מ"ע ואפילו דברי סופרים כו' שע"י כל המצות ממשיכים גילוי רצון העליון המלובש בחכמה עילאה דאורייתא מחכמה נפקת. וזהו ענין אין כבוד אלא תו' וכבוד היינו לבוש ר' יוחנן קארי למאנא מכבדותא. וכך הת"ע היא לבוש הפנימיות לרצון העליון, וכמ"ש הרמ"ז בפ' במדבר דקי"ח וע"ש שע"י השכלת חכמת התורה ממשיכים בחי' לבוש הנ"ל שבתוכו רצון העליון, וממילא מובן שע"י ביטול התורה הרי החכמה מחייבת שלא להיות גילוי רצון העליון וכעד"ז בשאר הפגמים וע"ז באה הבקשה יהי רצון שאעפ"כ יומשך גילוי רצון העליון). ויובן עד"מ באדם הנה אף שע"פ טעמי החכמה והשכל ראוי להיות כך ולא כך, ולכן ימנע לפעמים למלאות איזה בקשת המבקש לפי שע"פ החכמה אין ראוי ונכון לעשות בקשתו מאיזה טעם ושכל. אך עכ"ז אנו רואים שאעפ"כ כשמפצירין את האדם ומדברים על לבו יוכל להיות שיעשה אותו הדבר והבקשה אף שהוא נגד השכל והטעם שמנע מלעשות הדבר, וצ"ל מדוע נשתנה הדבר מחמת ההפצרות כו'. אך באמת כי בעצמיות מהות רצון הנפש כל הטעמים שבשכל כלא חשיב רק שהשכל מוליד ומסתיר את הרצון אבל כשמדברים על לבו אזי יוצא מההעלם אל הגילוי הארה ממהות הנפש (וכנודע מענין הלל שע"י השבחים שמשבחים את האדם באיזו מדה ממשיכים מדה זו מההעלם אל הגילוי. וכך הוא ענין המשכת גילוי רצון הנפש ע"י ההפצר שמפצירי' אותו להמשיך גילוי רצונו בהדבר ומש"כ כי הרצון נעלה הרבה יותר מהשכל היינו כי הרצון הוא בחי' כתר וכמשי"ת. אך להבין קצת מעלה וענין זה בנפש הנה מבואר בשל"ה

להבין בענין ברכת חתנים: נדפס מכת"י 53 שעג, א. נמצא ג"כ בהכת"י: 143 יב, א. 148 קלד, א. 161 קה, א. 277 קכא, א. 287 קלב, א. 376 שסח, א. 471 עז, א. 535 קמ, ב. 665 א, א. 712 שצג, א. 989 קמ, א. 1079 רלג, א.

מאמר זה מיוסד והגהות על ד"ה להבין שינוי הברכות בסה"מ הנחות הר"פ ע' פו. ובשינויים בסה"מ תקס"ח ע' מד. (וראה בהנסמן לעוד נוסחאות בסו"ס תקס"ח ח"ב ס"ע תתקלא. ושם ג"כ זמן אמירת המאמר ע"י אדה"ז).

יוהכ"פ: בכת"י ב נוסף כאן: וכ"ה במשנה סוף תענית.

בד"ה מזוזה מימין: תו"א מב, ב.

ובד"ה מה יפו: לקו"ת שה"ש מג, ג.

בשער האותיות אות רי"ש וז"ל כי מעלת הרצון ר"ל שיהי' עולמות מרוצה ולא יתקצף ולא יתכעס היא רום מעלה ממעלת הרמות, ובהפך מדה רעה וגרועה מזה הכעס כו' סוד הרצון גדול ונורא כו' סוד עלה ברצונו ב"ה לברוא את העולם ברצונו הטוב בנדבה כו' ע"ש. א"כ פי' וענין רצון היינו כמ"ש ואור פניך כי רציתם שהוא ענין הארת פנים והארת הרצון וסבר פנים יפות לזולתו הפך הכעס והקפידא כו'. ועד"ז פי' בפרד"ס בעה"כ ערך רצון וז"ל השפע היורד מכ"ע הוא מרצה ונותן חפץ ורצון טוב לכל הספירות ולפיכך נק' רצון כאדם המתלבש ברצון טוב בעת אכילתו כן הספירות מתרצות ברצון העליון בעת יניקתם ממנו כו' ע"ד רצית ה' ארצך והכוונה שנשפעת עלי' שפע הרצון עכ"ל. ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ כו' בענין והיה על מצחו תמיד לרצון כו' המשכת רעדכ"ר מקור יג"מ הרחמים ע"ש. וא"כ עד"ז יובן ענין בחי' הרצון שהוא מקור הטוב והחסד משא"כ בחי' חכמה לפעמים הוא נוטה לבחי' דין כשעשה דבר שנגד החכמה). וכמו"כ יובן למשכיל למעלה כי בוודאי ברצונו ית' רצון העליון אין בו שום מקור דמקור מבחי' דין רק חסד ורחמים ורב חסד כי חפץ חסד הוא רק מחכמה ראשית ההשתלשלות שם יש פנים לזה וסברא לחיוב קצת לכן לפעמים נק' החכמה דין כי ע"פ חכמה מעלים ומסתיר הרצון עליון כי ההארה הבאה מכתר לחכמה באה בדילוג אשר נסתר ונעלם מהות הרצון (והנה אפילו בכתר עצמו שג"כ יש בו ע"ס הנה עיקר החסד הוא בחי' כתר שבכתר היינו גלגלתא דא"א שבו מלובש חסד דעתיק אבל בח"ס מלובש גבורה דעתיק עיי' בפי' הרמ"ז ר"פ פנחס בענין מוסר אביך ובפ' אמור דפ"ח פי' שכתר דאריך נחשב מעולם א"ס כו'. וחכמה דאריך הוא ראשית האצי' וכיון שכן אתי שפיר שלכן כתר דא"א אין בו שום שרש דין כיון שהוא א"ס, וזהו ענין הנותן שלג כצמר וכמ"ש במ"א). לכן מבקשים יהי רצון היינו שיבא ויתגלה מהעלם אל הגילוי ויוגבר הארתו על בחי' החכמה המעלים אור הרצה"ע ואזי ממילא יתגלה ורב חסד כו'. הגם שע"פ חכמה יש חיוב אעפ"כ יהי רצון יתגלה הארת הרצון כנ"ל (וי"ל שזהו פי' בזמן שישראל עושין רצונו של מקום דהנה הפרד"ס פי' שתפארת דהיינו ז"א נק' מקום לפי שכולל ו"ק שהם שרש בחי' מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום, ורצונו של מקום היינו כתר דז"א. והנה בתמידו' נמשך הכתר דז"א מתפארת דאימא, והיינו בחי' רצון שע"פ שכל רק שהוא שכל עליון יותר מהמוחין דז"א לכן נק' רצון כי עד"מ מי שהוא בר שכל גדול יותר הוא רחמן וחסדן יותר כו' עד שהקטן ששכל שלו קטן הוא קפדן וכעסן. וזהו ענין אב הרחמן ומוחין דז"א נמשכו מנה"י דאימא משא"כ הכתר נמשך מת"ת דאימא. ועוד שנשמת הכתר הוא מת"ת דאבא ואבא שרשו מגלגלתא דא"א כמ"ש בביאור האדרא זוטא מהאריז"ל. וכמ"ש בסידור בשער התפילין בפי' המאמר דפ' ואתחנן דרס"ב ת"ח מסטרא

בד"ה ועשית ציץ: תו"א פג, ג ואילך.
בסידור . . ת"ח מסטרא דאבא: ט, ד ואילך.

דאבא נפיק חסד כו׳ ע״ש, וע״כ נק׳ בחי׳ כתר זה ג״כ רצון ורב חסד לגבי החכמה דז״א אף שמ״מ גם הרצון הזה הוא נמשך מהחכמה אלא שהוא מבחי׳ גדלות החכמה כו׳ אב הרחמן כו׳. ועמ״ש מזה בביאור ע״פ כי על כל כבוד והוא מ״ש בפ׳ בראשית אמחה כו׳ כי יצר לב כו׳ ואח״כ בפ׳ נח סברא וטענה זו עצמה נעשית זכות כו׳ כמ״ש לא אוסיף כו׳ כי יצר לב כו׳ אלא לפי שע״י ריח הניחוח נתגלו מוחין דגדלות שמשם נמשך בחי׳ הרצון ות״ת דאו״א שנעשה כתר לז״א והרצון הוא הפך הכעס ודין ויוכל להפך הטענה והשכל א׳ מחוב לזכות כפי הרצון כו׳, אכן לפעמים ממשיכים נש״י הכתר לז״א מא״א ממש ומתפארת דעתיק אשר הוא רצון העליון שלמעלה מעלה מהחכמה וכמ״ש מזה במק״מ פ׳ אחרי דס״ו סע״ב. וזהו הנק׳ עושין רצונו של מקום וכדמשמע בגמ׳ רפ״ו דברכות דבפ׳ והי׳ אם שמוע תשמעו כו׳ ואספת דגנך כו׳ נק׳ עדיין אין עושין רצונו של מקום אף שנאמר בכל לבבכם כו׳ אלא כי אז ממשיכים הכתר רק מת״ת דאימא שהוא בחי׳ רצון הנמשך מהשכל ואין זה עדיין רצון העליון שלמעלה מהחכמה, והיינו לפי שלא נאמר כאן בכל מאדך בלי גבול כ״א האהבה היא מוגבלת ע״פ השכל והטעם, אכן בפ׳ שמע שנאמר בכל מאדך בלי גבול שהיא האהבה שלמעלה מהשכל בזה מעוררים המשכת רצון העליון שלמעלה מהחכמה שהוא א״ס ממש למעלה מאצי׳ כנ״ל, וזהו הנק׳ עושין רש״מ. וגם לפי מה שארז״ל בפי׳ בכל מאדך בכל מדה ומדה שמודד לך הוי מודה לו במאד מאד. א״כ הענין שלעולם הוא בבחי׳ רצון לכן זה אתעדל״ת לעורר גילוי רצון העליון. והנה בזה יובן פי׳ עושין רצונו של מקום, כי הגם שהכתר נמצא לעולם אכן הוא בבחי׳ העלם ואינו מתגלה כלל, אבל פי׳ עושין רצונו של מקום שממשיכים הכתר והרצון לבחי׳ מקום שהוא זו״נ אזי בא בגילוי).

ב) **אך** איך יומשך הרצון הנ״ל ע״י תפלת ישראל הוא ע״י מלאך סנדל הקושר כתרים לקונו כו׳. עד״מ הכתר שעושין למלך נעשה מאבנים טובות המבהיקים, והנה גוף האבן הוא בחי׳ דומם רק שנעשה ונתברר עד שנעשה צח ואור מאיר בו, וכאשר ניתן בראש המלך אזי היא עטרת תפארת ומייפה כך הוא בתפילה האותיות שבתפלה הם נק׳ אבנים להיותם בחי׳ דומם כנודע שהמדות נק׳ צומח והשכל חי כו׳ כמ״ש בד״ה וייצר כו׳ (ועמ״ש בד״ה ויגש ששרש הדומם גבוה יותר וכן האותיו׳ שרשם גבוה יותר מהמדות והשכל, וכמ״ש מזה בביאור דמזוזה מימין. וזהו ענין אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, ועמ״ש מזה בד״ה מזמור שיר חנוכת כו׳ גם אבן א׳ ב״ן

בביאור . . על כל כבוד: לקו״ת שה״ש מז, ג ואילך.
בד״ה וייצר כו׳: תו״א ג, ד ואילך. ס׳ מאמרי אדה״ז עה״ת ע׳ כא.
בד״ה ויגש: תו״א מג, ג ואילך.
בביאור דמזוזה מימין: תו״א מג, א.
בד״ה מזמור שיר חנוכת: לקו״ת ברכה צט, ד ואילך.

בירור שם ב״ן כמ״ש בבה״ז פ׳ בשלח ע״פ התוספתא ד״נ) ומה שהן מאירין היינו מפני כי נתבררו ע״י מס״נ והעלאת מ״ן מבי״ע ולכן נק׳ אבנים טובים והמלאך הוא מעלה אותן, ועי״ז קושר כתרים פי׳ שנמשך גילוי הרצון העליון מההעלם אל הגילוי שיתגלה ויותן על ראש מלכא קדישא היינו ז״א דאצילות אשר הוא המדות דאצילות שבהם ועל ידם הנהגת העולמות כמ״ש בד״ה באתי לגני שהיה בו גילוי הרצה״ע, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו היא כנס״י שנק׳ אמו ע״י בחי׳ המס״נ שמגיע למעלה מהחכ׳ כמ״ש סד״ה רני ושמחי בת ועי״ז מעלים מאותיות התפלה שהם בחי׳ דומם ששרשן גבוה מאד היינו למעלה מהחכ׳ ונתגלה בהם אור מבהיק רצה״ע המאיר בהם ונתגלה הארת הכתר. ועמ״ש בענין תבנה ותכונן עיר סיחון דקאי ג״כ על התפלה. וזהו יה״ר יהי מ״מ, דהיינו אף שלפעמים מצד מעשיהם אשר לא טובים ח״ו ומבחי׳ חכ׳ ראשית ההשתלשלות וע״פ החכמה הוא התנהגות העולמות וע״פ החכמה צריך לראות לפ״ע העלאת מ״ן שלמטה וידונו לפי מעשיהם לכן היא מסתרת אור הרצון וע״כ מתפללים שיתגלה הארת הרצון ובבחי׳ הרצון אין זה תופס מקום כלל ואור הכתר כולו רחמים פשוטים לית שמאלא בהאי עתיקא ארך אפיים כו׳ לפי שאין ההשתלשלות תופס מקום כלל כי אם צדקת מה תתן לו כו׳, נמצא כאשר יתגלה ויומשך אור הכתר בראש ממ״ה דז״א דאצי׳ אזי יש שם כל הברכות וטובות לישראל גם לשאינם ראוים (ועמ״ש בת״א פ׳ לך בד״ה אנכי מגן לך, וי״ל דגם כאן מ״מ לא אמשכו הברכות רק לסט׳ דקדושה כי מ״מ בחי׳ הרצון הרי הוא נמשך ע״י ז״א וכמ״ש בד״ה ה׳ יחתו מריביו כו׳ שעי״ז שנמשך בחי׳ ורב חסד ע״י ז״א הוא הפעולה שיומשכו הברכות בסט׳ דקדושה לבד. ועוי״ל כי גילוי הרצון הרי הוא נק׳ כתר מל׳ ולכן נמשך לישראל שמקבלים עול מלכות שמים ואע״פ שפגמו בשאר מצות וכמארז״ל בענין עול מ״ש שקדמה לעול מצות כו׳. משא״כ כשאין מקבל עומ״ש, ועיי׳ במ״נ ח״א פל״ו וס״פ נ״ד) לכן צריכים אנו לבקש יה״ר הגם שבודאי ישנו במציאות שם רק הבקשה הוא שלא יעלימנו אור החכמה ויבא מהעלם לגילוי, ואז קמי׳ כחשיכה כאורה, דהיינו שעם היות שע״פ העלאת מ״נ ומס״נ בתפלה לא היה ע״פ מדת החכמה התגלות כנ״ל, אעפ״כ יהי רצון וכנ״ל.

ג) **ובזה** יתורץ הקושיא שהביא בספר העקרים מ״ד פי״ח איך תועיל התפלה לשנות רצון השם כו׳, שהרי לא יתכן לומר בו שינוי ית׳

בבה״ז פ׳ בשלח: מו, ב ואילך.
בד״ה באתי לגני: לקו״ת שה״ש לב, ד.
סד״ה רני ושמחי: תו״א לו, ד.
בענין תבנה ותכונן: ראה לקו״ת חוקת סו, א. סז, א.
בת״א . . בד״ה אנכי מגן לך: יב, א.
בד״ה ה׳ יחתו: לקו״ת נשא כה, ב ואילך.

לא מהרצון ללא רצון ולא מלא רצון אל רצון כו׳, והוא ז״ל הכה על קדקד הקושיא. וביאור דבריו בספר בינה לעיתים דרוש השלישי וז״ל כי כמו שהשפעת השמיטות יושפעו על המקבל בשיכין עצמו לקבלה ואם לא יכין הוא מנע הטוב ממנו שאם נגזר עליו שיצליחו תבואתו והוא לא זרע סכלותיו מנע הטוב ממנו, כן גזירת הש״י בטוב או ברע הוא כשלא ישנה האדם א״ע שאם ישנה במעשיו ג״כ ישתנה השפעה מאליה והגזירה מתבטלת ולעולם רצונו ית׳ עומד וקיים במצב א׳ בלי השתנות, עכ״ל הבינה לעיתים, והעיקרים סיים ואין להקשות ולומר איך ישתנה השי״ת ע״י התפלה, שכך היה רצון מתחלה שתתקיים הגזירה בהיותו באותה מדרגה ואותה הכנה ואם תשתנה הכנה תשתנה הגזירה עכ״ל, ועוד האריך בזה. ודבריו אלו הם עדמ״ש במדרש איכה ע״פ מפי עליון לא תצא הרעות והטוב א״ר אלעזר משעה שאמר הקב״ה ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע לא יצאת טובה לעושי רעה ורעה לעושי טובה אלא טובה לעושי טובה כו׳. וגם דבריו כעין מ״ש הרמב״ם פ״ה מה׳ תשובה ה״ד דע שהכל בחפצו יעשה ואע״פ שמעשינו מסורים לנו כו׳ ע״ש. אך עדיין אין זה מספיק, דזהו תירץ לתפלה שהחולה מתפלל על עצמו שע״י התפלה הוכשר ונעשה בו הכנה טובה כו׳, אבל אין זה תירוץ לתפלה שמתפללים אחרים עבורו ומועיל לו תפלות האחרים ג״כ כמ״ש פ״ג דתענית מעשה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים כו׳ ורבות כהנה, א״כ תפלה מצד עצמה מהני. אכן לפמ״ש לא קשה מידי דאין זה שינוי הרצון מלא רוצה אל רוצה אלא רק גילוי הרצון הנמצא כבר במציאותו ומהותו בשלימות, רק שהוא נעלם מפני שבחי׳ החכמה מעלמת עליו שלא יהי׳ גילוי הרצון. ונמצא אף שבאמת הרצה״ע ישנו בשלימות להיות ממנו שפע כל טוב אעפ״כ לא היה נמשך ההשפעה מפני שהנהגת העולם הוא ע״פ החכ׳ והתפלה הוא שיהי׳ גילוי הרצון שהוא בחי׳ עליונה וגבוה מהחכ׳. וא״ת מ״מ הוא שינוי בענין העלם החכ׳, שמתחילה היתה מעלמת ועכשיו אינה מעלמת וגבר עלי׳ אור הרצון. אך אע״פ כשנאמר כן אין זה שינוי בעצמותו ית׳ ח״ו, כי הוא ית׳ למעלה מעלה מהחכמה ואפילו מבחי׳ הכתר הנק׳ רצון. אלא שמ״מ בחי׳ הכתר נק׳ שמו בגימט׳ רצון לכן בכתר הוא עיקר לא שניתי כמ״ש באד״ר דקל״ז ע״ב ובבחי׳ הכתר גם מקודם היה הרצון להשפיע כל טוב אע״פ שאינם ראוים אלא שעכשיו ע״י התפלה נמשך גילוי הרצון, וענין ההעלם והגילוי אינו שינוי ממש מלא רוצה אל רוצה. ועוד ע״ז יש להשיב כמו שהשיב בעל העקרים שכך היה רצונו מתחלה להיות העלם הרצון ע״י החכמה וגילוי למעלה מבחי׳ חכמה יהי׳ תלוי ע״פ התפלה שהוא מעורר גילוי הרצון בו וא״כ אין שינוי ועול בהנהגתו ית׳ שהרי גם ההנהגה שע״פ החכמה הוא נוטה אל החסד כנודע דחח״ן קו ימין רק שמ״מ יש בה ג״כ נטיה אל הדין כו׳ והדין צורך גדול בעולם וכמ״ש פ׳ קרח דקע״ח ב׳ אלמלא דינא כו׳, אלא שיש ג״כ הנהגה עליונה על ידי הרצה״ע שלמעלה וזו ההמשכה הוא תלוי ע״י התפלה במס״נ כו׳, וכך היה רצונו ית׳ בתחלה להיות ב׳ בחי׳ אלו.

ובזה י"ל המדרש ע"פ אתם נצבים הובא בפירש"י, למה נסמכה פ' אתם נצבים לקללות לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים חוץ ממ"ט שבת"כ הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימין לפניו עכ"ל. דלכאורה אינו מובן דהלא הברכות והקללות תורה שלימה הם וא"כ באמת קשה ממ"נ אם ח"ו נתחיבו הקללו' היה ראוי שיקיימו על שונאי השי"ת וישראל ואם לא נתחיבו בהן מה פיוס הוא זה הלא עדיין החשש כדקאי קאי כו'. אך הענין דשרש הברכות והקללות נמשכים מחו"ב שבהם מתלבש הרצה"ע כי או"א מלבישים לזרועות דא"א וכנודע ג"כ דברוך הוא בחכמה וכן פי' בפ' תרומה דקס"ב ע"ב וסימנא דא אם ברישא כגון אם בחוקתי תלכו ופי' במק"מ אם היינו חו"ב כמ"ש בפ' תרומה דקל"ו סע"ב ונמצא כל הקללות באים מההנהגה שע"י חו"ב ולזה פייסם משה לומר שיש אעפ"כ כח לעמוד בפני הקללות אף אם ח"ו נתחיבו בהן שונאי השי"ת וישראל והוא על ידי גילוי הרצה"ע שלמעלה מחו"ב והוא הנמשך ע"י התפלה במס"נ שממשיכים גילוי רצון כמאמר יהי רצון שעי"ז נמתקים הדינים כו'. וזהו ענין אתם נצבים כו' לעברך בברית כי ברית היינו ההתקשרות שלמעלה מהחכמה והשכל כמ"ש במ"א בד"ה אתם נצבים כו'.

ד) **ועפי"ז** יבואר ג"כ מ"ש בפ' אחרי דס"ו סע"ב דבעטרה שעטרה לו היינו ביוהכ"פ וכמ"ש ג"כ בפ' אמור ד"ק ע"ב דביוהכ"פ מקבלת המל' מאימא ובפ' ויקרא דט"ו ע"ב ובזהר פ' בראשית בדף ג' גבי אותיות מלך כו' שבר"ה ויוהכ"פ הוא הארת בינה במל' ובסה"מ סי' ע"ז. והענין כי יום הכיפורים הוא יום הסליחה והיינו ודאי ע"י ע"י התגלות הרצון עליון שלמעלה מהחכמה וכמ"ש במ"א שהסליחה הוא מבחי' רעדכ"ר היינו למעלה מהרצון שמלובש בחו"ב. וז"ש צום ויום רצון לה' וגם ארז"ל במוצאי יוהכ"פ ב"ק יוצאת לך אכול כו' כי כבר רצה האלקים את מעשיך היינו התגלות הרצון כנ"ל. וזהו ענין עטרה והתגלות הכתר ופי' שעטרה לו אמו היינו שכל עליות הוא ע"י אימא אבל עליותם הוא למעלה מאימא היינו בכתר ממש. והנה כתיב פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון כו' שבחי' הרצ"ע מאיר בכנס"י שיהי' בהם בחי' רצון בכל מאדך למס"נ לה' למעלה מהשכל. וזהו רצון יראיו יעשה שממשיך בהם בחי' רצה"ע הנ"ל וזהו ענין כדי שיעשה רצונך כרצונו פי' שיעשה שיהי' רצונך ג"כ למעלה מהשכל ולבוא למס"נ כמו שרצונו הוא למעלה מהחכמה ומה שהעליות ע"י אימא י"ל שמתחלה צ"ל הרצון הנמשך מההתבוננות ע"ד שת"ת דאימא נעשה כתר לז"א והוא כלי לגילוי רצה"ע שלמעלה מהחו"ב כמשנ"ת בד"ה ויקהל משה ע"ש באריכות. וזהו שיוהכ"פ נק' שבת שבתון, כי

בד"ה אתם נצבים: לקו"ת **נצבים מד, ב.**
בד"ה ויקהל משה: **תו"א פז, ד ואילך.**

הנה בשבת יש נשמה יתירה וענינה הוא הארת רצה"ע בכל מאדך כמש"ש, אך שבת הוא התגלות מוחין דאבא בחי' חיה, אבל בחי' יחידה זהו המתגלה ביוהכ"פ ועז"נ שבת שבתון היא לכם משא"כ בשבת הגם שנק' ג"כ שבת שבתון לא נאמר לכם. וא"כ מובן שעיקר גילוי הרצה"ע בחי' בכל מאדך בכנס"י זהו ביוהכ"פ יום התשובה. והנה מתחלה הוא ר"ה ומבואר במ"א שהיא בחי' גלגלתא דחפיא על מוחא שזהו פי' ראש וכמ"ש במ"ח תשרי הוא גלגלתא דז"א. אך בחי' העטרה הוא הכתר שלמעלה מהראש. ואמנם צ"ל הרי גלגלתא זהו גם כן בחי' כתר. ולכאורה י"ל עדמ"ש אית רצון ואית רצון היינו רצון הנמשך מחו"ב זהו גלגלתא דז"א וגילוי רצה"ע ממש בז"א זהו הכתר כו'. אך הרי גלגלתא ג"כ חפיא על מוחא א"כ הוא למעלה מהשכל אך י"ל דכבר נת' לעיל שגם הרצון הנמשך מחו"ב הנעשה כתר לז"א הוא באמת למעלה מהמוחין דז"א עד שלגבי מוחין דז"א נק' בשם רצון שענין הרצון הוא מה שלמעלה מהשכל ולכן זהו ענין גלגלתא דחפיא על מוחא פי' שהוא למעלה מהשכל הנק' מוחין דז"א, ועכ"ז ענין בעטרה שעטרה כו' הוא גבוה יותר מגלגלתא דז"א כי הנה בחי' גלגלתא הרי הוא נמשך מחו"ב דאצי' רק שהוא שכל הנעלם לגבי מוחין דז"א, אבל עכ"ז נק' רצון הנמשך מהבינה, וכן בעבודה הוא הרצון הנמשך מחב"ד ומה שיתבונן בגדולת ה'. וזהו ענין ר"ה אבל בחי' בעטרה שעטרה לו אמו זהו מה שעי"ז שורה ונמשך בו אח"כ בחי' בכל מאדך הנמשך מרצה"ע דא"א בחי' יחידה ממש מה שלמעלה מהשכל לגמרי. ועמ"ש עוד מענין ב' בחי' הנ"ל דגלגלתא והעטרה בד"ה צאינה וראינה שבחי' גלגלתא ממשיכים ע"י ביטול רצון והעטרה ע"י ביטול רצון לבעל הרצון שזהו ענין שהקדימו נעשה לנשמע כו' ועיי' במק"מ פ' אמור בדצ"ו ע"ב גבי רישא וגלגלתא דפי' רישא הם עיקרית כתר שעל רישא דז"א וגולגלתא ומוחין הם חיצונית כתר שמלבישים על חב"ד. ועד"ז גם כאן ר"ה הוא בחי' גולגלתא ויוהכ"פ הוא עיקר הכתר שעל גולגלתא. ולכן יוהכ"פ נק' ג"כ ר"ה היינו בחי' רישא שלמעלה מגלגלתא כנ"ל וזהו כצנה רצון תעטרנו שבחי' הרצה"ע המתגלה ביוהכ"פ הוא בחי' בעטרה שעטרה כו'. וזהו עטרת שנת טובתך. והנה כתיב יעתר אל אלוה וירציהו איוב ל"ג כ"ו, ופי' במצ"י יעתר ענין מרבית התפלה כמו ויעתר יצחק והיינו ע"ד שנת' למעלה עד"מ ע"י שמפצירים אותו הרבה פועלים הרצון שיעשה הדבר אף שבתחלה לא רצה כו' וכנ"ל. ועד"ז י"ל שביוהכ"פ מוסיפי' תפלת נעילה שמפצירים הרבה. והנה בכ"ז יובן מה שתקנו עשי"ת בתחלת כל שנה דלכאורה התשובה היא על מה שפגם כל השנה העברה, וא"כ היה ראוי שיהי התשובה בסוף השנה שעברה, וכמ"ש בשל"ה הטעם על חודש אלול שבחדש האחרון מן השנה צריך לתקן ולשוב מכל מה שפגם בחדשי השנה, ומדוע עיקר התשובה שהם עשי"ת הם בתחלת השנה. ובספר בינה לעיתים פי' משום שכל ראשית צריך לתרום וליתן להקב"ה כי כל ראשית הוא המובחר, וכך בענין השנה הימים שבראשית השנה צריך לעשות קדש ולשוב אליו

ית׳ אך תוכן הענין כמ״ש בת״א בד״ה ויקהל משה בענין שמשה אמר הציווי בפ׳ ויקהל תחלת שבת ואח״כ משכן ואח״כ ארון וכלים, ע״ש באריכות. וכך הוא כאן מתחלה צריך להיות בחינת עשי״ת עד שביוהכ״פ הוא בחי׳ שבת שבתון התגלות בכל מאדך ומתעלים נש״י לפני ה׳ ואזי עי״ז ממשיכים אור ההמשכה מלמעלה למטה. וזהו ענין סוכות ושמע״צ אשר סוכות הוא בחינת המשכה בבחי׳ או״מ ואח״כ בשמע״צ נמשך בבחי׳ פנימי׳, ועד״ז הוא בענין שבת משכן וכלים ע״ש.

ה) **ועתה** נבוא לבאר ולפרש ענין בעטרה שעטרה לו אמו על חג השבועות מ״ת כי הנה התורה הוא ג״כ דבר הבא מהעלם אל הגילוי כי הלא אלפיים שנה קודם בריאת העולם קדמה התורה, וכמ״ש ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועי׳ יום יום כו׳. וא״כ כבר היה התורה כלולה בעצם המאציל רק ג״כ ע״פ החכמה היה העיכוב אשר לא נתנה תורה קודם הזמן שניתנה אשר לא הי׳ העולם ראוים לתורה ע״פ מדת החכמה (ועיי׳ מ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה וכל העם רואים גבי עמרם שנשא דודתו לפי שאז קודם מ״ת לא נזדכך עדיין גשמיות וחומריות העוה״ז שיהי׳ המשכת אור א״ס ב״ה ע״י מעה״מ גשמיות) ואח״כ בשעת מ״ת אז יצאת התורה מהעלם אל הגילוי. וזהו ג״כ ענין עטרה כי צירופי אותיות תשב״כ נק׳ אבנים טובות, וכמ״ש בת״א פ׳ משפטים ע״פ ותחת רגליו כו׳ וזכו לכך על ידי שנשתעבדו במצרים בחומר ובלבנים זכו לכתר אבנים טובות הנ״ל, וזהו על כל דיבור פרחה נשמתן במס״נ לכן המשיכו הכתר הנ״ל (וגם ע״י שהקדימו נעשה לנשמע שהו״ע ביטול הרצון לבעל הרצון וכנ״ל בחי׳ ביטול הרצון למעלה מהשכל, עמ״ש בת״א בד״ה כי עמך מקור חיים) וכמ״ש ויתנצלו בנ״י את עדיים מהר חורב היינו מה שזכו בהר חורב עטרה הנ״ל. ועמ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן בענין ותבואי בעדי עדיים וזהו בעטרה שעטרה לו אמו היינו כנס״י כמארז״ל לא זז מחבבה עד שקראה אמי והיינו ביום חתונתו זו מ״ת כו׳ ע״י מס״נ כנ״ל נתעטר ז״א בעטרה ויצא הכתר אבנים טובות מהעלם לגילוי היינו אותיות תשב״כ, וע׳ בפ׳ אמור דצ״ח ב׳ ובבראשי׳ ד״ח ובפי׳ הרמ״ז שם ובפ׳ פנחס דרנ״ג א׳. וזהו ג״כ ענין וביום שמחת לבו, כי ע״י גילוי עטרה הנ״ל נמשך ג״כ בחי׳ שמחה, כי הנה יין הוא המשמח אלקי׳ כו׳ עד״מ היין הוא דבר המביא מהעלם לגילוי נכנס יין יצא סוד וזהו ענין השמחה שהוא גילוי פנימי׳ החיות ולכן בשעת השמחה מתגלה מצפוני לבו. ועמ״ש במ״א מזה בענין ניסוך היין, ולכן בשעת המשכות והתגלות הרצה״ע מההעלם לגילוי

בת״א בד״ה ויקהל משה: פו, ד ואילך.
בת״א . . בד״ה וכל העם: עד, ב.
בת״א . . ע״פ ותחת רגליו: עז, ד ואילך.
בת״א בד״ה כי עמך: לה, א. ד.
בד״ה אלה פקודי: לקו״ת פקודי ד, ד ואילך.

הוא בחי' שמחה עליונה המביא מהעלם לגילוי לכן נאמר בעטרה שעטרה כו' וביום שמחת לבו כי בשעת התגלות העטרה הנ"ל אז שמחת לבו מהגילוי החדש שנמשך מלמעלה למטה (נמצא לפ"ז השמחה נמשך ע"י בעטרה כו', והיינו כמ"ש בד"ה שוש אשיש שהשמחה הוא התגלות שהעונג כשבא לידי גילוי אז נולדה ונתהוה השמחה בהתגלות הלב וכל מה שיש גילוי תענוג יותר הוא שש ושמח יותר, לפ"ז העטרה שהוא הכתר שבו בחי' תענוג ולכן זהו הגורם שמחת לבו כו', גם י"ל כפשוטו שביום שמחת לבו גורם לגילוי העטרה כי השמחה הוא ג"כ גילוי ההעלם אלא שהוא בחי' גילוי ההעלם שבסדר ההשתלשלות היינו בינה עלמא דאתכסיא שהיא השמחה בהתבוננות גדולת א"ס ב"ה לפי הבנתו והשגתו כו' ונק' יין המשמח דהיינו יינה של תורה, ועמ"ש ע"פ חכלילי עינים מיין וזהו הגורם לגילוי העטרה שהוא בחי' כתר מה שלמעלה מחו"ב כו' וכמו שהשראת השכינה בנביאים הוא ע"י השמחה שהיא הכנה לגילוי זה).

וא"ו) **ועתה** נבא לענין ברכת חתנים משמח חתן כו'. כי הנה ענין חו"כ שהם תחת החופה הנה החופה היא בחי' או"מ שזהו ג"כ כענין עטרה הנ"ל וכמ"ש בד"ה כי על כל כבוד חופה, וזהו ג"כ ענין שמחת חו"כ ע"ד הנ"ל שע"י גילוי ההעלם דבחי' עטרה נמשך השמחה כו'. וכמו"כ יובן למעלה בענין חתן וכלה העליונים הקב"ה וכנס"י כמו שמבואר בשה"ש. והנה עכשיו ע"פ סדר ההשתשלו' באה השמחה תחלה לז"א דאצילות בחי' חתן ואח"כ למל' דאצי' בחי' כלה כנס"י אשר עיקר גילוי הרצון עליון והעטרה הנ"ל נמשך לז"א דאצי' ואח"כ ממנו נמשך כתר ועטרה למל' דאצילות. וזהו ענין הברכה ראשונה שמח תשמח ריעי' האהובים כו' שחותם בה משמח חו"כ, פי' שמתחלה נמשך גילוי העטרה והשמחה לחתן ואח"כ לכלה אבל לע"ל כתיב ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד שתתעלה המל' להיות שוה ממש לז"א שתקבל כתרא מאימא עילאה שלא ע"י ז"א, וכמ"ש בע"ח שער מיעוט הירח ספ"א. וזהו ענין והיה אור הלבנה כאור החמה כו' וע"ז באה הברכה האחרונה דאשר ברא כו' מהרה ישמע כו' דמדבר לע"ל ולכן חותם משמח חתן עם הכלה פי' שניהם יחד יקבלו בהשוא' א' מאימא עילאה שהיא ברכת אשר ברא כמ"ש בפ' תרומה דקס"ט והיינו כי זו"נ הם משפיע ומקבל ועכשיו המשפיע קודם וכענין שמים קדמו לארץ. אכן באמת סוף מעשה עלה במח"ת והוא בחינת המקבל לכן לעתיד כאשר יתברר ויתגלה סוף מעשה אשר הי' במח"ת יהי' השמחה לשניהם יחד בשוה כו' ונתחב"ס כו' (וע' מזה בת"א ס"פ ויגש, ואפ"ל הנה מבואר בד"ה שוש אשיש הנ"ל

בד"ה שוש אשיש: לקו"ת נצבים מז, ד.
ע"פ חכלילי: תו"א מז, א ואילך.
בד"ה כי על כל כבוד: לקו"ת שה"ש מז, ב ואילך.
בת"א ס"פ ויגש: מד, ד ואילך.

שהשמחה גורמת ענוה ושפלות, וכמשל המלך שבשעת שמחתו הוא מתגלה לכל עבדיו כו׳ ע״ש. וכך צריך לשמח את החתן העליון ז״א דאצי׳ שירד להתייחד עם הכלה שהוא מקור דבי״ע אשר אין ערוך בין בי״ע לאצי׳ כי השמחה גורמת הענוה שירד כו׳, ואף שאמרו אימתי גדול כשהוא בעיר כמ״ש בזח״ג ויקרא ד״ז ב׳, אך הרי גדולתו זהו ענוותנותו כו׳ וענין שמחת הכלה שתוכל להתקרבת ולעלות אף שאין ערוך כו׳ זהו ע״י השמחה כו׳. ולכן עיקר השמחה צ״ל נמשך להחתן תחלה שיגרום הענוה וההשפלה משא״כ שמחת הכלה זהו בשביל ההגבהה כו׳. וכ״ז הוא עכשיו שהכלה שהוא מקור דבי״ע אין ערוך לגבי עצמיות האצי׳, אבל לע״ל תהיה אחעט״ב ותקבל האור בעצמה מהמאציל העליון, א״כ ירידת החתן לא יהי׳ נחשב ירידה והשפלה כ״כ כי שניהם יהיו בהשוואה א׳, ע״כ יהי׳ השמחה נמשך לשניהם בהשוואה א׳ ממש. ויש לפרש הענין ג״כ על ב׳ בחי׳ דשבועות ויוהכ״פ דבשניהם נאמר בעטרה שעטרה כו׳. והנה חו״כ הם תשב״כ ותושבע״פ, וענין גילוי העטרה בתושב״כ כבר נת׳ שאותיות תשב״כ נק׳ אבנים טובות, ואמנם ענין גילוי העטרה בתושבע״פ היינו כי עיקר התגלות רצה״ע הוא בתושבע״פ שהוא השגת תכלית הרצון לידע איך ומה כגון סוכה שהיא גבוה כו׳ שאין זה מבואר בתושב״כ. נמצא עיקר גילוי הרצה״ע הוא בתושבע״פ, ועמ״ש מזה באריכות בד״ה לכן אמור לבנ״י כו׳ והוצאתי אתכם כו׳. אך עכ״ז הרי תושבע״פ מקבלת העטרה וגילוי הרצון מתושב״כ שכל הלימודי׳ בתושבע״פ נלמד הכל מאותיות תושב״כ מנה״מ דא״ק כו׳. וזהו ענין משמח חו״כ והשמחה היא מהמשכות והתלבשות אא״ס בעסק התו׳, והיינו ע״י שמתחלה יקרא ק״ש ויתפלל בבחי׳ בכל מאדך וכמ״ש בד״ה יונתי בענין קומי לך רעייתי יפתי כו׳. והנה ביוהכ״פ נתנו לוחות האחרונות ומבואר במ״א דלוחות ראשונות הם כנגד צדיקי׳, כי בלוחו׳ הראשונו׳ היו כל ישראל צדיקי׳ אבל בלוחו׳ האחרונו׳ היו בע״ת אחר החטא כו׳ ולפי שבמקום שבע״ת עומדין כו׳ ע״כ ביוכ״פ יום התשובה הוא עליי׳ יתירה שכנס״י עולה למעלה יותר מבשבועות, כי רק ביוכ״פ הוא עולה עד הכתר משא״כ אפי׳ בשבת עליתה באבא וז״א עולה בדיקנא, אבל ביוכ״פ הוא עולה בכתר. וגם איתא בפע״ח ובמ״ח גבי כוונת נעילה בפי׳ ה׳ הוא האלקי׳ שאו׳ אחר נעילה ה׳ שהוא ז״א עולה אל האלקי׳ שהוא נוק׳ שקדמה אליו בבינה, א״כ זהו ממש ע״ד משמח חתן עם הכלה שהיא מקבלת העטרה והשמחה שלא ע״י ז״א כ״א מאימא עילאה ומעתיק כו׳. וזהו ענין שמח״ת בשמע״צ דהיינו על לוחות אחרונות, והוא ענין משמח חתן עם הכלה היינו תשב״כ ותושבע״פ, וגם כנס״י נק׳ כלה שהם מקבלים השמחה מהמקור כי עמך מקו״ח כי עמך הסליחה כו׳, והיינו

בד״ה לכן אמור: תו״א נו, ד ואילך.

בד״ה יונתי: לקו״ת שה״ש יז, א. יח, ד.

במ״א דלוחות ראשונות: ד״ה ביוהשמע״צ דתקע״ב — נדפס (בתוס׳ הגהות) באוה״ת שמע״צ ע׳ א׳תשעט ואילך.

ג"כ ביום השמיני דוקא שהיא בינה וכמ"ש במ"א. והנה תשובה הוא ג"כ שמחה כי שניהם בבינה. וענין תשובה מבואר במ"א בד"ה האזינו השמים בענין והרוח תשוב כו'. וזהו הענין שמקבלת כנס"י השמחה מהקב"ה עצמו למעלה מהתורה. כי בכל השנה ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה אבל כשפגמו וצריך לתשו' הוא לדלג שור ולהיות ישראל מתקשראן בקוב"ה ממש וזהו ענין משמח חתן עם הכלה. ובמ"א נת' שע"י הכלה הוא משמח ר"ת קש"ר כמ"ש בפרד"ס בעה"כ בסופו. היינו להיות מתקשראן בקוב"ה ממש וזהו ענין שמח חתן עם הכלה. ובמ"א נת' שע"י הכלה הוא משמח את החתן וכך ע"י התשו' דכנ"י ביוהכ"פ נעשה אח"כ שמח"ת שמחת חתן כו'. והנה בברכה זו אומרי' מהרה ישמע כו' קול כלה. כי עכשיו צלותא בחשאי כו' כמש"ש בת"א ס"פ ויגש. וכמו"כ יש בחי' זה ביוהכ"פ שבכל השנה אומרים בשכמל"ו בלחש וביוכ"פ אומרים אותו בקול רם כמ"ש בטור סי' תרי"ט. וא"ל עוד בענין שלעתיד יהי' משמח חתן עם הכלה. שהרי למ"ד מצות בטילות לע"ל. א"כ הכלה שהיא כנס"י לא תקבל מהחתן לבד שהיא התורה כ"א ישראל יהיו מתקשראן בהקב"ה בכבודו ובעצמו. ומ"מ התו' ודאי אינה בטילה. וזהו ענין יחוד חו"כ בהשוואה א'. אך פי' וענין מצות בטילות צריך ביאור. ואף דאנן קיי"ל כמ"ד מצות אינן בטילות לע"ל כמ"ש הסדרי טהרה בחידושיו פרק ט' דנדה מ"מ בודאי יהי' מ"ש ביואל אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו כו' אשפוך את רוחי על כל בשר כו' א"כ יהי' הנבואה הרבה. וכמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו'. ועמ"ש סד"ה ואכלתם אכול מענין ולא יבושו כי מאן דאכיל מן חבריה בהית לאסתכלא ביה וכך עכשיו הכלה הופכת את פניה ואוכלת לפי שמקבלת רק מהחתן ע"כ היא בחי' בהית כו'. אבל לע"ל תקבל בעצמה מהקב"ה והו"ע הנבואה ואשפוך את רוחי וגם הנבואה יהי' בבחי' גבוה מאד וע"ד משה נתנבא בזה כו' ע"כ יחודה עם החתן שהוא התו' יהי' בבחי' שניהם בהשוואה אחת כו'. או אפ"ל דמבואר במ"א בד"ה לויתן זה יצרת ענין נוני ימא שעבודתם ברוחניות ליחד יחודים וכמו רשב"י כשהיה במערה ולא קיים כמה מצות כמו קידוש על היין בשבת ומצה בפסח אלא שקיים המצות ע"י כוונה רוחניו' ע"ד קיים אברהם כל התורה עד שלא ניתנה. וזהו ענין שהכלה שהיא כנס"י מתקשראה בהקב"ה שהרי ענין זה שלא ע"י מצות מעשיות ולע"ל יהיה הרבה בבחי' זו ג"כ א"כ כאשר אח"כ מתייחדי' עם התומ"צ מעשיות זהו ענין משמח חתן עם הכלה שניהם בהשוואה א' כו'.

בד"ה האזינו: לקו"ת עא, ג ואילך.

ובמ"א נת' שע"י הכלה: ראה לקו"ת שמע"צ פס, א. ברכה צה, א. צו, א. אוה"ת סוכות א'תשסב.

סד"ה ואכלתם אכול: לקו"ת צו ז, סע"ג ואילך.

בד"ה לויתן: לקו"ת שמיני יח, א.

ונערים ממשתה, ויהושע בן נון נער יש בו ב׳ מדרגות (דוגמת המ׳ שיש בה ים וארץ), וכן בנער מט״ט (אפ״ל נער זקנתי), הנני שולח מלאכי (אפ״ל כמו בחי׳ הא׳ וזהו כי שמי בקרבו), עתה באתי. ונתתי נערים שריהם (ע׳ זח״ב תרומה קע״ה), ונער מט״ט מיוחד לישראל ונק׳ שומר זח״ב קל״א קס״ד (וצ״ע דהא נק׳ שרו של עולם ואפ״ל הבחי׳ הא׳ מיוחד לישראל, א״נ מט״ט רמון ט״ט וא״כ בחי׳ ט״ט ח״י מיוחד לישראל וזהו תוכו, והקליפה שייך לעו״ש והרי מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש״י ע׳ ד״ה מזוזה מימין וד״ה מה יפו פעמייך בנעלים). וזהו והנה סולם כו׳ ומלאכי כו׳ כי מלאכיו יצוה לך כו׳ (בד״ה כנשר יעיר) לכן בירידתן בגלות כו׳ (להעיר נתמעטו כנפי החיות, וכן בבהמ״ק היש מספר כו׳ ואח״כ אלף אלפין כו׳ מלאכי שלום מר כו׳ ע׳ בענין חונה מלאך ה׳ סביב בזח״א ר״פ וישלח ומ״ש ע״ז* ובהגיע תור אסתר כו׳ בד״ה ואלה המשפטי׳ קדושה כחדא מלאכי׳ ונשמות), לכן לע״ל מצהלות חתנים ביום חתונתו זה מ״ת יתעלו ג״כ הנערים (וכענין בתולות אחריה ריעותיה עליות ההיכלות דבריאה זח״א דרכ״ט סע״א, וכן ע״ד ואכלתם אכול המאכל מתעלה עם האדם, וכן ויקרא האדם שמות, בד״ה כה תברכו תיקן דצ״ח תלוי במדבר, והמלאכי׳ חי תלויים בהתעלות המדבר, ואפ״ל חתנים מהופתן גלוי פנימי׳ התורה מוחין דאבא, ונערים ממשתה גלוי מוחין דאימא א״נ הן ב׳ בחי׳ יחוד פנימי ויחוד דחיות העולמו׳ הבחי׳ הא׳ נק׳ חתנים הבחי׳ הב׳ נק׳ נערים שנמשך ע״י המלאכי׳ ובהבהיק הפנימי׳ מבהיק ג״כ החיצוני׳ כמו בימי שמעון בן שטח היו החטים כמו*, חתגי׳ ב׳ לכ״א יש חופה ע״ד גבי ר״א בחי׳ שמים מקיפי׳

ונערים: בראש המאמר על צד הגליון, רשום בגוכי״ק: **וכמו הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, ח״א זנב גבי חוה.**

ונערים ממשתה: **נעתק מגוכי״ק 1058 רט, ב.**

מאמר זה והמאמרים שלאחריו נדפסו ג״כ בסה״מ תקס״ח ח״ב ע׳ תשל ואילך. וקאי על ד״ה זה הנדפס שם ע׳ תרכב. (וראה גם בהנסמן בהוספות שם ס״ע תתקכז). וראה הגהות נוספות באוה״ת פינחס ע׳ איקעו.

ד״ה מזוזה מימין: **תו״א מב, ב.**

וד״ה מה יפו: **לקו״ת שה״ש מג, ג.**

בד״ה כנשר יעיר: **לקו״ת האזינו עז, ד.**

ע״ז ובהגיע: **כ״ה בגוכי״ק.**

ובהגיע תור אסתר: **ראה סה״מ תקס״ג ח״א ע׳ רו. תו״א מג״א ק, סע״ג.**

בד״ה ואלה המשפטים: **עה, סע״ב ואילך.**

בד״ה כה תברכו: **לקו״ת נשא כו, ב. כז, א.**

כמו: **כ״ה בגוכי״ק. ואוצ״ל: „כו׳". או: „כמו כליות". תענית כג, רע״א.**

ע״ד גבי ר״א: **ראה סה״מ תקס״ג ס״ע כא ואילך.**

ותורה לא בשמים היא, והשמים חופה, א"כ בנערים י"ל יתחבר הבחי' הא' בב' ע' זח"ג ר"ד גבעה דלתתא ברה מט"ט גם אז יהי' בחי' לא ימיש דוגמת ונהר יוצא כו'.

קיצור ד"ה ונערים ממשתה נגינתם, נער הוא משרת ויש בבחי' ויהושע בן נון נער ב' מדרגות כמו בהלבנה ב' מדרגות הא' כשמקבלת מהשמש הב' כשמתרחקת ומאירה על הארץ ע' סש"ב סוף ח"ב, ועד"ז יש ב' מדריגות בנער מט"ט, וגם בכרובים ב' בחינות, ואין ערוך הבחי' הב' לגבי הבחינה הא'.

(ב) **ובזה** יובן מ"ש הנני שולח מלאכי ר"ל מט"ט כמו שהוא בבחינה הא', וזהו כי שמי בקרבו, ואעפ"כ לא רצה בו משה כי פני משה כפני חמה ממש, אבל ביהושע שהוא בחי' הב' ע"כ עתה באתי שהרי מט"ט בבחי' הא' גבוה ממנו שנק' שר צבא הוי' ולכן השתחוה לו יהושע. ובחי' ונתתי נערים ש' זהו בחי' הב' ונק' שינה.

(ג) **וזהו** ונערים, כי נער זה מיוחד לישראל כי זולתו יש ע"ש, ע"ד עתה באתי, הנני שולח מלאכי רק עכשיו הוא מבחי' השנית, ולכן רוכב על כרוב קל שלו ושאט בח"י אלף עולמות נגד ח"י ברכאן דצלותא מט"ט קושר כתרים כו' ולכן בירידתם יורד עמהם, לשומרם, וכן בעלייתם עולה עמהם, וזהו והנה סולם דא צלותא וכנ"י, והנה מלאכי אלקים עלייתם וירידתם הוא נמשך מסולם הנ"ל.

(ד) **ומ"מ** אין העלייה שוה לעליית הנשמות, כי הנשמות עבמ"ח והמלאכים נתהוו מהדבור, ומחשבה זו היא מחשבה עילאה שהיא חכמה, כי אתה אבינו, בנים אתם, והמלאכים שמהדבור נמשך מבינה, ויש א"פ וא"מ וזהו מצהלות חתנים מחופתן א"מ דחכמה, ונערים עלייתם בבינה וזהו ממשתה נגינתם אין אומרים שירה אלא על היין, משמח אלקים ואנשי' שהם מט"ט

קיצור ד"ה ונערים: **נמצא בגוכי"ק 1072 (בוך תרט"ו) לב, א. בהמפתח שבתחילת הביכל רשום בגוכי"ק אדהצ"צ: „קיצור ד"ה ונערים ממשתה נגינתם בוך מו"ח ז"ל ויצא תקס"ח". [ראה בהנסמן בריש המאמר שלפני"ז].**

וסנד"ל כו' ב' נערים, וענין חתנים ב' חתנים בד"ה שיר השירים, ועמ"ש מענין נער בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו בענין חנוך לנער ע"פ דרכו.

קיצור ממ"ש בבוך דו"ח תקס"ז ע"פ ונערים ממשתה נגינתם והוא מה שדרש אאזמו"ר נ"ע על חתונת ב"ד מ' ברוך ז"ל בשנת הנ"ל.

נער הוא משרת כמו ויהושע בן נון נער והוא משרת משה, כמ"ש ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו בפ' בהעלותך י"א כ"ח, וכתיב ומשרתו יהושע בן נון נער בפ' תשא לג יא (הג"ה וכן באלישע נאמר וילך אחרי אליהו וישרתהו, כי אליהו ש' ב"ן דאצילות ואלישע שהיה חורש שנים עשר צמדים נגד י"ב בקר דבריאה וכתיב והוא בשנים העשר א"כ הי' בכלל הי"ב דבריאה ע"כ הוא משרת לאליהו ש' ב"ן בהמה רבה מקור הי"ב בקר הנ"ל, ובלוים כתיב וילוו עליך וישרתוך בפ' קרח י"ח ב' שנק' הלוים משרתים להכהנים, דהיינו ענין שמאלא אתכלל בימינא שהעיקר הוא בחי' ימין שהם החסדים והגבורות שהם שמאלא יהיו טפלים להחסדים ומשמשים להם, וכענין הישועה שהיא חסד וצ"ל בו גבורה להושיען מיד שונא עכ"ה). והנה בבחי' ויהושע בן נון נער יש ב' מדרגות האחד כשהיה משרת משה הב' כשנפרד אח"כ ממנו ונעשה מנהיג ישראל, ופני יהושע כפני לבנה יש בהלבנה ג"כ ב' מדרגות אלו האחד כשהיא אצל השמש ומקבלת מהשמש הב' כשמתרחקת מן השמש ומאירה לעולם, וכן במט"ט שנק' נער יש ג"כ ב' בחי' אלו הא' כשהוא מקבל מז"א דאצילות הב' כשנעשה שרו של עולם (הגה ואפ"ל שזהו פי' חנוך לנער ע"פ דרכו החינוך לנער מט"ט נק' חנוך והוא הבחי' הא' דמט"ט ועמ"ש

בשולי הגליון רשום בגוכי"ק: י"ל לכן נאמר ויהי כנגן המנגן כי אלישע לגבי אליהו כמו יהושע לגבי אליהו*, ומשה ואליהו בבחי' א' רק משה פנימי' ואליהו חיצוניות וא"כ אלישע בחי' נער ובנערים נאמר ממשתה נגינתם ע"כ צ"ל באלישע כנגן המנגן.

בד"ה שיר השירים: לקו"ת א, ב.

בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו: כט, ד.

קיצור ממ"ש: נמצא בגוכי"ק „בוך תרטו"ב" (1065) נא, א. וראה להלן בסוף המאמר קיצורים ע"ז מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע. וראה להלן הערה שלאח"ז.

בבוך דו"ח . . בשנת הנ"ל: הוא ביכל תקס"ז ותחילת תקס"ח, ונד' בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב. וראה בהנסמן לעיל בשוה"ג ד"ה ונערים ממשתה.

אליהו: כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: משה.

מזה בבוך תרט"ז דף קל"ד ע"פ חנוך לנער וע"ש סעיף ואו וסעיף הא עכ"ה).

(ב) **וזהו** הנה אנכי שולח מלאך לפניך היינו מט"ט, לפי שחטאו בעגל כמ"ש במד"ר פ' משפטים ס"פ ל"ב, אבל משה לא רצה בו כמ"ש אם אין פניך הולכים, אבל ליהושע הי' ע"י מלאך זה לפי כי יהושע ג"כ נער, ויש בו בחי' גבוה מיהושע כי הוא נק' ג"כ נער לא ימיש מתוך האהל משא"כ יהושע כבר נפרד ממשה, ובזמן הגלות נאמר ונתתי נערים שריהם (והיינו מחמת ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני ועיין בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב) והיינו מט"ט וסנדל והיינו בחי' הב' דלעיל סעיף א' שבבחי' נער.

(ג) **ועתה** נבוא לענין ונערים ממשתה נגינתם כי הנה נער מט"ט מיוחד הוא לישראל לבד כי הוא מקבל מבחי' נער ישראל ואוהבהו שהוא ישראל זוטא בחי' ז"א (או שמקבל מבחי' יוסף יסוד שנאמר בו והוא נער כו') ועיין במד"ר פ' משפטים פל"ב שמא תאמרו הואיל והוא השר שלנו (הג"ה וצ"ע דהא נאמר מיכאל שרכם בדניאל ססי' יוד גם רסי' י"ב ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך, מיהו לפי הפי' דמט"ט הוא מל' א"ס דא"כ מיכאל הוא המלאך המשמש לבחי' מל' וכמו שאמרו כל מקום שמיכאל נראה השכינה נראה עמו, אבל לפי הפי' דמט"ט הוא מלאך, ובעה"כ של בעל סדר הדורות ערך מט"ט הביא דמיכאל הוא מט"ט וצ"ע עכ"ה), וע"כ בירידת ישראל יורד גם הוא עמהם ובעלייתם עולה גם הוא עמהם, וע' זהר וישב דף קפ"א ע"ב ע"פ ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו דא מט"ט וע"פ הנה ישכיל עבדי כו'. וזהו והנה סולם כו' ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו, ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמייך בנעלים.

(ד) **וזהו** קול מצהלות חתנים הם הנשמות ע"ש התורה שנק' ביום חתונתו הוא מחופתן הוא האור מקיף דבחי' חכמה שמשם נמשך התורה הנק' חתן, ונערים ממשתה נגינתם בחי' משתה היינו יין המשמח אלקים ואנשים, אנשים הם מט"ט וסנדל כו', ועמ"ש בלק"ת פ' צו בענין ונערים פני זקנים ילבינו, כי הנער בן מאה שנה כו' צ"ל דמ"מ החתנים יתעלו יותר כו' ויהי' הנערים מקבלים מבינה דא"א והחתנים מחכמה דא"א כו'.

בבוך תרט"ז דף קל"ד: **נדפס באוה"ת חנוכה שב, א ואילך.**
בלק"ת . . בד"ה באתי לגני: **לא, ד ואילך.**
בד"ה ביום השמע"צ: **פב, א.**
ע"פ מה יפו: **ראה לקו"ת שה"ש מג, ב ואילך. (ובהנסמן בהמ"מ שם). סה"מ תקס"ג ע' רמח. רסא.**
בלק"ת פ' צו: **ט, ד ואילך.**

[קיצורים להנ"ל מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע]

קיצור מהדרוש ונערים ממשתה נגינתם תקס"ז ובו ד' פרקים.

ענינים.

א. א) משרת. ב) משרת משה. ג) מנהיג ישראל. ד) לבנה. ה) מט"ט.

ב. א) אלישע לגבי אלי' כמו יהושע לגבי משה.

ג. א) מט"ט שר ישראל. ב) מט"ט הוא בחי' מל'. ג) מלאך מיכאל משמש לבחי' מל'.

ד. א) חתנים נשמות. ב) חופה או"מ. ג) משתה תורה. ד) מט"ט * וסנד"ל.

ונערים ממשתה נגינתם עמ"ש מזה בבוך דו"ח תקס"ז.

א) **לבאר** הדברים בענין ונערים ממשתה נגינתם. הנה ענין ב' המדריגות ביהושע ובנער זהו ע"ד הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, ע"ד תעלא בעידנא סגיד ליה חיה * שעה, ושועל פקח שבחיות מ"מ היינו חכמה דבי"ע, ראש לשועלים היינו כח"ב דבריאה, אבל זנב לאריות זהו כשהיא באצילות שע"ס דאצילות נק' אריות ובהקב"ה נאמר אריה שאג כו' במד"ר פ' יתרו פכ"ט, וזהו ענותנותו של רשב"ג שאמר לבנו רבינו הקדוש על ר"א בר' שמעון שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל במסכת ב"מ פ"ז דפ"ד סע"ב, והיינו שיש במ' ב' מדריגות הא' כשהיא באצילות הב' כשיורדת בבי"ע ע' בלק"ת בשה"ש ביאור שחורה אני ונאוה, דרוש השני. ועד"ז יובן בענין ב'

קיצורים: נדפסו בהוספות לסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תשמג. ונעתקו מצילום כתי"ק (בקונטרס הכולל מפתח וקיצורים על המאמרים שב„בוך תרטו"ב" להצ"צ).

מט"ט: תיבה אחת לפנ"ז אינה ברורה בצילום הכי"ק.

ונערים ממשתה: נמצא ב„בוך תרטו"ב" (1065) נב, א (חלק בגוכי"ק וחלק בכתי"י מעתיק). וראה בהנסמן לעיל לד"ה זה הראשון.

להלן בסוף המאמר נדפסו קיצורים ע"ז מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע.

בבוך דו"ח תקס"ז: ראה בהנסמן בשוה"ג לריש המאמר שלפני"ז.

חיה: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: חיי.

בלק"ת . . שחורה אני: שה"ש ח, ב ואילך.

המדריגות בבחי' ויהושע בן נון נער יש ב' המדריגות הנ"ל הא' כשהיה אצל משה ע"ד זנב לאריות וכמ"ש בזהר פ' ואתחנן דרס"ט ע"א ת"ח כל זמנא דהוה יהושע לגבי הוה אוליף מתוך האוהל ולא דחיל, בתר דאתפרש ממשה והוי בלחודוי מה כתיב ויפול יהושע על פניו ארצה וישתחו, דלא הוי יכיל לאסתכלא והאי מחד שליחא כ"ש מאתר אחרא, והנה האהל זו מ' אך הנה פי' בזהר ר"פ וירא דצ"ח ע"ב ע"פ והוא יושב פתח האהל והוא דא עלמא עילאה דשרי על האי עלמא תתאה אימתי כחום היום כו' וידוע דעלמא עלאה היא בינה הוא דא עתיקא שנקרא הוא ולא אתה לפי שהוא אתכסיא ולא אתגליא כמ"ש באדר"ז דר"צ ע"א והיינו בחי' סוכ"ע, וע' מענין הוא דא עתיקא בת"א ר"פ לך לך, ואעפ"כ הרי הוא מאיר ומתגלה פתח האהל, שמאיר בבחי' ממכ"ע וא"כ כשהיה יהושע אצל משה בבחי' לא ימיש מתוך האהל היה יונק מבחי' והוא דא עתיקא שמאיר בבחי' האהל וזהו לפי שפני משה כפני חמה משא"כ אח"כ כשנתפרש ממשה לא הוה יכיל אפילו להסתכל בבחי' מט"ט שמקבל מבחי' שם שדי כו', ועמ"ש ע"פ כי הוא יברך הזבח ואחרי כן יאכלו הקרואים שע"י שמואל בקוראי שמו היו הם ג"כ יוכלו * לקבל ונקראו הקרואים כו', ואפ"ל שזהו כמו שהאצילות הוא מחבר בי"ע עם אור א"ס, ומשה אצילות ע"כ על ידו יוכל יהושע לקבל מבחי' והוא יושב כו' ומעין זה התורה ממוצע בין אור א"ס ובין הנשמות כו', כמ"ש בענין עוטה אור כשלמה.

קיצור ב' המדריגות דגבי ויהושע בן נון נער יש לדמות לענין זנב לאריות וענין ראש לשועלים, שועל פקח שבחיות, עכ"ז אינו ערך לארי, וכך הוא בענין ויהושע בן נון נער כשהיה אצל משה לא ימיש מתוך האהל, וכתיב והוא יושב פתח האהל משא"כ כשנתפרש ממשה לא יכיל להסתכל גם במט"ט כו' ועד"ז ענין שמואל בקוראי שמו וענין הקרואים, וכמו אצילות מחבר אוא"ס עם בי"ע ועד"ז התורה היא ממוצע לחבר ולקשר כו'.

ב) **ועיין** בלק"ת פ' צו בד"ה והיה אור הלבנה פ"ב, וז"ל וגם בבחינת נערים ממשתה נגינתם ב' בחי' נערים האחד הוא יוסף שנקרא נער כמ"ש והוא נער את בני בלהה כו' וזהו בחי' נער עליון דאצילות, ובזח"מ פ' וישב קפ"ב ב' פי' והוא נער ע"ד תתחדש כנשר נעורייכי והוא נער את בני בלהה שהוא מחדש כל המדות ואפילו בני בלהה ובני זלפה שהם סוד הקשרין הוא

בת"א ר"פ לך: יא, ב ואילך.

ע"פ כי הוא יברך: סה"מ תקס"ה ע' קסה (ובהנסמן בהמ"מ שם בתחי' המאמר). אוה"ת וירא כרך ז' תתשפג, א.

יוכלו: כ"ה בהכת"י. ואוצ"ל: יכולי'.

בענין עוטה אור כשלמה: ראה סידור ג, ג ואילך. יהל אור ע' שצח.

בלק"ת.. בד"ה והיה אור: ט, ג.

מחדש אותם, ובמק"מ פי' בני בלהה ובני זלפה הם חיילות דבי"ע ויש בחינת נער ב' ויהושע בן נון נער חנוך לנער ע"פ דרכו הוא מט"ט בעולם הבריאה ובעולם היצירה, ויהושע בא מיוסף והנה ב' הבחי' שביהושע בן נון נער זהו אינו שייך לבחי' והוא נער דיוסף כו' כי ב' הבחי' הנ"ל זהו שייך רק בפני יהושע כפני לבנה כמובן. וב' בחי' דיוסף ויהושע זהו ע"ד שנזכר בת"א פ' תרומה בענין שנים כרובים שהן אנפי זוטרי בחי' נער והן זו"נ דאצילות ממש כשיורדים בבי"ע והרי עכ"ז הם אצילות כו' ולהעיר מענין רוכב על כרוב קל שלו ושט כו' ועיין במא"א כ"ף סמ"ד כרובים נק' נצח והוד ובתחתונים נקרא מט"ט וסנדל"ל עכ"ל ה"ז ג"כ ב' בחי' נערים הא' כשהן באצילות זהו נו"ה איהו בנצח ואיהי בהוד הב' כשיורדים בבי"ע זהו מט"ט וסנדל, ועיין במא"א אות נון סכ"ג נער ו"ק דיניקה גם היסוד נקרא נער ולכן יוסף נקרא נער והמל' נק' נערה קטנה עכ"ל. ואפשר לומר שבחי' יהושע כשהוא בבחי' נער לא ימיש אזי הוא מקבל מבחי' יוסף שהוא נער דאצילות והיינו כי משה הוא ת"ת עמודא דאמצעיתא ויסוד נקרא לגבי ת"ת בשם נער כמו שהת"ת נקרא עשיר והיסוד נקרא דל ברע"מ ר"פ תשא. וראיתי בלק"ת מהאריז"ל פ' עקב בד"ה ארץ זית כי הנה כאן נאמר יוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער כו' והיסוד נקרא ח"י וזהו בחי' עליונה יותר מבחי' שבע עשרה שנה שלא נתגלה הזווג עדיין כו' ע"ש. עם היות כי שבע עשרה זהו גימטריא טוב, אך יש כמה בחי' טוב זה למעלה מזה, ולכן כשהוא בבחי' חי זהו בחי' עליונה יותר מבחי' היותו בן שבע עשרה שנה, שאז נמשך בחי' הזווג משא"כ כשהוא בבחי' והוא נער כו'. ועיין בסידור ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך כו'. גם י"ל ההפרש בין ב' בחינות אלו עדמ"ש בגמרא ספ"ד דסנהדרין ההפרש בין טוב ד' לכל ובין טוב ד' לקויו כו', וזהו ויקח משה את עצמות יוסף עמו, עיין זהר בראשית דכ"א סע"ב.

קיצור עוד יש ב' נערים, יוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער את בני בלהה, ויהושע בן נון נער, וזהו ע"ד ב' כרובים אנפי זוטרי והיינו זו"נ דאצילות כשיורדים בבי"ע והיינו כנ"ל בענין והוא נער את בני בלהה, ואפ"ל יהושע בבחינתו העליונה לא ימיש מתוך האהל אז מקבל מבחינת יוסף כי ויקח משה את עצמות יוסף עמו, וזהו ו"ו היינו עצם הוא"ו זהו משה ומלויו זהו יוסף, ההפרש בין בן שבע עשרה, ובין עוד יוסף בני חי, נשמת כל חי, טוב ד' לכל טוב ד' לקויו, ואפ"ל זהו ג"כ ההפרש בין נערים ובין חתנים כי בן שמונה עשר לחופה לפי שזהו המשכה מבחי' חי.

ג) **ובמא"א** אות מ"ם סעיף נ"ז המשכן בבחינת נער מט"ט ובו מאיר יסוד דאצילות כו' ולכן היה בחלקו של יוסף כו', ושם סעיף נ"ח

בת"א פ' תרומה: עט, ג.
בסידור ע"פ נשמת: קצא, א ואילך.

מט״ט יש בו מצד אלקים ל״ב אלקים כלול מיו״ד גימ׳ ש״ך (היינו גימ׳ נער) וזה חיצוניותו ויש מצד הוי׳ ל״ב הויות שבתוך ל״ב אלקים והוא גימ׳ נער כו׳. וזה קרוב למ״ש בפרדס שער אבי״ע ספ״ו בפי׳ שנקרא מט״ט שר הפנים ב׳ פנים היינו מבחי׳ שם הוי׳ ומבחי׳ שם אד׳ שכמו שצדיק יסוד עולם יש בו ב׳ הפנים הנ״ל שכולל הוי׳ אד׳ כן המלאך הזה שבו מאיר צדיק יסוד עולם כו׳ ע״ש. וזהו כעין דברי המא״א הנ״ל. וע׳ עוד בפרדס ערך שר. ועפ״ז יש להבין המד״ר ס״פ משפטים פל״ב דף ק״ן ע״ג (שהוא דף למ״ד ע״ג) ע״פ הנה אנכי שולח מלאך, דבר אחר אל תמר בו אל תמירני בו כו׳ שמא תאמרו הואיל והוא השר שלנו לו אנחנו עובדים כו׳ לאו כו׳ ע״ש. דלכאורה אינו מובן איך שייך לומר שהוא השר שלנו, והלא כתיב חלקי הוי׳ אמרה נפשי, וכמ״ש ע״ז במד״ר באיכה דף ע״ו ע״ב למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין כו׳ חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי כו׳ היה לשם פקח אחד אמר אנא נסיב למלכא כו׳ הה״ד חלקי ה׳ אמרה נפשי כו׳, וכמ״ש במ״א ע״פ את ה׳ האמרת היום. אך הענין כי הוא נקרא שר הפנים שבו מאירים השמות הוי׳ אד׳ ע״י צדיק יסוד עולם, והוא אינו רק לבוש להן, וכמ״ש מזה בלק״ת בד״ה מה יפו פעמיך בנעלים שנק׳ נעל דשכינתיה, ונעל היינו נרתק כמו שמבואר בתרגום רות ע״פ שלף איש נעלו, נרתק יד ימיניה, וא״כ אינו רק נרתק ולבוש לשמות הנ״ל, וזהו ענין השר שלנו, ר״ל שבו ועל ידו נמשך לנו הארת שם הוי׳ אד׳, וע׳ בת״א פ׳ כי תשא בד״ה שמאלו תחת לראשי מענין המלאכים, ועכ״ז היינו שנק׳ נער שבחינתו טוב כמ״ש והוא נער בן שבע עשרה כנ״ל סעיף ב׳ ופי׳ טוב זהו השפעת חיות העולמות כמ״ש טוב ד׳ לכל, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית והשפעה זו לישראל נמשך ממנו ית׳ בהתלבשות דרך מלאך זה, כמו שגידול התבואה נמשך מהקב״ה ע״י השמש כו׳, אבל חלקי הוי׳ שאליו לבד אנו עובדים וגם ההשפעה הפנימיות נמשך שלא ע״י מלאך, וזהו ענין יחיד חי העולמים מלך, ועז״נ ואולם חי אני וימלא כו׳ אל חי חלקנו כו׳, כי אל חי בקרבכם, ועיין לעיל ססעי׳ ב׳. ואפ״ל קצת ביאור מה שהשפעה הטוב נמשך ע״י המלאכים עפמ״ש בד״ה כנשר יעיר שמתחלה היו יכולים לקבל החיות שלא ע״י ממוצעים אבל אח״כ הוא ע״י התחלקות בחי׳ פני אריה פני שור כו׳ שהנשמה מקבלת ע״י המלאכים כו׳ וע׳ בד״ה באתי לגני בענין אכלתי יערי, שלוחי ההשפעה ובד״ה שמאלו תחת לראשי בענין מהות המלאך ועמ״ש בד״ה יסובבנהו יצרנהו בענין המו מעי לו דקאי על המלאכים שנק׳ עד״מ

במ״א ע״פ את ה׳ האמרת: **אוה״ת תבוא ע׳ תתרעב ואילך.**

בלק״ת בד״ה מה יפו: **שה״ש מג, ג ואילך.**

בת״א . . בד״ה שמאלו: **פו, א.**

בד״ה כנשר: **לקו״ת האזינו עז, ג ואילך.**

בד״ה באתי לגני: **לקו״ת שה״ש לב, ב.**

ובד״ה שמאלו: **תו״א פו, א.**

בד״ה יסובבנהו: **סה״מ תקס״ו ע׳ שסא, שצג.**

מעי יעו"ש ועמ"ש בענין ג' שרי פרעה שישנם בקדושה שהם קנה וושט וורידין שר המשקים הממשיך מהמוח ללב כו' הרי נקראו שרים ועמ"ש ע"פ באר חפרוה שרים שהם האבות כו', גם ע"ד הדגלים מחנה מיכאל, הרי מיכאל הוא כללותם ונקרא השר הגדול, גם ע"ד ולגדודיו אין מספר שהגדוד הוא מדה אחת שהיא כוללת כולם כמ"ש במ"א לכן נקרא שר וכן ענין ד' מחנות שכינה ומתחלקים לי"ב כו', גם פי' ישראל כי שרית זהו ענין שר והיינו שר אל כמ"ש בד"ה אני לדודי דרוש הראשון וכן מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, ועד"ז יש כמה בחינות שרים, שהם הממונים על השפעות אלו כו' אלא שהם רק שלוחי ההשפעה כמו מהשמש תבואת שמש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון.

קיצור ענין משכן מט"ט ונקרא שר הפנים שבו ועל ידו מאיר ב' בחי' פנים הוי' אד', ולכן נקרא במד"ר השר שלנו לברוש ונרתק לב' שמות הנ"ל נער ונרתק, וע"פ מ"ש בד"ה כנשר יעיר ובד"ה יסובבנו ובד"ה שמאלו תחת לראשי ובד"ה באתי לגני, ובד"ה שובה ישראל, שהם רק שלוחי ההשפעה כו' וע' באג"ה בסופו. ומ"מ זהו רק ההשפעה חיצוניות אבל ההשפעה הפנימי' יחיד חי העולמים שלמעלה מבחי' טוב הנמשך ע"י נער בן שבע עשרה כו'.

ד) **והנה** הי"ב במא"א מ"ם סעיף נ"ח העיר לענין מט"ט ממ"ש בזהר ויחי דרל"ט ע"א ויקרא אל משה כתיב הכא אלף זעירא ובמא"א אות מ"ם סעיף א' אלף זעירא במ' כי ירדה והקטינה עצמה וירדה מאצילות לבריאה (והיינו כמ"ש במא"א שם מט"ט נקרא היצירה וגם המ' המתלבשת בבי"ע נקרא כך כו') אלף קטנה גימ' סנד"ל לכן הנערים מתחילים מויקרא א' זעירא עכ"ל וע' זהר ויחי דף רל"ד ע"ב מענין א' זעירא ועיין בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו בפי' חנוך לנער ע"פ דרכו, שהוא בבחינת גבולים ומצרים, וזהו ענין אלף זעירא כי יש ג' א"ב אתוון בינונים ואתוון רברבין מורים על גלוי האלהות, משא"כ כשהחיות מוסתר ומצומצם זהו אתוון זעירין, כמו שהנער מורה על קטנות אנפי זוטרי כן הא"ב אתוון זעירין, ועמ"ש בענין א"ב אל ברוך וא"ב אל אדון שזהו ע"ד ההפרש בין אתוון בינונים לאתוון רברבין ועיין בת"א סד"ה יביאו לבוש מ' בענין רוכב על כרוב ובענין כי תרכב על סוסיך כו' ואפ"ל

בענין ג' שרי פרעה: ראה תו"א נח, ב. קב, ג.
ע"פ באר חפרוה: ראה לקו"ת חוקת סב, ד ואילך. סה"מ תקס"ד ע' קסט ואילך.
ולגדודיו אין מספר . . כמ"ש במ"א: ראה סה"מ תקע"ע ע' קטז ואילך. יהל אור ע' תקעא ואילך.
בד"ה אני לדודי: לקו"ת ראה לב, א.
בד"ה שובה ישראל: לקו"ת ש"ש סד, ד.
באג"ה בסופו: קנט, א.
בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו: כט, ד.
בענין א"ב אל ברוך: ביאוה"ז להצ"צ כרך ב' ע' תתב.
בת"א סד"ה יביאו לבוש: צא, א ואילך.

חיות העולמות בחי' אתוון זעירין בהבראם ה' זעירא ואותיות התורה ממשיכים מאתוון בינונים ומאתוון רברבין כו' וכן שמע ישראל ע' רבתי כו' וזהו ההפרש בין חתנים ובין נערים כי חתנים נקראו ע"ש התורה ביום חתונתו מ"ת, ונערים זהו חיות העולמות נער הייתי שרז ש"ע אמרו כו' לכן ע"י עסק התורה של החתנים ממשיכים בבחי' נערים ג"כ שהוא חיות העולמות ג"כ תוספת אור מבחי' אצילות לא זו שממשיכים מבחי' נער דאצילות אלא גם מאתוון בינונים ואתוון רברבין כו' שיהי' אור חיות העולמות ג"כ מבהיק ביותר. ועפ"ז י"ל טעם לענין מאמר רפב"י גינאי חלוק לי נהרא ע' בלק"ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיעא, ועיין בפרדס ערך נער שלפעמים נק' זקן זקן ביתו נער הייתי גם זקנתי וע' מזה בזהר פ' פנחס דרי"ז סע"א, והיינו כשעולה לאצילות, אפ"ל אז הוא זקן שקנה חכמה, וע' זח"ג בלק קפ"ז ע"ב ע"פ יברך את הנערים עוד במא"א אותן נון סכ"ד נערות אסתר נק' ז' היכלין זו"ן דבריאה והם ז' נערות מ' דאצילות הנק' אסתר. ובזהר ויצא דף קנ"ו סע"ב ודא הוא ישכב יש עלמא דאתי דכתיב להנחיל אוהבי יש כ"ב נקודה עילאה דאעיל כל כ"ב אתוון רזא דכל אורייתא, ודא הוא ישכב כו' ע"ש הרי המשכת כ"ב אתוון דאורייתא זהו סוד הזווג המשכת חכמה עילאה כו' וזהו אותיות התורה שהם אתוון בינונין ואתוון רברבין משא"כ אתוון זעירין זהו רק חיות העולמות אף שהוא מבחי' טוב אין זה ערך לבחי' המשכה זו הנק' להנחיל אוהבי יש, והנה יש גימ' יקר הוא הטפה הפך קרי כו'.

קיצור ענין מס"ט שנקרא נער קטנות זהו ע"ד אלף זעירא, כי יש ג' בחינות אותיות אתוון זעירין במ' אתוון בינונים בז"א אתוון רברבין בבינה שבה התגלות עתיק, ולכן איתא שמתחילין ללמוד עם הקטנים ספר ויקרא לפי שבו אלף זעירא, ועד"ז יובן ההפרש בין נערים אתוון זעירין ובין חתנים ביום חתונתו זה מ"ת המשכת אתוון בינונים או גם אתוון רברבין כמ"ש ע"פ אני חומה ושדי כמגדלות שהמגדלות הם אתוון רברבין, וזהו ישכב עמך יש כב סוד הזווג להנחיל אוהבי יש שלמעלה היש כו' משא"כ חיות העולמות שמבחינת אתוון זעירין נק' יש מאין שלמטה הוא יש ולמעלה נק' אין שאינו מושג אבל בחי' להנחיל אוהבי יש הנמשך ע"י כ"ב אותיות התורה זהו גלוי איך דכולא קמיה כלא חשיב ולמעלה היש כו'.

ה) **ובזה** יובן מ"ש פ' משפטים כ"ג כ' הנה אנכי שולח מלאך לפניך כו' ובפ' כי תשא ל"ג ב' ושלחתי לפניך מלאך, והנה בזהר ויחי דרל"ב א' ע"פ המלאך הגואל ת"ח כתיב הנה אנכי שולח מלאך, דא הוא מלאך דאיהו

בלק"ת . . בד"ה קמיפלגי : כב, ג.
ע"פ אני חומה : אוה"ת שה"ש כרך ב' ע' תשנח ואילך.

פרוקא דעלמא נטירו דבני נשא, ופי' הזח"מ דהיינו מ', וע"ד שפירש בזהר ר"פ וישלח דקס"ו א' ע"פ חונה מלאך ד' סביב ליריאיו דא שכינתא וע"ש בהרמ"ז כ' וז"ל מחלק בין מלאך למלאך לומר שיש מלאכים סתם ששרשם משם אלקים כי שם מלאך הוא מחיצוניות העולמות, אך מלאך ה' הוא בסוד השכינה כו' ומדייק חונה מלאך ד' שהשכינה מתלבשת במלאך מסויים והוא מיכאל כו' עכ"ל. גם בזהר פ' שלח דקס"ו א' משמע הנה אנכי שולח מלאך היינו השכינה וכן כתב בפשיטות באוה"ת פ' משפטים וז"ל פי' מלאך זהו המלאך הגואל כו' לא משרת כו' ועיין בזהר בלק דקפ"ז א' ע"פ המלאך הגואל כו' ונת' במ"א. ובגמרא בסנהדרין ספ"ד דל"ת ע"ב מבואר שזהו מט"ט ששמו כשם רבו דכתיב כי שמי בקרבו וכ' מהרש"א שם ומ"ש ששמו כשם רבו פרש"י בחומש מט"ט גימ' שדי עכ"ל וע' במד"ר פ' משפטים פל"ב הובא לעיל סעיף ג' משמע ג"כ כמ"ש בגמרא. וע' מזה בזהר ס"פ משפטים קכ"ה א', ובפ' תרומה קל"א א' ע"פ אמר שומר אתא בקר שומר דא מט"ט ובפ' הנ"ל קס"ד א' ע"פ אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר ה' ישמור צאתך ע"ש. ובפרדס ערך מלאך, מל' נק' מלאך בהיותה עושה שתי שליחות ע"י מט"ט או סנד"ל ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמייך בנעלים ורש"י פ' משפטים שם פי' מלאך זה הוא מט"ט ששמו כשם רבו גימ' שדי וכנ"ל בשם מהרש"א, והנה שם שדי נאמר לאברהם גבי מילה א"כ מט"ט גימ' שדי לכן גבוה הרבה משאר מלאכים ששרשם משם אלקים כמש"ל בשם הרמ"ז אבל שם שדי זהו ההשפעה מיסוד וארז"ל במד"ר פ' וירא פמ"ו בפירוש שם שדי אני הוא שאין העולם ומלואו כדי לאלהותי ובזח"ג ויקרא די"א וע"ב שהוא בחי' וצדיק יסוד עולם וא"כ הוא שר של ישר' שזכו למילה ועמ"ש ע"פ והי' שדי בצריך איוב כ"ב ע' מזה במד"ר פ' כי תשא ס"פ מם, ועכ"פ לפמש"כ מובן דמלאך זה זהו מט"ט כשהוא בבחי' לא ימיש מתוך האהל, וכמ"ש בענין ויהושע בן נון נער כו' כשהי' אצל משה, וכך עד"ז יובן למעלה בענין מט"ט ומשה לא רצה בו, אבל בימי יהושע נתגלה וירד כו' וע' בציוני פ' משפטים שעז"נ בתורה הנה אנכי שולח מלאך, ר"ל בימי יהושע נתקיים זה כו' והענין כי משה לא רצה במלאך מט"ט אף שהוא שליח והוא בבחי' אצילות כי מ"מ הוא נער דאצילות ומשה מקבל מז"א ת"ת עמודא דאמצעיתא, אבל ביהושע נאמר עתה באתי כי המלאך הוא שר צבא ה' מבחי' הפנים שמקבל משם הוי' זה גבוה מיהושע שהוא בבריאה כו', אך הנה בחורבן בהמ"ק נאמר ונתתי נערים, היינו מט"ט וסנדל כמו שהם בבחי' הב' כשנפסק מהם אור האצילות כ"א הם ו"ק דיצירה כו'.

קיצור וזהו ענין הנה אנכי שולח מלאך י"מ דהיינו השכינה ובגמרא פי' זהו מט"ט ששמו כשם רבו כי מט"ט גימטריא שדי, וא"כ גבוה ג"כ

המלאך הגואל כו' ונת' במ"א: ראה ד"ה זה — סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תפד ואילך. ביאוה"ז קמו, ג (משנת תקס"ה). סה"מ תקס"ז ע' רעא.

ע"פ מה יפו: ראה לקו"ת שה"ש מג, ג ואילך. אוה"ת שה"ש ע' תקעה ואילך.

משאר המלאכים ששרשם משם אלקים שהרי שם שדי נאמר גבי מילה, והערלה שרש יניקתה הוא מצירופים האחרונים דשם אלקים, א״כ שם שדי הוא גלוי עליון יותר, ושליחות מלאך זהו מט״ט כשהוא ע״ד נער לא ימיש, ומשה לא רצה בו, כי משה שרשו למעלה גם ממ״ש ביוסף והוא נער כו׳, אבל בימי יהושע בא וירד ועז״נ הנה אנכי שולח מלאך כו׳ ומ״ש ונתתי נערים שריהם זהו מט״ט וסנדל כשהם בבחי׳ הב׳ ולא ע״ד נער לא ימיש כו׳.

ו) ויש לבאר עוד מה שלא קבלו משה דהנה כתיב כי נער ישראל ואוהבהו בהושע רסי׳ י״א וע׳ מזה בזח״ב ויקהל דרט״ז סע״א שמע ישראל ישראל סבא בגין דאית זוטא דכתי׳ כי נער ישראל ואוהבהו, וכ״ה בפ׳ בא דמ״ג ע״א ואפ״ל ע״ד שכ׳ הפרדס ערך נער שלפעמים היסוד נק׳ נער וכן נו״ה, א״כ זהו ישראל זוטא ז״א כשהוא בבחי׳ יניקה וע״ד שמבואר בענין כרוב אחד מקצה מזה בת״א פ׳ תרומה וכן במק״מ שם פי׳ כי ז״א נק׳ ישראל זוטא לגבי ישראל סבא, וע׳ ביאור צאינה וראינה בלק״ת בשה״ש דרוש השני מענין ישראל סבא ומט״ט הנקרא נער ודאי שרש קבלתו מבחי׳ נער ישראל שהוא ז״א וכמ״ש בעמה״מ שער רישא דז״א פ״ך דקל״ב ע״א מתעורר מט״ט כו׳ כי שמו כשם רבו זעיר אנפין המקנן בו הנק׳ נער ישראל מטבורו ולמעלה עכ״ל. ולכן כשנש״י הם בגופים והם בבחי׳ כי נער ישראל הרי מט״ט מיותר לשומר וזהו הנני שולח מלאכי לפניך אבל משה שהיה בודאי בבחינת ומדריגת ישראל סבא כי בפרדס ערך ישראל פי׳ ישראל סבא הת״ת כשהוא מכריע בין חו״ב והיינו ע״ד הדעת וזהו בחי׳ משה, ועוד כי במשה נאמר ויהי בישורן מלך, וישורן גבוה מבחי׳ ישראל כמ״ש במ״א, אך ביהושע נאמר עתה באתי כו׳ כי ע״י מט״ט נמשך עכ״פ ההשפעה מבחי׳ ישראל זוטא שהוא ז״א דאצילות כנ״ל ומה גם בפרדס שם ערך ישראל כתב ובתיקונים פירשו במט״ט שנקרא ישראל זוטא כו׳ ע״ש. והיינו כי בחי׳ נער מט״ט מיוחד הוא לישראל בלבד לפי ששרשו מבחי׳ נער ישראל זוטא כנ״ל וע״כ בירידת ישראל יורד גם הוא עמהם ובעלייתם עולה גם הוא ולכן מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש״י בת״א בד״ה מזוזה מימין ובד״ה מה יפו פעמייך בנעלים, וע״כ לע״ל יתעלה גם הוא וע׳ בזהר וישב דקפ״א ע״ב ע״פ הנה ישכיל עבדי דקאי על עבדו מט״ט, המושל בכל אשר לו יעו״ש ובבה״ז שם ובמד״ר שמושל ביצרו היינו שמושל על דינין

בת״א פ׳ תרומה: **פא, ב.**
ביאור צאינה . . בלק״ת בשה״ש: **כו, ד ואילך.**
וישורן גבוה מבחי׳ ישראל כמ״ש במ״א: **ראה סה״מ תקס״ו ע׳ שעד ואילך. אוה״ת ברכה ע׳ א׳תתסא ואילך.**
בת״א בד״ה מזוזה מימין: **מב, ב.**
ובד״ה מה יפו: **לקו״ת שה״ש מג, ג.**
ובבה״ז שם: **כד, א.**

קשין מצד הרע דעה״ד והוא מושל עליהם להכניעם כו׳. ואפ״ל ע״ד הנזכר ביומא דס״ט ע״ב זהו גבורת גבורתו שכובש את יצרו דהיינו מדה״ד כמ״כ יש בחינה זו בעבדו זקן ביתו מט״ט שמושל ביצרו כו׳, ובזהר פ׳ שחג״ת דאצילות מאירים בו וגם ענין ואשביעך שבע נהורין עילאין ע״ד אור שבעת הימים כו׳ ע״ש בבה״ז הרי מובן שיתעלה מאד לע״ל וכח עליי׳ זו ע״י כי נער ישראל ועוד כי הוא חנוך וכמ״ש בזח״ג בלק קפ״ט ע״ב חנוך מט״ט אמר שלשה שריגים כו׳, וענין חנוך מט״ט י״ל חנוך הוא ענין חנוך לנער, שהחינוך בא ממקום גבוה כמ״ש סד״ה בכ״ה בכסלו וזהו שחנוך היה תופר מנעלים ונעל היינו מט״ט נרתק לשכינה כנ״ל א״כ חנוך שהי׳ תופר המנעלים ע״כ צ״ל שהוא מבחי׳ גבוה יותר וע׳ בת״א פ׳ שמות בד״ה מי שם פה לאדם גבי והנה שני נשמות משמטה הראשונה כו׳ והם חנוך ומשה ועמ״ש ע״פ חנוך לנער, בענין רצה והחליצנו כו׳ שבשבת הנעל מבחי׳ עליונה יותר גם שם נת׳ שי״ל חנוך לנער שחנוך ממשיך בהנער שיהי׳ ע״ד נער לא ימיש כו׳ וזהו שהיה תופר מנעלים תופר אותיות פורת בן פורת יוסף כו׳, וזהו ענין חנוכה חנוך ה׳ פי ה׳ קטנה רחל שנקרא ג״כ נערה המקבלת מבחי׳ נער ישראל כמ״ש בזהר וישב דקפ״ב ע״ב והיינו ע״ד תתחדש כנשר נעורייכי, ועיין בזהר פ׳ תצא דרע״ז א׳ ע״פ כי ימצא איש נערה בתולה אלין ישראל דכתיב כי נער ישראל וכו׳ ע״ש ובפי׳ הרמ״ז, ובחנוכה הוא בחי׳ חנוך לנער כו׳.

קיצור יש בחי׳ נער ישראל, ישראל זוטא, וישראל סבא, ומשה דעת בחי׳ יש״ס, לא רצה בנער מט״ט אבל ליהושע נשלח מלאך זה, שהוא בחי׳ ישראל זוטא, ובעליית נש״י עולה ג״כ עמהם, ולפעמים נק׳ עבדו המושל בכל אשר לו, ששליט ביצרו, לכן לע״ל הנה ישכיל עבדי, וזהו ענין חנוך לנער, ענין והחליצנו חנוך תופר מנעלים אותיות פורת יוסף וזהו ענין חנוכה חנוך ה׳.

ז) **והנה*** לכן ג״כ כאשר ישראל בירידה גם המלאכים הם בירידה וכמ״ש בגמרא פ״ב דחגיגה דף י״ג ע״ב כתוב אחד אומר שש כנפים שש

ז) והנה: על צד הגליון רשום בגוכי״ק (ואינו ברור להיכן שייך קטע זה): ולפמש״ל סעיף בג״ד דע״י המלאכים נמשך ההשפעה של חיות העולמות שמבחי׳ טוב ד׳ לכל, כי כן שרשם מחיצוניות חו״ב שהם אין ויש תרין ריעין לכן על ידם נמשך החיות המחדש בטובו כו׳ מאין ליש, אבל הנשמות שנקראו חתנים שהם ממשיכים הזווג בחי׳ חי כו׳.

סד״ה בכ״ה בכסלו: כט, סע״ד.
בת״א.. בד״ה מי שם: נא, ד.
ע״פ חנוך לנער: אוה״ת חנוכה שג, ב.

כנפים לאחד וכתוב אחד אומר וארבעה פנים לאחת וע״ש בתוספת ואע״ג שזה בחיות כו׳ ומשני לא קשיא כאן בזמן שבהמ״ק קיים כאן בזמן שאין בהמ״ק קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות וע׳ בבחיי פ׳ שלח רח״ג כ״פ ישעיה ה׳, ועו״ש בגמרא כתוב אחד אלף אלפים ישמשוני׳ כו׳ וכתוב אחד אומר היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בזמן שבהמ״ק קיים כו׳ ועמ״ש מזה בישעיה סי׳ ו׳ ע״פ שרפים עומדים ממעל לו ועמ״ש סד״ה מי מנה גבי ומספר את רובע ישראל שבזמן שישראל עושים רש״מ הוא בבחי׳ אשר לא יספר כו׳ ולכן כאשר נש״י יתעלו לע״ל אזי גם המלאכים יתעלו עמהם, וע״ז אנו אומרים קול מצהלות חתנים מחופתן ונערים ממשתה נגינתם, חתנים הם נש״י, כי ישראל עלו במחשבה, והמלאכים נמשכו מן הדבור, ע׳ בד״ה את שבתותי תשמרו ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה, וע׳ בפי׳ עבמ״ת בד״ה אם בחוקתי תלכו דרוש הראשון שהוא מבחי׳ אותיות החקיקה, וא״כ שרשם מחכמה, ומלאכים שרשן מבינה ע׳ בה״ז בלק ק״צ ע״ב, ולכן נק׳ הנשמות חתנים י״ל ע״ד חות דרגא, שירדו למטה בגוף וגם נמשכו מזיווג גופני כמו הטפה וגם ע״ד ביום חתונתו זה מ״ת וע׳ סד״ה ועשית בגדי קדש בענין שהתורה נק׳ מאורסה וכלה והנשמות נק׳ חתן ובמא״א חי״ת ס״ט חתן נק׳ הז״א בקבלת ג׳ מוחין עם לבושיהן ועמ״ש בד״ה שיר השירים בפי׳ חתנים ב׳ בחי׳ חתן. והנה יש א״פ וא״מ, וכן בחכמה יש א״פ וא״מ, אפ״ל המקיף דחכמה נקרא כתר תורה וע׳ מענין מקיפים דאבא בלק״ת סד״ה ושאבתם מים בששון דרוש השני פ״ג, שזהו ענין ההקפות דשמע״צ שמקיפים עם הס״ת כו׳ שהוא מקיפים דאבא, וע׳ עוד מזה בביאור ע״פ אלה מסעי השלישי המתחיל הנה גבי המסעות, ושם פ״ג ב׳ מקיפי אבא ל׳ מ׳, ובמ״א נתבאר שזהו סייג לחכמה שתיקה סייג היינו המקיף של החכמה וע׳ סד״ה שאו את ראש, בפ׳ במדבר דרוש הראשון גבי מבן עשרים והמקיף דחכמה זהו חופת חתנים וזהו כי על כל כבוד חופה, ובזהר תרומה קל״ז א׳ ע״פ והוא כחתן יוצא מחופתו מאן חופתו דא עדן ורזא דא ונהר יוצא מעדן, י״ל חתן העליון זהו יסוד אבא הנקרא ונהר יוצא, תמיד בלי הפסק וה״ס יובל שער החמשים המחבר חו״ב ע׳ זח״ב משפטים דפ״ג ע״א, מעדן היינו חופתו שהיא עצמיות אבא

כ״פ : = כלי פז.
בישעי׳ . . ע״פ שרפים : אוה״ת נ״ך ע׳ קנט ואילך.
סד״ה מי מנה : לקו״ת בלק סז, סע״ד ואילך.
בד״ה את שבתותי : לקו״ת בהר מא, ב ואילך.
ובד״ה כי כארץ : לקו״ת נצבים ג, ב ואילך.
בד״ה אם בחוקותי : לקו״ת מה, א ואילך.
בה״ז בלק ק״צ ע״ב : צח, ג ואילך.
סד״ה ועשית בגדי קדש : תו״א פב, ד.
בד״ה שיר השירים : לקו״ת א, ב.
בלק״ת סד״ה ושאבתם : סוכות פ, ג.
בביאור ע״פ אלה מסעי : צב, א.
סד״ה שאו . . בפ׳ במדבר : לקו״ת ב, א.

ומקיפים שלו. וגם מו״ס נקרא עדן עילאה בזח״ג האזינו דר״צ ע״א. וחתן הב׳ ז״א יוצא מחופתו אימא עילאה הוא בחי׳ בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ע׳ זהר ר״פ וארא דכ״ב ע״א. ולבאר הדברים י״ל עדמ״ש בלק״ת בשה״ש בהביאור ע״פ ששים המה מלכות, דרוש הראשון שבחי׳ הנשמות נמשכו מעצם החכמה דוקא שלמעלה מהארת השכל שבמח׳ ודבור, ומשם דוקא נמשך הכח המוליד להוליד בדומה לו לפי שבחכמה שורה אור א״ס, שמשם דוקא נמשך הכח כו׳ ופי׳ בדומה לו י״ל ע״ד אדם אדמה לעליון וכמארז״ל הצדיקים דומין לבוראן, וגם ארז״ל ע״כ כל הנקרא בשמי שהצדיקים יקראו הוי׳ כו׳ בפרק הספינה דע״ה ע״ב, וזהו מה שמו ומה שם בנו בני בכורי ישראל, פי׳ מה שמו היינו חכמה עילאה הנק׳ כח מה וזהו כי אתה אבינו דקאי על חכמה עלאה, משא״כ כתר הנק׳ הוא אינו שייך לומר אבינו אלא ע״ד הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, ומה שם בנו כו׳ וע׳ בעה״ק ח״ג פמ״ט בענין בנים אתם, ועצמיות חכמה עילאה זהו הנקרא עדן ג״ר דאבא, וזהו קול מצהלות מחופתן שיהי׳ גלוי בחי׳ עדן עצמיות אבא, משא״כ עכשיו אין הגלוי רק הארה, ואפ״ל הפירוש מצהלות חתנים מחופתן היינו שאז יומשכו לידות נשמות עליונות הרבה יותר ממה שהוא עכשיו וכמ״ש האריז״ל שעכשיו א״א להמשיך בהזווג רק מחיצוניות עתיק ולע״ל ימשיכו מהפנימית.

קיצור ענין חתנים נשמות שירדו בגוף חות דרגא, מבחי׳ חכמה עבמ״ח, וכמו התורה ביום חתונתו ע״ש הירידה חופה מקיף דאבא, על כל כבוד חופה גם ע״ד מה שמו חכמה עילאה שבה שורה אוא״ס, ומה שם בנו כי אתה אבינו דומין לבוראן, כל הנקרא בשמי, ובחי׳ ג״ר דאבא י״ל נק׳ חופה, בחי׳ עדן וכמש״ל ססעי׳ א׳ ההפרש בין חי ובין טוב, ולע״ל יומשך בבחי׳ חי מפנימיות עת״י וכמ״ש ואולי חי אני וימלא כבוד ה׳ כו׳.

ח) **עוי״ל** ענין חופה דהנה בענין ל״ב נתיבות יש נתיב אחד שנאמר בו נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה, וגם ישיש לשון שיבה וזקנה, כי איזהו זקן שקנה חכמה, אך ישיש שהוא ענין שיבה זהו ע״ד סבא דסבין כו׳ וא״כ פי׳ ישיש היינו שישיג ג״כ תעלומות חכמה כו׳. ועיין באיוב י״ב י״ב בישישים חכמה וע״ש במ״צ הטעם שהזקן הרבה נק׳ ישיש והוא מדברי הרד״ק במכלול ערך ישש ואפ״ל כי זקן שקנה חכמה, והיינו קנה חכמה קנה בינה גימ׳ יש, וזהו בחי׳ זקן אבל הישיש שנאמר בישישים חכמה, היינו עוד בחי׳ קנה חכמה קנה בינה לכן נק׳ ישיש ב״פ יש, ועד״ז נאמר כחתן יוצא מחופתו ישיש ר״ל שישיג ב״פ קנה חכמה קנה בינה, וזהו ענין נתיב הראשון דחכמה ושער החמשים דבינה שזהו ע״ד קנה חכמה קנה בינה, והנה על שער החמשים דבינה נאמר אראנו נפלאות ג׳ פלאות בהרמ״ז פ׳ תצא בדף רע״ו ע״ב

בלק״ת . . ע״פ ששים: לט, ד ואילך.

ואצ"ל על נתיב הראשון דחכמה, וע' מענין חופה במא"א חי"ת סמ"ז, ובפרדס ערך חופה פי' גג החופה כתר כתלי החופה חכמה פתח החופה בינה כו' וע' עוד מענין חופה בלק"ת פ' אחרי בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר דרוש השני, ובד"ה תורה ציוה ועמ"ש בפ' שמות בענין איה סופר ומשמע דגבוה מל"ת התלויים בי"ה ע"ד ערבים עלי ד"ס, גם אי"ה הוא ג"ר, וזהו באמרם אלי איה אלקיך וא"כ מה שלא שזפתו עין איה, הוא מקיפים דג"ר עמ"ש ע"פ כיריעות שלמה, ועמ"ש בענין מוחין דאבא, בד"ה מצה זו.

קיצור עוי"ל נתיב לא ידעו עיט כו' כי הטיפה נק' יקר הפך קרי, ונמשכה מן ל"א נתיבות וזהו ג"כ ענין יש אך נתיב הראשון זהו בחי' יש שכנגד כולם ב"פ יש גימ' תר"ך וזהו ענין החופה והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש פי' ישיש ב"פ יש, ענין איה סופר כיריעות שלמה, והיינו כמש"ל סעיף ז' דענין מצהלות חתנים מחופתן היינו שיומשכו הנשמות מבחי' עליונה יותר ממה שנמשכו עכשיו שעכשיו שורש המשכתן מבחי' ל"א נתיבות אבל לע"ל יאירו ויומשכו מכל ל"ב נתיבות.

והנה בזח"ג פ' אחרי דס"א סע"ב בשעתא דאזדווג עמה בזווגא שלים כדין האי עדן זווגא בההוא נתיב דלא אתיידע לא לעילא ולא לתתא כד"א נתיב לא ידעו עיט כו', ובע"ח שער הזיווגים פ"א פי' זווגא שלים נקרא כשבא ההמשכה מאבא לאימא, מבחי' חכמה דאבא וזווגא דלא שלים נקרא כשבא ההמשכה מהבינה דאבא.

והנה חכמה נק' אצילות ובינה בריאה כמ"ש בלק"ת בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש השני, ובשה"ש סד"ה ששים המה מלכות, דרוש הראשון, ההפרש בין ונהר יוצא כו' ובין ומעיין מבית ד' יצא, וא"כ עד"ז גם בחכמה עצמה, שיש בה ד' בחי' חו"ב תו"מ הן אבי"ע שבחכמה א"כ כשבא השפע מבינה שבחכמה זהו כענין בריאה שבחכמה ז"אצי' וכשבא מחכמה שבחכמה בא מאצילות שבחכמה ועד"ז יש לפרש ענין קול מצהלות חתנים מחופתן שאז יומשך בהן האור מהחכמה שבאבא הנק' זווגא שלים כו', ועיין בהרמ"ז פ' פקודי דף ר"ך, כתב ג"כ איך בשם ע"ב שהיא בחכמה יש ד' פעמים חי שהן ד' בחי' אבי"ע שבו, ואפ"ל ע"ד בחי' חי ובחי' חיי החיים כו'.

בלק"ת . . ע"פ כי ביום הזה: ראה שם כז, ד. כח, ד.
ובד"ה תורה ציוה: לקו"ת ברכה צד, ד ואילך. צו, א.
בפ' שמות בענין איה סופר: תו"א נג, ב ואילך.
ע"פ כיריעות שלמה: ראה לקו"ת שה"ש ז, ג ואילך.
בד"ה מצה זו: לקו"ת צו יא, ד ואילך.
בלק"ת בד"ה ושאבתם: סוכות פ, ב.
ובשה"ש סד"ה ששים: לט, א ואילך.

[קיצורים מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע]

ביאור על דרוש ונערים ממשתה תקס"ז ובו ח' פרקים עם קיצורים.

ענינים.

א. יהושע משרת אצל משה ולעצמו. שמואל והקרואי'.

ב. יוסף נער. יהושע נער. כרובים זו"נ דאצי'. שבע עשרה טוב. ח"י לחופה.

ג. מט"ט שר הפנים. מט"ט נק' נעל. מט"ט שר של ישראל.

ד. אותיות א) זעירין במל'. החיות דעולמות. ב) בינונים בז"א. ג) רברבין בבינה. ישנו רק בתו'.

ה. מט"ט שמו כשם רבו. מט"ט בגי' שדי. שדי נעלה מאלקים.

ו. מט"ט מקבל מישראל זוטא ז"א דיניקה. ישראל סבא ת"ת. מט"ט שומר גופי ישראל. משה במדרי' ישראל סבא דעת. מט"ט מושל בדינין קשין. חנוך ומשה משמיטה ראשונה. חנוכה חנוך ה'.

ז. עליית המלאכי' תלוי בנשמות. נשמות מעצם החכ'.

ח. חופה. ישיש ב"פ יש. נתיב לא ידעו עיט. חכ' אצי'. בינה בריאה.

בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בנ"י שנית כו' כי מולים היו כל העם היוצאים כו' עד ויאמר ה' אל יהושע

קיצורים : **נעתקו מצילום כי"ק (ראיה בהגסמן לעיל בהקיצורים להמאמר שלפני"ז).**

בעת ההיא : **נדפס מהכת"י : 114 קסו, ב. 752 קסג, א בכותרת : נאמרה יום א' דשבועות שחרית בשנת תרי"ב.**

מאמר זה נדפס ג"כ בתוך ד"ה תורת ה' תמימה באוה"ת שבועות ע' קט ואילך. והוא ד"ה זה (בעת ההיא) שבסידור שער המילה קמא, ד — בתוס' הגהות. וראה גם מאמר זה בשינויים והגהות אחרות באוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תשלח ואילך.

היום גלותי חרפת מצרים מעליכם, ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הזה. הנה מ״ש מול את בנ״י שנית משמע שכבר נימולו בראשונה וצוה לו למול פעם שנית, וזה פלא ועוד דזה סותר למ״ש וכל הילודים בדרך לא מלו כו׳. אך הענין הוא דבמצות מילה יש ב׳ דברים מילה ופריעה ומצות פריעה עדיין לא נתנה ליוצאי מצרים ומ״ש כי מולים היו כל העם היוצאים היינו רק מילה לבדה וגם הילודים במדבר לא שהיו ערלים לגמרי אלא שלא הי׳ בהם פריעה, ומל * ולא פרע כאלו לא מל, ע״כ אמר וכל הילודים במדבר בדרך כו׳ לא מלו וד״ל. אך א״כ קשה רישא לסיפא דברישא קאמר כי מולים היו כל העם היוצאים משמע דחשיב מילה גם בלא פריעה ובסיפא קאמר וכל הילודים בדרך לא מלו משמע דמילה בלא פריעה לא חשיבי מילה כלל. ועוד יש להבין בעיקר הענין הזה למה במצרים לא הי׳ רק מילה לבדה וליהושע נצטווה למולם שנית שהוא מצות פריעה והלא עיקר מצות מילה לאברהם נאמרה והוא מל ופרע כידוע (הג״ה עיין מזה ביבמות פ׳ הערל דע״א ע״ב ובתוס׳ בד״ה לא ניתנה ובד״ה מאי טעמא הראשון והשני * ובמדרש מפרש שיהושע מל אותן במצרים וכן בגלגל, וזהו שנית, ועיין בפירש״י ביהושע במקומו הביא ב׳ הפירושים עכ״ה) ועי״ל מ״ש היום גלותי חרפת מצרים מעליכם והלא מולים היו רק שלא הי׳ בהם פריעה ועוד למה אמר מעליכם דוקא דמשמע דביוצאי מצרים לא הי׳ עליהם חרפת מצרים הרי גם הם הי׳ נימולים בלא פריעה, ולמה עשה הפרש ביניהם לכאורה.

אך הנה כ״ז יובן בהקדים מ״ש שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון כו׳ עד וידום השמש והירח עמד, עד יקום גוי אויביו כו׳ ויש להבין מה ענין שידום השמש עד שיקום גוי אויביו דוקא וכי יתכן לומר שאם לא ידום השמש לא הי׳ גוי יקום אויביו מה ענין זה לזה לכאורה והלא לא מצינו בכל מקום שיהי׳ שייכות לניצות מלחמה בשמש וירח להעמידם כו׳. והנה להבין שורש ענין הערלה המכסה על הברית יש להקדים תחילה בשורש ענין בחי׳ ההשתלשלות מרוחני׳ לגשמי׳ כמו שאמרו שאין לך עשב שאין לו מזל כו׳ וכך כל הנמצאים של כל חלקי דצח״מ * מקבלים חיותם ממזלות הקבועים ברקיע, וכמו שארז״ל מזל מחכים מזל מעשיר כו׳ וכמ״ש בע״ח בסופו דגלגל הירח וגלגל השמש הם מגדלים כל הנמצאים שבחלקי דצ״ח, וכמ״ש ממגד

ומל . . לא מלו וד״ל: באוה״ת שם ליתא שורה זה. ובמקום זה איתא: וכמ״ש בילקוט ביהושע בתוך רמז ט״ו בשם פרקי ר״א וז״ל תניא ר׳ ישמעאל אומר וכי כותים שמעו קולו של הקב״ה בסיני ונתן להם התורה אלא ח״ו נימולין היו אלא שלא כתקנן והיו כורתין ולא היו פורעין וכל מי שמל ולא פרע כאילו לא מל לכך אמר הכתוב וכל העם הילודים במדבר בדרך לא מלו וכשבאו לא״י אמר הקב״ה ליהושע יהושע אי אתה יודע שאין ישראל נימולין כדרכן וכתיקונן חזור ומל את בנ״י פעם שנית עכ״ל.

והשני: באוה״ת שם ליתא.

דצח״מ: באוה״ת שם: דצ״ח.

תבואות שמש וממגד גרש ירחים הרי התבואות גדילות מחום השמש, וכמה מיני זרעים שגדילים מן הירח וכמו שאמרו שהירקות גדילים מן הירח לפי שהקרירות מן הירח, ודברים שגידולן מן הקרירות כירקות וכה"ג גדילים מן זריחת הירח, ודברים שגידולן מן החום גדילים מחום זריחת השמש וכיוצא בזה רוב גידול חלקי דצ"ח ע"י כחות רוחנים שנמשכים שורש פעולתן בגשם מן השמש והירח והמזלות, ולזאת הי' כל עיקר ע"ז בדורות הקדמונים לשמש ולירח ולכוכבים ולמזלות וכל צבא השמים, וכידוע בענין ע"ז דבעל ואשירה בימי אחאב שהן השמש והירח כי השמש הוא בחי' דכר והירח היא בחי' נוקבא והיא הנק' אשרה כו' * לפי שדורות הראשונים הי' משיגים בתוקף כח פעולות ההשפעה לכל חלקי העולם שהיא ע"י השמש והירח וכומ"ז ע"כ הי' עובדים להם וכמ"ש אשר חלק ה' אותם לכל העמים כו' (הג"ה אך באמת אינם רק כגרזן ביד החוצב בו כמו שהגרזן אינו יודע מה שחוצב רק האדם חוצב בו ועל ידו כן השמש והירח והכוכבים פועלים ע"ד החימום והקרור והרטיבה והיובש מבלי שנתייחס להם חכ' רק עבודה, כאשר האיש והאשה המזריעים הולד בהתחברותם אין יודעים מאומה איך יהי' נוצר הוולד אלא הפועל הוא הקדב"ה וכמ"ש כ"ז בכוזרי מאמר ראשון סי' ע"ז ויעו"ש שההשפעה זו מהקב"ה נק' בשם טבע לפי שבאה השמים והארץ במנהג אחד, וע' מזה בשו"ת חכם צבי סי' י"ת עכ"ה) וזהו בהנחל עליון גוים כו' כי חלק הוי' עמו.

קיצור. ענין מול את בנ"י שנית, עיין ברש"י, ענין שמש בגבעון דום, כי ממגד תבואות והם רק כלים.

ב) **והנה** ידוע דהשמש בהילוכה הוא סובב והולך וסיבובו הוא ענין השתחואה בבחי' ביטול גדול כי הנה ידוע בספרי התכונה בגודל גוף השמש שרחבו י"א אלפים פרסאות כו', ובסיבוב אחד הולך כמה רבבות אלפים פרסאות עד אשר ערך מהלך ת"ק שנה סובב בכ"ד שעות היום כו', ולא ידעו טעם סיבובו במהירות עצומה כ"כ כ"א שזהו בחי' השתחוואה שלו בביטול גדול ונורא, כי הלא ידוע שיש לשמש חומר וצורה גוף ונפש וגופו סובב בהשתחואה גשמי' לפי שנפשו הרוחני' משתחוה בהשתחואה רוחני' ע"ד השתחואות האדם בראש הגשמי' מפני השתחואה רוחני' שבשכלו ובנפשו כו' (ועמ"ש מזה בד"ה הנותן לשכוי בינה) והנה השתחואה זו גורמת בחי' המשכה והשפעה מלמעלה למטה והן הן כל ההמשכות שפע גשמי' שבחלקי דצ"ח שנמשכו מן השמש בשעת סיבובה דוקא ואעפ"י שההשתחואה הזאת היא בחי' ביטול העבד לגבי אדוניו ואידי דטריד למבלע לא פליט כידוע מ"מ אדרבא

כו' : באוה"ת שם ניתוסף : ועיין מזה בזהר פ' בראשית דמ"ט ע"א לפי.

בד"ה הנותן לשכוי בינה : סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שצד ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם).

היא הגורמת ההשפעה למטה דוקא. ויובן זה ע"ד בחי' השתחואה שבח"י ברכות ש"ע כידוע בענין הכורע כורע בברוך וזוקף בשם שאעפ"י שכריעה זו היא בחי' ביטול עצמותו לגמרי מ"מ ממנה וע"י דוקא נמשך שפע למטה שהרי הכריעה היתה בברוך דוקא. וידוע שברוך הוא בחי' המשכה ושפע מלמעלמ"ט. ולכן גזרו אומר שהכריעה תהי' בברוך דוקא והזקיפה מלמטה למעלה בשם לפי שע"י הכריעה דוקא נמשך השפע הנק' ברוך והטעם הוא לפי שבכריעה כופף ומרכין ראשו למטה מטה. וא"כ גם שזהו בחי' ביטול לגבי העליון ממנו אבל ה"ז בחי' המשכה ושפע ממוחין שבראשו למטה לגבי התחתון הימנה וע"כ כל השתחואה שבח"י ברכות הן בחי' המשכות למטה דוקא וכמ"ש במ"א שהן ממש כדוגמת בחי' השתחואה וכריעה שבאדם העליון שעל הכסא כשכורע בברוך כמו שאמר מנין שהקב"ה מתפלל כו' שהן עיקר ומקור הברכות וההמשכות מאצי' לבי"ע כו' (ועמ"ש מזה בתו"א פ' וישב סד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים גבי והנה השמש והירח משתחוים לי ובד"ה יביאו לבוש מלכות גבי וסוס אשר רכב עליו המלך בענין ח"י ברכאן דצלותא) (ד' מו"ח ז"ל ומש"א אידי דטריד למבלע לא פליט כלל למטה זהו בחצי העליון שבעלול שדבוק בעילתו למבלע כו'. והוא בחי' הנפש שבו אבל חצי התחתון שבו אדרבה נמשך למטה למקבל הימנו מאותו הכח שמקבל הוא מעליון הימנו וכמו הלבנה שחצי השני' מאיר לארץ ולדרים וחצי שכלפי השמש חשוך וכמ"ש במ"א. וכך היא ההשפעה מן ההשתחואה גשמי' דוקא ולא מן הרוחני' והוא כמו הכריעה שבח"י חוליות גשמי' ולא מבחי' הרוחני' שלהם כו' דהיינו מבחי' הכלים שלהם ולא מבחי' האורות ואף שהאור היפוך הכלי מ"מ הוא הנותן כח לירידת השפע מבחי' הכלי אשר ע"כ השמש בסיבובו דוקא משפיע לפי שנפשו אומרת שירה בבחי' ביטול גדול טריד למבלע כו' כמבואר דב"ז במ"א וד"ל עכ"ד) וכך יובן בהשתחוואות השמש שע"י השתחואה זו דוקא נמשך כל מיני שפע חיות לדצ"ח כי בשעת השתחואה זו מקבל חיות לעצמו בבחי' ביטול גדול וטריד למבלע כו' והוא ענין השירה שאומר נפש גלגל השמש בצאתו וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים ובין השתחואה זו שלהם אומר שירה בקול רינה גדולה כמ"ש ברן יחד כוכבי בוקר כו' ובשעת השתחואה בשיר נמשך אז שפע למקבלים כדוגמת השתחואה בח"י ברכות בשמו"ע.

קיצור. וזהו"ע סיבוב השמש במהירות שהוא השתחואה שלו והשתחואה זו גורם ג"כ ההמשכה של השמש להשפיע למטה ובהשמש יש חומר וצורה.

בתו"א . . מאלמים אלומים: **כח, ג.**

ובד"ה יביאו לבוש: **צא, א.**

ד' מו"ח ז"ל: **קאי על הקטע דלהלן: ומה שאמרו אידי. (סידור שם קמב, סע"ב).**

ג) **וזהו״ע** טעות דורות הראשונים בעבודתם לשמש ולירח ולכל צבא השמים כמו דורו של אחאב וכה״ג לפי שראו שכל בחי׳ שפע למטה בגשמי׳ נמשך ע״י צבא השמים הגם שידעו היטיב שמשתחוים תמיד ועי״ז דוקא נמשך להם כח זה להשפיע וכמ״ש וכל צבא השמים לך משתחוים וכנ״ל בהשתחואת השמש מ״מ מפני שחשקו בהמשכת גשמיות דוקא עבדו להם גם שידעו שמקבלים מאור אלקי המאיר בנפשם וצורתם בבחי׳ ביטול גדול כנ״ל, ולכך הוכיחם אותי עזבו מקור כו׳ (וע׳ בהרמב״ם ספ״ב מהל׳ עכומ״ז), ואמנם עדיין אין זה מובן איך עשו את הטפל עיקר מאחר שידעו היטיב שכל צבא השמים אינם רק כמו הגרזן ביד החוצב כו׳, אך הענין הוא שזהו כמו שעכו״ם עכשיו קרו לי׳ אלקא דאלקיא כו׳ ואעפ״כ משתחוים ועובדים לכל צבא השמים כו׳ ולפי שאומרים עזב ה׳ את הארץ ביד השרים העליונים כו׳ לפי שאור אלקי מסתתר ומתצמצם בתכלית ההסתר בהארתו בצבא השמים והוא ענין שם אלקים המצמצם וכמ״ש מלך אלקים על גוים, כידוע ומגודל ההסתר יכול להיות קצת בחי׳ יש ונפרד בחיצונית הכלים שלהם והוא זה שנראין צבא השמים לבחי׳ יש ודבר בפ״ע כאלו כוחם עצמיות הוא שהרי לא נגלה לעיני בשר בחי׳ ביטול נפשם וצורתם כלל כו׳ אשר ע״כ יצא טעות באנשים לעבוד להומר השמש והירח כו׳ (וכמ״ש במ״א שאם הי׳ הביטול גדול גם בחומרם לא הי׳ עובדים להם וכמשל העבד שעומד בביטול גדול לפני אדונו שא״א שיקבל השתחואות אדם בעת עמדו כו׳ וד״ל, מו״ח ז״ל) (הג״ה ואפ״ל שורש בחי׳ הסתר זה נמשך מבחי׳ שמש ומגן הוי׳ אלקים, וזהו לשמש שם אוהל בהם נרתק ונמשך משם אלקים המסתיר להיות נראה העולם ליש ונפרד, ועמ״ש בתו״א פ׳ תצוה בד״ה ואתה תצוה בפי׳ מחוץ לפרוכת, ובפ׳ לך בד״ה והבדילה הפרוכת. והנה בשל״ה גבי שבועות דקצ״ז ע״ב בד״ה ובענין הקשה על מארז״ל פני משה כפני חמה מאי מעליותא הלא תפוח עקבו של אדה״ר מכהה גלגל חמה, וע׳ מזה בעה״ק ח״ג ספ״ה ותירץ דע כי יש חילוק בין גלגל חמה לחמה עצמה ופני משה כפני חמה רומז על שרשה למעלה שהוא סוד תפארת כו׳ עכ״ל *, ואפ״ל כי גלגל חמה זהו סוד מט״ט שנק׳ גלגל ע׳ בהרמ״ז ר״פ משפטים שכ׳ ועוד הגלגל המתגלגל הוא מט״ט דכליל ו׳ סטרי׳ עכ״ל *,

---

בתו״א . . בד״ה ואתה תצוה : **פא, ד.**

בד״ה והבדילה הפרוכת : **יב, ג ואילך.**

תפארת כו׳ עכ״ל : **באוה״ת שבועות שם ניתוסף : וביאר שם השל״ה שמה שעכומ״ז מונין לחמה זהו בבחי׳ חמה בסיבובה דהיינו ענין גלגל חמה ומעלת ישראל זהו בבחי׳ חמה בעמידתה ולכן אמר יהושע שמש בגבעון דום כו׳ עכ״ד.**

סטרי׳ עכ״ל . . ואפי׳ גלגל חמה : **באוה״ת שם : סטרי׳ עכ״ל, וכן משמע בלק״ת מהאריז״ל בישעי׳ ע״פ והי׳ אור הלבנה כאור החמה שפי׳ דבחי׳ שכינה מקננא באופן שהוא בעולם העשי׳ נק׳ אור הלבנה וז״א המקנן ביצי׳ נק׳ אור החמה ויצירה זהו מט״ט וה״ע ששת ימי החול כמ״ש בזהר פ׳ אמור דצ״ד ע״ב וע׳ פרד״ס שער אבי״ע דבינה מקננא בכורסייא ות״ת במט״ט נמצא ת״ת דאצי׳ שהוא שמש הוי׳ מקנן ומתלבש**

ואפ״ל שע״ז אמרו הכל הי׳ מן העפר ואפי׳ גלגל חמה וא״כ החמה עצמה שרשה משם הוי׳ כמ״ש שמש ומגן הוי׳ אלקים והגלגל שבו קבוע החמה הוא שרשו משם אלקים, ולכן מצד זה הגלגל והנרתק נמשך ההסתר שיהי׳ היש ודבר נפרד* ובמא״א גימ״ל ט״ז פי׳ גלגל חמה הוא בז״א י״ל לפ״ז דהחמה עצמו הוא יסוד אבא כמ״ש הרמ״ז ר״פ בהעלותך דשמש הוא יסוד אבא. **קיצור.** מזה יובן ענין טעות אחאב העובדים לשמש ושרש הטעות מחמת הנרתק של השמש המסתיר ששרשו משם אלקים ואפ״ל גלגל חמה זהו מט״ט לכן תפוח עקבו של אדה״ר מכהה גלגל חמה* עכ״ה).

ד) **ובכ״ז** יובן מ״ש הודו לאלקי האלקים כל״ח (תילים קל״ו ב׳, ועיין מזה בירושלמי פ״ה דפסחים ופ״ג דתענית של״ה קנ״א ב׳ שח״ב בחיי קמ״א ד׳) כי הנה אלקים לשון רבים כמ״ש אשר נגלו אליו האלקים כו׳, ושרש ענין אלקים לשון כח ומקור המחי׳ ומשפיע כמו יש לאל ידי כו׳ אילי הארץ ואלקים י״ל ל׳ רבים היינו ענין רבוי כחות אלקים המשפיעים ומהוים כו׳ וזה פלא לכאורה שהרי הוא ית׳ אחד פשוט בתכלית הפשיטות ואיך יסתעף הריבוי מן האחדות הפשוט שזהו מן הנמנע כמ״ש בספרי הפילסופים הראשונים, אך הענין הוא שזהו מ״ש בכמה מקומות כי ה׳ הוא האלקים להורות על בחי׳ הריבוי דשם אלקים שאינו נפרד כלל וכלל מבחי׳ האח״פ דשם הוי׳, אלא אדרבה בחי׳ אחדות דהוי׳ הוא העושה לבחי׳ הריבוי דשם אלקים וכולא חד ממש ואף לאחר שנעשה בחי׳ הריבוי ע״י שם אלקים ה״ז בבחי׳ היחוד האמיתי דשם הוי׳ ממש כמו שאין כאן בחי׳ פירוד וריבוי כלל כו׳ (ועיין מזה בתו״א ר״פ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ אני הוי׳ וארא אל אברהם) ולהבין זה יש להקדים מ״ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וידוע דאלה ל׳ רבים שהוא בחי׳ התחלקות השפע לחלקים רבים ומי אלה אותיות אלקים וז״ש פלג אלקים כו׳ שנפלג מי מאלה וע״כ אלקים ל׳ רבים והוא בחי׳ פלג ה״ג המחלקות ומפרידות לצמצם אור השפע לחלקים רבים

במט״ט ו״ק דיצירה לכן הוא הגלגל והנרתק בחי׳ שמש ובמא״א אות שין סעי׳ ס״ד כתב שמש ת״ת דבריאה ואפ״ל שע״ז אמרו במדרש בקהלת ובזוהר ח״א פ׳ וישלח דק״ע ע״א פ׳ צו ל״ד ב׳ פ׳ נשא קכ״ה הכל הי׳ מן העפר ואפי׳ גלגל חמה והפי׳ גלגל חמה מט״ט הי׳ מן העפר מל׳ דאצי׳ וגם הרי חנוך הוא מט״ט וחנוך הי׳ מן העפר ממש וע׳ במא״א ע׳ כד ובי״נ שם ובאות חית סעי׳ מ״ב כתב חמה ת״ת דיצי׳ וע׳ בזהר ויחי דף לו סע״ב. וא״כ.

נפרד: באוה״ת שם ניתוסף: וכן ע״ד עה״ד טו״ר זהו מט״ט וק״נ כמובן ממ״ש במא״א אות עיין סעי׳ י״ז ובפרדס ערך עץ וע״כ דוקא ע״י סיבוב החמה מקבלים עכומ״ז מבחי׳ גלגל חמה המסבב שאז נמשך בבחי׳ עה״ד המעורב טו״ר ק״נ משא״כ מצד בחי׳ החמה בעמידה.

חמה: באוה״ת שם ניתוסף: וע׳ במק״מ פ׳ ויצא דקנ״ו שהאריך בענין הדודים שהם מט״ט וסנדל זו״נ דבריאה והם דכר ונוק׳ וזהו כענין חמה ולבנה כו׳.

בתו״א . . וארא: נג, א ואילך.

כי עצם השפע בלתי מתחלק לחלקים נפרדים להיותו בחי' חסד פשוט, אך עצם בחי' הגבורות מתחלק בריבוי כלים מכלים שונים (כמ"ש מזה בד"ה אדני שפתי תפתח גבי דרושי ר"ה) ויובן דבר זה עד"מ חביות המלאה ביותר שעושין צינורות שיומשך ויושפע דרך הצינורות לכלים רבים מאד, וכל צינור מצומצם כפי מדתו לבד ע"כ ממילא יחולק השפע לריבוי כלים קטנים ביותר, אבל אם לא הצינורות לא הי' מתחלק השפעת המים מהחביות עצמה לכלים קטנים אלא הי' שוטף בב"א כו', ונמצא כל ההתחלקות שבצינורות וכלים אינן רק התחלקות המים מצד עצמו וא"א להם להתחלק רק כפי עצם מהותן אם רב או מעט ואם אין להם סוף בעצמם כמו מי התהום גם בחי' התחלקות בצינורות וכלי' כמו גידי הארץ שבהם נובעים מי התהום כידוע דארעא חלחולי מחלחלא, גם להם אין סוף להתחלקותן בריבוי כלים לאין שיעור מפני שעצם השפע בלתי מוגבל כו', והנמשל מכ"ז יובן למעלה במ"ש כי הוי' הוא האלקים דאלקים הוא בחי' ה"ג המצמצמות ומחלקות אור שפע החסדים עליונים דשם הוי' כידוע דשם הוי' דאצי' הי' הוה ויהי' שהוא כולל כל המשכה ושפע האלקים בלתי מוגבל ומתחלק כלל כי הרי הוא הארת אור השפע מאוא"ס הבלתי מוגבל בעצם אין לו תחילה כו', ולא הי' מציאות שפע מיוחדת נמשכת בבחי' גבול וצמצום כמו המלאכים דבי"ע מהלך ת"ק שנה כו', אך ע"י בחי' שם אלקים יתצמצם אור זה ובא לחלקים מצומצמים מאד מאד כמשל צמצום המים דרך הצינורות כנ"ל והן הן האותי' והצרופים דשם אלקים שהן כמו הצינורות שמתצמצם להם אור חסד העליון ונקראו צינורי השפע ובאים לידי צמצום גמור לריבוי כלים מכלים שונים שהן הצרופים רבים דשם אלקים שיש ק"ך צרופים דשם אלקים וכמ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים המליך אות ה"א כו' מכאן ואילך צא וחשוב עד לאין קץ ושיעור כו' לפי שאין שיעור לריבוי התחלקות השפע האלקית ע"י שם אלקים בריבוי כלים לאין קץ כו' מפני שאור השפע האלקי' שבאצי' שהוא הארת אא"ס הוא בלתי בע"ג בעצם וכמשל מי התהום שמתחלק לאין שיעור כנ"ל, (כמ"ש במ"א בענין גדול אדונינו ורב כח וכענין המאמר לגדודיו אין מספר כו') אבל עכ"פ מובן שהריבוי צירופים דשם אלקים אינו נפרד כלל מבחי' האחדות דא"ס שבשם הוי' פי' הי' הוה כו' כמו שא"א לומר שצמצום הצינורות הן דבר בפ"ע אלא שהן רק כלי לעבור כנ"ל, אבל עיקר התחלקות וצמצומים בריבוי חלקים כ"כ אינו רק מצד צמצום שפע הילוך המים עצמם שמתצמצמין בצינורות כנ"ל, וכמו"כ יובן למעלה שהריבוי התחלקות השפע בצירופים דאלקים הכל הוא משם הוי' עצמו שנתצמצם בשם אלקים ושם אלקים המצמצם אינו אלא בחי' כלי שע"י מתצמצם כו', ונמצא בחי' האחדות הוא העושה את הריבוי וכולא חד, וגם לאחר הצמצום והריבוי ה"ז עומד בבחי' היחוד דשם הוי' מאחר דמה שאין שיעור להריבוי הרי הוא בא רק מבחי' של א"ס דבשם הוי' דוקא כמובן מכל הנ"ל.

בד"ה אדני שפתי: סידור רלו, ג ואילך.

קיצור. וזהו ענין הוי' הוא האלקים, אלקים ל' רבים צינורות שבהם נמשך השפע משם הוי' ושמבחי' אחדות נמשך ריבוי ההתחלקות. (הג"ה* ועיין מענין צינורות בזהר הרקיע דכ"ט ע"א ב' ובפרדס שער הצינורות ובבה"ז פ' וישלח ע"פ המאמר שם ע"פ כי ישרים דרכי ה' וזהו קרוב למ"ש במ"א בענין ע"ב גשרים להיות התחלקות החסד והמים כו', ועמ"ש מענין התחלקות ע"י השערות בד"ה והי' לכם לציצית, ומענין גבורות גשמים שיורדים בגבורה ובסידור שער התפילין ע"פ מאמר הזהר ואתחנן דרס"ב ב' בענין התחלקות הדעת לשני מוחין חו"ג זהו ע"י מו"ס דוקא וכמו שחקים שהן נו"ה שטוחנין מן לצדיקים לחלק השפע, הנה שרש נה"י נמשכים מהכתר, וכמ"ש בביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה שהוא ע"ד המגביהי כו' המשפילי כו' ועמ"ש בד"ה ויקהל משה בענין שהדעת מתחלק לאלף אלפים אכסדרין עכ"ה).

ה) **וזהו** הודו לאלקי האלקים כל"ח, וי"ל איך אמר כי לעולם חסדו מאחר שאלקים הוא בחי' צמצום כידוע, אך הענין הוא כנ"ל דה' הוא האלקים שבחי' הצמצום דשם אלקים הוא הנעשה דוקא מבחי' שם הוי', והוא הנק' אלקי האלקים מקור הצמצום הראשון דש' אלקים כי שם הוי' עצמו הוא בחי' אור החסד עצמו פשוט בלתי מוגבל ומתחלק כלל רק בחי' הגבורה שבחסד זה הוא המקור להתחלקות בצינורות דשם אלקים וזהו רק מצד בחי' הטוב להיטיב למקבלים שא"א שיומשך להם רק בבחי' צמצום כידוע, ע"כ זהו עיקר החסד וז"ש כי לעולם חסדו שע"י אלקי אלקים דוקא בא אור חסדו הפשוט לעולם הגבול, וע"ז הוסד כל עיקר כ"ו כל"ח שהם צמצומי אורות החסדים העליונים דשם הוי' גימט' כ"ו שבוקעים ומאירי' בשם אלקים כדי להיות לעולם חסדו (הג"ה ואפ"ל ע"ד ב' פעמים הוי' הוא האלקים שנת' בביאור שובה ישראל ובחי' הב' שהוי' לגבי עצמות אוא"ס כאלקים יחשב זהו אלקי האלקים ומשם התחלקות ריבוי השערות כו' ולכן נק' מזמור זה הלל הגדול בירושלמי פ"ה דפסחים מטעם הנ"ל שכדי שיהי' ריבוי ההתחלקות נמשך ממקום עליון יותר וכמ"ש ג"כ בד"ה ששים המה מלכות הראשון שזהו ענין במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כו', וזהו פי' הלל הגדול גם ע"ד שנת' במ"א

(הג"ה: באוה"ת שם באה הגהה זו בסיום הסעי', לפני הקיצור.

ובבה"ז פ' וישלח: יט, ב ואילך.

בד"ה והי' לכם לציצית: לקו"ת שלח מה, א.

ובסידור שער התפילין: ז, א ואילך.

בביאור ע"פ חגרה: סה"מ תקס"ג ח"א ע' לא ואילך. (שם הנחת הר"מ בן כ"ק אדה"ז. ובכת"י נמצא מאמר זה הנחת כ"ק אדהאמ"צ (477 סג, א. ומתחיל: חגרה בעוז) וכן מאמר זה עם הגהות כ"ק אדהצ"צ (270 ב, א)).

בד"ה ויקהל משה: אוה"ת ויקהל ע' ב'קיח ואילך. וראה גם סה"מ תקס"ז ע' פ ואילך. אוה"ת ויקהל ע' ב'קח ואילך.

בביאור שובה ישראל: לקו"ת ש"ש סה, ד.

בד"ה ששים המה מלכות הראשון: אוצ"ל: השני. לקו"ת שה"ש מ, ד,

שבהתהוות הנבראי׳ דבי״ע ניכר גדולת הבורא ית׳ יותר מבהתהוות ע״ס דאצי׳ שהאצי׳ הוא רק ע״ד גילוי ההעלם מלשון ויאצל מן הרוח כו׳, והבריאה הוא יש מאין וזה פלא יותר כו׳, ועד״ז ענין ההתחלקות לריבוי נבראים משונים שנבראו מהאחדות פשוט בזה ניכר הכח הכל יכול ביתר שאת, והנה ענין היותו ית׳ נק׳ אלקי האלקי׳ מבואר בתורה ס״פ עקב יו״ד י״ז כי ה׳ אלקיכם הוא אלקי האלקי׳ וע׳ מזה בזח״ג ס״פ עקב דף רע״ד א׳ נראה מפרש דהאלקי׳ הם ד׳ חיות המרכבה שהם בחי׳ רכב אלקי׳ ריבותיים אלפי שנאן, וז״א דאצי׳ נק׳ אלקי האלקי׳ והיינו האל הגדול הגבור והנורא ששמות אלו רומזים להתלבשות אוא״ס בחגת״מ דאצי׳ וע׳ זהר פקודי דרס״א א׳ מענין האל הגדול הגבור והנורא ועיין רבות פ׳ בשלח ס״פ ס״ג * בענין כי גאה גאה ג״כ שמתגאה על חיות המרכבה וכמ״ש בא״ב דאל אדון על כל המעשים המתגאה על חיות הקודש כו׳, והנה בגמרא ספ״ד דמגילה דל״א א׳ אמרו ע״פ זה א״ר יוחנן כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב״ה שם אתה מוצא ענותנותו שנאמר כי ה׳ אלקיכם הוא אלקי האלקים וכתיב בתרי׳ עושה משפט יתום כו׳ ופי׳ בעה״ק ח״ג פי״ב וז״ל ידוע מגדר ענוה שהוא כניעה ושפלות נמשך בבעלי׳ להכיר חסרונם ושפל מדריגתם והודאת כבוד ושררה ועילוי מעלה לזולתם עליהם וא״כ איך יתארו השלמים להגבוה על כל גבוה ואדון על כל המעשים בתואר הענוה והכונה להם ע״ה בזה לעקור ולהרוס את דעת הכופרים והם כת הפילסופים והנמשכים אחריהם האומרים כי אין לו ית׳ באלה הנמצאות שום ידיעה והשגחה לרוממותו ושפלותם כי זה חיסרון בחיקו לא שלמות ובאו במדרשם זה לייסד ולחזק שרש השגחה הפרטי׳ להיותה העמוד הנכון שכל האמונה תלוי׳ עליו כו׳ עכ״ל, והיינו שאדרבה משלימות גבורתו אשר קמי׳ הרוחני׳ והגשמי׳ שוין לכן משגיח למטה כמו למעלה ועמ״ש מזה באריכות בד״ה ששים המה מלכות הנ״ל, ומזה יובן פי׳ וענין אלקי האלקים שדוקא מאחדותו הפשוטה נמשך ג״כ הכח על הריבוי התחלקות הנבראים כנ״ל וכמו ההשגחה בריבוי האישי׳ בכל או״א כו׳ שזהו ענין במקום שאתה מוצא גבורתו שם אתה מוצא ענותנותו כו׳).

קיצור. ולכן שם הוי׳ נק׳ אלקי האלקים, וענין שע״ז ארז״ל במקום שאתה מוצא גבורתו כו׳ ענותנותו, והענוה היא ההשגחה בשפלים וזהו כל״ח, וענין שבזהר פי׳ אלקי האלקים ע״ד המתגאה על חיות הקודש ועמ״ש סד״ה כי כארץ תוציא צמחה בענין הוי׳ בניקוד אלקי׳.

ו) **ועם** כל הנ״ל יובן ענין ל״ב ויאמר אלקי׳ שהם ל״ב נ״ח כידוע (הג״ה ועיין בפרדס ערך כבוד וערך לב ובשער הנתיבות פכ״ג וענין ל״ב

בתורה ס״פ עקב: ראה אוה״ת עקב ע׳ תקצד ואילך. תקצח ואילך.
ס״ג: באוה״ת שבועות הנ״ל: כ״ו. וצ״ל: כ״ג.
סד״ה כי כארץ: לקו״ת נצבים נג, ב ואילך.

נתיבות הם ע״ס וכ״ב אותיות ועמ״ש מזה בדרוש ועשו להם ציצית בענין ל״ב חוטי הציצית עכ״ה), כי הנה אמרו דבראשית נמי מאמר הוא (הג״ה עמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו ספ״ב ובד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ספ״א ובד״ה כי תצא דרוש הראשון ספ״ג ובד״ה האזינו השמים ואדברה דרוש הראשון ספ״ג עכ״ה) והוא מאמר אחד הכולל עשר״מ ונתחלקים ליו״ד כו׳ ופרטי התחלקות הוא לל״ב נתיבות כו׳ וביאור דבר זה ידוע דבראשית הוא בחי׳ החכ׳ שנק׳ ראשית שכולל כל התהוות הבריאה אח״כ בפרטי׳ וכל פרטי המאמרות אינו רק כמו פרט היוצא מן הכלל וכמשל צירופי אותי׳ הדיבור שנמשכים מן השכל שבמוח וכן בדבר ה׳ שמים כו׳ וה״ג מנצפ״ך המפרידים הקול הן המה בחי׳ ה״ג דשם אלקי׳ כידוע, וזהו בראשית ברא אלקי׳ כו׳ מה שהאלקי׳ בחי׳ צמצום והתחלקות שבדיבור ברא את הכל היינו ע״י בראשית בחכ׳ משום דאבא יסד ברתא כידוע וזהו מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכ׳ עשית ובחכ׳ שבמוח בטל כל פרטי האותי׳ שבדיבור וממנו דוקא בא ההתחלקות וכללות ההתחלקות שמתחלק מן החכ׳ הן ל״ב נתיבות לפי שיש ד׳ מוחין חו״ב והדעת מתחלק לב׳ מוחין חו״ג וכל א׳ מתחלק לשמונה וכמ״ש מזה בדרוש אבנט של כה״ג שהי׳ ארכו ל״ב אמה כמ״ש בהרמב״ם הלכות כלי המקדש, וידוע שכל התחלקות הוא ע״י שם אלקים כנ״ל וגם שעיקר החכ׳ הוא בשם הוי׳ דוקא כמ״ש הוי׳ בחכ׳ כנ״ל והיינו היו״ד דשם הוי׳ כנ״ל כידוע מ״מ התחלקות נתיבות מצומצמות כדוגמת הצינורות הנ״ל הוא ע״י בחי׳ שם אלקים שבהוי׳ דחכ׳ והן ל״ב ויאמר אלקים שמתחלק כ״א לדבר התהוות בריאה מיוחדת מצומצמת כמו ויאמר אלקים יהי אור הרי שם אלקים זהו צמצום וחלק קטן הנבדל מן האור השפע הכללית שבשם הוי׳ דחכ׳ להוות רק את מציאות האור כנ״ל וכן ויאמר אלקים יהי מאודות או תדשא הארץ וכה״ג בכל פרטי התחלקות ל״ב * המשכות היוצאים ונמשכים משם הוי׳ דחכ׳ שבה שורה אוא״ס בעצמו כמ״ש ה׳ בחכ׳ כו׳ ונמצא של״ב ויאמר שהן ל״ב נ״ח הוא דוגמת משל הצינורות הנ״ל ויש ל״ב נתיבות שבח״ע ממש והן בחי׳ הצינורות שבתורה כמ״ש בבה״ז פ׳ וישלח הנזכר לעיל ס״ד ויש ל״ב נתיבות שנמשכו במ׳ והן ל״ב נתיבות דמעשה בראשית.

בדרוש ועשו להם ציצית: ראה סידור ד, ב ואילך.
בד״ה את שבתותי: לקו״ת בהר מא, ד.
ובד״ה בשעה שהקדימו: לקו״ת במדבר יב, ב.
ובד״ה כי תצא: לקו״ת לה, א.
ובד״ה האזינו: לקו״ת עב, ג.
בדרוש אבנט של כה״ג: דרוש מריש תקע״ב ונדפס (בתוס׳ הגהות) באוה״ת סוכות ע׳ א׳תשטו ואילך.
ל״ב: באוה״ת שבועות שם: ל״ב אלקים שהם ל״ב המשכות.

קיצור. שכמו"כ ל"ב ויאמר אלקים דמע"ב שהן ל"ב נתיבות א"כ* הן ל"ב צינורות.

ז) **ואחר** כל זה יובן בתוס' ביאור ענין הנ"ל בהילוך השמש וסיבובו בהשתחואה שאז הוא בחי' משפיע למטה כנ"ל, להיות ידוע בפי' כי שמש ומגן הוי' אלקי' דשם אלקי' המצמצם ומסתיר על שם הוי' כדי שיבא אור השפע בצמצום וריבוי התחלקות כנ"ל סעיף ג' ד' וכמו"כ השמש ומגן שגופו וחומרו של גלגל השמש הרי הוא כמו נרתק ומגן להעלים ולהסתיר עצם אור נפשו וצורת הרוחני' כמו גוף האדם לגבי נפשו והיינו לפי שנפש השמש מקבל מבחי' שם הוי' עצמו ע"כ הוא בבחי' ביטול גדול כנ"ל, וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים בהשתחואה רוחני' כנ"ל אבל הנרתק והכלי שלו מקבל משם אלקים המצמצם ע"כ הוא נראה לבחי' יש ודבר מה לגבי שלמטה הימנו כנ"ל (הג"ה ומה גם לפמש"ל סעיף ג' שבגוף השמש עצמו לבד נפשו יש ב' דברים הא' גוף השמש עצמו הב' גלגל חמה שהוא הנק' נרתק וע"ז נאמר לשמש שם אוהל בהם דפירשו ברבות פ' בראשית פ"ו שהוא הנרתק של החמה ובבחי' פ"ב בראשי' ד"ו ע"ד כי הגלגל הוא המתנענע והמאורות קבועים בו מתנענעים בתנועתו כו' וכן אמר דוד לשמש שם אהל בהם כו' והוא הגלגל הרביעי כו' עכ"ל ור"ל שהגלגל הרביעי הוא האוהל לשמש וא"כ עצם השמש שרשו משם הוי' שהרי שם הוי' נק' שמש ולכן נק' השמש המאור הגדול והאוהל והנרתיק שלו דהיינו הגלגל הרביעי שרשו משם אלקים שהוא אוהל ונרתק לשם הוי' כידוע, עכ"ה) כי ע"י הצמצום וההסתר נמשך להיות קצת יש ודבר נפרד עד שטעו האנשים לעבוד לשמש ולירח כנ"ל לפי ששם אלקים מלך על גוים כו' ולעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' דוקא לפי שיוסר בחי' הצמצום דשם אלקים המעלים כ"א יהי' הוי' עצמו לי לאלקים, ע"כ אמרו ברבות שם ובגמרא דלעתיד דוקא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה משום שנאמר כי שמש ומגן הוי' אלקי' ששניהם ענין אחד הוא וזה יומשך ע"י עובד אלקים וכמ"ש בין עובד אלקים לאשר לא עבדו שענין עובד אלקים לתקן ההסתר שלא יעלים כו', ועי"ז זוכה לבחי' כצאת השמש בגבורתו כמ"ש בסש"ב פ' ט"ו, והנה מבואר למעלה שעיקר הסיבה להתקבלות השפע למקבלים למטה הוא ע"י בחי' הצמצום דצינורות המתחלקות בריבוי כלים מכלים שונים כו', וכך הוא בהילוך השמש בשעת השתחואה רוחני' באמרו שירה כנ"ל שאז משתחוה גופו המצומצם בהשתחואה וסיבוב גשמי' וע"י בחי' הכלי' שנק' נרתק ומגן לשמש ממנו דוקא מתחלק לרבבות חלקים לגדל כמה מיני דצ"ח כנ"ל ולא מרוחני' נפש הגלגל מטעם הנ"ל במשל הצינורות ומשום שנאמר כי שמש ומגן הוי' אלקי' הרי ע"י בחי' אלקים הצמצום שבמגן השמש באה השפע של השמש להיות ממגד תבואות שמש

א"כ: באוה"ת שם ליתא.

כנ"ל ודוקא בשעת הילוכו כשאומר נפש הגלגל שירה לשם הוי' דוקא לפי שנאמר כי הוי' הוא האלקים כנ"ל דצמצום דשם אלקי' נמשך מכחו של שם הוי' כמשל הצינורות כו', וע"כ בהשתחואה לשם הוי' בבחי' ביטול אז דוקא נמשך השפע למטה מנרתק השמש בהשתחואה גשמי שלו (הג"ה והנה איתא בזהר ויקהל דקצ"ו ע"א וז"ל ובשעתא דנטל שמשי בגלגלי פתח קול נעימותא ואמר שירתא ומאי שירתא קאמרי הודו להוי' קראו בשמו וגו' שירו לו זמרו לו וגו' תילים ר"ס ק"ה ובמ"ר וירא ס"פ נ"ד איתא שזהו שיר הפרות שנשאו הארון לבית שמש שנאמר וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש בשמואל סי' ו' שאמרו הודו לה' כו' שירו כו', וכענין זה איתא בגמרא פרק אין מעמידין דכ"ד ע"ב, והענין דמבואר בזח"ג תרומה קל"ח א' שענין הפרות שנשאו את הארון לבית שמש זהו ע"ד ענין והחיות נושאות את הכסא שהיא המל' לחברה וליחדה לבחי' שמש הוי', וזהו"ע לבית שמש, ובמא"א אות בי"ת סי"ד פי' בית שמש יסוד דנוק' בית ליסוד הנק' שמש עכ"ל, ואפ"ל כי בית שמש זהו היכל קדה"ק דבריאה ששם הוא היחוד כמ"ש בסדור בענין פי' המלות מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה, ועיין זח"ב פ' וארא דכ"ח סע"ב ע"פ ארוממך אלקי המלך וזהו שהי' אומרים הודו להוי' היינו ש' הוי' נק' שמש ונודע מענין כי אל דיעות שממטה למעלה כו', ולכן אומרים הודו להוי' כמו שהוא מלמעלה למטה שלמעלה הוא היש כו', וזהו עצמו ענין היחוד שנק' בשם ידע והאדם ידע את חוה אשתו ר"ל שיהי' ומלאה הארץ דעה את הוי' דהיינו גילוי דעת עליון כו' ועמ"ש בסידור בד"ה מזמור לתודה בענין ארבע צריכים להודות כו' ונודע כי איהו* בהוד וכמ"ש בענין בהמ"ז בענין נודה לך כו' וזהו שהוא שיר השמש בשעת סיבובו יען כי מחמת הנרתק של השמש נדמה שלמטה היש ודבר נפרד כו' ע"כ הוא אומר הודו להוי' דבאמת כולא קמי' כל"ח.

קיצור. ומזה יובן בהילוך השמש וסיבובו שע"י סיבובו בהשתחוואה הוא משפיע למטה כי השמש והנרתק שרשו משני שמות הוי' ואלקי' ומבואר לעיל שאעפ"י שההמשכה נמשך ע"י שם אלקים מ"מ עיקר ההשפעה נמשך משם הוי' רק שהוא ע"י שם אלקים ולכן כדי שיומשך ההשפעה מגלגל חמה שמשם אלקים זהו ע"י ביטול השמש לשם הוי' ולכן שיר השמש הודו להוי' קראו בשמו, וזהו ג"כ שיר פרות שנשאו את הארון לבית שמש דוגמת והחיות נושאות כו' ארוממך כו'.

ח) **ועם** כל הנ"ל יובן שרש ענין הערלה הרוחני' למעלה דהנה כמו שהערלה הגשמי' מכסה על הברית קודש ומחובר ומדובק בו כך למעלה כל

בסידור . . מזמור שירו: קפו, א.
בסידור בד"ה מזמור לתודה: מד, ב ואילך.
איהו בהוד: אוצ"ל: איהי.
בענין בהמ"ז: ראה סידור קח, ג ואילך. לקו"ת עקב יז, א.

בחי׳ ק״נ נק׳ ערלה לגבי אור קדושה העליונה שנמשך מבחי׳ צדיק עליון בחי׳ יסוד בג׳ עולמות בי״ע, ויסוד הוא הנק׳ שמש שלכן גבי פוגמי הברית נאמר והוקע אותם לה׳ נגד השמש וכמ״ש בזהר פ׳ שמות ד״ג ע״ב והיינו כי שמש ומגן ה׳ אלקים יש לפרשו ענין יחוד שם הוי׳ באלקי׳ בחי׳ כי הוי׳ הוא האלקים כמש״ל וזהו נמשך ע״י הברית משא״כ בחי׳ ערלה זהו הסתר שלא יהי׳ גילוי שם הוי׳, וזהו בחי׳ נוגה דעשי׳ הוא ע״י ענין ובחי׳ הסתר וצמצום דשם אלקי׳ שמלך על גוים כנ״ל, ע״כ הע׳ שרים של עכומ״ז הם בבחי׳ יש ופירוד כו׳ לעבוד לשמש ולירח כו׳ והוא ע״י ענין גלגל השמש והירח שנראין לבחי׳ יש ודבר בבחי׳ החומר שלהם כנ״ל, והוא הנק׳ בחי׳ ערלה רוחני׳ להעלים ולהסתיר על אור האלקי שבשם הוי׳ שמהווה עולם העשי׳ שהוא בבחי׳ א״ס שאין לו תכלה כנ״ל (הג״ה ר״ל הגלגל המכסה את השמש ממנו נשתלשל הערלה החופה על הברית הנק׳ שמש והיינו דהגלגל שרשו משם אלקים וכמו״כ מזה נשתלשל הערלה וע׳ בשל״ה דקצ״ז ע״ב המובא לעיל סעיף ג׳ פי׳ ג״כ שדוקא מן הגלגל החמה שהוא המסבב את החמה ממנו יניקת הרשעים ערלי לב כו׳ משא״כ השמש עצמו הרי שמש ומגן כו׳ יעו״ש עכ״ה) וז״ש על עכומ״ז כל הגוים ערלים כו׳ וכתי׳ מלך אלקי׳ על גוים כו׳, הרי העכומ״ז בשרשם בחי׳ ערלה להסתיר על אור האלקי והן מחוברים ודבוקי׳ יחד לקבל השפע ביחוד גמור ולכך כשנימול אברהם אבינו ע״ה נק׳ אב המון גוים כו׳ כי הבדיל בחי׳ הערלה דגוי׳ לבלתי תסתיר וממילא הי׳ בחי׳ גילוי אור האלקי מבחי׳ יסוד העליון ולכך גייר גרים הרבה מאוה״ע ונק׳ אב המון גוים ועמ״ש מזה במאמר ר׳ בנאה הוה מציין מערתא, והנה ישראל עם קרובו הבדיל מכל עובדי כוכבים וכמ״ש ואבדיל אתכם מן העמי׳ להיות לי וזהו המבדיל בין קודש לחול כו׳ בין ישראל לעמים כי חלק הוי׳ עמו כו׳, והוא ע״י כריתות ברית לאאע״ה במצות מילה כמ״ש ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריך לדורותם זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל זכר כו׳ והי׳ לאות ברית ביני וביניכם כו׳ והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם כו׳ והענין הוא כמ״ש בכתבי האריז״ל בשרש ענין הערלה שהוא רק התגלות העטרה בחי׳ פנימי׳ היסוד ששם מתגלים בחי׳ החכ׳ * הפנימי׳ שנמשך מבחי׳ הפנימי׳ המוחין דאבא * וזהו מילה מל י״ה כו׳ ועמ״ש מזה בתו״א פ׳ לך בד״ה אני הנה בריתי אתך וע״י הפריעה מתגלה יותר והוא עיקר הגילוי כי המילה בלא פריעה אינו רק הסרת הערלה בחי׳ נוגה כו׳ ע״ש, וביאור הדברים הנה ידוע דהטיפה נמשך ממוח האב ונמשכת

במאמר ר׳ בנאה: אוה״ת חיי״ש קיט, ב. תמב, א.

החכ׳: באוה״ת שבועות שם: ה״ח.

דאבא: באוה״ת שם: יסוד אבא.

בתו״א . . בד״ה אני הנה בריתי: יב, א ואילך. (שם — ובסידור יב, א ואילך — ההתחלה: ולא יקרא עוד שמך. ובסה״מ תקס״ו ע׳ נה (הנחת הר״מ בן אדה״ז) ההתחלה: אני הנה בריתי אתך . . ולא יקרא עוד).

והולכת דרך חוט השדרה עד פי היסוד כו', וכאשר הערלה דביקה א"א שיתגלה שם בחי' פנימי' המוחין דאבא משום שנאמר וכבודי לאחר כו' כי הפרידתם מאחדותו כו' אך בהסרת הערלה מתגלה שם בחי' פנימית המוחין שהוא בחי' פנימי' יסוד אבא כמו משל הבן שנמשך מטפה שבמוח האב שזהו מבחי' עצמיות כח שכלו ע"כ יוליד נפש השכלית בדומה לו כמ"ש במ"א בבה"ז פ' בראשית ע"פ אעשה לו עזר דא משנה כו', ובבה"ז פ' בלק בהמאמר שם דק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו וכך כתי' בני בכורי ישראל כו' מצד כריתות ברית שבמילה, וז"ש והיתה בריתי בבשרכם כו' בחי' האות ברית הזה הוא בחי' התגלות אוא"ס עצמו בבחי' פנימי' ח"ע חכים ולא בחכ' כו', וז"ש ביני וביניכם ביני ממש (ועמ"ש גבי שבת שנאמר ביני ובין בני ישראל לקמן בביאור מאמר הזהר פ' אמור דצ"ד ב' בד"ה ובעי בר נש למחדי דג"כ הטעם מפני שהוא מוחין דאבא שאין משם שום שורש ויניקה לחיצוני' כו') וזהו"ע גילוי העטרה שהוא בחי' יו"ד דחכ' עילאה בחי' פנימי' ח"ע כידוע ובכל נפש מישראל מתגלה בפנימי' חכ' שבנפשו גילוי אוא"ס שבפנימי' ח"ע ממש ועי"ז יוכל למס"נ על קדה"ש כידוע, אבל ערל זכר אשר לא ימול כו' ונכרתה הנפש כו' את בריתי הפר כו' וד"ל, וזשארז"ל גדולה מילה שנכרתו עלי' י"ג בריתות וכן בתורה נאמר אלה דברי הברית כו' כי שורש התורה ג"כ בבחי' פנימי' ח"ע בחי' פנימי' טיפת יסוד אבא דאורייתא מח"ע נפקת מבחי' הפנימי' דוקא, וראי' לזה ממשרע"ה דגם ששרשו הי' מח"ע כמ"ש מן המים משיתיהו עכ"ז לא נגלה בחי' פנימי' ח"ע כמו שהוא בבחי' גילוי עצמות אוא"ס ממש וכמ"ש וראית את אחורי ופני לא יראו בחי' אחוריים דח"ע שירדה בירידת המדריגה לברר בירורים דנוגה והוא המלובש בהלכות שבתורה כשר פסול טמא טהור כו' אבל בחי' פנימי' ח"ע שבתורה לא יראו זשארז"ל מלמד שהראה לו קשר של תפילין שמאחוריו, וזה פלא לכאורה למה קשר של תפילין ולא תפילין עצמם אך הענין כידוע בשרש ענין התפילין שהם ד' מוחין דז"א שמתחלקים מצד הארת קוצי דשערי דא"א המכה באחורי הדעת כו' (וכמ"ש בזהר פ' ואתחנן ומבואר במ"א) ויש בזה ב' מדריגות הא' בחי' פנימי' הארה המאיר בבחי' הפנימי' דמוחין חו"ב שבפנים לחלק לד' מוחין, והם ענין ד' פרשיות דתפילין כידוע דחו"ב הן פ' קדש והי' כי כו' ובפ' קדש מאיר מבחי' פנימי' דח"ע דח"ס דא"א כו' ומלובש באותי' הללו הכתובים בקלף זה בלא נגיעת אות בחבירתה כו' וכן בפ' והי' כי יביאך כו' מבחי' פנימי' בינה עילאה דא"א וע"י כו' אבל ברצועות שנמשכים

בבה"ז פ' בראשית : ב, א ואילך.

ובבה"ז פ' בלק : צח, ג ואילך.

לקמן בביאור מאמר הזהר : סידור שער המועדים ריז, א. (והמאמר שלפנינו הוא בסידור — שער המילה — לפני"ז).

בזהר פ' ואתחנן ומבואר במ"א : ראה סידור ו, ג ואילך. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' רצד ואילך.

מתפילין ש״ר אחורי הראש עד קשר של תש״ר הוא רק בחי׳ חיצוניו׳ ההארה מחיצוני׳ המוחין דז״א שהם ד׳ בתי׳ דתפילין שנמשך ג״כ מבחי׳ אחורי׳ דדעת שנחלק מצד הארת קוצי דשערי הנ״ל והוא מדריגה הב׳ שבחיצונית (וכמ״ש במ״א שהרצועות שנמשכים בקשר של תפילין ש״ר הוא בחי׳ חיצוני׳ השפע שנמשך מהמוחין לצורך הנהגות העולמות בבחי׳ המדות דז״א שיוצאים מן השכל שבראש אם לזכות אם לחוב ע״כ נמשכים עד כנגד הלב כו׳) וז״ש וראית את אחורי דוקא שהוא רק קשר של תפילין שנמשך מחיצוני׳ ח״ע שבמוחין דתפילין אבל בחי׳ פנים שהיא בחי׳ פנימי׳ ח״ע שבפ׳ קדש כו׳ לא יראו לפי שפנימי׳ ח״ע שבתורה לא נתגלה גם למשה (הג״ה ור״ל שלא נגלה למשה בהשגה ממש אבל במעשה המצוה ובלימוד התורה מלובש בחי׳ ד׳ מוחין דתפילין ממש ולא הקשר לבד רק שבא בהתלבשות שהרי כ״א מניח כל התפילין וכמ״ש במ״א במאמר הזהר פ׳ וירא ע״פ וה׳ פקד את שרה כו׳ ולע״ל יתגלה פנימי׳ ח״ע בבחי׳ השגה ממש והיינו גילוי טעמי תורה ועמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה עכ״ה) רק לעתיד בימות המשיח שיתגלה פנימי׳ אבא שהוא בחי׳ פנימי׳ ע״י כמ״ש בע״ח כמבואר במ״א, וז״ש בזהר תלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב״ה כו׳ (הג״ה כי ישראל נמשכין ממוחין דז״א והתורה היא ח״ע ולכן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב״ה היינו שח״ע מתקשראה בח״ס שבכתר כו׳ עכ״ה) וז״ש הבוחר בתורה כו׳ ובישראל כו׳ והוא רק כריתות ברית הנ״ל וז״ש בראשית בשביל התורה שנק׳ ראשית ובשביל ישראל שנק׳ ראשית כו׳ וכמ״ש במ״א (הג״ה וזשארז״ל בפסיקתא מה אתם סבורים שאתם נכנסים לארץ ערלים כך אמר הקב״ה לאברהם ונתתי לך ולזרעך אחריך ע״מ ואתה את בריתי תשמור הובא בילקוט ביהושע רמז ה׳ כי כניסתם לארץ זהו בענין יחוד זו״נ כמ״ש בזהר ע״פ כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ שיהי׳ לה נייחא ע״י בואם לארץ כו׳ והיינו דוקא כשנמולו שאז ממשיכים הטפה כו׳ ושרש הטפה נמשכה מח״ס לח״ע שהיא התורה ומשם לישראל והם ממשיכים בחי׳ זו בארץ שהיא המקבל ונק׳ בית שמש כנ״ל עכ״ה).

קיצור. והערלה מכסה על הברית ומעין זה הגלגל מכסה על השמש שנק׳ ברית כי שמש ומגן וה״ח אינן מתגלים ביסוד הנק׳ שמש עד שכורתים הערלה וה״ח שרשם מפנימי׳ חכמה כמשל הטפה וז״ש בני בכורי וזהו הברית וכן תורה נק׳ ברית לפי שנמשכה מחכ״ע וז״ש במשה וראית את אחורי רק קשר של תפילין ואעפי״כ כ״א מניח תפילין וזהו ענין תלת קשרין ובבואם לארץ הוצרכו לימול שימשיכו האור מח״ע בבחי׳ הארץ.

במ״א במאמר הזהר פ׳ וירא: ס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (זוהר) ע׳ קצד. רא. (ובהוסמן בהמ״מ של המאמר שם).

בלק״ת.. כי על כל כבוד: מח, א.

כמ״ש בע״ח: ראה פע״ח ריש שט״ו.

הג"ה * וזהו ומלתם את ערלת לבבכם כו' כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים
וע' מזה בילקוט פ' שמיני ולכאו' מה ענין זל"ז אלא דכבר נת' דשרש הערלה נמשך מש' אלקים ע"י ריבוי ההשתלשלות כי להיות שם האלקים הוא המסתיר על גילוי האור מש' הוי' ע"כ בריבוי הצמצומים נמשך ההסתר דק"נ וזהו ענין הערלה אך באמת הוי' הוא האלקים דקמי' אין שום הסתר כו' ולכן נק' אלקי האלקים שמושל על כל בחי' צירופי אלקים להמשיכם כרצונו וזהו ענין כי שרית עם אלקים שמשתרר על שם אלקים כמ"ש במ"א ע"פ ואתחנן כו' ולכן ומלתם את ערלת לבבכם שהערלה וההסתר נמשך ע"י השתלשלות מצירופים דשם אלקים והרי הוי' אלקיכם הוא אלקי האלקים כו' כנ"ל.

מן * דף מ"ח סע"א, ואחר כ"ז יובן שרש עד דמ"ט ע"ג ומעתה יובן ג"כ מ"ש יהושע לא הוגה בענין בבל רישא דדהבא בהרמ"ז י"פ תזריע כי ששך גם שנער גימ' כתר כנגד הכתר דקליפה ונ"נ כתר ואויל מרודך כנגד חכמה בלשצר כנגד בינה עכ"ל.

י) * **ומעתה** יובן שטה שמש, דנא * (הג"ה אז הוא ענין מילה שהוא בשמיני דהיינו אז אלף שאחר זיין כמארז"ל כדי שיעבור עליו שבת אחת וכ"ה בילקוט פ' בשלח ע"פ אז ישיר משה ובנ"י דאז היינו המילה יעו"ש ולכן גם כאן אחר שנא' ושוב מול את בנ"י שנית נא' אז ידבר יהושע שעי"ז דוקא יוכל לומר שמש בגבעון דום ועמ"ש בענין צל סוכה שצ"ל צלתה מרובה מחמתה למעלה מבחי' שמש ומגן כו' רק שיהי' כוכבי' נראים מתוכה שזהו למעלה מבחי' שמש כי השמש הוא בגלגל הרביעי והכוכבים ברקיע תמינאה רקיע תמינאה זהו כענין אז לכן הושיבם בענני כבוד במדבר שהם למעלה מבחי' שמש ומגן כו', ועמ"ש מענין אז סד"ה ביום השמיני שלח ובזח"ב בשלח ד' נ"ד ע"א ע"פ אז ישיר ובפי' הרמ"ז שם עכ"ה) והיינו לפי * שטה למעלה, של

הג"ה: ע"כ נמצא בב' הכת"י. ומכאן עד הסיום נוסף כאן ע"פ הנדפס באוה"ת שבועות ע' קב ואילך.

ע"פ ואתחנן: סה"מ תקס"ג ע' תערב ואילך. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ס"ע תרצז (ובהנסמן בהמ"מ על המאמר שם).

מן דף מ"ח . . ע"ג: בסידור בהדפוסים שלפנינו: מדף קמג, סע"ד עד דף קמד, רע"ג.

בענין בבל רישא דדהבא: סידור שם קמד, א.

י): לא נסמן סעי' ט'. ואוצ"ל לעיל בהקטע: "מן דף מ"ח".

דנא: בסידור שם קמד, (ואילך): ומעתה יובן ג"כ מ"ש יהושע שמש בגבעון דום דהנה כתי' אז ידבר יהושע לה' ביום תת ה' את האמורי ויאמר לעיני ישראל שמש כו' אז דוקא ולא מקדמת דנא.

ועמ"ש בענין צל סוכה: ראה אוה"ת סוכות ע' א'תשכד ואילך.

סד"ה ביום השמיני שלח: לקו"ת שמע"צ פח, א.

והיינו לפי שטה למעלה . . ודבר באריכות: בסידור שם: והיינו לפי שהשם נלחם להם באבני אלגביש אבני ברד שהשליך ה' עליהם כמ"ש רבים אשר מתו באבני הברד מאשר הכו בנ"י בחרב וכמבואר שם וזה לא הי' יכול להיות אם לא שקיימו בעצמם מצות

עכומ״ז שמקבלים שטה מסיבת, וסיבובו לפי שעי״ז, שטה ודבר * באריכות (הג״ה והיינו מצד גלגל חמה ששרשו מש׳ אלקים לכן הוא מסתיר על החמה ששרשו מש׳ הוי׳ מבחי׳ זו נשתלשל הערלה דק״נ המסתיר על הברית הנק׳ שמש כנ״ל. וזהו שעכומ״ז מונין לחמה דוקא וישראל מונין ללבנה והיינו לפי שהחמה יש לה נרתק כו׳ שממנו שרש יניקת העכומ״ז כנ״ל ובזהר ויחי דרל״ז תחלת ע״א איתא ושמשא דעכומ״ז תחת האי סיהרא הוא ופי׳ הזהר מה שישראל מונין ללבנה זהו מל׳ דאצי׳ אבל ענין החמה שעכומ״ז מונין זהו בעשי׳ עכ״ד ויש לפרשו כנ״ל דעיקר מה שהם מקבלים היינו מגלגל החמה הסובב ולא מעצם השמש כו׳ וע׳ זח״א פ׳ לך דצ״ה ע״ב בשעתא דחמה זורחת ואתיין וסגדין לי׳ לשמשא כו׳ מאן גרים האי משום דמלכך נער ההוא דאקרי נער היינו מט״ט הנקרא שרו של עולם לפי שהשפע נמשך ע״י בחי׳ אותותינו לא ראינו וע׳ בפרדס ערך עץ בענין עה״ד טו״ר ובענין ויש עץ שתול ויש עץ נטוע כו׳ אמנם עדיין צריך ביאור דהא ודאי שעיקר ההשפעה בקדושה בא ג״כ ע״י מט״ט שנק׳ עבדו זקן ביתו כו׳ כמ״ש בזהר וישב קפ״א ומט״ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהם של ישראל, וגם פי׳ נער הייתי גם זקנתי זהו כשעולה באצי׳ בכל שבת כו׳, א״כ א״א לומר שהוא עצמו בחי׳ הגלגל חמה שממנו יניקת עכומ״ז אלא נראה לפרש ע״ד מארז״ל פ״ב דחגיגה ד׳ ט״ו ע״ב ר״מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק ואיתא בלק״ת מהאריז״ל פ׳ עקב ע״פ ארץ חטה ושעורה גפן תאינה ורימון, וז״ל רימון גימ׳ גוריאל והוא מט״ט כשתסיע ממט״ט ט״ט שהוא חי נשאר רמון כי ט״ט באמצע מט״ט הוא חיות ותוכית הרמון כי מ׳ מימין ורון משמאל והם סוד הקליפה הנק׳ רמון ובתוכם ט״ט ח״י ואכל וחי לעולם וכן ר״מ תוכו אכל וקליפתו זרק ובחיות אין אחיזה לחיצוני׳, אבל בלבוש והוא הרמון יש להם אחיזה עכ״ל וע׳ מזה ג״כ בע״ח שער כסה״כ פרק זיין א״כ קליפת הרמון והפרי שבתוכו ששניהם רומזים במט״ט זהו ענין גלגל חמה ועצם החמה שעצם החמה שהוא ו״ק דיצי׳ זהו כענין חיות ותוכיות הרמון שאין בו אחיזה לחיצוני׳ אך גלגל חמה זהו כמו קליפת הרמון שהוא ג״כ סובב על הרמון כמו הגלגל שהוא אוהל ונרתק להחמה, ממנו לבד יש אחיזה לחיצוני׳ יעו״ש בלק״ת מהאריז״ל שזהו והחיות רצוא ושוב רצוא כמנין

פריעה מטעם הנ״ל ואז הי׳ ביכולתם לכבוש את יריחו שנק׳ מנעלה של א״י בחי׳ יסוד שבמל׳ כמ״ש במ״א ואח״כ כשנלחמו עם ה׳ מלכי האמורי כידוע וה׳ נלחם להם וכבשו אותם כתי׳ אז ידבר יהושע אל ה׳ דוקא ויאמר שמש בגבעון דום כו׳, דהנה מבואר למעלה בענין הילוך השמש שבשעת הילוכו כשאומר שירה אז דוקא זמן השפעתו למטה כי בהשתחוואת השמש לקבל מלמעלה אז יש בכחו להשפיע למטה והוא ע״י בחי׳ הצימצום וההסתר דבחי׳ אלקים כמ״ש כי שמש ומגן כו׳ עד שמפני עוצם ההסתר נמשך טעות העובדים לשמש ולירח כו׳ כמ״ש למעלה באריכות ונמצא מובן עכ״פ שכל חיות ושפע עכומ״ז שמקבלים השפעת השמש עד שנק׳ בשם ערלה כנ״ל הוא מסיבת השירה שהשמש אומר בשעת הילוכו וסיבובו לפי שעי״ז דווקא נעשה בחי׳ יש ודבר נפרד בבחי׳ החומר שלו כנ״ל באריכות.

רמון ושוב כמנין מט"ט כולו רצוא אותיות צואר דאימא עילאה שהוא גרון עכ"ד והיינו כי גרון יש בו ב' בחי' הא' מצרים נק' מצר הגרון הב' בחי' גבוה בהמ"ק נק' צואר והיינו שע"י הרצוא בתפלה מפרידים הקליפות מבחי' מט"ט הנק' רמון שיתפרדו כל פועלי און ואזי מתעלה מט"ט שקושר כתרים לקונו כו' ונעשה צואר לקדושה עליונה כמגדל דוד צווארך כו', וכן המילה להפריד מה שהקליפה מכסה על הפרי ע"ד תוכו אכל וקליפתו זרק כו' וזהו כפלח הרמון רקתך שה"ש סי' ג' ד' וארז"ל בשה"ש רבה ובגמ' סוף חגיגה הריקן שבך מלא מצות כרמון אך פלך הוא לשון בקיעה כמו יפלח כליותי והיינו שבקע הקליפה של הרמון וזרקו ותוכו מלא מצות כרמון כו' ופילוח זה עיקרו ע"י המילה ובספר ערוגת הבושם על שה"ש בפסוק זה הביא מהת"ז תיקון כ"ד ופי' וז"ל ופלח הוא לשון בקיעה לשני' כו' שהקליפה נבקע לשני' ההתוכיות הוא ח"י ט"ט מן מט"ט והוא חי עולמים עכ"ל וידוע כי חי עולמים הוא היסוד שנקרא אל חי, וע"כ בשעת המילה אומרים אל חי חלקינו צורינו כו' נמצא המילה זהו ממש גילוי בחי' חי גם ע"י ח"י חוליות השדרה נמשך הטפה ביסוד, וא"כ כריתות הערלה זהו ענין פלח הרימון שיהי' גילוי בחי' חי כו' וכ"מ בת"ז תיקון כ"ד דס"ח ע"א אבל ר"מ תוכו אכל כו' ואיהו מוחא מלגאו אגוז קרינן כו' וכן ברית מילה איהו כגוונא דאגוז צריך לתברא קליפין דערלה כו' ע"ש והנה כתיב סביב רשעים יתהלכו והיינו שיניקת הע"ש הוא סביבות מט"ט וכמ"ש הרמ"ז פ' בשלח בד' מ"ט ע"א ע"פ ויסר את אופן והיינו שיניקתם מקליפות הרמון וגם סביב היינו מסיבוב הגלגל חמה שה"ע קליפות הרמון ועמ"ש מענין הזהר מקץ ד' ר"ד אתגלגלו אתוון ט"ר כו' ולכן ע"י מילה פלח הרמון העמיד סיבוב החמה עכ"ה). אכן הנה*. שטה עומד בהשתחוואה (הג"ה וכמ"ש בעמה"מ שער שבע תיקונין ס"פ י"א בענין דוממת מלומר שירה כו' כי בעודם משוררים מהלכים והראי' לזה שמש בגבעון דום ואם לא היה יהושע משתקה לא עמדה עכ"ל וכ"כ עוד בשער או"א וז"ל בדבור עולה למעלה שהוא סוד שירה כי בעודם משוררים מהלכים כגון שמש בגבעון דום ואלו לא הי' משתקו יהושע לא הי' יכול להעמידו עכ"ל, וכנודע מענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו' וכמ"ש בת"א פ' בראשית בענין ושם אחיו יובל כו' עכ"ה) וכמ"ש וידום*, שטה השמש מקבלים עכומ"ז שפע, שטה לישראל יניקת עכומ"ז למעלה עמוד ע"ד שטה לפי מטעם הנ"ל* ועמ"ש בפי' אשקך מיין

מענין הזהר . . אתגלגלו אתוון: ראה ביאוה"ז לאדהאמ"צ לג, א ואילך. להצ"צ ע' קמד. סה"מ תקס"ז ע' תג ואילך.

אכן הנה. שטה עומד בהשתחוואה: בסידור שם: אבל הנה ביום תת ה' את האמורי לפני בנ"י כו' ע"ש שמל יהושע אותם במילה ופריעה דוקא כדי שלא יהי' בחי' ההסתר שנק' ערלה גם בבחי' המידות שנק' גופא כנ"ל אז דוקא ויאמר לעיני בנ"י שמש בגבעון דום שידום השמש ולא יאמר שירה וממילא עומד חומר גלגל השמש ולא יסבב בהשתחואה.

בת"א . . ושם אחיו: ז, ג.

וכמ"ש וידום, שטה השמש . . מטעם הנ"ל: בסידור שם: וכמ"ש וידום השמש

הרקח ועסיס רמוני' בת"א פ' תרומה ובלק"ת בשה"ש סד"ה מי יתנך ועמ"ש עוד בלק"ת סד"ה שוש אשיש בה' גבי ומעיל צדקה יעטני.

קיצור. וזהו אז ידבר יהושע שע"י כריתות הערלה יוכל לפעול שלא יינקו החיצוני' מבחי' השמש והיינו ע"י שידום השמש מלומר שירה ובהג"ה אז זהו ענין מילה בשמיני ע"ד רקיע תמינאה שלמעלה מבחי' שמש וענין חמה מט"ט ו"ק דיצי' הנק' שרו ש"ע ותוכו חי וקליפתו רמון לכן ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק וקליפה הנ"ל דוגמת גלגל של החמה לכן סביב רשעים יתהלכו וע"י מילה שבירת קליפי האגוז כפלת הרמון רקתך שפולח ובוקע קליפות הרמון ונתגלה בחי' התוך בחי' ח"י שהוא יסוד לכן ע"יז מעביר שלא יינקו מבחי' גלגל וסיבוב הנ"ל והיינו ע"י שהעמיד ג"כ החמה מלומר שירה.

יא) **הג"ה** והנה להבין בתוס' ביאור ענין שהעמיד יהושע את החמה כדי שלא יינקו מהחמה כו' יש להעיר מענין מ"ש בזהר בשלח ע"א ע"פ ויסר את אופן מרכבותיו אעבר וסליק ההוא אתר קדישא עילאה דהוה מדבר לכל אינון רתיכין כו'. וביאר הרמ"ז וז"ל ההוא אתר קדישא ר"ל בחי' המל' המשפעת גם לחיצונים כמ"ש ומלכותו בכל משלה ששם ב"ן

בשמש* לרוץ אורח דרך נשים נ"ד ה' יניקת החיצוני' משא"כ תורת תמימה משיבת נפש במים המרוים צמאון הרצוא שה"ש ו' ב' א"נ שמחזיר ומשיב הנשמה לגוף ע"י טל תורה וא"כ ממשיך נשמה דעוה"ב ברבות רנ"ד ב' ו' סדרי משנה על כל א' ה' תיבות נגד חמשה חומשי תורה ה' עילאה בינה ע' ד"ה לך לך בה מאיר עתיק זח"ג ס"ג ב' וממנה יוכ"פ ה' ענויים זח"ג רנ"ו ב' ויקרה היא מפנינים ד' הידות והחמישית כו' כ"ז נמשך לו מנחל בדרך כו'. עה"ח מהלך ת"ק שנה בינה נק' פול ממלל רברבן משא"כ מ' ה' זעירא בהבראם וזהו עמל תורה ה' פעם יו"ד נש"ב חירו עילאה.

ויעמוד כו' כי ע"י ההשתחוואה שלו מקבלים עכומ"ז שמע ויניקה להיות בבחי' יש נפרד מאלקות, ומפני שה' נלחם לישראל באבני אלגביש להעביר שורש יניקת אוה"ע למעלה (ע"ד הנזכר בשר של מצרים ויסר את אופן מרכבותיו כו' ואיתא בזהר תבר שלשליהן לעילא כו' וכמ"ש במ"א) ע"כ אמר יהושע לשמש דום מלומר שירה כו' עד יקום גוי אויביו דהיינו עד שיושלם כיבוש הז' אומות ויקום ישראל מאויביו לפי שכיבוש הז' אומות תלויה בדמימות השמש דוקא מטעם הנ"ל.

בת"א פ' תרומה: פ, ג ואילך.

ובלק"ת בשה"ש סד"ה מי יתנך: מד, ד.

בלק"ת סד"ה שוש אשיש: נצבים מח, ג. מט, ד.

בשמש: קטע זה נמצא בשולי הגליון.

ד"ה לך לך: תו"א יא, ב ואילך.

העולה בכל הוא הנותן קיום וכח לכל כו׳ עכ״ל ועמ״ש בת״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות גבי מטבע ארוך צ״ל ג״כ חותם בברוך שמעלמא דאתגלייא יש יניקה כו׳ משא״כ מעלמא דאתכסייא כו׳ וע׳ בזהר משפטים ד׳ קכ״ד ע״ב בענין לא תבשל גדי בחלב אמו ובענין רבקה אם יעקב ועשו ובת״א פ׳ יתרו בד״ה בחדש השלישי בענין אנשי יריחו שהיו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בבשכמל״ו לפי שמבחי׳ המל׳ יש יניקה כו׳, ולכן נק׳ המל׳ עה״ד טו״ר והיינו כי רגלי׳ יורדות מות משא״כ ז״א נק׳ עה״ח וע׳ מזה בפרדס ערך עץ ובאג״ה בד״ה והמשכילים יזהירו ולכן כשרצה הקב״ה להאביד מצרים שיש להם שרש ויניקה מהמ׳ כי ומשם יפרד והי׳ לארבעה ראשים מצרים בבל כו׳ הי׳ צ״ל ויסר את אופן מרכבותיו שלא יומשך כלל ההשפעה מבחי׳ זו שמשם שרש יניקתם וזהו ע״ד שנת׳ בלק״ת פ׳ חקת בד״ה ויקחו אליך פרה, איתא במשניות בענין שהאשה פסולה להזיה של מי חטאת דהטעם כיון שרגלי׳ יורדות כו׳ ויש ממנה יניקה כו׳ אלא דוקא הדכר צריך להזות כו׳ ועמ״ש ע״פ אם בן הוא כו׳ ואם בת היא וחי׳ כו׳ וזה״ע האיש דרכו לכבש כו׳ הוי׳ איש מלחמה כו׳ ועד״ז גם כאן הוצרך יהושע להעמיד השמש מלומר שירה אף שהוא אתר קדישא ושרשו מבחי׳ שמש ומגן ה׳ אלקים, אך כיון מבחי׳ זו יש יניקה לחיצונים ע״י הנרתק והגלגל הוכרח לומר לו שמש בגבעון דום ולהעמידו ושיהי׳ ההמשכה מלמעלה יותר מבחי׳ זו וזהו ממש דוגמת ויסר את אופן שהוא ג״כ כענין גלגל, ואפ״ל דהנה מ׳ מקננא באופן ר״ל מ׳ דאצי׳ מתלבשת בעשי׳ ששם הוא בחי׳ אופן היינו והאופנים מתנשאים כו׳ וע׳ בלק״ת סד״ה האזינו השמים השלישי בפי׳ והנה אופן א׳ בארץ ות״י מלרע והוא סנדל שנק׳ מנעל דשכינתא שהיא מתלבשת בו להחיות העשי׳ שע״י לבוש עב כמו הנעל עור בהמה נמשך השפע לחיצונים, ולכן פי׳ הרמ״ז אופן גימ׳ סמא״ל ר״ל שהוא מקבל יניקה משם, וזהו ויסר את אופן שלא יומשך ע״י סנדל בחי׳ מ׳ המקננא באופן כו׳ וכענין זה הוא שמש בגבעון דום להעמיד הגלגל המסבב וכענין זה מבואר בפרד״ס שער אבי״ע פ״ה, וז״ל ומל׳ מקננא באופן הוא ענין שפרשתי בפרק הקודם שהקב״ה מושל על הקליפות ע״י המלאכים הנקראים אופנים הם המשפיעים בהגלגלים כו׳ שעתה לא יתרחק מה שאמר יהושע שמש בגבעון דום ועמדו הגלגלים מגלגולם לפי מפני שצוה לכחם המשפיעים עליהם

אך * איך יוכל להעמידו זהו ע״י התורה מספר משנה תורה הראה לו.

בת״א . . בד״ה ענין הברכות : **ו, ב ואילך.**
ובת״א . . בד״ה בחדש השלישי : **סז, ג.**
ובאג״ה בד״ה והמשכילים : **קמב, א.**
בלק״ת . . בד״ה ויקחו : **ס, ג.**
בלק״ת . . סד״ה האזינו : **עד, ד.**
אך : **נמצא בשולי הגליון.**

לבלתי יפעלו בגלגלים כו׳, ח״ש שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון עד יקום גוי אויביו עכ״ל וע״ש שהביא הענין לעוד כוונה שני׳ אבל לפי המבואר כאן יש לפרש כמ״ש לעיל שלפי שמבחי׳ האופנים יש שרש יניקה לחיצוני׳ וכמו נה״ב הוא משמרי האופנים ע״כ העמיד יהושע האופנים והגלגלים וכמ״ש בפי׳ כי תצא על אויביך פי׳ על היינו בבחי׳ שאין שרש כלל ליניקת החיצונים שם והיא מבחי׳ סוכ״ע שהוא קדוש ומובדל משא״כ מבחי׳ ממכ״ע כו׳ ומשם דוקא יוכל לנצח המלחמה. ואפ״ל בענין האופן שהוא מתגלגל כמו האופן שבעגלה שזהו ע״ד הנז׳ בזהר פ׳ מקץ דר״ג אתגלגלו אתוון ט״ר כו׳ וכן למעלה יותר הרי מבואר בס״י שהאותיות הם מתגלגלים ברל״א שערים כו׳ וע׳ בעה״מ ש״א. ובפרד״ס שער הצירוף רפ״ה ורפ״ו האלפא ביתא וגלגלים כו׳ והנה עיקר הגלגול הוא חילופי אתוון ואי׳ בזהר פ׳ תרומה קלד״א בענין ועד שהוא אחד בחילופי אתוון דדכורי לא מתחלפן אתוון דנוק׳ מתחלפי וכל ענין חילופי האותיות זהו ע״ד לא כמו שאני נכתב אני נקרא ברע״מ פ׳ תצא דרפ״א ע״א ובסש״ב ח״ב פי״ב כ׳ וז״ל וכן בחילופי אותיות ותמורותיהן גבראות בריאות חדשות פחותי המעלה בערך הנבראים מהאותיות עצמן כו׳ יעו״ש, ומבואר בפרד״ס שם ספ״ו ב׳ הת״ז כי ענין התמורות וחילופי אותיות הם מצד מט״ט כו׳ ובזמן הגאולה מתפשט הקב״ה מכנויין וחילופין אלו יעו״ש וע׳ בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחודש השלישי בענין אנשי יריחו שהיו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בבשכמל״ו משום כי המ׳ רגלי׳ יורדות כו׳ והוא הנרתק כו׳ אלא שאין הלכה כאנשי יריחו כי גם ועד הוא אחד בחילופי אתוון ע״ש ועד״ז י״ל ענין ויסר את אופן להתפשט מבחי׳ גלגל וחילוף האותיות ותמורותיהן כ״א שיהי׳ גילוי דבר ה׳ האותיות בעצם וכמ״ש לע״ל וראו כל בשר כי פי ה׳ דבר ומזה נמשך הנס דקי״ס, וזהו ג״כ ענין שמש בגבעון דום כדי להסיר ההנהגה שע״י הגלגל המסבב השמש כו׳ מבחי׳ חילופי׳ ותמורות האותיות אלא שיהי׳ גילוי שמש הוי׳ ועד״ז נת׳ בד״ה מחר חדש בענין ישראל מונין ללבנה ועו״כ מונין לחמה כי מהשמש יש ב׳ השפעות הא׳ חיצוני׳ וזהו ע״י הגלגל והנרתק שיהי׳ וממגד תבואת שמש וזה״ע עו״כ מונין לחמה והב׳ השפעה הפנימי׳ שנמשך אור ממש מהשמש בלבנה ונק׳ סוד העיבור נק׳ יחוד שמשא בסיהרא וזה נמשך דוקא ע״י ישראל מונין ללבנה שבה נמשך שפע הפנימי׳ מהשמש שעי״ז והי׳ אור הלבנה כאור החמה, והנה עד״מ יובן ענין התפלה שמתחילים הודו לה׳ קראו בשמו שהוא שיר השמש כמש״ל, וח״י ברכת השחר נגד ב׳ טתין דמט״ט וכן ביהי כבוד שהוא הפנימי׳ של רמון שהוא גלגל כו׳ והעיקר ח״י אזכרות שבק״ש ואח״כ ח״י ברכות דשמ״ע קול דממה דקה שלמעלה מבחי׳ והאופנים ברעש כו׳ ועי״ז לא יומשך יניקה לחיצונים מבחי׳ גלגל חמה קליפת הרימון וזהו״ע יראוך עם שמש ולכן וותיקין היו גומרין ק״ש עם הנץ החמה דוקא וזמן ק״ש של שחרית לכל העולם עד סוף שלשה שעות שבהם מאירים ג׳ צירופים

בת״א . . בד״ה בחדש השלישי: סז, ג.

ראשונים של שם הוי׳ המתחילים ביו״ד שהיו״ד דש׳ מורה על שמהווה תמיד לפי שהיו״ד הוא מבחי׳ חכמה שבה השראת אור א״ס ב״ה ולכן עיקר ענין ק״ש הוא ביו״ד של שם כמ״ש בק״ש שעל המטה אם פגמתי באות י׳ בביטול ק״ש והיינו כי ק״ש הוא הביטול למס״נ באחד וקעומ״ש שהביטול נמשך מבחי׳ חכמה שהוא כח מה כו׳, וזהו אי לך ארץ המקבלת מבחי׳ נער מט״ט שבו הנרתק של החמה כנ״ל בענין רימון כו׳ אשריך ארץ המקבלת מז״א דאצי׳ הנק׳ בן חורין בחי׳ עצם שמש הוי׳ כו׳ וכמ״ש מזה בזח״א ס״פ לך לך דצ״ה.

עוי״ל ענין דום ע״ד דממה דקה שלמעלה מבחי׳ והאופנים ברעש כו׳ ומשמרי האופנים נמשך יניקה וצ״ל ויסר את אופן משא״כ מבחי׳ דום דממה דקה ובמד״ר פ׳ בראשית ספ״ו שאמר יהושע להשמש עבדא בישא לא זבינא דאבא את שנאמר והנה השמש והירח כו׳ משתחוים לי ואפ״ל כי מט״ט ו״ק דיצי׳ ששם מקנן ז״א הנק׳ חמה ונק׳ ו״ק דיצי׳ ג״כ שמש על שמו והוא בטל ליוסף כי ביוסף נאמר והוא נער והיינו נער דאצי׳, משא״כ מט״ט שרו של עולם שנק׳ נער היינו ביצי׳ ושמש וירח הם הדודאים מט״ט וסנד״ל זו״ן במק״מ פ׳ ויצא קנ״ו וסיבובם וההשתחוואה שלהם הוא לי לבחי׳ צ״ע יוסף יסוד עולם שהוא מקור ההשפעה לשורש ומקור דבי״ע וע״י השתחוואה וביטול שלהם ממשיכים ההשפעה מבחי׳ שמש ה׳ והרי השפעה זו זהו ע״י יוסף יסוד שנק׳ ג״כ שמש ומגן בזהר פ׳ שמות ד״ג וזהו משתחוים לי ולכן הי׳ כח ביהושע להעמיד השמש כו׳ ובפרט כמש״ל שיניקת הערלה הוא מגלגל השמש המסבב כו׳ ויוסף הוא ברית קדישא ע״כ עי״ז העמיד הגלגל כו׳.

קיצור *.

יב) **והנה** ארז״ל בספרי הובא בילקוט שיהושע הראה לגלגל חמה משנה תורה ואמר לו כשם שלא דממתי מזה כך דום מלפני וכ״ה במד״ר פ׳ בראשית ספ״ו והענין דהנה דהע״ה אמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי תלים קי״ט כ״ד, וארז״ל שנענש דוד על שקרא לד״ת זמירות דוד זמירות קרית להו פ״ז דסוטה דל״ה א׳, ועמ״ש מזה בת״א בד״ה ויהי מקץ דרוש השני ובלק״ת בד״ה ואהי׳ אצלו אמון ובאגה״ק בסופו ששיבחם שהוא מקור חיות כל העולמות ע״ד כולם בחכ׳ עשית ובאמת היא נפלאותיך ומחשבותיך שלמעלה מבחי׳ חיות העולמות כו׳ ואפ״ל כי חיות העולמות מחכ׳ דאצי׳ דמתפתחא לל״ב נתיבות ל״ב אלקים שבמע״ב אבל התורה נמשכת ממו״ס ו״ה * התורה הם מבחי׳ ושער

קיצור: בהכת״י כאן מקום חלק לשתי שורות.
בת״א בד״ה ויהי מקץ: לא, סע״ג.
ובלק״ת בד״ה ואהי׳ אצלו: במדבר יח, א.
ובאגה״ק בסופו: קס, א ואילך.
ו״ה: אוצ״ל: והל.

רישי׳ כעמר נקי, עוי״ל כי ענין זמירות הוא ע״ד שיר המלאכים שאומרים שירה והוא העלאת מ״ן להמשיך יחוד תדירי דאו״א אין ויש להחיות העולמות כמ״ש בביאור זכור ושמור בדבור א׳ נאמרו ובד״ה רני ושמחי השני בענין וצדקתך ירננו כו׳ אך יחוד זה הוא חיצוני׳ או״א בחי׳ כולם בחכ׳ עשית בבינה ומבחי׳ זו הוא ג״כ שיר השמש כו׳ אבל התורה הוא המשכת פנימי׳ חו״ב וההמשכה מא״א ועתיק, ולכן ארז״ל דוד זמירות קרית להו שמשוה עסק התורה לבחי׳ זמירות ושיר המלאכים ובאמת גבהה מהם הרבה וכמ״ש ג״כ במ״א בפי׳ קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם נערים הם מט״ט וסנדל שם שייך הנגינה והשיר כמו ע״י השיר נמשך ההתפעלות אבל חתנים הם הנשמות בעלי תורה ביום חתונתו זה מ״ת הם למעלה מבחי׳ הנגינה והשיר כו׳ כידוע דרננא ברמשא דוקא ולכן ע״י ספר משנת תורה הראה לו יהושע לגלגל חמה יוכל להדמים השמש מלומר שירה כי עסק התורה זהו המשכה עליונה יותר הרבה מבחי׳ השיר כו׳ ועד״ז הוא משארז״ל ע״פ האזינו השמים כי השמים מספרים כבוד אל בחי׳ שירה ומשה שתקן באמרו האזינו השמים והיינו מטעם הנ״ל שע״י התורה נמשך בחי׳ עליונה יותר מע״י פרק שירה של השמים וכל צבאם כו׳ ולכן שיתקן ע״ד חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כו׳ ובמד״ר פ׳ תולדות פס״ה ע״פ בעמדם תרפינה כנפיהם בא עם דם ור״ל כשבאים ישראל הנק׳ עם (עם זו יצרתי לי) לייחד שמו של הקב״ה ואומרים שמע ישראל אז דום המלאכים שותקים וזהו עצמן ענין שמש בגבעון דום כנ״ל*.

[לד״ה להבין המאמר וכד אנת תסתלק]

אור א״ס היינו ההתגלות ולא העצמות ממש וכמו אור השמש (נ׳ דזה הקדמה כדי לבאר בחי׳ דאיהו נשמתא לגופא דלא יתכן כן על העצמות לומר

בביאור זכור ושמור: תו״א עב, א ואילך.

ובד״ה רני ושמחי: תו״א לז, א.

במ״א בפי׳ קול מצהלות: ראה לעיל ד״ה ונערים ממשתה ובהנסמן שם. לקו״ת צו, ט, ד.

כנ״ל: ראה באוה״ת שבועות שם המשך לזה (וקישורו עם ההתחלה עה״פ תורת ה׳ תמימה).

אור א״ס: נעתק מגוכי״ק 1153 יז, א. והוא קיצורים והגהות לד״ה להבין המאמר וכד אנת תסתלק — בסידור (ערב שבת) קסד, ב (וראה סו״ס תקס״ח ח״ב ר״ע תתקכו). ונדפס ג״כ בשינויים והגהות (אחרות) באוה״ת וירא כרך ד׳ תשמב, א (והוספה באוה״ת וירא כרך ז׳ תתשצג, א). בכתבי־יד (104 קסט, א. ועוד) נמצא ג״כ ד״ה זה בשינויים וכו׳ מהרה״ג כו׳ ר׳ הלל מפאריטש ז״ל.

באיהו נשמתא לע״ס רק על האור, וג״ז רק על הקו. וגם י״ל הקו נק׳ ג״כ נשמתא לנשמתא ע׳ בפלח הרמון שער עצמו׳ וכלים, ובס׳ שער השמי׳ גבי א״ק), וכן החיות שבגוף מהנשמה הוא רק גילוי מהנשמ׳ ולא עצמותה (ע׳ תניא פנ״א ומ״ש ע״ז בד״ה ליל שמורי׳) ולכן שכל שבמוח וכח הראי׳ שבעין כ״ז רק בהגילוי הנ״ל משא״כ בעצמו׳ (ור״ל גם כשהי׳ הגלוי כלול בהעצמו׳ הי׳ הכחו׳ באופן אחר כמ״ש בד״ה מיילדו׳ העבריות, וע׳ בד״ה וידבר שבועו׳ תקס״ח, וכמו באור השמש כשהוא בשמש כו׳).

וזהו ענין שנשמת אדם מתגלגלת בבהמה שאז אין נמשך ממנה הגלוי, ומזה יובן שיש בנפש בחי׳ עצמותה שמובדל מערך הכחו׳ הנ״ל (שלכן אף שאין הכוחו׳ מתגלי׳ שייך לומר שנקשרה הנפש שם) ויותר יובן מהתינוק שאע״פ שיש בו הנשמה מיום לידתו אין בו שכל שמפני חסרון הכלי אין מאיר גלוי כח השכל וכו׳ ומ״מ הנשמ׳ ישנה כי היא עצמה למעלה מערך כוחות הנ״ל, והכוחו׳ שכל ראי׳ כו׳ הן בהגלוי שלה, (ומ״מ הגלוי כלול ג״כ בהעצמו׳ אף שהעצמו׳ למעלה מהן כמו התכללו׳ זיו השמש בשמש עצמו) ועד״ז ענין נשמתא לגופא היינו אורו׳ המאירי׳ בכלי׳, זה אינו שייך על עצמותו, רק על התגלות אורו כשנמשך בע״ס נק׳ אור החכמה כו׳ (והיינו רק הקו כנ״ל וכשהי׳ אורו׳ אלו כלולי׳ בההעלם היו באופן אחר וז״ש אנת חכים ולא בחכמ׳ ידיעא ע׳ ת״א פ׳ נח דקאי על עקודים).

וזהו אנת הוא חד ולא בחושבן היינו מל׳ דא״ס שבה נעשה הצמצו׳ ומק״פ והקו משא״כ במל׳ דא״ס שלמעלה מהקו הוא לא בחושבן י״ס כי אף שהמל׳ רק גילוי ולא העצם מ״מ נק׳ אור א״ס כו׳ (א״כ הי׳ יכול להיו׳ ספי׳ בלי גבול וכמו במשל ג״כ כשהכוחו׳ כלולי׳ בנשמ׳ הם בע״א כך כשגלוי הקו הי׳ כלול באור א״ס הי׳ יכול להיו׳ ספי׳ בלי גבול כו׳ ובזה אין המשל דומ׳ ממש לנמשל. ועיין בע״ה מל׳ דא״ס ג״כ רק מל׳ דעולם המלבוש כו׳) וזהו הוא ושמו כו׳ גלה כבוד מלכותך כו׳.

והנה גלוי הקו בחכמה, כי חכמה אין ובינה יש, חכמה ראי׳ ובינה שמיעה, ובמשה וירא ראשית וע״כ ביטול ונחנו מה, ושמיעה מרחוק אין הביטול כ״כ רק בינה עד הוד אתפשט׳ כמו מודי׳ אנחנו כו׳ ולכן אור א״ס מאיר בחכמ׳

בד״ה ליל שמורי׳: ראה אוה״ת פסח (ויקרא כרך ג׳) ע׳ תשמב (ושם הד״ה: בעצם היום הזה).

בד״ה מיילדו׳ העבריות: אוה״ת שמות כרך ז׳ ע׳ ב׳תצא ואילך (והוא משנת תקס״ה).

בד״ה וידבר שבועו׳ תקס״ח: לקו״ת במדבר טו, ד ואילך. ובשינויים בסה״מ תקס״ח ע׳ רכז ואילך.

ת״א פ׳ נח: י, ג ואילך.

בקירוב כמו בכתר ובבינה בריחוק ולכן אבא מקננן * באצי׳ ואי׳ בבריא׳ (ע׳ בע״ח שמ״ז פ״ג בדרוש הרר״ג) ועי״כ כלי׳ דאצי׳ איהו וגרמוהי חד קירוב לפי שהם ביטול משא״כ בבריא׳ השגה שמיעה כו׳ יש לכן מאיר בריחוק כו׳ וזהו ענין ההפרש בין הודא׳ דמבינה שמיעה לברכה שהוא חכמ׳ כי ברוך גלוי כו׳ כמו המבריך כו׳ (ויסוד אבא ארוך שע״י הראי׳ והביטול נמשך למטה יותר ויש לו קיום יותר וזהו ענין שבת דכתי׳ בי׳ ויברך כו׳ את יום השביעי שבשבת מקבלת מאבא וזהו בזמנא דנטלא מבי אבא כו׳ ועי״ז אתהפכא כו׳ משא״כ הודא׳ רק אתכפיא כו׳, הודא׳ כמו מחמת הנס מודה מ״מ אינו משיג המהות וזהו יו״ט וחנוכה משא״כ שבת ראי׳ כו׳ לכן יו״ט וחנוכה צריך הלל בהילו נרו כו׳ כי מאחר שאין גלוי דראי׳ צריך להמשיך אור ע״י התבוננו׳ רב כו׳ אבל ראי׳ א״צ אריכו׳) (והנה בענין שהגלוי בחכמ׳ ע׳ ד״ה וידבר תקס״ח מענין נפש המשכלת שנק׳ הנפש ע״ש חכמה).

וזהו דבחול איהו בנצח ואיהי בהוד כי המל׳ מתלבשת בחול בבריא׳ דתמן בינה מקננא ע״כ איהי בהוד (וע׳ בבהמ״ז גבי ברכת נודה לך כו׳) בג״ה קו א׳ כנ״ל וז״א הוא באצי׳ איהו בנצח ענף החכמה כו׳ ובשבת שעולה באצי׳ לכן גם במעלי שבתא היא ג״כ בנו״ה כמו הדכר כו׳ לכן נק׳ שבת ויברך כו׳ יום השביעי שאז המל׳ מקבלת מחכמ׳ שנק׳ ברוך ע״י הנצח ואיהו ברוך איהי ברכה כו׳ והוא ע״ד יחוד או״א ולכן שמו״ע ג״כ ח״י ברכאן כו׳.

ומעתה יובן ענין וכד אנת כו׳ דקאי על הקו שעיקר התגלותו בחכמה וע״י חכמה מאיר בע״ס דאצי׳ ושם מסתיים הקו כו׳ ולכן אף שנסתלק הארת הקו עכ״ז אשתארון כגופא עכ״פ, שהרי אף בבריא׳ שאין שם גלוי הקו מחמת שהחכמה אינו מאיר שם עכ״ז יש ע״ס, והיינו מפני כי פי׳ אסתלק אין ר״ל רק העלם, היינו שבאצי׳ מאיר הקו בגילוי ע״י הביטול ראי׳ ובבריא׳ בהעלם כו׳ וכמו החילוק בין איהו וגרמוהי חד כו׳ שזהו גלוי משא״כ כו׳ עמ״ש ע״פ וירא כו׳ ובעשי׳ העלם יותר כמו למטה דומם צומח החיות שבהם נעלם מהם כי הם נק׳ גופין מתים ומ״מ יש בהם כו׳ עד״ז פי׳ אסתלק, וא״כ

בצד הגליון רשום בגוכי״ק: מזה יובן מה שא״א הלל בשבת כו׳.

מקננן: כ״ה בגוכי״ק.
בזמנא דנטלא מבי אבא: זח״ג ק, ב. (וביאוה״ז לשם).
ד״ה וידבר תקס״ח: לקו״ת במדבר טז, רע״א. תקס״ח ע׳ רכח.
בבהמ״ז גבי ברכת נודה לך: ראה סידור קח, ג ואילך. לקו״ת עקב יד, ג ואילך. אוה״ת עקב ע׳ תקלה ואילך.
עמ״ש ע״פ וירא: ראה ד״ה פתח אליהו — תו״א יג, ד ואילך. ס׳ מאמרי אדה״ז עה״ת ע׳ צז ואילך.

פי׳ כד אנת כו׳ זהו ענין בי״ע כו׳ אמנם הענין עוד כי הנה השתלשלו׳ הנ״ל דאבי״ע זהו רק מצד הקו כו׳ והרי השמי׳ והארץ אני מלא אלא שזהו בהעלם, וזהו ענין הרשימו והקו, שהרשימו היא מה שנשאר רשימו מהאור שלמעלה מהצמצום נמצא הוא מבחי׳ א״ס ולכן הרשימו כוללת כל העולמו׳ בשוה וזהו ענין אני מלא כו׳ ממש כי אצלינו הגלוי רק ע״ד רשימו אבל קמי׳ כל האור מלא שם כנ״ל דפי׳ אסתלק שהוא מה שנסתלק אור א״ס ונשאר מק״פ אין הפי׳ רק העלם כו׳ משא״כ הקו מאיר בכל עולם לפי ערכו, ולכן אף כשאין הקו מאיר, אשתארון כגופא מחמ׳ קבלתן מהרשימו שמשם שרש הכלים כו׳, ומ״מ כל התומ״צ להמשיך תוספת אור, וזהו ענין השבת כו׳, ומזה יובן תשרק דמוסף שבת כי תיו רשים רשימו ובשבת מאיר תוס׳ אור מא״ס ממש בהרשימו כו׳ וע׳ בת״א ביאור יביאו לבוש כו׳ וסוס כו׳ אותיו׳ הממשיכי׳ מבחי׳ לבוש מל׳ סכ״ע י״ל היינו אותיו׳ דרשימו ששרשם מסכ״ע עולם המלבוש והוא לבוש מל׳ כו׳ וזהו מצות לבושי׳ דשבת כי אז יביאו לברש כו׳ מעולם המלבוש כו׳.

בעמוד פי׳ וכד כו׳ כמו כוחו׳ הנפש כשעולין בעצמותן (שינה) מ״מ הגוף חי מהנפש כן בעליי׳ אורו׳ הקו כו׳ והיינו ששרשן מרשימו כו׳ וכמו התחלקות אבי״ע מצד הקו אמנם בחי׳ והקדוש בשמי׳ וארץ ע״י רשימו כו׳.

ענין קבלת שבת לכה דודי בד״ה והי׳ מדי חדש. בד״ה מה טובו יובן פי׳ הברכות בא״י אלקינו להמשיך בחי׳ רוכב בערבות כו׳. בד״ה וכל בניך גבי ורב שלום יובן פי׳ המברך את עמו ישראל בשלום היינו ב׳ שלום הא׳ מלמעלה למטה והב׳ מלמטה למעלה שמבחי׳ ורב יהי׳ שלום וזהו שלום לרחוק כו׳ ולכן אמר תחלה תורת חיים כו׳ שעי״ז נעשה ורב שלום, וגם יובן משם פי׳ מאמר ת״ח מרבים שלום כו׳. בד״ה ציון במשפט יובן מ״ש בברכת השיבה ומלוך כו׳ בחסד וברחמים בצדק ובמשפט שהן בחי׳ ב׳ אריסין שמלמעלה הנז׳ ברבות פ׳ עקב ושל* למטה מכנס״י כו׳ ע״ש.

בת״א ביאור יביאו לבוש: **ראה תו״א צא, ב ואילך.**
בעמוד פי׳ וכד: **אולי הכוונה לסידור שם קסה, ד ואילך.**
ענין קבלת שבת: **נדפס באוה״ת סוכות ע׳ א׳תשמא [וש״נ להכת״י: 36 קעד, א. 163 רפד, א].**
בד״ה והי׳ מדי חדש: **לקו״ת ברכה צז, א.**
בד״ה מה טובו: **לקו״ת בלק עג, ב ואילך.**
בד״ה וכל בניך: **לקו״ת פ׳ ראה כט, א ואילך.**
בד״ה ציון במשפט: **לקו״ת דברים א, ג ואילך.**
ושל למטה: **כ״ה בב׳ הכת״י.**

אי׳ בסידור האריז״ל בעמידה דערבי׳ דשבת וזווג זה מעולה כו׳ והענין כי הוד נמשך מבינה עד הוד אתפשטת ולכן בג״ה בקו א׳ אבל חכמה ראי׳ ברכה שלמעלה מהודאה כנ׳ בדרוש על רע״מ שופטי׳ (תקס״ד) בענין גרמין בנויין על מוחא כו׳ ובד״ה להבין ענין וכד אנת תסתלק מינייהו כו׳ (כמדומ׳ נדפס בסידור) והנה בחול איהי בהוד, עליי׳ מבריא׳ בינה מקננא בכורסייא, ואיהו בנצח ענף החכמ׳ חח״ן קו א׳, אבל שבת ויברך כו׳ יום השביעי, בחי׳ ברכה מוחין דאבא ראי׳ כמ״ש ראו כי כו׳ השבת בפ׳ בשלח, והיינו עליי׳ המל׳ באבא, בת אבי ואף שעליי׳ זו במנחה דשבת מ״מ היינו באבא ממש אבל גם בתחלת שבת נמשך בה הארת אבא וכמש״ש גבי ויכולו ל״ב תיבין נגד ל״ב נתי׳ חכמה שהם בחי׳ מוחין שמקבלת עתה מסט׳ דחכמה הנק׳ קדש, וזהו ענין ח״ת קדישין, ולכן היא עתה ג״כ בנצח דז״א, ולא כמו בשחרי׳ בחול דאיהי בהוד, ובר״ח * בשחרי׳ ג״כ איהי ג״כ בנצח והוד וזהו ראשי חדשי׳ וכו׳ כי בר״ח ג״כ מקבלת מחכמה וכו׳ רק שהיא למטה ואינה עולה כלל במקום אבא. אמנם חנוכה הוא ג״כ בחי׳ הוד דאיהי בהוד ולכן תקנום בהלל והודא׳ רק שמקבלת ההוד ע״י ז״א עצמו, משא״כ * מקבלת ההוד ע״י נצח דיעקב, ובחסידו׳ שיש ב׳ בחי׳ הודא׳ הא׳ בינה עד הוד וכו׳ שמבין עכ״פ בהשגתו ועי״ז מודה, הב׳ שההודאה רק בדרך ניצוח כו׳ והיינו לפי שבחול יש מונעי׳ ומסתירי׳ וכו׳ אבל בהנוכה זהו ענין הלל והודאה הלל גמור כללו׳ הבינה ע׳ בסידור האריז״ל גבי הלל.

וענין ג״פ ויכולו שאומרי׳ ג׳ עדי הקידושין יש להעיר ממ״ש ע״פ הרע״מ פ׳ שופטי׳ ע״פ שנים עדי׳ או שלשה יקום דבר, דבר היינו מל׳ וקימתה עליי׳ לאצי׳ וה״ע הקדושין זהו ע״פ שנים עדי׳ וכו׳ והנה בעדי׳ כתי׳ והוא עד או ראה או ידע, ראה בחי׳ חכמ׳ גרמין עצמו׳ וכו׳ וזהו ענין עד שבפסוק

על צד הגליון רשום בגוכי״ק: **בוהוא ורחום * וזכור עדותינו וכו׳ על פ׳ ראשון דק״ש כי יחו״ע שלמעלה יש ולמטה אין ע״ז שייך עדות, עד הגל, גם בבאר דאברהם כתי׳ לעדה ע׳ מ״ר פ׳ וירא, גם המצו׳ נק׳ עדות בדרך עדותיך וכו׳.**

אי׳ בסי׳ האריז״ל: **נעתק מגוכי״ק 1153 טז, א.**

בדרוש על רע״מ שופטי׳ (תקס״ד): **ראה אוה״ת שופטים ס״ע תתנח. (וביאוה״ז להצ״צ ס״ע תתרלד).**

ובד״ה . . וכד אנת תסתלק . . בסידור: **קסה, א ואילך (וראה לעיל הגהות לד״ה זה).**

ובר״ח . . במקום אבא: **ב׳ שורות רשומות בגוכי״ק בצד הגליון, וגראה דשייכות לכאן.**

משא״כ מקבלת: **כ״ה בגוכי״ק.**

ממ״ש ע״פ הרע״מ פ׳ שופטי׳: **אוה״ת שופטים שם ע׳ תתנג.**

ורחום: **כ״ה בגוכי״ק.**

שמע ישראל וכו׳ יחו״ע, או ידע כמ״ש הראת לדעת ידיעה בלא ראי׳ כי דעת ממשיך מחכמ׳ הנק׳ ראי׳ לבינה הנק׳ שמיעה וזהו ענין עד בשכמל״ו ועד כמ״ש ברע״מ, והם ג״כ חו״ג עמ״ש בענין שאו ידיכם קדש וכו׳ שהם ב״פ הנ״ל. העד הג׳ ת״ת י״ל ע״ד משכן העדות שביחוד או״א שהוא הארה מהכתר כו׳ עדו׳ לישראל וזהו ת״ת שגם מבחי׳ זו נמשך בקידושי׳ הנ״ל כי ויברך וכו׳ זהו בחי׳ חכמה ויקדש מבחי׳ כתר כנודע בפי׳ קדוש וברוך ות״ת נק׳ קדוש על שעולה עד הכתר ובעבודה ענין העדו׳ ע״ד מי מעיד על האדם קירות ביתו היינו קירות לבו והעצמות כו׳ והיינו ג״כ ב׳ בחי׳ עדו׳ הנ״ל דיחו״ע ויחו״ת כשנקבעו בעצמות הנפש ורעו״ד כו׳, ולכן שייך זה בשבת, כמו שהן עדו׳ על לע״ל בתח״ה כמ״ש ברע״מ כך הוא בחי׳ שבת שהוא נמשך מבחי׳ יום שכולו שבת וכו׳. נמצא ב׳ עדי׳ הנ״ל הן מהאדם בחי׳ כלה, והעד הג׳ הוא מבחי׳ חתן עדו׳ לישראל וכו׳ וזהו ותבואי בעדי עדיי׳.

מש״ר בד״ה מקושש שבשבת עליי׳ הנשמו׳ שהן מלבושים תקינת לון, ובשבת נעשו בחי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא, ג׳ דהיינו כי בי״ע הוא לבושי׳ ואצי׳ גופא איהו וגרמוהי חד ובשבת בי״ע נעשה אצי׳ וזהו ג״כ פי׳ לדרתם שהשבת ידור בתוכם היינו כשיהיו גופא שבו מאיר אוא״ס ב״ה.

ענין הקי׳ י״ל המשכה מה שא״א להגיע לזה בעצמו כמו הרצון שלמעלה מהשכל כמ״ש גבי תספרו נ׳ יום או תענוג מה יפית וכו׳ מתנה כו׳ ולכן צ״ל עדות שקיים תחלה מה שאפשר לקיים, אך משמע בקי׳ עצמו צ״ל עדו׳ דהמקדש בלא עדי׳ וכו׳ וי״ל כי יש ד״ת וד״ע והנה דעת עדות ולכן בכ״מ עדו׳ בל׳ עד כי דעת נחלק לחו״ג, והעדו׳ שקיים זהו ד״ת המחבר חו״ב למדות, ועדו׳ על הקי׳ ד״ע הממשיך כתר כמ״ש בביאור דמים רבים כו׳, וד״ת מתחלק לחו״ג ע״כ הם ב׳ עדי׳ אבל ד״ע שבמוח המזווג חו״ב י״ל עד א׳ וזה ע״פ ב׳ או ג׳ וכו׳ א״נ גם בד״ת כשמתגלי׳ חו״ג מיסוד אי׳ הן ב׳ עדי׳ ובעודן כלולי׳ זהו ע״א, א״נ כמ״ש בביאור דמשכן העדו׳ ע״ד ביטול יחוד או״א זהו עדות על קי׳ מה שקדוש ומובדל וכו׳, וענין קי׳ ע״ד אירוסין שנמשך בחי׳ הנ״ל במקיף עדיין ואח״כ נישואין פנימי׳.

א״נ העדו׳ כמ״ש ע״פ הזהר קדושים פ״ו אתם עדי כו׳ כי אנא הוא אינון ממש היינו איהו וגרמוהי חד שמתיחד ביעקב ודוד שהם ת״ת מל׳ א״כ

מש״ר בד״ה מקושש: מה שאמר רבינו. ראה אוה״ת במדבר כרך וא״ו ע׳ א׳תתיד ואילך. (והובא גם באוה״ת במדבר ס״ע כו: „בד״ה מקושש דתקעא״).

בביאור דמים רבים: תו״א תולדות יט, א ואילך.

בביאור דמשכן העדו׳: לקו״ת פקודי ו, א ואילך.

ע״פ הזהר . . אתם עדי: ראה ביאוה״ז קלט, א. סה״מ תקס״ה ח״א ע׳ תסט (ובהגסמן בהמ״מ שם). אוה״ת משפטים ע׳ א׳קצט.

א״ש דבשבת שהנשמו׳ עולין מבחי׳ לבושי׳ לאשתאבא בגופא וכו׳ ואז אנא הוא אינון ממש ע״כ זהו העדות כמ״ש אתם עדי, כי העדו׳ שייך ע״ד הפלא שיהי׳ אנא אינון ממש. א״נ דעת עדות פי׳ כי דעת אינו ראי׳ אלא הרגשת המציאו׳ לכן נק׳ עדות כמו השומע מעידים א״נ דעת נק׳ עדות שממשיך ראי׳ בשמיעה מזווג חו״ב הראת לדעת וזהו ענין גידי׳ המחברי׳ עצמו׳ ובשר והנה בחול הראת לדעת בבחי׳ ממכ״ע ועי״ז נמשך בשבת דעת בבחי׳ סכ״ע וידעת היום כי יום השבת לא הי׳ בו לילה וזהו ענין הקידוש המשכ׳ דעת וזהו ענין ג׳ עדי׳ דקדושין בחי׳ עדו׳ דכלה ממכ״ע ועד ג׳ סוכ״ע ד״ע וכו׳.

ענין שלום עליכם כו׳ שאומרים בשבת בליל שבת. וענין מלאכי השלום כו׳. נראה שי״ל עפמ״ש בת״א ר״פ ויצא ע״פ ושבתי בשלום. וגילוי ענג זה ע״י ב׳ בחי׳ שלום כו׳ שעי״ז יבא אל בית אבי בחי׳ יצחק והוא הצחוק והתענוג שיהי׳ לע״ל ביום שכולו שבת ומנוחה כו׳ כי שלום הוא המחבר ומקשר ב׳ הפכים ע״ש בהביאור. והנה בודאי בכל שבת יש הארה ממה שיתגלה ביום שכולו שבת לע״ל אלא שלע״ל יהי׳ בגילוי בפו״מ גם בחיצוני׳ ועכשיו הוא בבחי׳ מקיף כו׳. והנה ענין ויצא יעקב כו׳ וילך חרנה זהו בששת ימי המעשה שיורד ונמשך בחי׳ יעקב שבאצי׳ לבי״ע לברר בירורים כמ״ש במ״א בביאור שע״פ לא הביט און ביעקב כו׳ ואפ״ל כי פי׳ מבאר שבע הוא מבחי׳ שבת שהוא יום השביעי. וע׳ בכוונת הקידוש דשבת נז׳ באר. וגם קידושא רבא אי׳ בפע״ח רבא אותיות באר. וגם בעבודה הנה בתורה נז׳ ב״פ ע״כ קרא כו׳ באר שבע. כי בינה נק׳ באר שבע שהוא החפירה והכלי שבו נובע מ״ח דחכמה בחי׳ ביטול כי או״א הם תרין רעין (זח״ג * ד׳ א׳) נקודה בהיכלא (זח״א * ו׳ א׳. כ׳ א׳. ת״ז תכ״ח) כמ״ש ע״פ ראה אנכי נותן כו׳ והיא מקור לשבע מדות והן מדות שבשכל וכמו ע׳ רבתי דשמע כו׳ וזהו באר שבע דגבי אברהם אבר מ״ה (זח״א * ד׳). והב׳ הוא שהמל׳ נק׳ ג״כ באר שבע שהיא מקבל׳ משבע מדות. ובעבודה הוא הלב

ענין שלום עליכם: נדפס באוה״ת ויצא קצט, ב. [שם הוא בכותרת: „לפסוק ושבתי בשלום״. ובהכת״י דלהלן ליתא כותרת זו, ואולי הוא מהמו״ל].

נמצא ג״כ בהכת״י: 14 קיז, א. 61 שנג, ב. 154 ריט, א. 194 רנ, א. 273 רסג, א. 500 קמ, ב. 626 רנא, א. 1306 ר, א.

בת״א ר״פ ויצא: כא, סע״ג ואילך. כב, ג.

בביאור שע״פ לא הביט און: לקו״ת בלק עב, ג ואילך.

זח״ג . . זח״א: מ״מ אלו נדפסו באוה״ת שם באותיות קטנות, וליתא בהכת״י. וכנראה הם מהמו״ל באוה״ת שם.

ע״פ ראה אנכי: לקו״ת ראה יח, א ואילך.

שהוא כלי לגילוי הז' מדות שבלב וכמ"ש בת"א פ' תצוה ע"פ זכור דעמלק. אמנם וילך חרנה הוא העלם המדות במצר הגרון כו' ששם הוא בחי' שר המשקים שר האופים ושר הטבחים שהוא בחי' ושט וורידין שהם הם בחי' כל תענוגי עה"ז ומחשבותיו שהם המונעי' גילוי ומבדילין בין אור ה' שבמוח ובין גילוי הלב (שהם ב' בחי' באר שבע הנ"ל) וכמ"ש בת"א פ' וארא בד"ה לכן אמור כו'. אך הירידה זו דוילך חרנה הוא כדי לברר בירורים לאכפיא ולאהפכא מחשוכא לנהורא ועי"ז נעשה תענוג גדול ואז נעשה מבחי' חרן רנה וזהו ושבתי אל בית אבי כו'. וזהו בחי' שבת אשר שבת הוא גילוי תענוג עליון כמ"ש וקראת לשבת ענג וגם בחי' רנה כי מצוה לשורר בשבת כו' כמ"ש בכהאריז"ל כי השיר הוא ההעלאה מלמטה למעלה שלכך בשבת שהוא עליות העולמו' צ"ל בחי' שיר ורנה כו' ואומרי' בשבת מזמור רננו צדיקים כו' וע' בזהר תרומה קל"ז ב'.

והנה העלאה זו דשבת הוא אל בית אבי בחי' יצחק כי הנה בשבת נמשך בחי' טלא דנטיף מעתיקא כו' וזהו נמשך מבחי' יצחק כמ"ש בברכת יצחק ליעקב ויתן לך כו' מטל השמים כו' כי יצחק הוא גבו' דע"י המתלבש במו"ס שהוא בחי' טלא דבדולחא כו' וזהו והי' הוי' לי לאלקים כמ"ש אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' וגם נק' שבת להוי' כו'. והנה להיות העלאה זו מלמטה למעלה מעלה כ"כ הוא ע"י בחי' שלום המחבר שני הפכיים כו' כנ"ל. וזהו ענין שלום עליכם שאומרי' בלילה דש"ק. ושייכות בחי' זו למלאכים הוא כמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה כה אמר כו' מהלכים בין העומדים כו' שמתחלה מקבלים נש"י הכח ממלאכים לברר הנה"ב לפי ששרשה ומקור חוצבה דנה"ב הוא מחיות הקדש שבמרכבה כו' ועי"ז אח"כ הם משפיעי' במלאכים שנק' עומדים להיות השפעת בחי' הילוך בבחי' פנימי' המלאכים בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה ע"ש. וזהו שאו' שלו' עליכם להמלאכים שממשיכים בהם ההילוך שזהו ע"י בחי' שלו' כו' וגם עי"ז המלאכים חוזרי' ונותנים הכח לברר נה"ב וזהו ברכוני לשלו' מלאכי השלו' כו'. ועיין מענין מלאכי השלום בזהר ס"פ וירא סד"ה ויבואו אל המקום כו' (ובפרשת ויגש ד"ה ואתה צוית ור"פ שמות ד"ה ר"ש פתח) ובפרשת שמות ד"ה ויאמר אל עמו כו' נתן להם עצה כו' מארי דרחמנותא ואינון מלאכי שלום כו' די"ח ע"א וכו' שם נ"ב מלאכי או"א. ובפ' פקודי דרמ"ה ע"ב. ועמ"ש ע"פ יברכך כו' וישם לך שלום כו' שנותן בך כח להיו' ורב שלו' בניך כו' ועמ"ש מענין זה ע"פ וכל בניך כו' גם נת' שם דשלו'

בת"א . . ע"פ זכור דעמלק: **פד, ב ואילך.**

בת"א . . בד"ה לכן אמור: **נז, ג ואילך.**

בת"א . . בד"ה כה אמר: **ל, ב ואילך.**

ע"פ יברכך: **לקו"ת נשא כז, א. כח, א.**

ע"פ וכל בניך: **לקו"ת פ' ראה כט, א ואילך.**

להיו׳ יחו״ת ויחו״ע שוין ובודאי דזהו שייך לבחי׳ שבת כו׳ ועמ״ש ע״פ כי ההרים ימושו כו׳ וברית שלומי כו׳. וענין דמלאכי׳ שמאו״א נק׳ מלאכי השלום כי או״א הם תרין ריעין דלא מתפרשין והוא ביטול יש לאין תמיד כו׳ וזהו ענין מלך שהשלום שלו כי בבחי׳ מל׳ שנעשה מקור לבי״ע יש שינוי שלפעמי׳ היש דבר נפרד כו׳ משא״כ בבינה שנק׳ ג״כ מלך אך שהשלום שלו תמיד ביטול היש לאין כו׳ וע״כ מלאכי׳ הנ״ל נק׳ מלאכי שלו׳ כו׳ וע׳ בע״ח שער מ״ן ומ״ד דרוש ד׳ מענין המלאכי׳ דאו״א כו׳ וע׳ מ״ש ע״פ הזהר פ׳ בלק דק״צ ע״פ ברכו כו׳ מענין מלאכי׳ שהם מזווג נשיקין ונשמות מזווג גופני כו׳ וע״כ המלאכים רוחניים כו׳ ושם נת׳ דברכה אתמסר למלאכי׳ כמו לישראל וע״ש, וזהו ברכוני לשלום מלאכי השלו׳ כו׳ שהם בחי׳ מלאכי עילאי דאינון בשמי מרומא דאדרא עילא׳ הנז׳ שם לכן מקדימי׳ הברכה מהם ע״ש ולכן אומרי׳ זה קודם קידוש. כמש״ש אבל קדוש כו׳ עד דישראל מקדשי לתתא. הרי בחי׳ קדוש׳ שייך לישראל יותר לכן קידוש הוא ג״כ מבחי׳ קדש כו׳.

ענין בחי׳ יצחק בשבת ע״פ הזהר יתרו דפ״ח נת׳ שהוא סעודתא תניינא כו׳ ובמ״א ע״פ האדר״ז דרפ״ח מצחא כו׳ נת׳ שהוא זמן מנחה דשבת כי יצחק תיקן תפלת מנחה כו׳ ומשני המאמרי׳ מובן דהוא העלא׳ למקור התענוג עליון כו׳.

עוד יובן ענין ושבתי בשלו׳ עפמ״ש בת״א פ׳ תולדות דהצחוק ותענוג דיצחק נמשך את רבקה בירור נה״ב ואז הוא בחי׳ רבקה של שלש שלש או של ד׳ כו׳ והיינו התכללות המדות והיינו בחי׳ אה״ר מדו׳ הנמשכי׳ מהכתר ע״י דעת עליון בהמה רבה כו׳ והתכללו׳ זו זהו בחי׳ שלום וזהו ושבתי בשלו׳ דוקא וזהו ג״כ ענין מלאכי השלו׳. כי הנה למטה בבי״ע מיכאל וגבריאל שר של מים שר של אש הרי הם ב׳ הפכים אלא שהקב״ה עושה שלו׳ ביניהם כו׳ וזהו דוקא במיכאל וגבריאל ששרשן מהמדות ע״כ הם נגדיי׳ עד שעושה שלו׳ ביניהם כי המדו׳ מצד עצמן הם ענפין מתפרדין כו׳ אכן מלאכי השלו׳ היינו שהם תמיד בבחי׳ שלו׳ והתכללו׳ וזהו לפי שהם מאו״א ששם גלוי אור א״ס ונק׳ תרין ריעין כו׳ ריעין האהובים כו׳ כמ״ש בע״ח של״ח שיש מלאכי׳ הנולדי׳ מזווג נשיקין דזו״נ ויש מלאכי׳ עליונים יותר שנולדי׳ מזווג נשיקין דאו״א וכו׳. והנה לשוב לבחי׳ יצחק הוא ג״כ דוקא ע״י בחי׳ שלום כנ״ל בענין רבקה כו׳ התכללות. וזהו

ע״פ כי ההרים: לקו״ת תצא מא, ב.
ע״פ הזהר פ׳ בלק: ביאוה״ז צח, ג ואילך.
ע״פ הזהר יתרו דפ״ח: ראה סידור רד, ג.
ע״פ האדר״ז דרפ״ח: ביאוה״ז קכו, ד.
בת״א פ׳ תולדות: יח, א.

שאומרים שלום עליכם כו׳ ברכוני לשלו׳ מלאכי השלום שיהי׳ בחי׳ התכללו׳ המדו׳ ששרשן מד״ע המזווג או״א דשם שרש מלאכי׳ הנ״ל. גם זהו שאו׳ שלום עליכם כו׳ ממלך מלכי המלכים שהוא בחי׳ כתר שנק׳ מלך שהשלום שלו כו׳ עיין מ״ש ע״פ כיריעות שלמה ועיין מ״ש עוד ע״פ שה״ש אשר לשלמה ישקני כו׳ שההמשכה מבחי׳ זו דוקא ע״י נשיקין מזה יובן עוד ענין ברכוני לשלום מלאכי השלום שהם מלאכי או״א שמבחי׳ נשיקין כו׳. וזהו סדר הענין תחלה או׳ שלום עליכם מ״ה ששרש׳ מזו״נ מלאכי עליון ששרשם מאו״א והשלום נמשך ממלך מ״ה היינו בחי׳ כתר כו׳ שעי״ז נעשה יחוד או״א כנודע.

אח״כ אומר בואכם לשלום מלאכי השלום כי בשבת גלוי חכמ׳ דאצי׳ וע״כ באי׳ מלאכי השלום ששרשם משם, ובינה נק׳ מלך שהשלום שלו לפי שבה מלובש יסוד אבא והוא מקבל ממו״ס כו׳, וזהו ממלך מ״ה כו׳. אח״כ אומרי׳ ברכוני לשלום שיומשך בחי׳ זו גם באדם וענין שלום זה מבואר במ״א ע״פ החלצו מאתכם כו׳. והנה בשבת נמשך נשמה יתירה ושרשה ג״כ מאו״א שזהו ענין ישראל עלו במחשבה (ב״ר * פ״א ת״ז מ׳ וס״ט) וכמ״ש במ״א שע״כ נקראי׳ נש״י אחים למקום שהם אחי׳ לזו״נ כו׳ וזהו ממ״ה כי מאיר בהן הארת הכתר שמאיר בחכמה וזהו עלה במחשבה כו׳ בחי׳ החכמה מה שדבקה בכתר כו׳ שזהו בחי׳ העליונה שבמחשבה. והנה בחי׳ זו היא למעלה אפי׳ ממלאכי השלום כנודע דזווג דנשמו׳ הנ״ל שרשו גבוה מזווג נשיקין דמלאכי׳ כו׳ לכן אחר שמ״ה מברכים הנשמו׳ הרי ממשיכין להם משרשם הנעלה יותר ועי״ז מקבלים המלאכי׳ מהנשמו׳ כי כל המברך מתברך וזהו צאתכם לשלום כו׳. ואח״כ כי מלאכיו כו׳ להיות האדם למטה צריך שמירה כו׳. והנה לכן במנחה דשבת אומרי׳ ג״כ מנוחת שלום השקט כו׳ והנה השקט הוא גבוה יותר מבחי׳ שלום כמ״ש באגה״ק ע״פ ועבודת הצדקה השקט כו׳ כי שלום זהו בחי׳ יסוד אבא והשקט זהו מבחי׳ מו״ס דשקיט ושכיך כו׳ וזהו שמש בשבת צדקה לעניים שע״י הצדקה לעניים בכל ימי המעשה עי״ז נמשך גילוי שמש בשבת והוא בחי׳ ועבודת הצדקה השקט שנמשך גילוי זה בשבת כמ״ש מנוחת שלום והשקט כו׳ כי בשבת הוא בחי׳ אתהפכא חשוכא לנהורא ועי׳ באגה״ק בדיבור הנ״ל.

ע״פ כיריעות שלמה: לקו״ת שה״ש ז, ג ואילך.
ע״פ שה״ש: לקו״ת שה״ש א, ד.
ע״פ החלצו: לקו״ת מטות פו, ב ואילך.
ב״ר: ראה בהמ״מ לעיל קרוב לתחילת המאמר ד״ה: זח״ג.
באגה״ק ע״פ ועבודת הצדקה: קיז, א ואילך.

מפה״ש, בענין כי בנו בחרת, לפי שאנו אומרים זכר ליציאת מצרים (ואומרים אותו אפילו בראש השנה ויום הכפורים שבזה אין שייך לכאו׳ יציאת מצרים) והענין כי שבת ומועדים הכל יש למעלה אלא שהשם יתברך נתנם לנו, ומפני מה זכינו לזה היינו ע״י גלות מצרים, וזהו זכר ליצי״מ שאז בנו בחר ע״כ צ״ל כי בנו בחרת אחר זכר ליצ״מ, כך שמעתי מפי א׳ ששמע איך שהשיב רבינו ז״ל למחו׳ הגאון דבארדיצוב ז״ל ששאלו על ענין כי בנו בחרת כו׳.

השמים מספרים ענין מוחין דיניקה ומוחין דגדלות בביאור משה ידבר, וגם ע״ד חכמה נק׳ אמת קדש מלה בגרמה אף אם לא הי׳ בריאת העולמות עסד״ה ואלה שמות וביאור אלה מסעי, א״כ המוחין של המדות אין ערוך למוחין עצמן, ועמ״ש ע״פ הללויה, ולכן שי״ב בריאה* העולמו׳ שייך למדות ומוחין של המדות, אבל שבת עליות בעצמות לכן מוחין ממש מה שאינו שייך לספי׳ הבנין, וע׳ מענין מוחין דגדלות בבה״ז ע״פ כי מראש צורים אראנו, וביאור והנצה זו ירושלים, ובד״ה להבין ענין פסח ומצה דתקס״ג גז׳ שהמוחין בהם ועל ידם השגת המהות, ולא המציאות, וע׳ בענין חלב ודבש וארא תקס״ג ובד״ה מצה זו מענין מוחין דאימא ומוחין דאבא. מש״כ בענין עזקא י״ל כי

מפה״ש: = מפי השמועה. נדפס באוה״ת וישב כרך וא״ו תתרצו, ב. ונעתק ג״כ בהגהות כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע שבסוף הסידור עם דא״ח שכ, א. נמצא בגוכי״ק אדהצ״צ ב„בוך וישב־ויחי״ (8°2312 עט, ב). וראה הערות וציונים בסוף הסידור [שסז, ב].

השמים מספרים: נדפס מגוכי״ק 1025 קסז, ב. והוא הגהות על ד״ה זה בסידור קעח, א ואילך. (וראה בהנסמן אודות מאמר הסידור בהוספות להערות וציונים לסה״מ „הנחות הר״פ ז״ל״ לע׳ ג).

בביאור משה ידבר: תו״א סח, ג.

עסד״ה ואלה שמות: תו״א ג, ג ואילך.

וביאור אלה מסעי: לקו״ת מסעי צא, ד ואילך.

ע״פ הללוי׳: ראה סידור נו, ב ואילך. ס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (תפילה) ע׳ שפג (ובהנסמן בהמ״מ שם).

בריאה: כ״ה בגוכי״ק.

בבה״ז ע״פ כי מראש צורים: בה״ז, קג, א ואילך.

וביאור והנצה זו ירושלים: סה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ איד ואילך.

ובד״ה להבין ענין פסח ומצה דתקס״ג: סה״מ תקס״ג ע׳ רפז ואילך.

וארא תקס״ג: ראה תו״א קח, א ואילך. סה״מ תקס״ג ע׳ קמו ואילך.

ובד״ה מצה זו: לקו״ת צו יא, ד ואילך.

מש״כ בענין עזקא: סידור שם קעט, ב.

השמים הם עגולים וכמ"ש בפע"ח בפי' לעושה השמים עגולים בתבונה כח"ב דיושר הם בחלון העגולים וכמ"ש מזה בד"ה לרוקע הארץ דתקס"ב.

בד"ה מזמור שיר ליום השבת נ"ב בענין שבת ש' בת בפרדס ערך בת בת פי' בת עין היא המ' וכן פי' במא"א אות בית ססעי' מ"א, ופי' שבת במא"א אות שין סעיף זיין שבת נק' מל' בת עולה ונקשרת עם שין חג"ת או נה"י, וכן לפמש"כ דשין הוא ג"ר דז"א הנה בשבת מל' עולה ונקשרת לקבל מג"ר דז"א כמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ז סע"א בד"ה פקודא עשיראה וז"ל שכינתא אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין דאינון שין ג' כתרין כתר חכמה ובינה ואיהי בת רביעאה לון עכ"ל הביאו בפרדס ערך שבת וע' מענין מזמור שיר ליום השבת בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ע"ב ומ"ש מזה בלק"ת סד"ה מזמור שיר חנכת הבית לדוד דרוש הראשון, ומ"ש מענין שין סד"ה שנייך כעדר הרחלים.

בד"ה ולשמך עליון נ"ב יש לפרשו ג"כ על בינה כמ"ש בביאור דמזוזה מימין בסופו, ומבינה נמשך האור בבקר דיוסף וכמ"ש בזח"א ד"ו סע"א ע"פ ורב פעלים מקבציאל וזהו להגיד בבקר חסדך, וזהו ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד ואזי ושמו אחד כמ"כ ע"י טוב להודות לה' נמשך ולזמר לשמך עליון.

בד"ה עלי עשור, בענין קני קניזי קדמוני מבואר במא"א אות קוף סעיף מ"א וז"ל הם הג' קליפות שכנגד ג' ראשונות קיני בינה קניזי זקן חכמה קדמוני כתר עכ"ל וע' מזה בלק"ת מהאריז"ל פ' לך לך, ומענין כנור של יוד נימין במסכת ערוכין ס"פ אין בעורכין ובחדושי אגדות ממהרש"א שם, ומענין כנור בת"ז סוף תקון עשרים ובפרדס ערך כנור ובמא"א את כף סל"ה, ועמ"ש בלק"ת סד"ה למנצח על השמינית.

בד"ה לרוקע הארץ דתקס"ב: **ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' קצח ואילך. ח"ב ע' תלט ואילך.**

בד"ה מזמור שיר: **נדפס מגוכי"ק 1122 קפה, ב. והוא הגהות לד"ה זה בסידור קפח, ג ואילך. (ונו"א בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' שסא ובהגסמן בהמ"מ שם). וראה עוד ע"ז באוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תתקעא ואילך. יהל אור ע' שכח־שלז. תרכז־תרמ. תשכ־תשכו.**

בלק"ת סד"ה מזמור שיר: **ברכה צח, ד.**

סד"ה שניך כעדר: **לקו"ת שה"ש לח, א.**

בד"ה ולשמך עליון: **כ"ה בגוכי"ק. ובפסוק: ולזמר לשמך עליון.**

בביאור דמזוזה מימין: **תו"א מג, ג.**

בלק"ת סד"ה למנצח: **תזריע כא, ד.**

פסוק מה גדלו מעשיך ה׳, בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא, מאד עמקו מחשבותיך בלק״ת בשה״ש בד״ה באתי לגני, ועיין מזה באג״ה בסופו בד״ה דוד זמירות קרית להו.

גאות לבש בד״ה תקעו, יהי כבוד י״ח בת״א יתרו, הוא עשנו בת״א פ׳ לך.

נשמת כל חי תברך. ע׳ בת״א בד״ה הבאים ישרש גבי ולכן ארז״ל שחייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות להמשיך מהעלם אל הגילוי, דהיינו מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע כו׳ בריכה כו׳. אך ההמשכה מההעלם אל הגילוי הוא בית ישראל ברכו את הוי׳ לפי שיש בכאו״א בכח למס״נ כו׳, וע׳ בת״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות, וע׳ זח״א פ׳ בראשית ד״נ ע״ב בענין לשתי בתי ישראל בינה היא בית לחכמה עילאה ומל׳ בית לז״א והוא כענין בית ראשון ובית שני, וא״כ כמ״כ בענין בית ישראל ברכו את ה׳ י״ל כאשר הם בבחי׳ בית עילאה ממשיכים הברכה נביעו דיו״ד נביעו עילאה מא״ס ממש. משא״כ כשהם בבחי׳ בית שני אין ממשיכים כ״כ נביעו עילאה דיו״ד רק מבחי׳ וא״ו, עיין מזה בזח״ב דף ט׳ ע״ב. וזהו ההפרש בין כשקראה אמי שהאם מברכת את בנה עיין לק״ת בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון שזהו ענין שאו ידיכם קדש לבחי׳ או״א שבהם מלובש חו״ג דא״א ועי״ז וברכו את הוי׳, וזהו הברכה מלמעלה למטה, ושם פי׳ שאו ידיכם ב׳ פסוקים שמע ישראל ובשכמל״ו ועי״ז וברכו והיינו כמ״ש בת״א ד״ה הבאים ישרש לפי שיש בכאו״א למס״נ כו׳ ומס״נ זהו העלאת מ״ן דאימא לכן עי״ז וברכו. אמנם בחי׳ הראשונה שקראה בתי, אינו ע״ד שהאם מברכת

בת״א . . וארא : נג, ב.
בלק״ת בשה״ש בד״ה באתי לגני : לא, סע״ד ואילך.
באג״ה . . דוד זמירות : קס, ב ואילך.
בד״ה תקעו : ראה לקו״ת ר״ה נג, ד. נה, סע״ב.
י״ח : פסוקים שביהי כבוד.
בת״א יתרו : ראה עב, א ד״ה אלפי שנאן. עג, ג.
בת״א פ׳ ילך : יא, ד. וראה גם בהמ״מ לס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (תפילה) לע׳ רג ולע׳ שנו.
נשמת : נדפס מכת״י 1253 קפז, א. וראה גם סידור.
בת״א בד״ה הבאים ישרש : נג, סע״ג ואילך.
בת״א . . להבין ענין הברכות : ו, ב ואילך.
לק״ת בד״ה צאינה וראינה : שה״ש כא, סע״ב ואילך.
בת״א ד״ה הבאים ישרש : נסמן לעיל.

בנה כ״א ע״ד אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שנתבאר בלק״ת בד״ה אלה מסעי דרוש השלישי כי הוא העלאת * מלמטה כו׳ ע״ש. ומ״מ ההפרש ביניהם י״ל ע״ד שנתבאר בהגהות לד״ה ואולם חי אני בענין שבבהמ״ק היו אומרים בשכמל״ו ולא אמן, ואע״פ שגדול העונה אמן יותר מן המברך כי אמן גימ׳ הוי׳ אד׳, היינו יחוד הוי׳ אד׳, עכ״ז זהו יחוד זו״נ שנק׳ דודים ולפעמים מתפרדים, אבל בשכמל״ו וכל מקום שנאמר ועד אין לו הפסק זהו הברכה שיהיו זו״נ ג״כ תרין ריעין דלא מתפרשין כמו או״א, וע׳ בד״ה ראה אנכי נותן בענין יהא שמיה רבא מברך, וזהו ג״כ ההפרש כאשר הברכה ע״ד שקראה אמי ונמשך הברכה מא״ס ממש זהו ע״ד בשכמל״ו וע״ד ביום ההוא יהיה כו׳. משא״כ אם הברכה ע״ד ברכת הדיוט כו׳. וזהו ההפרש בין מאה ברכות דששת ימי המעשה ובין נשמת כל חי תברך שאומרים בשבת שאז מאיר נשמה יתירה מבחי׳ שער החצר הפנימית הפונה קדים כו׳ וביום השבת יפתח. ואזי תברך את שמך מלמעלה למטה מבחי׳ קדים כו׳, עיין מזה בת״א בד״ה ויקהל משה וע׳ מענין שהאופנים אומרים בכה״מ ממקורו ושורשו מבחי׳ איה מקום כבודו כו׳, בלק״ת בד״ה האזינו השמים דרוש השלישי גם מצינו הפרש בין ברכה לברכה בבהמ״ז אשר יחיד מתחיל מברכת הזן ושלשה אומרים נברך והיינו שממשיכים הברכה מבחינה עליונה יותר, כמ״ש בסידור בדרוש ברכת הזימון ושם בהביאור דג׳ ברכות דברהמ״ז הם חג״ת והיינו כשהמ׳ מתברכת מחג״ת וההתחלה מחסד הזן את העולם כולו בטובו בחן וחסד. אבל כשהם ג׳ אומרים נברך ממשיכים מהבריכה שהיא בינה שבה נמשך מהמקור ע״י המעין, וע׳ זח״ב בשלח דס״ג ע״ב שהברכה מהבינה היא נמשך * מע״ק סדכ״ס כו׳ יעו״ש. לכן כמ״כ י״ל הברכות בששת ימי המעשה באין מחג״ת. אבל נשמת כל חי שהיא נשמה יתירה דפרחא מחי העולמים יסוד שהוא מקבל מהבינה ממשיכים הברכה מבחי׳ בינה שבה מאיר ע״ק כנ״ל. יש להעיר מענין וזאת הברכה אשר ברך משה.

בלק״ת בד״ה אלה מסעי: **צא, ג.**
העלאת: **כ״ה בהכת״י.**
בהגהות לד״ה ואולם: **אוה״ת שלח ע׳ תקיז ואילך.**
בד״ה ראה: **לקו״ת ראה יח, ד.**
בת״א בד״ה ויקהל משה: **פז, ד.**
בלק״ת בד״ה האזינו: **עה, א ואילך.**
בסידור בדרוש ברכת הזימון: **קב, א ואילך. וראה לעיל ד״ה זה.**
נמשך: **כ״ה בהכת״י.**

ועינינו מאירות כשמש כו׳. הנה אנו אומרים ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות ועמ״ש מזה בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית שע״י גילוי שכינה שבבהמ״ק הי׳ מקבלים ההשתחוואות והביטול בפנימית. ועמ״ש ע״פ והשתחוו להוי׳ בהר הקדש כו׳. וזהו נמשך ע״י לעלות וליראות וארז״ל כדרך שבא ליראות כו׳ ועמ״ש מזה סד״ה בשעה שהקדימו נעשה כו׳. והנה הראי׳ שלמטה בנפש הוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא ועמ״ש מזה בד״ה יהודא אתה, ובד״ה ואלה המשפטים גבי אין דומה שמיעה לראי׳. ועי״ז נמשך ג״כ מלמעלה בחי׳ והוי׳ עליהם יראה עיני הוי׳ אל צדיקים וכמ״ש במ״א ע״פ יונתי. ועמ״ש מזה בד״ה ואני אראה בשונאי. והנה פי׳ לראות בשתי עיניו היינו ב׳ בחינות דיחו״ע ויחו״ת כמ״ש בד״ה כי תשמע גבי לעשות הישר בעיני כו׳. ועי״ז נאמר עיני הוי׳ אל צדיקים ע״ש. וזהו ועינינו מאירות כשמש וכירח שהם בחי׳ יחו״ע ויחו״ת ועמ״ש מזה ג״כ בביאור ע״פ ואתחנן כו׳ ומ״מ אין אנו מספיקים כי גם בחי׳ שמש שהוא יחו״ע ביטול כזיו השמש הנה לגבי עתיקא קדישא נק׳ יחו״ת כנודע מענין והי׳ הוי׳ לי לאלקים כו׳ וז״א מסתכל בע״ק ועי״ז נמשך לו הארה כו׳ ולע״ל כתיב ולא יהי׳ לך עוד השמש כו׳ וזהו עין לא ראתה.

אין ערוך לך ואין זולתך אפס בלתך ומי דומה לך, הנה איתא בזוהר ד׳ שבחים הללו אית עליהם ד׳ פעמים אמת וד׳ פעמים אמת שהן ח׳

ועינינו מאירות: נדפס באוה״ת בא ע׳ רסג. וראה עוד ד״ה ע״ז בס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (תפילה) ע׳ תס (ובהנסמן בהמ״מ שם).

בד״ה מזמור שיר: לקו״ת ברכה צח, ב.

ע״פ והשתחוו להי׳: ראה לקו״ת ר״ה ס, א ואילך.

סד״ה בשעה שהקדימו: לקו״ת במדבר יג, ג.

בד״ה יהודא אתה: תו״א מה, א ואילך.

ובד״ה ואלה המשפטים: תו״א עה, א.

ע״פ יונתי: סה״מ תקס״ט ע׳ פג (ובהנסמן בהמ״מ שם).

בד״ה ואני אראה: לקו״ת שמע״צ צא, ג ואילך (שם מתחיל: להע יו״ט שני של גליות. ובסה״מ תקס״ד ע׳ רמא מתחיל מאמר זה: ואני אראה). וראה גם ד״ה ואני אראה שם צ, ב.

בד״ה כי תשמע: לקו״ת פ׳ ראה כג, ד ואילך.

בביאור ע״פ ואתחנן: אוה״ת ואתחנן ע׳ קט ואילך.

אין ערוך: נדפס מכת״י 670 קנח, א. נמצא גם בהכת״י: 369 תקכז, ב. 459 עד, ב. 613 פג, א. 786 קלה, א. 1322 ריז, א בכותרת: תו׳ אדמו״ר שיחי׳ שאמר בפ׳ שלך [שלח] לך. וראה בהנסמן להלן בד״ה זה הב׳.

מאמר זה מיוסד והגהות על ד״ה אין ערוך בס׳ מאמרי אדה״ז על מארז״ל (תפילה) ע׳ תעג ואילך. וראה גם על ד״ה זה ביהל אור ע׳ קלד. אוה״ת על מארז״ל ועניני

פעמים אמת. ולהבין זה צ״ל תחילה פי׳ אין ערוך לך כי הנה כתי׳ רבות עשית אתה הוי׳ כו׳ אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר, ויובן עפמ״ש גדול אדונינו ורב כח ולתבונתו אין מספר, דצ״ל איך שייך לשון אין מספר על תבונה והל״ל אין חקר, אך הענין דמבואר בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל״ו אלפים רבבות פרסאות כמנין ורב כח ולהבין הוא בהקדים ענין השתלשלות שהוא מלשון שלשלת מטבעות זו אדוקה בזו וכמ״ש במ״א בד״ה ענין ק״ש אחד ואהבת, כי כל השתלשלות הוא להיות גילוי אלקות וגילוי הראשון נק׳ אצילות מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה שאצי׳ זו הוא ירידה והשתלשלות ממדריגת משה למדריגות הזקנים עד שהם יוכלו להשפיל עצמם במשא העם בבחי׳ בשר כו׳ כך לגבי אוא״ס ב״ה דלמת״ב לא הי׳ העולמות יכולים לקבל זיו והארה ולא* הי׳ העולמות כלל, אם לא ע״י ירידה והשתלשלות האצי׳ והחכ׳ נק׳ ראשית שהוא בחי׳ ראשית ההשתלשלות שממנה ולמטה נק׳ בחי׳ השתלשלות והשתלשלות זו מלשון שלשלת האחוזה טבעת בטבעת עד שנעשית ארוכה כך להיות גילוי והתהוות העולמו׳ הוא ע״י שלשלת הארה והארה דהארה כו׳ משכל למדות וממדות למח׳ דו״מ כו׳ הגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שאין זה מהות מח׳ כלל שהרי ממח׳ ודיבור גשמי א״א להיות שום התהוות משא״כ בדבר הוי׳ שמים נעשו כו׳ רק שדברה תורה כלשון ב״א שהחיות הנמשך לעלמין דאתגליין נק׳ דיבור כו׳ ועלמין דאתגליין הם בחי׳ יצירה מלשון צורה, ודרך פרט ביצירה עצמה יש ריבוי השתלשלות ממדריגה למדריגה, וזהו ענין שיעור קומה של יוצר בראשית בחי׳ עולם היצירה שם המדריגות רל״ו אלפים רבבות פרסאות כי פרסא הוא לשון התפשטות החיות כמו פריסת מלכותך כו׳ וזהו בחי׳ קומה מעלה ומטה רוחני׳ כי כל בחי׳ לגבי בחי׳ עליונה הימנה נק׳ מטה והעליונה הימנה הוא בחי׳ שלמעלה מהשגתה כו׳ וכמארז״ל רגלי החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן כו׳, וזהו ולתבונתו אין מספר פי׳ ההשתלשלות בעלמין סתימין בבחי׳ אצילות ולמטה שהוא מבחי׳ חכמה ולמטה כנ״ל, אבל במאציל עצמו ב״ה אין ערוך אליו ית׳, שכל סדר השתלשלות יש בחי׳ ערך ויחוס מהתחתון לגבי העליון שהרי נשתלשלו זה מזה מדות משכל ומח׳ ממדות כו׳ וכן גשמיות לגבי רוחניות יש ערך שהרי הרוחניות מתלבשת בגשמיות כח השכל במוח כו׳ וכמו שכותבין על הספר בדיו דברי שכל עמוק אבל במאציל עצמו לא שייך כלל בחי׳ אלו שאינו בבחי׳ השתלשלות ולא בבחי׳ התלבשות כלל אלא נק׳ סוכ״ע שמעלה ומטה (אפי׳ הרוחניות מעלת המדריגות* כו׳) שוין אצלו שאינו נתפס ומלובש בגדר עלמין כלל, וזהו פי׳ אין ערוך לך בעוה״ז דהיינו שאנחנו בני עוה״ז הגשמי אין לנו

ע׳ קסד. אוה״ת מג״א ע׳ ב׳רצב. אוה״ת ואתחנן ס״ע סד ואילך. ובהנסמן בארוכה בהמ״מ לס׳ מאמרי אדה״ז שם (ע׳ תקלח).

בד״מ ענין ק״ש: לקו״ת ואתחנן יב, א.

ולא הי׳: בכת״י ב: ולהיות התהוות.

המדריגות: בכת״י ב: ומדריגת.

לומר שכמו שהעולם הגשמי הזה הוא כאין וכלא נגד העולם העליון מכולם וחשוב מכולם שהוא רוחני מאוד (והיינו בחי׳ חכ״ע דאצי׳ שנק׳ ראשית ההשתלשלו׳ כנ״ל) כן העולם העליון הזה הוא כאין וכלא נגד א״ס ב״ה, אינו כן, אלא אין ערוך לך אין לך ערך כלל לדמות ביטול זה לביטול זה (שאם הי׳ דמיון הי׳ נק׳ ערך מלשון ערך במספר שהוא כערך ב׳ אל ד׳ כך ערך ד׳ אל ח׳ שהוא חציו וכן כערך א׳ לגבי אלף כן ערך אלף לגבי אלף אלפים כו׳ ובחי׳ ערך זה ברוחני׳ כערך העלול לגבי העילה כן העילה לגבי עילתה שלמעלה ממנה כו׳ ואם כן גם אם היינו אומרים שערך הביטול דח״ע לגבי א״ס ב״ה הוא כערך ביטול העוה״ז לגבי ח״ע הי׳ זה ערך אעפ״י שעצמו מספר המדריגות מהעוה״ז לגבי ח״ע שהרי אפי׳ שיעור קומה דיצירה הרי רל״ו אלפים רבבות השתלשלות כו׳ ומ״מ נק׳ ערך, אבל באמת אין ערוך כלל שאצלו ח״ע ועוה״ז שוין ממש) כי הנה בביטול עולם העליון נגדו הוא מצד שהוא נברא וחלוק ממנו ומחי׳ אותו בכל שעה שבלתי השפעת הוי׳ עליו הי׳ כלא הי׳, אבל ביטול עוה״ז כנגד עולם העליון אינו אלא מצד שהוא חשוב ממנו במעלה ומדריגות הרוחני׳ והרחק רב ביניהם אבל מ״מ שניהם בבחי׳ א׳ שהם מקבלים שאף שהעולם הרוחני משפיע לעוה״ז אינו מצד עצמו כ״א מחיותו שמקבל מבוראו כו׳ וא״כ שניהם שוין בביטול גמור נגד א״ס ב״ה המחי׳ אותם, וזהו * מפני שאין זולתך לחיי העוה״ב פי׳ חיי העוה״ב הוא החיוה של עוה״ב שהוא ית׳ הוא חיי החיים והעולם העליון מכולם הוא ג״כ כלא וכאין נגד א״ס ב״ה כמו עוה״ז שהרי גם הוא מקבל חיות מא״ס ב״ה כמו העוה״ז כו׳ וזהו אין זולתך לחיי העוה״ב (וכמ״ש בספרים שלכך נק׳ הוא ית׳ אמת שאין עוד זולתו שיקרא אמת לאמיתו שהרי אין להם מציאות אמיתי מצ״ע רק ממה שמקבלים חיות מא״ס ב״ה א״כ הוא לבדו הוא האמת וכולא קמי׳ כלא חשיבא א״כ כל העולמות שוין בבחי׳ זו) לכך אין לנו לומר שיש ערך.

(נתבאר פי׳ ערוך כי השתלשלו׳ הוא גילוי כמש״ה ויאצל ממשה לזקנים ועי״ז ירידה בבשר כמו״כ ע״י אצילות יהי׳ בי״ע ושלשלת מכמה טבעות נעשי׳ ארוכה מחכ׳ למדות כו׳ הגם כי לא מחשבותי כו׳ ודבור מחי׳ עלמין דאתגליין יצירה שבאורך * רל״ז כו׳ כמנין ורב כח ובאצי׳ ולתבונתו אין מספר והכ׳ ראשית האצי׳ לגבי א״ס אין ערוך ולא כמו עוה״ז לגבי ח״ע שהביטול מצד החשיבות אבל לגבי א״ס הביטול דשניהם מקבלים חיות והיינו אין זולתך לחיי העוה״ב).

ב) **אפס** בלתך גואלנו לימות המשיח, להבין החילוק בין אין זולתך לאפס בלתך, יש להקדים החילוק בין בחי׳ השכר והעונג הרוחני בג״ע לימוה״מ,

---

וזהו: בכת״י ב: וזהו אין ערוך לך.

שבאורך: בכת״י ב: שם אורך.

דהנה צדיקים אין להם מנוחה אף לעוה״ב דהיינו בג״ע (משא״כ אלף הז׳ נק׳ מנוחה לחיי העולמים) דהיינו בהשתלשלות העולמות * הרוחני׳ כ״א גבוה מחבירו ומחי׳ את חבירו בהשפעתו עליו והוא מקבל מהגבוה ממנו עד למעלה מעלה וכ״א בראותו את הגבוה ממנו כלתה נפשו לשרשו ובטל במציאות נגדו עד שיוצא ממקומו כמו כלות הנפש שבאדם התחתון בין כ״א נגד הגבוה ממנו כשמשיג דבר הנעלם ממדריגתו הוא בטל נגד חיותו המחי׳ אותו כו׳, וזהו צדיקים הולכים מחיל אל חיל פי׳ מכלי אל כלי שיוצא מהכלי שהוא בו מחמת השגתו בדבר הגבוה ממנו ומתבטל אליו וכן חבירו עד למעלה ואח״כ ממשיכים קצת אלקות למטה וזהו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה, ופי׳ בזוהר (פ׳ אמור דצ״א ע״א) צדק כתרא קדישא כו׳ כהררי אל כאינון טורין עילאין דאיהו סלקא לאתקשרא בהו לעילא כו׳ ומשפטיך משפט דאיהו רחמי נחית לתתא כו׳ פי׳ טורין עילאין שכ״א מתבטל מהשגתו נגד מה שלמעלה ממנו ומשפטיך תהום רבה היינו אלקות הוא בהיפוך יותר נמשך למטה כו׳. וביאור הענין בחי׳ הר הוא בחי׳ חותם בולט שהוא אהבה ליכלל למעלה כידוע בענין אברהם שקראו הר והוא בחי׳ רצוא ותהום הוא בהיפוך חותם שוקע בחי׳ שוב עמ״ש ע״פ ארץ הרים ובקעות וע״פ שימני כחותם שבסידור, וצדקתך הוא בחי׳ מל׳ כמאמר צדק מלכותא קדישא והוא בחי׳ אחרונה שבאצי׳ שנעשי׳ מקור לבי״ע ויש מאזני צדק השוקלים כמה יומשך מבחי׳ זו לכל נשמה ומלאך כדי שיוכל שאת כו׳ וזהו וצדקתך ירננו שמחמת השגתם בבחי׳ צדק המחי׳ אותם יומשך הרינה והתשוקה בהם להתכלל בעצמות אוא״ס שלמעלה מבחי׳ מל׳ שבחי׳ מל׳ הוא רק הארה ושם כו׳ וזהו צדקתך כהררי אל שמבחי׳ צדקתך נמשך ההעלאה מלמטה למעלה כאינון טורין אבל משפטיך הוא בחי׳ עליונה מבחי׳ מל׳ משם נמשך להיות המשכה למטה כי קמי׳ ית׳ מעלה ומטה שוין, וזהו בחי׳ שוב ההמשכה שע״י תומ״צ שזהו בחי׳ משפטיך כו׳ ועמ״ש ע״פ רני ושמחי ב׳ בחי׳ הנ״ל נק׳ ג״כ רננה ושמחה מדת לילה ומדת יום, ועפ״ז יובן ג״כ ענין הג״ע ילכו מחיל ההעלאה זו לפי שהוא רק זיו השכינה בחי׳ צדקתך, אבל בימוה״מ יהי׳ גילוי מבחי׳ משפטיך לכן לא יהי׳ בחי׳ זו רק אדרבה גילוי למטה כדלקמן, והנה בחי׳ הנ״ל בג״ע ילכו מחיל אל חיל כו׳ הוא בחי׳ אין זולתך לחיי העוה״ב שכלתה נפשו לשרשו כשמשיג יותר איך שאין זולתך כו׳, אבל לימוה״מ יהי׳ אפס בלתך דהנה ארז״ל עתידה אשה שתלד כו׳ וכן שאר ענינים גשמיים כי הנער בן מאה שנה ימות ויהי׳ איש תחת תאנתו כו׳ במיטב עוה״ז ואף שנראה לכאורה תמוה (שהרי מיטב עוה״ז הוא תרתי דסתרי לגילוי אלקות שאין עוד כו׳) אינו כן אלא אדרבה זהו מגודל מעלות ומדריגות גבוהות אשר יהי׳ בימים

העולמות: בכת״י ב ליתא.
ע״פ ארץ הרים: לקו״ת עקב יז, ג ואילך.
וע״פ שימני כחותם שבסידור: טו, א ואילך. וראה לקו״ת שה״ש מה, א ואילך.
ע״פ רני ושמחי: תו״א לז, א ואילך.

ההם יהי׳ התגלות אלקות בזה העולם הגשמי ונגלה כבוד ה׳ וראו כל בשר אפי׳ הרשעים הגשמים ומלאה הארץ דעה ויהיו כולם אף בזה העולם בטלים ומבוטלים כאין מהשגתם את בוראם ולכן לא יהי׳ אז בחי׳ זאת אשר עתה בתשוקת כ״א לשלמעלה ושהוא יותר מעלה יותר חפץ ומשתוקק לשרשו המחי׳ אותו עד שכולם מתעלים לשרשן למעלה, אבל אז יהי׳ התגלות אלקות בזה העולם השפל ויהי׳ אפס בלעדו אפס גבוה מאין ולא יתעלו להיות עולים למעלה מאחר שעיקר השראתו יהי׳ בתחתונים (פי׳ אפס ביטול עמוק יותר מבחי׳ אין והיינו מחמת גילוי אלקות ממדריגות עליונים ביותר לכן הביטול ביותר כו׳ עד שגם היש הגשמי לא יסתיר כו׳ וכמ״ש ע״פ שימני הנ״ל דלע״ל יהי׳ גילוי בחי׳ חותם בולט מלמעלה שהוא הגילוי ונגלה כבוד הוי׳ ועי״ז נעשה למטה שקוע וביטול היפך בחי׳ הר ועלי׳ וזהו״ע משפטיך חותם בולט נעשה ונמשך למטה תהום רבה שקיעה משא״כ בחי׳ צדקתך חותם שוקע שלמעלה שהאורות מתלבשים בכלים נעשה למטה בליטה כאינון טורין וזהו בחי׳ ג״ע). אין דומה לך מושיענו לתחה״מ, גבוה הוא מבחי׳ אפס כו׳ (שיהי׳ גילוי מבחי׳ עליונה כ״כ שיגיע כ״כ למטה מטה אפי׳ שהמתים יחיו ויהי׳ גילוי אלקות למטה יותר מהגילוי שבעולמות עליונים בג״ע עד שנשמות שיושבות בג״ע יתלבשו בגופות בשר ודם כמ״ש במ״א בפ׳ ציצית ע״פ אני הוי׳ אלקיכם כו׳ ע״ש).

(נת׳ ההפרש בין אין זולתך שהוא בחי׳ גילוי דג״ע לאפס בלתך לימוה״מ כי בחי׳ ג״ע ילכו מחיל אל חיל וכלתה נפשו לעלות כו׳ ובימוה״מ היפך העלי׳ רק איש תחת תאנתו מאוד למטה וזהו מעוצם הגילוי שיהי׳ למטה לא שייך עלי׳ והוא כעין מ״ש צדקתך כהררי אל ממל׳ שהוא חותם שוקע אורות בכלים כהררי חותם בולט וצדקתך ירננו אבל משפטיך חותם בולט ונגלה כו׳ נעשה שקוע וביטול כו׳ וכעין מ״ש ברני ושמחי וצדקתך ירננו לעלות כו׳ אבל מעצמות ההמשכה למטה וזהו בחי׳ אפס גבוה מאין כו׳).

ג) **ועתה** צ״ל מ״ש בזוהר דד׳ שבחים הללו אית בהם ד״פ אמת כו׳, דהנה ע״י ההתבוננות היטב בפי׳ ד׳ שבחים הללו איך שאפי׳ עולמות עליונים למעלה מעלה עד אין קץ כלא ממש חשיבי׳ קמי׳ כמו עוה״ז הגשמי׳ בהשוואה א׳ כנ״ל בפי׳ אין ערוך כו׳ כי כל שפעם וחיותם אינו רק מזיו והארה א׳ משמו ית׳ כמ״ש ביו״ד נברא העוה״ב כמו שעוה״ז חיותו מאות א׳ כמ״ש בה׳ נברא העוה״ז והכל כאין ואפס גמור ממש לגבי מהו״ע וכמאמר אפס בלתך לימוה״מ שאז יהי׳ גילוי יותר ויהי׳ הביטול יותר בבחי׳ אפס גמור כמ״ש באגה״ק משום דכולא קמי׳ דוקא כלא חשיב וא״כ כל שהוא קמי׳ יותר הוא יותר כלא ואין ואפס כו׳ וכשיהי׳ נקלט ונתפס במוחו

במ״א . . ע״פ אני הוי׳ אלקיכם: לקו״ת שלח מו, ד ואילך.
כמ״ש באגה״ק: קנ, ב.

ההתבוננות זו זהו בחי׳ גילוי בחי׳ אמת דהנה כתי׳ תתן אמת ליעקב פי׳ כי אל דעות הוי׳ כי מלמטה למעלה העולם נראה ליש ומה שלמעלה הוא בחי׳ אין כמ״ש והחכ׳ מאין תמצא, אבל לגבי הקב״ה דכולא קמי׳ כל״ח הוא להיפך שהשתל׳ העולמות מלמעלמ״ט הוא בחי׳ אין ואפס, ולמעלה הוא היש, וזהו שאנו אומרים מודים אנחנו לך שהאמת הוא כמו דכולא קמי׳ כלא חשיב ולא כמו שנראה לנו כו׳ וזהו תתן אמת ליעקב יו״ד עקב בחי׳ עקביים גם שם יתגלה האמת כו׳, לכן אמרו דד׳ שבחים הנ״ל דוקא אית עליהם ד״פ אמת כי מבחי׳ שכבר נמשך השתלשלות הוא בחי׳ והחכ׳ מאין תמצא נק׳ למטה היש ולמעלה אין וכמ״ש מאין תמצא וזהו נק׳ דעת תחתון, ודוקא למעלה מהשתלשלות דהיינו קמי׳ דוקא כולא כלא חשיב והוא בחי׳ דעת עליון וזהו אל דעות שכולל ב׳ דעות, ולכן ד׳ שבחים הנ״ל שמדברים מצד בחי׳ מהו״ע שלמעלה מהשתלשלות כמאמר אין ערוך אליך אליך דוקא לכן מבחי׳ זו נמשך גילוי בחי׳ אמת שהוא ית׳ הוא האמת האמיתי וכמ״ש * בפי׳ וה׳ האלקים אמת שהוא לבדו הוא האמת כו׳.

ולקרב זה אל השכל יותר איך שייך לומר שהוא לבדו הוא האמת דמשמע אפי׳ עולמות עליונים עד אין קץ לא נק׳ אמת וזה תמוה. אך הענין יובן עפמ״ש השונמית לאלישע אל תכזב בשפחתך ופרש״י מלשון אשר לא יכזבו מימיו והכוונה שהאמינה שתלד בן רק לפי שאמר לה את חובקת בן שיהי׳ נשמתו מעלמא דנוק׳ ולכן לא נתקיים עד שהמשיך בו אלישע אח״כ נשמה עליונה כו׳ וזה נק׳ כיזוב ולא שהוא שקר רק שאינו דבר המתקיים והוא אינו נק׳ אמת, ועד״ז יובן שכל העולמות אינם נק׳ אמת שאין להם חיות וקיום רק מה שנמשך להם מא״ס ב״ה כו׳, ובהסתלק החיות מהם הי׳ כלא הי׳ ממש לכן אינו נק׳ אמת כי אמת הוא דבר המתקיים כנ״ל מה שאין כן הנהרות המכזבין (במסכת פרה פ״ח) נק׳ מכזבין לפי שנפסקים מימיו לעתיד אפילו רק א׳ לשבע שנים כו׳ והרי כמו״כ כל העולמות אינם מתקיימים מצ״ע כנ״ל לכן הוא לבדו הוא האמת ועפ״י הנ״ל בפי׳ אל דעות הוי׳ מובן מזה יותר שהרי מה שהעולמות נראים יש אינו אמת כלל כנ״ל אך אפי׳ עולמות עליונים שהם בבחי׳ ביטול לא נק׳ אמת מצד הנ״ל שאין להם קיום מצד עצמן שבהסתלק החיות כו׳, לכן מבחי׳ ד׳ שבחים הנ״ל דאין ערוך אליך ממש נמשך ד״פ אמת שהוא להיות גילוי בחי׳ ואמת הוי׳ לעולם וענין ד״פ אמת הם בחי׳ ד׳ מוחין היינו מה שנקלט בחי׳ זו בחכמה ובינה וד״ע המתחלק לחו״ג שהן דחילו ורחימא הנמשכים מלמעלה (וע׳ בפע״ח שער הק״ש פכ״ט שהן ד׳ מוחין והענין שהמוחין הוא בחי׳ גילוי מלמעלה מהשתלשלות כמ״ש במ״א ע״פ והנצח כו׳) והנה ענין גילוי בחי׳ אמת זה

וכמ״ש: בכת״י ב: וכמ״ש הרמב״ם. ראה רמב״ם הל׳ יסוה״ת פ״א ה״ד. לקו״ת מסעי צג, סע״א.

במ״א ע״פ והנצח: בכת״י ב: והנצח וההוד. ראה ביאור ד״ה צדקת פרזונו בסה״מ תקס״ה ח״ב ע׳ איד ואילך.

בעבודה הוא, כי אחר שיהי׳ נקלט במוחו ותבונתו האמת איך הוא ית׳ ראשון ואחרון ומבלעדי אין אלקים פי׳ אלקים המעלים ומסתיר להיות נראה העולם ליש שזהו היפך האמת הנה לפניו ית׳ אין שום העלם מעלים ומסתיר כלל וכולא קמי׳ כלא חשיבא ממש כנ״ל ועי״ז יומשך להיות ואמת הוי׳ לעולם, פי׳ עולם לשון העלם המעלים ומסתיר על האמת הנה כשנמשך האמת לעולם אין שום העלם והסתר שממילא בטלים כל התאוות והישות ולגרמי׳ עבדין כיון שאין עוד דבר זולתו וזהו בחי׳ מס״נ ובחי׳ כלות הנפש ל׳ כליון שכלו כל הרצונות זרות ממילא ע״י גילוי בחי׳ האמת שאין עוד דבר זולתו כלל (ועיין מ״ש במ״א ע״פ שיר השירים שזהו בחי׳ כלה ושכינתא עילאה), אך כדי שיגיע האדם לבחי׳ גילוי זה שהאדם רחוק מאוד מן האמת לכן אף שיתבונן בד׳ שבחים הנ״ל א״א שיגיע לזה מצ״ע להיות כלתה נפשו כליון כל הרצונות כו׳ כ״א ע״י המשכה מלמעלה וזהו בחי׳ תתן אמת ליעקב רק שמתחילה צ״ל איזה הכנה מעצמו וכמ״ש שפת אמת תכון לעד פי׳ שפת אמת לשון שפה לפיו דהיינו התחלת אמת שיש לאדם מעצמו ע״י התבוננות הנ״ל ועי״ז נמשך בחי׳ אמת מלמעלה וזהו תכון לעד, וזהו״ע כפילת הד״פ אמת שד״פ אמת הראשונים הן בחי׳ שפת אמת וד״פ השני׳ הוא בחי׳ תתן אמת ליעקב כמו שיתבאר.

(נתבאר הד׳ שבחים הללו אית עליהם ד״פ אמת כי מהתבוננות הנ״ל איך שאין ערוך כו׳ ואפס אפי׳* לימוה״מ דכל שקמי׳ יותר אפס זהו גילוי האמת המבואר לקמן סוף האות, דהנה תתן אמת ליעקב כי אל דעות לכן מודים שהאמת כדיעה עליונה לכן דוקא ד׳ שבחים הוא אמת שמדברים מצ״ע מהו״ע למעלה היש משא״כ ד״ת הרי החכ׳ נק׳ מאין תמצא ולמעלה אין, ולקרב אל השכל הוא לבדו אמת כי מה שאין לו קיום נק׳ כיזוב נהרות המכזבין והרי כל העולמות קיומם רק מצד א״ס ב״ה וכ״ש למטה שנק׳ יש זה אינו אמת כלל ד׳ מוחין מלמעלה מהשתלשלות ובעבודה נמשך מהנ״ל כליון כל הרצונות זרות כיון שמבלעדי אין אלקים והסתר כלל ואמת ה׳ לעולם, אך אין כח באדם מעצמו להגיע לזה כ״א ע״י המשכה מלמעלה ורק צ״ל הכנה וזהו ב׳ פעמים ד״פ אמת שפת אמת תכון לעד ע״י תתן אמת ליעקב).

ד) דהנה כאשר יתבונן האדם היטב בפי׳ ד׳ שבחים הללו וגמר בלבו אהבתו או יראת ה׳ לעבדו בכל לבבו ונפשו ומאודו באמיתית נקודת לבבו בכלות הנפש כו׳ ואף שיודע בנפשו שלבו אינו כן אל יחוש לזה רק ישים בלבו תמיד שהוא חפץ בעבודת ה׳ ותורתו לדבקה בה׳ בכל לבבו ונפשו דהיינו שיהי׳ לו רצון תמיד להיות דבוק בה׳ מפני השגת גדולת ה׳ ונפלאותיו ודבריו הנעימים וזה כלל גדול בעבודת ה׳ שאל יפול לב האדם בראותו בלבבו שאינו שלם עם ה׳ למסור נפשו על עבודת ה׳ שבוודאי איך

במ״א ע״פ שיר השירים: לקו״ת שה״ש א, א.
אפי׳: בכת״י ב: כו׳.

יגיע בעצמו למדריגה זו כי האמת בלתי אפשרי שיגיע בזה העולם השפל בלתי סיוע מן השמים כי ה׳ אמת ומקרב לקוראיו באמת לתת להם אמת דהיינו מס״נ רק צריך אתעדל״ת תחילה דהיינו שיהי׳ לו רצון תמיד וסייעהו מלמעלה להיות לו אמת גמור במס״נ להפוץ במס״נ בכל לבבו ומאודו בעבודת ה׳ אף שיודע שאין אמת כו׳ וזהו ויירא ויאמר מה נורא כו׳ וזהו קבלת עומ״ש הנזכר בגמ׳ כי מל׳ הוא ביטול במציאות ממש מחמת גודל אימה ופחד אמיתי אבל בתחילה קודם שבא להאימה יקבל על עצמו שיהי׳ ה׳ מלך עליו ליראה אותו ולעבדו בכל לבבו אף שאינו עדיין ביראתו מ״מ ברצונו להמליכו עליו וכאשר ימלוך עליו איז ימסור נפשו לו מאימתו ויראתו אותו וזהו שום תשים עליך מלך דהיינו ע״ד הנ״ל שמתחילה ישים לעצמו ברצונו שיהי׳ לו מלך ואח״כ ימליכנו עליו והוא כמו אנשי הארץ קודם מנות עליהם מלך מתאספים ומתקבצים דיעותיהם זה אומר שרצונו במל׳ וזה אינו מסכים עדיין עד שכולם מקבלים עליהם אותו ולאחר שיקבלוהו נעשה מלך עליהם לעשות בהם כרצונו ותפול אימתו עליהם, וזאת הבחי׳ נק׳ בזוהר פיקודא* היכלא דרצון דבי׳ אתכניש משה במנחה בשבת שהוא עולם הבריאה שהוא נק׳ יש אך שחפץ לדבק בשרשו ובבוראו, אבל בחי׳ מס״נ ממש האמיתי הוא אתדבקות רוחא ברוחא ונק׳ נשיקין והוא בחי׳ אצי׳ דאיהו וגרמוהי חד אצילות לשון אצלו שכולא חד כו׳ וזהו יחוד גמור באדם הבריאה באצי׳ ואצי׳ כו׳. וזהו ח״פ אמת שבד׳ שבחים הללו הד׳ פעמים הראשונים הוא שיבואו מההתבוננות פי׳ ד׳ שבחים הללו רצון ותשוקת הלב להדבק בה׳ עד כלותו הנק׳ היכלא דרצון ואח״כ עוד ד״פ אמת דהיינו אמת שמסייעהו מלמעלה להתאמת בה׳ אמת שלמטה להיות אמת אמיתי במס״נ עד כלותה. וזהו שבקש דהמע״ה שיאמרו שבחיו בבה״כ ויקבלו שכר עליהם כנגעים ואהלות דהנה תמוה מפני מה לא יחשב אמירת תהלים שהוא דברי קבלה כעוסק בנגו״א שהרי ברוה״ק אמרם, אך הענין הוא כנ״ל לפי שדבריו אינם אלא תשוקת וחמדת לבבו לה׳ ובקשות שיסייעיהו לעבדו בכל לבבו כמ״ש כלה שארי ולבבי כו׳ אליך הוי׳ נפשי כו׳ חייני כדבריך ומה תועלת באמירתו מאחר שבלתי אפשר להמון עם להיות בתשוקה זו ואין זה אמת אצלם ואעפי״כ ביקש שיקבלו שכר ע״ז כמו בעסקם בנגו״א שהוא ג״כ דינים שאינם צריכין רק לכהן כו׳ ואעפי״כ מקבלים שכר, והנה ענין שכר הנ״ל באמירת שבחי דהמע״ה הוא ע״ד הנ״ל בענין ב״פ ד״פ אמת שעי״ז שרצונו וחפצו להדבק באמת זוכה שבאמת יהי׳ אצלו כן וזהו ענין שבקש דהמע״ה שיקבלו שכר האומרים תהלים כעוסק בנגו״א.

פיקודא : כנראה צ״ל : פקודי.

אין ערוך לך ואין זולתיך אפס בלתיך ומי דומה לך. אין ערוך לך בעולם הזה כו׳ עד ואין דומה לך מושיענו לתחית המתים. ומנה כאן ד׳ שבחים כנגד ד׳ בחי׳ העוה״ז וג״ע וימוהמ״ש ותחה״מ, ועוה״ז הוא הבחי׳ היותר שפילה, ותחה״מ הוא הבחי׳ יותר גבוה ולכן הזכירה באחרונה. וצריך להבין דבפסוק נזכר אין ערוך עם מי דומה לך במדריגה א׳ כמ״ש בתהלים פ״ט כי מי בשחק יערוך לה׳ ידמה לה׳ כו׳. וגם כי פי׳ אין ערוך לך הוא ע״ד לך דומיה תהלה שהוא גבוה מכל השבחים דהגדול והגבור כו׳, וא״כ למה אמר כאן אין ערוך לך בעוה״ז ומי דומה לך על תחה״מ, והלא בחי׳ ג״ע גבוה יותר מעוה״ז.

והנה איתא בזוהר ד׳ שבחים הללו אית עליהם ד׳ פעמים אמת וד׳ פעמים אמת שהן ד׳ פעמים אמת באמת ויציב וד׳ פעמים אמת בעזרת אבותינו וכנ״ל. והנה ידוע דהרמב״ם והרמב״ן נחלקו בענין עיקר השכר התורה והמצות, דלהרמב״ם עיקר השכר הוא בג״ע שכר רוחני לנפש ותחה״מ אינו אלא לפי שעה, ואח״כ תשוב הנפש לג״ע. אבל הרמב״ן ז״ל נחלק עליו דנהפוך הוא שעיקר השכר הוא תחה״מ, וג״ע אינו רק לפי שעה עד שיהי׳ תחה״מ, ולכן אמרז״ל צדיקים אין חוזרין לעפרן כו׳, וכן הוא ע״פ קבלה. ויש שהביאו ראי׳ מסידור ד׳ שבחים אלו לדעת הרמב״ם שהרי חיי העוה״ב הנז׳ כאן קאי על ג״ע מדנזכר מיד אחר עוה״ז קודם ימוהמ״ש ותחה״מ א״כ מוכח דג״ע הוא עוה״ב הנזכר בתורה שבע״פ. אבל באמת אינו ראי׳ כלל מכאן ואדרבה מוכח להיפוך, דאם איתא דג״ע הוא השכר האחרון ג״כ אחר תחה״מ א״כ הו״ל לומר ענין ג״ע אחר תחה״מ, אלא ודאי שתחה״מ הוא בשכר היותר אחרון כדעת הרמב״ן, וכמארז״ל צדיקים אין חוזרין לעפרן כו׳, ולכן הזכירו כאן באחרונה ומי דומה לך כו׳ ועוה״ב הנז׳ כאן קאי על ג״ע דודאי ג״ע נק׳ ג״כ עוה״ב וכידוע ג״כ בפי׳ מארז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב, דעוה״ב זה קאי על ג״ע העליון שהוא רק זיו והארה. ולכן יפה שעה א׳ אבל מ״מ עיקר ענין העוה״ב הוא תחה״מ ובפרטות פי׳ האריז״ל שתחה״מ נק׳ לעתיד לבא שגדולה מבחי׳ שנק׳ עוה״ב כבר, אך מ״מ דרך כלל נק׳ תחה״מ ג״כ עוה״ב. אך צריך להבין מהו השכר לנשמה הרוחנית היושבת בג״ע הע׳ ונהנית מהשגה אלקית שאין לו גוף ולא דמות הגוף במה שתרד אח״כ בגוף בתח״ה.

אין ערוך: נמצא בהכת״י: 161 א, א. 534 שמג, א (וממנו נדפס כאן). 803 תד, א. ובהכת״י דלהלן מופיע אחר ד״ה אין ערוך הנדפס לעיל, ומתחיל מהקטע: והנה איתא בזוהר (וליתא הקטע: אין ערוך, והקיצורים לסעי׳ א, ב, ה): 369 תקלב, א בכותרת: „ביאור על הנ״ל״. 459 עו, ב. 525 קפד, א בכותרת: „תורת אדמו״ר ר״ש מליובאוויץ״ [וברוב הכת״י הוא נמצא בין מאמרי אדהצ״צ]. 670 קס, ב. 786 קמב, ב בכותרת: „ביאור על הנ״ל״. 1322 ריט, א בכותרת: „ביאור מאדמו״ר בפרשת חוקת על התורה אין ערוך. בכת״י 111 רמד, א נמצא רק חלק מהמאמר (מאמצע ס״ה ואילך). לתוכן המאמר, ראה בהנסמן בהערה הבאה.

(נת׳ למה אין ערוך נו׳ בעוה״ז הלא אין ערוך שוה לבחי׳ מי דומה. ענין ח׳ פעמים אמת נגד ד׳ שבחים הללו, ומהו הכפל ח׳ נגד ד׳. מחלוקת רמב״ם ורמב״ן בענין עוה״ב, ויש שהביאו ראי׳ מכאן להרמב״ם, ובאמת נהפוך הוא דמכאן ראי׳ להרמב״ן. מהו השכר לנשמה בג״ע לירד בגוף בתחה״מ).

ב) ויובן בהקדים ביאור הפסוק רבות עשית כו׳ נפלאתיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, דלכאורה הוא כסתירה מרישא לסיפא, דפירש מחשבותיך אלינו היינו שנמשך מבחי׳ מחשבה עילאה אלינו ממש ע״י השתלשל׳, ואח״כ מיד אמר אין ערוך אליך דמשמע להיפוך שא״א להשיג בו כלל ית׳, וכמאמר לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל. אך הענין הוא שיש ב׳ בחי׳, היינו השתל׳ ולמעלה מהשתל׳, ונק׳ ממכ״ע וסוכ״ע. פי׳ בחי׳ השתל׳ הוא עד״מ באדם שיש בו ה׳ בחי׳ שכל ומדות ומחשבה ודיבור ומעשה והן נמשכים זמ״ז, מהשכל מאיר במדות שלפי שהשכל וההתבוננות כך יהי׳ התפעלות המדות לפי שכלו יהולל איש וממדות במח׳ וממח׳ לדיבור כו׳, שבחי׳ מהות השכל נמשך ומתלבש במדות כו׳, זה נק׳ השתלשלות כמו שלשלת העשויה מטבעות רבים כל א׳ אדוקה בחבירתה ממש. והנה למעלה יש ג״כ בחי׳ מחשבה כמ״ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו׳, וכן בחי׳ חכמה ומדות כו׳, ובחי׳ זו נק׳ השתלשלות ויש ריבוא רבבות השתלשלות מדריגות שיהי׳ נמשך מבחי׳ מחשבותיך אלינו, וכמ״ש אגידה ואדברה עצמו מספר, פי׳ עצמו הוא לשון ריבוי דהיינו ריבוי ירידה מעילה לעלול. אך עכ״ז אף שיש רבבות השתל׳ עילה ועלול מ״מ כיון שבחי׳ השתל׳ עילה ועלול יש ערך לעלול גבי העילה א״כ הוה קס״ד שיש איזה ערך לבחי׳ מחשבותיך הנמשך אלינו ע״י ההשתל׳ לגבי מהותו ועצמותו, לזה אמר אין ערוך אליך. כי הוא ית׳ נק׳ אדון הנפלאות ועושה פלא, שאפי׳ בחי׳ נפלאותיך הם עשיי׳ גשמיות יחשבו לגבי מהותו ועצמותו ית׳ שהוא ית׳ למעלה מכל ההשתל׳ דבחי׳ ממכ״ע כ״א הוא סוכ״ע.

וביאור הדברים יובן ע״פ מ״ש בע״ח שער מ״א (רפ״ב וספ״ב) דאור א״ס מאיר בחכ׳ בקירוב (אך בכתר הוא בקירוב ובהרחבה משא״כ בחכ׳ רק בקירוב כו׳ עיי״ש ספ״ה*). אמנם מחכ׳ ולמטה אין האור מתגלה בעצמו רק ע״י התלבשותו בחכ׳ עי״ז מאיר בכל האצי׳, ואח״כ נמשך לבינה, ובינה מעברת אור החכ׳ לז״א על ידי חלון כו׳ עד מאצי׳ לבריאה יש פרסא ומסך כו׳. והנה בין אוא״ס לאצי׳ יש ג״כ פרסא כמ״ש בע״ח ש״ז פ״ב, רק שפרסא זו אינה בחי׳ מסך כמו מאצי׳ לבריאה כמו מאצי׳ לבריאה, וצ״ל מהו הפי׳ וההפרש

וביאור הדברים יובן ע״פ מ״ש בע״ח: בהבא להלן ראה בארוכה ד״ה להבין מ״ש בע״ח כו׳ דאוא״ס בא עד חכ׳ — בס׳ מאמרי אדה״ז על ענינים ע׳ לג. ובאוה״ת על ענינים ע׳ קעט. ובהנסמן בהמ״מ שם.

ספ״ה: בכת״י ב: ספ״ג.

ביניהם. ומתחלה צ"ל מהו ענין קירוב מקום וריחוק מקום בא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' גדר מקום ומדה גשמיות ח"ו. וזה מבואר בע"ח שער א' פ"ב דבהיות אוא"ס נמשך דרך קו וצינור דק בלבד יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור מזרח ומערב כו' ע"ש דמבואר דאם הי' מאיר אוא"ס מבחי' העיגול שלמעלה מהצמצום שלא ע"י הקו לא הי' שייך בחי' מקום מעלה ומטה אלא לפי שמאיר רק ע"י הקו לכן יצדק בחי' מקום מעלה ומטה כו'. וגם זה תמוה לכאורה מ"ש דרק בבחי' שלמעל' מהקו הוא שאינו שייך בחי' מקום משא"כ מהקו ולמטה, והלא אפי' הנשמה שהוא מבחי' בריאה אינה בגדר מקום מצד עצמה, כש"כ באצי' ולמעלה מאצי'. אמנם הענין הוא, דכמו שיש מקום גשמי כך יש ג"כ מקום רוחני, וכמו שיש למעל' ממקום גשמי, דהיינו בחי' הרוחניות שאינו בגדר מקום ומדה גשמיות, כמו"כ יש ג"כ למעל' מבחי' מקום רוחני. וזהו דווקא מצד בחי' הארת אוא"ס שלמעלה מהצמצום, אבל מה שאחר הצמצום שייך בו בחי' מקום רוחני, וכמש"ש בע"ח בהגה"ה שע"י הצמצום נתהוה בחי' המקום, ור"ל בחי' מקום רוחני. והענין הוא דכמו שבחי' מקום גשמי היינו ששה קצות מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום, ובחי' רוחניות כמו הנשמה מושללת מגדרי הגוף ובחי' מעלה ומטה גשמים, אך מ"מ שייך בה בחי' מקום רוחני והוא ג"כ בחי' מעל' ומטה ברוחניות, פי' בחי' מעלה היינו מעלה ומדריגה גבוה יותר, וכמ"ש הרמב"ם פ"ב מה' יסוה"ת שהוא עד"מ שאומרים בשני חכמים שאחד גדול מחבירו שהוא למעלה ממעלתו של זה, וכמו שאומרים בעילה שהוא למעלה מן העלול, וכמו עד"מ באדם שיש בו בחי' שכל ומדות ודבור שהשכל הוא נק' למעלה מהמדות והמדות למעלה מהדבור שאינו בחי' מעל' ומטה במקום שהרי הדבור הוא בפה והמדות בלב והפה גבוה במקום מהלב, אלא דר"ל במעלה ומדריגה, כי הדיבור מקבל מהמדות כנראה בחוש שהדבור מגלה האהבה ואם לא יאהב לזולתו לא ידבר עמו שהרי כל שלא דיבר עמו ג' ימים נחשב לשונא (בפ"ג דסנהדרין) הרי שהדבור מקבל מהמדות לכן נק' המדות למעל' מהדיבור אף שמשכנם בלב שהוא למטה במקום מהפה כו' הכוונה בכאן פי' מעל' היינו מדריגה עליונה בחי' עולה לגבי העלול (ועיי' בלק"ת פ' וישב בענין ואנכי אעלך כו' יצי"מ ממיצר הגרון ללב נק' עליי' להיותו מעלה עליונה כו' עיי"ש). וכן השכל למעלה מהמדות ג"כ בחי' מעלה ומדריגה גבוה יותר. ועד"ז יובן מ"ש גבוה מעל גבוה שומר כו', בחי' ריבוי השתל' עילה ועלול זהו בחי' מעלה ומטה. וענין ד' רוחות מזרח ומערב צפון ודרום הם ד' מדריגות שונות בבחי' הרוחב חסד ואהבה הוא בחי' דרום וגבורה הוא בחי' צפון כו'. ויש ג"כ בחי' דצח"מ ברוחניות האותיות הן בחי' דומם והמדות בחי' צומח שהן למעלה במדריגה והשכל בחי' חי, ומה שלמעלה מהשכל נק' מדבר כמ"ש במ"א. אך כל בחי' התחלקות המדריגות והשתל' עילה ועלול זה שייך רק בבחי' הארה שלאחר הצמצום שם הוא דשייך בחי' ראש וסוף וכמ"ש ראשית חכ' כו' משא"כ מצד א"ס ב"ה שלמעלה מהצמצום דכולא קמי' כל"ח ממש כנ"ל בענין אדון הנפלאות שאפי' פלא עליון

נק׳ עשי׳ גשמיות ששניהן שוין שם, א״כ שם אין שייך כלל בחי׳ מקום רוחני מעלה ומטה כי הוא למטה כמו למעלה ר״ל גם בבחי׳ מעלה ומטה הרוחניות שכשם שאינו מושג בבחי׳ שלמטה כך ג״כ ממש אינו מושג בבחי׳ שלמעלה. לכן אם הי׳ הגילוי שלא ע״י צמצום לא הי׳ כלל בחי׳ מעלה ומטה לא רוחניות ולא גשמי׳ רק ע״י הצמצום שנמשך רק ציגור דק אז יצדק מעלה ומטה רוחנים, דהיינו שאז שייך השתל׳ המדריגות כו׳ ואז שייך קירוב מקום וריחוק מקום דהכתר וחכ׳ מקבלים בבחי׳ קירוב שהם במעל׳ ובמדריגה היותר גבוה מבחי׳ מדות עליונות כו׳ ומבחי׳ הדיבור וכמשי״ת בס״ד.

(נת׳ שכדי להבין מעלת תחה״מ על ג״ע צ״ל הפסוק נפלאותיך כו׳ אין ערוך מחשבותיך אלינו ע״י ההשתל׳ כמו באדם שכל ומדות מחדו״מ השתל׳. אך לגבי מהו״ע אפי׳ נפלאותיך עשיי׳ יחשבו למעלה מהשתל׳ והיינו סוכ״ע וממכ״ע. וצ״ל מ״ש בע״ח שמ״א כתר בקירוב מקום כו׳, פי׳ כמו שיש מקום גשמי מעלה ומטה כן ברוחניות עו״ע, המדות למעלה מהדיבור אף שהדבור בפה ומדות בלב, ד׳ רוחות ודצח״מ רוחנים, אך כ״ז ע״י הצמצום אבל למעלה מהצמצום קמי׳ הכל שוים למטה הרוחניות כמו למעלה כו׳, רק אחר הצמצום שייך לומר כתר קירוב מקום רוחני כו׳.

ג) **והנה** בבחי׳ הכתר מאיר אוא״ס בבחי׳ קירוב מקום במעלה ומדריגה, וכן בבחי׳ חכמה, ולכאורה אין זה מובן, דהלא עצמות אוא״ס הוא מובדל מכל בחי׳ הי״ס כמאמר לאו דאית דאית בי׳ מכאמ״כ. וכנודע מתיקוני זהר שמצד בחי׳ אוא״ס הי׳ ביכולתו להאציל מציאות ספירות לאלפים ורבבות גם שלא מבחי׳ ומהות ע״ס הללו כח״ב כו׳ כיון שהוא אור פשוט בתכלית הפשיטות וכמ״ש במ״א באריכות. והנה הקו הנמשך לאחר הצמצום אע״פ שהוא צינור דק מ״מ האור מעין המאור פשוט בתכלית הפשיטות. וא״כ איך שייך לומר בו קירוב מעלה ומדריגה לבחי׳ כתר וחכ׳ מאחר דלאו מכא״מ איהו כלל אין לך ריחוק מדריגה יותר מזה, וא״כ מהו הפי׳ שאוא״ס מאיר בכו״ח בבחי׳ קירוב. אך הענין הוא דודאי מצד עצם מציאות הספירות כו״ח אין להם ערך לבחי׳ הקו מאוא״ס שהוא מעין המאור כנ״ל, רק אעפ״כ הקו מאוא״ס מתגלה בהן בבחי׳ גילוי ממש, וזהו נק׳ בחי׳ קירוב מקום רוחני, שהרי באמת זהו בחי׳ קירוב ממש כיון שהוא מתגלה בהן בבחי׳ גילוי ממש והטעם שנמשך ומתגלה בהן היינו מצד בחי׳ הביטול כנודע שהחכ׳ הוא בחי׳ הביטול כח מ״ה, וכמ״ש והחכ׳ מאין תמצא, וכ״ש הכתר שהוא בחי׳ אין ממש, וכמ״ש במ״א דפי׳ כתר לשון שתיקה כמו כתר לי זעיר באיוב סי׳ ל״ו, ושתיקה זו הוא בחי׳ ביטול כו׳, לכן מצד בחי׳ הביטול נמשך ומתגלה בהן הקו מאוא״ס בבחי׳ קירוב כי א״א להיות גילוי אוא״ס רק במי שבטל אלי׳ לגמרי כו׳, ולכן בבחי׳ בינה שהוא בחי׳ השגה והבנה שהוא בחי׳ יש אין אור א״ס נמשך ומתגלה בעצמו כ״א

ע״י התלבשותו בחכ׳ אז ע״י בחי׳ ביטול דחכ׳ המאיר בההשגה והבנה נמשך ג״כ גילוי אור א״ס המלובש בבחי׳ חכ׳ ומאירים בבינה ע״י לבוש החכ׳. ומעתה י״ל עוד מש״ש דמבינה לז״א נמשך האור דרך חלון כו׳. והענין כי עד״מ החלון הרי בא בבית על ידו אור השמש בצמצום כמדת פתיחת החלון בלבד, והיינו מחמת הדפנות המסתירים ומונעים האור מלבוא לבית רק במקום פתיחת החלון ולכן האור מועט (וכמ״ש בגמ׳ לענין בדיקת חמץ החילוק בין אכסדרה שלאורה נבדקת מפני שאורה רב שאין הדופן מעכב האור משא״כ החלון כו׳) וכדמיון זה יובן בהארת והמשכת האור מהבינה להמדות שנק׳ ז״א שאין נמשך כל האור רק בצמצום ומיעוט כמו אור הנמשך ע״י חלון הנ״ל. ויובן זה עד״מ מבחי׳ הבינה והמדות שבאדם, דהנה ידוע דתלמוד הוא בבריאה והמשנה ביצירה, והיינו מפני כי המשנה הוא פסקי דינים בקצרה בלי טעמים לכן נמשך מיצירה כי שית ספירין מקננין ביצי׳ שהם בחי׳ המדות חג״ת נה״י שמהם נמשך הפסקים כשר וטהור הוא מבחי׳ החסד, ולכן ב״ה שנשמתו מבחי׳ החסד הם מקילים עפ״י רוב, ומבחי׳ גבורות נמשך הפסקים שלהחמיר אסור וטמא כו׳. אך התלמוד שהוא בחי׳ טעמי הפסקים באורך ורוחב נמשך מבריאה כי אימא מקננא בבריאה ששם גילוי הבינה שהוא בחי׳ השגת התורה. והנה כשהאדם חוקר ונושא ונותן באיזה דין שצריך לברר איך יהי׳ הפסק למעשה באיזה שאלה אם להקל או להחמיר הנה צריך להעמיק בתלמוד דווקא ובפוסקים ובמפרשי התלמוד להבין הסברות והטעמים שבדינים אלו כדי שמתוך זה יעמוד ויברר איך יהי׳ הפסק בהנדון ההוא שעומד עליו ואח״כ כשנתברר לו הפסק יפסוק הדין בדרך קצרה להקל או להחמיר. ונמצא פסק זה הוא בקיצור מכל אריכות הפלפול שיש בזה אורך ורוחב גדול, ולכן נק׳ הבינה רחובות הנהר, והמדות נק׳ זעיר אנפין, כי המדות שהן הפסקים כשר ופסול כו׳ הוא קיצור לגבי אריכות הטעמים, כי בא הפסק בדרך קצרה ודיבורים מועטים באמרו כשר כו׳ מה שיש ע״ז טעמים ארוכים מאד ואין הטעמים מובנים כלל מתוך הפסק וכמו שהלומד המשנה לבדה בלי תלמוד לא יבין כלל הטעמים והסברות שיש בזה בגמ׳, רק ידע הקיצור שהדין כך כו׳, אך מ״מ אפס קציהו מכללות הפלפול נמשך ומתלבש באותו הפסק, עד״מ כשהעלה מתוך העיון שיהי׳ הפסק להקל יש לו ג״כ בשעת הפסק טעם קיצור למה יהי׳ הדין כך וכך, ואין זה כללות טעמים בהרחבה רק אפס קציהו והקיצור העולה מתוך האריכות. וכן במשנה וגמ׳ לכל דין ודין נמשך ג״כ טעם בקצרה. כמו סוכה שהיא למעלה מכ׳ אמה פסולה שיש להבין טעמו בדרך קצרה משום דלא שלטא בה עינא, ואמנם זהו רק קיצור הטעם, כי בגמ׳ יש בזה חקירות רבות בטעם זה כמו אם זה דווקא כשאין דפנות מגיעות לסכך כו׳ או לא, ויש בזה אריכות אך מה שנתקצר מהאריכות ונמשך ומתלבש בהפסק ההוא מה דלא שלטא בה עינא (לפ״ד רבה בגמ׳). וכן הוא ג״כ בענין ההתבוננות בגדולת ה׳ שמתחלה צ״ל ההתבוננות בהרחבה בגדולתו ית׳ איך שהוא סוכ״ע וממכ״ע ולית אתר פנוי מיני׳, ולקרב זה אל שכל נפש המשכלת ומתבוננת כו׳, ואח״כ נמשך מההתבוננות להוליד המדות

בלב שיתפעל באהבה כו׳. והנה הגם שנתמעטה ההשגה וההתבוננות בהוליד ההתפעלות כי אי אפשר שתתלבש כל ההשגה בהמדות דלכן נק׳ המדות זעיר אנפין כנ״ל מכל מקום אפס קציהו מההתבוננות נמשך ומתלבש בהמדה שיהי׳ האהבה מחמת טעם והשגה זו כעין מ״ש לאהבה את ה׳ כי הוא חייך כו׳ שהוא קיצור הטעם כו׳, ולכן המשכה זו נק׳ שנמשך האור מבינה למדות ע״י בחי׳ חלון כמו אור השמש המאיר על הארץ אור גדול ונמשך לבית רק אור המועט ומצומצם דרך חלון (וא״א שיהי׳ כל האור כמו שהוא בחוץ נמשך ג״כ בבית שא״כ לא הי׳ זה בית רק חוץ אבל הבית הוא שהאור נמשך במיעוט רק ע״י חלון) כמו״כ מה שנמשך מהבינה למדות אינו נמשך כל האור כמו שהוא בבינה בחי׳ רחובות הנהר רק בצמצום ומיעוט אפס קציהו לכן נק׳ חלון כו׳. ועד״ז יובן ג״כ מש״ש עוד שאור הנמשך מז״א לנוק׳ נתמעט עוד ואינו רק דרך נקב. והענין הוא עד״מ הדיבור שמקבל מהמדות שבלב כנ״ל אות ב׳, והנה עצם המדה כמו שהוא בלב א״א להתגלות ולהתמשך בדיבור כמו שאנו רואים כשהאדם בהתפעלות מופלא כמו בכעס מופלא א״א לו לדבר כו׳, רק בחי׳ אחרונה מהמדות נמשך בדבור. ואמנם אין הארת המדות בדיבור בפתיחה גדולה כדמיון החלון, אלא רק בנקב קטן כו׳, משום שהדיבור הוא בחי׳ דומם שהאותיות הן בחי׳ דומם ע״כ אין הגילוי רק ע״י בחי׳ נקב כו׳. וכ״ז הוא בחי׳ השתלשלות באצי׳ עצמו מכח״ב במדות וממדות לדיבור. אבל להיות המשכה מהדיבור בבי״ע הוא ע״י מסך ופרסא שבחי׳ מסך זה מעלים האור ביותר והוא עד״מ העלמת אור השכל במשלים וחידות כמו משלי שלמה בן חכם ישמח אב וכיוצא שנעלם אור השכל והסוד במשל זה לגמרי אף שמתוך המשל יוכל לעמוד על אותו אור השכל ה״ז השכל שמבין ע״י אמצעות המשל הוא רק כמו אור השמש המאיר דרך מסך עב שנק׳ אור של תולדה ולמטה מטה מבחי׳ אור השמש כמו שהוא בעצם בלי המסך כך הוא בחי׳ שכל שמבין מהמשל לגבי עצם השכל הגלוי בדבור בלי מסך שאף שנמשך ג״כ ע״י החלונות מ״מ הוא עצם האור השכל רק שנתמעט. אבל כשמאיר ע״י משל ומסך נק׳ רק אור של תולדה כו׳. כמו״כ להיות המשכה מאצי׳ שהו אאלקות לבריאה שהם בחי׳ יש אפי׳ לנבראים יותר עליונים דמ״מ יתכן בהם שכר ועונש כמבואר במ״א* אפקוהו למט״ט כו׳ לפי שהם בחי׳ יש ע״כ אין די להיות ההמשכה ע״י חלונות ונקבים רק ע״י מסך ופרסא.

ד) **והנה** ידוע דבתחלת אצי׳ העולמות הוצרך להיות צמצום ומקו״פ כמ״ש בע״ח בתחלתו. והענין כי הנה כל בחי׳ צמצומים הנ״ל חלון ונקב ואפי׳ בחי׳ פרסא הוא די בהשתלשלות העולמות זמ״ז שיש להן ערך ויחוס זה לזה שאפי׳ בחי׳ עשיי׳ לגבי אצי׳ יש להן ערך כמו שאנו רואים שהרוחניות וגשמיות יש להן ערך שהרוחניות מתלבש בגשמיות כמו שכותב

כמבואר במ״א: בכת״י ב: כמאמר.

שכל וסברא רוחניות בדיו ואותיות גשמיים, וכן שכל האדם מלובש במוח גשמי כו׳ לכן די בצמצומי׳ דבחי׳ פרסא ומסך. אבל להיות התהוות ראשית האצי׳ מא״ס ב״ה שאין ערוך אליו כלל א״א להיות אפי׳ ע״י ריבוי מסכים ופרסות שהרי האור המאיר ע״י מסך יש לו ערך לבחי׳ עצם האור משא״כ העולמות לגבי א״ס ב״ה אין ערוך כלל ולכן לא הי׳ אפשר להתהוות רק ע״י צמצום ומקו״פ שנסתלק האור לגמרי ונכלל במאור ונשאר רק רשימו שהוא צמצום גדול יותר לאין שיעור מבחי׳ מסך ופרסא כו׳ כמ״ש במ״א באריכות. וזהו שרש ענין אין ערוך לך בעוה״ז דהיינו שאין לומר שבערך ביטול עוה״ז הגשמי לגבי בריאה ראשית האצי׳ שהרי יש ביניהם ריחוק עצום עד מאד כמה השתלשלות דרך חלונות ונקבים ופרסות כו׳ עד שהעוה״ז הוא באמת כלא וכאין חשוב ממש נגד העולם העליון ראשית האצי׳ אשר הוא רוחני מאוד מה שא״א לצייר נאמר שכמו״כ כערך זה הוא ביטול עולם העליון הנ״ל לגבי א״ס ב״ה והיינו יכולים לקרב אל השכל לפמשנת״ל אות ב׳ ענין בחי׳ מקום רוחני שהוא המעלה ומטה ברוחניות במדריגות ההשגות כו׳. וא״כ כמו שהמקום גשמי בטל לגבי בחי׳ רוחניות שאינו בגדר מקום גשמי ולא יתפוס בו ענינים גשמים כמו״כ אין ערוך בחי׳ הרוחניות דשייך בו בחי׳ מקום רוחני מעלה ומטה ראש וסוף לגבי א״ס ב״ה שאינו בגדר מקום רוחני וכו׳. אך אין לומר כן אלא אין ערוך לך כלל ולא מהערך של ביטול הגשמיות לגבי עולם היותר עליון הרוחני שמ״מ שניהם נבראים ואין להם חיות מצד עצמם כלל רק מחמת שמקבלים מא״ס ב״ה. ואף שהעוה״ז מקבל חיות בהשתל׳ מעולמות עליונים אינו מצד עצמן רק מצד חיות המלובש בהם מא״ס ב״ה כנ״ל, ולולי השפעת א״ס ב״ה הי׳ כלא הי׳ כל העולמות א״כ הם אין ואפס ממש מה שלא יצדק לומר בענין ביטול עוה״ז לגבי עולם היותר רוחני שהוא חשוב ממנו עד מאד במעלות ומדריגות אבל לא ע״ד הנ״ל, וכן לגבי אא״ס ב״ה שוה ומשוה ראשית האצי׳ עם העשיי׳ גשמית מקום ורוחני׳ ומקום גשמי. וזהו פי׳ אין ערוך לך אין ערוך לך בעוה״ז משום שזולתך מלכינו לחיי העוה״ב שהעוה״ב מקבל ג״כ חיות מא״ס ב״ה כמו העוה״ז א״כ שניהם ערך א׳ ממש לגבי א״ס ב״ה.

ה) **וענין** אפס בלתיך לימוהמ״ש. כי הנה צ״ל מה שלימות המשיח יהי׳ כל היעודים הטובים במיטב עוה״ז, ועכ״ז יגדל אז ההשגה והביטול לאלקות ומלאה ארץ דעה, והרי הם ב׳ הפכים כי תוקפא דגופא חולשא דרוחא כו׳. אך יובן בהקדים ההפרש שבין בחי׳ הפרסא שבין אצי׳ לבי״ע שהיא הגורמת להיות התהוות היש דבריאה וכנ״ל, ובין הפרסא שבין המאציל לנאצלים, שהרי אצי׳ הוא אלקות והרי יש הפסק הפרסא ביניהם ולמה אינו* מסתתרת שיהי׳ אצי׳ ג״כ בחי׳ יש. אך כי על בחי׳ פרסא ההיא אמרו כהדין

אינו מסתתרת: כ״ה בהכת״י.

קמצא דלבושא מיני׳ ובי׳, שנלקחה ממקום א׳ עם האור והגילוי ואינה הסתר גמור. וכמו ענין אורות וכלים דשרש הכלים נתהוה מאותו מקור ושורש של האורות (מבחי׳ הרשימו והקו שזהו בחי׳ כהדין קמצא דלבושא בחי׳ הרשימו שהוא שרש הכלים הוא מיני׳ ובי׳ האור כו׳, ובעקודים הוא רק כלי א׳ וכו׳) ומהתעבות האור נעשה הכלי. ואע״פ שבהשתלשלות יש ביניהם הפרש גדול כמעט שהן ב׳ הפכים שהאור הוא בחי׳ הגילוי וההתפשטות והכלי הוא כח המעלים ומגביל הגילוי האור, מ״מ שניהם יצאו משרש אחד. ואין להפליא רק איך יצאו ב׳ הפכים משרש א׳ וזה לא יפלא כלל על בחי׳ אוא״ס שהוא כל יכול, ויכול להיות נמצא ממנו ב׳ כוחות הללו כא׳ אע״פ שהן הפכים (וכמ״ש במ״א שזהו פי׳ הפסוק מכון לשבתך פעלת ה׳ והוא שהמכון הם הכלים דע״ס דאצי׳ שבהן שורה אוא״ס. ולכאורה תמוה איך כלי שהוא בחי׳ מהות חו״ב יהי׳ מכון לא״ס שאינו מהות פרטי ולאו מכל אינון איהו מדות כלל. אלא שזה פעלת ה׳ שיהי׳ כלי ומכון כו׳ ואע״פ שזה ב׳ הפכים אך הוא כל יכול). ויובן ענין התאחדות האור והכלי איך הכלי נלקחה מהאור, עד״מ באדם הנה ידוע האה׳ נק׳ אור והחסד הוא הכלי וכמו ע״ד דוגמא איש האוהב בטבעו לזולתו שמצד אהבתו אותו ישתדל מאד בטובתו לגמול עמו חסד כו׳ ונמצא מעשה החסד שהוא הכלי באה מהאור שהוא האהבה, והרי ערך מעשה החסד יהי׳ לפי ערך האהבה ויכלה מעשה החסד שלא יפזר בשבילו הון רב ועצום יותר מכפי כוחו. אך בנו שאוהבו ביותר יפזר ביותר ויותר כו׳. הרי ששרש הכלי א׳ הוא עם האור (אך זה למטה שהאהבה עם החסד אין רחוקים כ״כ זמ״ז. אמנם למעלה אפי׳ שהאורות הם פשוטים והכלים הם בחי׳ מהות חו״ב כו׳ עכ״ז משורש א׳ נמצאו וזהו לפי שהוא ית׳ כל יכול כנ״ל). והנה בדוגמא מהשתוות האור עם הכלי איך שיוצאים משרש א׳ אעפ״י שהן ב׳ הפכים יובן ג״כ למעלה בבחי׳ הפרסא שבין המאציל לנאצלים דלבושי׳ המסתיר הוא כהדין קמצא דלבושא מיני׳ ובי׳ ואינו בחי׳ הסתר ממש היפוך האור כמו פרסא שבין אצי׳ לבי״ע כו׳ (וזהו בחי׳ מטולמ״ט שרש התהוות הכלים לאור ושם הוא בחי׳ פרסא כו׳, לכן אין פרסא זו גורמת שיהי׳ יש גמור ושינוי המהות כו׳) אלא שהן בנושא א׳ אף שהוא אינו מצויר בשכל אנושי שהרי על כרחינו אנו מוכרחים להודות שאלקות אין שייך בו חקירת השכל כנ״ל. ועתה יובן ג״כ ענין הנ״ל בענין היחוד העליון ע״פ קבלה האמיתית כמו בענין יחוד האור והכלי אעפ״י שהן ב׳ הפכים שהוא מפני כח א״ס שהוא כל יכול והגבול עם בלתי בע״ג יוכלו שניהם כא׳ לשכון ואין לנמנע טבע קיים בחיקו ית׳ וכן בענין פרסא הנ״ל שהוא כהדין קמצא דלבושא מינ׳ ובי׳ שכל זה בא מפני בחי׳ הבדל כח האלקי שהוא בחי׳ כח נבדל מערך השגה אנושי.

וכמ״ש במ״א . . מכון לשבתך: ד״ה ענין ספירה בסה״מ הנחות הר״פ ע׳ נה. אוה״ת אמור כרך ב׳ ע׳ תקפה. במדבר ע׳ איתלב.

והיינו שא׳ בע״ח שבכתר עדיין אוא״ס מאיר בקירוב ובהרחבה* שהכל נק׳ כתר דאצי׳ כו׳.

(הגה* ענין הפרסא בין מאציל לנאצלים שהוא כהדין קמצא כו׳ ואינו גורם יש גמור וכמו אורות וכלים משרש א׳ כמו באדם אהבה וחסד, והגם שלמעלה הם ב׳ הפכים מ״מ הוא ית׳ כל יכול. וביאור זה שאין לנמנע טבע קיים שע״כ אלקות אין שייך בו חקירת שכל אף לפ״ד הפילוסופים שהודה במציאות סיבה ראשונה מצוי תמיד משא״כ בשארי כל הנמצאים שההנחה שאין הדבר עושה א״ע כו׳ וגם לא יהי׳ מציאות מעצמותו כו׳).

וא״ו) **וע״פ** הנ״ל יובן ג״כ היחוד באחד בק״ש שממשיכים גילוי או״ס שלמעלה מבחי׳ מקום שיתגלה בבחי׳ מקום להיות המקום בטל וזהו ח׳ דאחד ד׳ רקיעים וארץ שהוא בחי׳ מעלה ומטה. והיינו אפי׳ מקום הרוחני הנ״ל שנמשך בו מבחי׳ א״ס שלמעלה משרש המקום רוחני. וזהו ג״כ ענין הזאה בקה״ק א׳ למעלה ושבע למטה היינו ג״כ בחי׳ ח׳ רק בהיפוך א׳ למעלה שהוא ענין ג׳ ראשונות שכלולים יחד וז׳ למטה ז׳ מדות וממשיכים בהם ע״י הזאה מאוא״ס שלמעלה מעלה משורש מעלה ומטה כו׳ ואיך יכול להיות זה גילוי בחי׳ למעלה ממקום רוחני במקום. אך כמו מקום ארון אינו מן המדה כי הוא ית׳ כל יכול וגילוי זה בבחי׳ הכתר כנ״ל שבו מאיר אוא״ס בקירוב. וזהו ענין אפס בלתיך לימוהמ״ש שיהי׳ ב׳ הפכים כנ״ל אות ה׳ משום שיהי׳ גילוי בחי׳ כתר שזהו בחי׳ משיח. והנה אפס הוא ביטול יותר מאין כדפי׳ הלע״ז ע״פ כאין נגדו מאפס מער אידער נישט, היינו כי החכ׳ ג״כ ביטול בחי׳ אין וכתר בטל יותר מביטול דחכ׳, כי כתר לשון שתיקה שהוא ביטול והיינו משום דכל הקרוב קרוב קמי׳ כלא יותר לכן לימוהמ״ש יהי׳ גילוי בחי׳ אפס ע״כ היש הגשמי לא יסתיר כו׳ ב׳ הפכים בנושא א׳. ומעין זה נת׳ בענין קי״ס יש וביטול ביבשה בתוך הים ברואים דיבשה יש בתוך הים שהוא ביטול כו׳. וענין ח׳ פעמים אמת, הנה ד׳ פעמים אמת הם ד׳ מוחין הנמשכין למל׳ כשהוא בבריאה כמ״ש בפע״ח שער הק״ש פכ״ט. אך כפילות הענין היינו כמ״ש במ״א בדרוש התפלין שיש ב׳ בחי׳ בהלבשה כי פעמים מן* השכל שמקבל שכלו* ממש מלובש זה השכל והשכל ששומע הוא לו שכל אחר רק שמחשבתו מלבישו ופעמים נעשה השכל שמקבל שכלו ממש כי לקח לעצמו השכל ונעשה עם שכלו אחד, וזהו אינו רק בהיכל ק״ק עכ״ל. והענין כי היכל ק״ק הוא שהבריאה נהפך לאצי׳ והיינו שנעשה

ובהרחבה: בכת״י ב: ובהרחבה ע״כ הכתר הוא בחי׳ ממוצע הסובל ב׳ הפכים כמו בחי׳ הפרסא ושרש אור וכלי שבא מבחי׳ מטי ולא מטי.

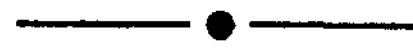
הגה: בכת״י ב: קיצור.

במ״א בדרוש התפילין: ד״ה ענין עבור יניקה ומוחין, בס׳ מאמרי אדה״ז על ענינים ס״ע ער (ובהנסמן בהמ״מ להמאמר שם).

מן: בס׳ מאמרי אדה״ז שם צויין לנו״א: מבין.

שכלו ממש מלובש זה השכל: בס׳ מאמרי אדה״ז שם: ושכלו מלביש לזה השכל.

שכל אחד משא״כ היכל הרצון הוא בריאה רק שד׳ מוחין נמשכים לשם מאצי׳. וזהו ד׳ פעמים אמת הראשונים ולמטה בנפש היינו שרוצה למס״נ כו׳, אבל ד׳ פעמים הב׳ היינו שנעשו המוחין לו שכלו ממש ולמטה שיש לו מס״נ ממש וזהו שיש ב׳ בחי׳ היינו בחי׳ שפת אמת מלשון שפה לפיו ובחי׳ אמת לאמיתו.

ענין מה שאומרי׳ בשבת וי״ט קדשנו במצותיך מבואר ע״פ וארשתיך לי כו׳ גם ממ״ש יובן פי׳ אהבת עולם אהבתנו. דהיינו מ״ש וארשתיך וכו׳ לעולם, לא שניתי.

ענין וימלא כבוד, בד״ה ואולם חי וכו׳.

גם ענין קידוש דשבת ויו״ט יובן מענין וארשתיך לי, כי בחול קדשנו במצותיו דז״א אבל בשבת ממשיכי׳ בחי׳ וארשתיך לי שז״א מתעלה לא״א בשבת כו׳.

בביאור דוספרתם לכם דשבועות נת׳ ענין קדשנו במצותיך ע״ד קדושתי למעלה מקדושתכם בחי׳ ע״י שלמעלה מא״א כו׳.

גם שם נת׳ ענין סה״ע שהוא המשכת שער הנ׳ וזהו תספרו נ׳ יום אלא דהיינו הבחי׳ תחתונה שבו מה שכולל מ״ט שערים והמשכ׳ זו למ״ט שע״ב שהם ז״ת ז׳ מדו׳ כו׳ וזהו ענין מ״ט תיבות שבמזמור יחננו ומ״ט אותיו׳ שבפסוק ישמחו כו׳.

ענין מ״ש ביוצר אור, כולם גבורי׳ וכו׳ וממליכי׳ את שם כו׳ ע״ד גבורי כח עושי דברו המבואר בד״ה בשעה שהקדימו נעשה כו׳, וז״ש אח״כ באה״ע לעשות ולקיים וכו׳ וזהו אח״כ שמע ישראל, שמתחלה צ״ל עושי דברו ואח״כ לשמוע וכו׳.

ענין מה שאומרי׳: נדפס מגוכי״ק 1153 פב, א.
ע״פ וארשתיך: לקו״ת במדבר ח, ד.
בד״ה ואולם: סה״מ תקס״ט ע׳ קפג (ובהנסמן בהמ״מ שם).
בביאור דוספרתם לכם: לקו״ת במדבר יב, ב.
בד״ה בשעה שהקדימו: לקו״ת במדבר יג, ד ואילך.

ענין ברכת המצות בביאור ואתחנן תקס"ד ובביאור כי כארץ תוציא צמחה וכו'. הטוב כי לא כלו רחמיך בביאור אלה מסעי תקע"א.

ענין כ"ד אותיות דבשכמל"ו בד"ה ושמתי כדכד והביאור ועמ"ש בד"ה שמע ישראל.

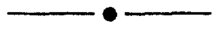
ענין ומושיע ע' ביאור אלה מסעי בנידון מ"ש בפע"ח שער ר"ה שלפעמי' יש במל' כל ש"ע נהורין וע' בשוש אשיש בענין בגדי ישע. ענין כוונת ר"ה באד' יובן עוד ממ"ש כן אד' יצמיח צדקה כו'. ענין המלך הקדוש בביאור כארץ תוציא הנ"ל דהפי' ממל' דא"ס נמשכי' י"ג ת"ד כו'. ענין ובכן תן כבוד וכו' יובן ממ"ש בשוש אשיש שבר"ה ההמשכה מבחי' אני מלא להיו' מכה"כ וע' כארץ תוציא הנ"ל בענין איה מקום כבודו. ותהלה ליריאיך יובן ממש"ש יצמיח תהלה כו' גם משם יובן ענין את צמח דוד כו'.

ועמ"ש בביאור ע"פ שהמ"ל בענין ומעין מבית כו' שזהו למעלה מבחי' ונהר יוצא מעדן דבזה כתי' ומשם יפרד כו' משא"כ כשמעין יצא אזי והשקה אפילו את נחל השטים וגם מזה יובן ענין ניסוך המים שהוא מבחי' מעין שגבוה מניסוך היין שמבחי' בינה בחי' נהר היוצא.

מים בששון חכמ' גלוי כמו בינה והיינו ע"י גלוי כתר בחכמ' ארוממך כי דלתני משה כבד פה אנכי אהי' כו' ששון גילה ח"י מנהג ע"ד ת"ע רשות, ע"י תשו' לרחוק שנעשה קרוב לכן עם אחכמ' והיא רחוקה נעשה קרוב גם בחנוכת בהמ"ק אמר דוד וחסידיך ירננו כו'.

בביאור ואתחנן תקס"ד: לקו"ת ואתחנן ג, ב ואילך.
ובביאור כי כארץ: לקו"ת נצבים נב, א ואילך.
הטוב כי לא כלו: ענין בפ"ע. ובגוכי"ק הוא בקטע אחד עם הנ"ל.
בביאור אלה מסעי תקע"א: לקו"ת מסעי צג, ג.
בד"ה ושמתי כדכד והביאור: לקו"ת פ' ראה כו, א. כח, ג (ד"ה ושמתי כדכד הב' שם הוא ביאור לד"ה ושמתי כדכד הא').
בד"ה שמע ישראל: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' רנ ואילך. ח"ב ע' תקכ ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' ריב ואילך.
ומושיע: בתפילת שמו"ע: מלך עוזר ומושיע ומגן.
ביאור אלה מסעי: לקו"ת מסעי צג, ד.
בשוש אשיש: לקו"ת נצבים מט, ד ואילך.
כן אד' יצמיח: ראה לקו"ת נצבים נא, ג. נב, ד. נג, ב.
בביאור כארץ תוציא: לקו"ת שם נג, א.
בשוש אשיש: לקו"ת שם מז, ב.
בביאור ע"פ שהמ"ל: = ששים המה מלכות. לקו"ת שה"ש לט, א.

ותעביר כו׳ מן הארץ שבתפלת ר״ה בד״ה אתם נצבים רוה מן צמאה. ובכן יתקדש שמך על ישראל ההמשכה מבחי׳ קדושתי שלמעלה מקדושתכם. אגודה אחת יובן ממ״ש בד״ה כי ההרים ימושו בענין ואגודתו וכו׳. ענין אד׳ מי יעמוד בד״ה כארץ תוציא ועתה יגדל כו׳, זה היום תחלת מעשיך ע״ד אתה החלות כו׳ בכארץ תוציא הנ״ל. מזמור מ״ז שנז׳ הכל ש׳ אלקי׳ יובן ממ״ש ותגל נפשי וכו׳. סלח לנו כי חטאנו בד״ה תקעו בחדש כו׳ גם שם ענין בישורון יחד שבטי וכו׳. בשובה עד ענין הברכה כו׳ ענין נעילת סנדל ביוהכ״פ, שם, המכסה שמי׳ בעבי׳ בד״ה האזינו וכו׳. מלכיו׳ זכרונו׳ י״ל כענין ב׳ השגחו׳ שבכי תשמע יחו״ת יחו״ע, ושופרו׳ המחבר כמו כי על כל כבוד חופה וכמו במ״ת קול שופר מחבר קולו׳ ולפידים וכו׳ וכמו תורה מחבר סוכ״ע וממכ״ע ע״ד קדושתי שלמעלה וכו׳ מחבר א״א וחכמ׳, או יחיינו מיומים ביום הג׳ וכו׳.

להבין ענין תשר״ק שבתפלת מוסף תקנת שבת כו׳. כי הנה נודע שתשר״ק הוא בחי׳ אור חוזר (כמ״ש בפרדס שער הצירוף פרק ששי וביאר שם שבת״ת הוא האותיות ביושר אבג״ד כו׳ ובמל׳ הם להפך תשר״ק כו׳, וי״ל כי אלף הוא כתר והתיו הוא מל׳ וכמ״ש בספר פי׳ האד״ר לתלמידי האריז״ל גבי תיו רשים רשימו לע״י, וזהו ג״כ ענין חותמו של הקב״ה אמת שהוא בחי׳ ראש תוך סוף והמגיד זצוק״ל אמר שזהו נגד תלת עלמין הנזכר פ׳ שלח דקס״א* א״כ עכ״פ מובן דהאלף זהו בחינה העליונה וראשית הכל לכן בת״ת שהוא אור ישר הוא אלפא ביתא כסדר תחלה א׳ כו׳ ובמל׳ שהוא

בד״ה אתם נצבים: נדפס באוה״ת נצבים כרך וא״ו ע׳ ב׳תא.
בד״ה כי ההרים ימושו: לקו״ת תצא מ, ד.
בד״ה כארץ תוציא: לקו״ת נצבים נג, ב ואילך.
ועתה יגדל: לקו״ת שלח מ, א.
בכארץ תוציא הנ״ל: לקו״ת נצבים נב, סע״ד.
בד״ה תקעו בחדש: לקו״ת ר״ה נד, ב.
בשובה עד: לקו״ת ש״ש סז, ב.
ענין נעילת . . שם: סח, ב.
בד״ה האזינו: לקו״ת עג, א.
שבכי תשמע: לקו״ת פ׳ ראה כד, א.
לה״ע תשר״ק: נדפס מכת״י 1076 קג, ב. נמצא ג״כ בהכת״י: 61 שנג, ב. 626 רנז, א. 666 מ, א. 712 תכז, א. 723 שב, א. 997 (אחר דף רזט). 1233 ריב, א.
מאמר זה הוא ביאור והגהות לד״ה זה בס׳ מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ תכא ואילך (שם נז׳ ב׳ נוסחאות, ובהמאמר כאן מביא מב׳ הנוסחאות).
והמגיד זצוק״ל אמר: ראה לקו״א להה״מ כו, א (הוצאת קה״ת).
דקס״א: כ״ה בהכת״י. ואוצ״ל: דקנ״ט.

בחינת אור חוזר לכן מתחיל בתיו והוא ע״ד שבא״ת המל׳ הוא כתר כו׳. וראיתי ג״כ בכתבים בשם המגיד זצוק״ל שזהו החילוק בין ניסן לתשרי, שניסן נק׳ חדש האביב תחלה א׳ ואח״כ בית כסדרן ותשרי הוא כסדר תשר״ק. והטעם י״ל ג״כ כנ״ל, כי יציאת מצרים הי׳ באתעדל״ע מלמעלה למטה אבל ר״ה ועשי״ת תחלה מלמטה למעלה שזהו בחי׳ התשובה כו׳). וא״כ אחר קדושת כתר שהיא עליי׳ לבחי׳ כתר איך שייך שם בחי׳ אור חוזר (פי׳ דא״ח זהו ענין עליי׳ והעלאת מ״ן גם מה שהמל׳ נעשה כתר היינו ג״כ ענין בכל מאדך כמ״ש ע״פ הראיני את מראיך כו׳ והוא כדי להיות אח״כ או״י והמשכה כו׳ אבל כאן לאחר שכבר עלו זו״נ במוסף דשבת לכתר דאו״א ואין עוד להם עליי׳ אחרת במוסף עד המנחה, וא״כ אין שייך עוד אור חוזר, מאחר שאין עוד עליי׳ אע״פ שבמנחה יש עוד עלייה מ״מ כיון שבמוסף אין עוד עליי׳ יותר ה״ז כמו דאלף השביעי נקרא מנוחה לחי העולמים לפי שאין עוד עליות יותר הגם שבשמיטה שאח״כ יהי׳ עוד עליות מ״מ כיון שלפי שמטה זו אין שייך עוד עליי׳ א״כ נק׳ מנוחה שהוא תכלית העילוי שא״א להיות עוד עילוי יותר כו׳. וא״כ עד״ז במוסף דשבת שא״א להיות אז עילוי יותר וכבר עלו ע״י הקדושה לכתר דאו״א שהוא תכלית) עלייתם במוסף א״כ איך שייך אח״כ בתפלה זו לומר תשר״ק שהוא אור חוזר כו׳). אך הענין הוא כי הנה בכל ברכה הוא עלייה מיוחדת כי גם במוסף שהוא עליי׳ לכתר יש בה ברכת רצה ומודים שהוא נצח והוד כו׳ ובקדושה שהוא ברכה שלישית עלתה עד הכתר (היינו לכתר דאו״א שזהו עלייתה בברכה שלישית בחזרת הש״ץ) וברכה רביעית תקנת שבת הוא כענין העלאת הזרועות שהוא עד״מ בשעת השמחה כשכבר נגמרה השמחה במוחו מגביה גם הזרועות ומעלה אותם למעלה ומכה אותם כף אל כף להיות גמר השמחה בשלימות כי מוחו בלבד קטן מהכיל את השמחה עד שמעלה גם את הזרועות. והנה העלאת הזרועות הוא עליי׳ אחרת וצ״ל התחדשות מחדש בבחינת תשר״ק שהוא א״ח כו׳ בשתים יעופף כו׳. (ובנ״א כ׳ והנה אחר עליי׳ כתר יש עלי׳ גבוה לזרועות דאריך והוא למשל מי ששמח מאד עד שאין יכול להיות כמוס השמחה במוחו מגודל השמחה מכה כפיו זע״ז, וזהו ענין תשר״ק שהוא עליי׳ לבחי׳ אריך כנ״ל עכ״ל. גם עוד ראיתי נוסחא ג׳ לא נז׳ זרועות דאריך, כ״א שברכה ד׳ הוא ענין העלא׳ הזרועות והיינו זרועות דזו״נ. ור״ל כי עד ברכה שלישית שהוא קדושה עלו ג״ר דזו״נ לג״ר דאו״א, וזהו משל שכבר נגמרה השמחה במוחו כו׳, היינו שהגילוי הוא עדיין רק במוחין שהם ג״ר דזו״נ, ואח״כ בברכה רביעית הוא העלא׳ הזרועות שיהיה הגילוי גם בחו״ג דזו״נ והוא עלייה בפ״ע. ויובן עד״מ באדם למטה שלפעמים הגילוי רק במוחו ותעלומות

בכתבים בשם המגיד זצוק״ל: **ראה לקו״א להה״מ מז, ד. או״ת להה״מ ל, א. אוה״ת בא ע׳ רסב.**

ע״פ הראיני את מראיך: **לקו״ת שה״ש כ, ב ואילך.**

ובנ״א כ׳: **ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.**

לבו שהלב מבין ברוח חו"ב שבמוחו גדולת א"ס כו' ומ"מ לא נמשך עדיין בדו"ר שבהתגלות לבו וכמ"ש בתניא פרק ט"ז שזהו ענין מחשבה טובה כו'. ולכן כשאח"כ נמשך הגלוי ג"כ בהתגלות לבו שהן המדות חג"ת ה"ז עליי' בפ"ע. וכדי להיות עלייה זו צ"ל תחלה א"ח בפ"ע כו'. ומ"מ אפשר ליישב ג"כ הנוסחא ב' די"ל דהעלא' זו הוא העלאת חו"ג דזו"נ לקבל מזרועות דא"א שהרי או"א מלבישים לחו"ג דא"א וכשזו"נ עולים למקום א' היינו שמלבישים למקום חו"ג דא"א, והיינו העלאת המדות במדות שלמעלה מהשכל כו'. וי"ל דהיינו ג"כ ענין וארבעה הידות יהיה לכם כו' הנז"ל. ובסידור הארז"ל פי' תשר"ק זה שהוא סוד הארת כ"ב אתוון המאירים במוחא עילאה מתתא לעילא בסוד תיו רשים רשימו לעתיק יומין דלית דכוותיה. ובספר רוח דוד כ' והנה בא"א שהקרומא סותמת יש כח אל האור לחזור בתוקף גדול כו'. ובפי' האד"ר לתלמידי האריז"ל כ' כי הנה בזהר ר"פ בראשית נזכר ג"כ שנכנסו האותיות לפני הקב"ה כשצ"ל בריאת האדם בסדר תשר"ק והוא להיות כי הגילוי הי' מבחי' מל' דא"ס שזהו ענין התיו כו', ולכן תיו פי' רשימו כי הוא ענין הרשימו שאחר הצמצום כו'. ומזה יובן ג"כ דלכך במוסף שבת אחר עליי' לכתר ממשיכים האור ממקורו ממל' דא"ס ולכן הוא בסדר תשר"ק כו' שהוא הגילוי מהרשימו דא"ס ממש כו' וגם כי שרש הכלים הוא מהרשימו ושרש האורות מהקו. והנה בשבת עליי' הכלי לקבל אורות עליונים יותר, וכמ"כ גם בשרש שרשי הכלי' בהרשימו ג"כ עליי' באור א"ס שלמעלה כו', ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו ובביאור האד"ר לתלמידי האריז"ל כ' והנה באות תיו נרמז כלי ורושם כו' ע"ש).

זכרנו לחיים כ' הרד"א דף פ"א סע"א על שם שהכל נזכר בספר כמ"ש ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחושבי שמו אנו אומרים זכרנו לחיים עכ"ל, ור"ל כיון גבי זכרון נאמר ספר דהיינו מ"ש בספר זכרון, ע"כ אנו אומרים זכרנו דהיינו שנהיו נזכרים בספר זכרון לחיים. וע' מענין ספר זכרון בזח"ב פ' ויקהל דף ריש עמוד ראשון ובזהר פ' יתרו דף ע' ע"א, שם משמע דמ' נקראת ספר ויסוד נקרא זכרון, וכן בינה נק' ספר עילאה כ"כ במק"מ פ' יתרו שם וא"כ זכרון דלעילא הוא יסוד אבא, אך במק"מ פ' ויקהל דף ריש שם פי' ספר עלאה אבא, וספר זכרון דלתתא פי' שם ג"כ מ' ויסוד,

---

וארבעה . . הנז"ל : = הנזכר לעיל. כ"ה בהכת"י.

בביאור ע"פ את שבתותי : לקו"ת בהר מה, ד : והנה עפ"ז י"ל בענין תקנת שבת כו' שהוא מיוסד על סדר תשר"ק כו'.

זכרנו לחיים : נדפס מגוכי"ק 1073 ע, א.

ודברי רבינו ז"ל בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש השני פ"ב מורה ג"כ דספר הוא בינה אבל החכמה נק' סופר שלמעלה מבחי' ספר עילאה ג"כ ומשם נלקחו דברי סופרים ולכן ארז"ל במשנה פב"ת דסנהדרין חומר בדברי סופרים מדברי תורה כו', וכ"מ ממ"ש בזהר ויקהל שם שית סטרין אתאחדן בספר עילאה ואיהו עלאה עלייהו דהיינו ו"ק דז"א שהם מתאחדים בהבינה, והמק"מ פ' ויקהל אולי נמשך לו פירושו דספר עילאה הוא אבא ממ"ש הזהר שם וז"ל ספר זכרון תרין דרגין דאינון חד ורזא דא שם הוי' שם חד הוי' חד וכולא מלה חדא היינו בספר דלתתא, ספר הוא מ' וזכרון הוא ז"א או יסוד ז"א כנ"ל וזהו ג"כ שם הוי' שם היינו מ' הוי' הוא ז"א הרי תרין דרגין דאינון חד, וכן בספר עלאה ספר הוא בינה זכרון הוא אבא כמ"ש בפ' קדש לי ולזכרון בין עיניך ופ' קדש הוא בחכמה, וזהו ג"כ שם הוי' שם לעילא הוא בינה הוי' הוא חכמה כמ"ש הוי' בחכמה, ונ"ל דהמק"מ יצא לו פירושו ממ"ש הזהר ויקהל שם וז"ל בגין דאית שם לעילא דאיהו אתרשים ממה דלא ידיעא ולא אתרמיז בידיעא כלל ודא היא נקודה עילאה והנה נקודה עילאה היא אבא יוד של שם וסובר המק"מ דנקודה עילאה זו זהו שם דלעילא הנק' ספר, אבל באמת אינו כן אלא שם לעילא הוא הבינה דאיהו אתרשים ממה דלא ידיעא היינו אבא שאינו מושג כלל וזהו ג"כ דלא אתרמיז בידיעא כלל ודא היא נקודה עילאה שהיא אבא, וכן משמע בזהר בראשית דף ד' ע"א שהחכמה היא דלא ידיעא וכו' והמק"מ כאן נדחק בזה, וכן בסידור ע"פ השמים מספרים כבוד פי' דספר הוא בינה ואולם החכמה נק' סופר יעו"ש, וא"כ לענין הפי' זכרנו לחיים דפי' הרד"א בספר זכרון יש להסתפק אם הפי' בספר זכרון דלתתא שהם מ' ויסוד, או בספר זכרון דלעילא שהוא בינה ויסוד אבא.

זכרנו לחיים על שם שהכל נזכר בספר כמו שנאמר ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו, במלאכי סי' ג' ט"ז, והתחלת הפסוק אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע, ופירש"י אני משיב על דבריכם כו' ואע"פ שאינו ממהר להשיב גמול כו' וצוויתי לכתוב להם ספר זכרון והי' לי דבריהם מקוימים עכ"ל, ברכות ו' א' שבת סג"א קדושים מ"א מכות יא"א, פ"ג דאבות משנה ו', ירושלמי פיאה פרק א' ה"א מגלה פ"א ר"ה אדר"ן פ"ח, רבות פ' בא קלא ב', פ' בחקתי רה"א, שה"ש לט"ב,

---

בד"ה ושאבתם מים: לקו"ת סוכות פ, ב.

בסידור ע"פ השמים מספרים: קעט, א.

זכרנו לחיים: נדפס בדרמ"צ ח"ב רנו, א ואילך. חלק נמצא ג"כ בכת"י 40 צג, א (מד"ה ובכן יתקדש עד ד"ה כבוד לעמך).

רות מה"ג מז"א, איכה סח"א, זח"א פ' מקץ דף ריש ע"ב ויחי דרמ"ג א' סד"ה וירא מנוחה כי טוב, ח"ב ויקהל דף ריש ע"א דמל' נק' ספר שבו נמשך בחי' החיים מהיסוד הנקרא זכרון, וגם בינה נק' ספר, ואפשר נק' ג"כ ספר זכרון שמקבלת מיסוד אבא שהרי בפ' קדש נאמר ולזכרון בין עיניך. כי זכרון הוא מהחכמה והטעם כי השכחה היא גבול שעד כאן זוכר לא יותר, ובחכמה שורה אור א"ס ע"כ הוא זכרון הפך השכחה, והחיים נמשכים מן החכמה ג"כ מה"ט וז"ש החכמה תחיה, וגם מבחי' נוק' נמשך רגליה יורדות כו' אבל בחי' זכרון שהוא בדכר, כי מלכיות זכרונות שופרות הם מ' ת"ת בינה, הוא בחי' חיים, כי ת"ת נק' עץ חיים, כתבנו בספר החיים פי' בת"ז תחלת תקון ג"ה דצ"א ע"ב שהוא ענין מכתב אלקים חרות כו' מקום החירות והחיים כו' והיינו ע"ד חירות ממ"ה כו', למענך אלקים חיים נק' בינה עוי"ל זכרנו וכתבנו ע"ד וה' פקד את שרה ואח"כ ויעש ה' לשרה ופי' בזהר וירא דקט"ו ע"א עשיה לעילא מהאי דרגא כי עשיה במזלא תלייא, כמ"כ זכרנו קרוב לענין פקידה וע' זהר ויצא דק"ס, אבל כתבנו הוא בחי' עשיה כי הכתיבה היינו שנמשך השכל הרוחני בעשיה גשמיות כמ"ש בלק"ת ס"פ אלה מסעי בענין ויכתוב משה וכך הוא ענין וכתבנו בספר החיים שהכתיבה ע"י קולמס שהוא יסוד כו', ועשיה נמשך מלעילא וכמ"ש בענין ויכתוב משה שהוא ענין חותמו של הקב"ה אמת, והגם שיש הפרש בין כתבנו ובין וחתמנו שהחותם הוא בנעילה דיוהכ"פ מ"מ גם הכתיבה היא עד"ז ועיין בפרדס בערך כתיב.

ס"פ ויקהל דרי"ז ע"א ואתחנן דרס"ה א', שלה סו א', בחיי קכד ד, לפ"ז פי' הבקשה זכרנו לחיים. שנזכר בבחי' ההמשכה שנמשך ע"י אל חי שהוא יסוד עולם לבחי' שם אדני שהוא מל' הנק' ספר זכרון אנו אומרים זכרנו לחיים ובחיים נופל לשון זכירה, שנאמר כל פשעיו אשר עשה לא יזכרו, עו"ש אל מלך חפץ בחיים ע"ש כי לא אחפוץ במות המת כ"א בשובו מדרכיו וחיה, וע"ש שאומר ובחרת בחיים, ועמ"ש בפי' ובחרת בחיים בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל, כתבנו בספר החיים ע"ש ויכתב בספר זכרון.

לדור ודור המליכו לאל. פי' הרד"א ע"ש ועד דור ודור אמונתו. ואפשר להעיר ממ"ש וזה זכרי לדור דור, זכרי הוא שם אדני כמ"ש בגמרא ספ"ג דפסחים ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן פ"ב, שהמשכה

עו"ש אל מלך: **אבודרהם** (סדר תפילת ר"ה).
בלק"ת . . בד"ה שמע ישראל: **יא, ב ואילך.**
בלק"ת ס"פ אלה מסעי: **צה, ד.**
בלק"ת בד"ה אלה פקודי: **ג, ב.**

זו ע״י קבלת עול מלכות עול מצות, שעי״ז ועתה יגדל נא כח אדני, גם זכרי עם ו״ה רמ״ח מ״ע שעי״ז נמשך יחוד הוי׳ אדני, דור ודור פי׳ בשו״ס בענין לדור ודור נגיד גדלך שהוא ת״ת ועטרה שהם אצי׳ ושורש בי״ע כו׳.

•

ד״פ ובכן נתבאר בד״ה להבין ענין הנסירה שהם ג׳ פעמים בכן ג׳ פעמים ע״ב ויסע ויבא ויט והנה ויעבר הוא ע״ב רי״ו זהו ד״פ ע״ב.

•

ובכן יתקדש שמך י״ל ע״פ מ״ש בד״ה אוסרי לגפן עירה בפי׳ ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש, ולזאת ובכן יתקדש שמך ה׳ אלקינו על ישראל עמך.

•

ובכן תן פחדך. מבואר בזהר אמור ד״ק ע״ב ענין ג׳ ספרים הנפתחים בר״ה הם חג״ת, וכנגדם תר״ת התרועה להמתיק הדין שנמשך ממעשה הרשעים וזהו ספרן של רשעים, וכנגד זה ג״כ ג׳ ובכן זח״ב דנ״א, וע״כ כשממתיקים הדין ע״י ובכן אזי מבחי׳ מדת הדין נמשך גבורות ממותקים וטובים והוא שיומשך פחד ה׳ ע״י גילוי האלקות, ואז יתבטלו כל היראות רעות, כי יהיה הפחד רק פחד ה׳, וזהו וייראוך כל המעשים, אך לכאורה צ״ל הרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וי״ל דמבואר במ״א ע״פ האלקים עשה את האדם ישר, הן האדם היה כאחד ממנו, היינו שבריאתו היה שיהיה דבוק בעה״ח ז״א דאצי׳ ויהיה רחוק מעה״ד טו״ר, כמ״ש בזהר ויחי דרכ״א, ואף שהיה בו יצה״ר כמ״ש וייצר בשני יצרין. לא היה היצה״ר רע ממש כמו עכשיו, אלא ע״ד חו״ג שבעולמות העליונים, וז״ש כאחד ממנו כמו גבריאל כו׳ שהיה רק כמוס בו בהעלם כח ומקור לרע, אבל זה הכח היה

בשו״ס: = בשושן סודות.

בד״ה להי״ע הנסירה: ביאוה״ז להצ״צ ס״ע שצט וס״ע תיא ואילך. (שם מתחיל המאמר: לה״ע המבואר בזהר כו׳ בסדר תקי״ש. אבל בכת״י מתחיל: לה״ע הנסירה — ראה סו״ס תקס״ה ח״ב ע׳ א׳קיט).

בד״ה אוסרי לגפן: תו״א מו, ב.

במ״א ע״פ האלקים עשה: אוה״ת בראשית כרך ג׳ תקפ, ב. וראה גם אוה״ת נ״ך ע׳ תיח.

בטל כמו ביטול אחד במאה, וכענין בינה דינין מתערין מינה ואעפ"כ עיקרה שמחה וחירו ודרור, נמצא היה האדם ישר, שזהו בחי' גבוה ועכ"פ היה שליט ביצרו וע"ד וה' ברך את אברהם בכל שהיה שליט ביצרו, רק אח"כ ע"י חטא עה"ד נתגבר היצה"ר ונעשה רע ממש, וע"כ בר"ה יום ברוא אדם שמתחדש נשמת אדה"ר אנו מבקשים שיתן לנו לב טהור ע"ד כמו בעת ברוא אדם, וזהו ובכן תן פחדך כו' וזהו שידענו שהשלטן לפניך שהרי נאמר כי כחומר ביד היוצר אתם בידי בית ישראל כו', והיצה"ר נמשל ליוצר שמניח אבן קטן בתוך הכלי שעי"ז מנקב הכלי ומנטף כמ"ש במד"ר פ' כי תשא פמ"ו ע"פ ועתה ה' אבינו אתה, אתה יוצרנו ועמ"ש מזה בבה"ז וירא ק"ט ע"פ והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו, ומ"ש הכל בידי שמים חוץ מיר"ש בידי שמים דוקא שהוא ז"א אבל מי בינה שבה התגלות עתיק יתן והיה לבבם זה להם ליראה ועמ"ש בת"א ע"פ אלה תולדות יצחק שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו שיהיה התגלות פחד ה' בחי' ופחד יצחק היה לי, גם כמ"ש בהושע סוף סי' ג' ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים ואיתא במד"ר ר"פ וירא ר"פ מ"ח והיה זה מתפחד וזה מתפחד זה מתפחד לומר איזו פרוקופי המלך נותן לי כו' כך לע"ל ישראל מתפחדים ופחדו אל ה' ואל טובו ועמלקים מתפחדים פחדו בציון חטאים. נמצא יש פחד טוב ע"ד איזו יקר וטובה המלך נותן לי כו', וע' זח"ב פקודי דרל"ב ע"ב וזהו כמ"ש בישעיה סי' סמך ה' אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך כו', ופירש"י ויתמה וירחב לבך, ועד"ז י"ל פי' ובכן תן פחדך, וענין ואז תראי ידוע פי' אז שהוא ענין נהירו דעתיקא שמאיר במ', הנק' דין, עוי"ל גבי לויתן נאמר גידי פחדיו ישורגו באיוב סי' מם, ופי' רש"י ביציו כי מרוח אשך תרגום מרים פחדין והנה ענין לויתן פי' בפרדס שהוא חיבור חו"ב ע"י הדעת וחיבור תו"מ ע"י היסוד, וענין תרין ביעין הם נו"ה שהם המבשלים הזרע שהיא הטפה הנמשכת מהמוח דהיינו דבר חכמה ושכל, הנמשך משכל האב שלא יומשך כמו שהוא שכל דק מאד רק ישתנה קצת מדקות שכלו ומתהוה שכל שאינו דק כ"כ כדי שיוכל הבן לקבל במוחו והבנתו כמ"ש באג"ה סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה, וא"כ כיון בר"ה נאמר בחכמה יסד ארץ שנמשך אור חדש מחכמה עילאה להאיר לארץ העליונה ע"כ צ"ל נמשך ע"י נו"ה כדי שיוכלו הנבראים לקבל וזהו ובכן תן פחדך, וכ"ז ג"כ מבחי' יצחק ישיש כגבור לרוץ אורח ועי"ז נמשך בחי' פחד ה' ממש ע"י גילוי חכמה עילאה כי אם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה.

ס

בבה"ז . . ע"פ והוא מסבות : סה"מ תקס"ה ח"א ע' ט ואילך (ובהנסמן בהמ"מ שם).
בת"א ע"פ אלה תולדות : יז, ג.

ואימתך על כל. אימה ע״ד איומה כנדגלות שהיא בינה, ופחד היא מ׳, ועמ״ש מענין ב׳ בחי׳ יראה בענין ב׳ בחי׳ מצה, וזהו ענין התגלות שכינתא תתאה ושכינתא עילאה. וזהו ולבך יהגה אימה איה סופר כו׳, היינו סופר וספר וספור שהם ג׳ ספרים הנפתחים בר״ה ונמשכים מבחי׳ אי״ה, ע׳ בת״א ס״פ שמות, ולכן ולבך יהגה אימה.

⊖

כבוד לעמך ע״ש ונגד זקניו כבוד כי הוא ית׳ נק׳ מלך הכבוד ע״ד אגוסטוס יושב ברבות בשלח ר״פ כ״ג וחולק כבוד ל״ב נתיבות חכמה ליריאיו תהלה ליריאיך כי התהלה תלויה בכבוד כי כבוד חכמה ותהלה בינה, ותקוה וקוי יחליפו כח, ופתחון פה, שלא יהיה כביכול בבחי׳ מי כמוך באלמים וגם אדני שפתי תפתח*.

———●———

קיצור מענין עבדים היינו שבסידור. ענין ויוציאנו הוי׳ אלקינו כי בכל נפש יש הארת שם הוי׳ כמבואר בד״ה ולא אבה ה׳ אלקיך, הנה ברצה״ע יש שני בחי׳ פנים ואחוריים, חפץ ורצון עד״מ סעודת המלך מה שמתענג מתענוגי שריו ועבדיו ומה שנמשך דרך אגב, כן הנמשל פנימי׳ התענוג בתומ״צ, ויניקת עובדי כוכבים מאחוריי׳ של הרצון ונק׳ עורף דא״א, וזה״ע כמה ארך אפי׳ לפניו שממית בידים תתפש, כי שם למעלה מהחכמה שהוא דין, ומ״מ היניקה רק מאחוריי׳ משא״כ מבחי׳ פנים ולכן כשהקול קול יעקב, ענין קש ותבן וחטים, וזהו ההפרש והק״ו אם לעוברי רצונו כך, וענין הכתר שיש בו שני בחי׳, בלוחות לא הי׳ פנים ואחור כתובים משני עבריהם.

בענין ב׳ בחי׳ מצה: **ראה תו״א ויקהל קיד, ד.**

בת״א ס״פ שמות: **נג, ג.**

תפתח: **בדרמ״צ ח״ב רנז, א (שממנו נדפס המאמר עד כאן) באו כאן קטעים נוספים, ונדפסו בשאר ספרי אוה״ת, והם הד״ה:** ותרועת מלך בו **(נ״ך כרך ב׳ ס״ע תתצט).** כי לה׳ המלוכה **(תהלים ע׳ פה).** שאו שערים **(תהלים ע׳ פט־צ — עם הוספות).** מלך ישראל וגואלו **(תהלים ע׳ תשי).** ועלו מושיעים **(נ״ך כרך ב׳ ע׳ תתצט).** ויזכור אלקים **(בראשית כרך ב׳ תלט, ב).** וישמע אלקים **(שמות כרך ז׳ ע׳ ב׳תקיד — עם הוספות).** זכר עשה לנפלאותיו **(תהלים ע׳ תלב).** והי׳ ביום ההוא יתקע **(נ״ך כרך ב׳ ע׳ תשפח (עם הוספות).** אנכי אנכי **(שם ע׳ תתה).** מחיתי כעב **(שם ע׳ תתז).**

קיצור מענין עבדים היינו: **נדפס מכת״י 1120 קטו, א.**

שבסידור: **רצג, ג ואילך.**

בד״ה ולא אבה: **לקו״ת תצא לח, ג.**

ב) וזהו ענין עבדים היינו לפרעה אותיות הערף, ענין מי הוי' וכשלקה אמר הוי' הצדיק, וזהו עבדים היינו בני ז"א הנק' ישראל, והיינו ע"י וימת יוסף שביוסף נאמר ואני נתתי לך שכם אחד שעשה מבחי' שכם ואחוריי' לבחי' אחד, כי האבות הן הן המרכבה וגם השבטים ששם עלו שבטים שבטי י"ה, וכ"ש בן פורת יוסף, אכן אח"כ נמשך מבחי' אחוריים.

ג) ונמשך שליטת מצרים, וזהו עיבור המדות שאינן בבחי' גילוי ואין התנהגות העולמות ע"י גדלות המדות כ"א מבחי' קטנות, ולכן אין נראה גילוי אלקותו ית', בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי פי' מצרים מצרים וגבולים משם אלקי' ויצי"מ גילוי שם הוי', וכן פי' בלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם, וזהו קודב"ה בגלותא דמצרים סליק לעילא לעילא בד"ה וארא אל אברהם נמצא יניקת מצרים מב' אופנים כמ"ש בד"ה המיילדות העבריות, יניקתם מצר ים ב' אותיות אחרונים של שם אלקים בני חם, וע"י יצי"מ נעשה מבחי' ים מי שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה.

ד) וזהו ויוציאנו, כי ע"י שאו"א הלבישו לזרועות דא"א נמשך השפע מבחי' פנימי', ואזי נמשך רק לקדושה ועי"ז נמשך ג"כ לידת וגילוי המדות, וגילוי שם הוי'.

שייך לד"ה עבדים היינו והדר אימרי, ברישא חשוכא כמו בגידול האגוז מקדים הקליפה, וכן בהשליא תחלה נברא דצ"ח ואח"כ האדם ות"ע התהו ואח"כ התיקון, ומבחי' התהו נמשך החיות באור מקיף ע"ד לבונה, וזהו הלבנים דדור הפלגה, אותיות המאירים בבחי' מקיף כמו השמות, והתקון גלוי בפנימיות, ועיין מזה בת"א פ' וישלח ד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה.

בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי: ראה דף יד, ד.

בלק"ת . . בד"ה וספרתם: לה, ג.

בד"ה וארא: תו"א נה, ב.

בד"ה המיילדות העבריות: אוה"ת שמות כרך ז' ע' ב'תצו. כרך ח' ע' ב'תתמב. (וראה סו"ס תקס"ה ח"ב ע' איקיא).

שייך לד"ה עבדים היינו: נדפס מגוכי"ק 1056 שי, ב. ראה בהנסמן להמאמר שלפני"ז.

בת"א . . ד"ה ויקח: כה, ג ואילך.

בסידור שער חג המצות ע"פ והגדת לבנך. ע' בד"ה חנכת הבית מענין דוד שהוא עולם הדבור כו' ובחי' אויבי לי הם דור הפלגה שאמרו ונעשה לנו שם כו', ובגלות מצרים הדבור הי' בגלות כמ"ש בזח"ב ר"פ וארא ודף ד"ה, כי הדבור גלוי וכמו לע"ל וראו כו' כי פי ה' דבר, משא"כ כרחל לפני גוזזיה נאלמה, וכמ"ש בענין מהרה ישמע כו' וקול כלה כו' ולכן ביצ"מ גלוי הדבור נאמר והגדת כו' גם והגדת לשון המשכה שמקבלת מנהר דנגיד ונפיק מעדן כו' ויש מעלה יתירה בדבור כמו ומתלמידי יותר מכולם בינה יתירה ניתנה באשה כמש"ר בד"ה גן נעול, גם לשון הגדה כשהדבור מקבל מחכמה כמ"ש בזח"א ויחי רל"ד ע"פ ואגידה כו' גם כי זהו חיבור הגימל עם הדלית, שהדלית רומז לכנס"י כמ"ש דלותי ולי יהושיע, והגימל יורה על גמילת חסד שהקב"ה גומל עמנו חסד כמ"ש חסדי ה' כו' אשר גמלנו ועמ"ש בפי' אל עליון גומל חסדים טובים כו' ומביא גואל כו', ולכן בגאולת מצרים נאמר והגדת שבתיבת והגדת מרומז חיבור גימל עם דלת, גם גבי מן נאמר והמן כזרע גד הוא, ג"כ חיבור גימל עם דל"ת, ועד"ז דברי הגדה מדרש וזוהר כמ"ש במ"א ע"פ ויאמר אם שמוע תשמע לקול כו' בפ' בשלח, וז"ש נפלאותיך כו' אגידה ואדברה כו', לכן מצוה לספר ביצ"מ באותו הלילה זמן גלוי הדבור, גם ע"ד סופר וספר וסיפור כו', לבנך ע"ד שאל אביך ויגדך כו' והשיב לב אבות על בנים כו' כי צ"ל וכל בניך למודי הוי', לכן והגדת הגדה ממשיך גלוי יה להיות בן י"ה בינה יצ"מ מסטרא דיובלא ועי"ז אח"כ לאמר בשבועות מ"ת וידבר כו' לאמר ואשים דברי בפיך כו' ומתורץ קושיי' השל"ה בענין והגדת לאמר שהוא כפל לשון כו', ביום ההוא פי' השל"ה שתגיד לו ענין ביום ההוא, אסתיר פני ביום ההוא ואח"כ ואמר ביום ההוא הנה כו' וההסתר נמשך מבחי' דסליק לעילא לעילא פי' ב"פ לעילא ע"ד אדון הנפלאות שגם בחי' פלא שנק' לעילא כענין הגבה למעלה דא אות יוד, נק' עשייה גשמיות אצלו ית' וע"כ אסתיר כו' ומבחי' זו יומשך

בסידור שער חג המצות: **נדפס מגוכי"ק 1107** (קרוב לסופו). וקאי על סידור רצו, ג ואילך. (ונו"א בלקו"ת צו יא, ג ואילך ומתחיל: להבין מ"ש בהגדה מצה זו. ובהנסמן בהמ"מ ללקו"ת שם — הוצאת תשד"מ).

בכל הבא להלן — ראה ג"כ בארוכה באוה"ת ויקרא כרך ג' ע' תשלו־ת.

בד"ה חנכת הבית: סה"מ תקס"ה ח"א ע' נו. אוה"ת ברכה ע' א'תתקה.

בענין מהרה ישמע: ראה תו"א מה, א. ד"ה מהרה ישמע בסה"מ תקס"ג ע' רנט (ולעיל בדרושים לחתונה הגהות ע"ז). סידור קלב, ב. קלט, א.

כמש"ר בד"ה גן נעול: = כמו שאמר רבינו. סה"מ תקס"ד ע' מט (ובהנסמן בהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' נה.

ועמ"ש בפי' א"ל עליון: ראה בענין א"ע גומח"ט כו' בלקו"ת מסעי צ, ג ר"ה סא, ג. סה"מ תקס"ב ע' קפג. לעיל ד"ה זה (בד"ה אד' שפתי). ועוד.

ע"פ ויאמר אם שמוע תשמע: אוה"ת בשלח ע' תקפב ואילך.

קושיי' השל"ה בענין והגדת: קנח, ב. קנט, ב.

פי' השל"ה: קנה, ב.

הגבה למעלה דא אות יוד: זח"ג ב, א.

הגלוי, והגדת לבנך הדבור רק הארה והבן הטפה מעצמיות מוח האב ומ"מ יש מעלה בההארה ג"כ ולא ראי זה ע"ד חכם עדיף מנביא כו' כמ"ש בד"ה ולא תשבית מלח, אך בהתחבר ב' הבחי' ודאי זהו מעלה יתירה שההארה מזכך העצמיות וא"כ יש בההארה מבחי' עצמיות וזהו והגדת לבנך דוקא שאל אביך ויגדך כו' בעבור זה כו' זה ספר כו' כלל גדול בתורה כו'.

ענין עשה הוי' לי עמ"ש ע"פ הוי' לי בעוזרי, ועמ"ש ע"פ חכלילי, בפי' לי לי, ובענין והיה הוי' לי לאלקים.

ארז"ל בין כוס שלישי לרביעי אין מפסיקין כי זהו חיבור הגימל עם הדלית כמו סמיכת גאולה לתפלה, עמ"ש בלק"ת בהקיצור ע"פ ואתחנן אל ה', ולכן נאמר והגדת לחבר הגימל עם הדלת.

בד"ה ולא תשבית: לקו"ת ויקרא ה, ד ואילך.

ענין עשה הוי' לי: ראה סידור שם רצט, ג ואילך. לקו"ת שם יב, ג.

ע"פ ה' לי בעוזרי: ראה אוה"ת שה"ש כרך ב' ע' תרכו שמציין בענין זה: בענין מ"ש בפי' הוי' לי בעוזרי דפי' לי זהו"ע הקליטה בשמע"צ. ע"כ. וראה לקו"ת שמע"צ צ, א. סה"מ תקס"ד ע' רלג. יהל אור ע' תג. אוה"ת ויחי שעה, רע"ב.

ע"פ חכלילי: אוה"ת ויחי שעה, א ואילך. וראה תו"א מז, ג. מח, ב.

השמטות

ברוך שאמר והיה העולם וכו׳ מבואר בסידור האריז״ל הכוונות בפרטיות ברוך שאמר רדל״א דאצילות ברוך הוא גלגלתא דא״א ברוך אומר ועושה מוחא סתימאה דא״א ברוך גוזר ומקיים אבא דאצילו׳ כו׳ הנה כדי להבין שרש ענין בחי׳ רדל״א צריך תחלה להבין בחינת כתר דא״א שע״ז אמר ברוך הוא כו׳. דהנה ידוע ההפרש בין אתה להוא דאתה מור׳ על בחי׳ הגלוי כי אמירת אתה מורה לעומד לנוכח בגילוי ואמירת הוא מורה על מי שהוא נסתר ונעל׳ ואינו ידוע מהותו בגילוי כו׳. וע״כ תיבת אתה מורה על ג׳ מדריגות שהם כולם בחי׳ הגילוי והמדריגה היותר תחתונה הוא בחינת מלכות דאצילות הנקרא סופא דכל׳ דרגין דאצילות שנאמר בה ואתה מחיה את כולם כמ״ש ומלכותו בכל משלה והיינו בחינת כ״ב אותיות מא׳ ועד ת׳ כידוע שהיא בחינת ההתגלות דווקא מאין ליש כמו אותיו׳ הדיבור למטה שהן גילוי המחשבה [ה׳ מ״ש ואתה הוא מ׳ ר״ל אתה הוא מ׳ אך הואו ואתה מפרשו בזח״ב ר״פ תצוה שהוא המשכה מבחינת תפארת וז״ל דקע״ט ב׳ א״ר יצחק נהורא עילאה ונהורא תתאה כליל כחדא אקרי ואתה כד״א ואתה מחיה את כולם, וכ״כ הפרדס ערך אתה בשם הסבא דמשפטים כי עיקר אתה הוא במל׳, והוא שם דף ק״ד ע״א ע״פ יהודה אתה ושזהו פי׳ ברוך אתה איהו ברוך ואיהי אתה. קיצור פי׳ אתה הוא מל׳ כי אתה מורה על בחי׳ הגלוי גם אתה מורה על כ״ב אותיות ע׳. וזהו ואתה מחי׳, יהודה אתה, ומ״מ פי׳ ואתה הואו מורה על שהקול מאיר בדבור כדפי׳ ענינו בזח״ב פ׳ וארא דכ״ה סע״ב] ומדריגה הב׳ הוא, מ״ש ואתה כהן (כו׳) [לעולם] ומבואר בזהר דקאי על בחינת אור החסד שהוא שרש מדריגות הכהן כו׳ ולהיות כי במדות דאצי׳ ראשית בחי׳ גילוי האור הוא בחי׳ החסד [ה׳ ר״ל כי למעלה מן החסד דהיינו בינה נק׳ עלמא דאתכסיא ע׳] כמ״ש יומם יצוה ה׳ חסדו והוא יומא דאזיל עם כולהו יומין כו׳ וכמ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שעיקר הבנין דז״א הוא ע״י בחי׳ החסד וכמ״ש זכר חסדו כמ״ש בע״ח שז״א רובו חסדים כו׳ ולהיות כן נקרא גם החסד בשם אתה וזהו אתה כהן כו׳ והמדריגה הג׳ הוא בחי׳ החכמה שהוא בחי׳ אור אבא מקור כל האצילות והוא השרש הראשון באצילות לבא בבחי׳ הגילוי שנאמר בו ג״כ אתה כמ״ש כי אתה אבינו וידוע דאבינו הוא בחינת החכמה שנקרא אב כו׳ ולהיות כי החכמה הוא בחי׳ ראשית הגילוי נקרא אתה לנוכח [ה׳ וכ״כ בזח״ג פ׳ בלק דף קצ״ג ע״ב ע״פ ה׳ אלקי אתה, דתלת דוכתין אינון דאקרון כל חד אתה וכ׳ המק״מ פי׳ אבא וחסד ומל׳ כמ״ש באדר״ז עכ״ל וע״ש באדר״ז

ברוך שאמר : ל׳ הסידור לט, ג ואילך — בתוס׳ הגהות. ההגהות נעתקו מגוכי״ק 1056 שמט, ב ושם מתחיל : „סידור ברדיצוב דמ״ט ע״א ד״ה ברוך שאמר שטה גלוי המחשבה . . .״. וראה עוד בארוכה ד״ה זה הנדפס לעיל.

דף ר"צ ע"א, ע'] אבל בחינת הכתר נקרא אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא לפי שהוא בבחינת ההעלם וההסתר כידוע אינו נקרא אתה אלא הוא דתיבת הוא קאי על מי שהוא בבחי' העלם דוקא כנ"ל [ה' ע' בפרדס ערך הוא ובלק"ת פ' קרח ע"פ ועבד הלוי הוא ובת"א ד"ה לך לך בענין הוא עשנו ע'] והמשל בזה מובן בנפש האדם שכח השכלי שבמוחו משכיל כל החכמה ושכל בגילוי אור וידוע שהשכלות הללו יש להן שרש ומקור הנקרא משכיל לשון מפעיל מפני שמשכיל כל ההשכלו' והרי כח המשכיל הזה בשעה שמשכיל אור השכל בגילוי אעפ"י שאור השכל בא בגילוי ממש אבל כח המשכיל אינו ניכר ונגלה מציאותו כלל כי אין האדם מרגי' אלא גילוי אור השכל במוחו בלבד אבל מה שלמעלה מן השכל אינו מורגש כלל בנפש אלא הוא בבחינת העלם על המוחין שבראש ועדמ"ז יובן למעלה שזהו ההפרש בין אור אבא לבחינת כתר בכלל שהכתר הוא בבחי' ההעלם בכלל והחכמ' דאור אבא באה מן ההעל' לגילוי ממש וד"ל ואמנם הנה מובן מתוך זה המשל עוד ענין א' דאע"פ שהכתר הוא בבחי' העלם אינו בבחי' העלם ממש עד שלא נודע כלל מציאותו אלא נודע מציאותו רק מפני שאינו בא לבחי' גילוי מהות ממש כמו השכל לכך נק' העלם כו' שהרי כח המשכיל הנ"ל בוודאי נודע מציאותו כלומר שיש איזה מציאות שהוא כח ומקור שממנו אור השכל זה בגילוי ואם לאו מהיכן בא שפע השכלה זו ובוודאי יש בבירור מציאות כח השופע השכלה זו גם עתה בשעה ורגע שמשכיל את השכל הזה א"כ הרי נודע מציאותו אלא שאינו בא בבחי' גילוי ממש וה"ז ממש כמו שאומרים הוא על אדם שנסתר ונעלם אעפ"י שיודעי' מציאותו וא"כ מובן דאעפ"י שתיבת הוא מורה על הנסתר דווקא אבל מ"מ מציאותו ידוע אלא שאינו בגילוי וא"כ מובן גם בנמשל בבחי' אור הכתר דאעפ"י שהוא בבחי' ההעלם וההסתר מ"מ נודע מציאותו כלומר שנודע שיש בבירור מציאות כח ומקור לגילוי אור החכמה הזאת דאצי' כו' וה"ז עד"מ הידיעה שיודע האדם בנפשו מציאו' כח המשכיל הנ"ל ואע"פ שאינו מרגיש בהרגשה ממש כמו שמרגיש את השכל כו' וידוע שזה נקרא ידיעת המציאות ואע"פ שאינו יודע המהות כו' משא"כ בחי' רדל"א שהוא בחי' פנימיו' אור הכתר והוא בחי' עתיק שהוא מקבל מבחינת מלכות דא"ק גם בבחי' ידיעת המציאות איננו בא כי הוא מבחינה תחתונה שבעצמות המאצי' וידוע שאין ערוך כלל בין עצמות המאציל לנאצלים עד שנצרך המאציל להתצמצם בכמה רבבות מדריגות כו' וא"כ הגם שהוא מבחינה אחרונה שבעצמות המאציל מ"מ מובדל בערך הוא הרבה גם משרש וראש הנאצלים שהוא בחי' כתר דא"א עד שהכתר בא בבחי' ידיעת המציאות ולזה הטעם נקרא שרש ומקור לנאצלים בכלל ובפרט הוא בחי' מקור לא אבא הנקרא ראשית הגילוי כנ"ל. אבל בחינת רדל"א גם בבחינת ידיעת המציאות אינו [ה' אע"ג דעצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחי' רדל"א הוא ידוע מציאותו צ"ל דדוקא הבורא ידוע מציאותו אבל פרטי הנאצלים אין ידוע מציאותם וע' פרדס שער הראשון פ"ח, ע'] ולא שהנאצלים בלבד אינם יודעים מציאותו אלא שגם הוא בעצמותו [ה' ע' בלק"ת סוף הביאור דשבת מש"ש

בשם האריז"ל ע׳] הרי נק׳ רישא דלא ידע ולא אתיידע דהיינו מפני שאינו בחי׳ מהות ידוע וניכר כי הוא בבחי׳ אין המוחלט בבחינת עצמות המאציל (ואמנם בבוא ההארה מבחי׳ רדל"א לפעמים ע"ז נאמר מתן בסתר יכפה אף כמ"ש באידרא דאף וחמה שהם מסתעפים מכ"ד בתי דינין אתכפיים כו׳ כי סתר זה מבחינת רדל"א הוא וזהו מתן בסתר עד"מ מצדקה שאין המקבל יודע גם מציאות הנותן כלל כו׳ וכמ"ש במ"א) וזהו פי׳ ברוך שאמר והיה העולם פי׳ שאמר הוא בחי׳ אותיות דמלכות שנקרא אמירה ויש בזה ב׳ מדריגות אמירה דבינה ואמירה דמלכות וכל אלה הם עדיין בבחי׳ א"ק שהוא בחי׳ בינה ומלכות דא"ק [ה׳ לשון זה צ"ע אלא צ"ל שאמר הוא מ׳ דא"ק שהוא עתיק לאצי׳ ויש להעיר לזה ממ"ש בלק"ת בשה"ש ד"ה קול דודי בפי׳ עד שלא נברא העולם מהו לשון נברא והל"ל ברא וע׳ מזה ג"כ בת"א ד"ה וקבל היהודים ע׳] שמתלבשים בי"ס דעתיק שממנו שרש בנין עולם אצילו׳ כידוע וזהו שאמר מלכות דא"ק והיה בנין העולם דז"ת דעתיק ואח"כ אומרים ברוך הוא שהוא בחי׳ גלגלתא דא"א שנקרא ראש ושרש לנאצלים כו׳ כי בכלל נקרא הכתר בחינת ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים ומה שיש בו מבחינת המאציל הוא מבחינת ג"ר שבו והוא בחינת עתיק בכלל שנקרא רדל"א שמקבל ממלכות דא"ק וזהו שאמר והיה העולם כו׳ וכל בחינת ממוצע הרי יש בו גם מבחינה התחתונה שבמקבלים והוא בחינת גלגלתא דא"א שהוא נעשה שורש וראש לנאצלים מה שאין כן כשאמר והיה העולם בבחינת רדל"א הנ"ל עדיין מובדל הוא בערך גם מהיות בחינת מקור וראש לנאצלי׳ כמובן ממשל הנ"ל מפני שהם כתר א׳ הסמיכו ב׳ מדריגו׳ הללו כא׳ אך בתחילה אומר ברוך שאמר כו׳ דהיינו בבחינה כמו שהוא בעצמותו שלא נודע גם המציאות ואח"כ נמשך עוד למטה ובא להיות מקור לנאצלים דהיינו בבחינת ידיעת המציאות עכ"פ והיינו ברוך הוא שנקרא העלם אבל נודע מציאותו עכ"פ כנ"ל (וד"ל).

[קיצור ענין ברוך שאמר והי׳ העולם רדל"א ברוך הוא גלגלתא דא"א ויקדים ענין ג׳ בחי׳ שנק׳ אתה, ואתה מחי׳ זהו מל׳, חסד אתה כהן, חכמה כי אתה אבינו, כל בחי׳ נק׳ גלוי המהות, אח"כ ברוך הוא שהוא העלם ואינו ידוע מהותו מ"מ נרגש מציאותו, אח"כ הוא רדל"א שגם מציאותו אינו נרגש, ובהג"ה שמ"מ הש"י עצמו ידוע מציאותו, וענין אתה הוא עד שלא נברא העולם].

[ב] ופי׳ ענין ברוך בב׳ מדריגות הנ"ל באמרו ברוך שאמר ברוך הוא כו׳ הענין הוא להיות מקור לגילוי אורו׳ ב׳ מדריגות הללו בתחילה כא׳ מן העלם עצמיות ממש כו׳ דהנה עד"מ המבריך את הגפן שעושה מקור ושרש לנטיעה זו ממקום אחר וכן העושה מקור לבריכ׳ של מים ממקור המעיין כו׳ שכל אלה בלה"ק נק׳ ברוך להיות כי ממנו בא מקור הברכה וההמשכה כו׳ וגם למעלה יובן שכדי שיומשך בחי׳ רדל"א להלביש מאמרות דא"ק כו׳ צריך שיומשך מהעלם עצמיות א"ק מקור ושרש לזאת ההמשכה עד שתהא אח"כ ביכולת׳ לבא מההעלם אל הגילוי להיות אמר והיה העולם וזהו ברוך רדל"א

בתחיל׳ מעצמות א״ק ואח״כ יוכל להיות שאמר כו׳ ופירוש ברוך בחי׳ הכתר דעתיקא וכן פי׳ ברוך הוא הנה פי׳ הוא בחי׳ ההעלם דא״א שהוא שרש הנאצלים כנ״ל ופי׳ ברוך הוא היינו שיתברך מהעלם עצמית שיהיה משם שרש להתהוות בחי׳ העלם זה שנקרא הוא והוא בחינת כתר דא״א בכלל ויובן ענין זה למטה בעבודת ה׳ דהנה הנפש האלקי׳ ידוע שהיא מקבלת גילוי אור אלקי מבחינת העלם אור אלקי ונקרא מה שבא בבחינת הגילוי בנפש בשם ברוך כמ״ש ברוך ה׳ מן העולם ועד העולם כו׳ כידוע ולכאורה ענין ברוך זה הוא היפוך לענין ופי׳ ברוך בדרך הקבלה למעלה בסדר ההשתלשלות שהרי עפ״י דרך הקבלה בחינת ברוך למעלה הוא ענין מקור והעלם הברכ׳ שמשם נמשך כו׳ וע״ד העבודה פי׳ ברוך הוא בחי׳ גילוי אור למטה אך הענין הוא דשניהם אמת משום דהא בהא תליא דכאשר יומשך ויתרבה השפע דעצמות אא״ס ב״ה בתוס׳ מרובה בבחינת הכ״ע שזהו כפי׳ חכמי הקבלה במל׳ ברוך הוא כנ״ל אזי ממילא תתגל׳ ותתפשט השפע למטה בנפש האלקית מן ההעלם לגילוי אור ונקרא ברוך מפני הגילוי כו׳ ויובן זה עד״מ מחביות מלאה מים שכאשר תתמלא החביות כולה דוקא אזי מתגברים המים שבה ויוצאין ונוטפין לארץ מפי החביות מאחר שנתמלאה עד שאין להם מקום עוד בחביות בהכרח שיצאו מפי החביות למטה וכענין המאמר אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מלתא דכאשר המשפיע נתמלא ברוב שפע יותר מכפי המדה אזי בהכרח שיתגל׳ ממנו למקבל עד״מ מה שנוטפין מים מפי החביות המלאה ביותר כו׳ וכך יובן למעלה דכאשר יצוה ה׳ את הברכה ממקור הברכות למעלה עד שנק׳ ברוך למעלה אזי ממילא בא ונמשך מה שיוצא העודף והיותר שלא לפי המדה שנמדד בבחינת קו המדה וכו׳ ומאיר ובא למטה וזהו שנעשה בחינת ברוך למטה ע״י בחינת ברוך שלמעלה דווקא כי הא בהיא תליא מטעם משל הנ״ל (וד״ל).

[קיצור בפי׳ ברוך ע״פ חכמי הקבלה היינו שיומשך בחי׳ שאמר והי׳ העולם מעצמות המאציל וכן שיומשך ממנו ית׳ בחי׳ הוא וע״פ חסידות הפי׳ שיומשכו בחי׳ אלו בגלוי בנפש האדם שיוקבע במוחו ולבו ענין שאמר והיה העולם וענין הוא ע״ד כי הוא צוה ונבראו ושני הפירושי׳ עולים בקנה אחד שע״י שנמשך תוספת אור למעלה נמשך ג״כ משם הגלוי בנפש ואפ״ל ב׳ בחי׳ אלו זהו ענין יעשה שלום לי שלום יעשה לי בהביאור ע״פ בחדש השלישי ואפ״ל ג׳ בחי׳ אלו אתה זהו ממכ״ע הוא זהו סוכ״ע ובחי׳ שאמר והי׳ זהו למעלה מבחי׳ סוכ״ע או כענין ג׳ בחי׳ מזון לבוש בית הנזכר בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית].

———•———

קיצור ממ״ש בסידור ע״פ מזמור לתודה, באו״א דיצירה, והקרבנות בעשיה,

כדי להבין ענין ארבעה צריכים להודות יקדים ענין כי אל דיעות הוי׳ פי׳ שכולל ב׳ דיעות שמלמטה למעלה נק׳ יש מאין וזהו מבחינת שם אלקים ומלמעלה למטה הוא שכל מה שלמטה כלא חשיב ולמעלה הוא היש וזהו בחינת שם הוי׳, ושם הוי׳ אינו מושג רק בבחי׳ הודאה, וזהו ענין ההודאה על הנס כי שם אלקים זהו שורש חיות מנהגו של עולם ע״ד עולם שנה נפש, והנס נמשך משם הוי׳, אלא שהנס שבשינוי הטבע כמו קי״ס נמשך מאות יוד של הוי׳, והנס שמתלבש בלבוש הטבע נמשך מהא אחרונה של שם, ולכן נס פירושו רוממות והיינו רוממות שם אלקים ליכלל בשם הוי׳ (ע״ד ארוממך אלקי המלך בד״ה כי אתה נרי) ומזה נמשך דעו כי הוי׳ הוא האלקים שגם במנהגו של עולם שנמשך משם אלקים זהו ע״י שם הוי׳ שהוא סבת הסיבות (וענין אל תדברו גבוהה גבוהה, ד׳ צריכים להודות, משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם).

[לסידור ד״ה אשרי]

דנ״ז ע״ג שטה אחרונה בכתר וזהו. ע״ד שטה וכלל והוא עומק רום וגם ך׳

הוא בחי׳ כתר שהוא ראש התיבה דכתר ועוד שכולל עשרים ספירות ע״ס דאו״י וע״ס דאו״ח וזהו ענין סוכה שהיא למעלה מעשרים אמה פסולה, אך כאשר, בשטה אותו. שטה בא בבחי׳ הגילוי והרי כתר הוא פלא עליון ישת חשך סתרו אך באמת יש ב׳ כוונות בתיבת ארוממך וכולא חד והיינו כי ארומם הכוונה על עצמות הכ״ע אשר ישת חשך סתרו ואינו נמנה עם הע״ס דאצילות וא״א שיומשך למטה כלל אכן הך׳ דארוממך הרומז לכתר הכוונה על הארת בחינת חיצוניות הכתר שנמשך למטה במל׳ דאצי׳ עלמא דאתגלייא (ואולי ע״ד מה שממלכות שבכתר נעשה כתר שבמל׳ כמ״ש בד״ה יו״ט של ר״ה ובביאור ע״פ יביאו לבוש מלכות) ולכן בצירוף הך׳ לארומם אז יוצא הכוונה מבין שניהם

קיצור ממ״ש בסידור: מד, א ואילך. נעתק מגוכי״ק 1056 רצז, א. וראה עוד בהגהות על ד״ה זה הנד׳ לעיל ובהנסמן שם.

דנ״ז: נדפס מגוכי״ק 1122 קפו, א. והוא הגהות לד״ה אשרי בסידור מו, א—ד.

דנ״ז ע״ג . . בכתר: בסידור בהדפוסים שלפנינו: דף מו, ב שו״ה שיש.

ע״ד שטה וכלל: שם שו״ה כלל.

אך כאשר בשטה אותו: שם: מו, ג שו״ה שמרומם.

שטה בא בבחי׳: שם שו״ה ידוע.

בד״ה יו״ט של ר״ה: לקו״ת ר״ה נו, סע״ג.

ובביאור ע״פ יביאו לבוש: תו״א צב, א.

יחדיו שבחי' עומק רום דכ"ע יומשך ויתגלה לנוכח בעלמא דאתגליא מ' דאצילות (ועמ"ש בת"א פ' יתרו בביאור דזכור ושמור בענין דמה קרני דוד שנמשח בקרן כו') וזהו אלקי המלך שיומשך הרוממות דכ"ע בבחי' אלקי המלך מל' דאצילות (ועמ"ש מזה בת"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי אתה נרי בפי' יחיד חי העולמים מלך כו' שזהו ענין ארוממך כו' ע"ש) והיינו כי ידוע שנעוץ תחלתן בסופן דוקא והארת הכתר הוא נמשך במ' דאצי' דוקא שכל הי"ג ת"ד דא"א דאצי' נשפעים ונמשכים למל' וזהו ענין תליסר עלין דסחרין לשושנה, וזהו יאר ה' פניו אליך והטעם משום דנעוץ, בדף נ"ח ע"א שטה מטעם.

עמוד ב', שטה ב דוקא והיינו ענין הארת הפנים בי"ג מדה"ר שמאירים במל' יותר מבז"א כי המדות הנק' ז"א, בשטה ד'. שטה וגם, הפנים מאור הכתר ע"כ י"ג מדה"ר דכתר מאירים במל' דוקא, וזהו ג"כ ענין קישוטי, בשטה קישוטי. שיטה שיאירו, הכתר היינו שארז"ל, בשטה והיינו. שטת הנ"ל וזהו ענין ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה וכן בשרה ורבקה המכוון שהיה בהם הארת הכתר וגם ע"ד. שטה שנעוץ, כו' כנ"ל וזהו ענין ארוממך אלקי המלך ואח"כ ואברכה שמך לעולם ועד פי' לאחר שנמשך הארת הכתר במ' אשר הוא מבחי' תחתונה שבמאציל בחי' א"ס ממש לזאת אח"כ ואברכה שמך לע"ו שיומשך הברכה מבחי' שמך מל' דאצי' בבחי' א"ס ממש גם למטה בבי"ע מצד הארת הכתר שנמשך בה ועמ"ש בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד, דרוש השני.

קיצור ארוממך אלקי המלך הוא המשכה מבחי' הכתר עומק רום במל' דאצילות כי נעוץ תחלתן בסופן ואזי יומשך ממ' דאצי' הברכה בבי"ע וזהו ואברכה שמך לע"ו.

בת"א פ' יתרו: **עב, ג.**
בת"א.. ע"פ כי אתה נרי: **מ, ג ואילך.**
בדף נ"ח ע"א שטה מטעם: **בהסידורים שלפנינו: דף מו, ג שו"ה כתר.**
עמוד ב' שטה ב: **שם ד שו"ה היותר.**
בשטה ד: **שם: שו"ה בי"ג.**
שטה וגם: **שם: שו"ה לבחי'.**
בשטה קשוטי: **שם: שו"ה הארת.**
שיטה שיאירו: **שם: שו"ה ההם.**
בשטה והיינו: **שם: שו"ה שבכתר.**
שטה הנ"ל: **שם: שו"ה לקבל.**
שטה שנעוץ: **שם: שו"ה כו'.**
בלק"ת סד"ה שובה: **סז, ב.**

מפתח הענינים

ב

ג

מ

נ

צ

ק

ת

———•———

לוח התיקון

עמוד	שו״ה	נדפס	צ״ל
יט	אור	סידור (תפילה)	הודו
לד	ויש	בזח״ אפ׳	בזח״א פ׳
מו	שאמר	בבחי	בבחי׳
סא			הקו שבסוף העמוד מיותר
קב	ואינו	מנית.	מניח
קז	שרים—וחפיצה		הריוח בין ב׳ השורות מיותר
קיב	לא	להוות	להיות
		גדות	גלות
קיג	שלם	הוי	הוי׳
קיט	היום	י״ח	י״ה
קלח	כו׳ וע״כ	והמשכ הזו	והמשכה זו
קמג	מחדשו	יש	ויש
קסה	במ״ש	במ״ש . . למרום	צ״ל בשולי העמוד הקודם
קסו	ולע״ל (בהמ״מ)	הסיום לקטע	קטע
קפז	בחי׳—בתשו׳		בין ב׳ השורות צ״ל סימן להפסק
רה	הדעת—להבין		בין ב׳ השורות צ״ל סימן להפסק
רז	בתכלית	והורחני׳	והרוחני׳
רכא	והמפריש	והמפריש	והמפרשים
רנז	ביום	עובוג	עונג

רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ
על נוסח התפילה[1] ועל מאמרי ה"סידור עם דא"ח"[2]
שנדפסו בספרי אור התורה[3]

ד"ה	אוה"ת	עמוד
ברכות		
להֿע הברכות[4]	בראשית־ג	תקנא, א
	"	תקעג, א
ענין ברכה	נצבים	א'רט
אלקינו[5]	וילך	א'תנז
בגמרא כו' ברוך אשר נתן לשכוי[6]	מסעי	א'שצד
ציצית		
לסידור שער הציצית [ג, ג]	סידור (תפלה)	ה
ועשו להם ציצית [סידור ג, ג]	שלח	תקעו
	"	תקצ
	"	תר
	שלח־ה	א'תרו
	"	א'תריד[7]
תפילין		
לסידור שער התפילין [ז, א]	סידור (תפלה)	ו
ביאור ד"ה שימני כחותם [סידור טז, ד]	שה"ש	תשלו

1) לא באו ברשימה זו — המאמרים שעל פסוקי תנ"ך שבתפילה.

2) לא באו ברשימה זו — ההגהות על הדרושים שבסידור שנמצאים בשינויים בתו"א — לקו"ת, כשההגהות אינן על נוסח הדרוש שבסידור (לדוגמא: ד"ה שימני כחותם בסידור שער התפילין, ובשינויים בלקו"ת שה"ש, והגהות באוה"ת שה"ש. ד"ה רני ושמחי בסידור שער החנוכה, ובשינויים בתו"א מקץ, והגהות באוה"ת מקץ).

3) הסדר ברשימה זו הוא ע"פ הנדפס בסידור עם דא"ח.

4) נדפס ג"כ בלקו"ת לג"פ כח, ג. מיוסד על ד"ה זה בתו"א ו, א (ומאמר התו"א בשינויים בסידור קלב, ג ד"ה להבין ברכת חתנים).

5) ראה מזה גם בלקו"ת נצבים נג, ג. אוה"ת שמות ע' ריג. תהלים ס"ע תפט.

6) מיוסד על ד"ה ברוך הנותן לשכוי בינה בסה"מ תקס"ב ח"ב ע' שצד.

7) ראה גם אוה"ת שם ע' תרכא.

תפלה

ד״ה	אוה״ת	עמוד
הקול קול יעקב [סידור יח, ג]	סידור (תפלה)	ז
	תולדות־ד	תתכב, א
	״	תתכח, א
	״	תתכט, א
אחרי ה׳ אלקיכם [סידור כג, ג]	ראה	תרפו
	״	תשי
	״	תשיא
	ברכה	א׳תתקעז
להבין מ״ש בפע״ח כו׳ בענין התפלה [8]	ענינים	שמב
בענין תפלה ותורה	ש״ש	א׳תקמו
ענין התפלה שהיא בחי׳ חוט השדרה	בלק־ו	א׳תתקג

שחרית

ד״ה	אוה״ת	עמוד
לה״ע תרומת הדשן [סידור ל, ג] [9]	בשלח	תלה
	חוקת־ו	א׳תעה [10]
ענין אמירת הקטורת קודם התפלה	סידור (תפלה)	נח
הודו (עד — שיחו בכל נפלאותיו)	״ ״	ט
הודו (עד — דבר צוה לאלף דור)	״ ״	י
הודו (עד — שירו לה׳ כל הארץ)	״ ״	כ
ברוך שאמר [סידור לט, ג]	״ ״	מב
	״ ״	שעט
ענין ב״ש והי׳ העולם	״ ״	נח
בתורה דפ׳ שלח כו׳ בברוך שאמר	״ ״	נט
בד״ה מזמור לתודה [סידור מד, א]	״ ״	סא
לד״ה מזמור לתודה [שם]	״ ״	סב

---

8) מיוסד על ד״ה זה בסה״מ תקס״ב ח״א ע׳ מב. ובאוה״ת במדבר ע׳ א׳תנא נד׳ ביאור על מאמר זה.

9) ד״ה לה״ע תרוה״ד שבסידור הוא קטעים מלוקטים מד״ה וירא ישראל וביאורו מפ׳ בשלח תקס״ד (עי׳ אוה״ת ראה ס״ע תרפו) — הנדפס (בתוס׳ הגהות) באוה״ת בשלח ע׳ תלב ואילך. ולהלן יצויינו הקטעים באוה״ת שהם לשון הסידור בתוס׳ הגהות: סידור מתחילת המאמר עד לא, א שו״ה החיצונים — אוה״ת שם ע׳ תלה (ס״ב) עד ע׳ תלז (סוף הקיצור). בסידור משם עד לא, ד שו״ה מ״ן — אוה״ת שם ע׳ תנג (שו״ה מפני) עד ס״ע תנה. סידור משם עד סיום המאמר — אוה״ת שם ע׳ תנב (שו״ה ענין שמאל) עד ע׳ תנג (שו״ה מפני).

10) שם התחלת המאמר: במ״א בביאור ע״פ וירא ישראל כו׳ נתבאר בענין תרוה״ד. וראה הערה הקודמת. ראה עוד על מאמר זה שבסידור באוה״ת צו — ג ע׳ תתא.

11) וראה גם תהלים ע' שע־שעא.
12) ההגהות הם על נוסח הנחת הר"מ בן כ"ק אדה"ז — נדפס בס' מאמרי אדה"ז על מאמרי רז"ל (תפילה) ע' שסב ואילך.
13) ההגהות הם על הנוסח הנדפס בסה"מ הנחות הר"פ ע' ל־לא.

14) וראה גם להלן בתפילת ר״ה.

15) הסדר ברשימה זו בדרושים אלו: מתחילה ההגהות ע״ס הדרושים בסידור, ואח״ז הדרושים על פסוקים, מארז״ל, נוסח הברכות.

מילה

16) מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ח ח"א ע' תקמה. וראה עוד ד"ה זה בסה"מ תקס"ה ע' רכב.

17) והשלמה לשם באוה״ת וירא — ז תתשצג, א.
18) וש״נ לאוה״ת סוכות ע׳ א׳תשמא.
19) וש״נ לאוה״ת בראשית קצט, ב.
20) ההגהות הם על הנוסח הנדפס בסה״מ הנחות הר״פ ע׳ ג.

21) וראה עוד הגהות שם ע׳ פז.

---

22) ראה עוד הגהות על ד״ה זה באוה״ת ויקרא ע׳ כט. תשנט. תתב.

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
וזוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשא
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
נכדתו מלכה בת אסתר
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי' מרים

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
קה"ת
ליובאוויטש